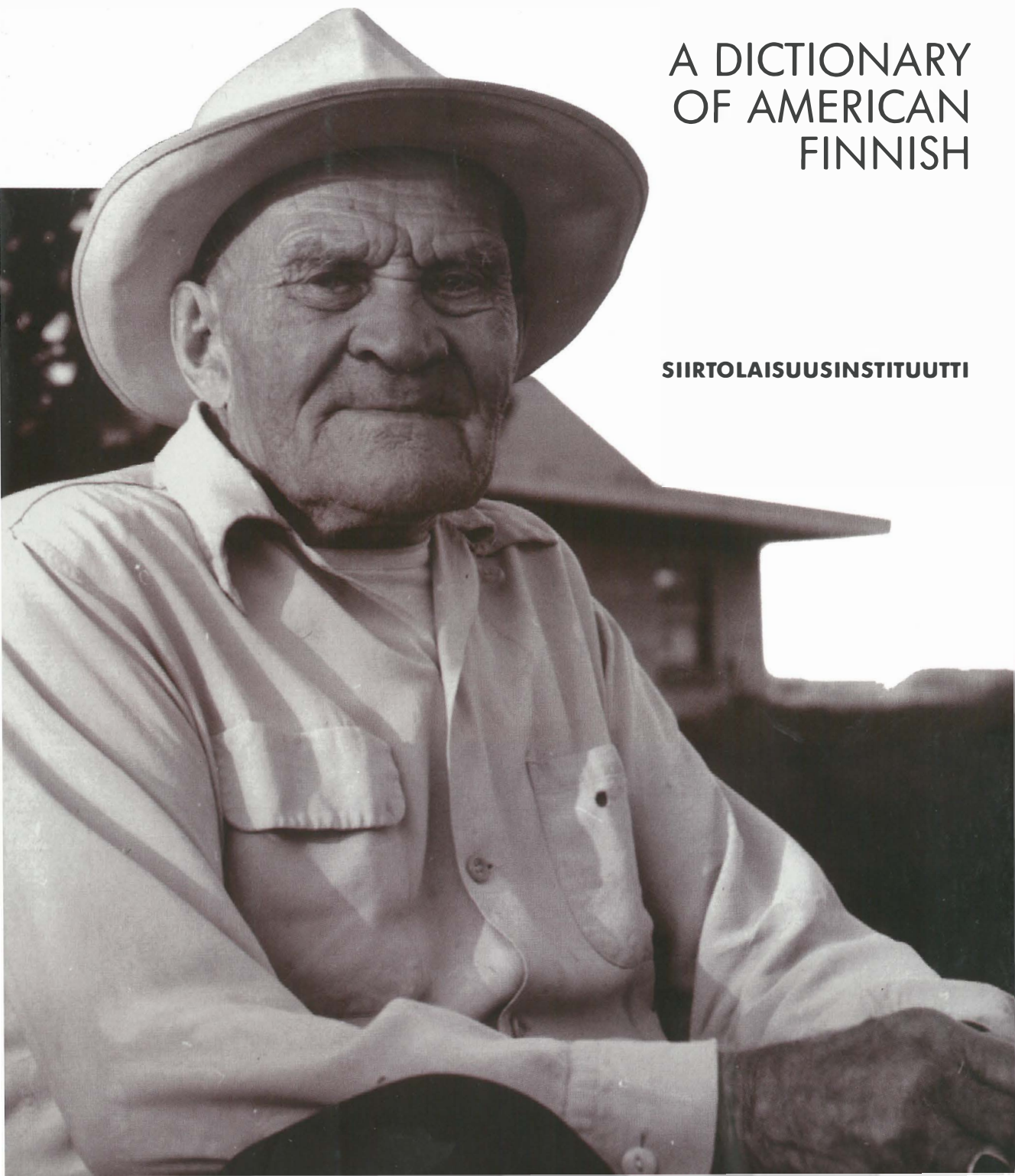

AMERIKANSUOMEN PERTTI VIRTARANTA

SANAKIRJA

A DICTIONARY
OF AMERICAN
FINNISH

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

Pertti Virtaranta haastattelee litistä 1910 lähtenyttä Antti Lahtista Ontarion valtion Wanupin kylässä Kanadassa. Valok. Lauri Karttunen 30. 7. 1965.

Amerikansuomalaisia on lähtenyt "rapakon taakse" lähes koko suomen kielen alueelta Ruotsin Länsipohjaa ja Norjan Ruijan suomalaisseutuja myöten. Eniten siirtolaisia on ennen ensimmäistä maailmansotaa mennyt Pohjanmaalta, Peräpohjolasta ja Kainuusta. Matkatavaraa heillä ei liiemmästi ollut, mutta jokaisen mukana kulki valtameren yli oma äidinkieli, heidän — useimpien — ainoa kielensä. Uusissa oloissa siihen alkoi sitten tulla vaikutteita englannin kielestä, ennen kaikkea tuli uusia sanoja, jotka he sitten mukauttivat omaan äidinkieleensä ja ottivat jokapäiväiseen käyttöönsä.

Amerikansuomalaisten kieli sai pitkään elää omis- sa oloissaan tallentamatta ja tutkimatta, kunnes vuonna 1965 Pertti Virtaranta teki Yhdysvaltojen ja Kanadan suomalaisseuduille ensimmäisen matkansa. Sen jälkeen hän on assistenttiansa kanssa tehnyt vielä kaksi tutkimusmatkaa. Näiden matkojen tuloksiin — ääninauhoihin ja muistiinpanoihin — olennaisesti rakentuu Amerikansuomen sanakirja.

Sanakirjassa on eri sanoja viitisentuhatta. Melkoinen osa amerikansuomen englantilaisista lainoista liittyy sellaisiin asioihin, töihin, ammatteihin, koneisiin jne., joita siirtolainen näki ja koki vasta Amerikassa.

Kuinka kekseliäästi siirtolaiset ovatkaan osanneet muokata englannin sanoja omaan kieleensä sopiviksi! Tulos kuulostaa joskus hyvin hauskalta. Tästä muokauttamisprosessista sanakirjassa on laajahko selvitys, josta on myös englanninkielinen tiivistelmä. Niistä noin 500:sta amerikansuomalaisesta, joiden puheesta havaintoja on tehty, on lyhyet henkilötiedot. Lopussa on englanninkielinen hakemisto, jossa viitataan sanakirjan amerikansuomalaisiin hakusanoihin.

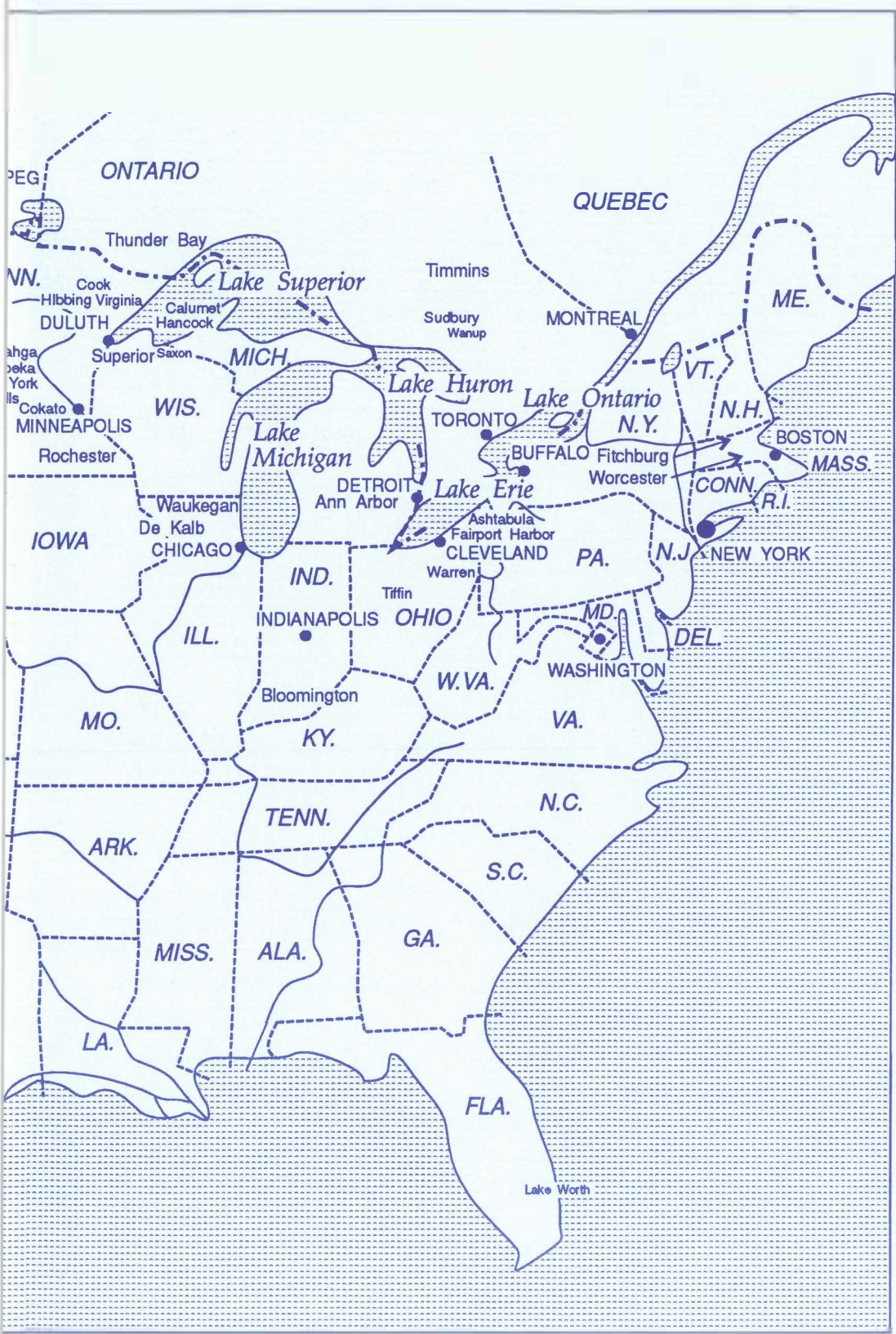
Sanakirjaa elävöittävät lukuisat valokuvat haastatelluista amerikansuomalaisista ja heidän elinympäristöstään.

Päällyksen suunnittelu:
Markus Itkonen
ISBN 951-9266-43-7

**AMERIKANSUOMEN
SANAKIRJA**

PERTTI VIRTARANTA

**AMERIKANSUOMEN
SANAKIRJA**

A DICTIONARY
OF AMERICAN FINNISH

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

INSTITUTE OF MIGRATION
TURKU, FINLAND

Valokuvat:

Pertti Virtaranta,
ellei toisin mainita

Kartat:

Pirkko Numminen

Ulkoasun suunnittelu:

Markus Itkonen

Painotyö:

Vammalan Kirjapaino Oy,
Vammala 1992

ISBN 951-9266-43-7

SISÄLLYS

CONTENTS

Alkusanat	7
Johdanto	9
Mitä amerikansuomi on	9
Amerikansuomen tutkimuksesta	10
Amerikansuomen luonteenomaisia piirteitä	20
Sanalainojen aihepiireistä ja lainauksen syistä	29
Amerikansuomalaisten sukunimistä	31
English Summary	32
Sanasto. The Dictionary	41
Haastatellut henkilöt. Informants	229
Lähteet ja niiden lyhenteet. Sources with Abbreviations	281
Lyhenteet. Abbreviations	284
Englanninkielinen viitehakemisto. English Index	286

ALKUSANAT

Amerikansuomen sanakirja on pitkäaikaisen harrastuksen tulos. Jo ensimmäisellä tutkimusmatkallani amerikansuomalaisten luo kesällä 1965 kiinnostuin ennen muuta sellaisista sanaston seikoista, jotka puheessa ja kirjoituksessa poikkesivat suomensuomalaisesta kielenkäytöstä tavalla tai toisella. Sana-ainesta on sen jälkeen karttunut myöhemmillä Amerikan-matkoillani 1975 ja 1980 sekä erittäin merkittävällä tavalla myös oppilaideni ja avustajieni toimesta.

Kertyneen aineiston muokkaaminen sanakirjaksi ei ole sujunut helposti. En löytänyt (esim. Amerikan siirtolaiskielten sanaluetteloista) mallia, joka olisi sovelnut aineistooni. Erinäisten kokeilujen jälkeen olen päätenyt ratkaisuihin, jotka nyt näkyvät sana-artikkeleissa. Olen pyrkinyt havainnollisuuteen ja luettavuuteen, päämääränä se, että kuka hyvänsä amerikansuomalainen tai suomensuomalainen asiansharrastajakin voi vaivatta lukea sana-artikkeleita ja sanakirjan johdantoa.

Monien toisaalle suuntautuneiden töiden takia amerikansuomen sanakirja jäi 1980-luvun alkuvuosina aivan taka-alalle, ja ehkä se olisi jäänyt kokonaan valmistumatta, elleivät amerikan- ja australiansuomea tutkivat maisterit Hannele Hentula, Hannele Jönsson-Korhola, Maija Kainulainen ja Maisa Martin olisi pyytäneet minua suunnittelemansa tutkimushankkeen johtajaksi. Kun sitten Suomen Akatemia myönsi hanketta varten taloudellista tukea vuosiksi 1986—88 (ja vielä vuoden jatkoajan), niin amerikan- ja australiansuomen tutkimustilanne parani ratkaisevasti. Ryhmämme jäsenistä Hannele Hentula on tutkinut australiansuomen sanaston ominaislaatuja ja rakennetta, Hannele Jönsson-Korhola amerikansuomen syntaksin erityispiirteitä, Maija Kainulainen amerikansuomen muuttumista kolmessa sukupolvessa ja Maisa Martin amerikansuomen fonologiaa ja morfologiaa. Kokouksissa ja muutenkin on käsitelty ryhmän jäsenten tieteellisiä töitä, toinen toistaan tukien. Sängen tervetullutta tukea olen minäkin saanut, varsinkin sanakirjaa viimeistelleessäni. Siitä olen suuresti kiitollinen.

Paitsi ryhmältämme olen saanut paljon apua maisteri Meri Puromieheltä, joka oppilaistani ensimmäisenä valmisti amerikansuomea käsittelevän pro gradu -tutkimuksensa (1968). Sanakirjatyöhön perehtyneenä hän on lukenut sanakirjan vedoksia ja tehnyt niihin korjausehdotuksia, jotka yleensä olen ottanut varteen. Kokonaan hänen työtään on englantilainen viitehakemisto sanakirjan lopussa. Maisteri Puromiehen osuus koko sanakirjassa on siis huomattava. Tästä hänelle kuuluu kaunis kiitos.

Olen kiitollinen myös muille amerikansuomea tutkineille oppilaille: heidän työnsä ovat suuresti kartuttaneet sanakirjan aineistoa. Iloitsen siitä, että he ovat kertoneet minulle amerikansuomen olleen heille mieluinen oppinäytteen aihe. Kiitollisuuteni kohdistan myös muille, jotka aineksen hankinnassa ovat olleet mukana. Heitä ovat ensiksikin Amerikan-matkojeni uuraat ja taitavat kumppanit Lauri

Karttunen v. 1965, Hannele Jönsson-Korhola v. 1975 ja 1980, Maija Kainulainen v. 1975 ja 1980 sekä Maisa Martin v. 1980, ynnä lisäksi matkoilla kertyneen nauhamateriaalin sanastajat Eila Hämäläinen, Laila Lehikoinen ja Tarja Soutkari sekä nauhojen litteroijat Markku Haakana, Pirjo Mikkonen, Meri Puromies, Laila Risänen ja Leena Takala.

Suomi-Seuran luvattua taloudellista tukea sanakirjan tietokonekäsittelyyn sain tähän työhön rouva Isabella Holmströmin vuoden 1986 alusta. Minusta itsestäni johtui, että valmista ei tullut käden käänteessä. Kun koko sanakirja vihdoinkin oli levykkeillä, niin tulostuksia lukiessani tein vielä avustajieni kanssa siihen runsaasti korjauksia, paljon lisäyksiäkin. Rouva Holmström, jota hänen omien sanojensa mukaan tämä työ on kovasti huvittanut, osoitti suurta pitkämielisyyttä käsikirjoituksen jatkuvasti muuttuessa. Kiitän häntä lämpimästi hänen merkittävästä työosuudestaan.

Suuret kiitokset kohdistan kaikille sadoille amerikansuomalaisille, jotka tavalta tai toisella ovat edistäneet työtä keskustelukumppaneina, monet ihailtavaa kärsivällisyyttä osoittaen. Valtamerentakaisille maanmiehille ja heidän ”misiksilleen” olen suuressa kiitollisuudenvelassa myös heidän luonaan nauttimastani vieraanvaraisuudesta. He ovat minua ja kumppaneitani majoittaneet, ravinneet, saunottaneet sekä ”kaarallaan” kuljettaneet. Heidän avuliaisuutensa ansiosta päivittäinen työaika on saatu pidemmäksi kuin se muutoin olisi ollut. Näin toimien he ovat myös merkittävästi keventäneet matkojen kuluja, joita saadut matka-apurahat eivät ole läheskään peittäneet.

Ääninauhoihin tallennetusta amerikansuomesta — sitä on Suomen kielen nauhoitearkistossa noin 650 tuntia — on sana-artikkeleissa vain lauseita tai lauseen katkelmia. Ehkä joskus vielä tulee tilaisuus saada näistä haastatteluista julki valikoima, ei vain kielelnäytteiksi vaan myös siksi, että nauhoissa on sangen monipuolisia ja aitoja kuvauksia vanhastamaasta lännen kultalaan lähteneiden maanmiestemme elämäntaistelusta.

Siirtolaisuusinstituutti otti sanakirjan julkaisuohjelmaansa jo v. 1975. Suomi-Seura myönsi v. 1977 painatuskuluja varten 25 000 markkaa. Siirtolaisuusinstituutti on tukenut työtä myös siten, että sen hallitus myönsi v. 1989 hallussaan olevasta Kaarle Hjalmar Lehtisen rahastosta apurahan taitavalle ja tehokkaalle avustajalleni Meri Puromiehelle. Siirtolaisuusinstituutin johto on kaiken aikaa suhtautunut työhöni suopeasti, vaikka sanakirjan valmistuminen on viivästynyt vuodesta toiseen. Tästä hienotunteisuudesta haluan erityisesti kiittää. Toivon, ettei sanakirja tuota murheita instituutille, ei myöskään taloudellisessa mielessä.

Helsingissä 12. huhtikuuta 1992

Pertti Virtaranta

JOHDANTO

Mitä amerikansuomi on

Amerikansuomeksi nimitetään Pohjois-Amerikkaan eri aikoina enimmäkseen ennen 1930-lukua muuttaneiden suomalaisten ja heidän jälkeläistensä suomen kieltä. Se ei ole yhtenäinen kielimuoto. Siirtolaiset lähtivät yleensä maaseudulta ja sellaisen väestön joukosta, jonka äidinkieli oli vanhakantaista paikkakunnan murretta. Valtamerentakaisissa oloissa heidän kielensä pysyi olennaisilta osin muuttumattomana. Näin ollen amerikansuomen yksityiskohtainen tutkimus edellyttää perehtyneisyyttä suomen murteisiin, varsinkin niihin, joiden alueelta muuttajat ovat lähteneet.

Amerikansuomalaisen lähtöseudut kattavat lähes koko suomen kielen alueen Ruotsin Länsipohjan ja Norjan Ruijan suomalaisteuja myöten (vain inkerinsuomalaiset jäävät jokseenkin täydellisesti ulkopuolelle), mutta eniten siirtolaisia on ennen ensimmäistä maailmansotaa lähtenyt Pohjanmaalta, Peräpohjolasta ja Kainuusta.

Amerikansuomea leimaavat amerikanenglannista tulleet vaikutteet. Ne ovat selvimmät sanaston alalla, mutta niitä ilmenee hiukan kielen muillakin lohkoilla, vähiten ehkä morfologiassa. Englannin vaikutus ei ole kaikkialla ja kaikkien kielenkäytössä samalla tavoin tuntuissa. Siellä missä suomalaisia on ollut paljon yhdessä, kuten farmikyylissä, kaivosyhdyskunnissa ja metsätyömailla, yhteisö on vaikuttanut tasoittavasti, niin että englannista sanoja omaksuttaessa ovat yksilölliset poikkeukset hioutuneet pois.

Mistä aihepiireistä sanoja on runsaimmin omaksuttu ja mistä syystä, siitä tulee puhe myöhemmin.

Vaikka amerikansuomessa jonkin alan termistö (esim. kaivossanasto) olisikin pääasiassa lainaa, ei amerikansuomea sen vuoksi voi sanoa sekakieleksi, sillä ensiksikin nuo henkilön ammattiin liittyvät sanat ovat vain pienen pieni osa hänen aktiivia sanavarastoaan, ja toiseksi suomeen fonologisesti ja morfologisesti hyvin mukautettuina ne eivät ole mitenkään järkyttäneet hänen kielensä rakennetta.

Miksi eräät kuitenkin pitävät amerikansuomea sekakielenä, siis kielimuotona, joka ei ole suomea eikä englantia vaan vähän kumpaakin? Syynä tähän harhaan voivat, ainakin osaksi, olla joidenkin suomensuomalaisten kielteiset, ymmärtämättömät asenteet. Negatiivista suhtautumista amerikansuomeen — ja sitä kautta myös amerikansuomalaisiin — ilmenee mm. eräiden suomalaisten amerikankävijöiden matkakertomuksissa. Poikkeuksia yleiskielen nykynormeista korostetaan, toisinaan leikkillisesti, joskus kuitenkin tarkoitushakuisesti ja etsityin esimerkein. Näistä esimerkeistä, joista eräät näyttävät olevan kulkutavaraa, on kai tavallisin lause *pus-*

saa se peipipoki kitsistä petiruumaan (push that baby buggy from the kitchen into the bedroom). Tämänkaltaiset, lainasanoista rakennetut keinotekoiset ilmaukset ovat spontaanille amerikansuomelle vieraita.

Sanakirjassa käsiteltävästä kielimuodosta käytän nimitystä ”amerikansuomi”. Etenkin arkikielessä voi tavata myös nimityksiä ”fingliska” (vrt. English) ja ”fingelska” (vrt. ruotsin engelska). Näihin voi joidenkin amerikansuomalaisten mielessä sisältyä — kuten eräät ovat minulle huomauttaneet — väheksyvä, halventava merkitysvivahde. Sen vuoksi en ole käyttänyt niitä, vaan neutraalia ja asiallista nimitystä ”amerikansuomi”.

Amerikansuomen tutkimuksesta

Herätteen Pohjois-Amerikkaan siirtyneiden suomalaisten kielen tutkimiseen sain kevätlukukaudella 1958, jolloin Oslon yliopiston suomalais-ugrilaisten kielten professori Knut Bergsland oli luennoimassa Helsingin yliopistossa. Hän kertoi minulle amerikannorjalaisen kielentutkijan Einar Haugenin amerikannorjaan kohdistuneesta tutkimustyöstä ja kehotti minua panemaan alulle amerikansuomen tallentamisen mitä pikimmin. Hankkeen tärkeyteen ja myös toteuttamismahdollisuuksiin sain uskon vahvistusta myöhemmin Upsalan Landsmålsarkivetin äänitearkiston johtajalta Folke Hedblomilta sekä suullisesti että tutustumalla niihin selostuksiin, joita hän oli kirjoittanut amerikanruotsalaisten pariin vuosina 1962 ja 1964 tekemistään äänitysmatkoista (erityisesti artikkelit ”Om svenska folkmål i Amerika” ja ”Bandinspelningsexpeditionen till Svensk-Amerika 1964”, molemmat ilmestyneet aikakauslehdessä Svenska Landsmål, 1962 ja 1965).

Kalevalaseuran järjestämien kulttuuriviikkojen sarjassa oli vuonna 1964 vuorossa ”kansankielen viikko”. Tuolloin nostin näkyville myös amerikansuomen tutkimisen. Valvojan kirjoittamassani artikkelissa ”Valtamerentakainen työmaa” (n:o 1/1964) esitin — lähinnä Upsalan arkiston ensimmäisestä äänitysmatkasta saamieni tietojen valossa — ajatuksia siitä, miten hanke pitäisi hoitaa. Tähdensin mm. sitä, että amerikansuomen tallennus olisi toteutettava suomalaisten voimin hyväksi koettulla haastattelutekniikallamme. Hedblomin retkikunta oli saanut tallennetuksi niin vanhoillista ja aitona säilynyttä Vermlannin ja Smoolannin murretta, että emämaassa tuskin enää sellaista kuulee. Niinpä arvelin, että todennäköisesti myös amerikansuomalaisten kielessä on säilynyt piirteitä, jotka heidän kotiseudullaan ovat jo väistymässä tai peräti väistyneet. Tähdensin niin ikään aineksen yleislingvivistä merkitystä, sen arvoa kielikontaktien tutkimukselle. Myös seuraavaan näkökohtaan kiinnitin huomiota: ”Amerikansuomalaisten kielen tallennus on epäilemättä yhtä suuressa määrin asian tallentamista. Kun hyvät kielenkäyttäjät tavallisesti ovat myös hyviä perinteen säilyttäjiä, niin kerätty aines valaisisi myös amerikansuomalaisten ja heidän lähtöseutujensa henkistä perinnettä, samoin kuin siirtolaisuuden historiaa, sellaistaakin josta asiakirjat ovat vaiti.” Vetoavan puheenvuoroni päätin seuraavasti: ”Ehkä aika on kypsä sillekin ajatukselle, että ehdottamani retkikunnan työkenttään liitettäisiin myös maasta lähteneet ruotsinkieliset, joiden osuus valtamerentakaisen siirtoväen joukossa on varsin suuri ja joiden väistytävä kieliperinne sekin olisi nopeasti saatava talteen.”

Kun opetusministeriöstä viestitettiin, että se mahdollisesti tukisi hanketta, ryh-

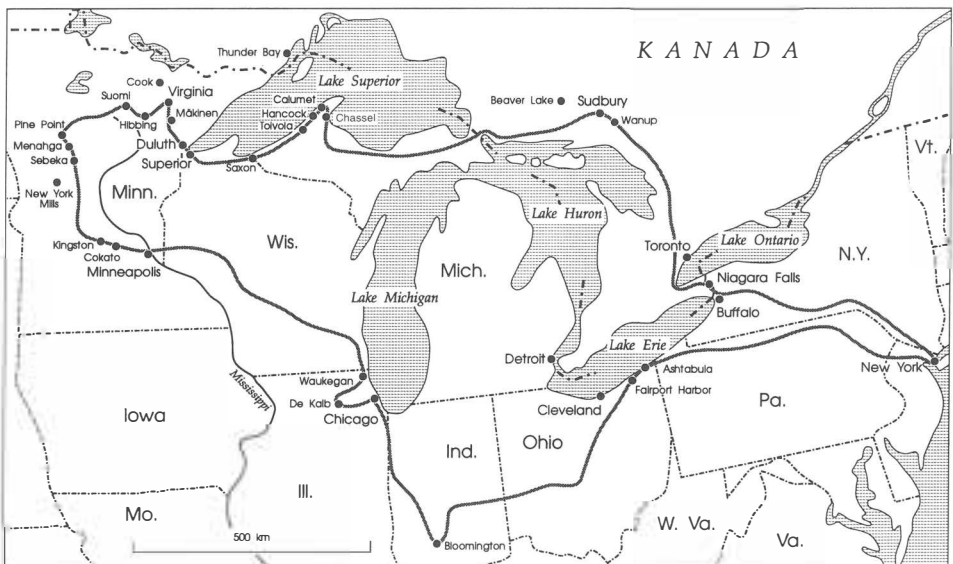
dyin valmisteluihin siltä pohjalta, että tutkimusryhmämme olisi kolmihenkinen ja että matka kestäisi kaksi kuukautta. Alkuperäiseen suunnitelmaan kuului työskentely myös Suomesta Amerikkaan muuttaneiden ruotsinkielisten parissa, koska Upsalan arkiston äänityksissä suomenruotsi oli jäänyt ohjelman ulkopuolelle. Matkakumppaniksi lupautunut Helsingin yliopiston ruotsin kielen professori Olav Ahlbäck olisi hoitanut suomenruotsin. Tämä osa alkuperäisestä suunnitelmasta jäi kuitenkin toteutumatta, syystä että muutenkin hyvin niukaksi mitoitetusta kustannusarviosta tuli hyväksytyksi vain vajaa kaksi kolmannesta eli 11 400 mk. — Mainitsen tässä, että tutkimusmatka suomenruotsalaisten siirtolaisten pariin toteutui v. 1971 professori Lars Huldénin johdolla.

Assistentiksi koko matkan ajaksi oli suostunut hum. kand. Lauri Karttunen, joka tuolloin toimi Bloomingtonissa Indianan valtionyliopiston suomen kielen opetus-assistenttina ja saattoi työpaikastaan käsin valmistella matkaa; hänellä oli myös kenttätökokemusta, sillä v. 1963 hän oli Suomen kielen nauhoitearkiston stipendiaattina äänittänyt Tampereen puhekieltä.

Ennakovalmisteluihin kuului mm. melkoinen kirjeenvaihto suunnitellun reitin varrella asuvien amerikansuomalaisten luottamushenkilöiden kanssa; siinä saattoi turvautua Suomi-Seuran toiminnanjohtajan Tauri Aaltion asiantuntemukseen. Matkan tarkoitusta selvittäviä kiertoartikkeleita lähetin kaikkiin Yhdysvalloissa ja Kanadassa ilmestyviin suomenkielisiin lehtiin; tämäkin toimenpide osoittautui sittemmin hyödylliseksi.

Seuraavassa pääkohdat ensimmäisestä Pohjois-Amerikkaan tehdystä amerikansuomeen kohdistuneesta tutkimusmatkasta v. 1965, ja sen jälkeen tiivistelmät sitä seuranneista kahdesta matkasta vuosina 1975 ja 1980.

Matka 7. 6.—7. 8. 1965. Oheiseen karttaan on merkitty matkan tärkeimmät kohteet.

New Yorkissa minua oli vastassa tuleva matkakumppanini Lauri Karttunen. Nauhurit mikrofoneineen ja isohkon erän ääninauhoja olin saanut lähettää New Yorkissa toimivaan Suomen pääkonsulinvirastoon ulkoministeriön kuriirilähetysten mukana. Saatuamme nauhurien verkkolaitteet muunnetuiksi Pohjois-Amerikassa käytettävälle 110 voltin jännitteelle ja niiden pistokkeet vaihdetuiksi lähdimme Lauri Karttusen autolla ajamaan kohti Eriejärven rannalla Ohion valtiossa sijaitsevia suomalaiskeskuksia. Ashtabulassa, Fairport Harborissa ja Painesvillessä työskentelimme viikon (10.—18. 6.) haastatellen noin 35 amerikansuomalaista.

Seuraava pysähdyspaikka oli Indianan valtioniopiston kampus Bloomingtonissa. Siellä oli tilaisuus nähdä ja kuunnellakin Meri Lehtisen ja Elli-Kaija Könkään amerikansuomalaisilta tekemiä äänitteitä, jotka enimmäkseen olivat lauluja.

Indianasta ajoimme Illinoisin valtioon. Siellä työskentelypaikkamme oli De Kalb ympäristöineen (20.—26. 6.) ja Michiganjärven rannalla sijaitseva Waukegan (27.—30. 6.). Illinoisin valtiossa haastateltiin 40 henkeä.

Siirryttyämme 30. 6. Minnesotan valtion puolelle aloitimme työt etelässä pienessä Kingstonin kaupungissa ja sen lähellä sijaitsevassa Cokatossa (30. 6.—2. 7.). Matka jatkui halki Minnesotan siten, että pysähdyimme muutamilla paikkakunnilla kuten Sebekassa, Menahgassa, Suomi-nimisessä kylässä ja Hibbingissä, kunnes saavuimme Virginian kaupunkiin. Siellä ja sen ympäristössä, kuten Palon ja Mäkisen pienissä ”kylissä”, haastatelimme 28 henkilöä 6.—12. 7.

Virginiaasta matka jatkui Duluthiin ja Wisconsinin puolelle Superioriin, edelleen 15. 7. Ylä-Michiganin kuparialueelle, työskentelypaikkoinamme Hancockin, Calumetin ja Chasselin kaupungit sekä Askelin, Elon, Pelkien ja Toivolan suomalaiset farmiyhdyskunnat. Nauhoituksia teimme noin 30 suomalaiselta.

Tämän vahvasti suomalaisen seudun jätimme 25. 7. ja ajoimme Kanadaan Ontarion valtiossa sijaitsevaan Sudbryn kaivoskaupunkiin. Haastattelupaikkojamme olivat myös läheiset Copper Cliffin ja Carsonin kaivoskaupungit sekä eräät maaseudun suomalaisyhdyskunnat, joista erityisen hyväksi osoittautui Wanup. Siellä teimme viimeiset nauhoitukset 4. 8. Kanadan puolella haastateltujen luku oli noin 35.

Saapuessamme New Yorkiin 6. 8. oli auton matkamittariin kertynyt 6 720 mailia. Äänitesaalis oli 206 tuntia hieman yli 200 haastatellulta. Lisäksi oli kertynyt käsivaraisia muistiinpanoja ja pari sataa valokuvaa kertojistamme ja heidän elinympäristöstään.

Lähdettyäni New Yorkista Suomeen Lauri Karttunen jatkoi vielä nauhoituksia kolmatta viikkoa Massachusettsin valtiossa Quincyssa (Bostonin esikaupunki), Lanesvillessä ja Fitchburgissa ympäristöineen. Täten hän sai amerikansuomea talteen vielä 30 tuntia.

Edellistä yksityiskohtaisempi kuvaus ensimmäisestä amerikansuomen tutkimusmatkasta on aikakauslehdessä Suomen Silta n:ossa 2/1966 artikkelissani ”Suomen kieli Amerikassa”; siinä on myös mainittu nimeltä useimmat haastattelemamme henkilöt.

Matka 20. 3.—11. 4. 1975. Tämän matkan teki taloudellisesti mahdolliseksi osallistumiseni UKAN:in puheenjohtajana New Yorkissa 21.—22. 3. pidettyyn Pohjois-Amerikan yliopistojen suomen kielen ja kulttuurin opettajille järjestettyyn seminaariin ynnä sen jälkeiset suomen opetusta koskevat neuvottelut yliopistoveranomaisten kanssa Minnesotan valtioniopistossa Minneapolisissa ja Lakehead

Universityssa Thunder Bayssa Ontarion osavaltiossa Kanadassa. Liikenevän ajan käytin amerikansuomen aineiston tallennukseen, korvaamattomina apulaisinani mainittujen yliopistojen suomen kielen lehtorit Hannele Jönsson ja Maija Kainulainen.

Ensimmäiset haastattelunauhoitukset tein seminaarin loputtua New Yorkissa Brooklynissa (23.—24. 3.), sekä Imatra-haalin toimistohuoneessa että muistorik-kaassa Finn Townin talossa nimeltä ”Alku Toinen”.

Minneapolisissa oli neuvottelujen ja muun virallisen ohjelman lomassa mahdollisuus nauhoituksiin eräässä kaupungin vanhainkodissa ja Finn Townissa. Matkani jatkui 28. 3. Hannele Jönssonin kyydissä halki lumisten maisemien Minnesotan vanhoille suomalaisseuduille, osaksi samoille, missä olin ollut kesällä 1965. Työskentelypaikkoja olivat ”Myllykylä” eli New York Mills ympäristöineen, Menahga ja Cook.

Hannele Jönsson, joka koko ajan osallistui nauhoituksiin, ajoi minut takaisin Minneapolisiin, josta 2. 4. lensin Kanadan puolelle Thunder Bayhin. Suomen kielten opetusta koskevat neuvottelut Lakeheadin yliopiston edustajien kanssa sujui- vat nopeasti, niin että minulle jäi jonkin verran aikaa tallentaa suomalaisten siir- tolaisten puhetta sekä Thunder Bayssa (joka käsittää aiemmin itsenäiset kau- pungit Port Arthurin ja Fort Williamin) että ympäröivällä maaseudulla (3.—8. 4.). Yliopistokaupunkinsa suomalaisia tunteva Maija Kainulainen opasti minua hyväksi havaitsemiensa suomalaissiirtolaisten luo Thunder Bayssa, ja seudulla pitkään asu- neet suomalaiset kuljettivat meitä maaseudun pieniin ”kyliin”, sellaisiin kuin In- tola, Kaministikwia ja Nolalu.

Tämän melko katkelmallisen matkan äänitesaaliini oli 38 nauhatuntia noin 40:ltä ensimmäisen ja toisenkin polven amerikansuomalaiselta. Hannele Jönsson, joka lähdettyäni vielä jatkoi haastattelunauhoituksia Minnesotassa, sai puhetta talteen suunnilleen saman verran. — Matkasta kirjoitin yksityiskohtaisen kuvauksen ”Siir- tolaisuus—Migration” -lehteen n:o 3/1975 (artikkelit ”Amerikansuomea tutkimas- sa” ja ”Suomen opettajien kokous New Yorkissa”).

Matka 9. 4.—26. 5. 1980. Tämäkin matka kytkeytyi Pohjois-Amerikan yliopis- toissa toimivien suomen kielen ja kulttuurin opettajien kokoukseen. Se pidettiin 11.—12. 4. Minnesotan valtionyliopiston suojissa Minneapolisissa, ja sitä jatketi- tiin seuraavana päivänä Duluthissa, jossa sijaitsee Minnesotan yliopiston haara- osasto.

Duluthista kokouksen muut osanottajat lähtivät 13. 4. yliopistoihinsa ja Suo- meen. Itse jäin amerikansuomen pariin, samoin Hannele Jönsson-Korhola, joka oli työkumppaninani suurimman osan matkan ajasta, ja Maija Kainulainen, joka lensi Duluthista Thunder Bayhin oman tutkimuksensa aineistoa keräämään.

Ensimmäiset haastattelupaikat olivat Duluthin lähellä ”Tomssin taunissa” si- jaitseva vanha suomalaisasutus Esko ja Cloquetin kaupunki. Sen jälkeen (16. 4.) Hannele Jönsson-Korhola lensi Kaliforniaan, minä Thunder Bayhin.

Thunder Bayssa ja siitä pohjoiseen olevalla avaralla suomalais-alueella työ- kentelin 16.—27. 4. Opastajinani vuorottelivat Lakehead Universityn suomen kie- len lehtori Maisa Martin ja Maija Kainulainen sekä kanadansuomalainen Kaarlo Hynnä. Haastatteluja tehtiin mm. Dawson Court -nimisessä vanhainkodissa, jon- ka 250 asukkaasta useimmat olivat suomalaisia, ja muutamilla suomalaisfarmeil- la Lapin, Nolalun ja Pohjolan ”kylissä”.

Thunder Baysta matkani jatkui 28. 4. autolla Saskatchewanin valtioon, preerian pohjoislaidalla sijaitsevaan New Finland eli Uusi Suomi -nimiseen suomalaiskylään, jonka olemassaolosta olin vasta hiljakkoin saanut tietää. Kaikki tässä kylässä vajaan kuuden päivän aikana haastattelemani olivat toisen polven siirtolaisia, mutta puhuivat yhä sujuvasti vanhempiensa äidinkieltä. Työstäni ja sen tuloksista olen kertonut Kalevalaseuran vuosikirjassa n:o 62/1982 (s. 57—82).

Saskatchewanin pääkaupungista Reginasta lensin 3. 5. Kalliovuorten yli Vancouveriin, jonka lentokentällä minun oli määrä tavata Kaliforniasta saapuva Hannele Jönsson-Korhola. Niin tapasimmekin, ja tästedes matkamme jatkui yhdessä loppuun asti.

Hannele Jönsson-Korhola oli tehnyt haastattelunauhoituksia Kalifornian kahden suurkaupungin Los Angelesin ja San Franciscon suomalaissiirtolaisten parissa sekä pienessä Reedleyn suomalais-yhdyskunnassa San Joaquinin laakson ”hedelmäkoriissa” suomalaisten viininviljelijöiden parissa.

Laajalle alalle levittäytyvässä Vancouverin kaupungissa työskentelimme viikon (3.—10. 5.) etenkin kummassakin suomalaissiirtolaisten vanhustentalossa: Harrison Driven varrella olevassa lepokodissa ja Finnish Manorissa. Pistäydyimme myös Webster's Corneriin, jonne Sointulasta (Malkosaareltä) karkotettu Matti Kurikka oli v. 1904 perustanut uuden ihanneyhdyskunnan, Sammon Takojat -nimisen ja jossa sitä perua oli muutamia suomalaisperheitä. Yhden päivän vietimme Tyynen valtameren rannalla sijaitsevassa White Rockin kaupungissa siellä asuvia suomalaisia haastattelemassa.

Kanadan puolelta siirryimme 10. 5. Yhdysvaltoihin Oregonin valtion Astoriaan, mahtavan Columbiajoen suulla sijaitsevaan vahvasti suomalaiseen kaupunkiin. Täällä työmme merkityksen hyvin ymmärtäneet avustajamme ja majoittajamme Helena ja Vilho Perttu kuljettivat meitä autollaan runsaan viikon aikana haastattelukohteisiin. Niitä oli paitsi Astoriassa myös Clatskanien pienessä kalastajien kaupungissa ja edelleen Washingtonin valtion puolella leimallisesti keskipohjalaisessa Nasellen yhdyskunnassa sekä Tyynen valtameren lähellä sijaitsevassa suomalaisten karpalofarmarien ”kylässä” Graylandissa.

Matkamme jatkui 19. 5. lentäen Seattlesta Ohioon, siellä ensin Tiffiniin, jossa haastateltiin sikäläisen Heidelberg Collegen pitkäaikaista historian professoria, toisen polven amerikansuomalaista John I. Kolehmaista. Haastattelunauhoituksia teimme sen jälkeen neljänä päivänä Ohion tunnetuilla suomalaisseuduilla Fairport Harborissa, Painesvillessä, Conneautissa ja eniten Ashtabulassa.

Matkallamme kertyi ääninauhaa yhteensä 155 tuntia noin kahdeltasadalta kerrojalta, lisäksi käsivaraisia muistiinpanoja ja valokuvia. Tuli myös paljon täydennyksiä ja tarkistuksia amerikansuomen sanakirjani senkertaiseen — nyt jo koneella kirjoitettuun — versioon. Sanakirjatyötä tein eniten Thunder Bayssa, Astoriassa ja Ashtabulassa; viimeksi mainitussa oli ”kielikoulussani” parina päivänä parhaimmillaan kolme neljäkin amerikansuomen puhujaa samanaikaisesti.

Vuoden 1980 matkasta kirjoitin yhdessä Hannele Jönsson-Korholan kanssa kuvauksen ”Tutkimusmatka amerikansuomalaisten pariin” Suomen Silta -aikakauslehteen n:o 6/1980.

Edellä kuvaamiltani matkoilta on amerikansuomen äänitteitä yhteensä 465 tuntia. Ne on melkein kokonaan tehty asianomaisten kotona. On vain muutamia asioita, joita haastatelluilta on systemaattisesti kyselty, kuten syy lähtöön vanhasta maasta, matka yli Atlantin ja työpaikan löytäminen, mutta muuten keskustelu on

ollut vapaata. Haastateltava on saanut kertoa aiheista, jotka ovat olleet hänelle läheisiä ja mieluisia.

Pienempiä eriä amerikansuomea on Suomen kielen nauhoitearkistoon saatu vielä seuraavien henkilöiden nauhoittamina: Heikki Kyyrönen Massachusettsin valtion Fitchburgissa ja Worcesterissa v. 1971, 16 tuntia; Ritva Paavolainen (osaksi myös Jaakko ja Pentti Paavolainen) Minnesotassa (eniten Minneapolisissa) v. 1972—73, 55 tuntia; Meri Lehtinen Minnesotassa (eniten Virginiassa) ja Oregonin valtion Astoriassa v. 1960, 33 tuntia; Kaija Luotonen Ontarion valtiossa Sudburyssa v. 1971, 16 tuntia; Meri Puomies New Yorkissa, Massachusettsin Fitchburgissa ja Ala-Michiganin Ann Arborissa, Midlandissa ja Detroitissa v. 1964—65, 33 1/2 tuntia; Aimo Turunen Floridan Lake Worthissa ja laivassa Atlantilla v. 1966—67, 8 tuntia.

Kaikkiaan Suomen kielen nauhoitearkistossa on amerikansuomen ääninauhoja noin 650 tuntia. Mikä on suomen eri murteiden osuus amerikansuomalaisilta ääninauhoihin tallennetussa aineksessa, näkyy seuraavasta otoksesta.

Vuoden 1965 tutkimusmatkalla ääninauhoihin kertyi puhetta siis noin 206 tuntia hieman yli 200 henkilöltä, jotka asuivat USA:n puolella Ohiossa, Illinoisissa, Minnesotassa, Michiganissa ja Wisconsinissa sekä Kanadassa Ontarion valtiossa. Haastatellut edustivat vanhinta siirtolaispolvea, useimmat olivat lähteneet Suomesta ennen ensimmäistä maailmansotaa. Heidän juurensa olivat 107:stä Suomen pitäjistä; tuolloin Suomen suomenkielisten pitäjien luku oli lähes 500. Sen mukaan, mitä suomen murteita haastatellut (lähinnä) edustivat, koko aineksen murrejakautuma on seuraava:

Eteläpohjalaiset murteet	70 t	34 %
Etelä-Pohjanmaan (savolaisväritteinen) Järviseudun murre	5 t	2,4 %
Keski- ja pohjoispohjalaiset murteet	26 t	12,6 %
Peräpohjan (Ruotsin Länsipohja mukana) murteet	25 t	12,1 %
Kainuun murteet	21 t	10,2 %
Varsinaiset savolaismurteet	22 t	10,7 %
Kaakkoismurteet (ts. Viipurin seudun ja Kannaksen murteet)	3 t	1,4 %
Hämäläismurteet	28 t	13,6 %
Lounaismurteet	6 t	2,9 %

Etelä-Pohjanmaan murteiden osuus on siis noin kolmannes, kaikkien pohjalaismurteiden runsas puolet. Savolaismurteisesta aineistosta noin puolet kuuluu Kainuun murteisiin. Huomiota herättää se, että lounaismurteiden ja kaakkoismurteiden osuus on kovin vähäinen. Sama suunta näkyy sanakirjan puhekielestä poimituissa esimerkeissä. Niissä eri pohjalaismurteet ja Kainuun murteet ovat selvänä enemmistönä. — Huomautan myös siitä, että tässä otoksessa ensimmäisen polven siirtolaisten puhetta on noin 166 tuntia eli 80 %, toisen siirtolaispolven puhetta 37 tuntia eli 18 %, kolmannen polven puhetta aivan vähän.

Nauha-aineistoa on sen käytön helpottamiseksi tutkimusta varten ehditty käsitellä seuraavasti:

Ensimmäisen tutkimusmatkan (kesällä 1965) nauhoitteista laativat Eila Hämäläinen, Laila Lehikoinen ja Tarja Soutkari yksityiskohtaiset sisällysluettelot poimien samalla sanalipuille näistä amerikansuomeksi katsomansa sanat. Työ tehtiin v. 1966 valtion humanistisen toimikunnan myöntämällä apurahalla. Suomen Tie-

deseuran myöntämän stipendin turvin litteroi Leena Takala v. 1966—67 saman matkan nauhoitteita valikoiden (yht. 916 konekirjoitussivua).

Toisen matkan (kevällä 1975) ääninauhoja litteroivat — niin ikään valikoiden — Pirjo Mikkonen ja Laila Rissanen v. 1975—76.

Vuonna 1980 tehdyn matkan äänitteitä litteroi v. 1989—90 Markku Haakana Suomen Akatemian amerikansuomen tutkimusprojektille myöntämän apurahan turvin. Edellisten lisäksi Meri Puomies on vuosina 1971—73 litteroinut äänitteitä, joita ovat tallentaneet Heikki Kyyrönen (1971), Kaija Luotonen (1971) ja Aimo Turunen (1966—67). Hän on samalla poiminut sanalipuille näistä äänitteistä amerikansuomen sanoja.

Kun sanalipuille oli siirretty vuoteen 1979 mennessä johdollani valmistuneiden laudaturtutkielmienkin leksikaalinen aines, oli ratkaistava, miten esimerkkejä on muokattava (spontaanista puheesta poimittujen näytteiden kieliasun karkeistus ja esimerkkien tiivistäminen) ja miten sana-artikkelit muilta osin on laadittava. Erinäisten kokeilujen jälkeen päädyin malliin, jota amerikansuomesta laudaturtyön tehnyt oppilaani Marjatta Elfving noudatti, kun hän kirjoitti puhtaaksi sanakirjan pohjakäsikirjoituksen ensimmäisen version. Tämän työn mahdollisti Suomen Tiedeseuralta 1978 saamani avustus. Se valmistui hyvissä ajoin ennen huhtikuussa 1980 alkanutta kolmatta matkaa, niin että saatoin ottaa sen mukaani täydennyksiä ja tarkistuksia varten.

Kevällä 1980 tehdyn tutkimusmatkan jälkeen laadin laajan kyselyn, jossa toivoin tietoja sanojen merkityksistä tai käyttöyhteyksistä ja myös eräiden sanojen mahdollisista vastineista amerikanenglannissa. Monistamassani kyselyssä oli kaikkiaan 245 (osaksi + 450) amerikansuomen sanaa. Kyselyjä lähetin 18:lle Yhdysvalloissa ja Kanadassa asuvalle suomalaiselle, henkilöille, jotka vuoden 1980 matkan aikana olivat osoittaneet kiinnostusta asiaa kohtaan. Melkein kaikki vastasivat kyselyyn, monet paljon aikaa käyttäen ja vaivaa nähden. Koska sanakirjalle on ollut näistä tiedoista hyötyä, haluan mainita vastaajien nimet heitä jokaista kiitollisena ajatellen:

Ester Albrect (häneltä myös paljon amerikansuomen sanoja sisältävän kertomuksen käsikirjoitus; Thunder Bay, Ontario, Kanada); Ellen Hull (tutustui myöhemmin myös sanakirjan käsikirjoitukseen siihen tarkistuksia tehden; Williamsville, New York, USA); John E. Hämäläinen (Vancouver, B.C., Kanada); Michael Karni (Minneapolis, Minnesota, USA); Toivo Kauppi (lähetti myös myöhemmin tietoja etenkin kaivosmiesten käyttämistä sanoista; White Rock, B.C., Kanada); Alli ja Charles Knuutila (New Finland, Saskatchewan, Kanada); John I. Kolehmainen (Tiffin, Ohio, USA); Frederick Nordlund (New Finland, Saskatchewan, Kanada); Siinto ja Aili Lahti (Thunder Bay, Ontario, Kanada); Helena Perttu (Astoria, Oregon, USA); Simo C. Rissanen (tietoja kirjeitse myöhemminkin; New York, USA); Tellervo Sebell ja Lillian Kane yhdessä (Ashtabula, Ohio, USA); Raymond ja Sylvi Siltanen (Esko, Minnesota, USA); Lauri Suni (Thunder Bay, Ontario, Kanada); Lauri ja Martha Wirkkala (Naselle, Washington, USA). Näin kertyneen aineksen käsittelyyn sain avustajakseni hum. kand. Heikki Hurtan. Puolen vuoden ajan (etupäässä v. 1981) hän poimi saapuneista kirjelähetyksistä ja eräistä muistakin käsikirjoituksista esimerkkejä ja liitti niitä sanakirjan senkertaiseen versioon.

Amerikansuomen englantilaisista lainasanoista on runsaasti hajatietoja mm. amerikansuomalaisessa lehdistössä, erilaisissa albumeissa ja kalentereissa, hiukan kaunokirjallisuudessakin, erityisesti repliikeissä. On julkaistu ”fingliskaksi” kir-

joitettuja, tavallisesti luonteeltaan humoristisia pakinoita, joihin monesti on sulloomalla sullottu englannin sanoja. Myös muutamia amerikansuomen sanaluettelointeja on laadittu. Vuoden 1915 *Virittäjässä* (s. 44—52) ilmestyi Yrjö Sirolan ”Kokoelma Amerikan suomen englantilaisperäisiä lainasanoja”, jossa on nelisensataa amerikansuomen sanaa etymologisii viittein ja artikkelin lopussa hyviä havaintoja amerikansuomen luonteesta sekä nimistä. Julkaisematta on jäänyt sanakirjan tekijänä tunnetun V. S. Alanteen 1 250 sanaa käsittävä amerikansuomen sanasto, jonka alussa on valaiseva johdanto (jäljennös siitä on Suomen murteiden sanakirjan arkistossa Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa Helsingissä). Kanadan Suomalaisten Vuosikirjassa v. 1965 on painettu Sointulassa (British Columbia) eläneen Nestor Renvallin laatima lähes 500 sanan luettelo. Edellisiä suppeampia ovat Simo Charles Rissasen (New York) ”Fingelskan sanasto”-moniste, jonka sain sen tekijältä v. 1981 (noin 250 sanaa; ”Tämä sanasto ei ole lähimainkaan täydellinen, kun sanat tulivat melkein kokonaan omasta muististani”) ja Lillian K. Lehdon (Birmingham, Michigan) moniste ”A Dictionary of American Finnish Dialect” (toinen laitos, 1986), jossa sanojen (joukossa muitakin kuin amerikanenglannista lainattuja) luku on 360.

Amerikansuomea käsitteleviä tutkimuksia ei ole paljon. Mainitsen niistä tärkeimpiä.

Julkaistuja monografioita on vain Siiri Sahlman-Karlssonin ”Specimens of American Finnish. A Field Study of Linguistic Behavior” (*Studia Uralica et Altaica Upsaliensia* 11, 1976). Siinä mm. esitetään havainnollisin esimerkein amerikanenglannista lainattujen tai mukautettujen sanojen ja ilmausten tärkeimpiä aihepiirejä, selitetään lainaamisen syitä ja lainaustilanteita. Samalla valaistaan lainojen pohjalta siirtolaisten kulttuurihistoriaa muutenkin.

Edellistä vaatimattomampia ovat seuraavat kaksi Yhdysvalloissa valmistunutta väitöskirjaa, joita ei ole painettu; ne ovat käsikirjoituksina yliopistojensa kirjastoissa. Toinen on Meri Lehtisen ”An Analysis of Finnish-English Bilingual Corpus” (*Ann Arbor*, 1966); se perustuu havaintoihin, joita kirjoittaja on tehnyt yhdeltä heikohkosti suomea osanneelta kolmannen polven amerikansuomalaiselta opiskelijalta. Toinen on Robert Wilhelm Hellströmin ”Finglish” (*Oregon*, 1979, 124 sivua); sen niukat tiedot — vain hiukan toistasataa sanaa ilman käyttöyhteyksiä — on kirjoittaja pannut muistiin muutamalta Astorian suomalaiselta. Yhdysvalloissa on lisäksi ilmestynyt asianomaisten omiin havaintoihin perustuvia lyhyempiä tutkielmia amerikansuomesta; niitä ovat kirjoittaneet mm. Frances Karttunen, Lauri Karttunen, John I. Kolehmainen ja Reino Wirtanen.

Eniten on amerikansuomea tutkittu Helsingin yliopiston suomen kielen laitoksessa. Neljästätoista vuosina 1968—83 valmistuneesta amerikansuomea käsittelevästä pro gradu- ja laudaturtutkimuksesta kolmen aines on poimittu spontaanin puheen äänitteistä. Näistä Meri Puomiehen laaja tutkimus ”Amerikansuomen englantilaisperäisestä sanastosta ja sen muotoutumistavoista” (1968) perustuu tekijän omiin nauhoituksiin Yhdysvalloissa 1964—65. Anne Unnam-Peltolan pro gradu-työn ”Amerikansuomalaisen Isidor Seppälän puheen englantilaisperäiset sanat ja kielenvaihto” (1983) pohjana ovat ne haastattelunauhoitukset, jotka v. 1965 tein tältä hyvältä kertojalta. Kristiina Laukkasen pro gradu -tutkimus ”Amerikansuomalaisen Inkeri Jensenin puheen morfologiaa ja syntaksia” (1983) perustuu toisen polven amerikansuomalaisen puheeseen, jota Hannele Jönsson-Korhola nauhoitti v. 1975.

Pohjois-Amerikassa ilmestyneille suomenkielisille sanomalehdille on ollut ominaista se, että ne ovat julkaisseet lukijakuntansa eri puolilta lähettämiä kirjoituksia, useinkin muokkaamatta niitä — ainakaan kaikin kohdin — kirjakielen normien mukaisiksi. Näissä lukijain kirjoituksissa ilmenevää puhekielen mukaista amerikansuomea ovat pro gradu -töissään tutkineet Paula Eskola (1977; ”Amerikan Uutiset” vuoden 1975 huhti—lokakuun numerot), Leena Hovila (1968; ”Amerikan Uutiset”, ”New Yorkin Uutiset” ja ”Vapaa Sana” -lehtien vuoden 1967 tammi—kesäkuun numerot), Kristiina Kulmala (1979; ”Työmies”-lehti vuosina 1911 ja 1916), Pirkko Luoma (1978; ”Amerikan Uutiset” vuoden 1976 kesä—elokuun numerot) sekä Sirkka Multamäki (”Industrialisti”, ”Työmies — Eteenpäin” ja ”Vapaus” -lehtien vuoden 1967 tammi—kesäkuun numerot).

Sanomalehtien ilmoitusten kieltä tutki pro gradu -työssään Marja-Liisa Vilkkonen (1974). Aineistonsa hän kokosi Massachusettsin valtiossa Fitchburgissa ilmestyvästä ”Raivaaja”-lehdestä vuodesta 1906 vuoteen 1971 joka viidennen vuosikerran kaikista ilmoituksista (yhteensä 1 802 kpl).

Aatteellisilla ja poliittisilla kalentereilla on ollut tärkeä sija amerikansuomalaisessa julkaisutoiminnassa. Kalentereista pitkäikäisimpiä on ollut Duluthissa (Minnesotassa) painettu ”Siirtokansan Kalenteri”. Tämän kalenterin (vuosilta 1918—1969) ynnä sen yhteydessä julkaistun Raittiuskalenterin (vuosina 1933 ja 1937—42) artikkeleissa (yhteensä lähes 10 000 sivua) esiintyviä englantilaisperäisiä sanoja on pro gradu -työssään tutkinut Virve Vainio (1979).

Amerikansuomalaisissa kalentereissa on runsaasti ilmoituksia. Amerikanenglannin osuutta ilmoitusten suomen kielessä on selvittänyt pro gradu -työssään Marjatta Elfving (1979). Hänen tutkimansa aines oli kaikkiaan noin 5 000 ilmoitusta 71 amerikansuomalaisessa kalenterissa, nimittäin seuraavissa: ”Siirtokansan Kalenteri” 1918—1969, ”Raittiuskalenteri I” 1904, ”Työväen Kalenteri I” 1905, ”New Yorkin Lehden Kalenteri” 1892, 1893 ja ”Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiön Almanakka” 1900—1924 (eräät välivuodet puuttuvat).

Amerikansuomalainen kirjallisuus on varsin runsasta ja moni-ilmeistä, kuten osoittaa Kaarina Kotirannan laatima ”Amerikansuomalaisen kirjallisuuden yhteisluettelo” (Helsingin yliopiston kirjaston monistesarja n:o 3/1970). Kaunokirjallisuuden kielessä on suurta kirjavuutta. On luonnollista, että amerikansuomalaiset kirjoittajat paikallisista aiheista kirjoittaessaan käyttävät myös amerikansuomeen kuuluvia sanoja ja ilmauksia. Näitä on pro gradu -tutkimuksessa käsitellyt Anja Jokivirta (1978). Hänen aineistonsa perustuu kahdeksaan amerikansuomalaisten kirjoittamaan pienehköön teokseen (yhteinen sivumäärä 1 108), jotka on julkaistu 1900-luvun alkupuolella. Runsaimmin lainasanoja, noin puolet kaikista tapauksista (joita kertyi yht. 358), oli kahdessa teoksessa, nimittäin Matti Herneshuhdan romaanissa ”Trämppejä” (Fitchburg, Mass.; 1911) ja nimimerkki Josuan kirjoittamassa näytelmässä ”Ruokatalossa” (Duluth, Minn.; 1929).

Erikoislaatuinen, peräti 142 kirjoittajan yhteistyönä syntynyt Finnish American Horizons, jonka sanomalehti ”Amerikan Uutiset” julkaisi Amerikan 200-vuotisjuhlien merkeissä v. 1976, sisältää kiintoisaa ainesta amerikansuomen tutkijalle, joskaan suomenkielisiä tekstejä ei teoksessa ole kuin runsaasti puolet (270 sivua). Näiden pohjalta on Ritva Hakala tehnyt laudaturtyönsä (1978). Muutamissa suomensuomalaisten kirjoittamissa Amerikan-matkan kuvauksissa on myös amerikansuomen sanoja ja ilmauksia. Tässä suhteessa parhaiten onnistuneita on ”Vaasan Jaakkoo rapakon takana 1947—48”. Sen runsasta aineistoa on käsitellyt Sis-

ko Mattinen pro gradu -työssään (1981).

Edellä mainituista johdollani valmistuneista opiskelijain tutkielmista on poimittu runsaasti tietoja amerikansuomen sanakirjaan.

Helsingin yliopistossa tehtyjen amerikansuomea käsittelevien tutkimusten lisäksi on Oulussa ja Tampereella valmistunut kaksi idiolektitutkielmää, kumpikin pro gradu -työnä. Tuula Uusi-Hallila on tutkinut kolmannen polven siirtolaisten kieltä, lähinnä äänne- ja muoto-opin seikkoja, niiden nauhoitteiden (6 tuntia) pohjalta, jotka hän on tehnyt v. 1984, kun Minnesotassa v. 1921 syntynyt henkilö vieraili Suomessa; kielenoppaan puheessa on eniten havaittavissa äidin vanhempien lähtöseudun Ranuan murteen piirteitä (Oulun yliopisto, 1986). Tarja Mähönen on Suomessa tekemiensä nauhoitusten (8 tuntia) perusteella tutkinut Sotkamossa 1898 syntyneen, Yhdysvalloissa 1915—1983 asuneen kielenoppaansa englannista mukautettuja lainasanoja sekä käänнос- ja merkityslainoja (Tampereen yliopisto, 1989).

Edellisten lisäksi on valmistunut kaksi lisensiaatintutkimusta. Näistä Maisa Martinin työ ”Amerikansuomen morfologiaa ja fonologiaa” (288 konekirjoitussivua) tarkastettiin Jyväskylän yliopistossa 27. 1. 1989. Tutkimus jakautuu kolmeen pääosaan: amerikansuomen englantilaisperäisten sanojen fonologinen mukautuminen, näiden sanojen morfologinen mukautuminen ja amerikansuomen puhujien morfologian hallinta. Tutkimusaineisto koostuu Suomen kielen nauhoitearkistosta valituista äänitteistä (67 tuntia; siitä suurin osa toisen siirtolaispolven edustajien puhetta) ja Amerikansuomen sanakirjan käsikirjoituksesta sekä tutkijan omista kanadansuomen muistiinpanoista ja äänitteistä. Fonologian osalta tarkastellaan englannista lainattujen sanojen äänneiden korvautumista suomen kielen äänneillä. Odotuksenmukaisten edustumien ohella on poikkeavia tapauksia sitä enemmän mitä kauempana englannin äänne foneettisesti on suomen äänneistä. Morfologian puolesta ensimmäisen polven amerikansuomalaisen kieli ei juuri lainkaan eroa suomensuomesta. Siksi tutkimuksessa tarkastellaan vain toisen polven morfologian hallintaa. Lainasanojen morfologista mukautumista tekijä esittelee taivutustyypeittäin. Substantiiveista 80 % on hakeutunut suomen *risti*-tyyppiin, verbeistä 85 % on supistumaverbejä. Kaikkia suomen kielen mahdollisia tavallisiakaan taivutustyypejä ei käytetä hyväksi, mutta toisaalta suomessa vierassanojen osalta epäproduktiivinen *-in*: *-ime* -tyyppikin esiintyy. Astevaihteluvirheitä on sekä vahvan asteen että heikon asteen suuntaan, mutta edelliset ovat selvästi yleisempiä, etenkin niissä tapauksissa, joissa astevaihtelun aiheuttama sanahahmon muutos on suuri. Kaikkia tutkimuksen lohkoja — fonologista ja morfologista mukautumista sekä morfologian hallintaa — tarkasteltaessa nousee esiin kolme yhteistä tendenssiä: 1) pyrkimys yksinkertaistumiseen, 2) pyrkimys sanahahmon säilyttämiseen muuttumattomana ja 3) laaja variaatio.

Hannele Jönsson-Korholan lisensiaatintutkimus ”Amerikansuomen kaasussyntaksin erityispiirteitä” (227 konekirjoitussivua) tarkastettiin Åbo Akademiassa 1. 2. 1990. Tekijä on analysoinut 57:n pääosan toista (hiukan myös kolmatta) siirtolaispolvea edustavan amerikansuomalaisen puhetta 30 nauhatuntia. Aineisto, joka käsittää noin 800 esimerkkiä, osoittaa, että toisen polven amerikansuomen kaasussyntaksin ominaispiirteisiin kuuluvat 1) koodinvaihto, 2) englannin vaikutus sijanvalintaan ja 3) puhujan murretausta. Englannin kielen vaikutus ilmenee mm. siinä, että objektin sijana partitiivin asemesta on päätteellinen tai päätteetön akkusatiivi (*Isä puhuu englannin kielen, pro kieltä; Ahola-niminen perhe piti monta*

vuotta suuri sauna pro suurta saunaa). Yleistä on, että englanninkielinen perus-sana korvaa suomen partitiivin tai akkusatiivin (*Hän haluaa että puhuvat Polish*). Adverbiaalien sijan muutoksissa on todettavissa tendenssi siirtyä harvinaisemmasta sijasta kohti tavallisempaa, erityisesti kohti (usein englanninkielistä) perusmuotoa (*ensimmäisellä vuorokaudella, pro ensimmäisenä vuorokautena; Minä heitin pois koulun, kun minä pääsin eighth grade*).

Amerikansuomen luonteenomaisia piirteitä

1. Amerikansuomen sanakirjassa on eri sanoja 4 556. Hakusanoja on kyllä huomattavasti enemmän, koska sellaisia sanoja, joista on vain viite, ei ole otettu laskelmassa mukaan. Sanojen sanaluokkakajakautuma on seuraava (Maisa Martinin laatima tilasto):

	kpl	%
Substantiivit	3 570	78,1
Adjektiivit	96	2,1
Pronominit	6	0,1
Verbit	593	13,0
Adverbit	180	4,0
Postpositiot	3	0
Interjektiot	15	0,3
Proprit	18	0,4
Fraasit	89	2,0
Yhteensä	4 570	

Tämä luku on hieman sanakirjan eri sanojen lukumäärää suurempi, mikä johtuu siitä, että jotkin sanat ovat sekä substantiiveja että adjektiiveja.

Seuraava esitys amerikansuomen luonteenomaisista piirteistä perustuu yleensä amerikansuomen sanakirjan ainekseen, proprien osalta artikkeliini ”Pohjois-Amerikan paikannimiä amerikansuomalaisen kielenkäytössä” (Siirtolaisuus—Migration n:o 2/1990).

2.1. Vanhan emigranttipolven amerikansuomi ei ole suomalaisen fonologiseen eikä morfologiseen systeemiinsä saanut juuri mitään amerikanenglannista — eräitä harvoja poikkeuksia lukuunottamatta — eikä myöskään menettänyt juuri mitään. Tämän vuoksi ensimmäisen siirtolaispolven amerikansuomen käsittelyn voi olen-naisilta osin keskittää sanastoon.

2.2. Poikkeamat suomensuomesta perustuvat kauttaaltaan Pohjois-Amerikan englantiin. Toisilla Amerikan emigranttikielillä ei liene ollut välitöntä vaikutusta suomalaisten kielenkäyttöön. Intiaanikieliin perustuvat lainasanat ovat nekin tulleet amerikansuomeen englannin välityksellä, kuten esim. *huutsi* ’(laiton) viina’ (engl. *hooch*; lähtökohtana alaskalaisen intiaaniheimon nimi Hoochinoo t. Hutsnuwu), *maakössi* t. *maakessi* t. *mookes* ’intiaanikenkä, mokaasiini’ (engl. *moccasins*), *moskelo* ’jättihauki’ (engl. *muskellunge*), *pau-au* ’intiaanien juhlamenot’ (engl. *pow-wow*), *rakuuna* ’pesukarhu l. supi’ (engl. *raccoon*), *sipmunkki* ’maarava’ (engl. *chipmunk*), *skuossi* t. *skoussi* t. *kuassi* t. *kuoksi* ’kurpitsa’ (engl. *squash*).

2.3. Niissä tapauksissa, joissa englannin ja ruotsin sanat ovat lähellä toisiaan, on vaikea sanoa, onko sanalaina saatu amerikanenglannista vai onko se kulkeutunut ruotsalaisperäisenä lainana siirtolaisten mukana Suomesta, englannista tukeaa saaden (merkityksen mahdollisesti muuttuessaakin). Tällaisia sanoja on sanakirjassa muutamia, esim. *akentti* 'edustaja, asiamies', *feri* 'lautta', *fiksata* 'panna kuntoon', *helpata* 'auttaa', *masiina* 'kone', *metesiini* 'lääke', *paati* 'ammekylpy', *pressata* 'painostaa', *stopata* 'pysähtyä, pysäyttää', *telefooni* 'puhelin', *tiski* 'astia, vati, levy', *äpyli* 'omena'.

3.1. Kun Amerikan maaperällä ovat toisensa kohdanneet kaksi juuriltaan ja rakenteiltaan niin erilaista kieltä kuin suomalais-ugrilainen suomi ja indoeurooppalaisen kieliperheen englanti, on luonnollista, että englannin sopeuttaminen suomeen on ollut paljon rajumpi ja vaikeampi prosessi kuin kahden sukulaiskielen sopeuttaminen, esim. englannin ja ruotsin.

Englannin sanojen fonologinen "suomettuminen" on yleensä vienyt kaikkialla samaan tai lähes samaan tulokseen, vaikka amerikansuomen puhunta-alue onkin maantieteellisesti tavattoman laaja ja hajallinen. Labiiliutta ilmenee kyllä eräissä yksittäistapauksissa, etenkin sellaisissa lainasanoissa, joiden äänteellinen ja fonotaktinen sopeuttaminen suomen kieleen on ollut vaikeaa. Siitä muutama esimerkki.

Englannin *social security* -sanaliiton nykysuomalainen vastine *sosiaaliturva* on nuori sana, Nykysuomen sanakirjakaan (1959) ei sitä vielä tunne. Koko käsite on pitänyt oppia ja omaksua Amerikassa. Olen merkinnyt siitä seuraavanlaisia asuja: *sosiaalisikyryri*, *sosiaalisikyryri*, *sosiaalisokeri*, *sosiaalisikeritti*, *sosiaalisikuretti*, *sosiaalisikyryty*, *sosiaalikjuriti*, *sosiaalsikiirti*, *sosialsikjuuriti*, *sosialsikuritti*, *sosialtikyryrtti*, *sosialikiäri*, *sousekieri*, *sosialistisikuretti*. Puhujalla on ollut ilmeisiä vaikeuksia muokatessaan tätä englannin sanaa suomen kieleen. On etsitty yhdysosan osille tutummalta kuulostavia vastineita — ja jokin löydettykin (*sosialisti*-, *-sokeri*).

Englannin sana *furnace* 'keskuslämmityslaite, -pannu; sulatusuuni' on ollut amerikansuomalaiselle tärkeä sana, mutta sen suomalainen merkitysvastine on useimmille outo. Sitä suomeen mukautettaessa on ollut vaikeuksia, mikä näkyy tuloksissa: *föönes*, *fööneskä*, *föörnessi*, *föörnissa*, *foorniska*, *förnes*, *förnessi*, *förniss*, *förnissa*, *förnissi*, *fönes*, *vönös*, *vöönissä*.

Suomen sana *ravintola* on kirjakieltämme merkittävällä tavalla rikastuttaneen Antero Vareliuksen luomus vuodelta 1847. Tämä uudissana on kotiutunut kieleemme hitaasti eritoten maalaisympäristössä. Amerikansuomalaiset eivät sitä englannin *restaurant*-sanan vastineena ole juurikaan käyttäneet, vaan ovat muokanneet vastaavaa englannin sanaa mieleisekseen: *restorantti*, *restarantta*, *restörantti*, *restaurantti*, *resterantti*, *resterant(t)i*, *rästörantti*, *rästärantti*, *ristirantti*, *ristörantti*, *ristörantti*.

Myös Pohjois-Amerikan paikannimissä on monia suomen kielen rakenteeseen huonosti soveltuvia. Ohion valtiossa sijaitseva kaupunki *Fairport*, jonne on asetunut paljon suomalaisia siirtolaisia, on suomalaisten kielenkäytössä hyvin vaihtelevissa muodoissa, esim. *Fäipori*, *Faipori*, *Faiportti*, *Fairportti*, *Feipori*, *Feiportti*, *Feipoortti*, *Fäärpori*, *Feöportti*, *Vaiportti*, *Veiportti*. Kanadan osavaltion ja kaupungin nimestä *Quebec* olen kuullut seuraavanlaisia ääntämistapoja: *Kuipekki*, *Kuepekki*, *Kuepek*, *Kyöpekki*, *Kopekki*, *Veipäkki*, *Veepekki*.

3.2. Amerikansuomen lainasanojen sopeutumista tarkattaessa on syytä huomaut-

taa siitä, että sana on yleensä lainattu seudulla puhutusta englannista, millaisesta, siitä ei ole aina mahdollisuutta saada tarkkaa selvää, koska amerikanenglannin lähteet ovat etenkin kielimaantieteen kannalta puutteelliset. Joskus kuitenkin näyttää siltä, että lainälähteenä on kirjoitettu englanti, ellei sitten kyseessä ole joidenkin kohdalla englannin paikallismurteiden vaikutus, esim. *huntata* 'metsästää' (*hunt*), *juki* 'ruukku, kannu' (*jug*), *lumperi* 'puutavara, sahatavara' (*lumber*), *lunsata* 'syödä lounas(ta), välipala(a)' (*lunch*), *runnata* 'juosta, kuljettaa, suorittaa' (*run*).

Muutamien paikannimien ääntämys amerikansuomessa viittaa lähinnä niiden kirjoitustapaan, mutta ohessa on myös englantilaiseen ääntämykseen perustuvia asuja, esim. Hancock (kaupunki, Minn.) → *Hankooki* ~ *Hänkooki*, Pittsburgh (kaupunki, Mass.) → *Pitspurkki*, Virginia (kaupunki, Minn.) → *Virkinia* ~ *Virkiinia*, Wisconsin (osavaltio) → *Viskons(s)iini* ~ *Viskanssi*, Wyoming (osavaltio) → *Vyöminki* ~ *Vaiominki* ~ *Vajominki*.

4.1. Englannin sananalkuiset soinnilliset klusiilit on korvattu vastaavilla soinnittomilla äänneillä. Esimerkkejä yksinäisklusiileista (konsonanttiyhtymistä myöhemmin): *girl friend* 'tyttöystävä' → *köölifrentti* | *government* 'hallitus' → *kuvermentti* ~ *kavermentti* || *diet* 'ruokavalio' → *taietti* | *diningroom* 'ruokasali' → *tainiruuma* | *dump* 'kaataa' → *tumpata* || *barn* 'navetta, talli' → *paana* | *box* 'laatikko, paketti' → *paksi* | *board* 'täysihoito' → *poorti*.

4.2. Sananalkuinen *f* tunnetaan — ruotsin kielen vaikutuksesta — suomen läntisimmissä murteissa. Niillä amerikansuomalaisilla, joiden juuret ovat näissä murteissa, sekä englantia hyvin puhuvilla *f* on tavallinen, muilla on yleensä sen paikalla *v* (joskus *p*): *family* 'perhe' → *fameli*, *famelli* ~ *vameli*, *vamili* | *feed* 'syötää (karjaa)' → *fiitata* ~ *viitata* | *ferry* 'lautta' → *feri* ~ *vöri* | *finish* 'lopettaa, viimeistellä' → *finistää* ~ *vinistää* | *finn* 'suomalainen' → *finni* ~ *vinni* | *funny* 'mukava; omituinen' → *foni* ~ *voni* | *phone* 'puhelin' → *fooni* ~ *vooni* | *fix* 'korjata' → *fiksata* ~ *viksata* ~ *piksata* | *fuse* 'sulake, sytyslanka' → *fiusi* ~ *fiussi* ~ *piussi*.

4.3. Suomalelle vieras *š* on amerikansuomessa korvattu *s*:llä: *shack* 'maja, mökki' → *säksi*, *sääkki* | *ship* 'lähettää, kuljettaa' → *sipata* | *shop* 'myymälä, työpaja' → *sappa*, *soppa*, *soppi* | *shower* 'vesikuuro, suihku' → *sauveri*.

4.4. Suomen kielessä ei kahden tai useamman konsonantin yhtymiä ole alunperin esiintynyt sanan alussa. Vieraita ne ovat edelleenkin useimmissa suomen murteissa. Vain niissä länsimurteissa, joihin ruotsin kieli on muutenkin tuntuvasti vaikuttanut, on sanan alussa kahden konsonantin yhtymiä, eniten ruotsalaisissa lainasanoissa, jonkin verran myös omissa suhteellisen myöhäisissä ekspressiivisanoissa. Laajin levikki suomen länsimurteissa on konsonanttiyhtymillä *kl*, *kr*, *pl*, *pr* ja *tr*, suppeampi yhtymillä *kn* sekä *fl* ja *fr*.

Vanhimman siirtolaispolven puhe noudattaa yleensä lähtöseudun murteen kantaa. Poikkeuksia ovat hyvät englannin taitajat, joille sananalkuiset konsonanttiyhtymät eivät tuota vaikeuksia, vaikka heidän juurensa olisivatkin esim. suomen itämurteiden piirissä. Esimerkkejä: *clam* 'simpukka' → *klämmi* ~ *lämmi* | *clean* 'puhdistaa, siivota, raivata' → *kliinata* ~ *liinata* | *clerk* 'virkaileija' → *klärkki*, *klörkki*, *klarkki*, *klerkki* ~ *lärkki*, *lerkki* | *clutch* '(auton) kytkin' → *klatsi* ~ *lätsi* || *creamery* 'meijeri' → *kriimeri* ~ *riimeri* | *grade* 'tasoittaa, höylätä (tietä)' → *kreitata* ~ *reitata* | *granary* 'vilja-aitta' → *kreineri*, *kreinari* ~ *reinari*, *reenari* | *grandma* 'isoäiti' → *krämma*, *krämmo* ~ *remma* | *grandpa* 'isoisä' → *krämppa* ~ *rämppa* || *blanket* 'huopa, peite' → *plänketti* ~ *länketti* | *plant* 'tehdas' → *pläntti* ~ *läntti* |

play 'pelata, puuhata, leikkiä' → *pleijata* ~ *leijata* | *plot* 'palsta, hautapaikka' → *plotti* ~ *lotti* || *brake* 'jarrut' → *prekki* ~ *rekki* | *brandy* 'konjakki' → *pränti*, *präntti* ~ *ränti* | *principal* 'johtajaopettaja' → *prins(s)ipooli*, *prins(s)ipaali* ~ *rinsipaali* | *prospect* 'etsiä malmeja' → *proospäkätä* ~ *rouspäkätä* || *dress* 'leninki, puku' → *tressi*, *trässi* ~ *ressi*, *rässi* | *drugstore* 'rohdoskauppa, apteekki' → *trakstoori*, *trukstoori* ~ *rakstoori*, *rukstoori* | *track* 'rata, raide' → *träki*, *träkki* ~ *räki* | *train* 'juna' → *treini*, *treeni* ~ *reini* | *trip* 'matka' → *trippi*, *rippi*.

flat 'litteä, tasainen, tasanko' → *flättä*, *flätti* ~ *lättä* | *float* 'kellua, ajelehtia' → *floutata* ~ *lootata* | (*in*)*flu(enza)* 'influenssa' → *fluu* ~ *luu* | *flat timber* 'hirsi' → *flättimper* ~ *lättimper* || *frame* 'kehys, puitteet' → *freimi*, *freemi* ~ *reimi*, *reemi* | *fruit* 'hedelmä' → *fruutti*, *fruuti* ~ *ruutti*. — Muutamassa tapauksessa *fr-* on voitu — eräiden suomen länsimurteiden tapaan — korvata foneettisesti läheisellä konsonanttiyhtymällä *pr:*llä, esim. *freight* 'kuorma, tavarajuna' → *freitti*, *freetti* ~ *preitti* ~ *reitti*, *reetti* | *front* 'etupuoli, edusta' → *frontti* ~ *prontti* ~ *rontti*.

4.5. *s*-alkuiset konsonanttiyhtymät sanan alussa ovat tuottaneet enimmille ensimmäisen polven suomalaisille erityisen suuria vaikeuksia, koska ne ovat kuuluneet vain hyvin harvojen emigranttien — suomen ja ruotsin kielirajalta lähtöisin olleiden — kotimurteeseen. Esimerkkejä: *scaler* 'mittamies' → *skeilari* ~ *keilari* | *skidoo* 'moottorikelkka' → *skituu*, *skitu* ~ *kituu* | *skin* 'nylkeä, huiputtaa' → *skinata* ~ *kinnata* | *skunk* 'haisunäätä' → *skonkki* ~ *konkki* || *sledge* 'moukari' → *sleitsi* ~ *leitsi* | *sleeper* 'ratapölkky' → *sliipetti* ~ *liipetti* | *slough* 'vesijättömaa' → *sluu* ~ *luu* || *smelt* 'kuore' → *smeltti* ~ *meltti* | *smoke* 'savustaa' → *smokata* ~ *moukata* || *speed* 'vauhti, nopeus' → *spiiti*, *spiitti* ~ *piiti*, *piitti* | *spoil* 'pilata, hemmotella' → *spoilata* ~ *poilata* || *stamp* 'postimerkki, leima' → *stämppi*, *stamppi* ~ *tämppi* | *steady* 'pysyvä, vankkumaton' → *stöti*, *steti* ~ *töti* | *steam* 'höyry' → *stiimi* ~ *tiimi* | *store* 'kauppa, liike' → *stoori* ~ *toori* | *stove* 'liesi, hella' → *stouvi*, *stoovi* ~ *touvi* | *style* 'tapa, muoti' → *staili* ~ *taili* || *sweater* 'neuletakki, -pusero' → *sveteri*, *svetari* ~ *veteri* | *switch* 'sammuttaa t. sytyttää valo; katkaista virta' → *svitsata* ~ *vitsata* || *split* 'halkaista, panna tasan' → *splitata* ~ *plitata* || *street* 'katu' → *striitti* ~ *triitti* ~ *riitti* | *strike* 'lakkoilla' → *straikata* ~ *traikata* ~ *raikata* | *strip* 'kaistale, lohko' → *strippi* ~ *trippi* ~ *rippi* | *stroke* 'kohtaus' → *stroukki* ~ *troukki*.

4.6. Sananalkuisen kaksikonsonanttisuuden rajoilla esiintyy suomen murteissa sellaistaakin horjuntaa, että sanan alussa on konsonanttiyhtymä, joka ei alunperin ole siihen kuulunut (esim. *proska* 'roska'). Tällaisia hyperkorrekteja tapauksia voi esiintyä myös amerikansuomessa. Pari esimerkkiä:

Eräältä toisen polven amerikansuomalaiselta, jonka vanhemmat olivat lähteneet seuduilta, missä kaikki sananalkuiset konsonanttiyhtymät ovat vieraita, kuulin englannin sanan *lynx* 'ilves' jonkin kerran asussa *plinkki*, tavallisemmin kuitenkin *linkki*. Eräällä toisella niin ikään hyvin englantia osaavalla englannin *slacker* 'laiskottelija, sotilaskarkuri' oli muodossa *sklækkeri*, muilla *slækkeri*.

4.7. Englannin *tš*-affrikaatta on sanan alussa yleensä korvattu *s:*llä, esim. *chain* 'ketju, kettinki' → *seini* | *cherry* 'kirsikka' → *seeri*, *seri* | *chimney* 'savupiippu' → *simni*. Joissakin sanoissa voi olla myös *ts-*, esim. *check* 'shekki' → *tsekki* ~ *sekki* ~ *säksi* | *chunk* 'möhkäle, möykky' → *tsunkki* ~ *sonkki*.

4.8. Englannin *dž*-alkuiset sanat ovat kuitenkin amerikansuomessa tavallisesti kirjoitetun kielen mukaisesti *j*-alkuisia: *jacket* 'lyhyt takki, ulkoilupusero' → *jäketti*, *jaketti* | *jam* 'hillo, marmeladi' → *jämi*, *jämmi*, *jäämi*, *jami* | *jelly* 'hyytelö'

→ *jeli, jelli* | *joiner* 'puuseppä' → *joinari, joineri* | *juice* 'mehu' → *juusi, juussi, juisi* | *jump* 'hypätä, ottaa kyytiä' → *jumpata* | *jumper* 'tukkireki' → *jumppari* | *junk* 'romu' → *jonkki, jankki, junkki*.

4.9. Alkukonsonanttia seuraavan pitkän *u:n* edellä kuuluva puolivokaali *j* on lainattaessa yleensä korvattu *i:llä*, esim. *beauty shop* 'kauneushoitola' → *piutisappa* | *cucumber* 'kurkku' → *kiukumperi, kiukamperi; kuukamperi* | *fuel* 'polttoaine, lämmitysöljy' → *fiuli* | *mule* 'muuli' → *miuli* | *music* 'musiikki' → *miusikki*. Samoin on propreissa: Buhl (kaupunki, Minn.) → *Piuli*, Buick (automerkki) → *Piikki*, Butte (kaupunki, Mont.) → *Piutti*.

5.1. Englannin sanansisäiset soinnilliset klusiilit *g, d, b* on kaikissa asemissa yleensä korvattu vastaavilla soinnittomilla äänteillä *k, t, p*. Soinnillisia klusiileja esiintyy vain sellaisten henkilöiden puheessa, joiden suomenkieli on jo jäänyt tai jäämässä taka-alalle. Esimerkkejä: *auger* 'maakaira' → *aukeri, ookeri, oukeri* | *baby buggy* 'lastenvaunut' → *peipipoki, peipipoka* | *handbag* 'käsilaukku' → *hämpäki, hämpäkki* || *address* 'osoite' → *ätressi* | *building* 'rakennus' → *piltinki* | *candy* 'karamelli' → *känti* | *handy* 'kätevä, sopiva' → *hänti* | *land* 'laskea maihin' → *läntätä* | *medicine* 'lääke' → *metesiini* | *peddle* 'kaupata, kaupustella' → *petlata* || *gamble* 'pelata uhkapeliä' → *kämplätä* | *harbor* 'satama' → *harpori, haarpori, harpuri* | *maybe* 'ehkä' → *meipii, meipi*.

Voisi otaksua, että niillä siirtolaisilla, joiden lähtöseudun murteessa *t:n* heikon asteen vaihteluparina on (vokaalien välissä ja *h:n* jäljessä) *r*, olisi englannin *d* saatettu korvata myös *r:llä*. Se on kuitenkin hyvin harvinaista. Aineistossani on siitä vain muutama tapaus. Englannin ilmaus *I don't know* 'en tiedä' on amerikansuomalaisten puheessa tavallisesti *aitunnoo, aitonnoo, aitonoo, aitunnou*, mutta joilakin myös *airunnou, aironnou*. Toinen esimerkki on paikannimi Philadelphia. Siitä olen merkinnyt erään Etelä-Pohjanmaalta (Teuvalta) lähteneen puheesta *r:llisen Filarelfia*; muuten nimi yleisesti on *Filatelffia* tai (esim. juuriltaan itäsuomalaisilla) *Vilatelffia, Vilatelhia*.

5.2. Sanansisäistä *f*-äännettä esiintyy vain osassa suomen länsimurteita. Sen leikkialue on suurin geminaatta-*f*-tapauksissa. Tarkkailtaessa englannin *f*-sanojen sopeutumista amerikansuomeen havaitsee, että *f*:ää esiintyy — paitsi hyvin englantia puhuvilla — etenkin niillä, joiden juuret ovat suomen *f*-murteiden alueella. Muilla *f:n* asemesta on *v, t:n* edessä *h* ja geminaattatapauksissa *hv*, esim. *breakfast* 'aamiainen' → *prekfesti, präkfesti, prekfasti ~ prekvesti, prekvästi, prekvasti* | *outfit* 'varusteet, yhtiö, liike, puku' → *autfitti ~ autvitti, autviitti* | *two-by-four* '2 x 4 tuuman lauta, lankku' → *tuupaifoori ~ tuupaivoori* || *drift* 'kaivoskäytävä' → *trifti, rifti ~ rihti* | *shaft* 'kaivosaukko' → *safti, säfti, sääfti ~ sahti, sähti* | *shift* 'työvuoro' → *sifti ~ sihti* || *chauffeur* 'autonkuljettaja' → *soffeeri, sofferi, sofööri, souffoori, souffari ~ sohvari* | *office* 'toimisto, konttori' → *offiisi, ofiisi, ofisi ~ ohviisi, ohviissi ~ ovviisi, oviisi* || *halfway* 'puolitieissä' → *hääfvei, hääffe(i)s ~ häähvei* | *heifer* 'mullikka' → *hefferi ~ hehver* | *roofing* 'kate' → *ruufinki, ruuf-finki, ruffinki ~ ruuhvinki* || *lay off* 'lomautus' → *leiaffi, leioffi ~ leiohvi* | *loaf* 'laiskotella' → *loffata, loffailla ~ lohvailla* | *rough* 'karkea, raaka, raju, myrskyinen, vaikea' → *roffi, raffi ~ rohvi* | *sheriff* 'poliisi(mestari)' → *seriffi, seröffi, söröffi ~ serihvi*. Samoin paikannimissä, esim. Copper Cliff (kaupunki, Ont.) → *Kopper(i)kliffi, Kapperkliffi, Kliffi ~ Koperlihvi, Lih(i)vi*.

5.3. Š:ää edustaa amerikansuomessa *s* (*ss*), esim. *flashlight* 'taskulamppu' → *fläslaitti, lääslaitti* | *push* 'lykätä, työntää' → *pussata*.

5.4. Englannin (soinnittoman ja soinnillisen) dentaalin ja sibilantin yhtymä sanan sisässä tai lopussa on amerikansuomessa tavallisesti *-ts-*, nasaalin jäljessä on yleensä *-ss-* (~ *-s-*): *couch* 'sohva' → *kautsi* | *teacher* 'opettaja' → *tiitseri*, *titseri* | *pitch* 'hangota' → *pitsata* | *satchel* 'matkalaukku' → *setseli*, *setsuli* | *switch* 'ratavaihte, katkaisin' → *vitsi* | *perch* 'ahven' → *pöötsi* | *porch* 'kuisti, veranta' → *portsi*, *poortsi*, *pootsi* || *cabbage* 'kaali' → *kääpetsi*, *kääpitsi*, *käpetsi* | *cage* 'kaivoshisin nostokori' → *keitsi* ~ *keissi* | *college* 'korkeakoulu, opisto' → *kaletsi*, *kaaletsi*, *kaalitsi*, *kalitsi* | *cottage* 'kesämökki' → *katetsi*, *kaatetsi* | *cribbage* 'eräs korttipeli' → *kripetsi*, *kripitsi* | *garbage* 'roskat, jätteet' → *karpetsi*, *karpitsi* ~ *karpessi* | *manager* 'liikkeenhoitaja' → *manatseri*, *mänätseri*, *mänetseri* ~ *manasseri*.

bunch 'joukko, ryhmä, kimppu' → *ponssi*, *ponsi*, *punssi*, *panssi*, *pansi* | *inch* 'tuuma' → *inssi* | *lunch* 'lounas, eväs, välipala' → *lunssi*, *lunsi*, *lonssi*, *lanssi* | *ranch* '(suuri) maatila' → *ränssi*, *ranssi* || *engine* 'veturi, höyrykone' → *inssi*, *insi*.

5.5. Seuraavassa esimerkkejä tapauksista, jolloin englantilaisen sanan suomessa harvinainen tai vieras konsonanttiyhtymä on amerikansuomeen lainattaessa hajonnut eri tavuihin: *cable* 'vaijeri, kaapeli' → *keipuli*, *keepuli* | *handle* 'kädensija, (kirveen, vasaran) varsi' → *hanteli* | *ruffle* 'röyhelö' → *ruffeli*, *roffeli* | *single* 'yksinäinen, naimaton' → *sinkeli* | *tipple* '(kivihiihen) seulomo, lastin purkupaikka' → *tippeli*, *tippuli* | *trouble* 'harmi, vaiva' → *tropuli*, *tropeli*, *trupeli* | *whistle* 'pilli' → *visseli*, *visseri*, *fisseli* | *acre* 'eekkeri' → *eekeri*, *eekkeri* | *entry* 'sisäänkäynti(aukko)' → *enteri*.

5.6. Englannin soinniton ja soinnillinen dentaalispirantti on amerikansuomessa korvattu soinnittomalla dentaalilla: *thirst(y)* 'jano(inen)' → *törsti* | *Catholic* 'roomalaiskatolinen' → *katoliikki* | *bath* 'ammekylpy' → *paati* | *south* 'etelä' → *sautti* || *that's right* 'aivan niin' → *täts rait* | *bother* 'vaivata' → *paateerata*.

5.7. Tavunloppuisen *m:n* jälkeen esiintyy *s:n*, *l:n* ja *r:n* edellä toisinaan homorganinen klusiili *p*, esim. *hemlock* (eräs amerikkalainen havupuu) → *himplokki*, *himplo* ~ *hemlokki* | *homestead* 'asutustila, uudistila' → *humpsteeti* ~ *humsteeti*, *homsteeti* | *tamarack* (eräs amerikkalainen lehtikuusi) → *tämprekki* ~ *tämräkki*, *tämrekki*.

5.8. Joitakin dissimilaatiotapauksia: *greenhorn* 'aloittelija' → *kriinhooli* ~ *kriinhoorni* | *level* 'työskentelytaso (kaivoksessa), vaakataso' → *leveni*, *levoni* ~ *leveli*, *levuli* | *wholesale* 'tukkukauppa' → *holseini*, *holseeni*.

5.9. Suomen kielelle luonteenomainen sanansisäisten klusiilien astevaihtelu ei yleensä ulotu lainasanoissa yksinäiskonsonantteihin, esim. *troki* 'kuorma-auto' (*truck*): *trokin*, *luki* 'onni, menestys' (*luck*): *lukin*, *louti* 'malmisuoni' (*lode*): *loutin*, *känti* 'makeinen' (*candy*): *käntin*. Harvoin on toisin, esim. *käki* 'tynnyri' (*keg*): yks. adess. *käellä*. Astevaihteluun mukautumista voi joskus kuulla paikannimisissäkin. Esim. erään savolaismurteiden alueelta lähteneen puheesta merkitsin inessiivimuodon *Minnesovassa* (vrt. *sota*: yks.gen. savol. murt. *sovan*). Toronto-nimen mukautuminen astevaihteluun ei ole kovin harvinainen: *Toronnessa* (~ *Torontossa*). Geminaattaklusiilit ovat yleensä mukana astevaihtelussa, esim. *tokka* 'telakka' (*dock*): *tokan*, *taitti* 'vuorovesi' (*tide*): *taitin*, *tippo* 'asema' (*depot*): *tipon*, *laappi* 'eteinen' (*lobby*): *laapin*, samoin myös paikannimisissä, esim. *Sipikka* (Sebeka, kaupunki, Minn.): *Sipikassa*, *Vanuppi* (Wanup, suomalaisasutus, Ont.): *Vanupissa*.

5.10. Sananloppuinen *n* on väistynyt eräissä appellatiiveissa, esim. *Indian* 'in-

tiaani' → *intti* ~ *inti* | *kitchen* 'keittiö' → *kitsi* | *union* 'ammattiyhdistys' → *junio* ~ *unio* (myös *junioni*). Samoin joissakin paikannimissä: *Caspian* (kaupunki, Mich.) → *Käspi* | *Kenyon* (kaupunki, Mich.) → *Kini* | *Kingston* (kaupunki, Minn.) → *Kingsto* | *Keewatin* (kaupunki, Minn.) → *Kivatti*, *Kevatti* | *Nipigon* (suomalais-asutus, Ont.) → *Nipikka* | *Waukegan* (kaupunki, Ill.) → *Vaukeeka*, *Vaukeka*, *Vaukeeki* (myös *Vaukeekaani*).

Yleensä kuitenkin englannin *n* on säilynyt, mutta sanansisäisenä, esim. *cabin* 'ohjaamohytty, kajuutta' → *käpiini* | *garden* 'puutarha' → *kaarteni*, *karteni*, *kaateni* | *saloon* 'kapakka' → *saluuna* | *section* 'rataosa, mittayksikkö' → *seksuuna*. Propreja: *Aberdeen* (kaupunki, Wash.) → *Apertiini* ~ *Äpertiini* | *Eagen* (asutus, Minn.) → *Eekkeni* | *Geraldton* (kaupunki, Ont.) → *Keraltonni* | *Muskegon* (kaupunki, Mich.) → *Maskiikani* | *Saxon* (asutus, Wisc.) → *Seksuuna* | *Soudan* (kaupunki, Minn.) → *Soutani* ~ *Soutoni* ~ *Souteni* | *Warren* (kaupunki, Ohio) → *Vuoreni* ~ *Vareeni*.

6. Ensi tavun vokaalistossa on melkoista horjuvuutta. Osaksi se perustuu amerikanenglannin ääntämyksen ja kirjoitusasun eroon, osaksi nähtävästi myös amerikanenglannin murre-eroihin: *accident* 'onnettomuus, vahinko' → *aksitenti* ~ *äksitenti* | *catholic* 'roomalaiskatolinen' ~ *katoliikki*, *katolikki* ~ *kätoliikki*, *kätliikki* | *farm* 'maatila' → *farmi*, *varmi* ~ *färmi*, *värmi* || *help* 'auttaa' → *helpata* ~ *hälpätä* | *spend* 'kuluttaa, tuhлата' → *spentata*, *pentata* ~ *späntätä*, *päntätä* || *relief* 'häätäpuu, avustus' → *reliiffi*, *reliffi*, *reliihvi* ~ *riliiffi*, *riliffi*, *riliihvi* || *chance* 'tilaisuus, mahdollisuus' → *sänssi*, *säntsi* ~ *senssi*, *sentsi* | (*for*) *nothing* 'turhaan' → *notingista* ~ *natingista* | *solid* 'kiinteä, luja, varma' → *solitti*, *soletti* ~ *saletti* | *bus* 'linja-auto' → *passi* ~ *possii* || *upstairs* 'yläkerrassa, yläkertaan' → yks. nom. *upstee* 'yläkerta' ~ *opstee* || *call* 'kutsua (paikalle), soittaa puhelimella' → *koolata* ~ *koulata* ~ harv. *kaalata* || *cake* 'kakku, leivos' → *keiki* ~ *keeki* | *complain* 'valittaa' → *kompleinata* ~ *kompleenata* | *laborer* 'työläinen' → *leipori*, *leipuri*, *leipöri* ~ *leepöri* | *pave* 'päällystää (tie)' → *peivata* ~ *peevata* | *tailor* 'räätäli' → *teilari* ~ *teelari* | *wait* 'tarjoilla' → *veitata*, *veetata*.

7. Englannin ääntämykseltään konsonanttiloppuiset substantiivit saavat amerikansuomessa yleensä vokaalin loppuunsa. Maisa Martin on laskenut, että englannista lainattuja yhdistämättömiä substantiiveja ynnä sellaisia yhdyssanoja, joiden englantilaisperäinen loppuosa ei esiinny yksin, on sanakirjassa kaikkiaan 2 418. Näistä on *i*-loppuisia selvästi eniten: 1 949 kpl eli 80,6 %, seuraavaksi *a(ä)*-loppuisia 195 kpl eli 8,1 %; muita loppuja on paljon vähemmän. Esimerkkejä: *bill* 'lasku' → *pilli* | *block* 'pölkky, kortteli' → *ploki*, *loki* | *creek* 'puro' → *kriikki*, *krikki* | *friend* 'ystävä' → *frent(t)i*, *fräntti* | *kid* 'lapsi' → *kitti*, *kiti* | *plum* 'luumu' → *plummi* | *pop* 'virvoitusjuoma' → *poppi* | *yard* 'pihamaa' → *jaarti* || *book* 'kirja' → *puuka* | *car* 'auto' → *kaara* | *pick* 'hakku, kuokka' → *pikka* | *room* 'huone' → *ruuma* || *pipe* 'putki' → *paippu*.

8. Lainanominien muodostuksen kannalta on syytä huomauttaa seuraavista taupausryhmistä:

8.1. Englannin *er*-loppuiset tekijän- ja tekimennimijohdokset ovat amerikansuomessa tavallisesti *ari*-loppuisia; melko usein rinnakkaiskäytössä on *eri*-loppuinen muoto: *babysitter* 'lapsenvahti' → *peipisittari* ~ *-sitteri* | *bulldozer* 'raivaustraktori' → *pultoosari* ~ *pultooseri* | *butcher* 'teurastaja' → *putsari* ~ (tav.) *putseri* | *cleaner* 'pesula, puhdistusaine' → *kliinari* ~ *kliineri* | *farmer* 'maanviljelijä' → *farmari* ~ *farmeri* | *freezer* 'pakastin' → *friisari* ~ *friiseri* | *heater* 'lämmit-

täjä, lämmityslaite' → *hiitari* ~ *hiiteri* | *housekeeper* 'taloudenhoitaja' → *hauskiippari* | *leader* 'johtaja' → *liitari* ~ *liiteri* | *lawyer* 'lakimies' → *loijari* ~ *loijeri* | *loader* 'lastaaja' → *lootari*, *loutari* ~ *louteri* | *logger* 'tukkijätkä' → *lokari* | *partner* 'toveri, puoliso' → *paanari* | *roomer* 'vuokralainen' → *ruumari* | *steamer* 'höyrylaiva' → *tiimari* ~ *tiimeri* | *teamster* 'ajomies' → *timstari*, *tiimstari* ~ *timsteri*, *tiimsteri* | *trailer* 'asuntovaunu' → *treilari* ~ *treileri*.

Miksi *ari*-loppu on tässä johdosryhmässä *eri*-loppua suosittu? Syynä lienee se, että siirtolaisten äidinkieleessä on runsaasti ruotsalaista lainaperua olevia *ari*-loppuisia tekijännimijohdoksia (*kuppari*, *lahtari*, *maalari*), mutta ei monta *eri*-loppuisia, ja myös se, että monen johdoksen rinnalla on käytössä *a*-vartaloinen supistumaverbi (*friisata*, *huntata*, *mainata* ym.).

8.2. Eräihin amerikansuomen sanavartaloihin on siirtynyt lainanantajakielen monikon *s*. Nämä sanat ovat kauttaaltaan sellaisia, jotka tavallisesti esiintyvät englannissa monikkomuodossa. Amerikansuomessa *s*:llinen vartalo käsitetään yksikölliseksi. Esimerkkejä: *beans* → *pinssi*, *piinssi*, *pintsi* 'papu' | *beets* → *piitsi* 'punajuuri' | *carrots* → *käretsi*, *kääreksi* 'porkkana' | *grapes* → *kreipsi* 'viinirypäle' | *laths* → *lätsi* 'säle, rima, lista' | *matches* → *mätssi*, *mätssi* 'tulitikku': mon. part. *mätssiksiä*, *mätseksiä*; myös *mätsi* | *nuts* → *natsi* 'pähkinä' | *orders* → *oortessi*, *ortessi* 'määräys'; myös *oorteri*, *oorteri* | *peanuts* → *pinatsi*, *piinatsi* 'maapähkinä' | *pumps* → *pumpsi* 'eräänlainen kenkä' | *shoepacks* → *sypäs*: mon. *sypäkset*, *sypäät* 'pieksut' | *tools* → *tulsi* 'työkalu'.

8.3. Jos englannin sanan toinen tavu on pääpainollinen, niin lainattaessa suhteellisen painoton ensi tavu jää usein pois. Esimerkkejä: *about* 'noin, suunnilleen' → *paut*; monesti toisinkin: *äpaut*, *öpaut*, *epaut* | *accommodate* 'majoittaa' → *komoteitata* | *amount* 'olla määrältään jnk arvoinen' → *mauntata* | *apartment* 'huoneisto, asunto' → *paarmentti*, *parmentti*; usein toisinkin: *aparmentti*, *apartmentti*, *apartementti*, *apaatmentti* jne. | *appendicitis* 'umpisuolentulehdus' → *penetsait*, *penetsaitis* | *appraise* 'arvioida' → *preissata* | *arrest* 'pidättää, vangita' → *rästätä* | *economy* 'talous' → *kaanami* | *emergency* 'häätätapaus, ensiapuasema' → *meersensi* | *employment* 'työhönotto, työnvälitys; työnvälittäjä, värvääjä' → *loimanni* | *enough* 'tarpeeksi, kylliksi, riittävästi' → *naffiksi*, *noffiksi*, *nohviksi*, *naffisti*, *nofisti* | *example* 'esimerkki' → *sämppeli* | *Republican* 'republikaanisen puolueen jäsen' → *publikaani* | *society* 'seura' → *saiti* | *suppose* 'olettaa, kuvitella' → *poosata* | *surprise party* 'yllätyskutsut' → *praispaarti*.

9. Verbien morfologinen mukautuminen on samansuuntaista kuin esim. suomen ruotsalaisissa lainoissa: useimmat lainaverbit — laskelmieni mukaan yli 80 % — ovat mukautuneet suomen ns. supistumaverbeihin. Esimerkkejä: *build* 'rakentaa' → *piltata* | *clean* 'puhdistaa' → *kliinata* | *count* 'laskea, merkitä' → *kauntata* | *fill* 'täyttää' → *fillata* | *hate* 'vihata' → *heitata* | *heat* 'lämmittää' → *hiitata* | *phone* 'soittaa puhelimella' → *foonata* | *prime* 'panna kuntoon, pohjustaa' → *praimata* | *sack* 'erottaa' → *säkätä* | *spray* 'ruiskuttaa' → *preijata* | *multiply* 'lisätä, moninkertaistaa' → *multiplajata* | *exercise* 'harjoittaa liikuntaa' → *eksersaissata* | *bother* 'vaivata, kiusata' → *paaterata*, *pateerata* | *cover* 'peittää, korvata' → *koveerata* | *graduate* 'saada päästötodistus, t. oppiarvo' → *kratueerata* | *complain* 'valittaa' → *kompleinata* | *cultivate* 'viljellä, äestää' → *kaltiveitata*. — Enimmäkseen supistumaverbien johdoksia ovat sanakirjan *-ele-* ja *-tta-*verbit: *loffailla* 'laiskotella' ← *loffata* (*loaf*) | *pääkkäyttää* 'palauttaa, käännyttää takaisin' ← *pääkätä* (*back*).

Muut verbityypit ovat supistumaverbejä paljon harvinaisempia: *fight* 'tapella' → *faittia* | *jimmy* 'murtaa' → *jimia* | *kick* 'potkia, moittia, kannella' → *kikkiä* | *like* 'pitää jstak' → *laikkia* | *monkey* 'näpperellä' → *munkkia* | *watch* 'pitää silmällä, vartioida' → *vatsia* | *work* 'tehdä työtä, toimia' → *vorkkia* || *picket* 'olla lakkovahdissa' → *piketoida* || *harness* 'valjastaa' → *haarnestaa* | *hoist* 'nostaa, hinata ylös' → *hoistaa* || *happen* 'sattua' → *häpentää* | *lose* 'eksyä, joutua hukkaan' → *luusaantua* || *kravel* 'hiekoittaa' → *kräveltää* | *trouble* 'vaivata, kiusata' → *trupeltaa*.

10.1. Tarkasteltaessa englannista omaksuttuja y h d y s s a n o j a huomaa, että useimmissa tapauksissa molemmat osat ovat suomen kieleen sopeutetussa muodossa, esim. *car shop* 'autokorjaamo' → *kaarasappa* | *dinner pail* 'evärsasia' → *tineripeili* | *flatcar* 'tavaravaunu' → *flättäkaara* | *Indian country* 'intiaanien asuma-alue' → *inttikontri* | *shaft house* 'kaivostorni' → *saftihaussi*.

10.2. Joskus on toisinkin, siis niin että alkuosaa ei ole (ainakaan täysin) suomeen mukautettu, esim. *greenhouse* 'kasvihuone' → *kriinhaussi* | *labor hall* 'työväentalo' → *leiporhaali* | *lighthouse* 'majakka' → *laithaussi* | *moonshine* 'salaa valmistettu viina, pontikka' → *muunsaini* | *open-hearth* 'sulatusuuni' → *openhaarti* | *second cousin* 'pikkuserkku' → *säkenkasseni* | *typewriter* 'kirjoituskone, konekirjoittaja' → *taipraitteri* | *wild rice* 'villiriisi' → *vailraissi*.

11. Englannin vaikutusta näkyy käänöslainoissa, merkityslainoissa ja sitaattilainoissa.

11.1. Käänöslainojen joukossa on yhdyssanoja, joiden molemmat osat ovat englannista käännettyjä, esim. *alakaupunki* 'keskikaupunki' (*downtown*), *ilmakenttä* 'lentokenttä' (*airfield*), *istumahuone* 'olohuone' (*sitting room*), *jokayksi* 'jokainen' (*each one*), *jääkerma* 'jäätelö' (*ice cream*), *jäämies* 'jäätelönmyyjä' (*iceman*), *kovanpuunlattia* 'tiheäsyisestä puulajista tehty lattia' (*hardwood floor*), *liikkuvat kuvat* 'elokuva' (*moving picture*), *pikalaiva* 'nopeakulkuinen laiva' (*express ship*), *sunnuntaikoulu* 'pyhäkoulu' (*Sunday school*), *tervatie* 'pikitie' (*tar road*), *vanhamaa* 'Suomi' (*the old country*).

11.2. Yhdyssubstantiiveja, joista toinen osa on käännetty, toinen mukautettu: *avopitti* 'avokaivos' (*open pit*), *haiskoulu* 'lukio' (*high school*), *härkätiimi* 'härkäpari' (*team of oxen*), *istumaruuma* 'olohuone' (*sitting room*), *kaupoika* 'ratsastava karjapaimen' (*cowboy*), *kränpaappa* 'isoisä' (*grand papa*; yhdyssanan jälkiosana Etelä-Pohjanmaan murteen *paappa*), *rautarensi* 'rautakaivosalue' (*iron range*), *suupoika* 'juoksupoika' (*chore boy*), *tippomies* 'asemamies' (*depot man*).

11.3. Fraseologisia käänöslainoja on amerikansuomessa paljon. Esim. *antaa*-verbillä on monia "epäsuomalaisia" käyttötapoja, kuten *antaa aamiainen* (*give a breakfast*), *antaa huomiota jklle* (*give t. pay attention to*), *antaa hyvä käsi* 'osoittaa suosiota' (*give a good hand*), *antaa juhlat* (*give a party*), *antaa syy* (*give a reason for*), samoin *ottaa*-verbillä, esim. *ottaa huoli* (*take care of*), *ottaa raittia* 'ajella' (*take a ride*), myös *tehdä*-verbillä, esim. *tehdä elämä(nsä)* 'ansaita elantonsa, tulla toimeen' (*make one's living*), *tehdä hyvin* 'menestyä' (*do well*), *tehdä palkkaa, rahaa* 'ansaita' (*make wages, money*).

11.4. Runsaasti on myös liittoverbejä, joissa on noudatettu englannin esikuvaa, kuten *maksaa alas* 'maksaa käteistä' (*pay down*), vrt. myös *alasmaksu* (*down payment*), *kalastaa ulos* 'kalastaa loppuun, tyhjäksi' (*fish out*), *mennä ulos* 'sammua (sähkö)' (*go out*), *myydä ulos* 'myydä loppuun' (*sell out*), *tulla sisään* 'synnyä, päästä valtaan' (*come in*), *tulla ulos* 'ilmestyä (lehdestä)' (*come out*).

12. Merkityslainoja, joissa englannin mukainen merkitys on siirtynyt suomen sanaan, on sanakirjassa satakunta, esim. *lattia* '(rakennuksen) kerros' (*elämme kolmannella lattialla*; vrt. *floor*), *mylly* 'tehdas' (vrt. *mill*).

13. Amerikansuomalaisten puheessa, sellaisenkin, joiden englannin taito on heikko, esiintyy myös suoria lainoja englannin sanoista ja sanonnoista. Yleisiä näistä ns. sitaattilainoista ovat mm. seuraavat: *all right, always, anyhow, any more, any time, anyway, bye-bye, excuse me, half-and-half, help yourself, how are you, I don't know, I guess, I think, let's see, maybe, my goodness, no good, no, no-way, oh boy, oh my, okay, so far, that's enough, up-to-date, very, welcome, well, yes, you bet, you know, you see*.

Sanalainojen aihepiireistä ja lainauksen syistä

Melkoinen osa amerikansuomen englantilaisista lainasanoista liittyy sellaisiin asioihin, töihin, ammatteihin ja koneisiin, joihin siirtolainen tutustui vasta Amerikassa.

Lainoja on erityisen paljon kaivosmiesten kielessä silloin, kun he puhuvat työhönsä kuuluvista asioista. Lainojen runsaus ja niiden erilaisuus muuhun amerikansuomeen verrattuna on aiheuttanut kaivosmiesten kielenkäyttöä luonnehtivan ilmauksen *mainiengelska*. Sanakirjassa näitä erikoissanoja on puolisen sataa. Esimerkkejä: *keitsi* ~ *keissi* 'kaivoshissin nostokori' (*cage*), *krasseri* 'kivenmurskaaja' (*crusher*), *maini* 'kaivos' (*mine*), *mokkeri* ~ *mokkari* 'lapiomies kaivoksessa' (*mucker*), *oori* 'malmi' (*ore*), *pitti* 'kaivos' (*pit*), *proospäkätä* 'etsiä malmia' (*prospect*), *rakkahaussi* 'murskaamo' (*rockhouse*), (*s*)*kippa* 'malminnostokippo' (*skip*), *suutti* 'malminlaskukouru' (*chute*), (*t*)*rammata* 'kuljettaa kaivosvaunua' (*tram*), *trillari* 'porakoneenkäyttävä' (*driller*), *törtti* 'malmikivi' (*dirt*), *veini* 'malmisuo- ni' (*vein*).

Auton liittyvä sanasto on suurelta osin englantilaista lähtöä (mutta tietenkin puhujan suomeen mukautettua): *he(e)ltaitti* 'etuvalo' (*headlight*), *kaara* 'auto' (*car*) ja *kaara*-alkuiset yhdyssanat: *kaara(k)raatsi* 'autotalli' (*car + garage*), *kaararaitti* 'autoajelu' (*car + ride*), *kaararäikkä* 'hinausauto' (*car + wreck*), *kaarasappa* 'autokorjaamo' (*car shop*), *kieri* 'vaihte' (*gear*), *laisi* 'ajokortti' (*license*), *lärikaara* 'kuorma-auto' (*lorry car*), *pikappi* ~ *pikoppi* 'pieni kuorma-auto' (*pickup*), *taijeri* 'autonrengas' (*tire*), *troki* ~ *trokki* ~ *trokku* ~ *truki* ~ *troksu* ~ *troksi* 'kuorma-auto' (*truck*).

Sangen suuri lainasanojen ryhmä on ruokatalouteen liittyvät sanat, esim. *kräkviihti* 'rouhittu vehnä' (*cracked wheat*), *piiri* 'olut' (*beer*), *pänkeeki* ~ *pankeeki* 'ohukainen, pannukakku' (*pancake*), *sakletti* ~ *sokletti* 'suklaa' (*chocolate*), *toustata* ~ *toostata* 'paahtaa (leipää)' (*toast*).

Aivan ymmärrettävää on, että suomalaiset ovat turvautuneet Englantiin, kun on ollut kyse kasveista ja eläimistä, joita ei Suomessa ollut, esim. *koorni* 'maissi' (*corn*), *orensi* 'appelsiini' (*orange*), *siiteri* 'setri' (*cedar*), *kaju(u)tti* 'preeriasusi' (*coyote*), *moskrätti* 'piisami' (*muskrat*), *muusi* 'kanadanhirvi' (*moose*), *piiveri* 'majava' (*beaver*), *sinukki* 'kuningaslohi' (*chinook*), *tiiri* 'peura' (*deer*), *timperisusi* 'harmaasusi' (*timberwolf*), *vutsokki* ~ *vutsäkki* 'murmeli' (*woodchuck*).

Muutamat tekniikan ja lääketieteen termit ovat emigranteille tulleet tutuiksi

Amerikassa, esim. *räketti* 'raketti' (*rocket*), *taimentti* 'dynamiitti' (*dynamite*), *tip-teeri* 'kurkkumätä' (*diphtheria*), *äsmä* 'hengenahdistus' (*asthma*).

Yhteiskuntaelämän alalta sanalainoja on paljon, esim. *haali* ~ harv. *hooli* 'seuratalo' (*hall*), *hairata* 'vuokrata' (*hire*), *kastomeri* 'asiakas, ostaja' (*customer*), *paasi* 'työnjohtaja' (*boss*), *praiministeri* 'pääministeri' (*prime minister*), *sainata* 'allekirjoittaa, vahvistaa' (*sign*), *setlementti* 'asutus' (*settlement*).

Suomessa on siirtolaisille ollut tarpeen vain muutama kansallisuuden nimitys, mutta Pohjois-Amerikassa he ovat joutuneet tekemisiin uusien kansallisuuksien kanssa; näiden nimitykset on saatu englannista, esim. *airis* ~ *aires* (mon. *airikset* ~ *airekset*) t. *airismanni* 'irlantilainen' (*Irish, Irishman*), (*h*)*unkeri* ~ (*h*)*unkeri-lainen* 'unkarilainen' (*Hungarian*), *intti* ~ *inti* 'intiaani' (*Indian*), *sainamanni* 'kiinalainen' (*Chinaman*), *talimanni* 'italialainen' (*Italian*). — Myös Suomessa tuntemattomien uskonlahkojen ja muunlaisten väestöryhmien nimitykset on täytynyt lainata, esim. *aames* mon. *aamekset* mennoniittilahkolaisista (*Amish*), *hilipilit* takametsien asukkaista (*hillbilly*).

Edellisten, tavallaan odotuksenmukaisten lainojen lisäksi amerikansuomessa on sellaisiakin sanoja, joiden lainautumisen syy jää arvailun varaan. Seuraavassa jokin esimerkki tällaisista.

Miksi amerikansuomeen on otettu englannista sanat *haussi* (*house*) ja *ruuma* (*room*), vaikka jokaisen siirtolaisen aktiiviin sanavarastoon ovat vanhastamaasta lähtiessä kuuluneet *talo* ja *huone*? Syynä voi olla se, että suomessa näiden sanojen merkitys on osaksi toinen kuin englannissa, suomessa kun *talo* tarkoittaa myös maatilaa ja maalaistaloa ja *huone* mm. erillistä rakennusta (mökkiä, pirttiä, tupaa). Lainautumista on helpottanut englannin sanojen (sekä yhdyssanojen, joihin ne sisältyvät) runsas käyttö ja se, että kyseiset englannin sanat on suuremmitta vaikeuksitta voitu mukauttaa suomen kielen rakenteeseen.

Sana *järvi* on vanhojen suomalaisten puheessa melko harvinainen. Sen asemesta on tavallisesti *leeki* tai *leiki*. Ehkä tämä on kotiutunut siirtolaisten kieleen niistä monista järvennimistä, joissa *lake* esiintyy, esim. Beaver Lake (Ont.) → *Piiverleeki*, *Piiverinleeki* | Eagle Lake (Minn.) → *Iikinleiki* | Lake Superior → *Superionleeki*, *-leiki* | Round Lake (Sask.) → *Raunleeki*. Mahdollisesti *järvi*-sanan syrjäytymistä on auttanut sekin seikka, että kun monet siirtolaiset ovat lähteneet hyvin vähäjärvisiltä seuduilta Pohjanmaalta, niin sana ei heidän puhekieleessään ollut kovin taajakäyttöinen.

Amerikansuomessa on metsästämissä merkitykseen vakiintunut englannin verbistä *hunt* lainattu *huntata* (*hunttailla*). Lainaamiseen on varmaan vaikuttanut se, että kun siirtolaisten lähtöseuduilla on tässä merkityksessä käytetty useita eri sanoja ja sanaliittoja, niin on ollut helpotus siirtyä yhteen ainoaan lainasanaan, kun se lisäksi on ollut hyvin sopeutettavissa suomen kielen supistumaverbityyppiin.

Kummastusta herättää, että melko monen amerikansuomalaisen kielenkäyttöön on kotiutunut sana *hilli* 'mäki' (ja sen adjektiivijohdos *hillinen*). On vaikea varmastakin sanoa, miksi englannin *hill* on syrjäyttänyt kotoisen sanan. Onko muutoksen syy *hill*-sanan runsas esiintyminen nimissä, *mäki*-sanan ä:llisyys ja sen taivutuksen hankaluus (*mäki*: *mä-ellä*)?

Sanakirjan lainasanoja käsitellessä kiintyy huomio siihen, että joissakin tapauksissa on lainatessa päädytty sanaan, joka jo esiintyy suomen kielessä mutta toisessa merkityksessä. Pari esimerkkiä näistä ns. homonyymeistä.

Amerikansuomessa *kuitata* merkitsee 'ottaa lopputili, erota työpaikasta; heittää sikseen', kuten sen englantilainen esikuvakin *quit*. Suomensuomen *kuitata* on ruotsalainen laina (nykyruotsin *kvitta*), joka esiintyy jo 1703-vuoden virsikirjassa ja Daniel Jusleniuksen suuressa suomen kielen sanakirjassa "Suomalaisen Sana-Lugun Coetus" (1745). Ilmeisesti vanhanmaan *kuitata* oli siirtolaisilla kuitenkin niin vähäkäyttöinen, ettei se estänyt uuden *kuitata*-sanana (uusine merkityksineen) tuloa kieleen.

Amerikansuomen verbi *soveltaa* 'lapioida' on omaksuttu englannin verbistä *shovel*. Suomensuomen *soveltaa*, *sopia*-verbiin pohjautuva johdos, on kielessämme suhteellisen nuori; sen varhaisimmat tähän mennessä tavatut esiintymät ovat vuosilta 1860 (Volmar Kilpisen kielessä, prof. Terho Itkosen poimintojen mukaan) ja 1865 (Ferd. Ahlmanin ruotsalais-suomalaisessa sanakirjassa). Suomen kansankielessä vanhastaan tuntematon *soveltaa* oli varmaankin outo melkein kaikille emigranteille ja näin ollen he saattoivat esteettä lainata *shovel*-verbin ja mukauttaa sen *soveltaa*-asuun.

Amerikansuomalaisten sukunimistä

Amerikansuomen tuntomerkeistä puheen ollen on syytä tehdä lyhyt ekskursio myös sukunimiin.

Yhdysperäisistä sukunimistä, jotka ovat Suomessa tavallisia, on Amerikassa toisinaan jätetty alkuosa pois: Aro ← Kiviaro | Jarvi (t. Järvi) ← Kallijärvi, Sikojärvi | Kangas ← Niittykangas | Korpi ← Muuraiskorpi | Korte ← Kangaskorte | Koski ← Kalliokoski, Ylikoski | Lampi ← Sankilampi | Luoma ← Sarviluoma, Viitaluoma | Luopa ← Yli-Luopa | Maki (t. Mäki) ← Friimäki, Katajamäki, Kohlamäki, Myllymäki | Niemi ← Rajaniemi, Sotaniemi, Syrjäniemi | Parta ← Mustaparta | Puro ← Hautapuro | Ranta ← Hietaranta | Saari ← Viitasaari | Salo ← Hirvisalo | Vehmas ← Niinivehmas.

Harvinaisempaa on, että yhdysnimen jälkiosa jää pois, esim. Honka ← Honkaniemi | Huhta ← Huhtaaja | Jarvi ← Järviluoma | Kurki ← Kurkimäki.

Suomalaisia (*i*)nen-loppuisia sukunimiä on lyhennelty eri tavoin. Seuraavassa näytteitä: Ahonen → Aho | Hakkarainen → Hackray | Hartikainen → Harty | Heinänen → Heinen | Hyvärinen → Hyväri | Hämmäläinen → Hamlin | Järvinen → Jarvi | Kumpulainen → Kumpu | Laaksonen → Laakso | Manninen → Mann | Marttinen → Marton | Nieminen → Niemi | Nousiainen → Nousio | Salonen → Salo | Vesterinen → West.

Kekseliäämpiä ovat seuraavanlaiset "amerikkalaistamiset": Nykänen → Kane | Pikkarainen → Raini.

Muita muutoksia: Haarus → Harris | Heiskari → Hayskar | Korpela → Korpi | Laulaja → Lauley | Matti → Mattie | Sarvilampi → Salvon.

Suomalainen sukunimi on toisinaan suorastaan käännetty englanniksi, esim. Hietämäki → Sandhill | Järvinen → Lake | Kettunen → Fox | Kirkkomäki → Churchill | Leppänen → Alder | Mäki, Mäkinen, Heinämäki, Kirkkomäki, Kivimäki → Hill | Seppä, Seppälä, Seppänen → Smith.

Syynä edellä mainittuihin muutoksiin on ollut se, että rakenteeltaan epäenglantilainen, yleensä pitkä suomalainen sukunimi on ollut kantajalleen — ja ympäristölleen — rasitus.

A DICTIONARY OF AMERICAN FINNISH

The term *American Finnish* is used to refer to the Finnish which was or is still spoken by the Finns who emigrated to North America before the 1930s as well as by their descendants. Since most of the Finnish emigrants were from the countryside, their language was generally somewhat old-fashioned local dialect.

The Material for the Dictionary

The task of recording and studying the American Finnish material was begun in 1965 when I made my first research trip to the United States and Canada to spend time among the Finnish immigrants there. My assistant at the time was Lauri Karttunen, then a teaching assistant in Finnish at the University of Indiana. A map of the route we took may be found on page 11. The next trips were made in 1975 and 1980, with my assistants being Hannele Jönsson-Korhola, Maija Kainulainen, and Maisa Martin. These research trips yielded a total of 465 hours of taped material. Since certain other individuals have also conducted taped interviews for linguistic purposes, the Finnish Tape Archives at the Research Centre for Domestic Languages possesses a total of some 650 hours from about 700 informants. The recordings are spontaneous speech. In most cases the interviewer has spoken with one informant, sometimes, however, there were two, rarely more than this. The choice of topics for conversation was free, but an effort was made to find such subjects which were close to the informants and about which they would be eager to speak.

Some of the tapes, perhaps a third, have been transcribed. To a certain extent material has also been culled from those tapes which have not been transcribed.

In addition to the taped material, the trips also yielded a large amount of handwritten data. I have also received information from many Finnish Americans who have either responded to my inquiries or otherwise sent material. The names of the most active contributors in the United States and Canada are given on page 16.

The material in the dictionary is elicited from the speech of almost 500 informants. A list of them along with brief biographical sketches is given at the end of this book. Most of the informants trace their roots back to Ostrobothnia, for which reason the dialects of that region are the ones best represented in the dictionary.

In addition to the material from spoken language, the dictionary also contains some information about written American Finnish. This material has been selected

from published and unpublished glossaries of and studies devoted to American Finnish.

A relatively large amount of the material contained in the dictionary is from the American-Finnish press, as well as from albums and calendars. Additionally, some is dialog taken from fictional literature dealing with the conditions encountered by the American-Finns. I have selected most of this material from master's theses completed under my supervision at the University of Helsinki.

Distinctive Features of American Finnish

1. The Dictionary of American Finnish contains a total of 4,556 different words. According to statistics compiled by Maisa Martin their part of speech distribution is the following:

	number	%
Nouns	3570	78.1
Adjectives	96	2.1
Pronouns	6	0.1
Verbs	593	13.0
Adverbs	180	4.0
Postpositions	3	0.0
Interjections	15	0.3
Proper nouns	18	0.4
Phrases	89	2.0
Total		4570

This number is slightly larger than the total number of different words contained in the dictionary, this being a consequence of the fact that some words are nouns as well as adjectives.

2.1. Neither the phonological nor the morphological system of the American Finnish spoken by the old emigrant generation has received virtually anything from American English. For this reason treatment of the American Finnish of the first emigrant generation can essentially concentrate on vocabulary, with a few other points being discussed in connection with it.

2.2. The differences from the Finnish spoken in Finland derive completely from North American English in its various manifestations. Other emigrant languages have not had any direct influence on the way in which the Finns have used their language. The words deriving from American Indian languages have entered American Finnish through the intermediary of English, e.g. *hooch* → *huutsi*, *muskel-lunge* → *moskelo*, *raccoon* → *rakuuna*.

2.3. In certain cases an English and Swedish word are similar, for which reason it is difficult to determine whether a borrowing has come from American Eng-

lish, or whether it entered the language as a loan from Swedish along with the emigrants from Finland, with support coming from English (with the meaning perhaps also undergoing a change). The dictionary contains a number of words of this type, e.g. *akentti* 'agent', *feri* or *föri* 'ferry', *telefooni* 'telephone', *äpyli* 'apple'.

3.1. The phonological accommodation of English words to the Finnish sound system generally took place naturally and produced the same or almost the same result everywhere, this despite the fact that American Finnish is spoken over a geographically vast area. Some instability is, of course, to be noted in some individual cases, particularly in such English words which have phonological or phonotactic structures which make their accommodation to Finnish extremely difficult. An example is provided by the lexical item *social security*; the dictionary lists more than ten variants. Many North American place names are also poorly suited to the structure of Finnish, examples being provided by the Canadian name *Quebec* as well as by *Fairport*, a small town in Ohio in which many Finns settled.

3.2. The English loans into American Finnish were generally taken from spoken English. The manner in which they were adapted to the Finnish sound system will be discussed in the subsequent sections.

4.1. The voiced word-initial stops, *g*, *d*, *b*, sounds alien to Finnish, are replaced by the corresponding voiceless sounds, e.g. *goiter* → *koiteri*, *dock* → *tokka*, *box* → *paksi*.

4.2. A word-initial *f* is only known in the westernmost dialects of Finnish, this from the influence of Swedish. For those American Finns with roots in these dialects *f* is normal, for others *v* usually appears in place of it, although *p* sometimes occurs, e.g. *feed* → *fiitata* ~ *viitata*, *funny* → *foni* ~ *voni*, *fix* → *fiksata* ~ *viksata* ~ *piksata*.

4.3. The English hushing sibilant *sh* is replaced by *s* in American Finnish, e.g. *shower* → *saueri*.

4.4. Clusters of two or more consonants do not occur initially in originally Finnish words. Such clusters continue to be alien to most Finnish dialects. Only in those western dialects upon which Swedish has otherwise exerted a strong influence are clusters of two consonants found word initially, mostly in borrowings from Swedish. The most widespread consonant clusters of this type in western Finnish dialects are *kl*, *kr*, *pl*, *pr*, and *tr*, restricted to a more limited area are the clusters *kn*, *fl*, and *fr*.

The speech of the oldest generation of emigrants generally follows the pattern of the dialect spoken in the area from which the people in question originated. Exceptions are provided by those with a good mastery of English; the clusters in question did not cause them any difficulties even if their roots were in the area where eastern Finnish dialects are spoken. For example *clam* → *klämmi* ~ *lämmi*, *creamery* → *kriimeri* ~ *riimeri*, *play* → *pleijata* ~ *leiata*, *brake* → *prekki* ~ *rekki*, *drugstore* → *trakstoori* or *trukstoori* ~ *rakstoori* or *rukstoori*, *flat timber* → *flättimperi* ~ *lättimperi*, *fruit* → *fruutti* ~ *ruutti*. In some cases *fr-* has, in a manner analogous to that of certain western Finnish dialects, been replaced by the phonetically similar consonant cluster *pr*: *freight* → *freitti* ~ *preitti* ~ *reitti*, *front* → *frontti* ~ *prontti* ~ *rontti*.

4.5. English word-initial consonant clusters with *s* as their initial component were the source of particular difficulties for most of the first generation Finns,

such clusters having only been found in the native dialects of the very few emigrants who were from the area where the linguistic boundary between Finnish and Swedish lies. Examples are provided by *skin* → *skinnata* ~ *kinnata*, *slough* → *sluu* ~ *luu*, *smoke* → *smokata* ~ *moukata*, *spoil* → *spoilata* ~ *poilata*, *style* → *staili* ~ *taili*, *sweater* → *sveteri* or *svetari* ~ *veteri*, *split* → *splitata* ~ *plitata*, *street* → *striitti* ~ *triitti* ~ *riitti*.

4.6. Finnish dialects also show an instability with respect to word-initial clusters of two consonants in accordance with which consonant clusters appear at the beginning of a word even if there was none there originally, e.g. (*roska* →) *proska* 'garbage'. Such instances of hypercorrection can also occur in American Finnish. For example, once when listening to a second-generation American Finn whose parents were from an area in Finland in which all word-initial consonant clusters are alien, I heard the English word *lynx* a few times in the form *plinkki*, most frequently, however, it appeared as *linkki*. Another speaker who also had a good command of English also had *sklækkeri* for English *slacker*, while other speakers had *slækkeri*.

4.7. The English voiceless affricate *ch*, as in *chew*, is generally replaced by *s* when it occurs word initially, e.g. *chimney* → *simni*, *chocolate* → *sakletti* or *sokletti*.

4.8. English words beginning with the voiced affricate *j*, as in *just*, usually begin with *j* — the English *y*-sound in *yard* — in American Finnish, e.g. *jacket* → *jäketti* or *jaketti*, *jug* → *juki*.

4.9. The semivocalic *y*-sound occurring between an initial consonant and a following long *u* is generally replaced by an *i* in borrowings, e.g. *beauty shop* → *piutisappa*, *mule* → *miuli*, *fuel* → *fiuli*, the same holds true for proper nouns, e.g. Buhl (city in Minnesota) → *Piuli*, Buick (automobile brand) → *Piukki*.

5.1. The English word-internal voiced stops *g*, *d*, *b* are replaced by the corresponding voiceless sounds *k*, *t*, *p* in all positions, e.g. *keg* → *käki*, *handy* → *hänti*, *peddle* → *petlata*, *harbor* → *harpori* or *harpuri*, *maybe* → *meipii* or *meipi*.

5.2. A word-internal *f* sound is found only in a few western Finnish dialects; it occurs most frequently as a long sound. Those American Finns with roots in the Finnish *f* area have an *f*, but for other speakers a *v* or, before a *t*, an *h* will appear, with *hv* occurring as a replacement for long *f*, e.g. *outfit* → *autfitti* ~ *autvitti*, *shift* → *sifti* ~ *sihti*, *lay off* → *leiaffi* or *leioffi* ~ *leiohvi*, *rough* → *roffi* ~ *rohvi*. Similarly in place names, e.g. Copper Cliff (city in Ontario) → (*Kapper*)*kliffi* ~ (*Koper*)*lihvi*.

5.3. The word-internal hushing sibilant *sh* — as in *shoot* — appears in American Finnish as either a short or long *s*, e.g. *flashlight* → *fläslaitti* or *lääslaitti*, *push* → *pussata*.

5.4. The English voiceless and voiced alveolar-palatal affricates — as in *chug* and *jug* — word internally as well as word finally, are usually *ts* in American Finnish, e.g. *batch* → *pätsätä*, *switch* → *svitsi*, *perch* → *pöötsi*, *portage* → *po-rets-i*. After a nasal they are replaced by long or short *s*, e.g. *inch* → *inssi*, *lunch* → *lunssi* or *lanssi* ~ *lunsi*.

5.5. An English consonant cluster alien to Finnish is broken up, with its components being assigned to different syllables, e.g. *cable* → *keipuli* or *keepuli*, *single* → *sinkeli*.

5.6. The English voiceless and voiced dental fricatives are replaced by a voice-

less dental stop, e.g. *thirst(y)* → *törsti*, *Catholic* → *katoliikki*, *south* → *sautti*, *that's right* → *täts rait*, *bother* → *paateerata*.

5.7. A homorganic stop occasionally occurs after a syllable-final *m* before *s*, *l* or *r*, e.g. *homestead* → *humpsteeti*, *hemlock* → *himplo(kki)*, *tamarack* → *tämprekki*.

5.8. A few cases of dissimilation: *level* → *leveni* ~ *leveli*, *wholesale* → *holseini*.

5.9. The word-internal consonant gradation which is so distinctive a feature of Finnish does not usually extend to the short consonants of borrowings, e.g. *truck* → *troki*, gen. sg. *trokin*, *candy* → *känti*, gen. sg. *käntin*. Only in a few place names is the situation likely to be different, e.g. *Toronossa* 'in Toronto'. Long stops generally participate in consonant gradation, e.g. *tide* → *taitti*, gen. sg. *taitin*, *depot* → *tippo*, gen. sg. *tipon*. The same also holds true for names, e.g. *Sebeka* (city in Minnesota) → *Sipikka*, gen. sg. *Sipikassa*.

5.10. The original word-final *n* of certain words has been lost, e.g. *Indian* → *intti* or *inti*. In most cases, however, it has been retained, but with a new status as a word-internal consonant, e.g. *cabin* → *käpiini*, *section* → *seksuuna*. Examples of place names: *Kingston* (city in Minnesota) → *Kingsto*, *Aberdeen* (city in Washington) → *Apertiini* or *Äpertiini*.

6. The vowels of initial syllables exhibit considerable instability. This is partially due to the difference between the pronunciation and the orthography of American English, and partially, it seems, to dialectal differences within American English. Examples: *accident* → *aksitentti* ~ *äksitentti*, *spend* → *spentata* ~ *späntätä* or *päntätä*, *chance* → *sänssi* or *säntsi* ~ *senssi* or *sentsi*, *solid* → *solitti* or *soletti* ~ *saletti*, *upstairs* → *upstee* ~ *opstee*, *cake* → *keiki* ~ *keeki*, *pave* → *peivata* ~ *peevata*.

7. English nouns ending in a consonant usually end in a vowel in American Finnish. Maisa Martin has calculated that the dictionary contains 2,418 nouns borrowed from English which are either simple or compounds, the final English-derived component of which does not occur by itself. A clear majority — 1,949 or 80.6 % — of these words ends in *i*, with the next most frequent word-final vowel being *a(ä)*, the figure here being respectively 195 and 8.1 %. Words ending on other vowels occur much less frequently. Examples: *beer* → *piiri*, *plum* → *plummi*; *book* → *puuka*; *pipe* → *paippu*.

8. Concerning the formation of borrowings attention is called to the following groups:

8.1. English derivatives in *er* generally end in *ari* in American Finnish, with a parallel form ending in *eri* frequently occurring as well. Examples: *bulldozer* → *pultoosari* ~ *pultooseri*, *freezer* → *friisari* ~ *friiseri*, *lawyer* → *loijari* ~ *loijeri*, *roomer* → *ruumari*.

Why is the *ari* ending more popular than the *eri* ending in this group of derivatives? The reason might be that the emigrants' native language contained a large number of borrowings from Swedish which were agent nouns ending in *ari* (*kuppari* 'cupper', *lahtari* 'butcher', *maalari* 'painter'), but not many ending in *eri*. Additionally, many derivatives in *ari* are supported by the existence of a parallel *a*-stem contracting verb (*friisata* 'to freeze', *huntata* 'to hunt', *mainata* 'to mine', etc.).

8.2. Many American-Finnish word stems have acquired the plural *s* of the do-

nor language. These words are all of such a type that they usually appear in English in the plural. In American Finnish the stem ending in *s* is treated as a singular. Examples: *carrots* → *käreksi*, *grapes* → *kreipsi*, *peanuts* → *pinatsi*, *shoepacks* → *sypäs*, plur. *sypäket* or *syppäät*, *tools* → *tulsu*.

8.3. If the second syllable of an English word bears the main stress, the relatively unstressed initial syllable is often lost when it is borrowed, e.g. *amount* → *mauntata*, *arrest* → *rästätä*, *economy* → *kaanami*, *suppose* → *poosata*.

9. The morphological adaptation of verbs follows the same lines as does that of verbs borrowed into Finnish from Swedish: most of these verbs — 80 % according to my calculations — have adapted themselves to the so-called contracting verb class. Examples: *count* → *kauntata*, *heat* → *hiitata*, *cultivate* → *kaltiveitata*. The other types of Finnish verb are encountered much less frequently, e.g. *work* → *vorkkia*, *harness* → *harnestaa*, *gravel* → *kräveltää*.

10.1 In compound words taken over from English the initial component is also often in a form adapted to Finnish, e.g. *flatcar* → *flättäkaara*, *shaft house* → *saf-tihaussi*.

10.2. The initial component is not always adapted to Finnish, e.g. *moonshine* → *muunsaini*, *typewriter* → *taipraitteri*.

11.1. The calques include compound words, both components of which have been translated from English, e.g. *downtown* → *alakaupunki*, *Sunday school* → *sunnuntaikoulu*.

11.2. Compound nouns also occur in which one part has been translated, the other part adapted, e.g. *cowboy* → *kaupoika*, *ironrange* → *rautarenssi*.

11.3. American Finnish contains numerous phraseological calques, e.g. *give a good hand* → *antaa hyvä käsi* 'to demonstrate appreciation', *take down* → *ottaa alle* 'to make a note of', *make one's living* → *tehdä elämänsä* 'to earn one's livelihood'.

11.4. Many phrasal verbs following patterns set by English also occur. Examples: *fish out* → *kalastaa ulos* 'to fish e.g. a lake to exhaustion', *pay down* → *maksaa alas* 'to pay in cash'.

12. Semantic shifts in which an English meaning has been transferred to a Finnish word also occur in the dictionary, the number of examples being approximately a hundred, e.g. *floor* → *lattia* 'floor (of a building)', *mill* → *mylly* 'factory'.

13. The speech of American Finns, even those with a weak command of English, also contains direct lexical and phraseological loans, e.g. *all right*, *anyway*, *excuse me*, *help yourself*, *I guess*, *let's see*, *my goodness*, *oh boy*, *so far*, *well*, *yes*, *you see*.

Motivating Factors for some Lexical Borrowings

A considerable part of the English borrowings used by American Finns is connected with such spheres of life as work, professions, and the machines with which the emigrants first acquainted themselves in America.

The speech of miners in particular contains a large number of loans — some fifty, according to my calculations — when they are discussing their work.

One often hears it said that the speech of Finnish miners is *mainiengelska* 'mine English'. Examples: *chute* → *suutti*, *crusher* → *krasseri*, *dirt* → *törtti*, *pit* → *pit-ti*, *rockhouse* → *rakkahaussi*, *tram* → *trammata*, *vein* → *veini*.

Most of the vocabulary dealing with automobiles is derived from English, e.g. *gear* → *kieri*, *headlight* → *hetlaitti*, *lorry car* → *lärikaara*, *tire* → *taijeri*.

A very large group of borrowings designates various foods and their preparation, e.g. *cracked wheat* → *kräkiitti*, *pancake* → *pänkeeki*, *toast* → *toustata* or *toostata*.

The Finns quite understandably turned to English when confronted with flora or fauna which they had not known in Finland, e.g. *beaver* → *piiveri*, *chinook* → *sinukki*, *coyote* → *kaju(u)tti*, *muskrat* → *moskrätti*, *woodchuck* → *vutsokki*.

Certain technical and medical terms became known to the emigrants in America, e.g. *diphtheria* → *tipteeri*.

Many lexical loans exist pertaining to social relationships and related concepts, e.g. *boss* → *paasi*, *customer* → *kastomeri*, *sign* → *sainata*.

In Finland the emigrants had only known the names of a few nationalities, but in North America they found themselves having dealings with new nationalities. They took the required designations for them from English, e.g. *Chinaman* → *sainamanni*, *Irish*, *Irishman* → *airis*, *airismanni*, *Italian* → *talimanni*.

In addition to the borrowings just discussed, which are in many respects quite in accordance with expectations, the American Finns also have many words which were borrowed for reasons which must remain a matter of speculation. Here are a few examples of such words.

Why has American Finnish taken from English the words *haussi* 'house' and *ruuma* 'room', even though the emigrants all had the corresponding Finnish words *talo* and *huone* as part of the active vocabulary they brought with them from the old country? The reason might be that the meanings of Finnish *talo* and *huone* differ to some degree from those of English. Finnish *talo* also refers to a farmstead and a farmhouse, while *huone* can also be used with reference to a separate structure, a cabin, farmhouse living room, etc. Borrowing was facilitated by the widespread use of the English words *house* and *room*, both independently and as the components of compounds, in the milieu in which the emigrants lived as well as by the fact that these English words could be easily adapted to the structure of Finnish.

The word *järvi* 'lake' is rather rare in the speech of old emigrants, it normally being replaced by *leeki* or *leiki*. Perhaps this established itself in the language spoken by the emigrants from the many names of lakes containing the English word, e.g. Eagle Lake (Minn.) → *Iikinleiki*, Lake Superior → *Superionleeki*, *-leiki*, Round Lake (Sask.) → *Raunleeki*. The fact that the Finnish word *järvi* was discarded may also be attributable to the fact that since most of the emigrants left areas in Ostrobothnia where lakes do not dominate the landscape the word was not one of the most frequently used ones in their vocabulary.

The American-Finnish vocabulary has always had the English-derived verb *huntata* (*hunttailla*) 'to hunt' instead of Finnish *metsästää*. A factor which certainly influenced the borrowing of this term is that the local dialects originally used by the emigrants contained a wide range of words and synonyms for this activity, thus facilitating the transfer to a new loanword which fit in well with the Finnish contracting verbs.

Strange indeed is the fact that in the usage of many American Finns the word *hilli* 'hill' has established itself, as has the adjectival derivative *hillinen*, replacing the traditional Finnish words *mäki* and *mäkinen*. It is difficult to say with certainty why this change should have taken place. The reason for the change might be frequent occurrence of the English word in names (there are few hills in Ostrobothnia), the fact that the word contains the sound *ä*, or its awkward declension *mäki: mäellä* 'on the hill'.

On the Surnames of American Finns

Concerned here as we are with the distinctive features of the American Finns, we should briefly give some consideration to their surnames.

Compound Finnish names — these being quite common in Finland — often have lost their initial component, e.g. Aro ← Kiviaro, Jarvi (or Järvi) ← Sikojärvi, Lampi ← Sankilampi, Parta ← Mustaparta, Ranta ← Hietaranta, Salo ← Hirvisalo. Less frequently the final component of a compound name might be lost, e.g. Honka ← Honkaniemi, Huhta ← Huhtaoja, Kurki ← Kurkimäki.

Finnish names ending in (*i*)*nen* have been shortened in a variety of ways, e.g. Ahonen → Aho, Hakkarainen → Hackray, Hartikainen → Harty, Hämäläinen → Hamlin, Vesterinen → West. Changes of the following type cannot be related to the types discussed above: Nykänen → Kane, Pikkarainen → Raini.

Surnames are occasionally translated into English, e.g. Hietämäki → Sandhill, Kettunen → Fox, Kirkkomäki → Churchill, Leppänen → Alder.

The reason for the above changes is that Finnish surnames, structurally alien to English and generally long, are often a burden — both on their bearers and on their environment.

-Translated by Eugene Holman

SANASTO
THE DICTIONARY

SANAKIRJAN KÄYTTÄJÄLLE

TO THE USER

Hakusanaksi on tavallisesti otettu yleisimmän esiintyvä muoto.

Jos sanan alussa on lainanantajakielessä kaksi tai kolme konsonanttia, amerikansuomen hakusanaksi on valittu muoto, joka alkaa konsonanttiyhtymällä (esim. *striitti* 'katu', engl. *street*; *klämmi* 'simpukka', engl. *clam*).

Hakusanan jälkeen mainitaan sanaluokka, sitten sanan muut esiintymämuodot, merkitys ja kursiivilla lainasanan englantilainen lähde tai vertailukohde. Sellaistakin amerikansuomalaisten käyttämää sana-ainesta, joka todennäköisesti ei ole peräisin englannista, on sanakirjaan otettu mukaan — tosin sängen säästeliäästi.

Ajatusviivan jälkeen on sanan käyttöä valaisevia esimerkkejä, ensin puhekielestä ja kirjeitse saaduista tiedoista (niistä enimmäkseen vastauksia lähettämiini sanatiedusteluihin). Puhekielen poiminnot ovat peräisin sekä ääninauhoista että kenttämuistiinpanoista. Transkriptio on hyvin yksinkertainen; esim. sananrajaiset mukautumat ja kahdennukset on kirjakielistetty (*saatiim peipi* > *saatiin peipi*, *tuot toorista kolmel lemonia* > *tuot toorista kolme lemonia*). Esimerkkejä erottaa toisistaan vinoviiva. Niitä on monissa tapauksissa lyhennetty, paitsi virkkeen alusta ja lopusta myös sisältä. Virkkeen jälkeen on sulkeissa lyhenteenä sen henkilön koodi, jolta esimerkki on saatu (etunimen kaksi ensimmäistä kirjainta ja sukunimen tavallisesti kaksi, harvemmin kolme ensimmäistä kirjainta). Informanttien luettelo on sanakirjassa erikseen.

Kahden vinoviivan jälkeen seuraa poimintoja kirjallisuuden kielestä. Niitäkin on monesti tyypistetty, tilansäästösyistä. Antoisimpia ovat olleet amerikansuomalaisissa sanomalehdissä julkaistut, lehden levikkialueen eri tahoilla toimineiden kirjeenvaihtajien raportit sekä eräät kirjat. Eniten hyödynnettyjä teoksia ovat olleet "Vaasan Jaakkoo rapakon takana 1947—48" (lyhenne V-J), yhdeksän kuukautta kestäneen matkan eläytyvä kuvaus amerikansuomalaisten elinoloista ja myös kielestä, sekä Amerikan 200-vuotisjuhlan kunniaksi ilmestynyt 142 kirjoittajan laaja kokoomajulkaisu "Finnish American Horizons" (lyhenne FA H), jossa on suomenkielisiä tekstejä (enimmäkseen muistelmia) noin 270 sivun verran.

The most frequently occurring form has usually been selected as the dictionary entry.

If the word begins with a cluster of two or three consonants in the donor language, the form selected as the American Finnish dictionary entry is one beginning with a consonant cluster, e.g. *striitti* 'street' (← English *street*), *klämmi* 'clam' (← English *clam*).

The entry is followed by an indication of the word class, then the other variants of the word, its meaning, and, in italics, the English source word, or the word the entry can be compared with. Some lexical material used by American Finns which is probably not derived from English has also been included in the dictionary, but only sparingly.

Following the dash are examples illustrating the manner in which the word is used, first from data taken from speech and letters (the majority of these being answers to my written inquiries). The examples from spoken language have been taken from tape recordings and field notes. The transcription is very simple; for example, assimilation at word boundaries and so-called initial lengthening have been put into forms according with standard Finnish (*saatiim peipi* > *saatiin peipi* 'We had a baby', *tuot toorista kolmel lemonia* > *tuot toorista kolme lemonia* 'bring three lemons from the store'). Examples are set off from one another by slashes. In many cases they have been abbreviated, this applying to the beginning and end as well as the middle of the sentence concerned. The sentence is followed by an abbreviation in parentheses of the code for the person from whom the example was obtained (the first two letters of the given name and usually the first two, in a few cases three, letters of the surname). The dictionary has a separate list of the informants.

The entry continues with a double slash, after which follow examples from literature. Many of these have also been abbreviated in order to save space. The most important sources of information have been the reports published in the American-Finnish press by the correspondents covering their area of circulation, as well as certain books. The most useful of these have been *Vaasan Jaakkoo rapakon takana 1947—48* (abbr. V-J), a lively description of the conditions and language of the American Finns experienced during a nine month trip, and *Finnish American Horizons* (abbr. FA H).

A

aalover adv. kaikkialla, kauttaaltaan. *all over*. — Sähkövalot on nykyään aalover. (FrNo) / Mettis on niiren (preeriasusien) reijät, mutta ne kiärtää aalover. (FrNo)

aamekset s. plur. ~ aamissit. useiden menno-niittilahkojen jäsenistä. *Amish*. — Mitäs ne nyt on jokka pitää lakanan klasiissa vaan toisella puolella? — Aameksia. (AuVa) / Mutta kyllä nykysillä aameksilla jo on automapiilijä. (MiHi) / Kun me ajoimme mieheni kansa aina ohite, ni siellä aamekset olivat pelloilla työssä. Tästä kun Vareniin (= Warrenin kaupunkiin) mennään ni siellä matkalla on aamis-sija. (IiSa)

aamespipo s. Vrt. ed. *Amish people*. — Mihnäh ne aamespipot onkaan? (SaMo)

aamessilainen s. Vrt. ed. Vrt. *Amish*.

aanest a. rehellinen, tosi, selvä, oikea. *honest*. — Oli kyllä niin aanest suomalainen. (UrRa)

aaninki s. → ooninki.

aapeeseet s. plur. ~ eipiisii. aakkoset. Vrt. *ABC's*. — Mutta ensin pyhäkoulussa opima aapeeseet. (LaLu).

aapra s. ooppera. *opera*. (Alanne)

aarttikset s. plur. ~ aarttikset ~ artikset ~ (harv. sing.) artes. vedenpitävät päällyskengät, kallossit, saappaat. *arctics*. — Meijän piti kaahlata semmosta vamppaa (= suota) että arteksen yli tahto mennä vesi. (IiHy)

aarmia s. → armia.

aarmioorteri s. sotaväen järjestys. *army + order*. — Ei se tierä aarmioorteria. (IsSe).

aarmori s. → armori.

aartenitropuli s. valtimovaiva, -tukos. *artery + trouble*.

aartisti s. taiteilija. *artist*. (Alanne)

aatraitis s. ~ aatraitis ~ astraitis ~ arteritis. niveltulehdus, -reuma, kihti. *arthritis*. — Se rupesi se aatraitis tulemaan niin aina vain pahemmaksi. Minä oon syöny tuon aatraitissin takia niitä (lääkkeitä). (LoTi) // Täällä kuuluu paljon porinaa, että tuon arteritisin kansa ei tahdo pärjätä. (AU, 1987)

aavikkotöökki s. eräs kanalintu. aavikko + *turkey*.

aikaa adv. aikaa merkitsevän substantiivin ohella: aikaisemmin, takaperin. Vrt. (*two*

years ago). — Se kuoli kaksi vuotta aikaa. (SaBr) / Ku minä rupesin hommaamaan sitä kuus vuotta aikaa Suomeen menoa. (EeFa) / Muistan minäkii lähellä seitsemänkymmentä vuotta aikaa. (AILa)

aikalappu s. tuntilista. Vrt. *time sheet*. — Annettiin aikalappu käteen, ei me sinua enää tarvitse. (ToKa)

aikes adv. ehkä, luultavasti. *I guess*. — Koska otat ensi kesänä haalateita (= lomaa)? Aikes heinäkuussa. (SiLa)

aipet adv. takuulla. *I bet*.

airis a. ja s. ~ aires. irlantilainen. *Irish*. — Sen oli airis sen isä. (IsSa) / Täällä on italialaasia paljon ja airiksia paljo. (ErVi) / Se oli pakka ainut paikka mihnä oli niin airekset kun ruottalaaset ja suomalaaset. (JaMä) / Kyllä ne talimannien (= italialaisten) kans pärjäs paremmin, mutta airesten kans ne oli lujilla täällä. (JaHe) / Ne (suomalaiset) pakkasi vähä tappelemaan airiksiin kans. (JoTa) / Nehän sano että ne on ihmissyöjiä ne airekset. Sielä on viimeiseksi sivistysmaasa syöty ihmisen lihaa Airläntisä (= Irlannissa). (AlKo)

airislainen s. = ed. — Yksikin airislainen se halusi minun tulla takasi. (AILa)

airismanni s. ~ airesmanni ~ airismänni. irlantilainen. *Irishman*. — Airismannija täällä ei ollut kuinka paljo. (KaHi) / (Keiren kans suomalaaset täällä parahiten tappeli?) Joskus väliinsä (= keskenään) ja joskus airesmannija vastahan. (JaMä) // Suomalaisten pahimmat tappelukaverit olivat "airismännit", irlantilaiset. (V-J, s. 206)

airismies s. ~ aires-. irlantilainen. Vrt. *Irishman*. — Ajoin yhen airesmiehen kans niitä kivejä ensin monta päivää. (AlKo)

aironmaini s. rautakaivos. *iron mine*. — Sielä oli vain neljä mainia — ju nou — näitä aironmainia, rautakaivoksia. (LoTi)

aisii adv. vai niin, kas vain, kyllä ymmärrän. *I see*.

aiskriimi s. ~ aisriimi. jäätelö. *ice cream*. — Ennen mä syön sitä (mämmiä) ko aiskriimiä. (HiHa) / Ei siällä (etäviljelyksillä aterioitaessa) tiäretty aiskriimihommista mitää. (SaMo) // Tesörtiksi beikkaan äpylipaita (= jälkiruoksi leivon omenapiirakkaa) ja se sitten syyvään vanila-aisriimin kans. (FA H, s. 119)

aispoksi s. ~ aispaksi. jäähdytyslaatikko; jääkaappi. *icebox*. — Täytyy koolata korjaaja, aispaksi toppasi runnaamasta. (HePe)

- aisrinkki** s. luistinrata. *ice rink*. — Menimme semmoseen törmään ja teimme aisrinkin. (AlLa)
- aitaini** s. jodi. *iodine*. — Ne panivat sinne vähären aitainia ja sitä ne joivat sielä jungelissa (= viidakossa). (MaWa)
- aitaposti** s. aidanpylväs. *aita + post*. — Pyykipäsketit oli huitaastu aitapostin nokkaha. (EsAl)
- aitia** s. ~ aitiia ~ aitiiri. ajatus, aate; käsitys, luulo. *idea*. — Niillä on monellaki se aitia että täällä on niin, että sitä rahhaa tulee aivan niinkun itestään. (HiPe) / Sitten tänne hospitaaliin tuli nuori lääkäri, jolla oli semmonen aitia että - -. (LoTi) / Niillä (intiaaneilla) on sitte ne omat aitiirinsa kaikesa. (JaPo) // On sulla aivoja, muttei aitiiriä (idea). Se merkitöön Suomen suomeksi että: on sulla aivoja, muttei — aatteita. (V-J, s. 373)
- aitink** adv. luultavasti; arvelen niin. *I think*. — Sinne on 12 mailia, aitink. (KaKn)
- aitunoo** adv. ~ aitonoo ~ aironoo ~ aitunnou ~ airunnou ~ aironnou. enpä tiedä. *I don't know*. — Airunnou jos minä viittin lähtiä. (SiLa)
- aivi** s. useista köynnöskasveista: tav. muratti. *ivy*. — Sen talon fronttiseinä oli melkein kokonaan aivin peitossa. (JuHä) / Aivi on hyvä klaimaamaan (= kiipeämään). (HePe)
- aivori** s. norsunluu. *ivory*. — Pianon kiissit (= koskettimet) on aivorista. (LaSu)
- ajaa** v. Vrt. *drive*. — 1. painostaa, hoputtaa työhön. — Ei, ei ne (työnjohtajat) niitä mustia puskekaan oikeen paljo ja aja niitä. (LoTi) 2. käyttää konetta. — Se ("massiini") oli ilimalla ajettu (= paineilmakäyttöinen). (HePel)
- ajoleini** s. ajokaista. *ajo + lane*.
- ajolupa** s. ajokortti. Vrt. *driving license, driving permit*. — Käytti toisen henkilön ajolupaa - - hänen oma ajolupansa oli pidätetty. (Ind, 1967)
- ajuri** s. autonkuljettaja. Vrt. *driver*. — "Olkaa hyvä ja menkää peremmälle" — pyytää ajuri moneen kertaan maltillisesti, mutta ihmiset ovat kuin kuroja ajurin pyynnöille. (Orvon joulou, 1945)
- akentti** s. ~ agentti. edustaja, asiamies. Vrt. *agent*. — Se oli vaateakentti täällä joka myi semmosia teilormeitvaatteita. (KnMä) / Ne akentit sieltä niitä houkutteli lähtemään (Venäjälle). (LoTi) / Henrikson oli akenttina, hommasi Kautosen tänne (FrNo) // Me olem-
- me seuraavien linjojen valtuutetut agentit. (SK, 1951)
- akiteerata** v. suostutella, värvätä. Vrt. *agitate*. — Oli muutamia miehiä jotka akiteerasivat (raittiusseuraan). (MiYI)
- akkuna** s. kassaluukku. Vrt. *window*. — First and American National Bank of Duluth - - Esther Longsio, akkuna 8, Suomalainen apulainen Säästöosastolla. (SK, 1980)
- akolyytti** s. papin apulainen, alttaripalvelija. *acolyte*. — Päätodistajina (häissä) olivat Bernadette St. Andre ja David Polini, kukkaneitinä mm. Rebecca Parkkonen ja akolyyttinä Brian Nelson. (AU, 1975) / Siihen yhtyi draamallisesti vähittäinen pimeys, valojen sammuminen yksi kerrallaan, pitkä hiljaisuus ja siten valon palautuminen, jolloin akolyytti toi alttarikynttilän paikoilleen. (AU, 1967)
- aksitentti** s. → aksitentti.
- alakaupunki** s. keskikaupunki. Vrt. *downtown*. — Ja sitte minä yhtenä päivänä kävelin siinä Beväli (Beverly) Hillin siellä alakaupungilla. (OII) / On niin vaikiaa tämä parkkaus (= parkkeeraaminen) täällä alakaupunkilla. (MiEs) // Ilmoitus: Ala- ja yläkaupungin palveluspuodit sijaitsevat mukavissa paikoissa. (Raivaaja, 1931)
- alakontri** s. alamaa, etelänseutu. *ala + country*. — Siihen aikaan maksettiin paremmin sielä (Alaskassa) kun maksettiin esimerkiksi alakontrissa Astoriassa ja Siätlessä (= Seattlessa). (JoEs)
- alalattia** s. pohjakerros, alakerta. Vrt. *ground floor*. — Ilmoitus: Halutaan 3- tai 4-perheen talo, jossa on 3 makuuhuonetta alalattialla. (Raivaaja, 1957)
- alas** adv. — 1. käteisellä. Vrt. *pay down*. — Ilmoitus: Neljä hyvää farmia myytävänä, maksettava hiukan alas. (Raivaaja, 1931) — 2. mennä alas = supistaa toimintaa; huonontua. Vrt. *run down*. — Ennenäikaa oli paljo viljamylyjä, mutta ne on kaikki menny ales tai kiinni. (KaTe) / Mutta se on kyllä menny ales kans "Raivaaja". (KaTe) — 3. merkata alas = alentaa hintaa. Vrt. *mark down*. — Ilmoitus: Kalossit merkattu ales. — Sukat merkattu ales. — Alusvaatteet merkattu ales. (Raivaaja, 1911) — 4. tulla alas = laskeutua (lentokoneesta). Vrt. *touch down*. — Kun ilma-laiva tuli ales. (KaTe) — 5. viedä alas = saattaa huonoon kuntoon; masentaa. Vrt. *bring down*. — Ja kun hän sitten sai ensimmäisen

lapsen, niin se vei hänen niin alas että - - (LoTi) — 6. kyntää alas = kyntää uudelleen. Vrt. *plow down*. — Täällä oli kova raesade heinäkuussa ja teki paljon tuhoa viljoille. Minun pojalta vei yhden auringonkukkapellon että täytyi kyntää alas. (AU, 1984)

alaskulunut a. rappeutunut. Vrt. *run-down*. — Suomalaiset vuokrasivat huoneita jotka olivat hyvin halapoja ja alaskuluneita. (MiYI)

alasmaksu s. ~ allemaksu. ennakkomaksu, käsiraha, käteismaksu. Vrt. *down payment*. — Olivat maksaneet (talosta) alasmaksun. (VäKe) / Siitä (talosta) ostaja makso noin viistuhatta allemaksua. (AnHo) // Ilmoitus: Ei varsin ilmaiseksi mutta pienellä alasmaksulla ja hyvillä ehdoilla 41/2 eekkerin kanafarmi. (Raivaaja, 1925) / Ilmoitus: Myytävänä tuottava ravintola Lantanassa, keskellä suomalaisaluetta. Ravintolassa alkoholi-, viihde- ja ruokaluvat. Alasmaksu vain \$ 35.000, lopulle maksuaikaa. (AU, 1985) / Mutta monet jotka olivat pienellä alasmaksulla ostaneet ”luottamuksella” maanpalan sitä näkemättä, istuivat kannon nokkaan maansa nähtyään ja itkivät hartaasti. (FA H, s. 495)

alhaalla adv. lopussa. Vrt. *down*. — Patterini (= automi akku) oli niin alhaalla. (SiRi)

alipai s. ~ älipai ~ älipi. muualla olo, alibi. *alibi*. — Mies pruuvasi alipainsa. (HePe)

alkohoolikki s. alkoholisti. *alcoholic*. — Ei se (isäni) ny mikää alkohoolikki ollu (vaikka vähän joikin). (JeSa)

alla postp. alaisena. Vrt. *under*. — Ja sen (liikenneviraston) alla oli kaikki, kaikki tämä (liikenteeseen liittyvä). (LoTi) / No sitte se alkaa olla jo rikoslain alla. (JoKa)

alle adv. alas. Vrt. *down*. — Veli-Kalle ampu ilimasta lintuja alle. (VeBa) / Munuaiset putosi (auto-onnettomuudessa) alle. (HeHy) / Pikkunen kerä vaan pyöri alle mäkiä. (KaSa) / Erik. — 1. laskea alle = laskeutua (lentokoneesta). — Sille eöfiiltille (= lentokentälle) laskee alle kaikki suuremmat ilmalaivat. (MiEs) — 2. mennä alle = vähetä. Vrt. *go down*. — Kun kysyntä mennee alle (niin pitää sahoja lakkauttaa). (HeHy) — 3. panna alle = vähentää. Vrt. *put down*. — Pane lämpö alle! (LaKo)

allemaksu s. → alasmaksu.

aloittaja s. virta- ja ohjauslukko. Vrt. *starter*. — Usein vielä jättävät avaimen auton aloittajaan ja koneen käyntiin. (Ind, 1967)

alumnikuoro s. entisten oppilaiden kuoro. Vrt. *alumni choir*. — Sen jälestä lauloi vielä Alumni-kuoro. (SK, 1922)

alumnit s. plur. entiset oppilaat. *alumni*. — Suomi alumnien vuotuinen lounas ja kokous oli v.k. 26. pñä koulun ”Old Main” salissa. (AU, 1975)

alusyytti s. (yksimittainen) alusvaatekerta. alu(s) + *suit*. — Panin pari kolme alusyyttiä päälleni. (UrRa)

aluveetari s. ~ aluveeteri ~ alu(v)eetti ~ elevaattori ~ eleveetteri ~ eloveiteri. *elevator*. — 1. hissi t. muu nostolaite. — Onko Helsingin aluveeterit jo niis isoos pilingiis? (VäAu) / Sieltä kun tuli se rikottu kivi ylös alueetilla, nostokoneella nostettiin. (ViSa) // Mieheni oli kaivannossa työssä ja loukkaantui siinä pahassa elevaattorin äkkipysähtymisessä. (AU, 1975) / Nousi hissipoijan ”eloveiterillä” huoneeseensa! (V-J, s. 426) — 2. viljavarasto. — Onko se aluveetarikaa enää menos (= toiminnassa)? (FrNo) / Sitä (viljaa) on aina niin paljon että ne aluveetarit on niin täynnä. (SaKu)

ameriikka s. ~ ameriika ~ amerikka ~ amerikkäni. amerikanenglanti. Vrt. *American (English)*. — Piti kääntää kaikki mitä se (radiossa) sano suameks ameriikkaan. (KaTe) / - - niinku sanotaan amerikaks. (VePu) // Ei täällä muuta puhutakkaa kun suomia ja ämerikkäniä. (V-J, s. 122)

ampparella s. sateenvarjo. *umbrella*.

animploi-insuuri s. työttömyysvakuutus. *unemployment insurance*. (KSV, 1965)

antaa v. — 1. esittää; esiintyä. Vrt. *give a performance, a show*. — Ne (intiaanit) anto sitä pau-auta. (HiHa) // Miss Davison antoi pianosoolon. (TE, 1967) / ”Markus-Setäkin” koettaa tehdä parhaansa, sillä sanomalehtitietojen mukaan hän on ollut Ruotsissa antamassa ohjelmaa Suomen orpolapsille ja siten koittanut tuoda kotoista tunnetta orpojen sydämiin. (Orvon joulou, 1945) — 2. antaa huomiota jllek = kiinnittää huomiota jhk. Vrt. *give / pay attention (to)*. — Nyt ne täälläki antaa huomiota kielille. (LoTi) // Siksi niitten (sanomalehtien) levitysryntäykseen tulisi antaa mitä parhain huomio. (TE, 1967) — 3. antaa hyvä käsi = osoittaa suosiota. Vrt. *give a good (big) hand*. — (Kuuluttaja eräässä kanadan-suomalaisen illanvietossa:) Annetaan nyt Eerikille oikein hyvä käsi! (MaMa) — 4. antaa häät, juhlat, konsertti = pitää t. järjestää

juhlat jne.; tarjota (ateria). Vrt. *give a party*. — Sapöri (= illallinen) annetaan kun isä tulee kotia. (TeSe) // Ilmoitus: Arvokkaan monipuolisen illatsun antaa Worcesterin S.S.O:n alatoimikunnat Gardnerissa Toukokuun 7 p:nä. (Raivaaja, 1921) / Ilmoitus: Tastulan pelimannit antavat konsertin Saiman puistossa alkaen klo 8 ill. (Raivaaja, 1971) — 5. antaa ylös = luopua jstk; antaa itsensä ylös = antautua. Vrt. *give up; give oneself up*. — Mutta minä annan ylös (autonajon). (EmLa) — 6. antaa kurseja = pitää kurseja. — Niitä (erikoiskurseja) annetaan niinku kesäaikana tai iltakouluna talvella. (TuMo) — 7. antaa kättä = auttaa kaveria työssä. Vrt. *lend a (helping) hand*. — 8. antaa pahaa aikaa = tehdä olo tukalaksi. Vrt. *give a bad time*. — Ne on suomalaisia, jotka antovat tälle föörmännille oikeen pahaa aikaa. (EiSa) — 9. antaa puhelu = soittaa. Vrt. *give (someone) a telephone call*. — Keijolla on neljättätoista vuotta vanha poika ja se on ahkera kalastamaan ja se antaa mulle telefoonikoulin että remma (= isoäiti), hällä on kaloja sinullen. (IiSa). — 10. antaa syy = esittää t. ilmoittaa syy. Vrt. *give reason (for)*. — Syytä tekoon ei annettu. (AU, 1970) — 11. antaa sörviisi = huoltaa. Vrt. *give a service*. — Foorti antaa hyvän sörviisin. (TaKa) — 12. antaa söömön = pitää saarna. Vrt. *give a sermon*. — 13. antaa tietää = ilmoittaa. Vrt. *let (some one) know*. — Sitten sä annat seuraavalle opettajalle tietää että tämä on semmonen tapaus. (MaNo) / Hän antaa minun tietää, jos siitä enää mitään tulee. (LoTi) // Tämän lehden kautta mieheni haluaa antaa tietää että hän ilolla palvelisi suomalaisia kaiken ikäisiä. (AU, 1965) — 14. antaa trupelia = tuottaa vaivaa, harmia. Vrt. *give trouble*. — Se ei antanu poliisille eni (= mitään) trupelia. (Alla) — 15. vuokrata. Vrt. *let*. — 1946 tehtiin yhteinen päätös, että kirkkoa annetaan ainoastaan luterilaisten papeille ja heidän toimituksilleen. (SK, 1953)

antenna s. antenni. *antenna*.

apartmentti s. ~ apart- ~ aparte- ~ apaat- ~ öpaat- ~ par- ~ part- ~ paar- ~ paart- ~ paatmenti ~ portmanti. huoneisto. *apartment*. — Paljon ne asuu apartmentissa. (ToJa) / Meillä oli parmentti sillon. (IiSa) / Tämä oli myytävänä tämä paatmenti sillon. (MiKe) / Lauri saa olla siellä omassa paatmentissa. (Olli) / Niillä oli öpaatmenti mutta ne muutti pois

siitä sitte. (LoTi) // Ilmoitus: Myytävänä viiden huoneen portmanti Suomalaisessa Osuuskodissa. (Raivaaja 1921)

apartmenttiruuma s. ~ apartementti-. kerrostalon huone; vuokrahuone. *apartment room*. — Siinä oli yheksän apartementtiruumaa pihan puolella. (VäKe)

apartmenttitalo s. kerrostalo; vuokratalo. Vrt. *apartment house*. — Toisilla on sitte tommosia apartmenttitaloja, ja semmosesa minäki oon asunu koko ajan, apartmenttitalosa, niinku vuokralaisena. (EeOr) // Niillä (suomalaisilla Seattlessa) on ”apartmentti”-taloja, vuokraavat huoneistoja. (V-J, s. 407)

apaut adv. → paut.

apointmentti s. → pointmenti.

aprilli s. huhtikuu. *April*.

apset adv. poissa taloltaan. *upset*. — Pelijästyyn notta olin aivan apset. (EsAl)

apsoluut adv. → äpsaluutli.

apsoni s. valinta oikeus, vaihtoehto; lisälaite. *option*. — Minulla on monta apsonia tässä tilanteessa. (LaWi) / Se on sinun apsoni, otat tai et. (HePe)

aptudeit a. ajanmukainen. *up-to-date*. — Aptudeit huone sitte oli se, joka siihen laitettiin viimeks. (ChLe)

arktiikka s. arktinen alue. *Arctic*. — Ei tarvitse lähteä sellaiseen arktiikan pakkaseen. (Ind. 1967)

arkumentti s. väite; riita, väittely. *argument*. — Kun ne aikansa jutteli, kyllä siitä kova arkumentti tuli. (SiLa)

armeijamato s. erään yöperhosen suurina laumoina vaeltava toukka. Vrt. *armyworm*.

armia s. ~ armi ~ aarmia. armeija. *army*. — Se on yhdessätoista luokassa (= 11. luokalla koulussa) ja mennee armiaan. (Alla)

armori s. ~ aarmori. sotilaskasarmi, harjoitus-sali; asevarasto. *armory*.

arteritis s. → aatraitis.

artes s. → aarktiset.

asia s. — 1. ei paha asia = ei hullumpaa; hyvä. Vrt. (*it is*) *not a bad thing*. — Englanninkieliset, niillä on (pyhäkoulutoimintaa) ympäri vuoden, ja se ei ole paha asia. (MaHä) — 2. (on) iso asia = (on) tärkeää. Vrt. *a big thing*. — Ja sitte se ja (= myös) on aina iso asia niin että mitä kirjoita (= kirjoja) ja aineita on, että voi käyttää sitä (oppiainetta) varten. (TuMo)

assistenttilääkäri s. ~ assistanti-. apulaislääkäri. Vrt. *assistant (physician)*. — Duluthin

Suomalainen Sairaala, E.J.Lindgren, Ylilääkäri ja kirurgi, Axel A. Pesonen, Assistentti lääkäri. (SHOA, 1918) / Duluthin Suomalainen Sairaala - - Axel A. Pesonen, Assistentti lääkäri. (SK, 1918)

aste s. arvo. Vrt. *grade*. — ”Amerikan Farmarin” aste annetaan yhdelle pojalle kunakin vuonna. (SK, 1934)

astiasetti s. astiasto. Vrt. *set of dishes*. — Morisian sai astiasetin sauerlahjaksi (= kapiroikseen). (JuHä)

astraitis s. → aatraitis.

atleetinen seura s. urheiluseura. Vrt. *athletic club*. — Ovatpa teatterit, atleetiset seurat ja muut arvokkaammatkin laitokset alentuneet käyttämään vihkimisiä syötteinä rahankeinoteluksi. (SK, 1931)

atleettiklupi s. = ed. — Presidentti oli kylässä noin kuusi tuntia, jolla ajalla hän m.m. söi ”lunssit” Detroitin atleettiklupissa. (Työmies, 1916)

audienssi s. kuulijakunta, yleisö (konserteissa yms.). Vrt. *audience*. — Kyllä kovaääninen olisi ollut tarpeen entsaikoinakin, sillä kun saadaan matalimmatkin äänet koko audienssin kuultavaksi. (AU, 1967)

auditori s. ~ auditoori. (tilin)tarkastaja. *auditor*. — St. Louis Kauntin auditoori Haldenille ilmoitettiin keskiviikkona, että Spartan äänestäjät ovat päättäneet poistaa Spartan kartalta. (Työmies, 1911)

aueta v. alkaa toiminta. Vrt. *open*. — Maini aukesi Soutenisa. (LaSa)

aufuuli a. kamala. *awful*.

aukeri s. ~ ookeri ~ oukeri. maakaira. *auger*. — Miehet kaivoivat aukerilla hoolia (= reikää) aita-postia varten. (EsAl) / Minun pitäisi ostaa uusi ookeri kun minun on laitettava aitaan uusia postia. (ToKa)

aukeroida v. ~ aakeroida. kairata. Vrt. *auger*. — Aukeroidaan aidan pylvään hoolit. (LaSu)

auksunaari s. ~ auksunääri ~ aukseneeri ~ aaksunaari. huutokaupanpitäjä. *auctioneer*.

auksuuni s. huutokauppa. Vrt. *auction*. — Ne (orvoiksi jääneet sukulaispojat) myytiin aukšunilla hoitajille (huutolaisiksi). (LiBa)

aunssi s. ~ ounssi ~ unssi. unssi (painomitta: 28,35 g). *ounce*. — Pauna on kuustoista aunssia. (ArRi) // Lapsi painoi 3 paunaa ja 11 unssia. (AU, 1981)

auringonkala s. aurinkoahven. Vrt. *sunfish*.

aurinko huone s. kuisti. Vrt. *sun room*. — Star-

kien talon ”aurinko huone”, se on Amerikas lasiseinäinen kesähuone, ”vilpola”, on ollu Warrenin naisten tavara- ja pakettivarasto. (V-J, s. 196)

austrialainen a. ja s. itävaltalainen. Vrt. *Austrian*.

autfitti s. ~ autvitti ~ autviitti. varusteet, välineistö; laitos; yhdessä työskentelevä joukkue; yhtiö; liike; puku. *outfit*. — Kun sinä mies menet mainiin, on sinun tuhlattava paljon mania autviittisi oston. (ToKa) / (Sanan selitykseksi:) Jos sulla on pootti ja siinä troki (= kääntöteli), se on kalastusautvitti. (SiLa) / Meillä oli sellainen kolmen miehen autfitti. (JuHä) / Minun kevätautfitti oli kallis. (TeSe)

authaussi s. ~ authausi. ulkokuone. *outhouse*. — Authausi stinkaa pahalta. (LaWi)

autlainata v. suunnitella. *outline*. — Se (autotalli) pitää esti autlainata ennenkö rupiat tekeen. (SiLa)

autletti s. pistorasia. *outlet*.

autloo s. ~ autlaa. lainsuojaton. *outlaw*.

autolaisinki s. ajokortti. Vrt. *driving license*. — Se (= kertojan poika) antaa autolaisinkeja ihmisille ja ajattaa niitä ympäri Nyyhampsin valtiota. (KuKa)

automopiili s. ~ automapiili. auto. *automobile*.

— Jos vanhemmat eivät käy kirkossa, niin nuorilla ei ole mitään mahdollisuutta (tulla kirkkoon) niillä joilla ei ole vielä omaa automopiiliä tai ajolupaa. (WiSu) / Se (vävy) myypi kaaroja, myyny parikymmentä vuotta automopiilia. (KaJu) / Matkat oli pitkät eikä ollu automopiiliä silloin. (MiYI) / Tietysti automapiili siinä vissiin on suurena syynä että sitten nuoremmat tahto mennä takaasin maalle asumaan. (ArMä) / Ei ne aja automapiilillä aamespipot. (SaMo) / Nykyaikana ei muut ajakkaa pyörällä ku pienet kitit; kun ne tuloo vähä isommaksi ni ei enää pyörä kelepaa, se pitää olla automapiili sitte. (JaMä)

automopiiliaikakausi s. auton aikakausi. *automobile* + aikakausi. — Ajettiin hevosella niin kauvan kun tuli automopiiliaikakausi. (MiYI)

automopiilikorjausala s. autokorjaamoala. *automobile* + korjausala. — Niitä oli automapiilikorjausalallakin oli naisia tyässä silloin. (EIOi)

automopiilikoulu s. autokoulu. *automobile* + koulu.

automopiilikurssi s. autonasentajan kurssi.

automobile + kurssi.

automopiilikyyti s. autokyyti. *automobile* + kyyti. — Ilmoitus: Automopiilikyytiä vaikka mihin päin kohtuullisella hinnalla. (Raivaaja, 1911)

automopiilimekaanikko s. automekaanikko. *automobile* + mekaanikko.

automopiilionnettomuus s. auto-onnettomuus. *automobile* + onnettomuus. — Olen ollu automopiilionnettomuudessa. (MaKa)

automopiilisappa s. autotehdas, työpaja. *automobile* + *shop*.

automänni s. autoilija. *auto* + *man*. — Minun piti mennä sinne automänniin kokoukseen. (AILa)

automäätik a. ~ automäätikki. automaattinen. *automatic*. — Mulla on semmonen kaara ettei tartte siftata ollenkaan, se on automäätik. (KaHe)

autopaana s. autotalli. *auto* + *barn*. — Ilmoitus: Vuokrattavana 5 huoneen tenementti (= vuokra-asunto) ja sun parlor (= lasiveranta), kaikki mukavuudet, myöskin autopaana. (Raivaaja, 1925).

autorikko s. kolari. — -- kuoli autorikossa tiellä 105. (TE, 1967)

autotroki s. kuorma-auto. *auto* + *truck*. — Ford autotroki päätettiin myös tilata. (Työmies, 1916)

autovankkurijuna s. kuormasto(kolonna). Vrt. *train*.

autoäksitentti s. auto-onnettomuus. *auto* + *accident*.

autpoorti s. perämoottorivene. *outboard*.

autpootmootorivene s. = ed. *outboard motor* + vene. — Otin uistimet ylös ja lähin seilaamahan, autpootmootorivenhe oli. (JaKa)

auts interj. voi! äh! *ouch*.

autsaiteri s. sivullinen, ulkopuolinen. *outsider*.

autsaiti s. ulkopuoli. *outside*. — Kyllä on kauriisti ja hyvin maalattu talon autsaiti. (ToKo)

auttaa v.: auttaa itseään; (tav. imperat.) auttaa itseänne = (kehotus pöydässä:) ottakaa, olkaa hyvä! Vrt. *help yourself*. — Se (emäntä) käski minuaki sitte vaan auttamaan itteäni. (SaKu)

avointupajuhlat s. avoimien ovien kutsut. Vrt. *open house party*. — Duluthilaiset Hilma ja Matt Viitala viettivät kultahäitään tyttärensä ja vävynsä kodissa, jonne oli valmistettu hauskat ”avointupajuhlat”. (SK, 1959)

avokaato s. avokado (hedelmä). *avocado*. —

Sai sieltä ylläältä niitä avokaatoja. (OIII)

avokolikaivos s. avoin hiilikaivos. Vrt. *open coal mine*. — Erkki on mailman suurimman avokolikaivoksen ”supitenttina”. (V-J, s. 190)

avomaini s. avokaivos. Vrt. *open-pit mine*.

avopitti s. avokaivos. Vrt. *open pit*. — Mulla oli ensimmänen työpaikka avopitti sielä Virkinijjas (= Virginiassa), mun piti avopittihi mennä työhön. (UrLe)

E

edestä postp. vuoksi, takia. Vrt. *for*. — Ja niin minä sain sen neulomatyön sitte, perheen edestä. (LoTi)

editöri s. ~ editor. (lehden) toimittaja. *editor*. — Se nainen oli editör sille naisten osastolle siinä sanomalehdessä. (MiEs)

eekeri s. ~ eekkeri. (pintamitta: 4047 aaria) eekkeri. *acre*. — (Keltä se Vili osti tämän paikan?) Kuvermentiltä, viiskymmentä senttiä eekeri. (ViHa) / Siellä on nin satoja eekereitä aukeita alueita. (AnHo) // Parhain ratkaisu tässä asiassa ehkä olisi, jos hallitus myöntäisi jokaiselle vietnamilaiselle 80 eekkeriä maata. (AU, 1975)

eerhooli s. ~ eerhouli. kaivoksen ilmareikä. *air-hole*. — Putos eerhooliin. (SiLa)

eeri s. ~ eöri. ilma. *air*. — Ne (porat) teki reikää kaasun elikkä ilman voimalla, eerin voimalla. (SaKu) / Ja siitä (kirnusta) piti päästää sitte sitä eörii ensiksi, ilimaa pois. (AnPy) / ottaa eeriä (autonrenkaaseen). (Alanne)

eeriali s. antenni. *aerial*. — Tuuli kaasi minun eerialin. (LaWi)

eerilaini s. ilmajohto. *airline*. — Kerrankin ammuttiin se säfti (= kaivosaukko) niin että saatiin eerilaini. (VeSa)

eeripumppu s. ilmapumppu. *airpump*. — Joka käslinimyyvälässä on eeripumppu. (TeSe)

eerpleini s. lentokone. *airplane*.

ei s:sesti (: antaa ei). kieltävä vastaus, kieltö, epäys. Vrt. *no*. — Päivällä oli sama kysymys tehty ja ”ei” annettu. (FA H, s. 107)

ei-kansalainen s. Yhdysvaltain kansalaisuutta vailla oleva henkilö. Vrt. *non-citizen*. — Se

on se metsästysluvan saanti hankalaa ei-kansalaiselle. (EeOr)

ei paha melko hyvä. Vrt. *not bad*. — Sillä lailla sitä elettiin sielä, eikä se ollut paha elämä. (EdWi)

ei pahasti melko hyvin. Vrt. *not bad(ly)*. — Ei se (matka) mennyt pahastikkaa. (LoTi)

eipiisii s. → aapeeset.

eipperi s. esiliina. *apron*. — Annahan minulle eipperi, minä alan vuorostani tiskaamaan. (JuHä) / (Saha paloi) ja minä vielä leikkiä laskin että minä meen tahtoon Pensonnilta (sahanomistajalta) vahingonkorvausta ku mulla palo eipperi ja muita tavaroita siellä. (MaKu)

eirforssi s. ilmavoimat. *air force(s)*. (KSV, 1965)

eitota v. kieltää, sanoa ei; käyttää veto-oikeutta. Vrt. *veto*. — Mutta pidetään kuitenkin varmana, että kuvernööri Claude Kirk tulee eittoamaan lain, joka edellyttää verojen lisäystä valtion menojen peittämiseksi. (TE, 1967) / Jos kuvernööri sen eittoaa niin pääsee hän eitonkin yli kun on kylliksi ääniä. (Ind, 1967)

eitto s. kieltö; vastalause. Vrt. *veto*.

eksaitaantua v. kiihtyä. Vrt. *get excited*. — Ne (ihmiset) menettää siälä (lestadiolaiskokouksissa) järkensä, ne eksaitaantuu. (WeSa) / Vähemmästäkin sitä eksaitaantuu. (HePe)

eksaitata v. ~ eksairata. hermostua, joutua hämillään. Vrt. *get excited*.

eksaitmentti s. jännitys, kiihtymys. *excitement*.

eksami s. ~ eksaami ~ eksäämi. tutkinto, koe. *exam(ination)*.

eksaersaisi s. ~ eksaersaissi. harjoitus; liikunta. *exercise*. — Minun pitää vähän tehdä eksaersaissia. (KaKn)

eksaersaissata v. harjoittaa liikuntaa. *exercise*.

eksipissi s. näyttely. *exhibition*.

ekskeyysi s. ~ ekskeyysi ~ ekskiussi. puolustus; anteeksipyyntö, anteeksipyytävä selitys; (teko)syy, veruke, este; vapautus (jnk suorittamisesta). *excuse*. — (Haastateltava kertoo takaisin Kanadaan menosta aikana, jolloin Kanadan puolelle oli vaikea päästä.) Mutta eihän meillä mitää (vaikeuksia) ollut ku meillä oli Kanatan kansalaispaperit ni eihän meillä mitään ekskeyssiä ollut, ei meitä tarkastettu mihinää paikas, ku lyötihin paperit etehen ni sanoo jotta koheit, koheit (= go ahead). (HePer) / Minkä ekskiussin sinä annoit titserille kun myöhästyit niin pahasti luokasta? (SiRi) // Kun samaan aikaan ovat monenlaiset listat

käsillä eri tarkoituksiin, niin se lieene jonkinlaisena ”ekskeyysinä”. (Ind, 1967)

ekskeyysätä v. vapauttaa jku jstak tehtävästä. *excuse*.

ekspektata v. odottaa. *expect*. — Ei sinne tartte oikein paljon ekspektata (haalille ihmisiä). (SiLa) / En minä ekspektannut teidän näin pian tänne tulevan. (JuHä)

ekspenssi s. kulut, kustannukset. *expense(s)*. — Mutta kyllä mekin sen ruuvan puolesta (toimeen tulemme) mutta meillä on sitten monta muuta ekspenssiä joita pitää sitte pitää varalta että koska ne tulee ittekukin maksettavaksi. (UrRa) / Sain paasiltani 300 taalaa sitä matkaa varten, mutta ekspenssit nousivat 400:aan. (SiRi)

ekspenssiivi(nen) a. kallis(hintainen). *expensive*. — Ei kannata ottaa loijaria asioita fiksaamaan, se on liian ekspenssiivinen. (EsAl)

eksperienssi s. ~ ekspirienssi ~ ekspiirensii. kokemus. *experience*.

ekspertti s. ja a. ~ expertti. asiantuntija; pätevä. *expert*. — Mun äiti oli siihen ekspertti tekeen hyvää kaljaa. (IiVe) // Mary nauttii Suomimatkoista ja on oppinut keittämään ja leipomaan suomalaisia ruokia, varsinkin karjalan piirakoita ja myös on expertti juuston tekijä. (AU, 1981)

ekspleinata v. ~ ekspleenata. selittää. *explain*. — Minä ekspleinasin sen asian sille selvästi. (SiLa) / Ekspleenaapas nyt mitä sinä sillä oikein tarkoittit. (JuHä)

eksplaitata v. riistää, anastaa. *exploit*. — Ei me tahdo eksplaitata sitä maata. (LaWi)

eksploorata v. tutkia. *explore*.

eksplootata v. ~ eksloutata ~ eksploosata. räjähtää. Vrt. *explode, explosion*. — Ne pelokää kaasulainia että se eksploosaa. (SiLa) / Koko armori ekloutasi. (HePe)

ekspressi s. ~ expressi. *express*. — 1. pikajuna. — 2. pikälähetys. — Kaikki vyöt lähetetään postissa eli ekspressissä vapaasti. (SHOA, 1900) / Tämä erinomainen fonograafi lähetetään Teille heti expressillä, pikku expressikulut saatte maksaa kun se saapuu. (SHOA, 1917)

ekspressilaiva s. nopeakulkuinen laiva. Vrt. *express ship / boat*. — Säännöllinen laivakulku New Yorkin ja Glasgow’in välillä — ekspressilaivoilla California - -. (SHOA, 1907)

ekspressimies s. pikatoimiston virkailija. Vrt. *expressman*.

ekspressitroki s. kiitolinja-auto. *express truck*.

eksrei s. röntgenkuva, -kuvaus; röntgensäde, -säteily. *x-ray*. — Ne otti siitä (sairaasta potjasta sairaalassa) eksrein. (AmHe) / Kaivantomiesten täytyi joka vuosi käydä eksreissä, otettiin eksrei (LaLa)

ekstenssata v. jatkaa (maksuaikaa, rakennusta). Vrt. *extend, extension*.

ekstenssi s. jatke, laajennus. *extension*. — Haussiin tehtiin iso ekstenssi, kaksi ruumaa lisää. (ToKa)

ekstra a. ~ ekso. ylimääräinen. Vrt. *extra*. — (Uusi autoni oli sellainen) että oli ekstra taitjerit ja kaikki siinä sivulla. (JuIl) / Mulla oli sellaanen paikka johona oli kaksi ekso lottia semmosta haussintilaa. (JuIl)

ekstrakti s. ~ ekstratti ~ ekstrakti ~ ekstrakti. (mehu)tiiviste, uute. *extract*.

elevaattori, elevetteri, eloveiteri s. → aluveetari.

elkki s. hirvi. *elk*. — Täällä yksi ko Rakki-mauntonissa oli työssä ja se sieltä toi elkin sarvia. (PeHy)

elämä: olla elämässä = elää, olla elossa. Vrt. *be alive / living*. — (Kuka tätä kirjastoa piti tässä teidän ruumassa?) No isä tietenkin, ko isä oli elämässä ja niin me kanssa saimme kirjoittaa. (EsKi)

emikrantti s. siirtolainen, maastamuuttaja. Vrt. *migrant*. — Ja meät kaikki emikrantit, kaikki matkustajat ajettiin yltäkille. (IsSa)

employamies s. (yhtiön) työhönottaja. *employ(ment) + mies*.

emploimanni s. työnantaja. *employ(ment) + man*.

emploioffiisi s. työhönottotoimisto. *employment office*.

enemmän ja enemmän adv. yhä enemmän. Vrt. *more and more*. — Kirkonkylää lähes tyessämme, alkoi tulla syttymään enemmän ja enemmän ihmisasuntoihin. (Orvon joulu, 1945)

engliska s. ~ enkliska ~ enkeliska ~ engelska ~ enkelska ~ ingliska ~ inkliska. englannin kieli. Vrt. *English*. — (Jos joku koulun välitunnilla puhui englantia, siihen toinen tokaisi:) Älä haaskaa englistaa, tarttet sen keväällä potaatin ostossa (koska siemenperunat ostettiin englanninkielisiltä). (KaKn) / En minä nyt osaa sitä sanoa suomeksi oikeen, enkä ingliskaksikaan muista mitä se on. (LoTi) / Minä oon huono enkelskasta. (AlKo) //

Eemeli taputteli inkliskaksi passariflikkaa takapuolehen ja kehuu jotta se on nätti. (V-J, s. 123)

eni indef. pron. mikään (: mitään). *any*. — Se ei antanut poliisille eni trupelia. (Alla)

enihau adv. joka tapauksessa, kuitenkin, kumminkin. *anyhow*. — Mä haluan nährä enihau. (IsSe) / Olisko minulla vaisto vai mikä mutta enihau minulla on johtannu joku aina. (EmLe) / Kyllä me enihau meemme syömähän kun me tästä miitingistä (ts. haastattelunauhoituksesta) pääsemme. (SiLa) / Oli oikein Piisiistä (= British Columbiasta) tuotua sitä pinkkistä rautua, joka ny on neljä taalaa pouna enihau. (EsAl)

enimooria adv. enää, koskaan. *any more*. — Oon minä yhen hävittäny karhun, en minä häntä halua enimooria. (JuHy) / En enimooria mee sinne. (SiLa)

enitaim adv. koska hyvänsä. *any time*. Tule meille enitaim! (SiLa)

enivei adv. ~ enuvei. kuitenkin, ainakin, joka tapauksessa. *anyway*. — Ei ne olisi siitä ymmärtäny enivei. (HaKa) / Kyllä me menemme enivei sinne syömähän kun Ellen käski. (SiLa) / Täällä on ovet auki enuvei. (ViLa) / Jos et sinä lähäre hospitaaliin niin minä meen enuvei. (EsAl) / Sitte Suomesta rupesi saamaan kaikkia tavaraa jo enuvei. (LoTi)

enjoijata v. → indžoiata.

enkelinkeeki s. munanvalkuaisesta, sokerista ja jauhoista tehty kakku. Vrt. *angel cake*. — Pastori Murren misis lähetti mulle enkelinkeekiä. (SiLa)

enrollata v. merkitä luetteloon, kirjata; ilmoittaa, kirjoittaa. *enroll*. — Ne henkilöt, jotka olivat viime vuonna maan äänioikeutettuja kansalaisia ja eivät ”enrollanneet” viime vuonna, eivät voi äänestää piirioukeuden tuomarin nimitysvaaleissa. (Työmies, 1911)

ensimmäinen nimi s. etunimi. Vrt. *first name*.
enteri s. ~ entri. sisäänkäynti, sisääntuloaukko. *entry*. — Ilmavirrat kulkee siellä (kaivoksessa) niin joka puolella, enteristä mennee ruumiin (= käytäviin) ilmaenterit ja siellä on hyvä tehdä työtä. (MiHi)

envelooppi s. ~ änelop. kirjekuori. *envelope*. — Sieltä on tullu Samppaulista (= St. Paulista) aina änelop että fyllätä kuinka vanha minä oon ja kuinka monta mailia minä ajan päivässä. (FrAh)

environmentalisti s. ~ environmentalisti. ym-

päristönsuojelija, ympäristöaktivisti. *environmentalist*. — Siinä saavat nyt insinöörit ja environmentalistit kynsiä päitänsä toisenkin kerran. (AU, 1976)

epäymmärrys s. väärinkäsitys. Vrt. *misunderstanding*. — Ne pienet epäymmärrykset joita silloin tällöin ilmaantuu. (Ind, 1967)

eria s. alue. *area*.

erilainen jstak a. erilainen kuin. Vrt. *different from*. — Kuinka se olikaan ollut erilainen muista Jouluista. (Orvon Joulu, 1945)

espesiali adv. ~ pesiali. erityisesti. *especially*. — Minä tykkään myös näistä sallatiista, espesiali niistä, jotka vihreänä syöriin. (LoTi)

estimeitti s. arvio. *estimate*.

estonia s. viron kieli. *Estonian*. — Hän (virolainen rouva) osas lukeja enklantin kieltä ja estonian kieltä. (IiSa)

estonialainen a. ja s. virolainen. Vrt. *Estonian*.

etelälänsi s. lounas (ilmansuunta). Vrt. *southwest*.

etumies s. työryhmän johtaja. Vrt. *foreman*. — Mulla oli italialaanan helppari, ni mä sanoon sille monta kertaa että sinä pystyt etumieheksi, että mikset sä mee etumieheksi. (Jull)

eturuuma s. kadunpuoleinen huone, olohuone. Vrt. *front room*. — Minä en tiänny että mihnä se (vaimo) oli, oliko se eturuumas vai petiruumas vai mihnä se oli. (KaHi)

everhaalit s. plur. → overhaalit.

eväspeili s. eväsastia. eväs + *pail*.

eöfiilti s. lentokenttä. *airfield*. — Eöfiilti on pilvinen, ei me voi lentää nyt. (LaWi)

F

faieri s. ~ faijeri ~ vaijeri ~ vaijari ~ fairi. tuli. *fire*. — Panivat huutaan jonkun kääpistä (= kuljettajan kopista): ”Vaijari!”, että on tulipalo. (KaVe) / (Heinäkuussa oli niin kylmä) että piti olla valakia, faieri, valkia talossa. (AILa)

faierimies s. ~ faijeri- ~ faier- ~ faiör-. palomies. Vrt. *fireman*. — Nuo kitit on täällä niin eläviä, että ne ku oli huomannu että savu tu-

loo, niin ne oli koolannu jo faiörmiehet. (MaMo)

faieritali s. paloasema. Vrt. *fire station*.

faieritruki s. ~ -troki. paloauto. *fire truck*.

faierivisseli s. ~ faiör-. palosireeni. *fire whistle*.

faiermanni s. ~ faijer- ~ fair- ~ vaijer- ~ vaijermanni tai -männi. palomies; (veturin, laivan tms.) lämmittäjä. *fireman*. — Toppari (sukunimi) oli fairmänninä lankamyllyssä. (FiHa)

faierpleissi s. ~ faijer- ~ faiör- ~ fair- ~ vaijerpleissi ~ faier- ~ fair- ~ faijerpleisi. takka. *fireplace*. — Siellä on semmonen iso istumaruuma ja faiörpleissi. (HePel) // Iltaa istuttiin sitte Matti Kallion luona ”takka-valkian” (fairpleisin) ääres. (V-J, s. 202)

failata I v. ~ vilata. merkitä nimiinsä, rekisteröidä, jättää oikeuteen asiakirja; arkistoida, järjestää. *file*. — Se (puhujan isä) täältä otti humsteetimaan sitten, failasi maan, kolme förttiä maata. (PeHy) / Kun minä maaohviisin kautta vilasin sen lotin. (AnLa) / Ofiisi-tyttö failasi koko vuoden raportit. (HePe) // Kuka ties vaikka minunkin vanhempani vuonna 1892 kun kulkivat jalka patikassa sinne länsipuolelle Carlton kauntia Homesteetti maallensa jonka olivat Duluthissa failanneet, ehkä kävelivät aivan meidän nykyisen asunnon sivu. Mainitsen vielä että heillä ei ollut vähintäkään tietoa minkäläisen homesteetin olivat failanneet, kuulivat vain että siellä oli joitakin suomalaisia jo ennestään siellä täällä. (AU, 1967)

failata II v. viilata. *file*. — Minun täytyy failata kynteni. (ToKa)

faili I s. rekisteri, luettelo; kansio. *file*. — Toimistotyöläinen failasi kaikki tärkeät sopimukset siihen failiin. (LaSu)

faili II s. viila. *file*.

faineri s. jalostamo. *refinery*. — Kupari vierähti tänne fainerillen sitten, johona se sitten puhristethan. (JuMä)

faini s. sako (esim. liikennerikkomuksesta). *fine*. — Se oli kuus taalaa fainia. (AILa)

fainli adv. viimein. *finally*. — No fainli se (mies) tuli. (AILa)

faintata v. löytää, ottaa selvä; hakea. *find*.

faintata ylös v. saada selville. Vrt. *find out*. — Ja aamulla kun oli syöty einestä, niin mä faintasin ylös että siellä oli Sepän Annun Pertti. (OsVa)

faiperi s. kuitu. *fiber*.

fairata I v. ~ vairata. lämmittää. *fire*. — Haloilla ne kaikki (laivat) fairattiin. (EdNe) / Tiilistä tehtiin kiuvas, sitä piti fairata sitten. (WeSa) / Ne puilla fairas rautatieinsä (= veturia). (VaMa)

fairata II v. erottaa työstä. *fire*.

faittia v. ~ vaittia. tapella, taistella. *fight*. — Kitit (= lapset) faittivat jaartissa (= pihassa). (HePe)

faksi a. ~ foksi ~ faaksi. viekas, ovela. *foxy*. — Se oli faksi äijä kun otti kaverin rahat. (JuHä) / Kyllä sinä olet niin faksi ettei ole yhtään luottamista. (EsAl) / Minä piruutin, että nuo vanhatpojat on faksia, niin että ne ottaa valmiiksi tehdyt lapset, ettei ne tarte itte niitä tehdä enää. (MaLe)

fakstratti s. fokstrotti (tanssi). *fox trot*.

falssi s. ~ valssi. koski. *falls*. — Se valssi mikä tuloo tänne Käkäpekkään. (HiLu)

fameli s. ~ famelli ~ famili ~ fämili ~ fämilli ~ vamedi ~ vamili. perhe. *family*. — No sitte täällä oli semmonen mulla työpaikka, että missä talossa famelissa saatiin peipiä, ni minä menin siihen sitte tiskariksi. (IiHy) / Niillä on (nim. sisaruksilla) nyt omat familit siellä. (LaLu) / (Kävittekö te yhres Suomessa?) Joo, koko fämilin kans. (MaTu) / Lährimmä reisuusti Vikin kans kontrille perukkalaasta fämiliä kattomaha. (EsAl) / Jos oli vamelissa usiampi henki. (AlHi) / Mutta siellä oli sittä vapaa tohtorihoito koko vamilille. (KaJu)

famelielämä s. ~ familielämä. perhe-elämä. Vrt. *family life*.

famelihuoneet s. plur. perheen asunto, (yksityis)koti. *family + huoneet*. — (Seuroja ennen pidettiin) famelihuoneissa. (VäAu)

famelimies s. ~ famelli-. perheellinen mies, perhe-elämää arvostava mies. Vrt. *family man*. — Sillon ei paljo famellimiehiä ollu jotka olivat lähteneet (Amerikkaan). (EdNe)

famelipaikka s. (yksityis)koti. *family + paikka*. — Ne (papit) kulki aina famelipaikoos. (ViOj)

famelisopu s. perhesopu. *family + sopu*. — Minä halusin että famelisopu säilyy. (LoTi)

famelityö s. ~ fämeli-. talousaskareet. *family + työ*. — Kyllä mä ne omat fämelityät tein. (LeNo)

farmari s. ~ farmeri ~ varmari ~ värmäri. maanviljelijä, tilallinen. *farmer*. — Poika on täällä farmarina Kingston ympärillä. (HeSa) / Onneksi siihen ajoo tuttu farmari misiksen-

sä kans. (EsAl) // Yhdyssanoja: kana-, kanto-, karja-, karpalo-, kettu-, mansikka-, minkki-, mustikkafarmari.

farmassi s. farmaseutti. *pharmacist*. — Mun toinen poika joka on Kliivelannis tyäs, farmassi se on, ison rakstoorin hoitaja. (ErVi)

farmata v. ~ varmata. viljellä, hoitaa maatilaa. *farm*. — Mää farmasin tuolla toises taunsipis, aivan tyyten mää farmasin 16 vuotta. (KuKu) / Isä oli kova farmaahan. (ViLe) / Ennen kun ne rupes krämperiä (= karpaloita) farmaahan. (UrKo) / Ne oli tuolla Kalumeetin perukalla ensiksi varmanneet jonkun vuojen. (JuHy) // Hautamäet farmasivat ennen Longwoodin taunissa, muuttivat myöhemmin ensin Oweniin ja sitten Witheen. (AU, 1967) / Jopa niinkin, että kauntimme edusti tänne koulunpenkillä oppineen farmarin neuvojaksemme, miten maanmuokkarien on farmattava maitotaloutta sekä muuta, johon sisältyi rotukarja y.m. sille alalle. (AU, 1967) / - -, joka elelöö ja farmaa intiaanien sejas. (V-J, s. 304)

farmaus s. ~ varmaus ~ farmoo. maanviljelys. Vrt. *farming*. — Se (puhujan veli) on koittanu pikku farmausta farmata. (SaMyl) / Minun mieheni ei ymmärtäny farmauksesta mittään. (MiKe) / Silloon ei sitä rahaa farmoolla saanu ei mitään. (FrNo) / Farmoolla elettiin ja puilla. (AlPe) / Ne sanoo jottei pikku farmi ollenkaan kannata enää, pieni farmoohomma. (MeHu) // Me emme yksinkertaisesti voi kustantaa pientä koulupiiriä ja ne loppuu niinkuin loppuu pikkufarmauskin, siksi, ettei kumpikaan kannata. (AU, 1967) / Otsikko: Californian farmaus \$ 3.93 billjoonan tuotanto. (Ind, 1967) / Nyt on jätetty farmaus nuoremmille ja itte siirretty kaupunkihin. (V-J, s. 322)

farmi s. ~ färimi ~ varmi ~ värmi. maatala. *farm*. — Suomalaiset rupes ostamaan näitä farmeja täältä ympäristöltä. (ToNo) / On se elämä muuttunu siitä mitä se oli alkuaiikoon, niin farmilla ku kaupungissaki. (MiYl) / Niillä oli farmit ja hyvät asunnot ja kaikkia ja ne lähti Venäjälle. (LoTi) / Minä olin kolome vuatta siinä färimis. (GaLa) // Yhdyssanoja: kana-, kanto-, karja-, koe-, koti-, maito-, mustikka-, omena-, orengsi-, osuus-, plam-, puu-, vankifarmi.

farmiakentti s. ~ -agentti. maatilakiinteistöjen välittäjä. Vrt. *farm agent*. — He alkoivat toimia farmiagentteina ja ilmoittivat suomalaisissa sanomalehdissä hyviä farmeja. (SK,

1946)

farmihaussi s. maalaistalo. *farmhouse*. — Minä vanhan suomalaisen farmihaussin valamistin joka oli niinko farmitalona ollu ennen. (EeOr)

farmikomppania s. maataloutta harjoittava yri-tytys. Vrt. *farm(ing) + company*. — Unio ei ole ehtinyt esittämään vaatimuksiaan farmikompanialle. (TE, 1967)

farmikone s. = varmi-. maatalouskone. *farm(ing) + kone*. — Se testamentti oli semmonen että se tyttö sai kaikki, ne farmikoneet ja kaikki. (MaSa) / Rähörorit (= traktorit) kun saatiin ja kaikki varmikoneet. (AnMä)

farmikontri s. maanviljelysseutu, maaseutu. *farm(ing) country*. — Täällä Minnesootassa ja Takootassa, siälähän ne on ne oikeen ne farmikontrit. (JoTa) / Varmikontrilla ja Artturissa myin kalat. (LaVi) / Lappi ja Alppila ja Tarmola on farmikontria. (SiLa) // Hän on syntynyt Amerikan farmikontrin sydämessä Kansasissa ja tietää millaista on farmarin elämä. (AU, 1976)

farmikoti s. maatalo. *farm + koti*. — Sitten menimme kahtoon Eula Stevensonin farmikotia. (AU, 1976)

farmikuume s. maanviljelysinnostus. *farm(ing) + kuume*. — Frank on asunut Hibbingissä 69 vuotta lukuunottamatta 13 kuukautta Texasissa 1918, johon hänet vei ”farmikuume” perheensä kanssa. (AU, 1975)

farmikylä s. maalaiskylä. *farm(ing) + kylä*. — Syntynyt Thomsonin farmikylällä. (AU, 1975)

farmimaa s. ~ varmi-. maanviljelysmaa. Vrt. *farmland*. — Se (Amerikkaan muuttanut suomalainen) oli sitte kiertänyt tuolla Takotassa ja Kuketossa (= Cokato), ympäri sieltä katelut varmimaita. (JuHy)

farmimisis s. maalaistalon emäntä. *farm + Mrs*. — Farmimisis sai peipiä ja sillä oli kaks pientä tyttöä ja niin minä menin sinne farmille sitten (piiaksi). (AIHa)

farmiperukka s. maanviljelysseutu. *farm + perukka*. — Tämä olis muuten koko hyvää farmiperukkaa jos ei olisi kiviä. (FrNo)

farmirakennus s. farmilla oleva rakennus. *farm + rakennus*.

farmiseutu s. maanviljelysseutu. *farm(ing) + seutu*. — Se ensimmäinen kova ilma teki tuhoa Clevelandissa mutta ei se tehnyt siskoni farmiseudulla. (AU, 1975)

farmitalo s. maalaistalo. Vrt. *farmhouse*. — Frank Törmät möivät farmitalonsa. (AU, 1975) / Norien komea farmitalo sijaitsee aivan valtatien varrella. (SK, 1940)

farmitie s. tilustie, kylätie. *farm + tie*. — Alabamasta kotoisin oleva mies ajoi Ford Van kaaralla sementtisiltaan farmitiellä. (AU, 1975)

farmituotteet s. plur. maataloustuotteet. *farm + tuotteet*. — Ne (suurfarmarit) saa nostaa varmituotteille hinnan. (VäAu)

farmityö s. maatyö. *farm + työ*. — Sitten minä tuumasin että Väinö ei oo koskaan ollu farmilla, ei se oo ikänä tehny mitään farmityötä vanhassa maassa. (ImAu) // Täs ympärillä on moniakin suomalaasia farmikyliä, niinkun Alavus, Angora ja Balkan, johna on jo aiva farmityöllä eläviä suomalaasia. (V-J, s. 317)

farmoo s. → farmaus.

farmoohomma s. maanviljelys. *farming + homma*. — Ne sanoo jottei pikku farmi ollenkaan kannata, enää pieni farmoohomma. (MeHu)

fasi a. ~ vasi. nirso (syömään); turhantarkka. *fussy*.

fasuuna s. ~ fasuuni ~ vasuuna. muoti, kuosi, tekotapa. *fashion*. — Viimeisen fasuunin mukaan hameet lyhenee. (HePe)

faunteisson s. perustus. *foundation*.

fauntri s. valimo. *foundry*. — Tuos oli ennen Vuutsaitilla fauntri. (SiLa)

federaalihallitus s. keskushallitus. *federal + hallitus*. — Mr. Johnson on ottanut vastaan federaalihallituksen toimen St. Paulissa. (AU, 1967)

feerit s. plur. markkinat. *fair*. — Elok. 6. ja 7. pñä tulee olemaan vuotuiset Eskon ”feerit”. (AU, 1975)

feikki a. ~ feekki. väärennetty, tekaistu. *fake*. — Yritti maksaa feikillä manilla. (HePe)

feilata v. epäonnistua. *fail*. — Se on toinen kerta että koorini feilas minulta. (WeSa) / Ne ei feilaa koulus suomalaisten lapset. (SiLa)

feimos a. kuuluisa. *famous*. — Suuri kysymysmerkki on myös se, kun tämä feimos rouva nyt aikoo julistaa kaikki avioliittonsa mitätömiksi. (NU, 1981)

feintimiskohtaus s. pyörtymiskohtaus. Vrt. *faint(ing) + kohtaus*.

feisata v. olla jhk päin. *face*. — Sielä (Floridan-asunnossa) on vaan yksi ikkuna mikä feisaa sinne (merelle) päin. (OtPi)

feitata v. haalistaa. *fade*. — Mutta aurinko on sitä (peitettä) feitannu vähän. (LoTi)

feivori s. palvelus. *favor*. — Ei tainnut uusi misis tehdä feivoria tässä asiassa hasbendilleen. (NU, 1981)

feltti s. huopakangas. *felt*.

fenssata v. aidata. *fence*.

fenteri s. ~ ventersi ~ venteri ~ pentersi. loka-suoja. *fender, fenders*.

feri I s. ~ vöri. lautta. Vrt. *ferry*. — Oli fonna matkustaa ferillä Kolumbian yli. (HePe) / Tähän uuteen vöriin menee 400 kaaraa. (JuHä)

feri II s. haltija. *fairy*. — Hyvä feri haussissa pitää huolen asioista. (HePe)

feriläntinki s. lautasatama. *ferry landing*.

fesentti s. ~ fesänti. fasaani. *pheasant*. — Sehän tuo kaara on kaikkien elukkain tappaja, se kaikki elukat tappaa, nämä kaarat joilla ihminen kulkee, linnukka kaikki, pyyt ja fesentit. (PeHy)

festavaali s. ~ festivaali. juhla, juhlat. *festival*.

festi s. juhla. Vrt. *feast*.

fiilata v. ~ viilata. *feel*. — 1. tuntua jksta jltk. fiilata pahalta = olla pahoillaan. Vrt. *feel bad about*. — Minä vähän fiilaan pahalta kun ne (ruusupensaat) pitää jättää. (LoTi) — 2. olla jtk mieltä. — Kuinka sä fiilaat? (MaMa) — 3. voida (hyvin t. huonosti); tuntea olevansa (terve tms.). Vrt. *feel well / unwell; feel fine*.

— Minä en tänään fiilaa hyvin. (ToKa) // Päänörssi kävi tässä juuri ja sanoi että kun pääsen kotiin niin vähän päästä (pitää) lähettää kortin tänne sairaalaan ja antaa tietää kuinka minä fiilaan ja pärjään. (AU, 1975)

fiilinki s. tunne; aavistus. *feeling*. — Tullee niinkun parempi fiilinki (jos panee palaneeseen kohtaan lehmänpaskaa). (KaMa) / Sillä oli sellanen fiilinki että se (outo takaa-ajaja) ottaa hänehen kiinni. (UIKa)

fiitari s. syöttölaite. *feeder*. — Kolmannen päivän iltapuolella kello kolmen aikaan tyhjenettiin viimeinenkin kuorma puntelia tryskin ”fiitariin” ja niin oli työmme loppuun suoritettu. (Lindewall, s. 38)

fiitata v. ~ viitata. syöttää (esim. kotieläimet). *feed*. — Sitte mentiin paanaan ja viitattiin elukat. (IdKa)

fiitti s. ~ fiidi ~ fiitti. rehu. *feed*. — Sai hakea aitasta kauroja ja fiittiä hevosille. (SaNe) / Koorniaan se oli se sikafiidi. (IdHe)

fiitimylly s. rehumylly. Vrt. *feed mill*. — Niillä oli ittellä melekeen joka farmilla sellasia

myllyjä, sitä sanottiin fiitimyllyksi jolla niitä elukanjauhoja jauhettiin. (SaKu)

fiitti s. jalka (pituusmitta: n. 30 cm). *feet*, plur. — Kitsin lattia on 10 fiittiä ja leveys 8 fiittiä ja 7 inssiä. (EsAl)

fikeerata v. ~ fikerata ~ fikertaa ~ vikeerata ~ vikerata. ajatella, miettiä; arvioida, laskea. Vrt. *figure*. — Pitää fikeerata että mahtuuko se talo siihen lotille. (SiLa) // Katselen ’Scrabble paanarin’ — siinä pitää kovasti ’fikeerata’ sanoja. (AU, 1987)

fiksata v. ~ viksata ~ pikсата. Vrt. *fix*. — 1. korjata, panna kuntoon, järjestää. — Sitten ne fiksas karun (= kadun) kuntoon. (ViLe) / Ne on sitä haussia viksanneet. (HiLu) / Se on siitä (rahtilaivasta) sitte viksattu matkustajalaivaksi. (MaSu) / Pian ne äijät sen taierin fiksas ja niin lährettihi. (EsAl) // Kyllä se on hyvä asia kun nykyaikana on uusia osia saatavana joilla saa fiksata kuluneita paikkoja. (AU, 1976) — 2. näyttää (taivaanmerkit). — No se (työnjohtaja, jonka puhuja suututti) tullee sieltä nyrkit pystyssä että ”kyllä hän sinut viksaa”. (ViHä)

fiksauttaa v. korjauttaa. Vrt. *fix*. — Se (puhujan mies) oli sitä laija mies että se ei halunnut sitä repeämmää mennä viksauttaan vaikka minä pyysin kymmeniä kertoja. (ImNi)

fikskukekset s. plur. viikunalla täytetyt keksit. *fig-s + cookies*. — Älä tuo niitä fikskukeksia, semmosia misä on viikunoita sisällä. (OINi)

fillata v. ~ fyllätä ~ vyllätä. täyttää (kuoppa, kakku, kaavake yms.). Vrt. *fill*. — Ruvettiin fillaamaan sitä (kuoppaista) tietä. (AlKo) / Minä hain (uudenlaisia leivonnaisia kaupasta) ja minä löysin sitte kauniita, semmosella mustikkajelillä fillattuja kukeksia. (OINi) / Sieltä on tullu SampPaulista (= St. Paulista) aina änelop että fyllätä kuinka vanha minä oon ja kuinka monta mailia minä ajan päivässä. (FrAh)

filleri s. täyte(aine). *filler*. — Kun laitat siihen (lautojen väliin) vähän filleriä niin ei sitä rakoa siinä huomaa. (JuHä)

fiilinki s. (kakun, piirakan tms.) täyte. *filling*. — (Äiti) leikkas sen (taikinan) pyöriäiseksi ja pani siihen sitä fillinkiä keskelle ja levitti sen ja sitte käänti ne syrjät sen fillingin päälle. (EsHi) / (Naulankannan tilaan paanaan) fillinkiä. (SiLa)

finanssikomitea s. raha-asiain valiokunta. Vrt.

finance committee. — Finanssikomitean pöytäkirjan luki Minna Vilen, 48 joka edellisessä kokouksessa tuli valituksi sen komitean kirjuriiksi. (AU, 1976)

finanssiraportti s. taloudellista tilaa koskeva raportti. Vrt. *finance report*. — Rah. hoit. David Hall luki (kokouksessa) finanssiraportti. (AU, 1986)

finngliska s. ~ finliska ~ fingiliska ~ finkeliska. Amerikassa puhutusta suomen kielestä yleensä ja erikoisesti sen englannin kielestä lainatuista aineksista käytetty (alkuaan leikkilinen) nimitys. Vrt. *Finglish*. — Joo, mutta ennen kyllä mä puhuin finngliskaa, ja se on oikeen huono juttu koska minä en osaa puhua niin hyvää suomia nyt, että aina tulee vähä sitte finngliskaa sen mukaan. (OiSa) / No se (sana "stouvi") on finliskaa. (EIOi) // - - tulee ohjelmaa olemaan millä kielellä kukin haluaa esittää, joko suomen- tai englannin, taikka olkoon vaikka fingilskaa. (AU, 1975) / Hannukselan Kalle oli kirjoottanu pitkän alakerankin "finngliskaa" (finn-english, jota ensi polven Amerikan suomalaaset puhuu). (V-J, s. 339)

finngliskasuomi s. Amerikassa puhuttu suomen kieli. Vrt. *Finglish* + suomi.

finis a. valmis. *finished*. — Japi oli finis. (EsAl)

finistys s. viimeistely, esim. päällystys, reunustus. Vrt. *finishing*. — Ilmoitus: Älkää sivutako tätä tilaisuutta. Bodice mallisia (= vartalonmukaista mallia) liivejä, picot finistys (= pitsireunus), soukempia takaa kuin edestä. (Raivaaja, 1931) / On foormannina puutyöosaston viimeistely- eli "finistys"-osastolla. (V-J, s. 246)

finistyskarpinteri s. viimeistelytyöt tekevä puuseppä. Vrt. *finishing carpenter*.

finistyä v. loppua, sulkeutua. Vrt. *finish*. — Ne (kaivokset) on kaikki pantu tukkoon, ne on nyt finistynnä kaikki. (MiHi)

finistäjä s. viimeistelijä. Vrt. *finisher*. — Mutta siinäkin olivat suomalaiset etunensä ja vaikeimmissa ammateissa, kuten vasara miehet, päneltäjät, oven hengarit ja metallin finistäjät. (FA H, s. 166)

finistää v. ~ vinistää ~ vilistää. lopettaa, suorittaa loppuun, viimeistellä. *finish*. — Euke-ni justhin finisti sen korkeakoulun siellä Ispemingis. (EmLe) / Piti sahalla vähä vinistää (kirveellä katkaistuja puita). (JaPo) / En mä tiä jos mä finistänkään sitä kirjaa. (AiKä) //

Kun vanhuus tulee niin se hidastuttaa kaikkea, minulla on alakerran maalaus puolessa ollut koko talven, mutta kyllä sen nyt pitää pian finistää kun tulee kevät. (AU, 1967) / - - kun minulta eilen jäi alakerrassa tehtävät kesken niin haluan mennä heti aamulla aikaiseen finistämään ja sinun on luvattava sen jälestä kun olet lukenut aamulehden, keittää aamiainen. (AU, 1967)

finlanteri s. suomalainen. *Finlander*. — Hän (intiaanipoika) jo ihmetteli itsekin kun nuo finlanterit ei koskaan saa kylläksi kalaa. (AU, 1975)

finni s. ~ vinni. suomalainen. *Finn*. — Kyllä nyt vinnillen tuli lähtö! (sanoi joku englantilainen ilkkuen, kun "kieliset" polttivat koko suomalaiskylän). (JaLe) // Meitä Finnejä tosin vähän kaiveli joittenkin televisiomiesten naljailu, jotta Suomi on Moskoviittien takapihaa, ja suomalaiset ovat heidän ystäviään, aikaisemmista kahinoista huolimatta. (AU, 1975) / Sellaisia poikia ja tyttöjäkin täällä Amerikan finniin joukossa. (AU, 1976) / Täällä Marquetissa on paljon Finnejä ja paikka sijaitsee Yläniemekkeellä. (AU, 1988)

fiseli s. Pohjois-Amerikan näätä. *weasel*. — Fiseli menee vetehenki. (ViLe)

fiskaalivuosi s. ~ viskaali-. tilivuosi. Vrt. *fiscal year*. — Kun esimerkiksi pienen tontin maa-arvo oli edellisenä fiskaalivuotena \$ 900 - -. (TE, 1967)

fisseli s. → visseli.

fittari s. → paippufittari.

fiuli s. polttoaine, lämmitysöljy. *fuel*. — Me emme polta fiulia enää, kun se on niin kallista, me muutamme haussin lämmityksen sähkölle. (ToKa) / Tilasin tänään fiulia ja toivat tänkin täyteen. (EsAl)

fiusi s. ~ fiussi ~ fuusi ~ piussi. *fuse*. — 1. sulake. — Mutta ku ne jokka ruumas pani yhtä aikaa sitten sen (sähkölämmittimen) lämpiämään ku tuli kylmä, ni meni sähkövalot ulos, sähköpiussit paloo, ne tropu. (IsSe) / Meni kesken (presidentin televisio)puhetta fiusi pois. (LoTi) — 2. sytytyslanka. — Sitten hän pani hevosen puuhun kiinni ja sytytti sen fuusin ja lähti juokseen pois. (AU, 1975)

flaku s. ~ laku. lippu. Vrt. *flag*. — (Kun miehiä kuoli laivassa) ne usijampi yö merreen panivat niitä ruppia, kuolleita, flakun käärivät ympäri, Amerikan flakun ja ei kun suutista alle merreen. (JuHy)

flatkaara s. → flättäkaara.

floori s. lattia. *floor.* — (Lapsen painajaisesta päästäjät) kahareisin seisoovat sitten floorin päällä. (LiKa)

floodata v. joutua tulvan valtaan. *flood.* — Peismentti floottas kun tuli kova saret. (SiLa)

floutata v. ~ lootata. kellua, ajelehtia. *float.* (KSV, 1965)

floutta s. lautta; paraatissa tai kulkueessa käytettävä pyörien päällä oleva rakennelma. *float.*

fluu s. ~ luu. influenssa, flunssa. (*in*)*flu(enza).* — Se oli silloin kun se paha fluu raivos, ja se (viina) se pelasti mejän kämpän miehet. (ViHä) / Silloin (Suomessa) liikku sellaanen, sanottiin kuumettauriksi, se oli niinku täällä oli se fluu joka tappo niin paljo ihmisiä yhttaikaa. (EmLe) / Se oli niin tappava se fluutaarvi. (LeNo) / Joskus kun minä olin Sikamoorinkin tyäs ni mulla oli fluuta. (ViKu) / Muuan suomalaisakka, joka ei osannut sanoa f:ää, kertoi lääkärin ilmoittaneen hänelle: on luu vattas (= vatsainfluenssa). (ToMä) / Loriitan luu (= Floridan influenssa, johon joku oli kertonut sairastuneensa). (SiLa) // Muuten ankaraa fluuta on ollut monilla; kova kuume ja huono vointi pistää nopeasti lakainoiden väliin. (AU, 1985).

fläksi s. pellava. *flax.*

fläslaitti s. ~ lääslaitti. taskulamppu. *flashlight.* — Minun fläslaitilla kattoin muttei oo kukaan ollu siellä. (AILa) / Ne lähtivät ajattamaan (karhua) lyhtyin ja lääslaittiin kansa. (HuLa) / Muistikko ottaa lääslaittia matkaan jos tulee lättätaijeri (jos auton rengas puhkeaa, varoitti äiti). (KaKä)

flättimper i. s. ~ lättimper. hirsi, parru. *flat timber.*

flättä a. ja s. ~ lättä ~ flätti. Vrt. *flat.* — 1. litteä, latte, tasainen; tyhjä (esim. kukkaro). — Ja siihen sitten nii pantii kivi, semmonen flätti kivi. (AILa) // Minäkin ihmettelen ja ajattelen että miksi tämä maailma on pyöreä eikä flättä. (AU, 1975) — 2. tasanko. — Ehkä Mattikin on jo maannut vuosia mulla alla Butten flätällä, jossa niin monet suomalaisetkin viimeistä untaan nukkuvat. (AU, 1967) / Fort William on ”flätän” puolella, aivan tasaasella ja Port Arthuri mäkisellä maalla. (V-J, s. 342)

flättäkaara s. ~ flätti- ~ flat-. avonainen ja laidaton (rautatien) tavaravaunu. *flatcar.* —

Mutta paljolta tuli sellaaasia avonaasia kaaroja, ne sano niitä flättäkaarooksi, niitä tuli (langanvetäjäin työpaikoiksi). (ViKu) // Hän oli ”flatkaaran” päällä ja jotenkin putosi siitä alas käsi mennen ratakiskon päälle. (Työmies, 1911)

flättäsäfti s. ~ flättäsäfti. avokaivos. *flat shaft.* — Se oli flättäsäfti, siellä ei tehny vesi haittaa. (ViHä)

flättätaijeri s. ~ lättätaijeri. rengasrikko. *flat tire.* — Täytyy jäkätä kaara ylös kun tuli lättätaijeri. (HePe) // Kahdelle Minnesotan emännälle oli tullut flättätaijeri (= auton renkaasta oli päässyt ilma) ja nostojäkki oli jäänyt Bemidjiin. (AU, 1967)

flörtätä v. ~ lörttiä. hakkailla, liehitellä. Vrt. *flirt.* — Yritti flörtätä mieheni kanssa, mutta minä toppasin sen. (HePe)

foni a. ~ fonni ~ fani ~ voni. *funny.* — 1. mukava, kiva, lystikäs. — Se (Hietarannan isäntä Ruovedellä) oli semmonen foni miäs. (KaMa) — 2. omituinen, outo. — Niissä (kuoreissa) on niin foni maku. (ImAu) // Nyt kun sporttimiehet on kaikki kalat tappaneet, kyllä se on mennyt aika foniksi tämä kalastus homma. (AU, 1975)

fonillinen a. kurillinen. Vrt. *funny.* — Se oli vähä vonillinen. (AmHy)

fonipaperi s. sanomalehden sarjakuvasivut. *funny paper.* — Lapset ne ottavat heti fonipaperit. (JuHä)

fonokrofti s. fonografi. *phonograph.*

foolari s. tukinkaataja. Vrt. *fall, feller.*

fooltari s. ~ foolteri ~ foolari. *folder.* — 1. taittaja. — Toinen syötti paperiarkit silinteriprässiin ja kolmas oli ”fooltarina”, s.t.s. hän taittoi lehden tavanmukaiseen kokoon. (SK, 1936) — 2. kansio, irtolehtiö.

fooltata v. kääriä kokoon, taittaa. *fold.*

foonata v. ~ voonata. soittaa puhelimella. *phone.* — Arveli että joku menöö ja foonaa poliisin sinne. (FrNo) // Oottako kuullu, kun se yksi ukko foonasi taksiautoa, hoputti sitä vielä että meille on tulossa peipiä. (AU, 1967) / Isaak Anttila foonasi että Mrs. John Luukkonen oli kuollut Wadonan sairaalassa. (AU, 1975) / Ei oo helpputa New Yorkis osata ”foonatakaan” (soittaa), sillä telefooniluettelot on paksuja. (V-J, s. 461)

fooni s. ~ vooni. puhelin. *phone.* — (Toista haastattelijaa ei kuulu naapurista. Haastateltava ehdottaa puhelinsoittoa:) Pitäs oikeen

foonilla kysyä että kuinka hyvänä te sitä pi-
jättä sielä. (JeLa) / Ei ollu foonia eikä mittää
ennen aikooihin. (IiHi)

foonipuuka s. puhelinluettelo. *phone book*.

foormanni s. ~ foormänni ~ formanni. työnjoh-
taja. *foreman*. — Isä oli foormannina rauta-
tien töis. (JeSa) / Illinois on kaks poikaa
Dukoi-kaivokses foormannina. (V-J, s. 190)

foorti s. ~ foortti ~ fortti ~ voorti. Ford-merk-
kinen auto. *Ford*.

foortikaara s. ~ forttikaara. Ford-merkkinen
auto. *Ford + car*.

forkka s. ~ forkki ~ vorkka. Vrt. *fork*. — 1.
hanko, talikko; heinäkuormain. *hayfork*. —
(Heinä) nostettiin sinne semmosella heinäfor-
kalla. (ImAu). — 2. haarukka, kahveli. — 3.
tienhaara.

formaalipuku s. juhlapuku. Vrt. *formal dress*.
— Hän oli puettu isoisänsä täysvillaiseen for-
maalipukuun. (AU, 1976)

fortsulai ~ vortsulai ~ portsulai. heinäkuun nel-
jäs, Yhdysvaltain itsenäisyyspäivä. *Fourth of
July*. — Ei Amerikka piä juhannusta eikä mi-
tään muuta pyhää mutta sitä fortsulaita, sitä
kauhijaa juhlapäivää. (IiKa) / Niin mentiin
avioliittoon ja se on piisannu, nyt niin neljä-
kymmentä vuotta oli vortsulaina pörtei (=
merkkipäivä). (KaVe) // Meinasin käyttää sa-
nahirviötä — vortsulai — mutta olkoon nyt
Fourth of July. (AU, 1981)

fortti s. → vartti.

fosata v. touhuta turhaan, nähdä vaivaa. *fuss*.
— Älä yhtään fosaa minun takia! (OtPi)

fosetti s. ~ foosetti ~ fasetti. hana. *faucet*. —
Täytyy koolata plummarille, fasetti vuotaa.
(HePe)

fraikeeki s. rasvassa paistettu leivonnainen,
esim. munkkirinkilä. *friedcake*. — Seuraavana
päivänä haki heikkoolainen yhden pullon
portviiniä, ja kun leipää ei ollut sopivampaa,
niin toi hän kaksi tusinaa ”fraikeekiä”, jotka
leikkeli palasiksi. (Potti, Iloinen Harbori, s.
109)

freimata v. rakentaa, suunnitella; panna taloon
kehikko; kehystää taulu. *frame*.

freimaus s. salaliitto, salajuoni. Vrt. *frame-up*.
— Olet räntännyt tuon sällin tänne valehte-
lemaan, jotta saisit minun ja Katien välit rik-
ki. Katie, näethän mikä pirullinen freimaus
tässä on. (Josua, s. 46)

freimi s. ~ freemi ~ reimi ~ reemi. kehys, puit-
teet; rakennuksen runko. *frame*. — Sitten se

(puhujan isä) oli paljo ihmisiä helppaamas
kun ne laitto näitä klasinfreimiä. (HiMä) /
Minä paan tämän kuvan reemiin. (PeAu) //
Toiset ei oo malttanu syöräkkää (silakkaa),
ovat kuivannehet ja pannehet ”freimihin”
(raamihin) seinällensä. (V-J, s. 123)

freimikoulu s. puurunkoinen koulurakennus.
Vrt. *frame house*. — Se oli ollu freimikoulu,
koko iso koulu siinä kaupungis. (FrNo)

freittari s. ~ reittari. rahtilaiva; tavarajuna.
freighter. — Freittarit tuovat paljon kaaroja
Japanista Amerikkaan. (HePe)

freitti s. ~ freetti ~ preitti ~ reitti ~ raitti. —
1. kuorma, (rahti)tavara. *freight*. — 2. tava-
rajuna, tavaravaunu. *freight train / car*. — Ne
(pula-ajan työttömät) freittien päällä kuluki
eikä niitä kukaan pois karhannu. (FrNo) /
Miähiä kulki (pula-aikana) freitin katolla ran-
nasta rantaan. (JuMä) / Se (Åströmin tehdas
Oulussa) oli eri nahkatehdas ku siinä karta-
nossa sanovat, että joka päivä tuli reitti tava-
raa sinne kartanoon ja reitti lähti. (ArRe)

freittijuna s. ~ preittijuna. tavarajuna. Vrt.
freight train. — Minä meinasin hypätä siittä
preittijunasta (koska olin salamatkustaja).
(UrRa)

freittikaara s. tavaravaunu. *freight car*.

freittimaksu s. kuljetusmaksu. *freight + mak-
su*.

freittisappa s. varasto, makasiini. *freight +
shop*. — Alekki on justiin viämässä lihoja
reittisappaan. (AnKo)

frenstousti s. ~ renstousti ~ restousti ~ restous-
si. ”köyhät ritarit” -niminen ruoka. *French
toast*. — Nämä pojat aina tahtoo niinku tänäki
aamuna että laita restoustia. (ImAu)

frentti s. ~ frenti ~ fräntti. ystävä. *friend*. —
Farmarin muija tuli käskemähän miähiä kurs-
sille ja oli niin ystävällinen, jotta haastoo mei-
täkin, aivan kun vanha frentti. (EsAl) / Mi-
nulla on yksi frenti joka opereettaa suurta kai-
vinkonetta. (ToKa) / Se kohta sano siihen pe-
rähän jotta kuka (on) sun paras fräntti. (IsSe).

frii a. vapaa, ilmainen. Vrt. *free*. — Sillä (ta-
lon ulkosarkojen hoitajalla) oli kaikki frii olo.
(SaMo)

friisari s. ~ friisa ~ friissari ~ friiseri ~ riisari
~ riiseri. pakastin. *freezer*. — Minä uskon että
täällä alkaa olla joka perheessä friissari.
(HeKi) / Nythän niillä on riiserit, mutta ei en-
nen ollu. (IiHy)

friisata v. pakastaa, jäädyttää. *freeze*. — Ny-

- kyään net friisaa (karpalot). (MaWa)
- friisti** adv. ilmaiseksi. Vrt. *free*. — Mutta siten sai (torppari) friisti puut mettästä. (FiHa) / Jotkut ihmiset on siitä mukissu, että kun junivöösitissä on niin kaikki friisti, ja kaupunki on niin lujalla rahasta. (LoTi)
- friivei** s. moottoritie. *freeway*. — Vatsi sainia (= pidä silmällä tienviittaa) mistä käännytään friiveille. (JuHä)
- friskolainen** s. San Franciscon asukas. Vrt. *Frisco* (San Francisco).
- fritsi** s. ~ friitsi. jääkaappi. Vrt. *Frigidaire*, *refrigerator*.
- frontti** s. ~ rontti ~ prontti. (talon tai tontin) kadunpuoleinen osa, etupuoli, edusta. *front*. — Ei se (piha) oo mitää sievän näkönen, ja sotkua kaikki tuossa aina tuossa frontissakin. (LoTi) / Sielä oli paasit (= työnjohtajat) siten molemmat, yöpaasi ja päiväpaasi siinä prontis. (OsNo) // Kyökin ovesta ei päästy ulos joten piti mennä rontin kautta aukaisemaan tie. (AU, 1967)
- fronttihuone** s. ~ fronthuone. kadunpuoleinen huone, olohuone. *front* + huone. — Ilmoitus: Kaksi isoa front huonetta vuokrattavana. Sopivat lääkärille, opettajalle, dressmakerille (= ompelijalle) tai nuorille miehille. (Raivaaja, 1925)
- fronttiovio** s. etuovi, ulko-ovi. Vrt. *front door*. — Maitomies jättää maidot fronttiovelle. (JuHä) / Joku ilkeä rikkoi fronttiovesta lasin. (ToKa)
- fronttiruuma** s. ~ ronttiruuma. kadunpuoleinen huone, olohuone. *front room*. — Puuvi (sukunimi) laittoo siihen alha sitten niin fronttiruumahan petin. (FiHa) / No tuolla on rasumattoja tuolla ronttiruumassa. (ImAu). // Ovi aukes "fronttiruumas" (karun puoleesesta ovesta), josta Amerikois tullahan suoraa salliin. (V-J, s. 248)
- froosattu** a. pakastettu; jäinen. Vrt. *frozen*.
- frostinki** s. ~ frastinki. sokerikuorrutus. *frosting*.
- frostinkikeeki** s. kuorrutettu kakku. *frosting* + *cake*.
- fruitjuissi** s. ~ frutjuusi. *fruit juice*. — Tohtori käski juoda paljon frutjuusia. (HePe)
- fruitkeeki** s. hedelmäkakku. *fruit cake*.
- fruutti** s. ~ fruiti ~ ruutti. hedelmä. *fruit*. — Minä lähetin (sota-aikana) paljo sinne (Suomeen) paksia, kolme neljä paksia kerralla, vaatteeta ja kaffia ja sokuria ja kaikkia sel-
- laasta, ja fruuttia, ninkun kuivaa fruuttia. (FiHa) / Eikä mitään raakaa fruuttia eikä vesitapulia (= vihanneksia) minä voi syyvä. (RuHi) / Äpyliä ja muutaki fruuttia (pannaan karpaloiden kanssa samaan jäähdyttämöön). (MaVa)
- fräntti** s. → frentti.
- furnitsi** s. → föönitseri.
- futpallo** s. amerikkalainen jalkapallo. Vrt. *football*.
- fuulata** v. narrata, petkuttaa. *fool*. — Varo ettei se pääse sinua fuulaahan. (SiLa) // On lapsellista fuulata kansaa ja tehdä rahan voimalla vaikka minkälaisia temppuja. (NU, 1981)
- fuulinen** a. ~ fuulis. hassu, järjetön. Vrt. *foolish*. — Se on semmosta fuulista hommaa. (SiLa) / fuulishommaa. (SiLa)
- fäktöri** s. ~ väktöri. tehdas. *factory*.
- fäni** s. ~ fääni. sähköuuletin. *fan*. — (Floridan taloissa) ei oo muuta ku piäni kääsitouvi on jos sattuu hyvin ja sitte noita sähköfäniä vaan. (IsSe)
- färi** s. kivilouhos. Vrt. *quarry*. (Sirola, 1915)
- färimies** s. kivityömies. *quarry* + mies. (Sirola, 1915)
- färmi** s. → farmi.
- fääri** s. ~ feeri. maksu (matkasta), matkalipun hinta. *fare*. — Kuski ei ottanut mitään fääriä. (LaSu) / Rautatien fääri on mennyt ylös. (TeSe)
- föri** s. ~ fööri. eräs kuusilaji. *fir*. — Minun paatti oli siiteristä ja täkki föristä. (JuHä)
- föritimper** s. ~ fööri-. kuusenrunko. *fir timber*. — Aivan täältä Vasintonin valtiosta (kuljetettiin) niitä fööritimpereitä, jotka on 31 jalkaa pitkiä. (KaJu)
- förtilaiseri** s. ~ föötilaiseri ~ förselaiteri ~ pörselaiteri. väkilannoite. *fertilizer*.
- förtti** s. → vartti II.
- föönes** s. ~ fööneskä ~ föörnessi ~ föörnissa ~ foorniska ~ förnies ~ förnessi ~ förnis ~ förnissa ~ förnissi ~ fönes ~ vönös ~ vöönissä. *furnace*. — 1. keskuslämmityslaite, -pannu. — Siinä on se föönes joka sen lämmittää öljyllä. (KuKa) / Toissaki aamuna oli kääsyssä valakia fönessissä. (AuVa) / Se förnis joka oli siinä, se oli jo hyvästi (loppuun) poltettu. (AlLa) / Eihän sillä (eläkkeellä) nyt osteta meinaten niin kun förnissii ja tiiviitä ja kaaroja ja semmosia. (UrRa) / Ne (ilkeät naapurit) otti vönöksestäkin suuria paloja. (SaMo) — 2. sulatusuuni. — Ja sitten se silikooni

pannaan förnissiin. (HePel)

föönitseri s. ~ furnitsi. huonekalu. *furniture*. — Kun se (isäni) muutti Kanaatahan, se toi kaikki föönitserit, kaikki huonekalut joukohnansa. (KuSi) / Furnitsit oli kränfaaterin peruja. (EsAl)

föösteit s. ensiapu. *first aid*.

fööstulai ~ fööstjulai. heinäkuun ensimmäinen päivä, Kanadan kansallinen juhlapäivä. *First of July*. Vrt. fortsulai.

H

haaki, haakki s. → haki.

haaksirikkoutunut a. murtunut. Vrt. *wrecked*. — Sinne tulee tilaa kymmenille, jotka tarvitsevat hiljaisen hetken levätäksään tai jotka haaksirikkoutuneelle terveydelleen tarvitsevat apua. (SK, 1919)

haalata v. vetää, kuljettaa. Vrt. *haul*. — No ne tuli sitte ne franskalaiset ja ne otti kaikki ne petäjät täältä runnasivat menemää, ja ne on sitte ollukki tonne järven rannalle ensiksi haalanneet ne. (OIHä) / Minä haalasin niitä risuja. (SiLa)

haalatei s. ~ halitei. loma, pyhäpäivä. *holiday*. — Työ oli pyhää arkiä, ei ollu haalateitä. (LaVi) / Vikki tuloo kotia, huomenna on haalatei. (EsAl) / Koska otat ensi kesänä haalateita? (SiLa) / Tänään on halitei ja koulut on kiinni. (TeSe)

haali s. ~ hooli. *hall*. — 1. seuraintalo, kokoushuone, tanssi- tai urheilusali. — Ruukattiin pitää raittiusseuran kokouksia siellä kirkon haalissa. (RuHi) / Tuolla haalilla ne (suomalaiset) unkarilaasten kans välistä kahisivat. (FrNo) / Toinen osa suomalaisista kävi enempi kirkossa ja kuulu siihen ja toinen osa kävi sitten näillä haaleilla. (LoTi) / (Suomalaisilla New Yorkissa) oli neljä haalia. Nyt on vaan se pieni haali, Imatra. (EiSe) // Valontuote raittiusseura rakensi ensimmäisen kokoushuoneen, haalin jo vuonna 1895. Isomman haalin jo 1906. (AU, 1967) / Fitchburgin suomalaasilla on vanhastaan suuri hyvä haali, jonne puhetilaasuuteni oli järjestetty. (V-J, s.

101) — 2. yliopiston alueella sijaitseva (suurehko) rakennus. — 3. eteinen, halli. — Se piti sen hoolin ja kitsin välis aina ovet lukos. (WeSa) / Se on kamalan pitkä hooli kävellä sielä, ihan kun kirkon sali. (OIII) // Yhdyssanoja: kenttä-, kämpli-, leipor-, luistin-, musiikki-, osuustoiminta-, pallo-, raittius-, resistent-, siti-, sosialisti-, tanssi-, turisti-, työvän- ja vuokrahaali.

haalihomma s. seuratoiminta. *hall* + *homma*. — Ei täällä paljo mitään oo haalihommaa kesänä. (JuIl)

haalihuone s. ~ hoolihuone. seuratalo, kerho- huoneisto. *hall* + huone. — Ne vuokraavat jonku haalihuoneen — ju nou — klupihuoneen missä juhliitaan. (MiEs)

haalihäät s. plur. *hall* + häät. — Eikä nyt niin sanottuja haalihäitä ole ollutkaan moneen vuoteen, kirkkohäitä on, mutta ei haalihäitä. (AiYI)

haalikomppania s. kokoushuoneen omistava osakeyhtiö. *hall* + *company*. (Alanne)

haalikäytävä s. eteiskäytävä; halli. *hall* + käytävä. — Siinä oli kolme huonetta alakerrassa ja sitte semmonen haalikäytävä. (RuHi).

haalirakennus s. rakennus, jossa kokoushuone sijaitsee. *hall* + rakennus.

haalitoiminta s. seuratoiminta. *hall* + toiminta. — Talvinen haalitoimintamme lähenee loppuaan. (TE, 1967)

haalityö s. haalissa tapahtuva toiminta, työ. *hall* + työ. — Se (luterilaisen kirkon toiminta) on enempi niinko haalityötä. (ToJa)

haaliyhdistys s. *hall* + yhdistys. — Yksi johtavimpia jäseniä haaliyhdistyksemme hommissa. (TE, 1967)

haalvei s. ~ hoolvei. eteinen, käytävä. *hallway*. — Jätä takkis ja hattus haalvein nauiaan. (JuHä) / Studentit melusivat koulun haalveissa ja titseri toppas sen. (ChPe)

haappi s. eräänl. sahti (juoma); humalakasvi. *hop*. — Haappia ne (intiaanit) juusas. (VaMa)

haarneksset s. plur. ~ harneksset ~ haarniskat. valjaat. Vrt. *harness*. — (No mitäs mestari tuolla hevoosella vielä teköö?) Minä pistän hevoosen haarneksiihin ja reen etehen ja pölähtän tuanne ihmisten ilmoohi. (ViHa) // Minäkin kun Cokaton kontrilla ennen talvisin tapasin taloissa käydä haarneksia korjailemassa niin kahvi oli kuumaa aamusta iltaan kun tuli oli uunissa. (AU, 1967)

haarnesmaakari s. satulaseppä. Vrt. *harness*

- maker.* — Ja sanottiin Haarnesmaakarille että help you self kun vain kahvia haluttaa. (AU, 1967)
- haarnessappa** s. ~ harnes-. valjaskauppa. *harness shop.* — Miners Union konttori sijaitsee nykyään ”Hospitaali” rakennuksen alakerrassa, ”Haarnessapan” vieressä. (Työmies, 1911)
- haarnestaa** v. valjastaa. *harness.* — Viiren aikana tavallisesti piti nousta hevosia ruokkimahan ja haarnestamahan; hevoset piti olla haarnestettuna valamihiksi kun kuuren aikana lährettihin vainiolle. (UrLe)
- haarpori** s. → harpori.
- haarti** a. ~ haartti. kova, ankara, vaikea. *hard.* — Kyllä se oli haartia tämä enkelska (ts. vaikea oppia). (JaWa) / haarti japi. (Alanne)
- haartveeri** s. rautatavara. *hardware.*
- haartveeristoori** s. rautakauppa. *hardware store.*
- haartäkki** s. ~ hartäkki ~ hartekki. ohut, kova ruisleipä; (paksuhko) näkkileipä, laivakorppu. *hardtack.* — Kyllähän siellä oli sitä kovaa leipää, sitä haartäkkiä. (JeLa)
- haatspesialisti** s. sydänspesialisti (lääkäri). Vrt. *heart specialist.*
- haattaakki** s. nakkisämpylä. *hot dog.*
- hai I** a. korkea. *high.* (erik.) s. auton suurin vaihde. — Mulla on forttikaara ja se oli semmonen, että siinä ei ollu ku hai ja loo. (MiHi)
- hai II** interj. hei! mitä(s) kuuluu? terve! *hi.*
- haihiilkenkä** s. korkeakorkoinen kenkä. *high heel(ed) + kenkä.* — Se (nainen) potki niin että poliisiin jalat oli aivan punassa, ko potki niillä haihiilkenkillä. (AlLa)
- hajjäkätä** v. ottaa väkivallalla haltuunsa, kaapata. *hijack.*
- haikata** v. vaeltaa; kulkea sattumakyydillä. *hike.* — Minä lähren ja haikkaan sinne. (SiLa) / Meidän piti parkata kaara tien saitiin ja siitä haikata ylös Deer-leikillen. (JuHä)
- haikieri** s. ~ hai. suoravaihde, kolmosvaihde (autossa). *high gear.* — (Vanhassa T-mallissa autossa) oli vain haikieri. (FrNo)
- haikki** s. jalkamatka, kävelyretki. *hike.* — Me tehtiin 10 mailin haikki Onnelasta Kitulaan. (SiRi)
- haikkia** v. tehdä jalkamatka, retkeillä. *hike.*
- haiklaimari** s. eräänl. metsuri. *highclimber.* // → hairikari.
- haipooli** s. viski- tai muu grogi. *highball.* — Jos tulet kuudelta, saat haipoolin ennen parttia. (HePe) // Mamma laittoo hyvät kaffit ja Kusti friskit haipoolit päälle. (V-J, s. 258)
- hairaaja** s. työhön ottaja. Vrt. *hire.*
- hairaaminen** s. työhön otto. Vrt. *hire.*
- hairata** v. *hire.* — 1. ottaa työhön. Siellä oli poliisipäällikkö, joka hairasi miehiä työhön. (YrNi) — 2. ottaa sotaväkeen. — Oot siinä ijässä, että ne pian hairaa. (VäAu) — 3. vuokrata; lainata. — Kun ne (taloon tulijat) tiesi ettei he pääse sitä (taloon johtavaa tietä) jallan, ni ne oli hairannu hevosen. (OIHy) / Mä aattelin että minä hairaan Kanaatasta rahaa ja ostan siihen (kotimökkiin) lisää maata. (ViHa).
- hairikari** s. Amerikan Lännellä metsätyömies, joka katkaistuaan latvat useammasta puusta köyttää ne yhteen; köyttää myöden lasketaan tukit rinctä alas. *highrigger.* (EIHu)
- hairterseri** s. → heertresseri.
- haiskoulu** s. ~ haiskuuli. amerikkalaisen oppikoulun neljä ylintä luokkaa, lukio. Vrt. *high school.* — Minä ja Anni molemmin oomma läpässyt tämän Tekalpin (= De Kalbin) haiskoulun. (VeHi) / Ja (lasten) lapset on jo haiskouluista toiset ulukona ja käyvät kaaletsia. (EmMä) / Joo, haiskouluvuodet (riittävät yliopistoon pääsemiseksi), jos on viis vuotta haiskoulussa. (LaLu) / Se (tytär) pääsi haiskoulun läpitte, ni se oli toorissa (= kaupassa) työssä. (ImAu)
- haiskoululainen** s. amerikkalaisen oppikoulun oppilas. Vrt. *high school.*
- haispatti** s. kohokohta. *high spot.* — Siellä illtamissa oli aika hyvä ohjelma, mutta minulle oli illan haispatti se kun se meidän Erkki lauoi. (SiRi)
- haistaa** v. → hoistaa.
- haisti** s., haisto- → hoisti, hoisto-.
- haitapeti** s. vuodesohva. Vrt. *hideaway bed.*
- haiteri** s. paloposti. *hydrant.*
- haitestikääsi** s. valioluokan bensiini. *high-test gas(oline).*
- haitseeri** s. lapsen korkea syöttötuoli. *highchair.*
- haituuni** a. upea, hieno, uudenaikainen. *high-tone(d).* — Mutta he eivät olekaan sitten ruuminkihaussien kastomeereja, vaan niillä on omat haituunit haussit. (NeRe)
- haituunirouva** s. liioitellun hieno tai muodikas rouva. *hightone(d) + rouva.* — Kyllä minä näin monta kertaa haituunirouvia ko kahisi silkkitakit päällä, mustat silkkitakit päällä, ko ne meni sinne kaalaan (= juhlaan). (AlHa)

- haivei** s. ~ haivee. valta(maan)tie. *highway*. — Se (puhujan entinen farmi) onkin tämän seittemäntoista haiveen varrella, ei se oo sen pahemmas paikaskaan. (MeHu) / Ja sitäkään minä en muista jotta mikä vuosiluku se oli kun ne tämän pilttasi tämän haivein sitte tähän. (OIHa) / Haiveille minä en lähe kaaraa ajahan. (EiSt) / Osa pääsi haiveelle tientyöhön. (LaVi)
- haiveikappi** s. maantiepoliisi. *highway cop*.
- haiveimies** s. maantierosvo. Vrt. *highwayman*.
- hakea ylös** v. etsiä. Vrt. *look up*. — Paras on että rautatiepiljetti ostetaan ainoastaan New Yorkiin saakka ja kohta tänne saavuttuamme haette ylös meidän konttorimme ja niin me myymme teille piljetin parhaalle ja ensin lähetevälle laivalle. (NYLK, 1892)
- haki** s. ~ haaki ~ haakki. jääkiekko. (*ice hockey*). — En mää ole koskaan ollut erikoisesti kiinnostunu koko hakihin. (TuMo)
- hakikeimi** s. ~ haakikeimi ~ hokikeimi. jääkiekko-ottelu. (*ice hockey game*).
- hakinpelaaja** s. ~ -peluri. jääkiekkoilija. Vrt. *hockey player*.
- hakipleijari** s. ~ haakipleijari. jääkiekkoilija. *hockey player*.
- haliputti** s. ~ halipetti. pallas. *halibut*. — Se halipettikala, niitä on suuria. (KaMö)
- halkimantereenliikenne** s. mantereen poikki kulkeva liikenne. Vrt. *transcontinental traffic*. — Samoin n.k. virtaviivajunat ovat saavuttaneet ennen kuulumattomia nopeusennätyksiä halkimantereen liikenteessä. (SK, 1935)
- hallitus** s. valtio, -valta. Vrt. *government*. — Hallituksella on maanmyyntikielto. (ArLe) / Hallituksen puolesta laitetaan iso parkki (telttailua varten). (AiMä) / Tämä sitten (lapsistani) nuorin on steitruupperina, hallituksen tiepullina (= liikennepoliisina). (JuHy)
- haloo** interj. terve, päivää! sanoa haloo(ta) = tervehtiä. Vrt. *hello, say hello*. — Mentihin vielä sanomahan ”haloota” ja kattomhan kaupungin hallitusta ja ofiisia. (V-J, s. 316)
- halpavuokratalo** s. (esim. kunnan rakennuttama) talo, jossa on halpa vuokra. Vrt. *low-rent housing*. — Halpavuokratalomme ovat saaneet ensimmäiset jouluvalonsa. (Vapaus, 1967)
- haltata** v. ontua. *halt*. — Se halttas koko pahasti. (ChLe)
- haluinpäivä** ~ haloviini- ~ häluini-. pyhäinpäivän aatto (31. 10.). *Halloween* + päivä. — Suomalaiset sanoivat haluinpäivää myös pahantekopäiväksi, koska sinä päivänä saipuoitiin autojen ikkunoita, kaadettiin käymälöitä, pukeuduttiin hullunkurisesti. (SiLa)
- halvennusaika** s. alennuskausi. — 20 % Voitto-osuus taataan kaikille Päivälehdessä entisille ja uusille tilaajille. Vakituinen tilaushinta \$ 5.00, halvennusaikana (v. 1931) \$ 4.00. (SK, 1931)
- halvennusmyynti** s. alennusmyynti. Vrt. *bar-gain sale*.
- hamari** s. → hämeri.
- hammoksi** s. ~ hämmokki ~ hämokki. riippumatto. *hammock*.
- hampurkka** s. → hämpörkeri.
- hani** s. ~ honi. hunaja; (puhutteluna:) kulta, kullannuru. *honey*.
- hanimuuni** s. ~ hanimuu ~ honimuuni ~ hanimooni. kuherruskuukausi. *honeymoon*. — Sitte ne (sulhanen ja morsian) lähtevät hanimoonille; koittavat päästä karkaamalla lähteen. (MiEs) // Sinne tekevät Amerikan nuoret parit häämatkojaan, ”hanimuunia” eli hunajakuukautensa. (V-J, s. 175)
- hanssi** s. ~ haunssi ~ hantsi ~ honssi. aavistus. *hunch*. — Hänellä oli hanssi että jotain tapahtuisi. (LaSu)
- hapi I** s. aviomies, ukko (vaimon puheessa). *hubby*. — Juhanan tytär ja hapinsa on myös myynyt kotinsa ja muuttivat asumaan Kenmore 1076 S.E. täällä. (AU, 1967)
- hapi II** s. harrastus, ajanviete. *hobby*. — Tämä solmeilutyö on mulla hapi. (EsAl)
- happeri** s. ~ happöri. pohjastaan tyhjennettävä malminkuljetussäiliö, hiilivaunu. *hopper*.
- harormuovi** s. kauhuelokuva. *horror movie*. — Hirveitä harormuuvia näytetään joka paikassa. (NU, 1981)
- harpori** s. ~ haarpori ~ harpuri. satama. *harbor*. — Harporia syvennettiin 5 jaartia. (LaWi)
- harrastus** s. kiinnostus, mielenkiinto. Vrt. *interest*. — Linnut saivat elää vapaina puistos- ja näytti että niillä ei ollut vähääkään harrastuksia karata alueeltaan. (Ind, 1967)
- harvestata** v. ~ haarvestata. korjata satoa. *harvest*.
- harvesti** s. ~ harvestinki ~ harvisti ~ haarvesti. elonkorjuu. *harvest*. — Ennen vietiin paljon miehiä itämaakunnista lännelle harvestiin. (ToKa) / Justhin keskiharvestin aikahan Kal-

le sai sen infarktin. (AIKn) // Onhan sitäkin kyytiä tullut otettua nuorina päivinä kun siellä Dakotassa kuljettiin melkein joka syksy harvestissa. (AU, 1967) / On aina hyvä harvestin teko kun on kuivaa vaan surkeaa työnte-kijöille. (AU, 1976)

harvestiaika s. ~ harvisti-. elonkorjuun aika. *harvest* + aika.

harvestimies s. elonkorjaaja. *harvest* + mies. — No minä lähin, syksyllä olin siällä kanssa sitte harvestimiehenä. (UrRa)

haspenti s. ~ haspanti ~ huspanti. aviomies. *husband*. — Minun haspenti ja minun hani on yksi ja sama. (TeSa)

hatkeeki s. ohukainen, lettu. *hot cake*. — Hatkeekit oli siellä joka-aamusta ruokaa. (JuHä)

hatpaksi I s. kuumentunut laakeri (esim. rautatievaunun pyörässä). *hotbox*. (Alanne)

hatpaksi II s. hatturasia. *hat box*. — Eipä sillä naisella ollut paljon muuta kuin hatpaksi. (JuHä).

hatpleitti s. ~ haatpleiti. keittolevy. *hot plate*.

hatsumpeiplanketti s. Hudson Bay -merkinen (lämpimäksi tunnettu) huopa. *Hudson Bay blanket*.

hatti a. kuuma. *hot*. (KVS, 1965)

haukkari s. kahmarinosturi. — Vrt. *grab crane*. — Ne (paperipuut) meni poketilla ja haukkari nosti ne pootista (= laivasta). (ViLe)

haumarja s. ~ hau. orapihlajanmarja. *haw* + marja. — Haumarja se skuupattiin, se oli iisi skuupata. (AdHi)

hauntata v. vainota, ahdistella; kummitella. *haunt*. — Minä tulen vielä kuolleenakin hauntaamaan sinua. (JuHä)

hauseri s. (laivan) kiinnitysköysi, -kaapeli. *hawser*. (Alanne)

haushooli s. talonväki, ruokakunta; kotitarve-, talous-. *household*.

hauska tavata (tervehtiessä ja hyvästeltäessä). Vrt. *nice to meet you*. — Kiitos, olkaa hyvä, oli hauska tavata. (VePu)

hauskeppi s. taloudenhoito, -pito. Vrt. *house-keeping*. — Ja me (seudun asukkaat) kokosimme ihan kaikki hauskeepin tavarat näille ihmisille (= virolaisille pakolaisille). (IiSa)

hauskiippari s. ~ hauskiippör(i). taloudenhoitaja, emännöitsijä. *housekeeper*. — Se oli niinku hauskiipparina se vanhapiika siinä (puhujan palveluspaikassa). (EmLe) / Ja kun hauskiippör sanoo minulle nyt mitä ja mitä keittää ja minä en ymmärtäny yhtää mitä se

sano. (LoTi) / Menin hauskiippariksi yhyrelle kiäliselle. (AiKu)

haussi s. talo. *house*. — Minulla on tuossa hyvin likellä haussi ja minun tyttäreni assuu siinä. (SiRi) / Sitte oli viimesteeltä meillä jo nätti haussi. (EIHo) / Niillä on oma haussi siinä ja pärjäävät oo rait. (KuKa) / Se (tervahauta) oli niinkun majavan haussi. (LaSa) / (Intiaaneilla oli) teltta varttimailin pääs meirän haussilta. (EeMu) // Ilmoitus: Uudessa haussissa tene-mentti (= vuokra-asunto) vuokrattavana. (Raivaaja, 1911). // Yhdyssanoja: jää-, kana-, kaunti-, kaupungin-, klupi-, koorti-, kriin-, meeloorter-, plei-, poorti-, punkka-, puur-, rakka-, ruuminki-, safti-, seksuuna-, stooipi-, treilari-, veerhaussi.

haussifooni s. sisäpuhelin. *housephone*.

haussikliinaus s. ~ hauskliinaus ~ hauskliininki. suursiivous. Vrt. *housecleaning*. — Vaimoni ääni kuului: ”Sinä saat mennä ulos koko päiväksi kun minä alan keväisen haussikliinauksen”. (AU, 1967) / ”Hauskliinaus” talon sisäpuolella tehdään syysk. 29 pñä. (AU, 1975) / Onhan sitä hauskliininkiä ja kukkien ja kasvimaan hoitoa. (AU, 1975)

haussilipekset s. plur. ~ haussislippessit. kotitohvelit. *house slippers*. — Ilmoitus: Nais-ten haussi ”lipeksiä” ja kesäkenkiä saapunut. Heinosen jalkineliike, 5 Rollstone St. (Raivaaja, 1911)

haussinlotti s. tontti. *house + lot*.

haussintila s. talonpaikka. *house + tila*. — Mulla oli sellaanen paikka johona oli kaksi ekso (= ylimääräistä) lottia, semmosta haussintilaa. (JuIl)

haussipiika s. sisäkkö. *house + piika*.

haussirakennus s. talonrakennus (-niminen oppiaine). *house + rakennus*.

haussitressi s. ~ haussiressi. kotitakki, -asu. *housedress*. — Mutta aamupäivällä mulla oli tavallinen haussiressi tai sellanen taluspuku, miksikä sitä (sanotaan). (LyKa)

haussityö s. taloustyö. Vrt. *house work*. — Sitte hän lähti maailmalle hakemahan töitä ja meni jotaki sellasta niinku haussitöitä (hakemaan). (JaKi)

haustajuu? miten voit(te)? mitä kuuluu? Vrt. *how are you?*. — Haustajuu, ei ole nähtykän pitkään aikaan. (JuHä)

hautaantoimisto s. hautausoimisto. Vrt. *undertaker's office*.

hautaantoimittaja s. hautausurakoitsija. Vrt.

undertaker. — Olipa (suomalaisia) hautaantoimittajakin. (GeBe) // Ilmoitus: Hautaantoimittaja ja balsameeraaja, 30 vuoden kokemus. Nopea ja kunnollinen palvelus. Hinnat kohtuulliset. (Raivaaja, 1911) / Ilmoitus: Luterilainen hautaantoimittaja. Yökutsuja vastaanotetaan. (Raivaaja, 1906) / Ilmoitus: Warren A. Twombly, Hautaantoimittaja, Ambulanssipalvelus. Korkeimman luokan palvelus ja hinnat mitä halvimmat. (Alku, 1945) / Hautajaiset eli ”hautaantoimitus” Amerikois on luku erikseenä. - - Sitä varten on eri miehet, laillistettu virkakunta, ns. ”unterteikerit” eli suomeksi hautaantoimittajat. (V-J, s. 269)

hautajaisseremoonit s. plur. ~ hautausseremonit. hautajaismenot, ruumiinsiunaus. Vrt. *funeral ceremonies*. — Samana päivänä myös pidettiin hautajaisseremoonit. (Ind, 1967) / Hautaus seremonit toimitti pastori Halme Forrest Lawn hautaustoimistossa. (Ind, 1967)

hautauspalvelu s. ruumiinsiunaus. Vrt. *burial service*. — Yksityinen hautauspalvelu pidettiin Potti toimistossa. (AU, 1976)

haveni s. turvapaikka; vanhainkoti, täysihoitola. *haven*. — Mrs. Anna Gummerus on hiljattain muuttanut asumaan Luther-haveniin. (AU, 1967)

heerkatti s. ~ heörkatti ~ häärkatti. tukanleikkuu. *haircut*.

heernetti s. ~ heörnetti ~ häärnetti. hiusverkko. *hairnet*.

heertresseri s. ~ heörtresseri ~ hairterseri ~ heirterssi. kampaaja; kampaamo. *hairdresser('s)*.

hefferi s. ~ hehveri. mullikka. *heifer*. — Kasvatamme tuota hefferiä, että saamme lihaa friiseriin talveksi. (HePe)

heifiiveri s. heinänuha, -kuume. *hay fever*. — Ei minulla ole ollut heifiiveriä sitten kun muutin tänne. (JuHä)

heikki s. (kalalaji:) valkoturska. *hake*. — Eihän niillä (urheilukalastajilla) olisi lupa kalastaa kuin ”heikkejä”, vaan luuletteko että sitä ruvetaan erottaa pois muut kalat? Kuka siellä on näkemässä onko ne ”heikkejä”. (AU, 1975)

heilootori s. ~ heilooteri. heinäkuormain. *hayloader*. — Tuli mies joka myi näitä heilootoria ku pannaan heiniä kärryille. (JaHe)

heimekset s. plur. länget. *hame-s*.

heimouveri s. ~ heimuveri. niittokone. *hay mower*. — Farmarin täytyy fiksata heimouveri

ennen heisiisonia. (HePe)

heinähuone s. heinälato.

heinälöoti s. heinäkuorma. Vrt. *hayload*.

heinäpaana s. heinälato. Vrt. *haybarn*.

heinätäkkä s. heinäkasa, auma. Vrt. *haystack*.

heirterssi s. → heertresseri.

heisiisoni s. heinäkorjuu aika. *hayseason*.

heitata v. ~ heetata. vihata. *hate*. — Ja voi kun minä heittasin sitä (pellavan kitkemistä), se oli hirasta ja minä en tykänny siitä. (UIKa)

heivaieri I s. heinäpaalien sitomiseen käytettävä rautalanka. *haywire*.

heivaieri II a. käyttökelvoton. *haywire*. — Ostin vanhan käytetyn kaaran, mutta se oli heivaieri. (ToKa)

heklari s. ~ heglari. kiusantekijä, häiritsijä. *heckler*. — Heglarit pitivät sellaista puhetta ettei siitä ministerin puheesta saanut selvää. (JuHä)

heklata v. ahdistaa kysymyksillä, huudella, häiritä. *heckle*. — Heklaaminen oli niin kiihvasta että puhuja ei voinut jatkaa. (LaSu)

helffi s. apu. Vrt. *help*. — Jos minä tarvittin jotaki helffiä ja menin puhumaan niin ne (naapurit) oli valmihit auttamahan. (FiHa)

helju: antaa heljua = torua. Vrt. *(to) hell (with) you*. — Annan heljua vuokralaisille kun pitävät suurta ääntä myöhään illalla. (ToKa)

helli s. helvetti; (saada t. antaa helliä) torut, pahanpäiväinen läksytys. Vrt. *(get / give) hell*. — Johannes antaa ”helliä” allekirjoittaneelle, kun kirjoitin Vapaan Sanan numeroon 11. (Ind, 1967) / (Apumies) sano jotta hän tekee parempaa palakkaa eikä saa paasilta helliä jos jotaki on väärin. (JuIl)

hellova a. ~ helluva. helvetinmoinen. *hell of a*. — Olipa hellova jopi kiivetä mäki ylös. (JuHä) / Kaupunkiin tehtiin hellova suuri pil-tinki. (ToKa)

hellunketsari s. hurmauskihara (miehen tai naisen otsalla). *hellu + catcher*. (Alanne)

helpata v. ~ hälpätä. auttaa; avustaa; olla apuna jklle (t. jssk). Vrt. *help*. — Ne (viranomaiset) helppas sen verran meitä. (AiVä) / Mutta ko se lehmän sonta pantiin (vahingoittuneeseen jalkaan) ni se hälppäsi, heti alko helpaamaan, ajatella, se on metesiini (= lääke) se. (PeHy) / Lapset, tytöt käy mua heleppaamas. (AmPu)

help jooself ~ hälp juoself. (pöydässä:) ota itse (sieltä)! *help yourself*. — Siellä on ruokaa uunissa, help jooself! (HePe)

helposti adv. hyvinkin. Vrt. *easily*. — Niitä on (suomalaisia) minun mielestä ainakin on kolme neljäsataa, helposti, tai enempikin. (KaTe)

helppari s. ~ helppäri ~ hälppäri. apulainen, apumies, avustaja. Vrt. *helper*. — Se (isä) hommas minun sinne sappaan helppariks. (JuIl) / Minä sain olla vaan niinkun helepparina vaan sitte yhressä ja toisessa työssä. (MiYl) / (Suomessa käydessä) minä olin kaks vuotta kotona isän ja äireen helpparina. (SaMo) / Siihen aikaan oli masiinamiehen palkka se oli kaks ja seittemänkymmentäviis, ja kymmenen tunnin kiuhti, ja hälppärillä oli kaks ja puoli, ja mokkerilla (= lapiomiehellä) oli kaksi ja vartti. (KaJo) / Siellä oli Teemi-niminen suomalainen poika sitte sillä sellasena hälppärinä sillä tohtorilla. (SaKu)

helpo a. kohtuullinen, halpa; (rahasta:) helposti saatavissa, ei kireä. Vrt. *easy*. — Sekä höyrylaiva että rautatiepiletit ovat helpommat kuin useimmilla New Yorkin kautta vievillä linjoilla. (SHOA, 1906) / Ilmoitus: Rehellinen ja nopea palvelus, helpot maksuehdot varmoille ostajille. (SK, 1919)

helvetti s. (antaa helvettiä) torut, läksytys. Vrt. *give hell*. — Se (Eemeli Pesonen) kirjoittaa täältä hirviän paljo tänne lainlaatijakuntahanki ja antaa helevettiä herrasmiehille sielä. (WeSa)

hemstitsata v. päärmätä reikäompelulla. *hemstitch*. — Ilmoitus: Miesten hienoja liinaisia nenäliinoja, hemstitsattu eli reunat pyörissetty. (Raivaaja, 1931)

hengailla v. maleksia, olla joutilaana. Vrt. *hang (around)*. — Kuparikaivokset nielevät paljon työvoimaa, joka ennen on joutunut ”hengailemaan” ”loimannin” konttorien edustoilla. (Työmies, 1916)

hengari s. (oven) kiinnittäjä, paikoilleen asentaja. Vrt. *hanger*. — Mutta siinäkin olivat suomalaiset etunenässä ja vaikeimmissa ammateissa, kuten vasaramiehet, päneläjät, oven hengarit ja metallin finistäjät. (FA H, s. 166)

hengata (ylös) v. ~ henkata ~ hängätä. — 1. ripustaa. Vrt. *hang up*. — Tohtori sano että minä en saa yhtään mittään tehrä, että minun pittää muistaa etten mää ruppee käsinkään pyykkäämään enkä nosteleen käsiäni ja henkaan vaatteita ylös. (OINi) — 2. lopettaa puhelu (alk. ripustamalla kuuloke). — Minä hengaan nyt ylös. (OtPi) — 3. riippua. Vrt. *hang out*. — Niitä (työmiehiä) hengasi (rai-

tiotievaunujen) ripoisa ulkonakin. (JaSa) — 4. odotella, norkoilla, maleksia. Vrt. *hang around*. — (Ruotsalaisilla ja suomalaisilla oli riitaa) kun ne ruattalaaset pakkas vissiin suomalaisia tyttöjä hengata. (SaMy) / Kissanpenut ne hengasi aina siinä jaloissa. (AnHol) / Siälä leipurin pihalla sitte siinä hengattiin ja syätiin korvapuusteja. (IsSe)

henkivatsija s. henkivartija. Vrt. henki + *watch*.

henkosilta s. riippusilta. Vrt. *hanging bridge*. — Ja minä muistan kun mentiin sinne Rantasilan kirkolle, sieltä piti mennä sitä semmosta henkosiltaa, miksi minä sanon, sitä ku se heilu niin kovasti että tuntu jotta me menemä sinne jokkeen. (IiSe)

hetkuorter s. päämaja, majapaikka. *headquarters*. — Pitää hotellihuonetta hetkuorterinaan. (HePe)

hetlaitti s. ~ heetlaitti. (auton, junan) etuvalo. *headlight*. — Patterini oli niin alhaalla että piti ajaa se pitkä matka melkein ilman hetlaittia. (SiRi)

hetvei s. edistyminen (työssä), vauhti; etumatka. *headway*. — Koitin kävellä sen suon läpi mutta en voinut tehdä paljoakaan hetveitä. (SiRi) / Meillä on hyvä hetvei (toisiin verrattuna). (HePe)

hevi a. raskas. *heavy*. — Oli hevi kuorma kantaa. (TeSe) / Metsätyö ei ole enää niin roffia ja heviä kuin ennen. (EsAl)

hevi deitti s. raskaansarjan nyrkkeilijä t. painija. *heavyweight*. — Hänellä on liian iso suu ja hän on liian itserakas, mutta kyllä se Muhammad Ali on niin hellova hevi deitti! (SiRi)

hevonen s. viinan salakauppiaiden kielessä: iso pullo, ”paintin” pullo.

hevoskaara s. hevosvetoinen raitiovaunu. Vrt. *horsecar*. — Lackawanna & Western rautatie tipolta on otettava ferry-laiva, joka tuo Barclay-Streetille ja siitä samaten hevoskaaralle joka menee South Ferrylle. (SHOA, 1906)

hevospaana s. talli. hevos- + *barn*.

hevosreissari I s. hevosten kasvattaja. hevos- + *raiser*.

hevosreissari II s. kilparatsastaja. hevos- + *racer*.

hevostiimi s. hevosvaljakko. hevos- + *team*. — Inttiä tuli hevostiimiis intinjuuria noukkiin. (JeSal)

hieräiset s. plur. kokouksen jälkeen pidettävä

- huvitilaisuus, tanssit. (SK, 1967)
- hiilata** v. parantua; parantaa. *heal*. — Ja siellä oli (kirkossa) paljo ihmisiä kuka pelastu ja hiilas, Jumala hiilas ne. (AnCu)
- hiitari** s. ~ hiiteri. *heater*. — 1. lämmittäjä. — Siellä mä olin peltimyllyssä, mä oli siellä hiitarina elikkä lämmittäjänä. (MiHi) / Hiiterin piti vatsia kaikkia että kaikki menee oo rait. (Jull) — 2. (sähkö)lämmitin, lämmityslaite. — Ilmoitus: Sears myy Sunwarm hiiteriä puolella siitä mitä toiset pyytävät. (Raivaaja, 1931) / Nyt on kesäkuun 7 päivä ja hiiteri pitää lämmittää tai muuten tuntuu viileältä istua ja kirjoittaa. (AU, 1967)
- hiitata** v. ~ hiittää ~ hiittää. lämmittää. *heat*. — Ne pani komppanian palakalla minua opettelemaan hiitamaan, lämmittää niitä peltijä. (MiHi) / Tämä stouvi hiittaa ruumat nofisti (= riittävästi). (LaWi) / Minä meinaan hiittää kahvia. (TeSe)
- hiitinki** s. lämmitys. *heating*.
- hiitinkihaussi** s. lämmitysrakennus (tehdasalueella). *heating + house*.
- hiitinkipläntti** s. ~ hiitinkpläntti. lämpökeskus. (*central*) *heating plant*. — Faiermannina olin siellä hiitinkpläntis. (JaHe)
- hiitti** s. lämpö, kuumuus; lämmitys. *heat*. — Nyt (syksyllä) ei vielä oo paljo hiittä. (ElSe)
- hiivata** v. nostaa, hinata ylös. *heave*. — Saimme hii vaamalla auton pois ojasta. (LaSu)
- hikoppi** s. nikotus. *hiccup*.
- hilipili** s. ~ hilpili. takametsien mies, vuoriston asukas. *hillbilly*. — Minä sanon jotta ei yhtää ihmistä niis ollu huanonluantoosta ihmistä hilipiliis, ei yhtää. (SaMo) / Tetroitissa (Detroitissa) niitä on paljo, sanovat olevan, hilpiliä. (OIHa)
- hilipililaulut** s. plur. ns. kantrimusiikki. Vrt. *hillbilly music*. — Se rupes hilipililauluja laulamaan. (AiHa)
- hilli** s. mäki, kumpu, kukkula, matala vuori. *hill*. — Siitä (kotitalolta) laskoo oikeen korkia hilli sitten vielä alah sinne kylään. (SaMy) // Mainaus on täällä ny melkeen loppunu, tuola ”hillin” (vuoren) takana on vielä kaivantoja käynnis. (V-J, s. 363)
- hillinen** a. mäkinen. Vrt. *hilly*. — Se (Hollywood) on hillinen paikka, mäkinen. (AlHi)
- himplokki** s. ~ hemlokki ~ himplo. amerikkalainen havupuusuku. *hemlock*. — Sitten rupesivat petäjiä ottaan ja himploja, se on erilaista puuta, huonompaa. (JuHy) / Täällä oli kovaa pöökkiä, koivuja ja himplokia ja joku petäjä. (MaTa)
- hintata** v. vihjata. *hint*. — Ei saa hintata mihkämme menemmä. (LaWi)
- hinttailla** v. vihjailla. Vrt. *hint*. — Nyt hinttailaan, että vapaamielisten professorien vuoro tulee. (TE, 1967)
- hintti** s. vihje. *hint*. — antaa hinttiä jstak = vihjata jtak. (Alanne)
- hippi** s. ~ hipi. erik. 1960- ja 70-lukujen ”kukaskansasta”. *hippie*. — Nyt se (entinen kirkko) on sellaisena hipien yöpaikkana. (ArLe) / No näistä (nuorista työttömistä) nyt kai tulee niitä niisanottuja hippia. (SeKi)
- hitsata** v. sitoa kiinni. Vrt. *hitch*. — Hitsaa se (hevonen) jumpparin (= reen) eteen! (SiLa) / Auto täytyi hitsata trokin perään ja vetää. (ToKa)
- hitshaikata** v. matkustaa peukalokyydillä, lif-tata. *hitchhike*.
- hitshaikkari** s. ~ hitshaikkari. peukalokyydillä kuljija, liftaaja. *hitchhiker*. — Onpa paljon hitshaikkereita tiellä! (HePe)
- hitsi** s. vaikeus, este. *hitch*. — Asiassa on monta hitsiä. (HePe)
- hiusruiske** s. hiuslakka (suihke). Vrt. *hair-spray*.
- hiustonikki** s. hiusvesi. Vrt. *hair tonic*. — Suuri Ruotsalainen oli juuri kylvettänyt Baben (härkä) käyttäen siinä paloletkua, kaksi tynnyrillistä saippuaa ja tänkillisen hiustonikkia. (SK, 1947)
- hoistaa** v. ~ haistaa ~ hoistata. nostaa, hinata ylös. *hoist*. — Se (kaivoskuilu) oli siinä kunnossa että se voi hoistaa törttiä (= malmikiveä) joka päivä. (KaJu)
- hoisti** s. ~ haisti. nostolaite, nosturi. *hoist*. — Hoisti on suuri nostokone, n. 20 metrin päässä saftihaussista. Hoistista lähtee kaksi paksua teräskeipulia skippaan tai keitsiin. Hoisti laskee nämä alas tai hoistaa ylös. (ToKa) / (Kaivoksessa malmivaunulla nostamista) hoiti kauhea hoisti joka niitä veti sieltä. (KaHe) / Haisti on semmonen kone jolla nostetaan ooria mainissa alaalta. (LeAn)
- hoistihuone** s. huone jossa nosturi sijaitsee. Vrt. *hoist room*.
- hoistomies** s. ~ haistomies. nosturinkuljettaja. *hoist + mies*.
- hokki** s. → hukki I.
- holi** s. → hooli.
- holirolleri** s. erään uskonlahkon jäsen, hihhu-

- li. *Holy Roller*. (Alanne).
- hollata** v. pitää, pidättää; ryöstää. Vrt. *hold (up)*. — Viime lauantaina t.k. 15 p. vasten yöllä ”hollasi” joku naamioitu mies kapakoitsija Otis Raulin. (Työmies, 1916)
- holseini** s. ~ holseeni. tukku(kauppa). *wholesale*. — Ne (laukkuryssät) ostivat sitten holseinilla tai jollakin sitten tavaraa taah laukunsa täyteen. (OsNo) / Hemppa jo varttoo sitte viiniholseenin erustalla. (ViHa)
- holseinihaussi** s. tukkukauppa. *wholesale house*. — Niillä (laukkuryssillä) oli semmoinen vanha lahonnut tavara, mitä jää holseinihaussiin taikka noihin suuriin väärhausseihin (= varastoihin) myymätä. (KaVe)
- holseinikauppias** s. ~ holseeni-. tukkukauppias. *wholesale* + kauppias.
- holseinipaikka** s. ~ holseeni-. tukkukauppa. *wholesale* + paikka. — Sillä (puhujan isällä) oli paikka Vaasah johonka se niitä (tekemiään puuesineitä) aina vei (myytäväksi), holseeni-paikka. (HiMä)
- holtoppi** s. ~ houltoppi ~ houldappi. ryöstö. *holdup*. — Oli sieltä vuoristosta niitä kauppoikia jokka teki niitä holtoppia. (AnLa) // Tiedättekö, mikä on nykyään stailissa rosvoilla? Se on uudenlainen houldappi. (NU, 1981)
- honkata** v. töräyttää autontorvea. *honk*. — Honkkaa hoornia, kun tulet minua hakemaan! (HePe)
- honkkitonkki** s. viinaa halvalla myyvä kapakka. *honkytonk*. (Alanne)
- hooli I** interj. voi pyhä - - ! voi vietävä! *holy*.
- hooli II** s. ~ houli ~ holi. kuoppa, reikä. Vrt. *hole*. — Tuos on hyvin paha hooli, on menny peivmentti (= tien päällyste) rikki. (SiLa) / (Haastateltavan päähän oli lentänyt puun kappale) Ja tuossa, niinkun tuossa on vielä se houlikin. (ImNi) / (Kaivoksessa) tuli mistihoolia väliin poratessa. (KaVe). — (Erik.) jäädhooliin, olla hoolissa = jäädä pulaan, velkaan. Vrt. *to be in the hole*. — mennä hooliin = kärsiä tappio jssak (esim. liikeyrityksessä), mennä vararikoon. (Sirola, Alanne; KSV, 1965)
- hooli III** s. → haali.
- hoolviit** s. kokojyvëvehnäjauho. *whole-wheat (meal)*.
- hoompruu** s. ~ hoompruu ~ hompruu ~ hompru. kotitekoinen olut, kilju; pontikka. *homebrew*. — Ou sitä viinaa keitethin, unkarit ja skottit ja kaikki tuala Alinkos; se virtas hoompruusta. (FrNo) / Ompa hyvää hoompruuta, mutta älä juo liian paljon sitä jos ajat. (HePe)
- hoompruujuki** s. ~ hoompruu-. pontikka-astia. *home-brew* + jug.
- hoonata** v. hioa, teroittaa. *hone*. — Tulsuja (= työkaluja) piti hoonata ennen kuin niitä voi juusata. (HePe)
- hoopo** s. vaeltava työmies, maankiertäjä, kulkuri. *hobo*. — Paljo kuluki (lamakautena) paksikaarojen päällä (työttömiä, joita) sanottiin hoopoksi. (KaKn)
- hoopoilla** v. viettää kulkurinelämää. Vrt. *hobo*. — Sitten lähetettiin, kuitattiin maini yhtenä keväänä ja mentiin Takottaa (= Dakotaan), alettiin hoopolemaan. (EeKo)
- hoopoveikko** s. = hoopo. *hobo* + veikko. — Kyllä nyt emme hoopoveikkoja mojakkapatojaan kiehuttelemassa tapaa. Ovat puikkineet suojiin. (Herneshuhta, s. 27)
- hoornata** s. soittaa auton torvea. *horn*.
- hoorni** s. (auton)torvi, sumusireeni; sarvi. *horn*. — Minun auton hoorni peljätti sen pikku pojan. (TeSe) / Huurata hoornia, jotta kitit tiätää antaa tiätä. (EsAl) / Muusilla (= hirvellä) on isot hoornit. (ToKa)
- hoosata** v. ~ housata. ruiskuttaa letkulla. *hose*. — Hoosaa saitvookki (= jalkakäytävä) puhtaaksi! (HePe) / Pitää hoosata kartenihiin (= puutarhaan) vettä. (KaKn)
- hoosi** s. letku, johto. *hose*. — Paipusta pantiin hoosi joka meni massiiniin ja niissä (oli) välävit. (PeAu) / Tästä meni sitte hoosit, oli tähän näin teipittynä vattalaukkuhun josta ne lykkäh vettä sisälle. (IiHi) / Ja ne laittaa niitä hoosia sitte että se vetää sitä vettä menemään laattialta. (LeMä)
- hopnelli** s. anturanaula. *hobnail*. — (Mainarin kengässä oli) kengän kärki täynnä hopnellejä eli piikkejä. (VeBa)
- hopsota** v. toivoa. Vrt. (*I*) *hope so*.
- hori** s. kiire. *hurry*.
- horia** v. kiirehtiä. *hurry*. — Eikä tarvitte yhtään horia, kyllä minä hoiran peipiä. (EsAl)
- horikeini** s. ~ hörikeini ~ hurikeini ~ hurrikaani ~ hurikaani. hirmumyrsky. *hurricane*. — Ei siellä (Kaliforniassa) oo niitä horikeiniä myrskyjä niinku täällä on. (OIII) / Se horikeini kuolee siellä (manterella), ai ges. (OtPi)
- horioppi** s. ~ horoppi. kiire. *hurry up*. — Ei tässä mitään horioppia ole. (JuHä) / Tein sen niin horiopissa ettei siitä tullut kunnollista.

(SiRi) / Kun ne horoppia huutaa (ts. kiirehtivät töihin). (AnHe) // No se oli järjestänyt mulle Gardnerin-käynnin ja se olikin oikee amerikkalaasta horioppia. (V-J, s. 122)

horspäkki s. hevosen selkä. *horseback*. — ajaa horspäkkiä = ajaa hevosen selässä, ratsastaa. (Alanne)

hoslari s. ~ hösläri. touhottaja, tuuppija; huijari. *hustler*.

hoslata v. ~ höslätä. touhuta, tuuppia. *hustle*. — Höslää kaikkien välis. (SiLa)

hoslaus s. ~ hösläys. touhuaminen. Vrt. *hustling*.

hospitaali s. sairaala. Vrt. *hospital*. — Mun piti mennä hospitaaliin leikattavaksi. (EiLa) / Kakssattaaviiskymmentä petiäkö siihen tuli siihen hospitaaliin? (OIII) / Lääkärin offiisissa ja hospitaalisuomia puhutahan. (ViLe) // Mr. ja Mrs. George Luoma olivat molemmat Tioga General hospitaalissa tutkimuksilla ja saaden tarvittavan avun. (AU, 1975) / Hospitaalista ja hoitokodista olivat kotiutuneet Mrs. Alina Sjöberg ja Mrs. Hilja Heikkilä. (AU, 1976)

hospitaalilaiva s. sairaalalaiva. Vrt. *hospital* + laiva. — Mieheni palveli sodan aikana hospitaalilaivassa. (LePi)

hospitaalipilli s. sairaalalasku. Vrt. *hospital bill*. — Hospitaalipillit joutu insyyri (= vakuutus) maksaan. (VaMa) / Se hospitaalipilli oli yheksäntoistasataa. (EiSt)

hospitaalivakuutus s. sairausvakuutus. Vrt. *hospital* + vakuutus.

hosti s. (alustalaisten, vuokraajan, vieraiden) isäntä. *host*.

hostitsi s. panttivanki. *hostage*. — Kuubalaiset hajäkkäsivät eerpleinin (= kaappasivat koneen) ja pitivät passinkerejä (= matkustajia) hostitseina. (HePe)

hou s. leveäteräinen kuokka. *hoe*. — Houn hanteli meni rikki. (HePe)

houvata v. kuokkia. *hoe*.

huippi s. → vippa.

huippujohto s. korkeimmat hallintovirkamiehet. Vrt. *the top lead*. — Mutta huippujohto on yhä sotaisempaa kuin itse pres. Johnson. (TE, 1967) / Taantumuksellinen huippujohto on onnistunut tähän saakka pitämään poissa Vietnamin sotaa vastustavasta liikehtimisestä. (TE, 1967)

huiski s. → viski.

hukata v. kiinnittää koukulla. Vrt. *hook*. —

Hevosen haarnekset (= valjaat) hukattiin seinään. (SiLa) / Hukkasin naapurin kaaran trokin perään ku se oli ajanu ojaan. (SiLa)

huki s. → pleijata hukia.

hukki I s. ~ hokki. koukku. *hook*. — Jäi vaat-teistansa hukkiin (kun putosi). (SiLa) / Se teki avennon ja pani hokkia ja oli kolme kalaa tullu niihin hokkihin. (AISa) / Vaikka en kerinny paikaamaan hokkia merehen, niin rautu tuli suu auki paattihiin ja vei sänvitsin mun hyppysistäni. (EsAl) / Poika joutu hukkiin (ts. ei päässyt irti työstä, jonka oli tehnyt ras-kaaksi). (SiLa)

hukki II s. työnjohtaja, etumies. — Töpinäksi pojat, hukki tulee. (JuHä)

humpäkki s. eräs valaslaji (Megaptera); jk lohikala. *humpback*.

humsteeteri s. ~ humpsteetari ~ homsteetari. uudistilan, asutustilan haltija. *homesteader*. — Meitä oli paljo sielä suomalaisia, kolomisenkymmentä suomalaista humsteeteriä. (WeTa)

humsteeti s. ~ humsteetti ~ humpsteeti ~ homsteeti ~ homsteetti ~ homsteeti. valtion luovuttama maa-ala (yleensä 144 tai 160 eekkeriä), jonka viljelijä sai omakseen määrätty ehdot täytettyään. *homestead*. — Ne oli humsteetia ne kaikki lotit ja kaikki koneet päällä. (EiHa) / Ja sitten minä raivasin kuvermentista lotin, itte humsteetin. Sillon sai nainen humsteetin, mutta nyt ei saa. (EiMä)

humsteetioikeus s. oikeus saada Yhdysvaltain hallitukselta ilmainen maa-alue. Vrt. *homestead rights*. (Alanne)

hunkeri a. ja s. ~ hankeri ~ unkeri ~ unkari. *Hungarian*. — 1. unkarin kieli. — Kolimainissa mulla oli hunkerilainen paanariki ja minä rupesin osaan jo hunkeriäki aika pitkälti. (MiHi) — 2. unkarilainen. — Siellä oli (kai-voksessa työmiehiä) venäläisiä, siellä oli hunkeria. (MiHi) / Täällä nyt on ollu kyllä aina kaikenkielisiä, unkeria, italialaasia ja englis-kalaasia. (MaTu)

hunkerilainen a. ja s. ~ hunkarilainen ~ hankerilainen ~ unkerilainen ~ unkarialainen. unkarilainen. *Hungarian*. — Hankerilaasia oli paljo. (AlMä) / Sen saa sanua jotta unkerilaa-nen kansa ja suamalaanen, niitä on niinku hääpnähääp (= puoleksi) täs kyläs. (SaMo) / Mutta oli siellä toisia (kansallisuuskiakin), niinkö unkarialaisia. (HePel)

huntata v. ~ hantata. metsästää, ajaa takaa; ha-kea, koettaa löytää. *hunt*. — Mun poijat on

käyny pohojoosella hunttaamas muusia, mutta ei peuraa tartte mennä hunttaahan sinne. (KuSi) / Se Kajanteri (Suomen varakonsuli Kajander) on kova hunttaahan (SiLa) / Isä suarsia hunttas. (ArKi)

huntailla v. etsiä, metsästää. Vrt. *hunt*. — Vastasin siihen että ehkä hänellä on aikomusta sekaantua uudelleen hameisiin, ja siis hunttailee itselleen uutta misistä. (AU, 1976)

hunnitari s. ~ hanttari. metsästäjä. *hunter*. — Siellä oli hirviäki niitä oikein isoja, ja ne sanoo muusiks täällä niitä; semmosiaki ne vanahat hunttarit ne niitä tappo kansa. (KaHe) / Se oli hyvä hunttari. (KaMö) / Paraskin hunttari mistaa poron. (ArMa)

hunntaus s. ~ hunntoo ~ hunntuu. metsästys. Vrt. *hunting*. — Sitä on vissiin kylläksi tullut sitä ennen aikaan jo sitä hunntausta. (HiTa) / Hän paremmin tykkäs olla niinko peuran hunntoossa siellä Nekauneen ympärillä. (IrMä) / Se (naapurin poika) kulki hunntuullaki aina Yrjön kans. (IiMä) // Vävyini toivoo että saisi edelleen jäädä sinnen (Alaskaan) eikä ole kummakaan, hän nauttii kalastuksesta ja hunntauksesta. (AU, 1975)

hunntausaika s. ~ hunntoo-. metsästyskausi. Vrt. *hunting time*. — Poika meni yhtenä syksynä hunntooaikana tuonna Pläkleekin rannalle. (IiHi)

hunntauslaisi s. ~ hunntuu-. metsästyslupa. Vrt. *hunting license*.

hunntausmies s. ~ hunntoo-. metsästäjä. Vrt. *hunt* + mies. — Minun isä ei ollu hunntoomiehiä. (AlPe)

hunntausreissu s. metsästysretki. Vrt. *hunting* + reissu. — Amos kyseli myös että mikähän silloin pyssyä vaivaa, kun tuolla hunntausreissulla hän oli nähnyt kaksi peuraa tulevan häntä kohden kovalla kiireellä. (AU, 1967)

huoltaa jostakin v. pitää huolta, hoitaa. Vrt. *take care (of)*. — Heidän lapsensa olivat järjestäneet tämän tilaisuuden ja huolsivat ohjelmasta. (AU, 1976)

huspanti s. → haspenti.

huui s. perätön, joutava puhe, lörpötys. *hooy*.

huuskau s. putka, vankila. *hoosegow*. (Alanne)

huutsi s. (varsinkin salaa valmistettu) väkijuoma, pirtu. *hooch*. — Oliko niillä nuorilla huutsiakin mukana kun ne menivät sille pitkälle kaaramatkalle? (SiRi)

huuverintouvi s. kotona tehty, yksinkertainen

uuni. Vrt. *Hoover stove*.

hyvin adv. → tehdä hyvin.

hyvin tuttu tunnettu. Vrt. *well-known*. — Mrs. Matt Perälä jonka koti oli Mt. Ironissa, oli hyvin tuttu paikkakunnallamme. (AU, 1976)

hyvä aika: pitää, viettää hyvää aikaa = huvitella, pitää hauskaa; pitää lomaa. Vrt. *have a good time*. — Siellä oli sitte semmosia joutilaita miehiä jotka piti hyvää aikaa. (AnVi) / Hyvissä vaatteissa kulukivat ja hyvää aikaa pitivät. (Julk) / Ne intit tykkäs pitää hyvää aikaa. (AlJa) / (Muutamassa kuukaudessa ansaitsi lohenpyynnissä niin hyvin) että kalamiehet lopun vuotta vain pitivät hyvää aikaa. (JoEs) // Papat lähtöövät sitte kun nisu on keväällä kylvetty ja koneilla syksyysin puitu, jonnekki suurkaupunkeihin ”viettämhän hyvää aikaa”. (V-J, s. 402)

hyvälukinen a. hyväonninen. Vrt. *luck*. — Se oli hyvälukinen viskari (= kalastaja) minun isäni. (ErNe)

hyvä raha hyvät tulot. Vrt. *(make) good money*. — Se (valokuvaus) tuotti mulle hyvää rahaa. (GeBe) / Kymmenen ykstoista taalaa tunnissa, se on hyvää rahaa. (GeBe) / (Katontekijä) tekee hyvää rahaa. (SiLa)

hyytelöputinki s. jälkiruokahyytelö. hyytelö + *pudding*. — Ilmoitus: Jussilan kokkikirjassa on kaikkien paiden, putinkien, hyytelöputinkien, soosien, hedelmäin, sylttäyksen ja juomien valmistusohjeet. (Raivaaja, 1906)

häirinki s. silli. *herring*. — Sitte annettiin puolen häirinkiä, sitä Norjan häirinkiä. (FrAh) / Syksyllä alkaa häiringin pyynti Superiossa. (SiLa) / Täällä kun ei oo paljo muuta nährä kun melttiä (= kuoreita) ja häirinkiä. (EsAl)

häkkimies s. vuokra-ajuri, vossikka. *hack* + mies. — Ne sanoo häkkimies, se oli niinku Suomen vossikka. (ViMä)

häksetti s. ~ häksi ~ hätsetti. pieni kirves. *hatchet*. — Maata liinautettiin (= raivautettiin) miehillä ja ite liinattiin, minäki otin jo kirveen sillon, häksetin, ja menin mehtään kymmenen vuojen vanahana. (AnPy) / Häksetillä veistettiin kämpän lattiat, ne tuli siliäksi. (SiLa) / hätsetti (= intiaanien sotakirves). (Alanne)

hälppäri s. → helppari.

háluini s. → haluiinipäivä.

hämeri s. ~ hamari. vasara. *hammer*. — Karpenterin tärkein tuuli (= työkalu) on ehkä hämeri. (LaSu) / Jos ei säppi aukee, niin paukahuta hamarilla. (EsAl)

hämmeneksi s. ~ hämeneksi ~ hämäneks ~ hämeksi ~ hämeneski. kinkku ja muna -aamiainen. *ham and eggs*. — Greipfruutia ja ”hämeksiä” oli pöyräs. (V-J, s. 88) / Pistelin poskeheni ”hämeneskiä” ja sitte eri hyvää fiiliä päälle. (V-J, s. 322)

hämmi s. ~ hämi ~ hammi ~ hami. kinkku. *ham*. — Ei muuta kun sitä lipiäkalaa ja siten hämmi pöythään ja sellasta (syötiin). (MaLa) // Siinä oli 20 paunaa painava savustettu siankinkku eli hämmi, joka oli valmistettu oikein erikoisten nykyaikaisten mausteitten kanssa. (AU, 1967) / Mitään ei saa pöyrästä puuttua: pekonit, hämmi (isoa kinkkua), piffit, lihapullat, - - (V-J, s. 346)

hämmiateria s. esim. seurakunnan järjestämä tilaisuus, jossa tarjotaan myös ruokaa, tässä tapauksessa pääruokana kinkkua. *ham + ateria*. — Vappua ja äitienpäivää vietetään parkissa sunnuntaina t.k. 7 päivänä, alkaen plättyhämmiaterialla kello 12. (Ind, 1967)

hämmi-illallinen s. Vrt. ed. — Tänä lauantaina seurakuntamme nuoret, siis Luther liittolaiset tarjoavat ”hämmi-illallisen” kirkon alasalissa klo 5,30 ja 6,30 illalla. (NU, 1967)

hämmininkku s. kinkku. *ham + kinkku*. — Hämmininkku oli leikkuupöydällä kaksi kananmunaa vieressään. Hämministä leikkelin viipaleita niin monta kun pannun pohjaan sopi. (AU, 1967)

hämmpaisti s. kinkkupaisti. *ham + paisti*.

hämmockki, hämokka s. → hammokki.

hämpörkeri s. ~ hämpurkeri ~ hämperkeri ~ hämperkiri ~ hämpörkki ~ hämpärkkäri ~ hampurikka. *hamburger, hamburg*. — 1. jauhelihipihvi; hampurilainen (halkaistu sämpylä, jonka välissä on jauhelihipihvi). — Mennään syömään hämpörkeriä. (SiLa) // Ilmoitus: Ravintola on hyvä, mm. kuumaa hyvää soppaa, kuumia koiria, hämpurkeriä ja kahvia. (Raivaaja, 1951). — 2. (kuv.) liihakkeulus. — Nyt kun oli se kauhija ilmalaivaonnettomuus jossa meni niin paljo (ihmisiä), meilläkin (= hautaustoimistossamme) oli täällä viis ruumista, eikä ne ollu ruumiita, ne oli vaan hämperkiriä. (EmLe)

hämpörkkiponssi s. hampurilaisen sämpylä. *hamburger bun-s*.

hämrrätä v. ~ hämerätä. vasaroida. *hammer*.

hänginlaini s. nuora, jolla ”lyijylaini” ja ”korkkilaini” sidotaan verkkoon. *hanging line*.

hänglätä v. → häntlätä.

hängätä v. → hengata.

hänkaara s. resiina, käsivaunu. *handcar*. — Se oli resiina eli ”hänkaara”, jolla joukko rata-työmiehiä, paasinsa johtamina, kiireesti rientsivät junaonnettomuuspaikalle. (Herneshuhta, s. 44)

hänketsi s. ~ hänketti. nenäliina. *handkerchief*. — Tässä on hänketsi, siivoa tuo nenäsi alusta! (JuHä) / Tämä on käsin tehty hänketti. (TeSe)

hänpääki s. ~ hänpääki. käsilaukku. *handbag*. — Hänpääkiä sanotaan natinkilaukuks. (LaWi) / Minun hänpääkini taisi jäädä karaan. (JuHä)

hänteli s. *handle*. — 1. kädensija. — Siellä takana (aurassa) oli sitte semmonen käsipuu elikkä hänteliksi (sitä sanovat). (JaMä) — 2. kirveen, vasaran tms. (harv. perunan) varsi. — Kirves sielä oli äks, mutta häntelin nimeä minä en muista (oli joku kanadansuomalainen selittänyt). (ErPe) / Se (isä) tekee vaikka mitä, niinko kirveen varsia ja sahan hänteliä. (EsHi) / Se varsta oli semmonen että siinä oli pitkä hänteli ja se heilu erestakasin noin kun lyätiin. (EmMä) / Siä oli (yöpakkasen takia) menny kaikki perunan häntelit Lapissa (= Lappi-nimisessä suomalaiskylässä). (SiLa)

häntelpaari s. ~ häntelipaari. polkupyörän ohjaustanko. *handle bar*. — Paisikkeli toppas krävelissä (= soraan) ja lensin yli häntelpaarin. (HePe)

hänti a. kätevä, helppokäyttöinen, sopiva. *handy*. — Kyllä tuo oli paljon häntimpi tuo seiväskonsti (kuin haasian käyttö). (JeLa) / Se farmi oli niin häntillä paikalla. (SiLa) / Se on hänti että sulla on tuo sanakirja mukana. (AiKä)

häntikäppi s. ylimääräinen vaikeus, vamma. *handicap*.

häntimies s. apumies. Vrt. *handyman*. — Ma olin siellä (kaivoksessa) häntimiehenä. (JaLe)

häntimänni s. apumies. *handyman*.

häntisti adv. mukavasti, sopivasti. Vrt. *handily*. — Sattuipas häntisti kun satut tulemaan. (JyHä) / Pyykinpesu käy niin häntisti nykyään masinoilla. (HePe)

häntlätä v. ~ hänlätä ~ hänglätä. käsillä, pidellä; järjestää. *handle*. — Jos sinä meet kattoon ne kivipaalit mitä minä olen häntläänny! (AnPy) / Känäri (= säilyketehdas) ei voinu enempää hänlätä (kaloja). (AnVi) / Ne häntlät sen haussin toiseen paikkaan. (SiLa)

- häntsaa** s. käsisaha. *handsaw*.
- häpentyä** v. tapahtua. *happen*. — Siä se häpentyä aiva riitin koornerissa (= kadun kulmassa). (SiLa)
- häpöntää** v. sattua. *happen*. — Mikä siinä häpöntä? (SiLa)
- häpi** a. ~ häppinen. onnellinen. Vrt. *happy*. — Me olimme yhtä häpiä kun nyt täällä Ameriikassa. (UIKa)
- härkätiimi** s. härkäpari. härkä + *team*. — Ennen oli härkätiimit joilla peltoa klinattiin. (ElHo) / Minä muistan vähä kun minä olin Viikin härkätiimiä kivireen kyytillä; minä olin vissiin parin vuoren vanha. (FrNo)
- häränpääkala** s. useista isopäisistä kalalajeista käytetty nimitys: mm. simppe. Vrt. *bull-head* + kala.
- häspi** s. säppi, salpa. *hasp*. — Häspi paanan ovesa oli ruostunut. (TeSa) / Ovi pitää olla häspissä. (ToKa)
- hässä** s. lihalaatikko, pyttipannu (ruokalaji). *hash*. — Tehdään siitä lopusta roustista hässiä. (HePe) / Miehet naureskeli (syömään mennessään kaksimielisesti) että jos vaikka sais tännään taas hässiä. (AnHo)
- hätsetti** s. → häksetti.
- hätseri** s. ~ hätseri. hautomo. *hatchery*. — Ajettiin kattomhan sielä Cantepöris Pläinfiilitin kyläs (= Canterburyssa Plainfieldin kyläsä) isoonrikkahan Antti Laakson ”hätseriä”, elikkä kananpoikahautomoa. (V-J, s. 92)
- hätstätä** v. hautoa. *hatch*. — Kuinka kauan se ottaa nuitten kanojen hätstätä nuo munat? (TeSe)
- hääffätaala** s. puoli dollaria. Vrt. *half a dollar*. — Lähde sinä tuomaan kaupungista puolella dollarilla hyvää lehmän lihaa, viidelläkymmenellä sentillä hyvää lampaanlihaa ja ”hääffä-taalalla” hyvää sianlihaa. (Herneshuhta, s. 97)
- hääfvei** adv. ~ häähvei ~ hääffei(s). puolitiesä. *halfway*. — Nyt ollaan hääffei(s) Toronton. (SiLa)
- hääfänhääf** adv. ja s. ~ häähvänhäähv ~ hääp-nähääp. *half-and-half*. — 1. puoleksi. — 2. kermamaito, kahvikerma. — Aamulla oli aina koonfleiksiä ja hääfänhääffii. (ElHu) / Pane siihen kaffiin hääfänhääffää! (SiLa)
- hääkeeki** s. hääkaku. hää + *cake*. — (Tanssittuasi morsiamen kanssa) sittes sä saat sitä hääkeekiä vielä palan. (FrNo) // Jokainen joka antoi rahaa, tansitti morsianta ja sai sen jälkeen kahvia ja palan ”hääkeekiä”. (US, 1982)
- hääpaartit** s. plur. hää; häävastaanotto. hää + *party*.
- häävfriitti** s. puoliverinen, sekarotuinen. Vrt. *half-breed*. — Jouppilan Matti Ikoolan kylästä on tukkitöis ja sill’ on ”häävfriitti-vaimo”, se tarkoittaa että se on puoli-intti, isä suomalaane ja puhuu suomia. (V-J, s. 403)
- hörssi** s. ruumisauto, -vaunut. *hearse*.
- hörtätä** v. *hurt*. — 1. tehdä kipeää, puristaa. — Kenkä on niin pieni, se hörttää isooarvas-ta. (SiLa) — 2. loukata. — Se hörttäs minua (puheellaan). (SiLa)
- höylämylly** s. höyläämö. Vrt. höylä + *mill*.
- höyrynsi** s. höyrykone; höyryveturi. Vrt. *steam engine*. — Se (juna) toppas siinä ku oli se vesitänkki, se höyrynsi toppas siehen othan vetä. (FrNo)
- höyrylinjuri** s. höyrylaiva. Vrt. *steamliner*. — Varataksenne itsellenne matkustustilan höyrylinjureissa Suomeen v. 1951 tai 1952, liittääkää nimenne toimistomme matkailijalitalle nyt. (SK, 1951)
- ihana** a. Vrt. *wonderful*. — Ensin ihanat kesän terveiset. (AU, 1976) / 9 heistä olivat Youth Campilta jossa on ollut ihanaa herätystä heidän keskuudessaan. (AU, 1976)
- iikeli** s. kotka. *eagle*.
- iisi** a. helppo. *easy*. — Se työ oli niin sievää ja iisiä. (PeAu) / Se on iisi ottaa sieltä ylhäältä. (SiLa) // Luulen että minäkin osaisin koko lailla mutta se äidiltä opittu Alajärven murre on niin iisiä että sitä vaan tuloo käytettyä. (AU, 1976)
- iisisti** adv. helposti; hiljaa. Vrt. *easy, easily*. — Se (valokuva) löytyy jostain oikeen iisisti. (ImNi) / Ne haluaa iisisti varastaa kun niillä on sansti (= tilaisuus). (AnVi) / (Lapsille:) Olkaa iisisti! (SiLa) // ottaa iisisti. Vrt. *take it easy*. — Olen ottanut pienen paussin — ottanut iisisti. (AU, 1976)
- iisteri** s. pääsiäinen. *Easter*. — Se (vävy) haluaa minun olla täällä nyt nii seittämäntoista

- päivään, iisteriin. (AlLa)
- iisteriponssi** s. pääsiäispulla. *Easter bun-s.*
- iisti** s. itä. *east.* — Se (talo) on tästä meiltä tuonne iistiin päin. (LoTi)
- iistinvaltio** s. Yhdysvaltain itäosassa sijaitsevista osavaltioista. Vrt. *the East.* — Yksiki (autoilija) tuli iistin valtiosta. (JuIl)
- iistipää** s. itäpää, itäosa. *east + pää.* — Se nainen piti koiratorppaa (seudun) iistipäässä. (AnKo)
- iitata** v. syödä. *eat.* — Ajetaan kaaralla hillin toppiin ja iitataan aiskriimia. (ToKa)
- iiveveeläinen** s. tietyn ammattiyhdistyksen jäsen. Vrt. *IWW (Industrial Workers of the World).* — Sitten oli sanottihin iiveveeläisiä, jotka oli junionistia. (ErVi)
- iiven** adv. ~ eeven. *even.* — 1. jopa, vieläpä. — Minä olin ympäri osuuskaupassa työssä, iiven Misikaanissa asti minä olin työssä. (EdNe) / Siellä (New Yorkissa) ei o kukaan puhunu suamia, siällä toiskiälisis palvelin ja iiven suomalaiset puhuu aina englannin kieltä. (EmLe) // On vaikea ymmärtää, miksi yleensä tämä uusi misis antoi vääriä informissonia ex-miehistään, iiven valehteli. (AU, 1981) — 2. tasan, täsmälleen. — Se on iiven niinku mä sen sulle oon sanonu. (SiLa) / Se on nyt iiven näin: sulle toinen puoli, mulle toinen puoli (rahasta). (SiLa) — 3. iivenissä = tasassa, kohdallansa. — Ne (= ojat) on nykyään fyllätty (= täytetty) kaikki, että ne on iivenih niinkun tie on aina. (WeSa) / (Toteamus puuta nostaessa:) Se on nyt justiin iivenis. (SiLa) — 4. tasoihin. — Päästä iiveniin jkn kanssa = maksaa samalla mitalla. Vrt. *get even.*
- ikälimetti** s. ikäraja. *ikä + limit.* — Täällä on ikälimetti (kouluun mennessä). (TuMo)
- ilmakaara** s. ilmaradan vaunu. *ilma + car.*
- ilmakenttä** s. lentokenttä. Vrt. *airfield.* — Paikka sijaitsee Lantanen ilmakenttää vastapäätä. (TE, 1967)
- ilmalaiva** s. lentokone. Vrt. *airship* (vanh.), *aircraft.* — (Äsken tehdyllä Suomen-matkalta) neljään ilmalaivaan piti muuttaa, ensin täältä Suppurista lähetettiin, ni sitte me Toronnossa Maltonilla muutettiin ja sitte mentiin Nyörkkiin ja siellä muutettiin siihen issoon Atlannin laivaan ja sitte Suomen laivaan. (IiMä) / Mutta enuvei niin me lähdimmä täältä ilmalaivalla Nyörkkiin. (JuIl)
- ilmalaivakenttä** s. lentokenttä. — - - että ne tulis meitä vastaan ilmalaivakentälle. (JuIl)
- ilmalaivanajuri** s. lentäjä. — Vanahin poika on ilmalaivanajuri. (SeFr)
- ilmalaivapysäkki** s. lentokenttä. — Yksi suurimpia ilmalaivapysäkkiä (on Labradorissa). (ViMä)
- ilmapaketti** s. ilmakuoppa. Vrt. *air pocket.* — Me purottiin seittemänkymmentäviis jalakaa ilmapaketis (lentäessä). (ViMä)
- ilmaposti** s. lentoposti. Vrt. *air mail.* — Lähettän ilmapostis tän noottini. (IiHu) // Toukok. 15. 1919 Ilmapostin kuljetus Chicagon ja Clevelandin välillä alkoi. (SK, 1921)
- ilmasuhteet** s. plur. sääolot. Vrt. *weather conditions.* — Me täällä jo kilpailemme ilmasuhteissa Floridan kanssa. (Ind, 1967)
- ilmautiset** s. säätiedotus. Vrt. *weather report.* — Ei tiedä yhdestä minuutista toiseen minikälaista ilmaa tulee ja jos luottaa ilmautisiin niin silloin on aivan hukassa. (AU, 1976)
- iloinen** a.: olla iloinen tekemään jtk = tehdä mielellään jtk. Vrt. *be glad to do.* — Me olemme iloisia näyttämään teille tavaroitamme. (Raivaaja, 1911)
- iltalounas** s. iltapala. Vrt. *ilta + lunch.* — Sitte vielä päätteeksi heidän tyttärensä luo iltalounaalle. (AU, 1976)
- imeläperuna** s. bataatti. Vrt. *sweet potato.* — Imeliä perunoita saatiin Roane kauntissa. (SK, 1918)
- imigrantti** s. (maahan tuleva) siirtolainen. *immigrant.* — Nämä (Kanadassa syntyneet) tulevat paljo helpommin toimeen kun jos tulee joku imigrantti tänne. (SeKi)
- implementti** s. työkalu, kapine. *implement.*
- implementtihomma** s. (maatalous)työkalujen myynti. *implement + homma.*
- impruuvata** v. parantaa, kehittää. *improve.* — Haluaisin impruuvata minun suomen kieltä. (TeSe)
- imöteissönjeli** s. korvikehyytelö. *imitation jelly.* — Muistan että monta kertaa ku kouluun mentiin niin ei ollu muuta ko semmosta imöteissön jeliä leivän päällä. (MaVa)
- indepenttijuhla** s. itsenäisyysjuhla. Vrt. *independent + juhla.* — Monta vuotta peräkkäin olen aina joutunu hommaamaan ohjelmat sinne Suomen indepenttijuhlaan. (AnHo)
- industrialisti** s. teollisuuden harjoittaja, teollisuusmies; industrialismin kannattaja. *industrialist.* (Alanne)
- indžoiata** v. ~ enjojata. *nauttia. enjoy.* — Ei

- sitä voi indžoiata (ts. huonosta TV-ohjelmasta ei nauti). (OtPi)
- infessoni** s. tartunta. *infection*. — Sain (saunasta) sellaisen infessonin jalkaani. (SiLa)
- informeissoni** s. informaatio, tieto. *information*. — On vaikea ymmärtää, miksi yleensä tämä uusi misis antoi vääriä informeissonia ex-miehistään, iiven valehteli. (AU, 1981)
- ingliska** s. → engliska.
- inkki** s. muste. *ink*. — Tykkään mustasta inkistä paremmin kuin sinisestä. (HePe) / Nyt on kaikki inkki lopus. (SiLa)
- inkomtäksi** s. tulovero. *income tax*.
- inkomtäksiplankki** s. ~ -plänkki. tuloverolomake. *income tax + blank*. — Täytyy fillata inkomtäksiplankit. (HePe)
- inletti** s. kapea lahti tai salmi. *inlet*. — Ilmoitus: Talo myytävänä. 3 mh, 2 kh, keskusilm, hedelmä puita, syvän kanaalin varrella, vastapäätä Boynton Beach inletia. (AU, 1985)
- inloo** s. ~ inlaa. avioliiton kautta sukulaiseksi tullut, erik. (plur.) appivanhemmat. *in-law*.
- innostua johonkin** v. innostua, kiinnostua jstak. Vrt. *get interested in something*. — Se (nim. ilmoitus) on lukemisen arvoinen, varsinkin jos te olette innostuneet mukavuuteen ja käytännölliseen keittämiseen. (Raivaaja, 1911)
- innörtuoppi** s. sisärengas. *inner tube*.
- insentti** a. syytön. *innocent*.
- insait** adv. sisällä, sisälle; sisäpuolella, sisäpuolelle. *inside*. — Ota nuo tinksit kaikki insait ennenko lähretään ulos. (SiLa)
- insi** s. ~ inssi. veturi, höyrykone, moottori. *engine*. — Sielä (kaivoksessa) ajoo insi sen (puhujan miehen) päälle eräänä syyspäivänä. (MaMo) / Se oli siihen aikaan höyryllä käypä insi. (NeSa) / Hannes runnas sitä insiä ja isä oli siälä fältin nokas. (FrNo)
- insinööri** s. ~ insinjööri ~ insinääri. koneenkäyttäjää, veturinkuljettajaa; insinööri, tekniiko. Vrt. *engineer*.
- insitali** s. veturitalli. *engine + talli*. — Sitte minä olin Eerissä Veslävillen nimisessä paikassa, sielä tehtiin Nyyork-sentraalille insitalia. (EmKi)
- insooli** s. kengän sisäpohja, pohjallinen. *insole*. — Vein ne sinun vanhat kenkäsi korjattavaksi niin että niihin tulee uudet insoolit. (SiRi)
- inspektata** v. tarkastaa; katsastaa. *inspect*. — (Kun te siellä Minneapoliiksessa asuitte niin mitäs siellä tuo mister teki?) Se oli karatsissa tyässä ja minä osan aikaa inspektasin kellehtehtaassa kelloja. (MaVa)
- inspektori** s. ~ inspehtuuri. tarkastaja, tarkkailija; asemavirkailija. Vrt. *inspector*. — Se oli pieni yksinäine asema, ku Kouran pysäkki, mutta saimme kokia, kuinka avuliahia ja ystävällisiä ”inspehtuurit” täälä oli. (V-J, s. 87)
- inssi** s. tuuma, tuuman mitta. *inch*.
- inssyränssi** s. vakuutus. *insurance*.
- instäntli** adv. heti, silmänräpäkässä. *instantly*. — Siellä (kirkossa) oli paljo ihmisiä kuka pelastu, Jumala hiilas ne, instäntli. (AnCu)
- instänttikahvi** s. pikakahvi. Vrt. *instant coffee*.
- insulaatio** s. eriste. Vrt. *insulation*. — Nykyisin USA myöntää alennusta inkomtäksiin talonomistajalle kun hän laitattaa seiinensä insulaatiota. (SiRi)
- insulaattori** s. eristin. *insulator*. — Kitit ampuivat insulaattorit sähköpoolista. (HePe)
- insuleerata** v. (tekn.) eristää. Vrt. *insulate*. — Suomen haussia ei tarvinnu insuleerata. (VäAu)
- insuleissoni** s. ~ insuleissöni ~ insuleissi. eriste. *insulation*. — Ne tekee haavasta insuleissonia. (VaMa) / No minä laitoin hälle sitte kaksinkertasen sinne sen insuleissönin. (EeOr)
- insuurata** v. ~ insyyrätä. vakuuttaa. *insure*.
- insuuri** s. ~ insyyri. vakuutus. Vrt. *insure, insurance*. — Siellä ei ollut mitää insyyriä mainih (= kaivoksessa). (VäAu)
- insuurikomppania** s. ~ insyyri-. vakuutusyhtiö. Vrt. *insurance company*. — Ei pankki siinä mitään menettäny, se on insyyrikomppaniat jotka menettää. (LoTi)
- insuurimies** s. ~ insyyri- ~ insuri-. vakuutusasiamies. *insurance + mies*. — On ollut hyviä suomalaisia insurimiehiä. (ArLe)
- insuurisysteemi** s. vakuutusjärjestelmä. Vrt. *insurance system*. — Se (presidentti Franklin Roosevelt) pani tämän sosiaalisuritin niin eläkkeenkin alkuun, joka on niinkun insuuri-systemi. (MaKo)
- interiseerata** v. → intresseerata.
- interjuuvaja** s. haastattelija. Vrt. *interview*. — Tässä Tampun rähäkässä muutama ilta sitten, TV interjuuvaja kysyi mustalta, joka oli joh-toasemassa, mistä tämä kaikki johtuu. (Ind, 1967)
- interjuuvata** v. haastatella. *interview*. — Kävin tässä viime pyhän aikana interjuuvaamassa chicagolaista kesäjuhla-komiteaa. (Työmies,

1916)

intinjuuri s. seneganjuuri (lääkekasvi). Vrt. *Indian* + juuri. — Tätä kasvia, jonka kukka on pieni, pyöreä, punertava, (Saskatchewan provinssin) intiaanit ”pikkasivat” hietikkoken-tillä, pesivät ja kuivasivat ja myivät kauppoi-hin. (FrNo)

intinkesä s. jälkikesä, intiaanikesä. Vrt. *Indian summer*. — Toivomme kaunista intin ke-sää, jos sitä enää on kun tämä kirje on pai-nossa. (AU, 1981)

intinpiikki s. eräs (ainakin Etelä-Wyomingis-sa kasvava) matala, kovapiikkinen kaktuskas-vi. (Alanne)

intinsiika s. eräs siikalaji, huonolihaisempi kuin tavallinen siika. (VaHun)

intorssata v. siirtää (šekki) jklle. *indorse, en-dorse*. — Olin unohtanut kirjoittaa nimeni tse-kin takapuolelle ja pankin telleri ei ottanut sitä vastaan ennen kuin intorssasin sen. (SiRi)

intresseerata v. ~ interiseerata. kiinnostaa. Vrt. *interest*. — Se kirja ei intresseeraa minua. (SiRi) // Me olemme intresseerattuja näke-mään ainoastaan sen, että heille annetaan ta-sapuolinen kohtelu. (Työmies, 1916)

intrestä s. korko. *interest*. — He voi panna niin raskaan intrestin niihin maksamattomiin ve-roihin että se koko omaisuus menee hallituk-selle. (AU, 1976)

intti s. ~ inti. intiaani. *Indian*. — Ne (uudis-asukkaat kiitospäivänä) haastivat intit ja naa-purit ja kaikki ne sitte toivat niitten omat ruat. (EsHi) / En minä usko että ne Parakka-kaun-tin intit olis saaneet hallituksen elatusta. (JoTa) / Niitä on monta eri traippia (= hei-moa) inttiä. (ViLa) / Se oli oikeen siivo intti, ei se mittään koskaan tehny. (EsHa) / Siin oli suomalaisia inttiä; ne on ne lapset oppinu, ni oppineet suomen kieltä ne intit. (WeTa) // Paljon on aset muutuneet niiltä ajoilta, kun on käyty intti- ja rintamasotaa. (AU, 1975)

inttifameli s. ~ -famelli. intiaaniperhe. *Indian family*. — Täälä oli kun mentiin Tränrukin linjalle, lähetettiin Kookreenista (= Cochrane, Ontario), ni sillä välillä me nähtiin kolome inttifamellii. (ViHä)

inttihellu s. intiaanistävätär. Vrt. *Indian* + hellu. — Sillä Nelssonin Kassulla oli inttihel-lu. (ViLe)

inttikontri s. intiaanien asuma-alue. *Indian country*.

inttikylä s. intiaanikylä. *Indian* + kylä.

inttipoika s. intiaanipoika. *Indian* + poika. — Mäkin oon tavannu aivan suomalaasen intti-poijan. (V-J, s. 335)

inttireservi s. intiaanireservaatti. Vrt. *Indian reservation*. — Vaitvuutin tykönä on inttires-ervi. (JuMä)

inttiriisi s. villiriisi. *Indian rice*. — Intti-riisi on vuosisataasta luonnonruokaa. Sitä kasvaa eräis järvis itsestensä. (V-J, s. 336)

inttivilitsi s. intiaanikylä. *Indian village*.

invaitata v. kutsua (juhlaan vieraaksi). *invite*. — En mene heidän juhliinsa, ei minua ole in-vaitattu. (SeHe)

inventata v. keksiä. *invent*.

inventoori s. ~ inventario. kalustokatsastus, inventointi; tavaraluettelo, omaisuusluettelo; varasto, kalusto. Vrt. *inventory*. — Täytyy vissiin vähentää inventariota jollakin lailla (kun on muutettu pienempään asuntoon). (AU, 1975)

invesmentti s. ~ investmentti. (rahan)sijoitus. *investment*.

investata v. sijoittaa (rahaa). *invest*.

invoissi s. tavaralasku, faktuuru. *invoice*. — Tässä invoississa on misteeki. (HePe)

ismos s. ~ ismus. kannas. *isthmus*. (Alanne)

iso a. Vrt. *big*. — 1. suuri, tärkeä. — Noo kyl-lä se oli iso päivä Fitsböögissä (kun president-ti vieraili kaupungissa). — 2. runsas. — Mutta farmilla meillä oli iso aamiainen. (EdWi)

iso osa (jstak) huomattavasti, aika paljon; mo-net. Vrt. *a great deal (of)*. — Iso osa Detroi-tin suomalaisista ovat syntyneet tai asuneet Kuparisaaren alueella ja menevät takaisin sin-ne kesälomilleen. (AU, 1976)

iso pyssy mahtimies; (työpaikkapuheessa) joh-taja, ukkoherra, päällikkö. Vrt. *big gun*. — Hän on iso pyssy siellä Sikakossa. (SiRi) / Meirän Trudeau on iso pyssy. (KaKn)

istua v.: panna istumaan = jättää syrjään, lo-pettaa toiminta. Vrt. *let sit*. — Ne panivat rait-tiusseuran istumaan, ei enää tarvittu. (IiSa)

istumahuone s. olohuone; odotushuone. Vrt. *sitting room*. — Suuri kaunis istumahuone oli (siinä virastossa, jonne maahan tullut vietiin.) (KaSa) // Ilmoitus: Mellotone on nimeltään maali, joka on ihmeteltävän hyvää istumahuo-neeene ja sänkyhuoneene seiiniin ja kattoi-hin. (Raivaaja, 1925) / Usein ruokapöydässä ja toisinaan illallisen jälkeen viereisessä istu-mahuoneessa sukeutui vilkas keskustelu päi-vän tapahtumista. (Työmies, 1943)

istumaruuma s. Vrt. ed. — On kitsi ja ruokaruuma ja istumaruuma. (KuKa) / Siinä oli vaan kolome (huonetta), niinkun petiruuma ja istumaruuma. (MaLa)

istumatuoli s. tuoli, istuin. — Useimmissa höyrylaivoissa on suuret ruokasalit istumatuoleilla 500-700 hengelle. (SHOA, 1904)

itsehyvä a. omahyväinen. — Jos me kristittyinä itsehyvinä jäämme syrjään, jätämme vääryydelle liian suuren vallan. (AU, 1976)

itsepätsäri s. talouttaan yksin hoitava henkilö (sanotaan etenkin yksinäisistä miehistä). Vrt. itse + *bach*. — Sitte kun pappi kuali niin sitte minä otin (asumaan) itteppätsäriä. (FiHa)

itäetelä s. kaakko. Vrt. *southeast*. — Tämä sairaala on yksi Itä-Etelä-valtioiden suurimpia. (Ind, 1967)

itäpohja s. ~ itäpohjoinen. koillinen. Vrt. *northeast*. — Joskus vieläkin kuvittelen, että ne 200 weekendiä suomalaisissa perheissä olisivat antaneet minulle alkuaiheen kirjoittamaan iloisia, vilkkaita juttuja näistä itäpohjan valtioista. (FA H, s. 426) / Itäpohjois-lummimyrskyn sattuessa siirretään tilaisuutta. (TE, 1967)

J

jaari s. tölkki. *jar*.

jaartata v. vetää puita metsästä sahalle tai ratapihalle. *yard*. (KSU, 1965)

jaarti I s. ~ jaartti. pituusmitta: 3 jalkaa = 91.4 cm. *yard*. — Minä oon mattoa tuolla farmilaki tehny kaheksakikymmentä jaartia aina kesässä. (ImAu)

jaarti II s. ~ jaartti. piha, pihamaa, aitaus; ratapiha; lautatarha. *yard*. — Ne pitää kaikki jaartinsa ja kaikki niin puhrasna. (HeTu) / Pitää ottaa kaarat pois tieltä ja panna kraatsiin elikkä jaartihin. (Alla) / Pääsin jaartiin työhön tonne — miksi sitä sanotaan? — ratapihalle työhön. (UrRa) / Se oli lautajaartisa pailaamasa lautoja sielä isolla sahamyllyllä. (VaFi)

jaartikaupalla adv. jaardeittain. *yard* + kaupalla. — Jaartikaupalla maksettiin sitte niistä

kankaista palkkaa. (KuKa)

jaartimies s. ratapihalla, lautatarhassa tai kaidoksen maanpäällisessä osassa työskentelevä mies; puutarhuri. Vrt. *yardman*. — Se oli jaartimias, se noita kartanoita (= pihoja) fiksas eli niitti. (AmPu)

jaartityö s. *yard* + työ. — 1. puutarhanhoito, pihatyöt. — Mieheni vielä kaikki jaartityöt tekee, vaikka viime lokakuussa jo 89 vuotta täytti. (AU, 1967) — 2. maansiirto- ja raiwaustyö esim. kaivosalueella. — Minä menin, sanottiin, jaartityöhön, maanpäällistyöhön (kaivoksessa). (ViHä)

jaketti s. → jäketti.

jakki s. → jäksi.

jami s. → jämi.

janitori s. ~ janitoori ~ jänitööri. talonmies; oven- tai portinvartija. *janitor*. — Ilmoitus: Janitorin paikka pienelle suomalaiselle perheelle. (Raivaaja, 1921) / Oli koulun janitorina useita vuosia. (AU, 1967)

japata v. tehdä tilapäistöitä; teettää (urakalla; alihankkijalla tms.); harjoittaa tukkukauppaa. *job*.

japi s. ~ jopi ~ jäpi. työ; työpaikka, toimi. *job*. — Se (hevosen kengittäminen) oli iso japi. (ErTö) / Paasin japia ne (ruotsalaiset) katte-
loo. (IsSe) / Se saikin japiin sinne Hankookiin. (JuIl) / En minä ainakaan sitä (presidentin) japia haluaisi. (LoTi) / Se oli sitte kauhea jäpi joka joutuu näyttämään sitä (valoa) pärevalkealla. (KnMä) // Olenhan minäkin heitä tavannut leipoa kun kädet oli uudet, mutta nyt ne on jo vanhemmalla puolen ja uuni ei ole hyvä, niin tyttö saa sen jopin pitää. (AU, 1967) / Loukkas auto-onnettomuures niin jalkansa, että sen piti se ”japinsa” (työnsä) lopettaa. (V-J, s. 65)

jappari s. tukkukauppias, urakoitsija; (urakka)työtä tekevä) työmies, metsuri. *jobber*. — Eikö se olis farmarille kannattanu maksaa saman ko sille japparille? (ChLe)

japsi s. → jäpsi.

jauhosokeri s. pölysokeri. Vrt. *powdered sugar*. — Jauhosokeri, runsas pauna vastaa yhtä kvarttia. (SK, 1921)

jeeli s. ~ jeili. putka, vankila. *jail*. — Astoriassa on uusi kauntin jeeli. (HePe)

jees adv. ~ jääs. myöntösanana: kyllä, niin, aivan. *yes*.

jeeveli s. kultaseppä. *jeweler*.

jeivookata v. ylittää katu vastoin liikennemää-

- räyksiä. *jaywalk*. — Ei saa jeivookata yli haiveen! (LaWi)
- jeli** s. ~ jelli. hyytelö. *jelly*. — Karpaloo saa ostaa sillä tavalla kannuissa että se on hyydytetty niinkö jeli, jeliksi tehty. (MiEs)
- jelo** s. valmispakkauksesta tehty salaatti- tai jälkiruokahyytelö. *Jell-O*. — Jotain sitten (on) päällyruokaa, jelo taikka keekkiä taikka jotain semmosta, päällyruaksi. (ImAu)
- jenkki** s. → jänkki.
- jepi** s. → jetti.
- jesseri** adv. ~ jessöri ~ jessööri. myöntösana: kyllä (hyvä herra), niin, aivan. *yes, sir*. — Sam: Tarkoitatko sinä näitä synoodia ja kansalliskirkkoa ja pikkukirkkosia? Kaaleppi: Jesseri, niitä juuri. (Josua, s. 21)
- jet-aikakausi** s. suihkukoneiden aika(kausi). *jet* + aikakausi. — Tänä Jet-aikakautena aika kuluu nopeasti. (AU, 1967)
- jet-kone** s. suihku(lento)kone. *jet* + kone. — Hän on työssä New Yorkin lentokentällä jossa isoja jet-koneita korjailee. (AU, 1967)
- jetti** s. ~ jepi. suihku(lento)kone. *jet (plane)*. — Noustiin ja jetti lensi hienosti. (FA H, s. 354)
- jevelli** s. → juveli.
- jiippi** s. ~ tšiippi. maastoauto, jeeppi. *jeep*. — Ei mitään tšiippiä (ollut) niinkuin nyt. (WiKa)
- jikata** v. pilkkiä (esim. turskaa). *jig*.
- jiki** s. eräs tanssi. *jig*.
- jiksoo** s. lehtisaha. *jigsaw*.
- jimi** s. sorkkarauta. *jimmy*.
- jimia** v. murtaa. *jimmy*. — Koita jimia sen auki! (LaWi)
- jitnuri** s. säännöllistä reittiä liikennöivä halpa pikkubussi. Vrt. *jitney*. — 73 jitnuria on jo eräältä yhtiöltä saanut vaadittavan takauksen. (Työmies, 1916)
- joinari** s. ~ joineri. puuseppä. *joiner*. — Ilmoitus: Laivanikkareita ja joinareita. Tulkaa työkaluinenne. (Raivaaja, 1946)
- jointata I** v. ~ joinata. liittyä jhk; liittää jk jhk. *join, -ed*. — Me oomma jointannu vanhain klupiin. (SiLa) / Sitte se Latikka-Jaska jointas armeijaan. (AuKu) / Minä otin ja jointasin itteni samaan junaan. (JuI)
- jointata II** v. tehdä lautaan ns. pontti (tav. höyläkoneella). *joint*.
- jointi** s. ~ jointti. *joint*. — 1. sauma, liitos, yhtymä, nivel. — Plummarin täytyi mennä hakemaan uusi jointi suuveriputkeen. (HePe) — 2. ravintola, kapakka (tav. jonkin ravintolaketjun osa). — Siinä on nyt Intersitissä (Inter City -nimisessä ostoskeskuksessa) montaa jointtia. (MaMa)
- joisi** s. ~ joissi. vuoliainen, välipohjan palkki, lattiapalkki. Vrt. *joist*. — Täytyy panna uudet joisit lattiaan. (HePe)
- joka aika** adv. jatkuvasti, joka hetki. Vrt. *all the time*. — Joutilaita miehiä on paikkakunnalla joka aika (Työmies, 1916)
- jokayksi** indef. pron. jokainen. Vrt. *each one*. — Me oomma jokayksi käyny sotaväen läpi, sekä isä että pojat. (JuHy) / Oli työtä jokayhelle aivan kylliksi. (RaJu) / Sitte ko ne (sukulaispojat) pääsi rippikoulun läpi ne jokayksi meni Norjaan. (LiBa) / (Vieläkö heidän lapsensa puhuvat suomea?) Jaa hänenkö? Jokayksi. (ImAu)
- jonkki** s. ~ jankki ~ junkki. romu. *junk*. — Sitä joutavaa jonkkia (mainoslehtisiä, tulee postissa). (IiSa) / Sillä on kaikenlaista jonkkia kellarit täynnä. (NiVä)
- jonkkimies** s. ~ jukkimies. romukauppias. Vrt. *junkman*.
- jookki** s. ~ joukki. vitsi, pila. *joke*. — Ne oli niitä sellaisia vanahoja jookkia, en minä sano. (OsNo)
- jotain** indef. pron. (likimääräisyyttä osoittamassa:) noin, siinä. Vrt. *some*. — Ilmoitus: Me ostimme jotain 5000 miesten paitaa. (Raivaaja, 1941)
- joukki** s. ~ juki ~ jukki. ies. *yoke*. — (Mitenkä ne härät valjastettiin?) Se oli kaksi keinoon miten ne valjastettiin: joku käytti oikeita haarneksia eli hiloja, toiset käyttivät sitä joukkia, puista joukkia joka pantiin niiden niskaan yli. (JaTo) / (Mitenkä ne härät valjastettiin?) No niille pantiin semmonen juki kaulaan, se oli puusta. (SoJo) / härjän jukki. (KuSi)
- joukkomitassa** adv. laajassa mitassa, sankoin joukoin. Vrt. *in masses*. — On työläisten vähennyksiä tehty jo aikaisemmin; nyt tällä viikolla vähennetään joukkomitassa. (Ind, 1967)
- joulukaroli** s. joululaulu. Vrt. *Christmas carol*. (Raivaaja, 1911)
- joulukeiki** s. joulukakku. joulu + *cake*. — Joulukeiki laitetaan kuukautta ennemmin. (ToJa)
- joulukänti** s. joulumakeinen. joulu + *candy*. — Ilmoitus: Hyviä joulukändiä ja joulukorttia on saatavana Keisalan Kändistorissa. (Raivaaja, 1911)
- juki I** s. lasi- tai saviastia, ruukku, kannu, kannisteri, tuoppi, viinipullo. *jug*. — Minä tein sitä kaljaa sitten joka viikko suuren puutam-

pullisen ja sitte ku oli noita suuria jukia niin panthin sitten jukhiin ja sitten ne kantoo miehet ne kellarihin ne juit. (FiHa) / Se on nyt 172 senttiä kaluunan juki täällä maito (hinnaltaan). (IsSe)

juki II, jukki s. → joukki.

juklata v. petkuttaa. *juggle*.

jukrainalainen a. ja s. ~ jukrainialainen ~ ukrainialainen. ukrainialainen. *Ukrainian*. — Täällä on kyllä kaikkia natsuunaa, täällä on pulakkia ja jukrainalaasia. (MeHu) / Muutamia (ranskankielisiä), mutta paljo jukrainialaisia myöskin (on tullut suomen kielen kurseille). (OiSa) / Täällä on ukrainialaisilla kielikoulu ollu aikasemmin. (AiMä)

jukuleeli s. pieni nelikielinen kitara. *ukulele*. (Alanne)

jumalan tarha s. kirkkomaa, hautausmaa. Vrt. *God's acre*. — Park Hill Cemetery. Esitämme uskonnollista musiikkia Jumalan kauniissa tarhassa. Tietoja hautauspaikasta tässä tarhassa saatte käymällä meillä tai kirjoittamalla. (SK, 1959)

jumpata v. hypätä; ottaa kyytiä (varkain rautatiellä). *jump*. — Mutta minä sieltä jumppasin ylätäkille, siellä oli yhres ruumas suomalaasia. (IiHi) / Jumppaa freittikaarahan ennenkö poliisi ketsaa (= hyppää tavaravaunuun ennen kuin poliisi ottaa kiinni)! (TeSe)

jumpo s. ja a. hitaasti ja kankeasti liikkuvasta kookkaasta ihmisestä tai eläimestä; suuri. *jumpo*. — Jumpo lasi maitoa on liika paljo sinulle. (LaWi)

jumppari s. eräänlainen metsätyömaalla tukkien kuljetukseen käytetty reki. *juniper*. — Sitten otettiin ja vejätettiin jumpparilla ne (tukit) träkin varteen. (LeAn)

jumpperi s. ~ jumppari. liivihame; villapusero. *juniper*.

jumppi s. hyppy. *jump*. (Alanne)

junetti s. huoneisto. (*housing unit*).

jungeli s. ~ junkeli. viidakko; (vars. 1930-luvun lamakaudella) piilopaikka, leiri, jossa kulkumiehet elivät, keittivät varastettua ruokaa. *jungle*. — Ne panivat sinne vähäsen airtainia (= jodia) ja sitä ne joivat sielä jungelissa. (MaWa) // Junkelissa, johon pysähdyin, oli kahdeksan miestä pelaamassa korttia. (Lindewall, s. 32) / Näiden nuorten tilaa voipi verrata niihin aikoihin kun itse otimme kyytiä rahtijunissa, keittelimme laihoja pöperöitä jungelissa ja avustuksien varassa. (Ind, 1967)

jungelikänki s. kulkuriporukka, joita oli 1930-luvun alkuvuosien pula-aikana. *jungle + gang*. — Olin minäki yhen talven jungelikängissä. (AnLa) // Kun työtä ei ollut saatavissa, syömistä hankittiin monin keinoin, mm. siten että vuorotellen ”jungelikängistä” lähetettiin pari miestä farmille ruokaa kerjäämään tai hengen pitimiksi varastelemaan esim. kanoja, lampaita ja porsaitakin sekä lypsämään metsässä laiduntavia lehmiä. (US, 1982)

jungeloida v. elellä porukassa luonnon helmassa. Vrt. *jungle*. — (Työtä etsivistä miehistä, jotka kulkivat vapaakyydillä tavarajunan katoilla;) nälän tullen he hypäsivät kyydistä josakin ja rupesivat ”jungeloidaan” eli elämään porukassa luonnon helmassa. (US, 1982)

juniformu s. virkapuku, univormu. *uniform*. — Mutta niin kauvan kun mä juniformua pirän ni minä en tee muuta ku ajan (autoa). (ViMä) / Nörssiillä (= sairaanhoitajilla) on juniformu. (SiLa)

junio s. ~ junioni ~ unio. ammattiyhdistys. (*labor, trade union*). — Mutta sitte neljätoista (= v. 1914) ensimmäinen maailmansota tuli täällä ja juniot tuli sisään silloin. (MiHi) / Kun me (puhuja ja hänen toverinsa) mentiin aamulla sinne (uuteen paikkaan) töihin, niin sappakometian presidentti tuli ja kysy että onko junion korttia. (AuÖr) / Siihe aikaan kun minä menin kolimainille ei ollu junioita vielä silloin. (MiHi) / Se junioni vähän määräjää mitä pitää tehdä ja mitä ei. (JoAn) // Työläiset kuuluvat unionsa paikallisosastoon 390 ja unioitten keskushallituksen taholta on myönnetty heille lakkoutuslupa. (Ind, 1967) / Kaupungin yleisten töitten tekijäin union taholta esitettiin valtuustolle viiden prosentin palkankorotus kaikille, jotka ovat uniossa. (Ind, 1967) / Otsikko: Unio-äänestys Two Harborissa. (Ind, 1967).

junionisti s. ~ unionisti. ammattiyhdistyksen (aktiivi)jäsen. *unionist*. — Sitten oli, sanottiin liiveveeläisiä, jotka oli junionistia (puhe on amerikkansuomalaisten ammattiyhdistyksistä). (ErVi) // Unionistit saavat nukkua pulmanvaunuissa. (Työmies, 1916)

junionkirja s. ammattiyhdistyksen jäsenkirja. *union + kirja*. — Minulla oli junionkirja taskussa. (ToNo)

junionmaksu s. ammattiyhdistyksen jäsenmaksu. *union + maksu*. — Ja junionmaksut on niin korkeet. (MaSu)

- junionsyytti** s. ~ unionsuutti ~ unionpuku. miesten alushaalari, ”paitahousut”. *union suit*. — Ilmoitus: Miesten unionsuutteja. Harmaa ja ecru-värejä (= valkaise mattomia, ruskehtavia). (Raivaaja, 1931) / Hänellä oli myös ”union suutti” alusvaatteenaan, jota - - kehoitin hänen heittämään narun päässä - - mereen pariksi päiväksi, sillä olisin halunnut mielelläni tietää, minkä värinen tuo mainio vaatekappale oli alunperin ollut. (FA H, s. 179)
- junioontua** v. perustaa työpaikalle ammattiyhdistys. Vrt. *unionize*.
- juniori** s. nuorempi tai arvoltaan alempi henkilö; nelivuotisen high schoolin kolmannen luokan oppilas. *junior*. — Sitten tuli sauvojen heiluttajia ja (koulun) juniorien soittokunta. (AU, 1976)
- junivöösiti** s. ~ junivöössiti ~ junivörsiti ~ juniversiti ~ juniversati ~ univöösiti. yliopisto. *university*. — Ne (tyttävät) on tuolla nin Postonin junivöössitissä vielä ottanut erikoiskursseja. (HeRa) / Ne rupes talvella ottamaan tuota sivilsoörvikursseja, ja minä olin vihaan, mä sanon: ”Ei sitä tarvitte nyt ottaa, että menee vuareksi juniversatihin nin sehän on oolrait ja olla vain opettajana.” (MaMo) / Poikani joka käy täällä Loressin (= Laurentian) juniversitissä. (ArLe)
- junivöösitihospitaali** s. yliopistollinen keskussairaala. *university hospital*. — Minun leikattiin junivöösitihospitaalis. (LoTi)
- junksoo** s. kahden (tai useamman) radan yhtymäkohta. *junction*.
- junou** adv. ~ juunou. katsos, näes, nähkääs. *you know*. — Se ukkonen präiski siellä täällä, ju nou. (FrNo) / Nyt jo kaikis hotelliis on sauna ju nou (FrNo) / Hän oli täällä Steit-tiaatterissa juu nou, kliinaamas juu nou. (LoTi) / Ne oli enemmän niinko punaasia minä luulen — juu nou — ne oli komönistiä. (AiLa) / Oli se mun isävainaa kans yks niitä noitia junou, joka pajulla noituu (ts. katsoi kaivonpaikkaa kaksihaaraaisella pajulla). (FrNo) // Äläkä herätä ennen kun on sänky eres ja kapsäkit sisällä, ju nov. (V-J, s. 397)
- jupet** adv. ~ juupet. aivan varmasti, sen saat uskoa. *you bet*. — Kyllä farmilla oli aina ruokaa, juu pet. (AnHo) / (Oliko teillä saunaa?) Ohjees, se oli kaikkein tarpeellisin, juu pet. (AnHol) / Näin on asiat, ju pet. (SiLa)
- jupilii** s. juhla. *jubilee*. — Menemme Portlanttiin kun siellä on musiikki-jupilii. (HePe)
- juri** s. valamiehistö. *jury*. — Sain kutsun juuriin kolmeksi kuukaudeksi. (HePe)
- jusii** adv. ~ sii. katsos, näes. *you see*. — Sillä oli aina silimäklasi jusii, Penetillä (ts. pääministeri Bennetillä). (FrNo)
- juukpaksi** s. levyautomaatti. *jukebox*.
- juupi** Union Pacific -rautatieyhtiö (Yhdysvalloissa). *U.P.* (Alanne)
- juusata** v. käyttää, kuluttaa. *use*. — Kaikki juusas sitä samaa (ulkohuonetta) jos oli monta perhettä yhres. (EdRi) / Mutta piti se (kynttilä) kuivata ennenkö sitä voi ruveta juusamaan. (JeLa) / Kyllä minä (englannin kielessä) pärjään mutta jos oikein korkealle mennään ni en minä sitte ennään voi korkeita sanoja juusata englantin kielessä, ei. (JuHy) / Älä juusaa minun taulua (= pyyheliinaani)! (SiLa) / Minä oon juusannu rekiä toukokuussa. (NeSa)
- juusi** s. ~ juussi ~ juisi. mehu. *juice*. — Keväällä se lähtöä tuohi siihen aikaan kun sitä otethaan tuota juusiakin (= mahlaa) koivusta. (SaMä) / Aamulla ne (amerikkalaiset) tavallisesti ottaa juussia. (RuHi)
- juveli** s. ~ juveeli ~ juvelli ~ juuveeli ~ jevelli. jalokivi. *jewel*.
- juvelikauppias** s. jalokivikauppias, kultaseppä. Vrt. *jeweler, jewel merchant / dealer*. — Oli ammatiltaan juvelikauppias ja kellojen korjaaja. (AU, 1975)
- juvelistoori** s. jalokivikauppa, kultaseppäliike. *jeweler's store*. — Sillä (tätini miehellä) oli iso juvelistoori. (EiSt)
- jäketti** s. ~ jaketti. lyhyt takki, ulkoilupusero. *jacket*. — Mulla oli työvaatteet sitte päällä, överhaalit, ja sitte järketti. (ViKu) / Ostin sitte villajäketin ja leiti (= rouva) jätti sen siihen kaunterin päälle (= myymäläpöydälle). (WeSa) // Sillä Hiihto-osastolla näin hiihtojäketin joka oli suomalaista tuotetta ja lisäksi vielä salolaista tuotetta. (AU, 1967) / Ylkä oli puettu turtle-kaulus villatakkiin jossa oli vielä sportjäketti päällä. (AU, 1967) / Niill' on möhliä (= väljä) villaane takkipusero vetoketjulla kiinni. Sitä sanotahan jaketiksi ja ne ovat räikiän kirjavia, useen aivan tulipunaaasia, sinisiä tai vehriäisiä. (V-J, s. 247)
- jäkki I** s. ~ jakki. *jack*. — I. nosturi, väkiviipu, ”tunkki”. — Lainaako minullen järkkiä että saan nostettua autoni ylös. (JuHä) // Kahdelle Minnesotan emännälle oli tullut flättätaijeri ja nostojäkki oli jäänyt Bemidjiin. (AU,

1967) — 2. sotamies korttipelissä.

jäkki II s. ~ lumperjäkki. metsätyö mies. Vrt. *lumberjack*. — Ja niin ”jäkit” taas lähti, pää ja paikat kipeenä, tukkikämpille vanhoos riisoonansa. (V-J, s. 354)

jäkkihämäri s. konevasara. *jackhammer*.

jäkkihauki s. eräs haukilaji. Vrt. *jackpike*.

jäkkinäntyy s. eräs mäntylaji. Vrt. *jack pine*.

jäkkipotti s. ~ jäkpotti. pelissä saatu suuri voitto, ”jättipotti”. *jackpot*. — Sai bingossa jäkpotin. (HePe) // Tässä on isommainen jäkkipotti; jos tämän voitan, niin sinut yhtä hyväksi piruksi kuin ihmiseksikin tunnustan. (Hernesuhtha, s. 96)

jäkkisäämeni s. eräs taimenlaji (2-3 naulan painoinen). *jacksalmon*.

jäkräpetsi s. ~ jäkräpetsi. pitkäkorvainen ja -säärinen amerikkalainen jänis. *jack rabbit*-s. — Minä koitin apua jäkräpetsiä Keski-Oregonissa. (LaWi)

jäkätä I v. *jack*. — 1. nostaa nosturilla (vrt. *jack up*). — Täytyy jäkätä kaara ylös kun tuli lättätaijeri. (HePe) — 2. korottaa (hintoja). — Jäkkäsi hinnat niin korkealle ettei siihen kauppaan enää tavallinen ihminen voi mennä ostoksille. (SiRi)

jäkätä II v. rupatella; räpättää, lässyttää. (*yakety-*) *yak*. — Minä jäkkään sinun kansa niin kauan (kunnes äiti tulee puhelimeen). (OtPi)

jämi s. ~ jämmi ~ jäämi ~ jami. hillo, marmeladi. *jam*. — (Kehotus nauhoittajalle:) Siinä pöyrällä on puhras kuppini ja pannu touvin päällä ja siinä on sitte nisun tapaasta ja panna siitä sitten jämiä päälle ja syörä! (MeHu) // Mutta eipä ne ihmiset niitä (halpoja luumuja) ostanee, vaan ostivat niitä jotka olivat kalliimpia! Voi kun piti tulla kotiin niitten (luumujen) kanssa ja hätä tuli ”jäämiä” niistä tekemään ja purkkiin panna, myös jäädytettiin. (AU, 1975)

jämäri s. tukkinosturi. Vrt. *jam*.

jänkki s. ~ jenkki. Amerikassa syntynyt. *Yankee*, *Yank*. — Mainessa ”jänkit” kulkivat lumikengillä ja suomalaiset suksilla. (TE, 1967) / Täys jenkki siis olemukseltaan, yksinkertaisesti, mutta hyvin puettu. (V-J, s. 107)

jäpsi s. ~ japsi. japanilainen. *Jap-s*.

järjestää v. sovittaa (musiikkia). Vrt. *arrange*. — Hään (kuoronjohtaja) paljo niinkö ihekkisäveltää, järjestää nuotit sen mukaa kun on kuorolaisten äänet, äänille sopivaks. (AiVä) / Oo, minä sen (sävelmän) itse järjestin.

(GeBe)

jätsätä v. ~ jatsata. tuomita, arvostella; arvioida, päätellä. *judge*. — Kyllä on helppoa jätsätä toisen asioita. (ToKa) / Hän ei pystynyt jatsaamaan matkan vaikeuksia etukäteen. (LaSu)

jättää v. sivuuttaa, ylittää. Vrt. *leave behind*. — Asukasluku on jättänyt 109 000 henkeä jo. (AU, 1976)

jäähaussi s. jääkellari. Vrt. *icehouse*. — Sielä oli hyvät jäähaussit (missä kaloja säilytettiin). (ViLe)

jääkerma s. jäätelö. Vrt. *ice cream*. — Ilmoitus: Meidän virvoitusjuomalaitoksemme on juuri se paikka, johon voitte viedä vaimonne ja lapsenne, lemmittynne ja ystäväanne saamaan jääkermaa ja virvoitusjuomia. (Raivaaja, 1916) / Ilmoitus: Virvokkeita, jääkermaa, päivällisiä, voileipiä, savukkeita ja purutupakkaa tarjoilemme yleisölle. (Alku, 1945)

jäämies s. jäätelönmyyjä. Vrt. *iceman*. — Minä sanon jäämiehelle, maitomiehelle, jotta en mää niin mairosta perusta, mutta anna aiskriimiä nyt tällä kertaa kun on kaukaasia vieraita. (SaMo)

jäätäjä s. pakastin. Vrt. *freezer*. — Ilmoitus: Perheen tarpeen täyttävä jäätäjä budjettimaksulla (= osamaksulla). (Raivaaja, 1956)

jörmi s. ~ jörmssi. taudinsiemen, mikrobi. *germ*, *germs*. — Se lääkäri oli lausunu että täällä on niin paljon kaikkea pasillia ja jörmiä. (WeSa) / Siinä lehmän lannassa ei ole yhtään jörmssiä. (EiSt)

K

kaala s. juhla, juhlanäytös. *gala*.

kaalata v. → koolata.

kaaletsi s. → kaletsi.

kaalstonit s. plur. sappikivet. *gallstone*.

kaanami s. talous. *economy*.

kaapelisanoma s. sähkösanoma. Vrt. *cable* + sanoma. — Amerikkalainen tänkkihöyryliva Goldshell satutti itsensä miinaan, ilmoitetaan sen omistajille kaapelisanomalla. (Työmies, 1916)

kaara s. *car*. — 1. auto. — Kaaroja kulki, semmosia köyhännäkösiä, huononäkösiä autoja. (OIII) / Siihen aikaan kaaran runko tehtiin puusta. (JoTa) / Sitte läheiset, tuttavat panevat niitten (morsiusparien) kaaroihin vanhoja kenkiä, ja vanhoja kannuja kaikkia riippuun, että se kaara rämisee niin kauhiasti. (MiEs) — 2. vaunu; rautatievaunu. — Ja ne ramarit sitte otti sen kiven ja pantiin semmoisiin kaaroin; se (malmikivi) vietiin rautatien kaaroilla. (HePel) / Minä täytin niitä kaaroja (= malmivaunuja), mitä ne on kolmen tonnin kaaroja. (ALLa) / Toisissa mainissa oli miulit siellä alla, hevoset jokka veti kaaroja. (FrAh) // Sanovat että tämä koli on liiaksi märkää ja kylmettyy rautatiekaaroihin. (AU, 1967) / Käsän porattihiin kiviä, ammuttihiin ja lapiolla luotihin ”kaarooihin”, vaunuuhin, joita verettihiin miesvoimin tai ajettiinhiin poneilla. (V-J, s. 286) // Yhdysanoja: flättä-, freitti-, hevos-, hän-, ilma-, katu-, kokki-, läri-, mokka-, molikka-, oori-, paksi-, paperi-, poliisi-, poorti-, striit-, tramma-, tumpbakaara.

kaarainsuuri s. autovakuutus. *car + insure*.

kaarakaravaani s. asuntovaunujono; autojen virta. *car + karavaani*. — Joka kesä on täältä Detroitista koko kesän kestävä kaarakaravaani Kuparisaaarelle, mutta tänä kesänä se on vielä suurempi määrältään. (AU, 1976)

kaarakraatsi s. ~ -kräätsi ~ -raatsi ~ -räätsi. autotalli. *car + garage*. — Mulla on puolitoista eekeriä tässä maata, sauna ja kaararäätsi. (IiMä).

kaaralasti s. ~ kaaran-. rautatievaununlasti. *car + lasti*.

kaaralinja s. linja-auton reitti. *car + linja*. — Ilmoitus: Farmi - - mailin päässä valtion tieltä, lähellä kaaralinjaa ja markkinoita. (Raivaaja, 1921)

kaarankorjuri s. autonkorjaaja, automekaanikko. *car + korjuri*.

kaaranlaisi s. ajokortti. *car + license*.

kaaraonnettomuus s. auto-onnettomuus. *car + onnettomuus*. — Täällä oli paha kaaraonnettomuus elokuun viidennen päivän iltana. (AU, 1975)

kaarapisnes s. autokauppa. *car business*.

kaaraportti s. ~ kaarportti. autokatos; autohalli. *carport*.

kaararaitti s. autoajelu, automatka. *car ride*. — Lääkäri oli sanonu kaks vuotta aikaa (= 2 vuotta sitten) tuolla Tuluutissa, ku siellä oli

niitä pesialistia, niin ne oli sanonu että se ei saa mennä kaararaitille eikä junakyytiin eikä pitkiin kaararaittiin. (LyLi)

kaararäikkä s. — 1. huonokuntoinen auto, romuauto. Vrt. *car + wreck*. — Siihen aikaan oli nuilla liivesteipeleillä (= vuokratalleilla) joku kaararäikkä sitte. (PeAu) — 2. hinaus-, korjausauto. Vrt. *car + wrecker*.

kaarasappa s. autokorjaamo. *car shop*. — Minä olin kaksi viikkoa joka aamu tuolla kaarasapalla kattomas työtä. (EmKi)

kaaratie s. autotie, ajotie. *car + tie*. — Kaaratietä sitten jo viimetteeltä oli. (EiHo)

kaarliikki s. ~ kaalikki. valkospuli. *garlic*.

kaarpaitti s. → karpainti-.

kaasu s. → kääsi.

kaateni s. ~ kaarteni ~ karteni ~ kaarneri. puutarha. *garden*. — Meillä on kaateni tuolla talon takana. (MiHi) / Jani pääsi ulostyöhön, kaarnerityöhön, huolehtimaan jaartista. (EmLe)

kaatörsnik s. eräs mustaraitainen, myrkytön käärme. *garter snake*.

kahviaiset s. plur. kahvikutsut. — Amerikois, suomalaaset kaupungeis ja farmarit maaseurulla, pitävät nyt syksyn tullen joka viikko ympäri maan tuhansia ”kahviaisia”, joilla kerätään varoja - - . (V-J, s. 62)

kahvimeikki s. ~ kaffimeikki. kahvinkeitin. Vrt. *coffee maker*.

kai s. mies, heppu. *guy*. — Onko tämä kai sinun hellusi? (JuHä)

kaikki hyvää eipä kestä. Vrt. *all right*. — (Haastattelijä: Kiitoksia vaan teille tästä jutusta!) No se oli kaikki hyvää. (MaLa)

kailaini s. ~ gai-. tukiköysi. *guy line*.

kaivosprospektori s. malmin-, kullansijä. Vrt. *mining prospector*. — Toimi joitakin vuosia kauppa-apulaisena Duluthissa ja ympärillä, siirtyen myöhemmin lännelle, jossa työskenteli vuosikymmeniä kaivosprospektorina. (SK, 1935)

kajuutti s. ~ kajutti ~ kajuutta ~ kajootti. preeriasusi, kojootti. *coyote*. — (Vieläkö täällä on kulukenu noita susia?) Ei oo paljo; niitä on joita sanotaan kajutiksi niitä pienempiä (susia). (KaMö) / Ne oli kajuuttia eikä timperiä (= harmaasusia), eikä kajuutti tuu ihmisen päälle; kajuutti on suren tapainen eläin. (WeSa) / Kajuutit tappoo ne ketut. (FrNo) / Kajutit veivät pihalta kanoja, niitä oli ennen paljon (New Finlandissa). (JuMä) // Kajuutti

- on maanvaiva sielä, jota preerivaltioos jahrat-
han suurina laumoona lentokoneestakin kone-
kivääreillä. Se on laiha ja luihu, sutta pienem-
pi shakaalielään. (V-J, s. 276)
- kajuuttivulffi** s. preeriasusi. *coyote + wolf*. —
Niitä on kahenlaisia susiaki, timpörvulffi ja
kajuuttivulffi, se on paha, se on pienempi susi.
(PeHy)
- kaksirintainen** a. (miesten puvusta:) kaksiri-
vinen. Vrt. *double-breasted*. — Ilmoitus: Poi-
kain kaksirintaisia pukuja - - . Suuri varasto.
Nähtävänä loistavia malleja. (Raivaaja, 1906)
- kaksiruumainen** a. kaksihuoneinen. Vrt. kaks-
si + *room*. — Isä rakenti kaksiruumaasen
haussin. (ArKi)
- kakteili** s. ~ kakteeli ~ kokteili. *cocktail*. — 1.
kimara (juoma). — Heitti vain pari kakteilia
naamahansa. (V-J, s. 426) — 2. alkupalana
tarjottava äyriäis-, hedelmäsalaatti- tms. an-
nos.
- kala** s. lohi (yleisesti Columbiajoen suuseudul-
la, esim. Oregonin Astoriassa).
- kalahätseri** s. ~ -hätseri. kalankasvattamo. kala
+ *hatchery*.
- kalakannu** s. kalasäilykerasia. Vrt. *fish can*.
- kalakannuttimo** s. kalasäilyketehdas. Vrt. *fish
cannery*. — Tänään tuli uutinen, että kalakan-
nuttimon työläiset ovat menneet lakkoon.
(TE, 1967) / Terveenä ollessaan hän työsken-
teli kalakannuttimossa. (TE, 1967)
- kalakänäri** s. kalasäilyketehdas. Vrt. *fish can-
nery*. — Kaikki akat on olleet työssä kalakä-
näriässä. (KaKä)
- kalapetlari** s. kiertävä kalojen myyjä. kala +
peddler.
- kalastaa ulos** v. kalastaa loppuun, tyhjäksi. Vrt.
fish out. — Raunleeki se on uloskalastettu.
(MaJu)
- kaleeri** s. ~ kaleri. Vrt. *collar*. — 1. paidan
kaulus. — Ja miehetkin niin sieviä; kalerit
kaulassa ja sappa suutit päällä kävelevät. (SK,
1967) — 2. länget. — (Millä tavoin ne härät
oli valjastettu?) Noo joillakin niillä oli haar-
nekset ja oli kaleeri kaulassa nurinpäin.
(LeAn) / Kaleri oli nahasta ja siinä filttitop-
paus. (VaHu)
- kaletsi** s. ~ kaaletsi ~ kaalitsi ~ kalitsi ~ kale-
ti. korkeakoulu, opisto. *college*. — Meijän
tyttö pääsi justhin sitte silloin kaletsista läpi.
(EmLe) / Ja (lasten) lapset on jo haiskouluista
toiset ulukona ja käyvät kaaletsia. (EmMä) /
(Onko täälläkin niitä neekereitä?) Täällä ei oo
- niitä muuta ko sen mitä on kaalitsis koulus.
(HiMä)
- kalkulaattori** s. laskukone. *calculator*.
- kalportti** s. → kalvortti.
- kalsomainata** v. kalkita. *calcimine*. — Lattiat
on pantu uudesti, seinä ja katto on rapattu ja
kalsomainattu aivan uudestaan. (Työmies,
1916)
- kaltiveitata** v. viljellä; äestää. *cultivate*.
- kaluuna** s. ~ kalleri ~ kaluna ~ galloona ~ gal-
lona. vetomitta: n. 3,8 l. *gallon*. — Meillä on
semmonen iso tänkki, siihen mennee kolme-
sattaa kaluunaa (maitoa). (AmHe) / Se on nyt
sataseittemänkymmentäkaks senttiä kaluunan
juki täällä maito, ja siinä on niinkun neljä
kuarttia. (IsSe) / Se haki kanavasta vettä vii-
renkymmenen kallerin tynnyrin aina. (JaHe)
// Aapo sanoi että monet ajoivat pienillä au-
toilla, kun penssiini on viis markkaa gallonal-
ta. (AU, 1975) / Kaasu on kohta 60 c. galloo-
na. (AU, 1975)
- kalvortti** s. ~ kalportti. (tie)rumpu. *culvert*. —
Sielä oli vain pieni kalvortti sielä jojen po-
hojas sitte josta vesi kuluki. (WeSa) // kalport-
ti. (KSV, 1965)
- kamekki** s. ~ kamikki. sarjakuvalehti. Vrt.
comic (book). — Joka perjantaina on nyyspei-
perin sisällä fonipaperi eli kamikki. (EsAl)
- kamfori** s. kamferi. *camphor*.
- kaministi** s. → komönisti.
- kamjuuniti** s. yhdyskunta. *community*. — Oli
siellä (suomalaisia) koko iso semmonen kam-
juuniti. (EdWi)
- kampainata** v. ajaa leikkuupuimuria. Vrt. *com-
bine*.
- kampaini** s. → kompainti.
- kampus** s. koulun tai yliopiston alue. *campus*.
— Suomi Collegen kampuksella juhlamenoin
vihittiin tarkoitukseen kirjastolaboratoorira-
kennus. (AU, 1967) / Pastori Marshall on
kymmenen päivää St. Luther kampuksella
pappien kokouksessa. (AU, 1967)
- kanafarmari** s. kanalan omistaja. Vrt. *chick-
en farmer*. — Ennen oli paljo isoja kanafar-
maria suomalaisia. (KaTe)
- kanafarmi** s. tuotantokanala. Vrt. *chicken
farm*.
- kanahaussi** s. kanala. Vrt. *henhouse*. — Komp-
panian paasille rakensin kanahaussin. (JuHa)
- kanahuone** s. kanala. Vrt. *henhouse*. — Isällä
oli kanahuonet. (MiSa)
- kanamökki** s. kanala. Vrt. *henhouse*. — Se Je-

remia oli käynyt sieltä kanamökistä sen ku-
kon ja lyönyt pään pois. (IIBä)

kanapaana s. kanala. kana + *barn*.

kanisteri s. → känisteri.

kannu s. ~ känni ~ käni ~ kääni. säilyketölk-
ki, rasia; peltiastia, kanisteri. Vrt. *can*. — Kun
ne (suomalaiset) vain laittaasi ne (silakat) sil-
lailla että ne panis särtiiniks ja kannuuhin, ni
se ois oorait siellä. (JuPo) / Kyllä se (äiti) sitte
aina omia ruokiakin teki ja pani kesän aika-
na kannuihin. (HeWa) / Karpaloa saa ostaa
sillä tavalla kannuissa. (MiEs) / Rottia oli siel-
lä ja noita kääniä, pläkkikääniä oli siellä (kel-
larissa), ne ne rämisi. (IsSa) / Pittää ottaa
ekstra kannu että piisaa kääsi. (Jull) // Ilmoi-
tus: Leikelyjä Vihreitä Binssin palkoja kes-
kikokoa 2 kannua 27 c. (Raivaaja, 1931) //
Yhdysanoja: kala-, karpetsi-, tupakkakannu.

kannukala s. kalasäilyke. Vrt. *canned fish*.

kannuliha s. lihasäilyke. Vrt. *canned meat*. —
Kuinka se oli sitte hyvää sitte se kannuliha!
(LoTi)

kannumilkki s. ”purkkimaito” (josta on vesi
haihdutettu). Vrt. *canned milk*.

kannuosteri s. säilykeosteri. Vrt. *canned oys-
ter*. — Kannuosteria voi syörä purkista sel-
laisenaan tai keittää mairos sopaksi, suolaa ja
pippuria vai joukkoon. (V-J, s. 393)

kannuruoka s. säilykeruoka, umpiosäilykkeet.
Vrt. *canned food(s)*.

kannuta v. tölkitteä, säilöä. Vrt. *can*. — Ne
kannus sitä (lihaa) kans. (EdWi)

kannutavara s. tölkitetty ruokatavara, säilyke-
tuote. Vrt. *canned goods*. — Ilmoitus: Fitch-
burgin, Gardnerin ja Maynardin Osuuskaup-
pojen Myymälöissä on tämän viikon ajan vuo-
tuinen kannutavaroiden myynti. Kaikkia par-
haiksi tunnettuja Libby’n ja Red and White
kannutettuja hedelmiä ja kasviksia paljon ta-
vallisia jokapäiväisiä hintoja halvemmalla.
(Raivaaja, 1931)

kannuttaa v. ~ kannottaa. tölkitteä, säilöä töl-
keihin; taltioida. Vrt. *can*. — Ei siälä (mei-
jerissä) ny enää mitään muuta (tehdä) kun se
(maito) tuarahan toisista komppanioosta pul-
lotettuna ja kannutettuna. (IsSe) / Kaikenmoi-
sia juurikasvia minulla on vielä siellä kannu-
tettuna. (ImAu) / Minä kannotin paljo kaik-
kia (mm. lihaa). (MiKe) // Musiikki tulee ole-
maan kannutettua. (TE, 1967) / Kalaa, pää-
asias lohta ja pallasta kannutettiin v. 1946 jo
yli 1000 laatikkoa. (V-J, s. 406)

kannuttimo s. ~ kannuttamo. säilyketehdas.
Vrt. *cannery*. — Enin osa tunakalaa tulee Ja-
panista ja Etelä-Amerikasta ja komppanialla
on kannuttimoja siellä. (AU, 1975)

kannutus s. tölkittäminen. → kannuttaa.

kannutuslaitos s. ~ kannulaitos. säilyketehdas.
Vrt. *cannery, canning factory*. — Mutta sielä
Kankkosten kannulaitoksella oli kesällä aina
(naisia). (MiEs) / Siellä oli kalan kannutus-
laitos. (MiEs)

kannustehdas s. säilyketehdas. Vrt. *canning
factory*. — Se kannustehdas oli siinä, ois-
teria kannutettiin näet. (ToNo)

kannuuna s. kanuuna, tykki. Vrt. *cannon*. —
Paiitsi jos naiset kieltäytyvät synnyttämään ja
kasvattamaan lapsia kannuunan ruuaksi sitten
loppuu sodat ja viennit kuoleman kentille.
(AU, 1975)

kansalainen s. amerikkalainen, alkuasukas.
Vrt. *citizen*. — Yleensä kun valkoinen mies
tai nainen menee naimisiin intiaanin kanssa,
eivät he menneet naimisiin intin kanssa vaan
kansalaisen kanssa. (SiLa) / Kansalainen saa
sen kalastusluvan neljällä tollarilla. (EeOr)

kansalaispaperit s. plur. kansalaisoikeustodis-
tus; maan kansalaisuus. Vrt. *citizenship pa-
pers*.

kansanpalvelija s. valtion virkamies. Vrt. *pub-
lic servant*. — Uutislehdessä juuri kerrottiin
että kansan palvelija A. Howe puolusti syyt-
tömyyttään siitä että hän ’hieroi’ lemmen-
kauppoja ilotyttöjen kanssa. (AU, 1976)

kanseri s. → känseri.

kansleri s. jk (tav. korkea) virkamies; (harv.)
tiemestari. Vrt. *chancellor, councilor, coun-
selor*.

kansteri s. → känksteri.

kantaa v. kestää. Vrt. *bear*. — Mutta se että
suomalainen ei osaa kantaa viinaa oikealla
lailla, hän on heti rähinänhalunen. (AiMä)

kantaali s. → skantaali.

kantisoni s. tilanne, olot. *condition*.

kantitaatti s. → kántitaatti.

kantofarmi s. maatila, josta metsä oli niin kaa-
dettu että vain kannot olivat jäljellä. kanto +
farm.

kantri s. → kontri.

kantrin koulu s. maalaiskoulu. Vrt. *country
school*. — Se oli semmonen vaan kantrin kou-
lu, mutta se oli hyvä koulu. (AIOj)

kanttijalka s. (pintamitta:) neliöjalka. Vrt.
square foot. — Laivan kolmen kannen välis-

sä on 32.000 kanttijalkaa, johon on sijoitettu 420 esittelykojua. (TE, 1967) / Lake Worthin kaupunki aikoo ostaa lisää merenranta-alueita noin 500.000 kanttijalkaa. (TE, 1967) / - tulee se lisäämään lattiapinta-alaa 86,00 kanttijalalla. (TE, 1967)

kanttimaili s. neliömäili. Vrt. *square mile*.

kanu s. ~ kanuu ~ kanuutti. kanootti. Vrt. *canoe*. — - - pääasia on pienet metsästys- ja kalastusveneet sekä intiaanienmalliset kanootit eli ”kanut” niin ku sielä sanothan. (V-J, s. 148)

kapakkavastainen a. kapakoita vastustava. Vrt. *antisaloon*. — Pidettiin kapakkavastaisia kokouksia, joissa päätettiin pitää agitaatiota yllä yleisen mielipiteen muokkaamiseksi kapakkavastaiseksi ennen kapakoista äänestettävää aikaa. (Alku, 1945) / Maaliskuussa varustauduttiin siltä varalta, että, jos kapakkavastainen puolue voittaa, pidetään juhla, otetaan soittokunta soittamaan ja kaikille annetaan vapaat kahvit. (Alku, 1945)

kapinetti s. ~ käpinetti ~ kabinetti. *cabinet*. — 1. kaappi, lipasto. — Teimme siihen kapinetit kahta puolta jossa puukkeisit (= kirjahyllyt). (VäAu) — 2. hallitus, ministeristö. Haydon Burns, vaaleissa hävinnyt ent. kuvernööri, piti viimeisen kokouksensa kabinettinsa kanssa joulukuun 27. pnä. (NU, 1967) — 3. (valokuvan) kabinettikoko. (Raivaaja)

kapinettinikkari s. huonekalupuuseppä. Vrt. *cabinetmaker*.

kapinettisinkki s. kaapistoon upotettu pesuallas. *cabinet sink*.

kapitooli s. ~ kapitoli. Washingtonin kongressitalo; osavaltion hallintorakennus. *Capitol*. — Oli se oppia ensikertalaisille käydä kapitoolissa, kun sellainen ilma tuli. (AU, 1967) / Oikeen pitäisi tehdä eläkearmeijankin valitusmatka kapitoliin, että ajatelkaa hyvät virkailijat ja sitten vasta päätöksiin tulla. (AU, 1967)

kaportti s. kaappi. *cupboard*. — Isäntä nousi pöyrästä, otti stouvin takaa kaportin hyllyltä sikurettipaksin (= savukelaatikon). (EsAl)

kappari s. kuparinen niitti, levy tms. *copper (rivet, plate)*. — No sitten minä jouvun sieltä näitä kapparia rivettämään (= niittaamaan); jos te tiättä mikä kappari on? (EmKi)

kappi s. → koppa.

kapseitata v. ~ kääpsaisata. (esim. veneestä:) kaatua, mennä kumoon. *capsize*.

kapteeni s. kaivospäällikkö, esimies, mestari. Vrt. *captain*. — Siellä (vanhalla kaivoksella) asu vain vahtimies, kapteeni. (MaKe) / Suomalaaset kapteenikki siellä oli ennen siellä kaivannos. (SaKu)

kapu s. ~ käpi = kapteeni. — Oli työläisten haali tuolla, mutta Karsonin kapu ajo pois, sano: ”Ne on komunistia, ei niitä” ja hävitti koko haalin. (IiTu) / Siftipaasien päällikkö kaivoksessa on kapu, kapujen päällikkö supi. (SiLa)

kapuusi s. ~ kopuusi. tavarajunan perävaunu, konduktöörin vaunu. Vrt. *caboose*. — Kaikki halusivat mennä kapuusin kyytillä. (HePe)

kara(a)tsi s. → kraatsi.

karanteerata v. vakuuttaa. Vrt. *guarantee*. — Mä karanteeraan että mä oon ne itte tehenny! (IsSe)

karantia v. = karanteerata. — Hän karantii ettei kanat kuole. (EiSt)

karantii a. taattu, varma, luotettava. *guaranteed*. — Ei se (kaivoksessa merkinantokellon lanka) aina ole karantii. (WeSa)

karasiini s. ~ kerosiini. lamppuöljy, paloöljy; öljylamppu. *kerosene*. — (Milläs sitä ennen katteltiin kun ei sähköjä ollu vanhasamaasa?) Olihan se pieni karasiini. (EdJu)

karasiiniuuni s. polttoöljyllä lämpiävä uuni; öljykamiina. *kerosene* + uuni. — Sitte ku tuli karasiiniuunit, ni sitte kesäaikana niitä käytettiin sitte karasiiniuunia. (EdWi)

karipilleri s. raivaustraktori. *Caterpillar*.

karipuu s. pohjoisamerikkalainen peura. *cari-bou*.

karjafarmari s. karjankasvattaja. karja + *farmer*.

karjafarmi s. ~ -varmi. maatila, joka on erikoistunut karjan kasvattamiseen. Vrt. *cattle farm*.

karpaintilamppu s. ~ karpaiti- ~ kaarpaatti- ~ kaarpaitti-. karbidilamppu. *carbide lamp*. — Kun monta suurta karpaintilamppua palaa ja ne savuaa siellä (kaivoksessa). (IiHi)

karpalofarmari s. maanviljelijä, joka on erikoistunut karpalonviljelykseen. karpalo + *farmer*. — Hän on Vasingtonin valtiossa karpalofarmarina. (EeFa)

karpalojeli s. karpalohyytelö. karpalo + *jelly*. — Karpalojeli se kuulu aina (kalkkunaan). (MiEs)

karpalopaakki s. ~ -paaki ~ -pookki ~ -pookki. karpalosuo. karpalo + *bog*.

karpenteri s. ~ karpentteri ~ karpinteri ~ kapenteri ~ kapentteri. kirvesmies, puuseppä. *carpenter*. — Siinä oli kuus suomalaista karpenteria tai nikkaria. (KaTe) / Olin sielä sitten karpinterin työssä, puutöissä. (KuKa) // Ilmoitus: Halutaan heti ammattitaitoisia karpentereita ja myös sekatyöläisiä. (Raivaaja, 1946) / ”Karpinterit” (kirvesmiehet) Eino Vuorinen ja Toivo Kangas olivat hiljan täytäneet 50 vuotta. (V-J, s. 63)

karpenterijunio s. puutyöntekijöiden ammattiyhdistys. *carpenter union*. — Helppo oli päästä karpenterijunioon. (JoAn)

karpenterintyö s. ~ karpinterityö. puusepäntyö. *carpenter + työ*.

karpetsi s. ~ karpessi ~ karpitsi. roskat, jätteet. *garbage*. — Ne (karhut) tullee sinne karpetsipaikoille mihinkä ne (ihmiset) viepi kaikkia ruokajännöksiä. (AmHe) // Jos vähänkin myrkykky pääsee ruokiin on ne pois pantava karpetsiin. (AU, 1975)

karpetsikannu s. ~ karpitsi-. roskapönttö. Vrt. *garbage can*.

karpetsipeili s. ~ karpitsi-. roskasanko. Vrt. *garbage pail*.

karpetsipussi s. ~ karpitsi-. roskapussi. *garbage + pussi*.

karpetsitumppa s. ~ karpitsi-. roskatunkio. Vrt. *garbage dump*. — Ne karhut on siellä karpetsitumppalla syksyllä. (AlJa)

karpetti s. matto. *carpet*. — Siellä oli kaikki käytävät karpetilla päällystetty. (JuHä) / Karpetti pitäisi taas liinauttaa (= puhdistuttaa). (HePe)

karpuraattori s. ~ karpuraatori. kaasutin (autossa). *carburetor*.

karteni s. → kaateni.

kartoona s. ~ kartuuna ~ karttuuna. pahvipakkaus, (savuke)kartonki. *carton*. — Hän sanoi, että jos perheen pää polttaa ahkerasti niin hän tarvitsee kartoonan paperossia viikossa. (All, 1967)

kartteeri s. asunto. Vrt. *quarters*.

karvalisappa s. karvarinverstas. karvali + *shop*.

kasentti s. ~ kasetti ~ kasiini ~ kasseni. serku. *cousin*. — Mun kasentti foonas mulle ja käski heille eni taim (= mihin aikaan hyvänsä) tänä päivänä. (EsAl)

kassarekisteri s. kassakone. Vrt. *cash register*.

kasserooli s. laatikkoruoka, vuokaruoka; uuni- vuoka. *casserole*.

kastetänkki s. kasteallas. kaste + *tank*. —

Meillä on täällä (helluntaiseurakunnassa) kastetänkki. (MaHä)

kastomeri s. ~ kastomeeri ~ kustomeri. asiakas, ostaja. *customer*. — Mutta he eivät olekaan sitten ruuminkihaussien kastomeereja, vaan niillä on omat haituunit haussit. (NeRe) / Joka oli hyvä kastomeri ni sai Aisakilta (ts. kauppias Iisakki Normannilta) ronikkaakin (= pontikkaakin). (FrNo) // Ilmoitus: Tulkaa huomenna kuulemaan mitä sadat Ryan Motor Co:n kustomerit ovat sanoneet käytettyjen autojen käytöstä, mukavuudesta ja etuisuudesta. (Raivaaja, 1921)

kasvattaa ylös v. kasvattaa. Vrt. *bring up*. — Hyvä perhe kasvatti hänen ylös. (ToNo)

katalooka s. ~ kataluuka ~ kataluuki ~ kataloka ~ kätluuka. postimyynti- tms. luettelo, katalogi, hakemisto. *catalog*. — Mutta ne (suomalaiset miehet) usein sitten (saivat vaimoja) kirjeenvaihdon kautta itävaltioista; minä useita tunnen, jotka on sillailta kataluukalla tilattu. (ChLe) / Oli Iitonin (= Eatonin) katalookat ja Simsonin (= Simpsonin) katalookat (joiden mukaan tilattiin tavaraa). (ElHo) // Muistan yhden joulun, jolloin sain katalookasta tilata hameen. (FA H, s. 391)

kateri s. yksipaikkainen ajoreki. *cutter*.

katetsi s. ~ kaatetsi. mökki (erityisesti kesäasunto). *cottage*. — Meillä on siellä kahden ruuman katetsi. (JuHä) / Se on vain viikentikatetsi (= viikonloppumaja). (LaWi)

katkaista v. Vrt. *cut*. — 1. leikata. — Se on niinkun lauta missä voi lihaa tai leipää katkaista. (LaLu) — 2. kaataa (puita). — No siellähän katkastiin kuusipuuta ja sitte petäjäpuuta kans katkastiin. (MaSu) — 3. vähentää, alentaa, supistaa. — Katkasi hinnasta. (IrHu) // Nyt juuri luin lehdestä, että katkaisitaisiin 5 miljoonaa dollaria korkeapalkkaisten virkailijain palkasta ja noin 4.8 osa miljoonaa dollaria lisättäisiin alemmpipalkkaisten palkkoihin. (TE, 1967) / Ohjelmapuheessaan kuvernööri esitti katkaistavaksi 66 miljoonaa dollaria kouluilta ja yliopistoilta asetetusta budjetista. (TE, 1967) — (Erik.) katkaista pois = lopettaa, lakkauttaa. Vrt. *cut off*. — Ne yrittää katkasta sen pois tykkänään (nim. suden tapporahan). (ViAr)

katkoa v. vähentää, supistaa. Vrt. *cut*. — Kaikkein ankarammin sittenkin on tämä Reaganin ”kapinetti” käynyt katkomaan varoja vanhus-

- ten ja lasten huoltamisen yhteydessä käytettävään lääkintäapuun. (TE, 1967)
- katolialainen** a. ~ katolialainen. roomalaiskatolinen. Vrt. *Catholic*. — Ei täällä ollu vielä katulialaasta koulua, ne (lapset) oli täällä paplik kouluh (= tavallisessa koulussa). (JaHe)
- katoliikki** s. ja a. ~ katolikki ~ katuliikki ~ katulikki ~ kätoliikki ~ kätiliki ~ kätliikki ~ kätlikki ~ kätliiki. roomalaiskatolinen (henkilö, uskonto). Vrt. *Catholic*. — Meni katoliikin kans naimisiin. (TeSe) / Enhän minä pääse katoliikkien kirkkoon kun en minä ole kato-liikki. (AiMä) / Ne on kyllä niin katolikin uskontoa italialaiset melkein kaikki. (JaLi) / Niin paljo hänessä on katuliikkia ettei hän perjantaina syö lihaa. (MiEs) / Sitte on kirkko niillä kätlikkilöillä siinä rannalla. (IiMä) / Se ("Kyöpekin provinssi") on katolikki. (ToJa)
- katoliikkikirkko** s. roomalaiskatolinen kirkko. Vrt. *Catholic church*. — Minä en tiijä mitä ne ottaa (yöpymismaksua) sielä katlikkikirkossa. (IiMä) / Menimme naimisiin katuliikkikirkos. (HeWa) // Meidän Methodisti- ja Katoliikki kirkko viettivät yhdessä pikkujoulua ja oli kerääntynyt trokilooti lahjoja laitettavaksi Brainerdin vajaanmielisten parantolaan, joka on yksi unohdettujen paikka. (AU, 1967)
- katoliikkikoulu** s. roomalaiskatolinen koulu. Vrt. *Catholic school*. — Ilman muuta katoliikkikoulussa on uskonto myös, siis aineena. (HeLa)
- katoliikkipappi** s. roomalaiskatolinen pappi. *Catholic* + pappi. — Juhlat aloitettiin rukouksin, jonka piti St. Peter, katoliikkipappi, Marquette, jota seurasi monta puhetta, yliopiston johtaja Dr. Harden mukana. (AU, 1967)
- katsoa yli** v. tarkastaa, käydä läpi. Vrt. *look over*.
- katsoa ylös** v. etsiä. Vrt. *look up*.
- katti** s. leikkaus (tiessä, kalliiossa). *cut*.
- katukaara** s. raitiovaunu. Vrt. *streetcar*. — Mä olin lauvantai-iltana hänen kans katukaarassa. (LyKa) / En minä tarvinnu mitään autoja enkä katukaaroja. (LoTi) / Se kerkiää ottamaan sitten sellaseen pitkänmatkan katukaaran sinne Sikaagoon (= Chicagoon). (LoTi) // Ilmoitus: Kaikki katukaarat antaa vaihtoli-pun Bloomi paikanvälitystoimiston kohdalle. (Raivaaja, 1906)
- katuneliö** s. kortteli. Vrt. *katu + square block*. — Kokonaista kuusi katuneliötä keskellä kau-punkia ehdotetaan muutettavaksi autojen py-säkiointialueiksi. (Ind, 1967) / - - asui vain kolmen katuneliön päässä. (TE, 1967)
- katupossi** s. paikallisbussi. *katu + bus*. — Ei menny mitään rahaa kulkuhun, autolla kulkuun taikka katupossilla kulkuhun. (LoTi)
- katuvaunu** s. raitiovaunu. Vrt. *streetcar*. — Ilmoitus: Niin pian kuin uusimallinen vasta ostettu katuvaunu saapuu, asetetaan se Main kadun päässä olevalle torille yleisön nähtäväksi. (Raivaaja, 1911) / Ja sitten on keskusteltu ylimääräisen junan tai ylimääräisten katuvaunujen saannista, jotka ovat juhlapaikoille vieneet väkeä. (Alku, 1945)
- katvissi** s. turska. *codfish*. — Nakkasi vaan ongen ni heti niitä (kaloja) oli kiinni, minkälaista katvissia ja lamsteria (= hummeria) ja mitä hyvästä. (KaMö)
- katvormi** s. eräs likaisenharmaa toukka, joka katkoo kevätkesällä juurikasvien taimia. *cutworm*. (Alanne)
- kau** s. lehmä. *cow*. — Kaut nyt lypsetään koneella; jos niitä yrittää käsin lypsää, voi kau potkasta, milkki mennä maahan. (ToKa)
- kaukoputkiasema** s. tähtitorni. Vrt. *telescopic station*. — Lovel sanoi, että Jodrell Bank kaukoputkiasema Englannissa on suurin sellainen laitos maailmassa ja myös ainoa, joka voi asennoittaa raketin radan avaruudessa. (TE, 1967)
- kaulatai** s. solmio. Vrt. *necktie*. (Sahlman)
- kaularave** s. yhteisnimitys solmioille, kaulahuiveille ja kauluksille. Vrt. *neckwear*. — Ilmoitus: Jos haluatte antaa halvan lahjan, jonka mielellään ottaa vastaan kuka mies tahansa, käykää meidän kaulatarveosastolle, jossa valinta on helppoa ja miellyttävää. (Raivaaja, 1916)
- kaunis** a. hieno, onnistunut, taidokas; runsas. Vrt. *nice*. — Illallisen jälkeen suoritettiin lyhyt mutta kaunis ohjelma juhlasalissa. (AU, 1976) / Elokuva-ilta Turistiklubilla elok. 22. kokosi kauniin yleisön. (AU, 1976)
- kaunsillöri** s. (kaupungin)valtuutettu. *councilor*.
- kaunsseli I** s. ~ kaunsili. asianajaja, lakimies. *counsel*. — Sillä oli etevä kaunsseli puolustamassa häntä oikeudessa. (LaSu)
- kaunsseli II** s. (kaupungin)valtuusto. *council*.
- kauntata** v. *count*. — I. laskea. — En minä tiedrä kuinka ne kauntaa niitä, räknää. (LeNo) / Minä kauntasin että se reisu tuli maksahan

6000 taalaa. (HaKa) / Annettiin kymmenen taalaa pestiä, mutta se kauntattiin sitte siihen palakkaan. (IiJä) / Minä laskin tukit, tahikka kauntasin tukit kuinka paksuja se on latvasta ja kuinka pitkiä ja kuinka monta kuutiojalkaa tuuman lautaa tulee siitä. (KaMo) — 2. merkitä jtk. — Vaikka se on toista mailia Fitspurkin kaupungista, ni ei se kauntanu mitään muuta ku mentiin vaan marssittiin. (EmLa) / Tyhjät höpötykset ei kauntaa mitään, mutta ainesten nojalla pannaan mettänpötki liikkeelle. (JaHö) / Nyt ei sumukaan kauntaa mitään (laivankulussa, kun on tutkat). (UuSö) / Antovat kyllä metesiiniä, mutta ei se kauntanna mitään. (AlHi) / (Suomen kielessä) joka kirjain kauntaa. (KaVe) — 3. luulla, arvioida. — Tohtori Piitersonni oli sanonu että hän ei kauntannu viittä senttiä Vilmasta sillon lauvantai-iltana ku se vietiin (sairaalaan hyvin heikkona). (SeFr)

kaunteri s. myymäläpöytä, tiski, kiinteä tarjoi-lupöytä. *counter*. — Ostin sitte villajäketin ja leiti (= rouva) jätti sen siihen kaunterin pääl-le. (WeSa) / Onkos Suomessa niitä kaunterei-ta, siis se pöytä mikä eristää ruakailuhuaneen niinku keittiöstä? (HeKi) // Kaikki on uutta ja kaunista ja käytännöllistä, uudet uunit, kaa-pit, sinkit ja kaunterit. (AU, 1967)

kaunterityttö s. baaritarjoilija. *counter + tyt-tö*.

kauntersainata v. ~ kauntter-. varmentaa ni-mikirjoituksella. *countersign*. — Hei Henri, tuleppas tänne vähän kauntersainaamaan tätä minun liisiäni (= vuokrasopimustani)! (SiRi)

kaunti I s. ~ kauntti. laskeminen, lasku; tili. Vrt. *count, account*.

kaunti II s. ~ kauntti. osavaltion hallinto- ja tuomiopiiri; piirikunta. *county*. — Oliko se (pula-aikainen avustus) kauntin vai valtion hommaa? (JaMä) / Tämä on sellaanen kauntin hospitaali, Virkiniassa. (EmAn) / Ne vain puski sitte niinku kauntin niskoille sen asian, että kauntista sitten vähän annettiin avustusta. (RuHi) // Ilmoitus: ”Terhola” Suomalainen siirtola Vilas kauntissa. Vaurastukaa Terholan mukana. Tulkaa Terholaan. (Raivaaja, 1916) / Carltonissa sijaitseva yksityisen omis-tama hoitokoti vaatii kauntin huoltohallinnolta korkeampia maksuja vanhuksien hoidosta, josta kaunti nyt maksaa \$ 9 päivältä. (AU, 1967) / Lake kaunti tulee saamaan Community Collegen joka tulee sijaitsemaan Paines-

villessä, joka on kauntin pääkaupunki, jos kansalaiset äänestävät tämän asian puolesta. (AU, 1967) / Floridan kouluväki, samoin asukkaat Floridan eri kaunteista ovat huonolla tuulella koska kuvernööri Kirk on lohkaissut pois \$ 66.4 miljoonaa dollaria valtion meno-arviosta koulujen osalta. (Ind, 1976) / 1907 hän avioitui Thomas Kosken kanssa, joka oli Gogebic kauntin sheriffinä monia vuosia. (AU, 1975) / Valtion ja kauntin terveysviran-omaiset ovat tutkineet sairauksien ja kuole-mien syitä. (AU, 1976) / Nyt täytyy vissiin vetää suolivyötä kireämmälle, kun Ashtabu-lan kauntissa on tullut niin paljon vettä, ett-eivät farmarit pääse toisin paikoin pellolle. (AU, 1981) / Muutamia taunsippiä yhres muorostaa sitten ”kauntin”, jolla on oma pik-kupääkaupunkinsa. (V-J, s. 305)

kauntiagentti s. maatalouskonsulentti. *county agent*. — Sillä on kauntiagentteja, jotka vai-kuttavat maanviljelijäin kesken. (SK, 1922)

kauntihaussi s. (piiri)kunnan ylläpitämä van-hainkoti. *county + house*. — Sitte niitä (sai-raitia vanhuksia) vietihin tuonne kauntihaus-sille. (JaHe)

kauntikonvetsioni s. kunnalliskokous. Vrt. *county convention*. — Täällä viime sunnun-taina pidetyssä kauntikonvetsionissa suostui ottamaan ehdokkuuden vastaan mainien tar-kastajaksi tov. Albanus Haapamäki. (Työ-mies, 1916)

kauntitie s. (piiri)kunnan tie. *county + tie*. — Se (mies) oli siellä kauntitiellä ja rautatiellä työs. (MiLe)

kaupoika s. ~ kaupoi. (ratsastava) karjapaimen. Vrt. *cowboy*. — Se mies sitte aatteli jotta nyt heitä on petetty, jotta ne viekin ny Teksasiin kaupojaksi. (IsSe) / kaupoi. (KSV, 1965) / Red Lodge onkin ”kaupoikien” eli ratsastavi-en karjapaimenten maakuntaa ja keskuspaik-kaa. (V-J, s. 364)

kaupoikafilmi s. villinlännen elokuva. Vrt. *cowboy film*. — Hän teki paljo noita kaupoi-kafilmiä. (OIII)

kaupunginhaussi s. kaupunkitalo. Vrt. *town house*. — Hän oli monta kertaa kaupungin-haussissa yötä. (OIII)

kaupunginmajuri s. pormestari. Vrt. kaupun-gin + *mayor*. — Niiden (kansalaisoikeuksia anovien) täytyy tietää hallitusmuodosta, kau-punginhallituksesta, kuka on kaupunginmajuri. (MiYI)

kaustikki s. väkevä emäs, lipeämäinen aine. *caustic*. (Alanne)

kautsi s. sohva. *couch*.

kavermentti s. → kuvermentti.

keeki s. ~ keiki ~ keikki. kakku, leivos. *cake*. — Se isäntä tykkäs siitä siskoon tekemästä leivästä niin jotta se söi niinkun keekiä sitä sitten. (IsSe) / (Kahvipöydässä:) Tässä on sitte keekiä! (SaMo) // Erikoisesti kiitän niitä nuorempia naisia, joilta pyysin keekin lahjoituk-
sia ja sain ja avustaan tarjoilussa ja vielä astioiden pesusta. (TE, 1967) // Yhdyssanoja: enkelin-, frosting-, fruit-, hat-, hää-, joulu-, kuppi-, käretsi-, louffi-, mansikka-, orenssi-, sakletti-, spais-, teittikeeki.

keekikahvit s. plur. ”pullakahvit”. *cake* + kahvit. — Keekikahvit juotiin ja onneltiin Hazelia. (AU, 1976)

keenfortti s. → keimivaarti.

keppi s. ~ keipi. vaippa, viitta. *cape*.

keerteikkeri s. ~ kiörteikeri. talonmies. *care-taker*. — Siinä oli keerteikkerin haussi. (OIII) / Se (puhujan mies) sai tuolla kaupungin sel-
laasen vatsumiehen (= vartijan) elikkä kiörtei-
kerin japin. (MaMo)

keesata v. ~ kääsätä ~ käässä. muuttaa, vaihtaa rahaksi. *cash*. — Ei saatu enää mehtää keesatuksi rahaksi (ts. metsää ei saatu myydyksi). (SeFr)

keevata v. → keivata.

kehrätty vehnä s. vehnästä tehty puolivalmiste. Vrt. *spun wheat*. — ”Kehrätty vehnä” on torella kun vehnälankatukku. Lämmintä maitoa vai päälle, niin se on maukas aamiaispuuro. (V-J, s. 175)

keilari s. → skeilari.

keilata v. → skeilata.

keili s. → skeili.

keimi s. ~ keemi. *game*. — 1. peli, leikki. — (Edellinen sukupolvi oli jo liikemiehiä ja siten) se sukupolvi taah nousi, taas sama keimi. (SaMo) / (Seudulla luisteltiin paljon) muttei mittään niinku semmosia keimiä ois pelattu eli peliä. (JuHy) / Meiltä on mennä poro käsistä mettään ja se on siellä vielä tänäki päivänä; te ette usko sitä keimiä! (KaMö). — 2. riista.

keimielukka s. riistaeläin. *game* + elukka. — En minä tiijä onko täällä semmosta keimielukkaa jonka nahkalla on paljo mittään (arvoa). (KaMö)

keimivaarti s. ~ keimivaarti ~ -vortti ~ -oortte-

ni ~ -oorteri ~ keenfortti. riistanvalvoja. *game warden*. — Eikä ne keimivaartit silloin perustanee (= välittäneet) mittään vaikka verkkua piti. (AmHy) / Ei käyny keimivaartit ympärillä (tuulastusta vartioimassa). (KaMa) / Se oli keenfortti nähnyt net (alamittaiset kalat) sillä (kalojen myyjällä) paksissa. (JaKa) / Mies oli mennä sinne ja joku oli keimoorteri panu piimää haulikon täyteen ja ampu sitä ottaan, ni se tuumas että hältä aivot tulee ulos. (EeOj) / (Poro saatettiin joskus tuoda metsästä siitä verta laskematta) kun hoppu on, ja kun sitä piti pelätä jos sattuu vahtia olemaan näitä, joita keimoorteriksi sanotaan, elikkä riistanvahteja. (PeHy)

keini s. kävelykeppi. *cane*.

keippi s. ~ kiippi. niemi. *cape*.

keipuli s. ~ keepuli. teräsvaijeri, metalliköysi, kaapeli. *cabl*e. — (Tukkimetsässä) sattu välistä että keipuli lyö jalakaan. (LeAn) / (Isojen puiden juuret katkaistiin kirveellä), ja siten puut keipulilla tiimillä verettiin alle (ts. hevospari veti puun teräslankaköydellä kumoon). (ViLa) / (Kantoja nostaessa) panin keepulin ylläälle ja sitte plokkin (= tukin). (JoRe) // Oli ohutta keepulia, jonka päässä oli väärä koukku. (FA H, s. 172)

keissi I s. ~ keisi ~ keessi ~ keesi. oikeusjuttu, tapaus. *case*. — Komppaniia ei sinä aikana maksanu mitään (loukkaantuneelle miehelle), mutta tänä päivänä se olih maksanu, se olis viirentoistatuhannen keisi ollu. (MaMo) / On parasta että otat hyvän loijarin, muuten kyllä häviät keissin. (ToKa)

keissi II s. ~ keisi ~ keessi ~ keesi ~ keitsi. laatikko. *case*. — Poltetaan tynämiitilla niin suuret tilat, että menee kymmeniä keissii yhteen reikään tynämiittia. (WeSa) / 48 kannua menee kalaa yhteen keisiin. (AnVi) / Tuli toista keitsii munia (kanalasta vuorokaudessa). (JaKo) // Myöhemmin oli ”keissii”, joissa munia vietiin kauppaan. (US, 1982) / 30 tusinaa, se on 360 munaa, on ”keisis” eli laatikos. (V-J, s. 412)

keitsi I s. ~ keissi. kaivoshissin nostokori. *cage*. — Sinne (kaivokseen) kun kerran otetaan ja sinne lasketaan sillä keissillä nin - -. (MaSu) / Isot keitsit oli silloin topissa. (WeSa) / (Mitenkäs sinne kaivokseen miehet laskettiin?) No, tähän ennen Lihvin (= Copper Cliffin) mainiin ni rappuvamalla (= portaita pitkin kävellen) piti mennä ja nousta ylös, ei ollu

minkäänlaista (hissiä), että Kreittoossa sitten ni oli keitsi millä nostettiin. (ViHä) / Ne (turistit) viedään sinne (kaivokseen) keitsillä. (SaKu) / Keitsi on mikä vie miehet alas maihin ja vuoron lopussa tuo ne ylös sekä käiken muun tarvittavan materiaalin kuten puutavaran. (ToKa)

keitsi II s. mittauskoje; raideväli. *ga(u)ge*. — Ne lannas (= mittasivat) frontitajeria keitsillä. (SiLa)

keitsilanteri s. ~ keitslantari ~ keitlantari ~ keitsländäri. malminosturin lastaaja. Vrt. *cage + land(er), loader*. — Hän oli viistoista vuotta aina yövuorolla, piti olla niinkun keitsilanterina. (AnMa) / Mulla oli semmonen vanha suomalainen mies paanarina kun me mokattiin (= lapiottiin malmikiveä), ni siinnä oli keitlantari joka aina soitti kipat ylös. (ViHä) / (Millasta työtä siellä kaivoksessa teit?) Trammari ja keitsländäri minä olin. (FrAh)

keitti s. portti. *gate*. — Pane se keitti kiinni etteivät kaut (= lehmät) pääse ulos. (HePe)

keittiöpoliisi s. armeijan keittiömies. — ”*Kitchen police*” (keittiöpoliisi) oli korkein arvo mitä hän tiesi Antilla armeijassa olleen. (SK, 1943)

keivata alle v. ~ keevata. vyöryä, sortua. Vrt. *cave in*. — Isä teki kyllä kaivannossa työtä niin kauvan ku Atlantin kaivanto keivasi alle. (AnMä)

keivi s. ~ keevi. (maan)luhistuma, sortuma. *cave*. — Sitten kun me niitä pyörävaunuja lykättiin sen keivin ylite sinne toisellen puolelle, ni siinä ensimmäisessä paikassa me löyvettiin kaksikymmentäyks miestä — oli kaikki palanu. (MiHi)

keivittää v. vyöryttää. *cave*. — Ooria keivitetiin alle (= alas). (VäKe)

kelkkajappari s. urakkapalkkainen tukinajaja. Vrt. *sledge + jobber*.

kellopetlari s. kiertelevä kellojen korjaaja. kello + *peddler*.

kemiköpläntti s. kemikaalitehdas. *chemical plant*. — Tässä on kaks isoa kemiköplänttiä. (HePel)

kenkäsappa s. kenkäkauppa, jalkinekorjaamo. kenkä + *shop*.

keraut interj. → kiraut.

keritsa s. ~ käritsi. vaunut, rattaat; rautatievaunu, liikkuva alusta. *carriage*. — Pokettia kannattava keritsa (kannatusvaunu) tuuppasi hänet alas radalta. (Työmies, 1911)

kerosiini s. → karasiini.

keskileini s. keskikaista. keski + *lane*. — Mies ajoi kerran keskileiniä Belt Parkveillä Brooklynissä kaikessa rauhassa. (NU, 1981)

kessari s. lastin arvioija, mittamies. *guesser*.

kessata v. arvata. *guess*.

kessou adv. ehkä. (I) *guess so*.

kestipuuka s. vieraskirja. Vrt. *guest + book*.

kesäkoulu s. kesällä pidettävä kurssi, leiri. Vrt. *summer school*. — Seurakunta järjesti joka kesä niin sanottuja kesäkouluja. (AiYI) / Juuri nämä kesäkoulut olivat niin suurena tekijänä, melkeen suurempana kun juuri pyhäkoulutyä, siinä että se väki, se nuariso mikä oli kesäkoulus ynnä pyhäkoulus, ne on tänä päivänä vielä suomalaisia. (AiYI)

kesäkämpä s. kesämökki, väliaikainen asumus. kesä + *camp*. — Meillä on tuolla Keipkaadilla (= Cape Codilla) kesäkämpä. (HeRa)

ketju s. myymäläketju. Vrt. *chain*. — Sanotaan, että paikallinen Possingerin ruokakauppa on myyty P&C ketjulle. (TE, 1967)

ketjukauppa s. haaraliike, myymäläketjuun kuuluva liike. Vrt. *chain store*. — Nämä ketjukaupat ympäröivät sen (suomalaisen osuuskaupan) aivan että se täyty lopettaa. (ToNo) / Jos ei ois tullu niitä isoja ketjukauppoja jotka panivat sen (osuustoiminnan) alas - -. (ToNo) // Siihen tulee joitakin isoja ketjukauppoja ja paljon pienempiä liikkeitä. (AU, 1976) / Tuohon justhin vastapäätä rupiaa Ohion suurin ”ketjukauppa” rakentamhan isoja tavaratalua, joll’ on samaa tavaraa kun mulla. (V-J, s. 195)

ketjuliike s. → ed. — Suuret ketjuliikkeet ovat vallanneet markkinat. (Vapaus, 1967) / Aina vain harvempiin käsiin kerätään ketjuliikkeitä. (TE, 1967)

ketsata I v. ottaa t. saada kiinni, pyydystä; tarttua (taudista). *catch*. — Mettäilemäs oltihin, ketsattihi lintuja killerös (killerö = eräänlainen loukku) ja pauloos. (OsVa) / Jos ne (sudet) ketsas ihmisen järven jäällä, niin ne sen söi. (JoBl) / Jos se (riistanvahti) ketsaisi alamittasen (kalan kalamiehen pyydyksistä), tietennii sitte se syyttäsi, mutta ei sieltä (järvestä) liikoja saa kyllä nyt. (KaMö) / Siellä (Partolan kartanossa) minä ketsasin miähen. (EiLa) / Hän sitten ketsas itelleen niinko kumppanin (”leskisillä” oltaessa). (EeFa) // Nyt minunkin on tunnustettava, että vanhuus on minut ”ketsannut”. (AU, 1967) / En minä

ny oikeen paljo missään kulkenu niin ohkassilla (sukilla), mutta kyllä sen (jalkavaivan) saa tuolla talvisin ilman kun kulkee ja monta kymmentä vuotta kun käy työssä, ni se ottaa ja jostakin ketsaa. (EmMä)

ketsata II v. piirtää luonnos, luonnostella. *sketch*.

kielinen a. ja s. jotakin muuta kieltä kuin suomea (yleensä englantia) puhuva, muunkielinen, toiskielinen. — Vanhimmalla pojalla, niin hänellä näyttää olevankii suurimmaksi osaksi kaikki kiäliset tuttavat. (SeKi) / Ne kieliset helluntaalaiset antovat meille ison huoneen sieltä. (MaHä) / Kello kymmenen on jumalanpalvelus, niinkö suomalaisille, ja yksitoista viistoista on sitte kielisille. (AiVä) / Minä oon ollukki aivan kielisellä komppanialla koko ajan työsä. (EeOr) / Kiäliset on sellaisia jotta jos karpäänen puroo, ne huutaa — ei suomalaanen! (AmAl) / Tämän maan suomalaiset vähitellen sotkeutuvat kielisten kanssa. (GeBe) / Vaimo on kielinen. (TaKa)

kieri s. vaihde. *gear*. — Kaaran kieri. Träktörin kieri. (VäKe) // Muutaman blokin (= korttelin) päässä asemalta autonsa kierien vaihto systeemi teki tenän ja jäimme siihen. (AU, 1976)

kieritanko s. vaihdetanko. *gear* + tanko.

kifti s. kevyt tasapohjainen soutuvene, jolla. *skiff*. — Käytimme kiftiä hunteauksessa. (HePer)

kii s. → kiisi.

kiihooli s. avaimenreikä. *keyhole*. — Hän katsoi sisään kiihoolista. (HePe)

kiinamanni s. kiinalainen. Vrt. *Chinaman*. — Siellä kiinalaisetki, niitä sanottiin kiinamaneiksi, neki puhuvat suomia. (MiEs) / Kiinamannia oli rautamainis. (JeSa)

kiinnostua johonkin v. kiinnostua jostakin. Vrt. *be interested in something*. — Ilmoitus: Mrs. Robbin on kiinnostunut kunnallisiin ja poliittisiin asioihin. (Raivaaja, 1971)

kiipaksi adv. pysyväksi, lopuksi ikäänsä; tosisaan, vakavasti. *for keeps*. — Ei hän meinannut tuota (raskaaksi saattamaansa tyttöä) kiipaksi ottaa, mutta se jäi vain. (VäKe)

kiipata v. pitää. *keep*. — En voi kiipata täällä iankaiksen sitä koiraa. (JuHä) / Muista nyt kiipata suusi kiinni! (SiRi)

kiippi I s. (vanki)karkuri. *escapee*. (Raivaaja)

kiippi II s. → keippi.

kiisi s. ~ kiissi ~ kii. avain; (pianon) kosketin.

key, keys. — Se ei vetäny tätä (ovea) kiinni ja ottanu niitä kiisiä pois. (AILa)

kikkiminen s. potkiminen; moittiminen, valittaminen, päänvaiva. Vrt. *kick*. — Kyllä siinäki kikkimistä on jappareilla niistä (intiaaneista, kun toiset eivät hyväksy heitä työtovereikseen). (EmAa) / (No mitenkä se kuluu aika?) Kyllä se on menny oo rait, ettei siinä oo mitään kikkimistä ollu. (MeHu)

kikkiä v. *kick*. — 1. potkia. — Kiki nilkkaan! (VäKe) — 2. moittia, valittaa, kannella. Ei me oo kikkiny mistää. (ViLe) / ”Toi Aisakki sua niin kikkii”, sano. Se oli moittimista se kikkiminen enklannin kiälellä. (JuHu) // Kuka pa ”kikkisi” kieltolakia. (Työmies, 1916)

kiilmiikuik s. pontikka. *kill-me-quick(ly)*.

kiilnetata v. kalastaa verkolla. Vrt. *gill net*. — Ei ole lupa trauteja kiilnetata. (LaWi)

kiilnetti s. verkko, johon kalat tarttuvat kiduksistaan. *gill net*. — Kiilnettikalastajilla on hyvin lyhyt siisoni. (HePe)

kinema s. elokuva(teatteri). *cinema*. — Uudet ajanvietteet kuten radio, kinema, koirakilpailut on aiottu joukkoja varten. (SK, 1949)

kini s. italialainen. *guinea*.

kinkeri s. inkivääri. *ginger*.

kinki s. ~ kingi. kuningaslohi. Vrt. *kingfish*. — Matin tunsimme hyvänä kalamiehenä ja monta ”kingiä” olisi hänen siimansa vielä vetänyt vedestä, ellei tauti olisi korjannut siiman vetäjää. (NU, 1967)

kinkkinen a. mutkallinen, sekava; monimutkainen. Vrt. *kinky*. — Oli (verkossa) niin kinkkiset lainit (kun verkon paulat olivat pahoin kiertyneet). (VäKe)

kipitseri s. ”takapiru”, ts. toisten korttipeliä seuraava henkilö, joka pyrkii antamaan neuvoja, miten olisi pelattava. *kibitzer*. (Alanne)

kippa s. → skippa.

kipsäntäri s. → skippanteri.

kiraut interj. ~ keraut. ulos! mene pois! *get out*. — Kun minä sanoin kissalle että ”kiraut!”, se ymmärsi heti ilman että piti potkaista sitä. (SiRi)

kirjapisnes s. kirjakauppa. kirja + *business*. — Osmolla on kirjapisnes. (AaLa)

kiropraktöri s. ~ -präkteri ~ -päkteri ~ -praktori ~ -prakteri. kiropraktikko. *chiropractor*. — Minun läheinen sukulaiseni sairastui siko-tautiin ja minä neuvoin häntä menemään suomalaisen kiroprakterin luokse. (Vapaus, 1967)

kissa s. katerpillari. Vrt. *Cat(erpillar)*. (KSV,

1965)

kissakala s. merikissa, monni. Vrt. *catfish*.**kissata** v. suudella. *kiss*.**kissi** s. ~ kisi. suukko. *kiss*.**kissää** v. ~ kisiä. suudella. *kiss*. — Minä näjin kun yks poika kisi sinua. (ToKa)**kitari I** s. kitara. *guitar*. — Se soitti kitaria. (AiHa)**kitari II** s. → skitteri.**kitata** v. → skitata.**kitnitropuli** s. ~ kitnitropelli. munuaistauti. *kidney trouble*. — Se (veljeni) sai kitnitropel-
lin. (EiSt)**kitsenetti** s. keittokomero, ruokailusoppi. *kitchenette*.**kitsi** s. keittiö. *kitchen*. — Kitsi oli kaksikymmentäkaheksan jalakaa pitkä. (VäAu) / Kuumavesitänkki oli kitsissä stouvin eli uunin vieressä. (EeFa) // Tässä petiruumassa vetelehtiessäni ja loikoillessani kuului tuolta kitsin puolelta tutunlainen ääni: mitä sinä haluat puoliseksi tänään? (AU, 1967) / Hae itte Lempiltä kitsistä ruokaa. (V-J, s. 168)**kitti** s. ~ kiti. lapsi. *kid*. — (Miksi lähditte Amerikkaan?) Kotonakin oli kittiä paljo ja oli se aihet siihen aikahan, jotta Amerikhan mennään. (SaMyl) / Nykyaikana osaa kaikki piänet kitikkin ajaa pyörää. (IiJä) / Minä oon ollut tulukkina pienestä kitistä. (AiKä) / Minun kotikyläsä poltettiin tervaa sillon kun minä olin kiti. (HuPe) / Minä olin sellaanen häjyy-
nen kitti. (JaMä)**kiuhti** s. työvuoro, jakso. Vrt. *shift*. — (Montako tuntia piti olla mainissa?) No siellä piti olla kymmenen tuntia, ei siellä nyt työtä tehty niin kauvan mutta se oli se kiuhti kuitenkin kymmenen tunnin kiuhti. (KaMö) / Piti tehdä niin monta kiuhtia kuussa työtä ja sai kuvermentelta rahhaa jonkunverran. (HePel) / Ukrainialaasilla se (= hääjuhla) on kolmen päivän kiuhti. (FrNo)**kiuhtipaasi** s. työvuoron johtaja. Vrt. *shift + boss*. — Mun poikani on Kreittos tyäs sellanen kiuhtipaasi. (SuYr)**kiukumperi** s. ~ kiukamperi ~ kuukamperi. kurkku. *cucumber*. — Kiukumperi on hyvää salaattissa. (HePe) / Tarvitahan sänvitsitarpeita, ainakin lerestä (= lehtisalaattia) ja kiukamperia. (EsAl)**kiurata** v. parantaa. *cure*.**kivikaarteni** s. kalliopuutarha. kivi + *garden*.**kivikatti** s. kallonleikkaus (tietä tai rataa var-ten). kivi + *cut*.**kivimylly** s. murskaamo. Vrt. kivi + *mill*.**kivivilla** s. vuorivilla. Vrt. *rock wool*.**klaani** s. heimo, ryhmä, nurkkakunta. *clan*. — Käytännössä ehkä parempaakin vaan kun ei ole entistä 'klaania' eikä heidän jälkeläisiääkään niin juhlimme kuitenkin Saiman puistossa joka on mainio tarkoitukseen. (AU, 1976)**klaasetti** s. ~ klosetti. komero. Vrt. *closet*. — Tämä pannahan tuohon "klaasettiin" (vaatekomeroon). (V-J, s. 40)**klaimata** v. kiivetä. *climb*. — En tahtonut klaimata niin korkeaa mäkeä. (TeSe) / Sähkömiehet, joiden pitää klaimata sähköpaaluihin, pääsevät eläkkeelle 55 vuoden iässä. (JuHä) / Tahdotko klaimata tuohon äpylipuuhun hakemaan äpyliä? (HePe)**klaimatti** s. ilmasto. *climate*.**klanilainen** a. Ku Klux Klanille ominainen. Vrt. (*Ku Klux Klan*). — Klanilaiseen kaapuun puetut miehet ovat piketoineet tätä pientä kirjakauppaa. (TE, 1967)**klatsi** s. ~ lätsi. (auton, veneen) kytkin. *clutch*. — (Autolla ajon kuvausta:) Sitten kun pääsi sinne (mäen päälle) ni paino lätsit alas, anto mennä. (MiHi)**kleerata** v. → kliirata.**kleimata** v. vaatia omistusoikeus, väittää. *claim*.**kleimi** s. vahingonkorvausvaatimus; omistusoikeus; kullanhuuhtojan varausalue, valtaus. *claim*. — Hän pani kleimin koorttiin äksitentin jälkeen (= lakitupaan onnettomuuden jälkeen). (HePe) // Hänen omistuksessaan on monia "kleimiä" (valtauksia), vaikkei mitään suuria sano löytäneensä. (V-J, s. 383)**kleimimaa** s. varausalue. *claim + maa*. — Siinä oli siinä kleimimaata neljä förttiä, siinä oli kova mehtä siinä maalla. (SeFr)**klerkki** s. → klärkki.**klientti** s. asiakas. *client*. — Tästä syystä hänen klienttiään ei saa rangaista, vaikkapa hänen hallussaan on löydettykin väkijoumia. (Työmies, 1916)**kliinailla** v. ~ liinailla. siivoilla. Vrt. *clean*. — Kyllähän sitä käytiin liinailemassa niille tois-
kielisille emännille taloja. (SiRi)**kliinari** s. ~ kliineri ~ liinari. pesula; puhdistusaine. *cleaner*. — Kaks viikkoa taakseppäin mä olsin pääsny tuohon petiä viksaamaan siihen, ni se motelli, mikä on sen liinarin vie-

ressä. (IiMä) / Veitkö mun pinkkisen tressin kliinieriin? (TaKa)

kliinata v. ~ liinata. *clean*. — 1. puhdistaa, siivota. — Ne (ilkeät naapurit) otti vönöksestäkin (= keskuslämmityskattilasta) suuria paloja, valehtelivat Kallellan ku se on sellanen heiko ollu, jotta he kliinaa vönöksiä. (SaMo) / Kun menee ostamaan kliinattua klämmiä (saa maksaa 6 taalaa paunasta). (AnVi) / Ne liinas sen haussin tässä nyt viime viikolla. (EmMä) / Me kliinattiin näitä kirsikoita (ts. otimme siemenet pois kirsikoista). (ElHa) / Kyäkki vaan minun piti pitää puhtaana ja hopiat kliinata sitte aina kerran viikossa. (LyKa) / Hän oli täällä Steit-tiaatterissa juu nou, kliinaamas juu nou; se pesi niitä lasiovia siinä. (LoTi) // Naiset kliinatessa eivät hoksaa, siivosivat pois hämähäkinverkot nurkkauksista. (AU, 1967) / Se kengän plankkaustelines on niin korkia istuun, että kengät on nekerin nenän eres, kun se ”kliinaa” (plankkaa). (V-J, s. 325) — 2. raivata (maata). — No maata liinattiin, pölkkyjä tietenki pailiin pantiin, läjjiin ja poltettiin, ei kai siinä muuta. (JuHy) / Isä ku tuli (New Finlandiin) niin kuutamolla kliinas ja ku päivä nousi niin kynti. (KaKn) / Isävainaa oli ollu paljo niitä suomalaisia miähiä kliinaamas maata. (YrLa) / Sielä (kai-voksessa) on klämpsit (= kauhakaivurit), jotka kliinaa, pultoosarit jotka kliinaa sen (oorin). (JaHe)

kliinaus s. ~ liinaus. maanraivaus, raivio; siivous, puhdistus. Vrt. *clean*. — Kliinaus jäi kyntämätä (kun isältäni vietiin härät pois). (EeMu)

kliinauttaa v. ~ liinauttaa. raivauttaa, puhdistuttaa. Vrt. *clean*. — Maata liinautettiin miehillä ja ite liinattiin. (AnPy) / Talavella ne kliinootti (työttömillä) tien sivuja. (FrNo)

kliines s. ~ kliineksi. paperinäliina. *Kleenex* (tavaramerkki).

kliini a. puhdas. *clean*. — Saanko kliinin tauelin (= pyyhkeen) kun otan paatin? (HePe)

kliininki s. raivattu maa, pelto. *cleaning*. — (Paljonko oli pelto?) Ei meillä ollu ku vain yksi förtti, ja se oli kaikki kliininkiä. (MiLe)

kliininkiruuma s. ~ liininkiruuma ~ kliiniruuma. (tehtaassa) puhdistusosasto, pesuhuone. *cleaning room*. — (”Lankamyllyn” töistä:) Se (rautalanka) sitten viätihin semmosehen, ne sanoo kliininkiruumaksi johona se pestihin monta kertaa. (KnMä) / (Keskustelu:) Minä

olin siinä sitten ottamas (rautalankakeriä) vastahan ja panin trokkuhun (= työntökärryyn) ja miäs lykkii niitä sitte semmoseen ruumahan johna ne kliinattiin ne - -. — Kliininkiruumahan. (ViKu ja JaMä) / Ne raatsit (= terästangot) ny ensin tuatihin jaartilta, nin sanottihin kliiniruumat, johona puhuristettiin ja pantihin kalkkikooti (= kalkkikalvo) päälle ja siten tuatihin niille langanvetäjille. (SaMyl)

kliirata v. ~ kleezata, selvittää, puhdistaa; puhdistaa, raivata. *clear*. — Se (haastateltavan kurkku) kliiraa joskuh mutta sitte se taas (on kipeä). (ErVi) / Krikki (= puro) on kleezannu. (LaWi) / Kauhian paljon kliirattiin maata. (VäKe) / Joka ilta ne kliiras stoorin munista (ts. myivät kananmunat loppuun). (EiSt) / Kliirata kaupassa sata dollaria (= saada kaupassa sata dollaria voittoa). (Alanne) / kliirata nimensä (= puhdistaa nimensä epäluuloista). (Alanne) // Warrentonin liepeillä jo kliirataan maata johon pitäisi tulla suuri Shopping Center. (AU, 1976)

kliiraus s. raivaaminen. raivio; puhdistus, selvitys. Vrt. *clearing*.

kliiri a. selkeä, selvä, puhdas; raivattu (pelto). *clear*. — Taivas on niin kliiri. (VäKe)

kliirinki s. ~ liirinki. (viljelykselle) raivattu alue metsässä, metsäaukea. *clearing*. — Siinä hakattiin sitten kliirinkiä, eli niinkun mettä pois. (JaPe) / Se poro laukkasi sen liiringin läpi. (JaHi) / Siinä oli (nim. farmilla) vähä liirinkiä ja oli joku elukkaki. (AnMä) / Oli meillä koko paljo sitä kliirinkiäki. (SaKu) / Tuli peura tuonne kliiringille. (ViOj)

klinkkeri s. (hiili)kuona. *clinker*. — Mutta siten valakiasta sieltä pitää ottaa ne klinkkerit; ei se oo kolia enään, se ei oo mitään, mutta klinkkeriksi (sanotaan). (Alla)

kloospinna s. pyykkipoika. Vrt. *clothespin*.

klosetti s. → klaasetti.

kloupaari s. ~ kloopaari. sorkkarauta. *clawbar*.

klousata v. ~ kloosata. sulkea. *close*. — Ne klouzas tuon känärin (= säilyketehtaan). (VäKe) / Se kloosattiin se vanha systeemi (tehtaassa). (JuIl) // Ohjelmaakin on rutkasti ja luulen lopulleen toisen tunnin loppuvan kun esirippu ”klousataan”. (VS, 1967)

klouveri s. apila. *clover*.

kluksklani s. Ku Klux Klanin jäsen. Vrt. *Ku Klux Klan*. — Kaksi hevoskuormallista Suomen kluks klaneja yön hiljaisuudessa piiritti kotimme. (Ind, 1967)

klupi s. ~ lupi ~ klubi. kerho, seura. Vrt. *club*. — Meillä on niinkun poikien klupi. (LaLu) / Tämä meidän suomalainen klupi toimi silloin hyvin. (LoTi) // Leijona klubi se paistoi useita satoja kanoja syötäväksi ja oli lyhyt ohjelma. (AU, 1975) / Itasca Finnish Klubin ensimmäinen syyskokous on perjantaiiltana syyskuun 19, 1975. (AU, 1975)

klupihauusi s. seuratalo. *clubhouse*. — (Muis-tatteko sen perheen missä olitte ensinnä palvelukses?) Mä olin sellaaes klupihauusis. (LeNo)

klupihuone s. seuratalo, kokoontumistila. Vrt. *clubhouse*. — Ne vuokraavat jonku haalihuoneen ju nou — klupihuoneen missä juhliitaan. (MiEs)

klupihuoneisto s. seuratan, kerhon kokoontumistilat. *club + huoneisto*. — Lake Worthin golfklupi jossa on noin 1.000 jäsentä, suunnittelee käytettäväksi n. \$ 86.000 klupihuoneiston uudistamiseen ja laajentamiseen. (NU, 1967)

klämmi s. ~ lämmi. simpukka. *clam*. — Pikattiin klämmiä meren piitsiltä. (VäKe) // Ilmoitus: Kaikilla tämän ympäristön merenrannikoilla alkoi t.k. 1 p. klämmien kaivausaika - - . (Ind, 1967)

klämmisauteri s. simpukkakeitto. *clam chowder*.

klämpsi I s. kauhakaivuri. Vrt. *clamshell (excavator)*. — Siellä on klämpsit, jotka kliinaa, pultoosarit jotka kliinaa sen (malmikiven). (JaHe)

klämpsi II s. sinkilä; tukirauta, -lista, -laatta. *clamp-s*.

kläpittää v. taputtaa (käsiä), läpyttää. Vrt. *clap*.

klärkki s. ~ klörkki ~ klarkki ~ klerkki ~ lärkki ~ lerkki. virkailija, kauppa- tai toimistoapula-lainen. *clerk*. — Minä menin sille klärkille sanomaan. (WeSa) / Se (mieheni) on ollu aiva tooris klärkkinä. (MaKu) / Ja se (poika) oli Simin osuuskaupasa sitte työsä lärkkinä, semmosena apulaisena. (HuPe) / Se (lehden toimittaja) kuuli sitte kun mä sen klörkin kans siinä puhuun. (IsSe) / Klärkki oli kämpällä puukan pitäjä. (EdPy) / Se kysy sitten siellä se ohviisilärkki että jos minä haluan työhön. (MiHi). // Pöytien takana istuu ”klerkkiä”, toimistokriivareita, jotka otti ostoja vastaan. (V-J, s. 171)

kläässi s. luokka. *class*. — Kun ne (lapset) meni kläässiinki, ni ne oli kaikki innostuneet

kuuntelemaan ja puhumaan ja se (opettaja) sai kaikki innostumaan. (EsKi)

koassi s. → skuossi.

kofferi s. ~ kohveri ~ koufferi ~ kopperi. murmeli, ”gofferi”. *gopher*. — Nyt nuo riivatun koufferit tulivat tännekin. (HePe) / Siälä lännellä ne farmarit träppäs ja söi kopperiakin. (FrNo) / Kopperia on kahta lajia: raitakopperi ja peltokopperi. (FrNo)

kohdata v. tavata. Vrt. *meet*. — Mr. ja Mrs. Eino Lehto Clarkston, Mi kutsui sukulaisiaan ja ystäviään kotiinsa jossa voivat kohdata heidän sukulaisiaan. (AU, 1976)

koili s. kerä, kierukka, kiemura; käämi, kela. *coil*. — Pitää panna uudet koilit stouviin. (HePe) / Verkkopauloja otettiin koillittain (= kerittäin). (VäKe)

koirakala s. useista kaloista, mm. täplähai, koirarahai. Vrt. *dogfish*.

koiralohi s. → koirakala.

koiratiimi s. koiravaljakko. Vrt. *dog team*.

koiratorppa s. salakapakka; kurja asumus, pesä. Vrt. *dogger*. — Mennään koiratorppaan ryypylle. (ToKa) // Tämä tavaton jano johti uuteen keksintöön eli anniskeluhuoneiston järjestämiseen laittoman keiton yhteyteen, jolloin varsinainen koiratorppa-kulttuuri syntyi. (FA H, s. 89) / Sanovat ”koiratorpiksi” paikkoja, joista myirähän viinaa kaksin-, kolminkertaasesta hinnasta. (V-J, s. 86)

koiratorppari s. salakapakan pitäjä.

koiteri s. struuma, kaulakupu. *goiter*. — Sille kasvo pahka tähän niinku koiteri. (LyLi)

kokinhelpari s. keittiöapulainen, kokkipoika. Vrt. *cook's helper*. — No minä olin siällä keittiönapulaisena, elikkä kokinhelepparina, niinkun täällä sanottiin. (EIOi)

kokitella v. laittaa ruokaa. Vrt. *cook*.

kokittaa v. laittaa ruokaa. Vrt. *cook*. — Hän opetti sitte minua kolme päivää kokittamaan. (LyKa)

kokkikaara s. ruokalavaunu (työmaalla). Vrt. *cook(ing) + car*. — Kokkikaara oli Korpuan farmilla aina kartanolla rattailla, sitä parikkohevokset vetivät. (AnLa)

kokkipuuka s. keittokirja. Vrt. *cook book*. — Siellä (palveluspaikassani) oli suuret läjät isoja kokkipuukia. (KaSa) / Mää suameksi kirjotin kokkipuukaa ja silloin rupesin kokittelemaan. (LyKa)

kokoyönkuvat s. plur. koko yön kestävä elokuvaesitys. Vrt. *all-night movies*. — Muistan

- ensimmäisen yön matkalla kun nukuin ja valvoin Bostonissa Scollay Squarissa kokoyön kuvissa. (FA H, s. 129)
- kolehtaa** v. kerätä. *collect*. — Minä kolehtasin kaloja komppanialle. (KaHu)
- kolehteerata** v. kerätä verkkokalastajilta kaloja laivaan. Vrt. *collect*. — Oleks sinä enemmän kolehteerannu? (UuSö)
- kolehtipaatti** s. alus, jolla kalastajilta kerätään kaloja säilyketehtaaseen. Vrt. *collect + boat*.
- kolehtori** s. maksujen kerääjä. *collector*. — Prudential henkivakuutusyhtiön asiamiehet ja kolehtorit alkoivat lakon eilen. (Työmies, 1916)
- koli** s. kivihiili. Vrt. *coal*. — Minä olin laivan päällä, panin kolia laivaan ja köydet katkes. (KaHi) / Ne kottikärryillä kärräsivät niihin laivoihin kolia. (JaHe) / Siellä Dakotassa piti polttaa kolia; kun ei siellä puita ollu, nin kesäaikaanaki kolia poltettiin. (EdWi) // Tämä Montanan alue ei enää käytä kolia polttoaineena kuin pienen osan siitä mitä se ennen käytti. (AU, 1967) / Poikani laiva kun toi kolia sinne Taconite satamaan ja hän pääsi kolmen viikon lomalle kotiin. (AU, 1976)
- koliförnis** s. ~ koliföörnissä. hiililämmitteinen (keskuslämmitys)uuni. Vrt. *coal furnace*. — Ei ne koliförnikset aina funksuneeraa. (JoEs) / Sillä on koliföörnissä peismentissä. (NiVä)
- kolihiivari** s. hiilenlastaaja. Vrt. *coal heaver*.
- kolikaivanto** s. hiilikaivos. Vrt. *coal + kaivanto*. — Sen takia tämä Arvikin laitto ittellensä pienen oman kolikaivannon. (V-J, s. 130)
- kolilaiva** s. hiililaiva. Vrt. *coal + laiva*. — Se kolilaiva ajo sen laivan kylkeen. (EeFa)
- kolilasti** s. hiililasti. Vrt. *coal + lasti*. — Ja laivat palaavat takaasi sitte kolilastis Duluthiin. (V-J, s. 294)
- kolimainari** s. hiilikaivostyöläinen. Vrt. *coal miner*. — Kolimainari ei pelkää mitään. (MiHi)
- kolimaini** s. hiilikaivos. Vrt. *coal mine*. — Mutta Suomen matka jäi ja minä menin kolimainille tänne Pensulvainijjaan. (MiHi)
- kolinkaivaja** s. hiilikaivostyöläinen. Vrt. *coal + kaivaja*.
- kolisonkki** s. kivihiilimöhkäle. Vrt. *coal chunk*.
- kolistouvi** s. ~ -touvi. hiiliuuni. Vrt. *coal stove*. — Ennen aikaan ensimmäisinä vuosina ei ollut mitään muuta kun kolistouvi. (FiHa)
- kolisänttä** s. hiilivaja. Vrt. *coal shanty*. — Joka talossa piti ennen olla kolisänttä. (VäKe)
- kolitokka** s. hiilisatama. Vrt. *coal dock*.
- kolitösti** s. hiilipöly. Vrt. *coal dust*. — Mutta ku se (kaasuliekki) ottaa siihen kolitöstiin, se räjähtää justiin niinku musta ruuti. (MiHi)
- koliuuni** s. hiiliuuni. Vrt. *coal + uuni*. — - - ettei tietääkseni ole koliuuneja enää muualla kuin jossain farmikodeissa ja niissäkin aniharvoissa. (AU, 1967)
- koliveini** s. hiilisuoni. Vrt. *coal vein*. — Ko se löysi sen koliveinin. (EiSt)
- kolkatti** s. kylmätaltoa. ? *cold cutter*.
- kolsi, kolssi** s. → kölssi.
- kometia** s. → komitea.
- komissioneri** s. ~ komissioneri. hallinnollisen osaston päällikkö tai jäsen; valtuutettu; (plur.) viranomaiset. *commissioner*. — Komissionerit kun kieltäytyivät, uhkasi Mr. Buchanan pakoittaa ulos kauntin hoidokkaat. (AU, 1967) / Carlton-kauntin komissionereillä on harmittava probleemi selvitetävänään kauntin virallisen lehden valinnassa. Komissionerit korottivat myös useiden kauntin virkailijain palkkaa. Itse komissionerit saavat \$ 2.620 vuodessa. (AU, 1967) / Kun tämän majurin määräys tuli eilen julkisuuteen St. Louiskauntin komissionerit saivat useita telefoonisoittoja joissa tiedusteltiin tuleeko sama sääntö voimaan kauntin autoihin nähden. (Ind, 1967) / Kauntin komissionerit tulivat avuksi. (Ind, 1967)
- komissioni** s. ~ komissio. toimikunta, valiokunta. Vrt. *commission*. — Ivan C. Rand'in työn ja pääoman välisiä suhteita tutkivan komissionin istunto on alkanut Sudburyn oikeustalolla. (Ind, 1967) / Mrs. Michael Sabia - - on lähettänyt ultimatuumin liitto hallitukselle, että sen on valittava Royal-komissioni tutkimaan naisten tasa-arvoisuusasiaa. (Ind, 1967) / (USA:n 200-vuotisjuhlien) Komissio ei ole valinnut kaupunkia juhlien keskuksiksi mutta suurimmat juhlat arvelaan olevan Bostonissa, Philadelphiassa, Washingtonissa ja Miamiassa. (AU, 1976)
- komisuuni** s. välityspalkkio. Vrt. *commission*. — Riilesteittimiehet saavat hyvän komisuurin. (HePe)
- komitea** s. ~ kometia. toimikunta. Vrt. *committee*. — Seurakunnan erikoiskomitea kävi tervehtimässä ja ilahduttamassa sairaita ja vanhuksia useissa vanhainkodeissa laulaen heille joululauluja. Komiteaan kuuluivat - - . (AU, 1967) / Ompeluseuran käsityökomitean

puh.johtaja Mrs. Jennie Cook kiitteli kaikkia jotka oli tuoneet käsitöitä myyjäisiä varten. (AU, 1976)

kommersiaalinen a. kaupallinen. *commercial*.

— Hän löysikin kolme kultasuonta, jotka olivat rikkaita kullasta, mutta kommersiaaliselta kannalta liian soukkia. (SK, 1958)

komoteessi s. ~ komoteissi. majoitus; mukavuus. *accommodation*.

komoteitata v. majoittaa. *accommodate*. — Minä voin komoteitata neljä henkeä. (HePe)

kompainti s. ~ kampainti ~ kompaineri ~ kompaini ~ kompain ~ kampaini ~ kompaini ~ kompaini. leikkuupuimuri. Vrt. *combine* *harvester*. — Nykyään on taas kompaintit ja kaikki, että pystössä on vilja ni tulee jyvät vain tänkkiin. (ErNe) / Mutta nythän niillä on kompainerit ettei tarte tryskiäkään (= puimakoneitakaan). (JeLa) / Nyt ko on kompaani, niin ei tarte olla ko kaks (miestä) ja joku mennee yksinki. (JoSi)

kompleinata v. ~ kompleenata ~ kompeljata. valittaa. *complain*. — Jos sä teet suurta misteikia, niin älä tuu hänelle kompleinaamaan. (OsVa) / Veronmaksajat kyllä kompeljaa, että minun pitää maksaa liian paljon inkomtäksiä. (ToKa)

kompleintti s. valitus, valituskirjelmä. *complaint*.

komplimentti s. kohteliaisuus, kiittävä lausunto. *compliment*.

kompteesi s. tapaturmakorvaus. Vrt. *compensation*.

komppania s. ~ komppaniia ~ komppaani ~ kamppani. Vrt. *company*. — 1. yhtiö. — Ei siälä (meijjerissä) ny enää mitään muuta (teh-dä) kun se (maito) tuarahan toisista komppanioosta pulloitetuna ja kannutettuna. (IsSe) / (Mistä te eläkkeen saatte?) Me maksamma sitä puolet, ja toisen puolen maksaa komppania. (ErVi) / (Pula-ajan ruoka-avustuksista:) Sinne sai mennä sinne komppaniian offiisiin ja siellä sanua mitä tarvittee ja sitte sai mennä stooriin ja ottaa sieltä. (HiRe) / Nyt ei oo yhtään komppaniaa joka kalastaa. (ErVi) / Komppanian puolesta oli ruoka sitten siinä ja asunto. (KuKa) / Eihän kaikki komppaniat yhtä aikaa pankrottiin mäne. (JoAn) / Minä olin sillä komppanialla kaikkiaan kymmenen vuotta työssä täällä Amerikassa. (ToNo) / Sitte minä oon ollukki aivan kielisellä komppanialla koko ajan työsä nyt. (EeOr) / Mä saan

komppanian penssonnin (= eläkkeen). (JuIl) / Komppanialla oli jonkullainen huono sairaala sielä. (JoEs) / Me muutamme sinne komppanian huoneista. (Alla) / Komppaniat pilttas lukeesille haussia (= rakensivat kaivoksen ympäristöön taloja). (VäAu) / komppanian stoori (= yhtiön myymälä). (Alanne) // Hän on ollut 12 vuotta lehden konttorissa ja sai lähtiäislahjaksi kultakellon ja kukkasia komppanialta sekä myös lahjoja muilta työläisiltä. (AU, 1975) / Se komppania teköö vain autonrunkoja muille autotehtahille. (V-J, s. 227) // Yhdysanoja: farmi-, insuuri-, koorni-, kääsi-, laiva-, lauta-, lumperi-, luonnonkaasu-, maini-, nikkeli-, pauveri-, telefooni-, tokka-, vakuutus-, veltaus-, öljykomppania. — 2. seura, vieraat; seurue, porukka. — Oo, viime viikolla oli kaks kertaa kamppania (ts. vieraita kotona). (OtPi)

kompressi s. kaasunpuristin, kompressori. *compressor*. — (Mainissa olisi muuten huono ilma) mutta kompressit kun käypi, ne tekkee sitä ilmaa, ni se tulee paippuja myöten sitte sinne (mainiin). (PeAu)

kompromaissata v. tehdä kompromissi, hyväksyä välitysehdotus. *compromise*. — Neuvottelijat kompromaissasivat asian. (HePe)

komputeri s. tietokone. *computer*. — Poliisi voi saada autonomistajan nimen radion avulla, kun näkee auton numerolaatan, komputeri toimittaa lopputyön minuutissa. (TE, 1967)

komönisti s. ~ komunisti ~ kaministi. kommunisti. *communist*. — Ne oli enemmän niinko punaasia minä luulen — juu nou — ne oli komönistiä. (Alla) / Se (upseeri) kysy: ”Oletko sinä kaministi kun olet Suomesta?” — ”Vats tät (= what’s that)”, tyttö vaan sano. (HePet)

konektata v. yhdistää, kytkeä yhteen. *connect*. — Voin konektata koolisi (= puhelusi) sinne. (HePe) / Konektaa se koorti autlettiin! (= sähköjohto pistorasiaan). (VäKe)

konferenssi s. ~ konfferenssi. neuvottelu, kokous; kirkkokunta ja sen korkein hallintoelin. Vrt. *conference*. — Muodostettiin seurakuntaelämäs konfferenssia, ja siis koko Nyy-Englannin valtiot ja siihen luettuna nuo Nyyjorkki ja Florida yhteen konfferenssiin, siis Idän konfferenssi, jotka pitivät suuria hengellisiä juhlia. (AiYI) // Päätettiin lahjoittaa Lake Eri-en alueen Suomi Konferenssille 5.000 dollaria. (AU, 1975) / Vaikka jokainen haluamme

ehkä joskus liikaakin vetäytyä omaan nurkkaamme, niin nämä Suomi Konferenssin vuotuiset juhlat on sellaista hengenravintoa että niitä ei pitäisi unohtaa. (AU, 1975) / - - missä he olivat vuosittaisessa Suomi Konferenssissa ja osallistuivat Amerikansuomalaisten luterilaisuuden 100-vuotisjuhlaan. (AU, 1976)

konferenssihuone s. kokous-, juhlasali. *conference* + huone. — Juhlallinen kastehetki järjestettiin Elyn hoitokodin ja sairaalan konferenssihuoneeseen jotta Mrs. Kivisaarikin saisi olla mukana, koska hän oli siellä hoidettavana. (AU, 1975)

kongressimies s. kongressin jäsen, kansanedustaja. Vrt. *congressman*. — Alku r.-s. (= raittiusseura) kirjoitti ja sai kongressimies Case'ilta vastauksen, jossa hän ilmoitti ottaneensa asian huomionsa. (Alku, 1945) / Päätettiin piirimme kongressimies Cohelanille lähettää sähkösanoma. (TE, 1967)

konkriitti s. ~ konkreetti. betoni. *concrete*. — Auto törmäsi täydellä vauhdilla konkreetista rakennetun sillan kaidesuojukseen. (TE, 1967)

konkriittilattia s. ~ konkreetti-. betonilattia. Vrt. *concrete floor*.

konkriittinen a. betoninen, valettu, rapattu, kivinen. Vrt. *concrete*. — Siellä on sitten laitettu semmonen konkriittinen tanssilava. (SyMä)

konkriittityö s. betonityö. *concrete* + työ.

konsumi s. lihaliemi. *consommé*.

kontrahtari s. ~ kontrahteri ~ kontrahtori ~ kontrahtoori ~ kontrahtööri ~ kontraktari ~ kontraktori ~ konträkteri. urakoitsija. Vrt. *contractor*. — Minä olin yhdessä ja toisessa paikassa työssä täällä kontrahtarilla, ojaa kaimamassa. (EmKi) / Se oli ennen nikkarina ja kontraktarina, rakensi taloja se Hilli. (ArRi) / Oli yksi kontrahtari joka rupes teköhön tätä vesilaitosta. (JaVa) / Italialaanan kontrahteri ne (talot) teki. (JuI) / Fränkki oli kontrahtorin tapanen. (ElHo) / Se oli sellanen kontrahteri että se teetti niitä rakennuksia siellä. (SaKu) // Uusi majuri voi sanoa että ei se ole minun asiani jos nimittäin jotain menisi viinon kontrahtorin kanssa. (AU, 1967) / Tuli Ispemingiin v. 1900, ollen nikkariliikkeen omistaja ja kontrahtööri kunnes jäi eläkkeelle v. 1960. (AU, 1967) / Nelson runnaa suurena mettäkontrahtöörinä, se on hakkuu-urakoittijana. (V-J, s. 344)

kontrahti s. ~ kontahti. urakka, urakkasopimus.

Vrt. *contract*. — (Onko se poika siellä mainis töis?) Ei, se on plummari (= putkimies) ja se ottaa itte kontrahtia ja teköö. (MeHu)

kontrahtityö s. urakkatyö. Vrt. *contract* + työ. — Enempi oli (miehelläni) kontrahtitöitä. (KaSa)

kontri s. ~ kantri. seutu, maaseutu; maa. *country*. — Se on ollu niin kauvan tällä kontrilla. (AnPy) / Ja se onkin ihimieteltävää ku suamalaaset enimmäkseen täältä lähtöö niinkun tuanne Viskonssiinin Oovenen kontrille ja Minnesoutahan ja Misikaanihin. (JaMä) / Hän (puhujan vaimo) oli syntynyt Kalumeetissa Misikaanissa, vaan vanhempainsa kansa muuttivat tänne Ananteilin kontrille Minnesoutaan. (HeSa) / (Onko se vanhamaa mieles usein?) Ei, mä en muistakkaan koko kontria! (GaHe) // Mrs. Hilda Olson länsikontrilla joka on asunut poikansa Edwinin pihalla trailersunnossaan monet vuodet sai halvauksen ja joutui sairaalaan. (AU, 1967) / Joo, siihen aikaan se oli hyvin elävää kontria. (AU, 1967) / Mr. William Palomäki on taas saapunut tänne kontrille ja toi tullessaan sitä Floridan lämmintä. (AU, 1975) / - - sen jälkeen omenia kasvattamassa Tietonin puutarha kontrilla. (FA H, s. 92) / Suomesta on kolme reilua sisarta kontrillamme vierailleet Heikkisten sukua. (AU, 1976) // Yhdyssanoja: ala-, farmi-, intti-, koorni-, kupari-, maini-, mylly-, suomalais-, vanhak.

kontrilainen s. maalainen. — Ne oli kaikki ne kontrilaiset siellä ajamasa niitä taisia (= rata-pölkkyjä). (LeAn) // Grandpa Peter Linna (oli) ennen vanhaan kontrilaisilla töissä. (AU, 1975)

konttoritunnit s. plur. virasto-aika, virka-aika. Vrt. *office hours*. — Ilmoitus: Suomalainen lakiasioimistomisto New Yorkissa. - - Konttoritunnit 9:stä epp 9:sään ill. (SHOA, 1911)

konveetari s. (Bessemer-prosessissa) sulatusuuni, jossa harkkoraudasta syntyy terästä. *converter*. — Foorniskasta lasketahan pathan ja siitä konveetarihin sitte, johona se puhristethan (nim. sula metalli). (JuMä)

konveijorilaite s. liukuhihna. *conveyor* + laite. — - - kuljettaa sen lastin 250 jalkaa kauaksi konveijorilaitteen avulla. (Ind, 1967)

konventio s. ~ konventioni ~ konvensiooni ~ konventionsiooni. kokous. Vrt. *convention*. — Vuoden 1967 aikana ilmoitetaan paikallisesta virastosta, tulee Milwaukeeessa pidettäväksi

140 eri konventiota jos vaikka minkä nimisiä ja -luontoisia, kirkollisista ja poliittisista aina taiteellisiin jopa rotukokouksiin saakka. (AU, 1967) / Luoma oli myös edustajana Reasähkövoiman konventionissa San Franciscossa, kertoi minulle Oscar Forsti. (AU, 1967) / Täällä on Amerikan rakennusurakoitsijain vuotuinen konvensiooni juuri nyt. (AU, 1967) / Sekään ei osoita enempää järkeä kuin itse konvensioonikaan. (AU, 1976). // Yhd. vuosisikonventio.

konvoi s. saattue. *convoy*.

konvoia v. kuljettaa saattueessa. *convoy*. — Armeija päätti konvoijata miehet leirille. (HePe)

kookkoo I s. kaakao. *cocoa*.

kookkoo II a. → kuukkuu.

kookkus s. (valmistava) vaalikokous. *caucus*. — Poliittinen kookkus sainasi oman kandidaattinsa. (HePe)

koolata v. ~ koulata ~ kaalata. *call*. — 1. kutsua, nimittää jksik. — (Mitä ne hurrit oli?) Ne oli niitä ruattalaasia, ne kun koolas niitä hurriiksi. (FiHa) / Ne koolaa herroiksi niitä ihmisiä jokka on rikkaita. (SeYI) / Mutta nyt se (puhujan isä) viimeiseksi teki aivan niitä mittoja, niitä miksikä niitä oikeen koolataan, niitä viiren litran mittoja ja niitä kuinka ne kauntau ne kaikki. (HiMä) // Lopuksi sitten on yleisohjelmaa jota myös tanssiksi ”koolataan”. (AU, 1976) — 2. kutsua paikalle, pyytää apuun. — Kun minä koolasin sen nörssän (= sairaanhoitajan). (LeNo) / Tohtori koolat-hin ja tohtori sano että sen pitää viärä hospitalhin (KaHi) / Minä sanon että minä koolaan poliisin kattomaan näitä. (LoTi) // Saisinko käyttää puhelinta ja koolata poliisin. (TE, 1967) — 3. soittaa puhelimella. — Pastori Varkeliinille se (virolainen rouva) oli antanna telefontikoulin, ja Varkeliini koulas meille että jos me menemme niitä katsomaan. (IiSa) / Ja vallesmanni ei uskonna sitä (että todistus oli unohtunut papinkansliaan), mut se koolas sitten telehvoonilla sinne pap-pilaan. (EmKi) / Säli (= Sally) aina minulle joskus koolaa ja hän koolasi viime viikolla oo (= tai) minä koolasin hänelle. (LoTi) // Olivivat pian ”koolanneet” poliisille jos en olisi juuri silloin sinne soittanut. (AU, 1975) / No mä tuln sitte Vaukekanin asemalle ja ”koolasin” (soitin puhelimella) ”täksin”. (V-J, s. 246) — 4. käydä jkn puheilla t. tapaamassa

jkta. — Minä koolasin hänen puheillen ja sa-noin että - -. (LoTi) — 5. tilata. — Ja sitte kun se mäni salluunaan, no se oli taas siellä se mies, ni se oli koolannu itelleen ja sille ryy-pyt. (MaLö)

kooli s. ~ kouli. *call*. — 1. kutsu. — Siitä (so-dan syttymisestä) tuli sitte kooli sille (sotilaa-le) jotta sen piti lähtyä. (ElKo) — 2. puhelu, puhelinoitto.

kooneri s. ~ koorneri ~ koona ~ koorna. sisä-tai ulkonurkka; kulma. *corner*. — Menkääs tuosta koornasta (= aidan nurkasta) sisälle! (SiLa) / Siinä (kotikylässäni) on neljän pitäjän kooneri. (KaVe) / Pane se plinkkari pääl-le ennenkun käännyt tuosta koornerista. (HePe)

koonfleiksi s. ~ koorleiksi. maissihutaleet. *cornflakes*.

kooperatiivi s. ~ koperatiivi ~ kopperatiivi ~ ko-operatööri. osuuskunta. Vrt. *cooperative*. — Toinen poika on sitte kopperatiivissa (työs-sä), se on mekaniikkona siellä. (EmMä) / Tämä on ko-operatööri tämä suomalainen (meijeri) täällä Suppurissa, minä oon kans jä-senenä siinä ollu alun pittäin. (IiMä)

koorni I s. maissi. *corn*. — Koornista tehtiin viinaa silloin. (EdNe) / Ne (puhujan vanhemmat) kasvatti koornia ja nisuja ja kaikkia, pot-tuja ja mitä farmilla täällä perukalla tartti. (MaVa) / Makoosta koornia (kasvatettiin far-milla). (MaHo) / Ja lähetettiin monta laiva-lastia ryssälle nisua ja vissiin koornia. (LoTi) // Keväällä täällä oli kylmää ja sateista pit-kään ja näytti siltä, että farmarit eivät pääse aikanaan pellolle koornin sekä soijapavun kylvöön jotka viljalajit ovat pää tuotantoa maanviljelijöille näille alueille. (AU, 1975) / Satanut on taas jonkun verran, joka arvatta-vasti auttoi ’koorni’ peltoja. (AU, 1975) / Coornista on toivoa rehuksi lehmille. (AU, 1976)

koorni II s. liikavarvas, känsä. *corn*. — Ku kaikellaisia kenkiä ku panin jalakaan ja juusa-sin niitä, niin ne teki känsiä ja koornia, tii-jättehän te: koornikkinn tulee varpasiin, ne on kipiät ku kauhistukset. (PeHy)

koornihuone s. aitta, jossa säilytetään maissia. *corn + huone*. — Se on — minä uskon — ol-lunna niinkun koornihuonenna. (SoJo)

koornijauhot s. plur. maissijauhot. Vrt. *corn flour*.

koornikomppania s. maissin osto- ja myynti-

- liike. Vrt. *corn + company*. — Se (liike) on suuri koornikomppania (AnHi)
- koornikontri** s. maissinviljelyalue. *corn + country*. — Kun ne alkaa juusaan (= käyttämään) sitä toista öljyä, ne meinaa koornista alakahan tekehen sitä Ijovasa (= Iowassa), se on oikein koornikontria. (RaSi)
- koornimaat** s. plur. maissinviljelymaat. *corn + maat*. — Vielä lisäksi tuli ”armeija-mato” joka tuhosi koornimaat ja uhkasi viedä vielä potut ja pikku kasvikset. (AU, 1975)
- koornimiili** s. maissijauho. *cornmeal*. (Sahlman)
- koorninkäpy** s. maissintähkä. Vrt. *corncob*.
- koornipelto** s. maissipelto. *corn + pelto*. — Täällä on oikein komiat koornipellot, nyt sanovat ilmestyneen niitä ”armeija-matoja”. (AU, 1975) / Tervehdys taas täältä koornipellon keskeltä, vanhain unholasta, jonne lykätään semmoiset joita omaiset ei enää voi tai halua hoitaa. (AU, 1984)
- koorti** s. ~ koortti. *cord*. — 1. syli (tilavuusmitta: 4 x 4 x 8 jalkaa). — Minulla on 10 koortia paperipuita katkaistuna. (ToKa) / Kuinka monta kymmentätuhatta koortia tuota paperipuutaki ajettiin. (MaSu) / Miäheni kuari paperipuuta sata koortia kesällä. (ElMä) / (Paljonko ”koorti” on?) No se on melkeen niinkun metrisyli, siihen malliin, niin se täällä koorti. (AnWi) / Vei rautatiejaartihin koortin kerralla. (VaMa) / Ma oon tuhansia koorttia myynyt tästä halakojia, ajanu kaupungille Kreittohon ja Kliffiin. (IiHi) — 2. köysi, nuora; sähköjohto; jänne.
- koortittain** adv. (puutavarasta:) sylittäin. Vrt. *cord*.
- koortti** s. ~ koorti. tuomioistuin. *court*. — Piti lähettää valtakirjat täältä näin ja koortissa, niinku kauntin siitissä, ni oikein leimata kaikki ne valtakirjani. (OsMä) / Se (poliisi) sano: ”Kyllä mä noi juutalaiset tunnen, verän ne koorttiin.” (WeSa) / Piti mennä maanantaa-aamuna koorttiin. (ViMä)
- koortthausi** s. ~ koorti- ~ koort- ~ kaat- ~ kurthausi. oikeustalo, lakitupa. *court house*. — Se oli lauvantaipäivä kun niitä (kansalais)paperia annethin koortthausilla. (MaMo) / Sitte tuli yks mies ja aukasi oven ja vei meitä sinne striitkaaran työ koortthausin frontillen, siellä loppuu se striitkaaralaini. (OsVa) / No se (upseeri) sitte pirätti (humalaiset sotilaat) ja sano: ”Kaikki menöö kaathausiin reportteeraamaan.” (IsSe) / kurtthausi. (Sirola)
- koosata** v. aiheuttaa. saada aikaan, panna tekemään. *cause*. — Isäntä taas saapui kotiin päässään ja emännällä oli piiska valmiina ja hän koosasi että housut alas, vaan varoitti ensiksi. (AU, 1975)
- koosi** a. ~ kousi. kodikas, mukava, miellyttävä. *cozy*. — Sinulla on oikein koosi koti. (TeSe) / Fairpleissi teki huoneesta hyvin kousin paikan. (LaSu)
- koostekauntti** s. kannattavuuslaskelma. *cost account*. (Alanne)
- kooti** s. ~ kootti ~ koutti. kuori, kalvo, kerros. *coat*. — Ne raatsit (= terästangot) ny ensin tuatihin jaartilta, nin sanottiin kliiniruumat, johona puhuristettiin ja pantihin kalkkikootti päälle ja sitten tuatihin niille langanvetäjille. (SaMyl) / On saanut kaksi koottia maalia (= on maalattu kahteen kertaan). (Alanne)
- kopiraatti** s. tekijänoikeus. *copyright*. — Vanhoja näytelmiä täällä, missä ei enää oo sitä kopiraattia näät, niin minä niistä mukailin sitte. (ToNo)
- kopperi** s. → kofferi.
- koppi** s. ~ kappi. poliisi. *cop*. — Koppi oli oikein äkäinen. (TeSe) / Haivekappi tappaa sinut jos spidaat. (HePe)
- kopukka-aika** s. pula-aika (1930-luvun alkuvuosina). — Osti sillen kopukka-aikana farmin. (LyVa)
- kopukavuodet** s. plur. pulavuodet. — Kopukavuosina meillä oli 7 pallotiimiä. (KaKn)
- kopuusi** s. → kapuusi.
- korekti** a. oikea, korrekti. *correct*.
- koritoori** s. käytävä. *corridor*. — Koritoorin lattia oli liian liukas ja tuli äksitenttejä. (HePe)
- koristaa** v. maalata, tapetoida. Vrt. *decorate*. — Ilmoitus: Jos teette korjauksia tai rakennatte uuden talon tai jos ajattelette koristaa vain yhden huoneen, voimme auttaa teitä hankkimalla väriesityksiä. (Raivaaja, 1931)
- korjata** v. parantaa (sairaudesta). Vrt. *mend*. — Ne korjasi sen (miehen sairaalassa) että se vielä ellää. (AlLa)
- korkata** v. olla esteenä; etuilla. Vrt. *cork up*. — ”Korkkaaja” (*cork*, korkki) tarkoitti kalastajaa, joka laski verkkonsa toverinsa verkkojen eteen, mutta ”korkkaaminen” saattoi merkitä etuilla muissakin asioissa. (Sariola, s. 273)

- korkea** a. hyvä (arvosanasta). Vrt. *high (marks)*. — Sai korkeita numeroita koulussa. (JaKi)
- korkeakoulu** s. amerikkalaisen oppikoulun neljä ylintä luokkaa, lukio. Vrt. *high school*. — Mutta kumminkin se (tytär) onnistuu sitte aika hyvin siellä korkeaskoulus. (JaKi) / - - jotka olivat käyneet korkeat koulut ja yliopistot ja muut. (AnHo) / Ku ne on korkiakoulun läpi päässy. (FrIt) / Me asuimme korkeakoulua vastapäätä, joka oli silloin korkeakouluna. (LoTi) // Lake Worthin korkeakoulusta sai päästötodistuksen suurin joukko kaupungin historiassa, luvultaan 460, joukossa useita suomalaisiakin nimiä. (Ind, 1967) / Molemmat nuoret ovat Luther Wright korkeakoulun suorittaneita. (AU, 1976) / Sulhanen on suorittanut National Minen korkeakoulun. (AU, 1976)
- korkeakoululainen** s. amerikkalaisen lukion oppilas. Vrt. *high school*. — Huumausaineiden käyttö alkaa tulla jokapäiväiseksi yliopistolaisten ja korkeakoululaisten keskuudessa. (Ind, 1967)
- korkeavesi** s. nousuvesi. Vrt. *high water*.
- korkeavoimainen** a. suuritehoinen, tehokas. Vrt. *high-power*. — Maahan tullut korkeavoimainen sähköjohto olisi voinut tuottaa vaurioita. (TE, 1967) / Ampui itsensä korkeavoimaisella luodikolla. (TE, 1967)
- korkkaaja** s. → korkata.
- korkkikengät** s. plur. metsätoissa käytettävät piikkikengät. (KSV, 1965)
- korkkilaini** s. verkon yläpaula. korkki + *line*.
- koroneri** s. kuolinsyyn tutkija. *coroner*. — T:ri R. H. Puumala on Carlton kauntin koroneri. (SK, 1945)
- korporatsioni** s. ~ korporatio. yhtiö. Vrt. *corporation*. — Aikaisempina jouluina tuon juhlan on järjestänyt korporatsioni mutta nyt se ei antanut mitään huomiota lapsille, kun heidän isänsä ovat lakossa. (Ind, 1967) / Vain täällä suuret korporatiot hyötyvät. (Ind, 1967)
- korturoi** s. vakosametti. *corduroy*.
- kosenjäksi** s. ~ kosejäksi. Walesista tai Cornwallista kotoisin olevan siirtolaisen nimitys. *Cousin Jack*. — Ei minulla ollu mitään (riittää ulkomaalaisten kanssa), mutta kansallisuuksittain sitä pakkas olla, ninkun ruotsalaisten ja kosejakkienkantilastaisten kanssa. (SaSi) / Mainissa englantilaista sanottiin nimellä kosejäksi. (VäKe) / kosenjäksi. (Sirola)
- koskea** v. ulottua, yltää, rajautua. Vrt. *touch*. — Ilmoitus: Farmin maa koskee jokeen, jossa on hyvä uima ja kalastuspaikka. (Raivaa-ja, 1921)
- koskettaa** v. käydä jssak, poiketa jhk. Vrt. *touch at*. — Olimme koskettaneet 18 valtiota. (AU, 1976)
- kostaa** v. maksaa, olla hintana. Vrt. *cost*. — Se joutu seisomaan se rakennus (tekovaiheessa), no kosti puolta enemmän. (ToNo)
- kostyymi** s. puku. Vrt. *costume*.
- kotikorelli** s. (karjan) kotitarha, -aitaus. koti + *corral*. — Ja sieltä se (karja) oli ajettava kotikorelleihin. (ViSa)
- kotitehty** a. kotitekoinen. Vrt. *homemade*. — Sitten se (heinäkimppu) pantiin sinne, sen kotitehtyyn uuniin. (EdWi)
- kotäkki** s. Kodak-merkinen kamera. *Kodak*.
- kouksata** v. ~ kooksata. houkutella, vikitellä. *coax*. — Pojat yrittivät kouksata tyttöjä mukaansa. (LaSu) / Älä kooksaa minua huonoille teille! (HePe)
- koulupaannari** s. koulutoveri. koulu + *partner*.
- koulupassi** s. koulubussi. Vrt. *school bus*.
- koulupoorti** s. kouluneuvosto. Vrt. *school board*. — Minä olin koulupoortissaki vissiin kolmekymmentä vuotta. (AIOj) // Koulupoortit joutuvat yhdistymään vaikka kuinka rakastettaisiin omaa paikkakuntaa. (Ind, 1967)
- koulustrustiisi** s. koulun johtokunta. Vrt. *school trustees*. — Kokouksessa luetaan tilikertomus ja valitaan koulustrustiisi, sekä käsitellään muut vuosikokoukselle kuuluvat asiat. (Vapa-us, 1967)
- kousti** s. rannikko. *coast*. — Se horikeini menee koustia ylös (pohjoiseen). (OtPi)
- koutsata** v. ~ kootsata. ohjata, valmentaa (urheilussa). *coach*.
- koutsi** s. valmentaja. *coach*.
- koutsmanni** s. pika-ajuri. *coachman*. (Sirola)
- kovahiili** s. antrasiitti. Vrt. *hard coal*. — Kovanhiilen tuotanto sitävastoin oli kokonaan seisahduksissa useita kuukausia. (SK, 1923)
- kovanpuunlattia** s. tiheäyisestä puulajista tehty lattia. Vrt. *hardwood floor*. — Ymmärrätkö te kovanpuunlattioita? (WeSa) / Ne ei monikaa enää laita sitä kovanpuunlattiaa olenkaa; kovanpuunlattia on uutena se on hirvemu kaunis. (EeOr) / Siellä on hyvät kovanpuunlaattiat koko talossa, kaikki laattiat. (AILa)
- kovanpuunlauta** s. esim. koivu-, tammi- tai

- vaahteralauta. Vrt. *hardwood board*. — Oli se sitte faneria tai kovanpuunlautaa, ni se lyöhän ristihin siihen. (EeOr)
- kovapuu** s. tiheäsyinen puulaji, esim. tammi, koivu tai vaahtera, jalopuu. Vrt. *hardwood*. — Ne oli kovaapuuta kaikki: ne oli meipulia tai vaahteraa, tammea ja koivuja. (KuKa) / Se oli kovaapuuta kaikki se mitä siellä tehtiin. (KuKa) / Ne on Lännen kovastapuusta tehty. (MaSu)
- koveerata** v. peittää, korvata. *cover*. — Hän koveerasi vajauksen. (Alanne)
- koveri** s. ~ kuvari. (kirje)kuori, kansio; kansi, suojus; kaavaimen viira. *cover*. — Siinä koverissa on kaikki ne laulut kirjoitettu. (AiKä)
- kraanhaakka** s. → kränhaukka.
- kraaskatti** s. ~ raas- ~ kras- ~ kroos- ~ roskatti ~ roos- ~ rouskotti ~ ruostakki. *crosscut*. — 1. katkaisusaha, justeerisaha (= *crosscut saw*). — Sitten vielä verethin rouskottia. (EiSt) — 2. poikittaisperä (kaivoskäytävä). — ”Kraaskat” on aina etelästä pohjoiseen ja vähän isompi kuin ”trifti”, joka taas ”ooriveiniä” seuraten on idästä länteen. (ToKa)
- kraaskattisaha** s. justeerisaha. Vrt. *crosscut saw*. — Kraaskattisahalla sahasivat flankkuja, toinen oli alla, toinen päällä. (FrNo)
- kraatsi** s. ~ kräätsi ~ karaatsi ~ karatsi ~ raatsi ~ räätsi. autotalli; autokorjaamo. *garage*. — Minä muistan veikkoo Knuutti jo osas silloon ajaa, minä pyyrin sitte että pääkätä se kaara siältä kraatsista triitille että minä pääsen matkaan. (JaMä) / Ne teki kraatsissa pajatyöt. (RaJu) / (Missourissa käynyt kertoi että) siellä oli asumukset semmosia ku hänen tua raatsi. (KnMä) / Niillä oli sellainen koti raatsin päällä, jossa oli vain lautoja, ei ollut lattijaakaan kunnollisesti. (IiSa) / Kaksi autotallia on meillä, kaksi kräätsiä niinkun ne täällä sanoo. (KuKa) / (No kun te siellä Minneapoliksessa asuite, nin mitä siellä tuo mister teki?) Se oli karatsissa tyässä. (MaVa) / Minä alotin kräätsissä ensin, autokorjaamossa. (JoKa) // Kun se (auto) on jo monta talvia kraatsissa laiskana levänny, niin on kesällä hyvällä juoksupäällä. (AU, 1975) / Nyt alan tuota kraatsia maalaamaan, se on iso työ. (AU, 1976) / Ja Rollsi seisoo Niemien karaatsis orottamas. (V-J, s. 103).
- kraatsiliike** s. autohalli tai -korjaamo. *garage* + liike.
- kraatsimies** s. autokorjaamon omistaja; auto-
- korjaamotyöläinen. Vrt. *garage man*.
- kraatsinpitäjä** s. autokorjaamon omistaja. Vrt. *garagekeeper*.
- kraintata** v. jauhtaa, hienontaa; hioa. *grind*.
- krapailla** v. kosketella, käydä käsiksi. Vrt. *grapple*. — Mutta t.k. 21 p. hän meni kuitenkin useista varoituksista huolimatta ”krapailemaan” käynnissä olevaa kanttisirkkeliä. (Työmies, 1916)
- krap** s. rapu. *crab*. — Se enämpi kalasti noita krapia. (KaMa)
- kraskat** s. → kraaskatti.
- krasseri** s. ~ krotseli. kivenmurskain. *crusher*. — Krasseri on saftin (= kaivoskuilun) pohjassa oleva voimakas kivenmurskaaja, jonka läpi kaikki kivi menee. Se murskaa kiven hyvin pieniksi paloiksi, noin sormenpään kokoisiksi. (ToKa) / Se (malmi) menee semmosen krotselin läpi kaikki. (AilLa)
- kratsi** s. kainalosauva. *crutch*.
- kratuaatti** s. ~ graduuaatti. loppututkinnon suorittanut; ylioppilas. *graduate*. — Morsian on tämän vuoden graduuaatti paikallisesta korkeakoulusta. (AU, 1975) / Hän kävi Marengon koulut ja oli 1971 graduuaatti Ashlandin korkeakoulusta. (AU, 1975) / Molemmat ovat 1976 korkeakoulun graduuaatteja. (AU, 1976)
- kratueerata** v. ~ gradueerata ~ krädjueitata. saada päästötodistus, valmistua, saada (akateeminen) oppiarvo. Vrt. *graduate*. — Sittemmin hän gradueerasi käsityön opettajaksi Helsingin Käsityön opettajaseminaarista 1905. (AU, 1975) / Kävi paikalliset koulut, gradueerasi Luther Wright korkeakoulusta 1934. (AU, 1975)
- kratueeraus** s. ~ gradueeraus. loppututkinto; yliopiston päättäjaisjuhla. Vrt. *graduate*. — Markun gradueeraukseen osallistuivat vanhempansa past ja Mrs. M. K. Sallmen ja veljensä Erik Paul Sallmen Minneapoliksista. (AU, 1975)
- kraulata** v. murista, valittaa, moittia. *growl*. — Kraulas että minun on syy. (ViLe)
- kraunti** s. maa, maaperä. *ground*.
- kraussi** s. kanalintu, riistalintu (esim. teeri). *grouse*.
- kreihämmi** s. kokojyväjauho, grahamjauho. *graham (flour)*.
- kreineri** s. ~ kreinari ~ reinari ~ kreenari. vilja-aitta; viljasiilo. *granary*. — Toisessa päässä oli sitte se, niinku me sanoimme, kreineri eli jyvahuone. (EeFa) / Sitte tehtiin semmonen

reinarin tapanen siihen, puojiks ne sanovat vanhassamaassa. (SoJo) / Mullakin (pesukarhu) teki kreinerihin hyvähän pärekattohon kaksi reikää. (FrNo)

kreini s. ~ reini. nosturi, nostokurki. *crane*. — (Mitä te öljysitte?) Sitä reiniä, ritsreiniä (bridge crane) ku sillä nostettiin kiviä, kukia ja kolia. (MaLö)

kreipata v. → skreipata.

kreipfruutti s. greippi (sitruhedelmä). *grapefruit*.

kreipjuusi s. rypälemehu. *grape juice*.

kreippa s. → skreippa.

kreipsi s. viinirypäle. *grape-s*. — Meillä on kreipsiä ja vaaraimia ja mansikoita. (MaWa) / Isä kyllä pani nämä kreipsit, yksi ensimmäisiä kreipsimaita täällä ympäri. (Allai)

kreipsimaa s. viinirypäleviljelmä. *grapes + maa*. — Mulla on tuolla kreipsimaaki, kaks-toistasataa juurta; ma oon seittemän tonniaki saanu sieltä kreipsiä vuores. (JaVa)

kreipsimehu s. viinirypälemehu. *grapes + mehu*. — Ilmoitus: Kreipsimehua 10 c painiti. (Raivaaja, 1941)

kreipsipäsketti s. viinirypälekori, -laatikko. *grapes + basket*. — Minä en tiärä kuinka sitä nyt sanoos suameksi, mutta enkliskaksi ne (laatikot) oli kreipsipäskettiä. (KaHi)

kreipsiviljelys s. viinirypäleviljelys. *grapes + viljelys*. (Raivaaja)

kreisi a. ~ reisi. hullu, hassu, mieletön, typerä. *crazy*. — Oli niin kreisi äijä. (VäKe)

kreitari s. ~ kreiteri ~ reitari. *grader*. — 1. höylä, lata. — 2. kanttaaja (sahalla), lajittelija.

kreitata I v. ~ reitata. *grade*. — 1. tasoittaa, höylätä (tietä). — Siälä oli hyvin korkialle kreitatut tiät siihen aikhan. (FrNo) — 2. lajitella, luokitella.

kreiti s. *grade*. — 1. (koulun) luokka. — Minä uskon että se kansakoulu minkä minä olen menny läpi (Suomessa), ni se vastaa niinku täällä maassa tämän kaheksan kreitin alkeiskoulua. (IiSe) — 2. laatuluokka. — Minä ostin ensimmäisen kreitin lihaa. (VäKe)

kreitti s. sälelaatikko (hedelmien, kalojen, huonekalujen pakkausta varten). *crate*.

kreivi s. kastike. *gravy*. — Eikä se (veli) osanu keittää muuta ku kuoripäällisiä perunoita ja suolaporkkaa, mutta se osas tehdä siihen kreivin, sen soosin oikein hyvän. (MaSa).

kremfateri s. → kränfaateri.

kretiitti s. ~ krediitti ~ kleriitti. *credit*. — 1. arvo, ansio. — En minä oo antanu koskaan minkäänlaista kretiittiä noirille (= noidille), ei. (WeSa) — 2. opintoviikko, arvostelupiste. — Tammikuussa hänellä oli niin paljon krediittejä että ei tarvinnut enää käydä koulua, joten tuli veljensä Lorenin tykö ja onnistui saamaan työn Ted Särkelän liikkeessä. (AU, 1975)

kretitjunio s. osuuspankki. *credit union*.

kriikki s. ~ kriikki. puro. *creek*. — Kriikki on klearannu (= kirkastunut). (LaWi).

kriikku s. kreikkalainen. *Greek*.

kriimaviitti s. mannapuuro. *Cream of wheat*. — Aamiaisiksi keittävät paljon kriimaviittiä. (VäKe)

kriimentti s. sopimus. *agreement*. — Sainasivat kriimentin haussin kaupassa. (HePe) / Heidän välillään oli kriimentti että kuka ensiksi löytää työpaikan, tarjoaa vapaat ryppyt toiselle. (SiRi)

kriimeri s. ~ riimeri. meijeri. *creamery*. — Ne pani myytäväksi aiotun voin voipaperiin niinku kriimerissäkin, paunan tai kilon pakettiin. (IiVe) / Kesät sitte maitua hommasin sinne riimeriin. (FrKa) / Riimerihän oli tuossa, niijen varmarien alakama riimeri, ja sehän postasi (= meni vararikoon). (AnPy) / Me luusattiin (= menetettiin rahaa) koko paljon sen kriimerin kans. (AnHe)

kriimi s. kerma. *cream*.

kriinhaussi s. kasvihuone. *greenhouse*.

kriinhoorni s. ~ kriinhooli. vasta-alkaja, aloittelija. *green horn*. — Sinä oot semmonen kriinhoorni (= et osaa mitään, et tiedä mitään). (VäKe) // Hän on oikea maailmanrannan veijari, kyllä hän ”kriinhoolit” (pokerissa) kutsaa. (Herneshuhta, s. 97)

kriini a. ja s. *green*. — 1. vihreä; nurmikko, viheriö. — Jaarti näytti niin kriinille. (VäKe) — 2. vasta-alkaja, ”vihreä”.

kriisi s. rasva, voiteluaine. *grease*. — Se (rautalanka) menöö sitte sen kriisiin läpi. (AIMä) / Ennen aikaan käytettiin sellasta oikeen vetelää kriisiä. (UrLe)

kriissi a. rasvainen. *greasy*. — Pannu oli kriissi kun paistoin kinkkua. (HePe)

kriketti s. heinäsiirikka. *cricket*. — Sitten oli krikettiä yhtenä kesänä. (FrNo)

kriikki s. → kriikki.

kripetsi s. ~ kripitsi. eräs korttipeli. *cribbage*.

krippi I s. influenssa. *grip*.

krippi II s. korkealaitainen lastensänky. *crib*.
kripuli a. ja s. raajarikkoinen. *cripple, crippled*.

krookku s. kroatialainen. Vrt. *Croatian*.

kroopaari s. ~ roopaari ~ roupaari. sorkkarauta, rautakanki. *crowbar*.

kroosata v. ~ kroosata. *cross*. — 1. kulkea jnk poikki tai yli. — Oli justihin kroosattu haivei. (EsAl) — 2. merkitä ristillä.

kroosinki s. ~ krossinki. ylimenopaikka, ylikäytävä, risteys. *crossing*. — Äireen siskoon miäs oli tatsuunamiäs siinä Ylistaron tatsuunatipolla ja sen vaimo oli siinä kroosingilla. (JaHe)

krooskatti s. → kraaskatti.

kroppi s. sato. *crop*. — Se on neljäs ja viides vuosi ennenko tulee täysi kroppi. (AlLai)

krossata v. murskata, murentaa. *crush*.

krosseri I s. ruokatavarakauppias. *grocer*.

krosseri II s. ~ rosseri. ruokatavarakauppa. *grocery*.

krosseri III s. ruokatavara, taloustavara. *groceries*. — Minunkin äiti otti niin paljon intinjuuria että se sillä sai krosserit melekein stoorista; paunalla (intinjuuria) sai paljo jo krosseria. (ViLa) / Se (Noormanni) piti vähä vaatetavaraa ja krosseria. (FrNo)

krosseripilli s. ruokatavarakaupan lasku. *grocery bill*.

krosseristoori s. ~ rosseri-. ruokakauppa, siirtomaatavara. *grocery store*. — Pittää hakkee ruokaa rosseristoorista. (KaKä)

krotseli s. → krasseri.

kruketti a. kiero, vääriä (puu); kiero, petollinen (ihminen). *crooked*. — Sahattiin krukettiin. (VäKä) / Hän oli aika kruketti kauppias. (HePe) / Minä nyt kerron minkälaista krukettia se oli Suomessa ennen. (AuKu)

krukettikatti s. kieroon katkaistu puu tai metalli. *crooked cut*.

kruki s. ja a. petkuttaja; petollinen, kiero. *crook, crooked*.

krukka s. saviruukku. Vrt. *crook*.

kruunun tulkki s. (virallinen) kielenkääntäjä. Vrt. *crown interpreter*. — On Kanaatas työkennelly rakennusmestarina, kruunun tulkkiina ja rauhantuomarina Montrealis. (V-J, s. 153)

kruuppi s. ryhmä. *group*.

kryllisappa s. kampaamo. Vrt. *curl + shop*.

kryllätä v. kähertää, kiharoida. Vrt. *curl*.

krädjueitata v. → kratueerata.

kräkes (plur. kräkesit ~ kräkekset) s. ~ räkes ~ kräkös ~ kräkersi ~ kräkesi ~ räkesi ~ räkekessi. ohut, rapea keksi; voileipäkeksi. *cracker-s*. — Ne söi jonkullaisia ohkasia kräkeksiä vain. (LoTi) / Tierättekö mitä kräkekset on täs maas? (LoTi) / Onko mammalla kräköksiä? (TeSe) / No minä kyllä piän että mulla on räkeksiä. (RuHi)

kräkviiitti s. rouhittu vehnä. *cracked wheat*.

krämä s. ~ remma ~ krämö. isoäiti, mummo. *grandma*. — Ja hänen (puhujan äidinäidin) isä on ollu seilari, Oulussa se on ollut timpörmanni laivassa, ja se on kuollu ku minun krämä on ollu kahren vuojen vanha. (LiBa) / Vain sillon ku grämmalle puhutaan niin sillon puhutaan suomee. (EeFa) / Keijolla on neljättätoista vuotta vanha poika ja se on ahkera kalastamaan ja se antaa mulle telefoonikoulin että Remma, hällä on kaloja sinullen. (IiSa) / No siitähän remma teki aina kantaalia (= nosti äläkän) kun minä oon aina pyhän aijat mettäs. (JaLe)

krämperi s. ~ kräämperi ~ krämpeli. karpalo. *cranberry*. — Krämperiä mentihin noukkimahan. (JeSa) / Isä farmas krämperiä 17 vuotta. (UrKo)

krämpä s. ~ krämpää ~ ramppa ~ krämpäpapa. isoisä. Vrt. *grandpa*. — Krämpä meni lopettamaan hänen kalanpuhustuksen. (LiBa) / Krämpä. (Alanne) / Ramppa oli ookeen vasittu karhuntappaja. (TiNi)

krämppi s. suonenveto. *cramp*.

kränfaateri s. ~ kremfateri. isoisä. *grandfather*. — Furnitsit (= huonekalut) oli kränfaaterin peruja. (EsAl) / No en minä mennykkään sinne (kouluun), vaikka naapurista oli tyttö joka kävi, mutta se sai olla sen kremfaterin tykönä, nukkua siällä. (EmMä)

kränhaukka s. ~ kraanhaakka. metsämurmeli. *ground hog*. — Täällä onkin ollu kränhaukkoja ja kaikkia tyynni. (SMHa) / Kränhaukat pilasivat peltoja kaivamalla pesänreikiä. (LaSu) / Kraanhaakka juoksi jaarttin poikki frontista kaartenille (= etupihalta kasvimaalle). (EsAl)

kränkki a. ~ kränkky. oikullinen, ärtyisä. *cranky*. — Kyllä on kränkky emäntä! (LaWi)

kränkkiä v. oikutella. Vrt. *cranky*.

kränkkyillä v. = ed.

krämpä s. → krämpä.

kräveli s. ~ räveli. sora. *gravel*. — No onkos ne (tiet Suomessa) tertvattu tai mitä, vai onko

se vaan kräveli yks? (UrRa) / Nykyjään ne tekkee tiet ja panevat sen krävelin vielä päälle että niistä on hyvä ajaa. (MaTa) / Paisikkeli (= polkupyörä) toppasi krävelissä. (HePe)

krävelipitti s. ~ räveli-. sorakuoppa. *gravel pit.*

krävelitie s. soratie. *gravel + tie.* — Kattokaa, ko krävelitietä kävelee ni se (kenkä) mennee pahaksi. (HiHak)

kräveltää v. sorata, hiekoittaa. *gravel.* — Ne on sitte sen tien kräveltänhee siihen ja panhee pläktopin (= kestopäällysteen) ettei tule ennää niin paha (kelirikko). (FrAh)

kräänsani s. pojan- t. tyttärenpoika. *grandson.*

kuartti I s. → kuortti.

kuartti II s. → vartti II.

kuhu s. eräs tyynenmerenlohi (*Oncorhynchus kisutchi*). *coho (salmon).*

kuinka tykkäät mitä pidät (jstak)? Vrt. *how do you like.*

kuipis s. eräänl. sytytyslanka. ? *quick + fuse.* — Niillä ei ollut tätä tavallista tulilankaa jolla se sytytetään, ne sano kuipikseksi niitä. (FrKa)

kuiskauskomppania s. mustamaalauskampanja, huhumylly. Vrt. *whispering campaign.* — Tosin täällä on koettanut jonkinlainen pieni kommunistinen kuiskauskomppania kaivaa maaperää ja luoda epäluuloa Suomen avustukseen ja avustustoimintaan, mutta sekin yritys on saanut kylmää vettä niskaansa. (Työssä, 1941)

kuisteneeri s. ~ kuistineeri ~ kuitsineeri. kyselylomake, kyselykaavake. *questionnaire.* — Minun piti fillätä — ne sanoo kuisteneeriksi, sinä tiät mikä kuisteneeri on — että koska käsky tulee. (YrNi) / Minä sanoon jotta minun kuitsineeri on ny jääny, ettei niitä oo fillällytty päähän asti. (WeSa)

kuitata v. ottaa lopputili, erota työpaikasta, lopettaa työnteko; antaa lopputili. Vrt. *quit.* — Sitten lähettiin, kuitattiin maini yhtenä keväänä ja mentiin Takottaan, alettiin hoopoilemaan. (EeKo) / Ma viimen kuittasin tykkänää. (JaHe) / Meitä kuittas sieltä elikkä lopetti työnsä kolme miestä. (EmKi) / Minä kuittasin kämppähommat. (ViLe) / Lääkäri sano että nyt minun on paras kuitata kokonaan se työ. (ToNo) / Kun minä kuittaan työntöön, niin sitten minä meen käymään Suomeen. (LoTi) // On niinkuin eräällä miehellä, joka oli täällä talossa työssä ja isäntä teetti työtä pimeästä pimeään, niin hän kuittasi työnsä ja

tuumasi että täällä on yli ympäri päivät. (AU, 1987) / ja huonot miehet ”kuitattiin” (sanotihin että saat mennä). (V-J, s. 287)

kuittausaika s. irtisanoutumisaika (työstä). Vrt. *quit + aika.* (KuKy)

kuiva a. (maasta:) kieltolain alainen, alkoholitön. Vrt. *dry.* — Kun tämä maa oli kuiva. (LoTi) / Se ensimmäisen maailmansoran jälkeeseen tuli maa kuivaksi, Misikaani. (LoTi) // - - että oli ”beer” olutta juhliissa vaikka taudinime äänestettiin kuivaksi. (AU, 1976)

kuivalaki s. kieltolaki. Vrt. *dry law.* — Seuraavan lainlaatijakunnan on laadittava ”kuiva laki”. (SK, 1942)

kuivatavaramyymälä s. tekstiilimyymälä. Vrt. *dry-goods store.* — Ilmoitus: Olemme asettaneet myytäväksi kuivatavaramyymälässä kaikenlaista tavaraa jonka arvo useassa tapauksessa on paljon korkeampi, mutta josta vuodenajan vaihteen vuoksi tai jostain muusta syystä haluamme päästä eroon. (Raivaaja, 1916)

kuivatokka s. kuivatelakka. Vrt. *drydock.* — Veli oli tyäs kuivallatokalla. (TeSe)

kukata v. keittää, valmistaa ruokaa. *cook.* — Siellä näyttää että siellä (Suomessa) kukataan koko kauden semmosia isompia aterioita. (RuHi)

kukes (plur. kukekset ~ kukeksit ~ kukessit) s. pikkuleipä. *cookie-s.* — Minä hain (uudenlaisia leivonnaisia kaupasta) ja löysin sitte kuniita, semmosella mustikkajelillä fillattuja kukeksia. (OINi) / Joka paikas (Suomessa) oli vain kaharenkimoiset leivokset ja kukekset pöyräs, pleitit ja tiskit ja klasit, niinku täälläki justiin samoin. (SaMy) / (Ennen) ei ollu niinko nykyaikana, että otetaan (evääksi) kukekset ja keekit ja fruitit ja hetelmät. (MaVa) / Amerikkalaaset tykkäävät keekistä ja kukeksiista. (EsHi) / Jutiini on tehny niitä kukeksia ja anto mulle ohjeen että kukeksia tehrä. (ImAu) / kotitekosia kukeksia. (RaJu) // Ilmoitus: Aitta Osuuskauppaan kuuluu saapuneen parhain kukesvarasto mitä löytyy koko Uuden Englannin valtiossa. (Raivaaja, 1906)

kuki s. koksi. *coke.* — Sitte minä menin läri-kaaraan, se on semmonen jossa punnittiin kiviä ja kukia. (MaLö)

kukkapoketti s. kukkakimppu. kukka + *bouquet.*

kukki s. keittäjä, kokki. *cook.*

kukluksklaani s. Yhdysvaltain sisällissodan

- jälkeen Etelävaltioissa perustettu valkoisten salaseura, joka on pyrkinyt pelottamaan neekeriväestöä käyttämästä oikeuksistaan. *Ku Klux Klan*.
- kukri** s. ruokala. *cookery*. — Kukri on keittiö ja ruokasali, missä syövät ne yhtiön miehet, jotka asuvat ”ponkhaussissa”. (ToKa)
- kulkea koulua** käydä koulua. Vrt. *go to school*. — Niill’ on vain yks 12-vuotias poika, joka kulkoo haisskuulia. (V-J, s. 166)
- kultakleimi** s. kultaesiintymän valtausalue. kulta + *claim*. — Isällä oli Alaskassa ollessaan toisen miehen kans yhteisesti kaksi kultakleimiä, niin kuin siellä sanottiin, osuutta kultakaivokseen. (JoEs)
- kultamaini** s. kultakaivos. Vrt. *gold mine*. — Sullahan on siinä (tontissa) kultamaini, myy pois! (Jull) // Nyt näillä seuruilla on useita kultamaineja. (V-J, s. 159)
- kultanaketti** s. kultakimpale. Vrt. *gold nugget*.
- kultasonkki** s. kultakimpale. Vrt. *gold chunk*.
- kultastämpöpiiti** s. kultaryntäys. Vrt. *gold stampede*. — Sinnehän sitä mentiin sillon syksyllä kolmettoista (= v. 1913) sinne kultastämpöpiitiin. (JuKi)
- kultavelli** s. (etenkin jouluksi tehty) sekahedelmakeitto.
- kultivaattori** s. pyörillä kulkeva syvä-äes. *cultivator*. (Raivaaja)
- kultiveerata** v. ~ kultiveirata. viljellä. Vrt. *cultivate*.
- kulttuuroitu** a. sivistynyt, valistunut; jalostettu. Vrt. *cultured*.
- kunnostaa itsensä** v. kunnostautua. Vrt. *distinguish oneself*. — Miehet kilpailevat kuulantyyönössä, jossa John Hakola kunnostikin itsensä tavattoman hyvin. (Työmies, 1916)
- kuoksi** s. → skuossi.
- kuolla** v. Vrt. *die*. — 1. lopettaa toiminta. Vrt. *die out*. — Ei ollu monta viikkoa ku se poikala (= miesten asuntola) kuoli sitte. (JuII) — 2. laantua, tyyntyä. Vrt. *die away*. — Se horikeini kuolee siellä (manterella), ai ges. (OtPi)
- kuorimamyly** s. paperipuun kuorimakone. kuorima- + *mill*.
- kuorma-automobiili** s. kuorma-auto. kuorma + *automobile*.
- kuorteri** s. → vartti I.
- kuortti** s. ~ kuorti ~ kuartti ~ kvartti ~ vartti. litraa hieman pienempi nestemitta: neljännesgallona (0,946 l). Vrt. *quart*. — Mä menin ja kaasin sinne (majavanpesään) kuortin kääsyä, kaaran kääsyä. (ViMä) / Se on nyt sataseittemänkymmentäkaks senttiä kaluunan juki täällä maito, ja siinä on niinkun neljä kuorttia. (IsSe) // Jälkimmäisen mainittiin juoneen neljä kuortia maitoa päivässä. (Ind, 1967) / Edellisellä viikolla nousi pohjoisessakin maidon hinta joka nyt on 33 senttiä kvartti. (Vapaus, 1967) / Vasikka itse pitää huolen syömisestä niin että juo päivittäin 5 kvartti maitoa. (Vapaus, 1967) / He tahtovat kaksi senttiä lisää kvartista, mitä he maitotrustille myyvät. - - kuluttajat joutuvat maksamaan jo vaikka 50 senttiä maito kvartista. (TE, 1967) / Olen pikannu 110 varttia sieltä vaaraimia. (AU, 1975)
- kuota** s. ~ kvoota. määräosuus, kiintiö. *quota*. — Tuollaisia työmuurahaisia kun olisi paljon kyllä kuotat täytyisivät. (TE, 1967) / Joukkovoimin kuotamme täytämme, eikö niin? (TE, 1967) / Palaan vielä siihen kokoukseen, että kun katselimme noita lehtien levityskvotamäärää, varsinkin tuota meidän kylän kvotamäärää, niin osuutemme on niin suuri ettemme voi muuta kuin huokailla ja luulemme ettemme saa tuota kvotaamme täyteen. (Vapaus, 1967)
- kuotalaki** s. ~ kvoota-. siirtolaiskiintiöistä määräävä laki. Vrt. *quota law*. — Kesäkuun 3. p. 1921 astui voimaan ensimmäinen kvotalaki. (SK, 1930)
- kupai** interj. ~ kutpai ~ pai pai. hyvästi! *good-bye*. — En jouda nyt enempä kirjoittamaan. Toiste mooria. Kupai. (SK, 1967)
- kupari I** s. yhden sentin (kupari)kolikko. Vrt. *copper*. — Ei ollut ruoka muutenkaan kallista, jos oli joku kupari ja tiesi paikan. Viipale leipää (maksoi) yhden kuparin. (FA H, s. 130)
- kupari II** s. poliisi. Vrt. *copper*. (AILa)
- kuparikontri** s. kupari(kaivos)alue, erik. Michiganin Kuparisaaren alue (erotuksena ns. rautakontrista). Vrt. *copper country*. — Se ei ollut täällä rautamainilla mainarit niin arvosaan niinku kuparikontrilla oli. (VäAu)
- kuppikeikki** s. vuokaleivos. Vrt. *cupcake*.
- kurapetlari** s. resupekka. kura + *peddler*. — Olet niinku kurapetlari (sanotaan resuisesta, likaisesta lapsesta). (JoPo)
- kurvi** s. ~ körvi. Vrt. *curve*. — 1. kaariviiva, käyrä. — Ne laittaa (arvosanat) semmoselle kurville. (PaKo) — 2. kaarre (tiessä), kaartuva mutka. (Alanne)

kustomeri s. → kastomeri.

kutomamyly s. kutomo. Vrt. kutoma- + *mill*. — Täällä oli ennen suuria kutomamylyjä. (EiLa)

kutsua jku v. soittaa puhelimella jklle. Vrt. *call*. — Minä kutuin ne (= soitin pankkiin) ja ne sano että - - . (OtPi) / Minä sanon Ailille (että olette soittanut) ja se kuttuu teidät. (OtPi)

kuukamperi s. → kiukumperi.

kuukausinuutta s. kuukausittainen maksumääräys, eläke. Vrt. *monthly note*. — Hänen kuukausinuutat menivät Suomeen. (SyMä)

kuukeri s. puuma. *cougar*. — Nyt viimeitteeltä rupes tuleen kuukeria. (EiHo)

kuukkuu a. ~ kookkoo. hullu. *cuckoo*.

kuulari s. jäähdyttämö. *cooler*. — Nyt tämä kuulari on täynnä kalaa. (LaWi)

kuulimo s. (konsertti)sali, katsomo, auditorio. Vrt. *auditorium*. — Konsertit onnistuivat hyvin, kuulimot olivat täpötäynnä ja innostus valtava. (SK, 1950)

kuulopiiri s. kuuluvuusalue. Vrt. *audibility range*. — Tässä meidän kuulopiirissä on Marquetten asema, joka antaa pari tuntia suomalaista musiikkia sunnuntaisin kello 12:30 alkaen. (Ind, 1967)

kuumakoira s. nakkimakkara; nakkisämpylä. Vrt. *hot dog*.

kuumaksu s. kuukausittainen maksuerä.

kuuni s. pesukarhu. *coon, raccoon*.

kuunvalo s. luvattomasti valmistettu viina, pontikka. Vrt. *moonshine*.

kuuseri s. karviainen. *gooseberry*.

kuvapaksi s. televisiovastaanotin. kuva + *box*. — Kattelen tuota kuvapaksia tuolla. (LaLu)

kuvari s. → koveri.

kuvermentti s. ~ kavermentti ~ kävörmentti ~ kavömentti. (esim. osavaltion) hallitus; valtio. Vrt. *government*. — Jos kuvermentti haluaa menettää kymmenentuhatta niin se on ool rait; mä oon kymmenestä tuhannesta vakuutettu. (IsSe) / Me otimme vaimoni kanssa näille siirtolaisille tarkoitettun kuvermentin kustantaman kurssin ja luimme nuo kuvermentin asettamat kirjat. (ArLe) / Kuvermentti kustantaa sen (koulun) kokonaan. (TuMo) / Mutta sen (suomalaisen vierailijan tiedemiehen) Amerikan kavermentti sieppas heti (työhön). (ErVi) / Iltakoulussa minä opin tietämään jotaki kavömentista. Siinä opetettiin kaikki kuinka tämä Yhdysvaltain kavömentti on pantu kokoon. (LoTi)

kuvernööri s. ~ kuvenööri ~ kuverneri ~ govenööri ~ govönööri. osavaltion päämies. Vrt. *governor*. — Meidän kuvernöörinkin kans koittas vähä suomia puhua. (ArMä)

kvalifaijata v. ~ kvalifaijata. täyttää vaatimukset. *qualify*. — Minä en oikein tähän japhin kvalifajaa. (LaWi) / Ei sen takia että ne on mustia, mutta sen takia kun ei ne kvalifajaa. (LoTi)

kvartaali s. ~ varttaali. neljännesvuosijulkaisu. *quarterly*. — Huomasin Elyn Junior Collegein viime vuoden syksy kvartaalin kunniaoppilaiden luettelossa seuraavat suomalaisten oppilaiden nimet. (AU, 1975)

kvoorumi s. pienin lukumäärä laillistetun yhdistyksen jäseniä, minkä lain mukaan tulee olla läsnä kokouksessa, ennen kuin se on päätösvaltainen. *quorum*. (Alanne)

kvootalaki s. → kuotalaki.

kylmyys s. vilustuminen, nuha. Vrt. *cold*. — Sillä oli kova kylmyys siälä. (AiLa) // Latvalat ovat kärsineet kylmyyttä, mutta voivat jo paremmin. (TE, 1967)

kylmä s. = ed. Vrt. *cold*. — Matti on nyt kovassa kylmässä ja häntä vaivaa vielä reumatismi. (TE, 1967) / Senja Aho on ollut myöskin kylmässä, mutta tällaiset vaihtelevat ilmat ovat siinä tekijänä. (TE, 1967)

kymppisentinkauppa s. halpatavaratalo. Vrt. *ten-cent store*. — Yksi ”kymppisentin kauppa”, jonka omistaa William Anderson. (SK, 1949)

kymppisentti s. kymmenen sentin kolikko. kymppi + *cent*. — Minulla ei ollut kymppisenttiäkää omaisuutta silloin. (ToNo)

kysyä v. pyytää. Vrt. *ask*. — (Vastauksena haastattelijan kiitoksiin:) Kiitos sulle, (kun) sä kysyt (minua kertomaan). (PaKo) / Joo, ne (työnantajat) kysyvät samaan paikkaan takaisin. (SeKi) / Ei me kysytty kaupungilta yhtään mitään rahaa eikä maata eikä mitään (haalien rakentamista varten). (ToNo)

kyökkistoovi s. keittiön liesi. kyökki + *stove*. — Ilmoitus: Kirjoitusdeski, kyökkistoovi, kaasustoovi, lämmitysstoovi y.m. myytävänä. (Raivaaja, 1911)

käfteria s. itsepalvelukahvila. *cafeteria*. — No yks on semmosessa niinku rästäräntissä elikkä käfteriassa työssä. (RuHi)

käki s. tynnyri. *keg*. — (Millaista oli elämä täällä Fairportissa?) Uel, kun ne oli laivahan tyhjäämäs rautamultaa, niin ne kantoo käellä

sinne — nin mitä se on suameks? — piiriä (juotavaksi). (JaVa) / Sitten sen Amerikan Stiilin palo käkisappa, johna tehtiin noita käkiä. (FiHa)

käli s. laivan tai työjunavaunun keittiö. *galley*.

kälvinäinen s. galvanointi; galvanointiosasto. Vrt. *galvanizing*. — Sitä (teräslanka)kuormaa sitten viedään mihinkä käskettiin viedä kälvinäasehen. (OsNo) / Sitten minä pääsin siältä kälvinäaseisiin. (JaMä)

kälvätät v. galvanoida. Vrt. *galvanize*. — Kälvinäisellä kälvätätähän sitä lankaa ("lankamyllyssä"). (SaMy)

kämera s. ~ kämerä. kamera. *camera*. — Ja sitte täällä on, mitä minä sanon, Aarkus (= Argus) kämerakomppania, jossa tehrään näitä sennimisiä kämeroita, kaikellaisia. (LoTi) / Minä otin kämerän ulos (ja kuvasin kun presidentti Kekkonen astui lentokoneesta). (KaKä).

kämpikkö s. asuinalue. Vrt. *camp*. — Luulisi olevansa jossakin suurkaupungissa, kun katselee liikettä täällä meidän kämpiköllä. (Työmies, 1916)

kämpikköseutu s. asuinalue. Vrt. *camp* + seutu. — Mr. Keskey tuli Wakefieldiin v. 1886, jolloin Wakefield oli vielä aivan alkava kämpikköseutu. (SK, 1941)

kämplihaali s. sali, jossa uhkapeliä harjoitetaan; pelihuone. *gambling hall*. (Alanne)

kämpliruuma s. pelihuone. *gambling room*. (Alanne)

kämpläri s. uhkapeluri. *gambler*.

kämplätät v. pelata uhkapeliä. *gamble*. — Se (mieheni) kämplät kaikki rahat. (OtLe) / Se anto viiskymmentä taalaa sitten että ostaa sille lapselle arkku; se meni ja kämpläsi sen arkurahan ja vähän päästä tuli sitte sieltä pilli (= lasku) arkusta, ku se oli sen kämpplänny ja juonu. (MaSa) // Se on niin kauheaa kun ei enää tulla aikaan muuten kuin kämppläämällä ja kirkkoissakin pelataan Bingoa. (AU, 1975) / Kapakoos on monellaasia peliautomaatteja, joita nyjitähän ja pelathan eli "kämplätän" voiton mieles. (V-J, s. 378)

kämpläys s. uhkapelin pelaaminen (Alanne); keinottelu (KSV, 1965). Vrt. *gambling*.

kämpläyspaikka s. pelipaikka, -luola. — - - tuohon pelaukseen vapaasti kuponkeja, joilla sai aina 25 senttiä kustakin kämppläyspaikasta aina viskiryyppystä vapaaseen kahvikultaan asti kupposen aina ja aina muistutti-

vat: play your nickles. (AU, 1967)

kämpperi s. → kämppäri.

kämppä s. ~ kämppi. kesämökki; metsätyömaan parakki, tilapäisasumus; leiri. *camp*. — Se on sellaisen sopivan kämpän kokoinen uintimaja aivan järven tuntumaan. (ArLe) / Kesän aikana täällä on kämppiä, sanotaan kesähuviloita. (ArMä) / Kuka meni sitte tuonne mettään, teki kämpän ittelleen siellä ja pätsäili siellä. (JuIk) / Meirän nuorimmalla pojalla on Pinatsilla (= Lake Penage) kämppä ja siellä se pruukaa pyhän aijat olla kans. (MeHu) / Sillä (Artturi Leinosella) oli kesäkämppä Ylihärmäs. (ErWi) // Rautatiet toi metsän hakkaajia ja syntyi metsäkämpät. (AU, 1975) / Ja jos kaasu dollariin nousee niin sitten täytyy istua vain kämpässä ja auto huilaamaan. (AU, 1975) / Ennen kirkon koulu on antanut 5 dollaria joka lapselle että he pääsis kämpälle kun se leiri maksoi \$ 12.50. (AU, 1975)

kämppäillä v. asua teltassa, olla leirillä, retkellä. Vrt. *camp*, *be camping*. — Englanninkielinen sekä suomenkielinen joukko kämppäilivät yhdessä, eikä kukaan ollut toisensa tiellä. (AU, 1975)

kämppälotti s. mökin paikka, tontti. *camp* + *lot*.

kämppäri s. *camper*. — 1. retkeilijä, telttailija. — Tuo kaunis Norway-järvemme on rannat täynnä kämppäreit ja piknikki-immeisiä. (AU, 1976) / Nyt ovat motellit olleet täynnä ja kämppäreit monista valtioista noilla kämppä-alueilla. (AU, 1981) — 2. asuntovaunu. ~ kämperi, kämpperi. — Tiet ovat täynnä autoja, kämppäreit ja huviretkikuntaa. (AU, 1975) / Mr. ja Mrs. Earl Inkala ajoivat kämppäriillä Uuden Meksikon valtioon ja siellä oli viisi tuumaa lunta. (AU, 1975) / Emäntä ajoi ja isäntä siellä takana kämpperissä nukuskeili. (AU, 1975)

kämppäys s. telttailu, retkeily. Vrt. *camping*.

kämppäysalue s. leirintäalue. Vrt. *camping area*. — Puistossa on piknekkialueita, myös kämppäysalue, josta peritään maksuna \$ 1.00 yöstä. (Ind, 1967)

kämppä-äijä s. metsätyökämpän päämies.

kämppäjä s. retkeilijä, telttailija. Vrt. *camp*. — Kämppääjien luku on lisääntynyt vuodensajalla. (Ind, 1967)

kämpätät v. olla kesämökillä, leirillä, telttailulla, retkeillä. *camp*. — Yksi kesä hän (Oskari Tokoi) kämppäs aivan meidän nykyisen käm-

pän vieressä. (GeBe) / Mut me tykätään men-
nä ulos ja kämppäämään. (ToJa) // Charles
Andersonit olivat viime viikon lopulla kämp-
päämässä Superiorin järven rannalla. (AU,
1975) / Mr. ja Mrs. Allan Illikainen ja pojat
Duluthista olivat Moose Lakin parkissa kämp-
päämässä joitakin päiviä ja kalastelivat myös.
(AU, 1984)

känäri s. → känäri.

känhukki s. ~ känhokki. tukkihaka. *cant hook*.

känhukkemies s. metsätyöläinen, joka käyttää
tukkihakaa työvälineenään. *cant hook* + mies.
— Känhukkemies on semmonen joka loottaa
tukkia kaaralle. (LeAn)

käni, känni s. → kannu.

känisteri s. ~ kanisteri. peltiastia. *canister*. —
(Ne matkakumppanit) meni toiseen rekehen
sitten ja siältä känisteristä ryyppivät. (IsSe) /
Se (karhu) oli ottanu sen kanisterin siittä, sen
maitokanisterin ja se oli sen reikiä ponsan-
nu täyteen. (KuKu)

känjoni s. kanjoni. *canyon*. (Sahlman)

känki s. ~ kängi ~ jengi. joukko, väki, sakki,
lauma; joukkue, työporukka. Vrt. *gang*. —
Niitä oli ollu iso kängi, siinä oli ollu se van-
ha — jos ootta kuulli — se Raattaman Pek-
ka, se saarnaajaki, se ollu samassa matkassa,
joka oli Minnesuutassa sitten jälempää.
(JuHy) / No se (Nestor Mäkelä) oli siinä käng-
gis jokka niitä haavootti niitä ruotsalaasia.
(KnMä) / Menee niin noloks kun ei omaa käng-
giänsä (= perhettänsä) tunne. (AmKo) / Minä
olin vanhin koko känkistä, ni mun piti isän
kans olla mettässä sahaamassa tukkia. (HiTa)
/ Sinne laitettiin poikala, ja meitä ei ollu kun
kaksi jokka ei ollut komuja (= kommuniste-
ja) siinä kängis. (JuIl) / Katsoin kuin sinne tuli
niin kamalasti sitä maailman hienoimpaa käng-
giä aina sinne hotelliin. (OIII) / Iso känki mei-
tä oli. (IsSe) / Meirän poika se on sen kängin
pää. (JoTa) / Siinä mainiski oli neljäkymmen-
tä kängiä. (SaKu) / Isäni oli yhren jengin paa-
si. (ArRi) // Sylviahan on henkilö, joka oh-
jaa tämän ”Savon Sydämessä” kappaleen, - -
kokoili jo ”kängiään”. (Vapaus, 1967) // Yh-
dyssanoja: jungeli-, mustalais-, pata-, pom-
mi-, pot-, ruostakki-, seifti-, seksuuna-, tim-
peri-, träkikänki.

känkihänti s. työmiesryhmän apumies. *gang
hand*. — Muutamia oli heissä ”känkihäntiä”,
”viimepootissa” ”vanhastamaasta” tulleita.
(Herneshuhta, s. 47)

känksteri s. ~ kängsteri ~ kansteri. sakilainen,
roisto, rikollisjoukkueen jäsen. *gangster*. —
Chicagoon, siihen maailman suurimpaan teu-
rastus- ja kängsterikaupunkihin. (V-J, s. 240)
/ ”Känksteriksi” täällä sanotahan rosvoja ja
murhamiehiä. (V-J, s. 241)

kännätty milkki s. tölkkimaito, josta vesi on
haihdutettu. *canned milk*. (Sahlman)

kännätä v. tölkkittää, purkittaa, säilöä. *can*. —
Oo, kyllä niihin (lakkoihin) sokeria pantu oli
kun ne kännätty oli. (LiKe) / Sano että hän
lähtee kaloja kännäämään (Venäjälle). (HiSa)
/ (Suomessa käydessäni kysyttiin: mitä te syk-
syisin teette?) Me syksyisin kännäämme (ts.
säilömme marjoja). (KaSa)

känseri s. ~ känsseri ~ känsä ~ kanseri. syö-
pä. *cancer*. — Maksahan tuli känseri, ei se
kauvan kestäny. (AuVa) / Sillä oli niinkun
känsseri maksas. (FiHa) / Hänellä oli känse-
ri. (ViKu) / Niiren loukkauksien tähären se
sitte sai känserin ja se meni sitte siihen.
(ElKo) / Yksi sisko, Alli, kuoli känseriin, hän
sai känserin vatsaansa. (LoTi)

känslätä v. peruuttaa, muuttaa (sopimus); tehdä
mitättömäksi, mitätöntää. *cancel*. — Se on
ennen maksettu viistoista taalaa karhunampu-
misesta, mutta nyt on pari kuuta aikaa ku se
känslättihin se maksu. (WeSa) / Känsläsin
Suomi-tripin (= matkan Suomeen). (VäKe)

känsläys s. peruutus, mitätöntäminen. Vrt. *can-
cel*.

känti s. ~ kändi. makeinen, karamelli. *candy*.
— (Sinne intiaanin hautaan pantiin muutakin
kuin ruokaa, eikö niin?) Joo, sinne pantiin
kändiä ja tupakkia ja meippelisokeria (= vaah-
terasokeria). (JoBl) / Ku se sata markaakaa,
eihän se ollu mikää (haastateltavan Suomes-
sa käydessä), se annettiin vain lapsellekin
vain noin ku se lähti tooriin kändiä ostamaan.
(JeLa) / Siellä on joku kändi jos tykkäättä ot-
taa. (MeHu) / Ottaa nyt vieras sieltä kändiä,
ei täs kaffiakaan keitetä tänään. (HePe) / Il-
tasen jälkehen tuli joulupukki ja se lapsille toi
lahajoja ja kändiä. (FrIt) // Sitten tuotiin (tar-
jolle) taas kändiä ja kyllä siellä passattiin mei-
tä. (AU, 1975) // Yhdyssanoja: joulukändi.

käntipaksi s. makeisrasia. *candy box*. — Mi-
nulla on vielä Eemelin antama kändipaksi,
jonka olen säilyttänyt muistona kun olin siellä
piikana, että onhan sitä vanhanajan kalua.
(AU, 1975)

käntipussi s. makeispussi. *candy* + pussi.

kantisappa s. makeismyymälä, -tehdas. *candy shop*.

kantistoori s. ~ kändistoori. makeiskauppa. *candy store*. — Minä olin sanonko mää niinko Amerikas sanotaan — känditooris, minä olin siinä työssä. (HiHa) / Se omisti kändistorin. (LoTi) // Ilmoitus: Hyviä joulukändiä ja joulukorttia on saatavana Keisalan Kändistorissa. (Raivaaja, 1911)

kantitaatti s. ~ kantitaatti. ehdokas. Vrt. *candidate*. — Vaalin aikana postataan kantitaattien ilmoituksia (= kiinnitetään julisteita). (HePe)

kantitehdas s. ~ kändi-. makeistehdas. *candy + tehdas*. — Hän lähetti känditehtaalle mailto. Tiesi sinä mikä känditehdas on? (SaKu)

kanttäri s. kanttaaja (sahalla). Vrt. *cant*.

känvässi s. telttakangas, purjekangas; telta. *canvas*.

känvässätä v. kulkea ovelta ovelle ääniä keräämässä, tilauksia ottamassa; ottaa selville. *canvass*. — Minä meinaan känvässätä ääniä minun pojalle. (TeSe)

känäri s. ~ käneri. säilyketehdas. *cannery*. — Ennen on viety (karpalot) känärilille, misä net kannuttava. (MaVa) / Siellä oli kaikennäkös-tä hommaa Pitspurkis sitten jo, ja suuret känerit. (JuII) // Täältä juuri vietiin koneet pois Peter Pan känäristä. (AU, 1975) / Täällä on vielä yksi suuri känäri ”Bumble Bee” nimeltään joka aikoo sulkea ovensa jos ei työläiset ota palkan alennusta. (AU, 1975)

känäriherra s. säilyketehtaan omistaja. *cannery + herra*. — Columbian joki on vieläkin kiinni kalastukselle kun känäriyöläiset eivät sopineet kontrahdista känäriherrojen kanssa. (AU, 1975)

känäriyöläinen s. säilyketehtaan työläinen. *cannery + työläinen*.

käpetsi s. → kääpetsi.

käpi I s. ~ käppi. vuokra-auto, taksi. *cab*.

käpi II s. → kapu.

käpi III s. → käppi.

käpiini s. ohjaamohytti, kajuutta. *cabin*.

käpinetti s. ~ käbinetti. hallitus, ministeristö. *cabinet*. — Siellä oli kongressin jäseniä, Jaanssonin (= presidentti Johnsonin) käbinetti, paljo paljo siinä näky olevan kuulijoita. (LoTi)

käppi s. ~ käpi. lakki; pullon korkki, vesiputken ruuvitulppa. *cap*.

käpsi s. nalli. *cap-s*.

käretsi s. ~ kääreksi. porkkana. *carrot-s*. — Ne (kaniinit) syö leipää, pottua, potunkuoaret ja käretsinkuoaret ja kaalet ja kaikkia mitä vain. (PeHy) / Minä sain jo (ensimmäisenä) syksynä puutarhasta tumeetoitakin ni aivan pusse-littain ja piitsejä ja käretejä ja kaikenlaista pikku kylvöä. (IiHy) / Ja perunoita ja niitä käretsiä (laitettiin ruoaksi). (EeFa)

käretsikeeki s. ~ kääreksi-. porkkanakakku. *carrot cake*.

kärtsi s. → keritsa.

kärrypaksi s. rattaille pantava kuljetuslaatikko (n. 4 jalkaa leveä, 10—11 jalkaa pitkä). *kärry + box*.

käseliini s. ~ käseliini ~ kasoliini ~ käsoliini ~ gasoliini ~ kassiili ~ kääseliini. *gasoline, gasolene*. — Mutta se lihatavara ja voi oli kortilla ja käseliini. (LoTi) // Ilma oli sakea kuin puuro ja käyttivät autoa niin kauvan kuin käseliini piisasi. (AU, 1975) / Vaimo kehoitti ottamaan käseliiniä jos kerran ajelulle mennään. (AU, 1976) / Joku heidän naapureista oli nähnyt kun joku otti autosta kaso-liiniä. (AU, 1975) / Hän näyttää muillekin miten säästetään gasoliinia, kun kulkee paljon jalkakyydillä. (AU, 1975)

käseliini asema s. ~ käseliini-. huoltoasema. Vrt. *gasoline station*. — Meillä oli sitten käseliini asema, niinko täällä sanotaan. (HeRa)

käseliinitynnyri s. bensiinitynnyri. *gasoline + tynnyri*.

käseliinitänkki s. bensiinitänkki. *gasoline tank*.

käsitellä v. hoitaa; käydä kauppa, myydä. Vrt. *handle*. — Ilmoitus: Konttorin muuttoilmoitus! Tässä uudessa paikassa käsittelen vakuutus- ja takausbondeja. (Raivaaja, 1936) // Ilmoitus: Hyväksi tunnettuja ”Slalom Karpat” merkkisiä Suomessa valmistettuja suksia käsittelee allemerkinnyt vähittäin ja tukuttain. (SK, 1939)

käsketti s. (esim. vesihanon) tiiviste. *gasket*.

kätliikki s. ja a. → katoliikki.

käträssi s. ~ kätressi. panos, patruuna. *cartridge*. — Minulla oli haulikko vain ja eikä ollu ku yksi käträssi vain niitä pieniä haulia. (AnVi) / kätressi. (Sirola, 1915)

kätsoppa s. ~ kätsoppi. maustettu tomaattikas-tike. (*tomato*)*ketchup, catchup, catsup*.

kätti I s. kissa. *cat*. (KSV, 1965)

kätti II s. katerpillari, telaketjutraktori. *Cat(erpillar)*.

kävörmentti s. → kuvermentti.

käydä läpi v. kokea, elää, kestää. Vrt. *go through*. — Kuten luonnollista on, tämä seura on 50 vuoden aikana käynyt läpi monenlaisten vaihteitten. (Alku, 1945) / Ei tarvitsisi kuin hiukan innostusta itseopiskeluun, niin pian olisi omakohtaista oppia ja tietoa apuna elämän pulmallisia hetkiä läpikäydessä. (Orvon joulu, 1945)

käänifaktori s. säilyketehdas. *can + factory*. — Se runnasi tuossa käänifaktörissä, oli semmosena isannoittijana. (MaKo)

kääntyä v. muuttua jksik. Vrt. *turn (to)*. — Ne on kaikki jo vanhat (suomalaiset) kääntyneet amerikkalaiseksi. (MiYl)

kääntää sisälle v. palauttaa. Vrt. *turn in*. — Se käänsi sen (matkalipun) sisälle. (Alla)

kääntöhukki s. tukkihaka. Vrt. *cant hook*. — Taylor otti kääntöhukin ja pyöräytti sitä Davidin pään yli, saaden haavan päähän. (Työmies, 1911)

kääpeni s. mökki, kämpä. *cabin*. — Me meinimä näin tietä myöte, oli kääpeni tuosa rannalla sitte, ni totta ne (karhut) sielä rappipailissa (= tunkiolla) olivat syöskentelemässä. (JaHö)

kääpetsi s. ~ kääpitsi ~ kääpetsi ~ kääpes. kaali. *cabbage*.

kääppi I s. (veturin, nosturin) kuljettajan koppi, ohjaamo. *cab*. — Sillä on isoot insit (= höyrykoneet) kääppien kans. (FrNo)

kääppi II s. → skääppi.

kääpätä v. → skääpätä.

käärmekamari s. ~ kärmeskamari. miesten klubihuone, isännän kamari; salakapakka. Vrt. *snake room*. — Kellarikerrokseksi eli ”peismen-tis” on kans erityyinen miestenhueones elikkä ”kärmeskamari”, niinku Port Artturin suomalaaset sitä nimittää. (V-J, s. 348)

kääsi I s. (käteinen) raha, käteismaksu. *cash*.

kääsi II s. ~ kääsy. kaasuu. *gas*. — Mainissa rupesi niskoja niin pakottaan ku kääsiä pääsi. (ArRe) / Meillä kääsillä lämmitetään. (EsHi) / Mä maksan tuonne ränttyä kaksikymmentäyks taalaa kuukauvessa, itte maksan kääsyn, itte maksan valon, itte maksan vein (= veden), kallista se on. (IiTu) / Nykkin vielä, toissaki aamuna, oli kääsyssä valakia fönessissä, täällä oli nin kylmä täällä haussis. (AuVa)

kääsi III s. ~ kääsy ~ kaasuu. Vrt. *gas(oline)*. — I. bensiiini. — Pysähdyin Cocoa-nimisesessä kylässä ja otin kaasua. (TE, 1967) / Hän ostaa ja varastoi Shelliltä n. 10000 gallonaa

”kääsiä”. (V-J, s. 280) — 2. kaasupoljin. *gas(pedal)*. — Painappa kääsyä, minulla on kiire! (ToKa)

kääsikomppania s. ~ kääsy-. bensiiiniyhtiö; öljynjalostamo. Vrt. *gas(oline) company*. — Nuaree poika se on kääsykomppanialla tyäs. (KuSa)

kääsimani s. käteisraha. *cash money*.

kääsipaksi s. ~ kääspaksi. kassalipas. *cashbox*.

kääsitouvi s. ~ kääsy-. kaasulämmitin. *gas stove*. — Siälä (Floridassa) ei oo muuta ku piäni kääsitouvi on jos sattuu hyvin. (IsSe)

kääsitänkki s. ~ kääsy-. kaasusäiliö. *gas tank*. — Se (naapuri) myrkytti pottua semmosella tänkillä, kääsitänkillä. (MaHä) / Täällä tehtiin sillon noita suuria kääsytänkkiä. (OsVa)

käästinki s. valos; valutavara. *casting*. — Oleteko käyny valimossa koskaan, rautavalimossa, missä tehrään kaikennäkösiä käästinkiä? (AuÖr)

kääsätä v. → keesata.

kölssi s. ~ kolssi ~ kolssi. syväne, rotko. *gulch*. — Ei ole kummaa jos nurkka on painunu, kun se (talo) on rakennettu kölssin reunalle. (HePe)

körpi s. (kadun) reunakiveys. *curb*. — Siinä oli penkit saitvookin ja körpin välis, siinä istuu miähiä. (JaHe) / Ajoi körpiin (= jalkakäytävän reunaan). (VäKe)

körttiläinen s. mennoniiteistä (→ aamekset). — Mutta (mennoniitit) pitäävät tapansa ja vanhanaikaiset pukunsa, niin kuin Suomen heränneet. ”Körttiläisiksi” Amerikan suomalaaset niitä nimittäävätkin. (V-J, s. 235)

köölifrentti s. ~ -frentti. tyttöystävä. *girl friend*. — Minulla on ollut köölifrentti kymmenen vuotta. (JuPo)

köölöri s. papiljotti. *curler*. — Pane köölörit päähäs! (HePe)

kööneli s. eversti. *colonel*.

L

laajallus s. radiolähetys, radiointi. Vrt. *broadcasting*. — Suomen Yleisradion kuuluttaja laajalluksessaan ilmoitti, että nyt seuraa oh-

- jelmassa ”Kulkurin valssia ja villiä länttä”. (Ind, 1967)
- laajaltaa** v. radioida. Vrt. *broadcast*. — Sen radio-ohjelmani jälkeen, joka Suomessa laajallettiin, olen saanut kirjeitä Hangosta Ouluun saakka. (Ind, 1967)
- laakkerihaussi** s. teurastamo. *slaughterhouse*. — (Miten niitä poron lihoja säilytettiin?) Enimmäkseen kun täällä on talavella ni ne hän kylmetti, kylmetissä hän ne pyssyy ja tuossa on laakkerihaussi joka haluvaa (viedä poronlihoja) toorille. (KaMö)
- laakoppi** s. ~ lakoppi. putka. *lockup*. — Ja sitte ku se (poliisi) näki jotta on vähä ryyppyä otanu ni se vei laakophin. (JaHe) // Kock (Kokkinen) rakensi kaupungille pienen vankilan eli putkan tai lakopin. (SK, 1926) / Mutta toisen kerran ne sai (kiinni) ja pistivät Tusan-Matin ”lakoppihin” (V-J, s. 211)
- laani** s. ~ looni. nurmikko. *lawn*. — Sinulla on kaunis laani talosi edessä. (HePe)
- laanimuuvuri** s. ~ launmooveri ~ loommuuvuri. ruohonleikkuri. *lawn mower*. — Naapurin misiskö siinä pukka loommuuveria? (JoEs)
- laantri** s. → lantri.
- laappi** s. eteinen, eteishalli. *lobby*. — (Kesken nauhoituksen sisään tulevalle:) Istukaa laapis, mää tuun sitte täältä. (HiHak)
- laatikko** s. vaihdelaatikko. Vrt. *gear box*. — Yhteenajan seurauksena irtaantui auton laatikko, auton mennen läpi suojuskaiteen 25 jalan syvänteeseen. (Ind, 1967)
- laatsi** s. ~ latsi. vapaamuurarien tms. veljestön osasto, loosi; huvila, huvittelupaikka. *lodge*. (Alanne)
- laatsmiitingi** s. vapaamuurarien tms. osaston kokous. *lodge meeting*. — Ne pitää niiden kokouksia ja joitaki semmosia laatsmiitingia. (RuHi)
- laavis** s. → slaavis.
- lahjasade** s. morsiamen kapioiden keräämiseksi järjestetty juhla. Vrt. lahja + *shower*. — Rouva Virjo äitinsä kansa antoivat meirän tytölle sen lahjasatteen, morsiuslahjasatteen. (MiEs)
- lahjasappa** s. lahjatarvakauppa. lahja + *shop*. — Ilmoitus: Uusi lahjasappamme ilahduttaa teitä. (Raivaaja, 1941)
- lai** s. lipeä. *lye*. — (Kuinka livekalaa laitettiin?) No, se livotettiin ensi niin monta päivää ja pantiin laia siihen joukkoon, vetteen. (MiLe)
- lajjeri** s. valehtelija. *liar*.
- laik** adv. ja konj. noin, suunnilleen; niin kuin. *like*. — Se on laik kaks mailia, mistä me oltiin. (OtPi) / Me saatiin (sodan aikana) aina mitä tarvittiin, laik ruuassa. (OtPi)
- laikkia** v. pitää jstak. *like*. — Mutta te vissiin huomaatten etten mä laiki (nauhoitusta). (HiEs) / Olin autoajelulla tuttavani kanssa, mutta minä en laikkinut yhtään kun hän top-paili liian usein. (ToKa)
- lailakki** s. ~ lailaakki. syreeni(nkukka). *lilac*.
- laillinen juhlapäivä** s. virallinen juhlapäivä. Vrt. *legal holiday*. — Laillisia juhlapäiviä Yhdysvalloissa: 12. Helmik. Abr. Lincoln’in syntymäp., Illinois’issa, Connecticut’issa - -. (SHOA, 1906)
- laimapapu** s. limanpapu. Vrt. *lima bean*.
- lainari** s. tietynlainen porakone. *liner*. — Lainaria käytetään vain tasaisella paikalla, siis suoraan eteenpäin porattaessa kuten ”triftiä” vietäessä. (ToKa) // Yhdyssanoja: pore-, vesilainari.
- lainata** v. suoristaa, oikoa (esim. rakennuksen seinä, rivi). *align*.
- laini** s. *line*. — 1. viiva. — Paperissa on ne lainit, niinkun minä tein niitä (kirjaimia) ensimmältä, niin ne ei tullut kaikki siihen lainille. (MaTa) — 2. (pyykki)nuora. — Minä pistin minun lainit ulos, mutta tuuli kiersi pyykin lainihin. (LoTi) — 3. siima, lanka. — (Millaiset kalanpyydyskäytöt oli?) Meillä oli semmonen koukku, kaikkein paras - - semmoset lainikoukut, kyllä kait sinä tiijät jotka pannaan semmoseen pitkään lainiin (johon) sirotaan koukkuja. (JaKan) — 4. johto. — 5. jono. — Siinä oli vain sellainen laini, pitkä jono, mihiin meidät vietiin. (FA H, s. 29) / Lapsilla oli siellä hätä, kun hekin saivat olla lainissa ja piti olla varuillaan ettei trampattu alle. (AU, 1975) — 6. polku, tie, linja. — Jos se (ahma) oppii sillä lainilla kulukemman, räppilainilla, ni se pillaa kaikki sen räppäyksen. (PeHy) — 7. (plur.) = ohjakset. (Alanne) // Yhdyssanoja: eeri-, hängin-, kai-, korkki-, leipä-, liijy-, paippu-, remmi-, sikuretti-, soppa-, stritkäärä-, sähkö-, teip-, telefoni-, trappi-, vesilaini.
- lainlaatijakuntapiiri** s. osavaltion lainsäädäntöelin. Vrt. *legislature*. — Ilmoitus: Hän (ehdokas) on hoitanut tehtävät hyvin kansalle tässä 60:ssä lainlaatijakuntapiirissä. (SK, 1961)
- laipeli** s. solvaus-, häväistyskirjoitus. *libel*. (Alanne)

laiperi s. ~ laipreri ~ laipuri. kirjasto. *library*. — Ja niin se (poika) meni issää taas kiusamaan ja kuristamaan lissää rahhaa sieltä laipurista, isältä vaan lissää rahhaa. (OIII)

laisi s. ~ laisin ~ laisinki ~ laisens(si). lupa, todistus; ajokortti. *license*. — Niitä (rautuja) sai onkia, mutta piti laisi olla. (AnMä) / Muusin laisi (= hirvenkaatolupa) oli viis tollaria. (EmMä) / Alekki oli hyvä hunttamaan, mutta aina laisilla. (AnKo) / (Vielä sinä kaaralla ajelet?) Joo, vielä on tullut ajeltua mutta en tiä sitte, ne voi ottaa laisin koska hyvänsä pois, ajoluvan. (UrRa) / Niillä (saluunanpitäjillä) pitää olla toristukset ja niillä pitää olla laisimet ennenko ne saa minkäänlaista sellasta pisnestä laittaa. (MaHo) / Sillä (pojalla) pitää olla (työssään) laisin joka sitä (roskankuljetustyötä) teköö. (SaMo) / Ei sillä oo mitään laisinkia (= metsästyslupaa). (LaWi) / Pitää olla vasituinen laisens siihen, ettei kaikki saa mennä pyytämähän kaloja isoolta leekiltä. (FrIt) / laisenssi. (Sahlman, 1976) // Ammatikalastajan pitää ensin hakia viranomaisilta "laisi" eli lupa kalastaa. (V-J, s. 337) // Yhdysanoja: autolaisinki, hunttaus-, kaaran-, kalastus-, naima-, rakennuslaisi.

laisi s. → slaiissi.

laiteri s. sytytin. *lighter*. — Se on sellanen laiteri että se on aina valamis. (IsHi)

laithaussi s. ~ laithausi. majakka. *lighthouse*.

laithaussimies s. ~ laithausi-. majakanvartija. *lighthouse* + mies. — Met tuola Manitu saaresa olimma siellä ravun pyynnissä syksyllä ja oli oikein sievä ilma, nin minä menin sitte sinne laithausimiesten tykö ja sanoin että nyt olis hyvä tuohustaa. (JaKa)

laitninki s. salama, salamointi. *lightning*.

laitti s. valo. *light*. — Valopoleista sammu laitti. (LaWi) // Yhd. kaarpaittilaitti.

laivajaarti s. ~ -jaardi. veneveistämö, telakka. Vrt. *shipyard*. — Minä olin laivajaartilla työssä. (AIHi) // Vangittiin työmaallaan Todd-laivajaardilla sen vuoksi, että hän jatkoi työskentelyään ammatissaan. (TE, 1967)

laivajunioni s. laivaväen ammattiyhdistys, merimiesunioni. laiva + *union*. — Laivajunionista saapi eläkkeen, paremman ko mistään muualta. (JoAn)

laivakomppania s. laivanvarustamo. Vrt. *shipping company*.

laivatiketti s. laivalippu, matkalippu. laiva + *ticket*.

lakeeri s. lakka. Vrt. *lacquer*.

lakimylly s. (leik.) lakivaliokunta.

lakoppi s. → laakoppi.

lalipappi s. tikkukaramelli. *lollipop*. — Anna lapselle lalipappi! (HePe)

lammastuu s. lammasmuhennos, -keitto. lamm + *stew*.

lamperi s. → lumperi.

lamsteri s. hummeri. *lobster*. — Nakkasi vaan ongen ni heti niitä (kaloja) oli kiinni, minkälaista katvissia ja lamsteria ja mitä hyvästä. (KaMö)

langoitus s. sähköasennus. Vrt. *wiring*. — Ilmoitus: Thomson Electric. Langotusta, korjausta, vaihtoa ja ostoa. (SK, 1953)

lankamyly s. ~ langanmylly. rautalanka- ja vaijeritehdas, valssauslaitos; kaapelitehdas. Vrt. lanka + *mill*. — (Sodan jälkeen) täällä tuo lankamyly runnas sentään jonku verran. (UrLe) // Vusteri on kuuluusa "lankamylyistänsä". Se tarkoittaa rauta- ym. lankatehtahia. (V-J, s. 95)

lanteri s. → keitsilanteri.

lantinki s. ~ läntinki. lastin purkamispaikka; maihinnousupaikka. *landing*. — Se oli kones joka veti tukit metästä lantingille ettei tarvinnu ajaa. (VäAu) / Rautatie tuli kämpän lantingille asti. (VäAu) / paikannimi Läntinki; sijaitsee Nasellessa sillä kohdalla jokea, missä ennen oli maihinnousupaikka. (LaWi) // Tähän ruuhun (= uittokourun) sivulle tehtiin useita läntinkipaikkoja. (FA H, s. 172)

lantri s. ~ laantri ~ launtri ~ lontri ~ lampri. *laundry*. — 1. pesuvaatteet, pyykki. — 2. pesula, pesutupa. — Me runnasimme saunapisnestä ja lantria Nipikas. (ViLe) / Siellä on kuulkaa niillä (naapureilla) launtripaikat ja kaikki meidän tuvan alla. (SaMo) / Sitten minä menin kiinalaiseen lampriin työhön ja väliin tein työtä poortitalossa. (IiKa). — 3. pesukone. — lontri. (Sahlman)

lantripilli s. ~ launtri-. pesulasku. *laundry bill*.

lantripäivä s. ~ launtri-. pyykkipäivä. *laundry* + päivä. — Misiksellä oli launtripäivä, plänketit (= huovat) oli lainilla kuivamas ja pyykkipäsketti (= pyykkikori) oli huitaastu aita-postin nokkaha. (EsAl)

lantriska s. ~ landriska. pesijä. Vrt. *laundress*. — Siinä paikassa kun minä olin Sikakossa kauvan työssä, ni siinä oli neekeri autoajaja ja siinä oli neekeri landriska. (IiSa)

laparaattorio s. ~ laporaattori ~ laborato(ori).

laboratorio. *laboratory*. — Se (pojantytär) on laparaattorios opinnoomas. (HePe) / Se on kemisti siinä ja tarkastaa ne, kulkee ja tarkastaa ne laporaattorit ja sellaaaset. (SaKu) // Kirjasto on menneisyyden säilytyspaikka, laboratorit kuvaavat uuden tieteen ja etsinnän nousua ja luokahuoneet ovat ne pajat, jossa kovasti taotaan. (AU, 1967)

lapata v. latkia. Vrt. *lap*.

larmi s. hälytys. *alarm*. — Larmi soi ja poliisi tuli heti kohta. (LaWi)

laskupeili s. likasanko. lasku + *pail*.

latsu adv. paljon, runsaasti (rahaa, väkeä). *lots of*.

latsusti adv. = ed.

lattia s. (rakennuksen) kerros. Vrt. *floor*. — Siellä on seurakuntanuorten osasto ja ristillisen raittiusyhdistyksen konttuuri siinä samalla, aivan samalla lattialla. (EdKo) / Mutta nyt ne (talot) oli kaikki matalakattosia, ja kaikki samalla lattialla. (AiMä) / Se (talo) on vaikia siivota kun se on kahrella lattialla. (MiEs) / Joutui hospitaaliin neljännelle lattialle. (TaKa) // Ilmoitus: Vuokrattavana suomalaiselle pariskunnalle 4 huoneen asunto, kuuma ja kylmä vesi, sähkö, kaasu toiletti, kolmannella lattialla. (Raivaaja, 1961) / Ilmoitus: Pistäytykää lahjaosastossa toisella lattialla. (Raivaaja, 1951) / Astun uuteen rakennukseen lännenpuoleisesta ovesta voimistelusalin tasanteella olevalle lattialle, nousem siittä välilattialle, sitten toiseen kerrokseen ja aina kolmannelle varsinaiselle lattialle. Voinee tuntua, että ajatus kolmannelta lattiasta tekisi vastenmielisen vaikutuksen, kun täytyy kiivetä niin monia rappusia. (Suomi College, 1946) / Se (kokouspaikka) on neljäs lattia apartment 4 E. (TE, 1967)

lattianäytös s. laulu- tai tanssiesitys ravintolassa. Vrt. *floor show*. — Ilmoitus: Tervetuloa tanssimaan kahden orkesterin soitolla ja katsomaan erikoista lattianäytöstä. (Raivaaja, 1946)

lattiapoliisi s. järjestyksenvalvoja. — Lattiapoliisina haalilla oli Kojolan Matti. (VäKe)

lauanssi s. myönnetty alennus; sallittu ero. *allowance*. (Alanne)

lauata v. myöntää, sallia. *allow*. — Ei sille saa lauata yhtään ekstensenia (= maksujen pidenystä). (LaWi) / Hän fiilaa niin huonosti ettei lauata visitöörejä (= ei sallita vierailijoita). (HePe)

launmooveri s. → laanimuuvari.

launssata v. ~ launsata. *launch*. — 1. laskea vesille. — Sieltä paatit kun alas launssataan, niin viinalla ne kurkut kastellaan. (JuHä) — 2. panna alkuun, aloittaa, muodostaa. — USA on launssannut uuden ätminstreisenin (= hallituksen). (LaWi)

launssi I s. *lounge*. — 1. leposohva. — Minä oon kutonu semmosia launssin tyynyjä ymyrkkäisiä villalangasta. (HiHa) — 2. seurusteluhuone. (Sahlman)

launssi II s. kuljetusvene. *launch*. — Launssilla vietiin kalat känäriille. (VeBa)

launteri s. useista kampelan sukuisista kaloista. *flounder*.

launtri s. → lantri.

lautaajaarti s. lautatarha. Vrt. *lumberyard*.

lautakomppania s. puutavarayhtiö, saha. Vrt. lauta + *company*. — Meidän pari evankelistaa ostivat lautakomppaniasta, miksi tätä sanotaan Suomessa, laudanmyyjiltä, kaikki kirkon tarpeet ja vähittäismaksovat sen. (MaHä)

lautamylly s. saha. Vrt. lauta + *mill*.

lautapaili s. lautakasa, -tapuli. lauta + *pile*.

lautapiha s. lautatarha. Vrt. *lumberyard*. — Lappinen oli m.m. työskennellyt tämän kirjoittajan isän työtoverina eräällä lautapihalla. (SK, 1946)

lautspiikkari s. ~ lautspiikeri ~ lauspiikker. kovaääninen. *loudspeaker*. — Ei mejän tarte kirkkoon mennä, me kuulemma täällä paremmin kun kirkossa, meillä on lauspiikker. (MaKe) // (Tuli) kirkko niin täyteen, että "alasalikin" täytyi, jonne "lautspiikeri" (kovaääninen) ohjelman välitti. (V-J, s. 417)

lavatorio s. käymälä, WC. *lavatory*. — Ilmoitus: Kylpyhuoneet ja lavatoriot ovat parhainta nykyaikaista mallia. (SK, 1921)

leeki s. ~ leiki ~ leikki ~ laki. järvi. *lake*. — Kiersi sitte tänne leekin puolelle. (MaHe) / Niitä on vyöryny niitä arkkuja sinne leekiin aivan sieltä pänkiltä, ei ne (intiaanit) kovin paljo syvälle peittelekkään niitä (vainajiaan). (JaHö) / Täällä Artturin takana Pulimainilla, siellä oli sen leekin takana oli inttiä paljonki. (ViHä) / Kenenkää humsteetit ei koskenee leekihin (= ulottuneet järveen). (MaTa) / Siinä (puhujan kodin lähellä) oli semmosia vesiä likillä että sai niitä kaikenlaisia leekikaloja. (MiLe) / Me meemmä paljo koko fame-li kesän aikana leikille ja uimma. (HePel) / Leikistä hävis jäät pois. (AlHi)

leekirautu s. järvitaimen. *lake trout*. — Siellä on toisenlaisia rautuja, mikkä oli vähän toisenlaiset ku oikia leekirautu oli. (HePel)

leepörtei s. ~ leipötei. syyskuun 1. maanantai (vapaapäivä). *Labor Day*. — Minä pääsin Yhtysvaltahan justiin leepörteinä. (FrAh) / Kun Jani lähti sieltä Miunisingistä hakehen sitä kaaraa, se oli pyhä sitte, leipötein aika, ettei ollu pankki auki. (EmLe)

lehmäakentti s. lehmäkauppias, karjan välittäjä. Vrt. lehmä + *agent*. — Isän veli oli semmonen lehmäakentti, että se petlas lehmiä ja kaikkia. (IBä)

lehmäjaarti s. karjapiha. lehmä + *yard*.

lehmäpaana s. navetta. lehmä + *barn*. — Se makas siellä lehmäpaanain päällä sitte yöt. (JaHe)

lehmäpoika s. (ratsain liikkuva) karjapaimen. Vrt. *cowboy*. — Jokainen ränsi halusi saada ne lehmäpojat luokseen. (ViSa)

leiaffi s. ~ leioffi ~ leiohvi. lomautus. *lay off*. — Siellä (työpaikassa) tuli aina sitä leiaffia sitte. (EmKi) / Meirät pantihin leiaffihin kun miähet tuli sorasta. (AiKu) / Mutta tuli syksy, niin mä jouduin leioffiin. (JaHe) / Aina vaan pannaan miehiä leioffiin. (ToKa) // Aikaisemmin leioffiin on annettu erilaisia syitä. (Ind, 1967)

leiautti s. (taitto)suunnitelma. *layout*. — Leiautti huhtikuun Veljeysviestiin on tehtävänä nyt. (HePe)

leidikset s. plur. → leiti.

leijata v. → pleijata.

leikata v. alentaa (hintaa). Vrt. *cut*. — Ilmoitus: Halvat hinnat! Leikatut hinnat! Lasten ja tyttösten sääryksiä. (Raivaaja, 1911)

leikki I s. näytelmä, elokuva. Vrt. *play*. — Me menemme illalla soohon (= näytökseen), siellä on hyvä leikki. (ToKa)

leikki II s. → leeki.

leikkiä v. näytellä; pelata; soittaa. Vrt. *play*. — Leikitään korttia. (ToKa)

leini s. ajokaista. *lane*.

leipeli s. ~ leepeli ~ leipuli. nimilappu. *label*. — Leipeli paksisa on väärä. (LaWi) / Takin leipuli oli revitty pois. (TeSe) / Tämä leipuli takaa kestävän työkalun. (LaSu)

leiplata v. kiinnittää nimilappu. *label*.

leipomopisnes s. leipomoyritys. leipomo + *business*. — Laitoimme tähän tämän leipomopisneksen. (ArLe)

leiporhaali s. työväentalo. *labor hall*. — Lei-

porhaali oli tykkänään suomalaisten. (VäAu)
leiporipäivä s. syyskuun 1. maanantai (vapaa-

päivä). Vrt. *Labor Day*.
leipuri s. ~ leipori ~ leipöri ~ leepöri. työläinen, sekatyömies, ruumiillisen työn tekijä. *laborer*. — (Millaases tyäs olit ensinnä?) Päivätyäs, täällä sanothan leipuri. (KuSa) / Minä (kun tulini) tänne Harporin kaarasapalle, mun määrättiin sitten leipurikänkiin. (EmKi) / (Minkälaista työtä täällä telakalla teitte?) Leiporityötä. (EmKi) // Erittäin runsaasti hän viljeli ”leipuri” sanaa, niin kerran laivan baarissa rohkaisin luontoni, ja kysyin että syödäänkö Alaskassa todella niin valtavasti leipää, kun siellä on niin paljon leipureita? (FA H, s. 179)

leipälaini s. leipäjono. Vrt. *bread line*. — (Pula-aikana) Tulutissa (Duluth) oli jo leipälainija ja sitten Miniappelissa (Minneapolis) oli paljon, Sant-Paulissa, sielläpäin oli paljon leipälainija, mutta täällä ei ollut vielä oikein paljon leipälainija. (EdNe) // Silloin (ns. leipäsodan aikana kun kaupat laskivat leivän hinnan sangen alas) tuli hirveä kansanvaellus kun kymmenienkin mailien päästä tuli ihmisiä leipälainiin. (AU, 1975)

leipälinja s. leipäjono. Vrt. *bread line*. — Silloin on hallitus häätynyt paljon auttaa köyhempiä ihmisiä ja leipälinjoja on ilmestynyt ympäri koko Yhtysvaltojen. (JaTo)

leipälooffi s. leipä(pitko), limppu. leipä + *loaf*. — Viälä pailasin (= panin päälle) kliineksiä (= paperinenäliinoja), sörviettiä (= lautasliinoja) ja muutaman leipälooffin. (EsAl)

leipäputinki s. leipävanukas. leipä + *pudding*.
leisi a. laiska. *lazy*. — Se mies on leisi, älä hairaa häntä. (LaWi)

leisipokeri s. laiskuri. *lazy bugger*. (Alanne)

leissi s. pitsi; punos, nyöri. *lace*. — Morsiamen puku oli valkoinen, leissillä kaunistettu ja sormien päihin ulottuva morsiusshuntu. (AU, 1976)

leiti s. ~ leidi (plur. myös: leidikset). rouva, nainen. *lady, ladies*. — Leitillä on liian paljon meikappia. (HePe) / Jos mää nuuka olisin, mää olisin rikas leiti. (EiSe) / Leirikset oli käynehet kryllisapas (= kampaajalla) ja pleijasivat (= leikkivät) haituunia (= hienoa). (EsAl) // Tulkaa mukaan uudetkin ”leidikset”. (VS, 1967)

leitli adv. äskettäin, viime aikoina. *lately*. — Mikä mahtaa naapurია vaivata kun ei ole leitli meillä käynyt? (ToKa)

leitsi s. → sleitsi.

lekeni s. tukki, pölkky. ? *log(ging)*. — Talvisin ajoin ”lekeniä” ja ”timberiä” kaivoksiin. (SK, 1955)

lekenit s. plur. säärykset. *leggings*. (Alanne)

leksori s. järvenranta. *lakeshore*. — Kesällä usein menemme leksorille ja siellä on vonia. (SK, 1968)

leksyyri = *Lake Shore Railroad* -rautatie.

lemenjuusi s. sitruunamehu. *lemon juice*. (Alanne)

lemonaati s. limonaati. *lemonade*. — Kun Yrjö oli esittänyt Mirjan isälleen, menivät he kaikki amiraalihyttiin, jossa tarjoiltiin lemonaattia ynnä muita virvokkeita. (Potti, Elma, s. 204)

lemoni s. ~ lemooni ~ lemuni ~ lemeni. *lemon*. — 1. sitruuna. — Niitä piirakoita tehään lemonista ja orengsista. (MiEs) / Tuo toorista kolme lemonia! (TeSe) // Minun piti poimia lemooneja, joita olin jo vienyt tuttavien ruokatarvakauppaan. (AU, 1967) — 2. epäonnistunut, viallinen teelmä, ”susi”. — Ne nimittää niitä useinki ku ne saa sellasen (viallisen) auton, ne nimittää niitä ”lemon”, ne on lemonia. (LoTi)

lenssi s. (esim. kameran) linssi. *lens*.

lentolinja s. lentoyhtiö. Vrt. *airline*. — Ilmoitus: Edustamme Skandinavian Airlines System ja Amerikan Airlines lentolinjoja. (SK, 1948)

lentotaso s. lentokone. Vrt. *airplane*. — Tulivat lentotasolla Carlo ohjaten tasoa. (AU, 1976)

leporuuma s. naistenhuone, miestenhuone, käymälä. Vrt. *rest room*.

leter s. kirje. *letter*. — Kyllä leteri ottaa kauan tulla Suomesta, välistä monta viikkoa. (ToKa)

letes s. ~ ledes ~ leres ~ letessi ~ letus. lehtisalaatti. *lettuce*. — Pane siihen ny vähä letes-täkin! (IrHu) / Leteksiä ja toimeituksia ja semmosia minä kasvatin siellä. (ImAu) / Täällä on redissiä ja ledestä. (MiEs) / Tarvitahan sänviistarpeita, ainakin lerestä ja kiukamperia. (EsAl)

letseri s. pääkirja (kirjanpidossa). *ledger*. — Pane nuo laskut letseriin! (HePe)

let-sii interj. ~ lät-sii. katsotaanpa(s), hetkinen tms. *let's see*.

leveni s. ~ leveli ~ levuli ~ levoni. *level*. — 1.

työskentelytaso, tasanne (kaivoksessa). — Se (kaivos) on vain kuunneltoista levenille asti ennää auki. (KaJu) / Siälä sanottiin leveniks kun oli semmosia tasankoita että aina syvää syvemmäks mennään. (ViJä) / Mulla oli sitte jo viimezeltä hyvä japikin, olin leveliäijänä. (IiHi) / Yhellä levelillä oli suomalaisia ram-mareita, ja toisena päivänä tuli neljä italialaista ja ne suomalaiset muuttivat toiselle levelille. (AlLa) — 2. vaakataso. — Se on — sanotaan Pitspurkin veiniks — ni se menöö näin levulissa. (MiHi) / panna leveniin = panna vaakasuoraan asentoon. (Alanne) / levuli. (KSV, 1965) — 3. vesivaaka.

lever s. → liiveri.

lifti s. *lift*. — 1. kuorma. — 2. hissi.

lihalouffi s. lihamura. Vrt. *meat loaf*.

lihamies s. lihakauppias. Vrt. *meatman*. — Sitä hoitaa palkattu ”lihamies”, joka palvaa, kryyrää, sahaa ja sorvaa ihmisille lihaa niin kun ne haluaa ja samalla pitää siinä purkkiruokaja maitokauppaa, vihanneksia. (V-J, s. 93)

lihamojakka s. lihasoppa. — Se äiti vaan läm-mitti semmosta lihamojakkaa. (WiKa)

lihanleikkaaja s. ~ -leikkuri. lihakauppias, teurastaja. Vrt. *meat cutter*. — Grandpa Richard Kumpula on Iron Riverin osuuskaupan lihanleikkaaja. (AU, 1976) / Lihanleikkurit kuulu-vat toiseen unioon. (TE, 1967)

lihapilli s. liha-kaupan lasku. liha + *bill*. — Minä rupesin epäilemään että kun lihapillit on niin kalliita. (JuIl)

lihastoori s. liha-kauppa. liha + *store*. — Olin lihastoorilla hyppyypöikana (= juoksupöikana). (ArRi)

liike s. liiketoimi, kauppa. Vrt. *business*. — Mutta kun joulussa on huomattu olevan erit-täin hyvä liikkeen tekotilaisuus. (Ind, 1967) / Halvennusmyyntikin (= alennusmyynti) on kannattavaa liikettä. (Ind, 1967) / Kaikki lii-ke voidaan toimittaa postin kautta. (SK, 1919)

liikehousut s. (arki)puvun housut. Vrt. *business suit* arkipuku. — Ilmoitus: Erä miesten siroja puku- ja liikehousuja. (Raivaaja, 1911)

liikepaikka s. myymälä, liikehuoneisto. Vrt. *place of business*. — Auroran lehdessä lue-tellaan liikepaikat joihin murtoja on tehty. (Ind, 1967)

liikepuku s. miesten (arki)puku. Vrt. *business suit*. — Ilmoitus: Hyviä liikepukuja. Puvut ovat hyvin tehtyjä ja 200 suuruisesta valikoi-masta on helppo löytää mieleisenne. (Raivaa-

ja, 1906)

liikkuvakuvakoneenkäyttäjä s. elokuvakoneenkäyttäjä. Vrt. *moving picture* + koneenkäyttäjä. — Hän oli liikkuvakuvateatterissa liikkuvakuvakoneenkäyttäjänä. (AnHo)

liikkuvakuvanäytös s. elokuvanäytös, -esitys. Vrt. *moving picture show* t. *movie show*. — Ilmoitus: Konsertteja ja liikkuvakuvanäytöksiä matkustajien huviksi joka päivä. (SK, 1927)

liikkuvakuvateatteri s. elokuvateatteri. Vrt. *moving picture theater*.

Liikkuvaposti pn. Thunder Baysta pohjoiseen sijaitsevassa suomalaisten asuttamassa Lapin ”kylässä”. Nimen sanottiin johtuvan siitä, että sillä paikalla ollut rajakiveä oli yön aikana salaa siirretty. liikkuva + *post*.

liikkuvat kuvat s. plur. elokuva. Vrt. *movies*. — Vierailijoille myönnetään taas oikeus ottaa kuvia ja myöskin liikkuvia kuvia. (Ind, 1967)

liina s. raja. Vrt. *line*. — Maanmittarit kävivät ”liinat” (rajat) ja määrsivät jokaiselle ”seksuunat”. (SK, 1928)

liinata I v. kallistua. *lean*. — Se haussi jo liinaa. (KaKä)

liinata II v. → kliinata.

liini s. (omaisuuden) kiinnitys- tai pidätysoikeus. *lien*.

liipetti s. → sliipetti.

liisata v. vuokrata. *lease*. — Suomi-haali liisattiin Palolle. (KaKä) / Minä liisaan tätä apartmenttia vuoden. (HePe) // Maa ”liisa-taan” vissiksi vuosiksi komppanialle. (V-J, s. 366)

liisaus s. vuokraaminen. Vrt. *leasing*.

liisi s. ~ liissi. vuokrasopimus, vuokra-aika. *lease*. — (Mikset muuta omaan taloon?) Minä en voi kun siinä on vuoden liisi. (ToKa) / Ne olis ottanu siihen (taloon) sellaseen, ne sanoo liissiksi, joksikin aikaa. (JaVa)

liitari s. ~ liiteri. johtaja. *leader*. — Siinä (susi-laumassa) oli yksi isoo (susi), se oli niinko se liitari, sanothan. (KuKu)

liitata v. johtaa. *lead*.

liittyä v. ottaa osaa, osallistua. Vrt. *join*. — Ilmoitus: Liittykää Carl H. Salmisen Jouluhuvimatkaan. (SK, 1932)

liivei s. (merenk.) sorto; (ylimääräinen) aika, tila, joustovara, hengähdysaika. *leeway*. — Pittää antaa hyvä liivei (kun kaksi laavaa kohtaa toisensa). (KaKä) // Aluksi oli määrä saa-

da se työ valmiiksi 23 päivään mennessä, mutta meille annettiin vähän liiveitä ja se valmistui vasta 24. p. (SR, 1981)

liiveri s. ~ leveri. vipu, -varsi. *lever*. — Vetätiin yhen kerran siitä liiveristä. (PeAu) // Sellitti isäntä, kuinka konetta on runnattava, mitä leveriä painaa kun kääntää ja mitä nostaa kun huomaa kiven. (Lindewall, s. 36)

liivespaana s. vuokratalli. *livery barn*. — Kauhaa menua kun me otettiin liivespaanasta hevoset. (MeHu)

liivesteipeli s. ~ liveristeipeli. vuokratalli. *livery stable*. — Siihen aikaan oli nuilla liivesteipeleillä joku kaararäikkä (= autoromu) sitte. (PeAu) // Iltasilla ja sunnuntaisin sai hairata hevostiimia ja pokin (= valjakon rattaineen) liveristeipelistä. (SK, 1936)

likamentti s. nivelside. *ligament*. — (Puhujan pojan jalalle putosi tukki) ja lääkäri sanoo että se ei parane, että se pahenee vain se jalaka, että kaikki ne likamentit siellä välillä on kuluneet pois. (OIHa)

likvidoida v. tehdä loppuselvitys; hävittää, ottaa hengiltä. Vrt. *liquidate*. — Se (osuusliike) on todella likvidoitu siinä mielessä, että osakkeenomistajat jäivät ilman korvausta ja sanavaltaa liikkeen asioihin nähden. (AU, 1967)

limetsi s. rajat, raja-alueet. (*city limits* (plur.)) — Ilman sitä kortita (= poliisin antamaa todistusta) meillä ei oo mitään virkaa Hänkookin limetsillä männä mihinkään. (AILa)

limetti s. ~ limitti ~ limentti. raja, rajoitus, määräalue, määräraja, määräaika. *limit*. — Ennen kun minä tulin, ei ollut mittään limettiä (kalansaaliin määrässä), niin paljo kun vaan halusi (sai ottaa), mutta sitte kun tuli limettikin ni se oli kuitenkin viistoista (kalaa sai pyytää). (KaMö) / Rämpäri saissasi (= ansapyyttäjä arvioi) kuinka monta piiveriä (= majavaa) oli hänen limetillä. (LaSu) / Ne antovat semmoset — limentiksi sanovat — niille urakoitsijoille, että mistä ne saa katkasta ja katkasuttaa ja ottaa (puuta). (MaSu) // Etelä-Amerikan maat ovat asettaneet kahdensadan mailin limitin maidensa kohdalle, merelle ja Yhdysvaltain limitti on vaan 12 mailia. Heidän limittinsä mukaan jos ulkomaalaisten kalastusalukset tulevat kaksi sataa mailia lähemmä maata, niin ne rikkovat heidän asettamaansa rajaa. (AU, 1975) / Siis aina joku ylittää nuo 20-30 limitit, jollakin maililla yliajaes-

saan vauhdissa ja sakko on dollareissa sievoinen summa kun se yhteen pussiin kootaan. (AU, 1967)

limotti s. → plimotti.

limusiini s. ~ limosiini. ylellinen tai tavallista suurempi henkilöauto. *limousine*.

linja s. Vrt. *line*. — 1. rautatie. — Kun me ennen asumma koko fämilin kans linjalla (= radan varrella). (EsAl). — 2. laivalinja. — Ilmoitus: Matkustattekko Suomeen tänä vuonna? Parhaat linjat matkustajiemme käytettävänä. (SK, 1924)

linkata I v. pidentyä, lykkäytyä. Vrt. *lengthen*. — Minun täytyy käyrä sen ticketin tähären Kristiinans, pyrällä kävinki, jotta se (lipun määräämä lähtöaika) voi viikon linkata. (SaMy)

linkata II v. yhdistää, liittää. *link*.

linkki I s. (esim. kettingin) rengas. *link*.

linkki II s. ilves. *lynx*. — Jos ei olis niitä ussia ja kissoja, villikissoja ja linkkiä ja kaikkia, ni niitä ois elukoita paljo, mutta nehän ne tappaa talven aikana. (PeHy)

liperaali a. vapaamielinen; antelias; runsas. *liberal*.

lipessikenkä s. → slipessikenkä.

lipessit s. plur. → slipperit.

lippinen a. liukas. Vrt. *slippy, slippery*. — Se (mitä lapioitiin) oli semmosta lippistä kiviä, mutta se oli silti kovaa ooria. (JaLe)

lippupäivä s. lipun päivä (esim. Amerikan lipun kesäk. 14.). Vrt. *Flag Day*. — Tämä päivä on myös lippupäivä niinkuin meidän *Flag Day*. (AU, 1976)

lipstikki s. huulipuna. *lipstick*. (Sahlman)

lisäruuma s. lisähuone. *lisä + room*. — Tuas on vielä yks lisäruuma. (EiLa)

liturgisti s. liturgi. *liturgist*. — Past. Toivo Rosenberg saarnasi kummassakin tilaisuudessa ja past. Leino oli liturgistina. (AU, 1967)

litviikki s. ~ litvinni. käteisvarat; tili. Vrt. *liquitid (assets)*. — Hän meni sitte aina kun sai litviikin ni hän meni tuonne Astabula Harboriin juomaan. (TaOl) / Isä anto litviikinsä lapsille. (AiHa) / Tuli piiriakentti (= olutkauppias) joka torstai kun ne miähet sai keskiviikkona litvinnin. (JaHe)

liveristeipeli s. → liivesteipeli.

livingruuma s. olohuone. *livingroom*.

lobbisti s. jonkin eturyhmän jäsen, joka pyrkii vaikuttamaan lainsäädäntöön siten, että se olisi tälle ryhmälle edullista. *lobbyist*. — Uni-

oilla on myöskin poliittinen komitea, jolla on lobbistinsa ja he ovat luvanneet myöskin painostaa yhteiskunnallisen turvamaksun kohottamista - - siksi pitää olla lobbisti. (Ind, 1967) / Nämä lobbistit eli edustajat ovat ottaneet yhteyttä kongressimiehii n. (Ind, 1967)

loffaila v. ~ lohvailla. laiskotella. *loaf, be loafing*. — Täällähän me misikseni kanssa lohvaillaan kun ei ole mitään muutakaan tekemistä. (JuHä)

loffata v. laiskotella. *loaf*.

loijari s. ~ loijeri. lakimies, asianajaja. *lawyer*. — Se oli oikeen sellaanen niinkun loijari, viisas käräjiski. (IsSe) / Se on toistasattaa tuhatta maksanu loijareille siitä pojasta että se ei jouvu linnaan. (OIII) / Jollakin loijerilla oli siinä (kaupanteossa) paljo sanomista ja minä luulen, että se teki kaikki ne kaupat tämä loijeri siinä asiassa. (LoTi) // Se (tuloveroilmoituksen teko) on niin klottuusta hommaa, että monet käyttävät ”loijaria” eli asianajaja-lakimiestä. (V-J. s. 90)

loimanni s. Vrt. *employment*. — 1. työhönotto, työnvälitys(toimisto). — Ennen loimannin kyyttiä vietihin työmaille vapaasti, jottei tarvinnu maksaa mitää. (IsSe) — 2. työnvälittäjä, värvääjä. — Kun ei-linjalaisissa lehdisissä on hiukan kajottu asiaan ja udeltu että miksikä ei Karjalaan ja Venäjälle oteta lähempää työläisiä, niin tämä on saattanut vallankin pääloimanni Tenhusen raivoamaan. (Ind, 1931)

loimannimies s. työnvälittäjä. Vrt. *employment + mies*.

lokaali s. ~ lokal(i). Vrt. *local*. — 1. paikallisosasto. — Kymmenet suomalaisetkin lokaalin jäsenet olivat mukana ja jokainen oli tyytyväinen iltaan. (TE, 1967) / Olisikohan liian suuri toivomus että jonakin päivänä kaikki nämä eri unioiden lokaalit yhtyisivät suureen kokonaisuuteen. (Ind, 1967) / Ashtabulan alueen sekatyömiesten unio, lokal 245, on myöskin tehnyt uuden työsopimuksen kolmeksi vuodeksi. (Ind, 1967) / Paikallista lokalia eli branchia (ei) ole enää useampaan vuoteen ollut. (Ind, 1967) — 2. paikallisjuuna. // → luukeni.

lokari s. ~ lokeri. metsätyöläinen, tukkipoika, -jätkä. *logger*.

lokata v. tehdä metsätöitä. *log*. — On härilläkin lokattu. (MaHu)

lokaus s. metsätyö, metsänhakkuu. Vrt. *logging*. — Sielä on käynnissä lokaushomma.

(LaWi)

lokauskämpä s. metsätyömaa. *logging + camp*.**loketti** s. medaljonki. *locket*.**loki I** s. *log*. — 1. tukki. — Astoriassa on pisi harpori, lootataan lokeja Japaniin. (HePe) / Pääset kaatahan lokia. (EiSt) — 2. lokikirja, (laivan) päiväkirja.**loki II** s. → ploki I.**lokilooti** s. tukkikuorma. *log + load*.**lokinkämpä** s. ~ lokikämpä. *logging + camp*. — Me tuumma lokinkämpältä. (EiSt)**lokkeri** s. → vaatelokkeri.**lokkia** v. lukita. *lock*.**lompasi** s. → plompasi.**lonksoorityö** s. laivanlastaus. *longshore + työ*. — (Isä) teki lonksoorityötä. (AnVi)**lonsorimies** s. satamatyöläinen, ahtaaja. *longshoreman*. — Isäki oli ennen lonsorimies. (PiGa)**loo** s. ykkösvaihe (autossa). *low*. — Mulla oli forttikaara ja se oli semmoinen että siinä ei ollu ku hai ja loo. (MiHi) / (Autolla ajon kuvausta:) Toisinaan piti mäjessäki mennä loolla. (MiHi) / Pane se loo kieriin (ts. pane ykkösvaihe päälle)! (KaKä)**looni I** s. → laani.**looni II** a. ja s. mielipuoli. *loony*. — Kyllä se on oikeen looni! (LaWi)**loosi** s. seuraintalo. Vrt. *lodge*. — Buttes asuu myös paljon Suomen ruottalaasia, joilla on siellä vielä "Runeberg-loosinsa", hyvä seuratalo. (V-J, s. 381).**lootari** s. ~ loutari ~ louteri. lastaaja, kuormaa- ja; kuormauskone. *loader*. — Meitä oli kolme lootaria ja saatiin sitte yhreksänkymmentviis tollaria kuus. (AkHa) / Vaikka on paljoki sontaa ni se menee muutamias tunnis kun tuloo sellanen lootari joka lootaa. (SaKu) / Lootari pailas (= pinosi) puita rekehen, käsin pailattihin. (EdPy)**lootata I** v. lastata, kuormata. *load*. — Superiorista lootattiin rautamultaa. (EeKo) / Känhukkimies on semmonen joka lootaa tukkia kaaralle. (LeAn) / Kun sen kolin hyvästi lootasi. (KaMa) / Jämärillä lootataan paperipuita. (SiLa)**lootata II** v. → floutata.**looti** s. ~ louti. lasti, kuorma. *load*. — Niitä ennen kuluki mustalaasia kauhiat lootit. (HaKa) / Se (malmivaunu) meni hyvin niin kun oli looti, mutta sitten tyhjänä sitä piti lykätä niin

jotta kintut suorana. (IiHi) / Se ei painanna mitään se looti. (AlHi) // Yhdyssanoja: heinä-, kala-, kanuutti-, kräveli-, ploki-, puulooti.

lootia v. ~ lootia. lastata, kuormata. *load*.**lootipaaket** s. kaivoskuilun pohjassa oleva varastopaikka, johon rikottu kivi menee jokaiselta tasanteelta. *loading pocket*.**lotittaa** v. jakaa osiin, tonteiksi. *lot*. — Minä uskon vähä että tulevaisuues niin ne lotittaa sen (ympäristön maan) ja myyvät lottiina ihmisille. (HePer)**lotti I** s. *lot*. — 1. tontti, palsta. — Ei mitään tarvinnut tästä lotista maksaa. (AlHa) / No siten minä ostin jo lotin valamiiksi (taloa varten). (KaRa) / Se on nyt monta vuotta päästännyt tuon rännivetensä minun lotilleni. (LoTi) / Merkkasin sieltä lotin sieltä järven rannasta. (ArLe) // Ilmoitus: Talon lotti myytävänä. Sievä talon lotti. Sijaitsee Chapel Streetillä. (Raivaaja, 1911) / Mr. Alho sanoi, että olisi paljon rakennustilauksia, mutta kun lotit tahtovat loppua. (NU, 1967) / Sijoitimme auton eräälle pesulaitoksen lotille Marquettessa noin tunnin ajaksi. (Ind, 1967) / - - puhdistamaan kadut ja tyhjäät lotit vanhoista autonresuista. (TE, 1967) / Ja rakennettu samalle "lotille" (tontille) pappilakin kirkkoon kiini. (V-J, s. 192) — 2. osa, (tavara)erä. — Tämä lotti on meidän tavallisesta varastosta. (Raivaaja, 1925) // Yhdyssanoja: haussin-, järvenranta-, kulma-, kämpä-, metsä-, nurkka-, parkin-, rakennuslotti.**lotti II** s. → plotti.**louffi** s. ~ looffi ~ loffi ~ luffi ~ luhvi. kokonainen, us. vuoassa paistettu leipä tai muu paistos. *loaf*. — En minä näe että siinä olisi paljon mitään sisällä että tulla 20 ja 30 mailin päästä jonkun leipälöffin takia, kun gasoline on niin tyyristä. (AU, 1975)**louffikeeki** s. pitkänomainen kakku. *loaf cake*.**louffileipä** s. pitkänomainen leipä. Vrt. *loaf of bread, bread loaf*.**louffipannu** s. suorakaiteen muotoinen vuoka. *loaf + pannu*. — Sitte paistetahan se semmonsessa louffipannussa. (EsHi)**louni** s. ~ looni. laina. *loan*.**louti** s. ~ looti. malmisuoni. *lode*.**loutia** v. ladata, panostaa. *load*.**lukaut I** s. vartiopaikka. *lookout*. (Alanne)**lukaut II** interj. varo! *look out*. — Puu kaatuu, lukaut! (KaKä)**lukautata** v. varoa. Vrt. *look out*. — Sitä mies-

tä saa lukautata. (LaWi)

lukauttaa v. pitää varansa, olla varuillaan. Vrt. *look out*. — Koita lukauttaa jottet aja treinin (= junan) alle. (HePe)

lukea v. osoittaa, näyttää (lämpötilaa). Vrt. *read*. — Termomeeteri luki 80 astetta. (LaVi)

lukeesi s. ~ lukesi ~ lukeisi. (Yhdysvalloissa) esim. kaivoksen ympärille kehittynyt asuinalue, kylä. *location*. — Se on Tauverti pieni kaupunki ja sitten Soutonissa on lukeesi. (HiPi) / Komppaniat pilttas lukeesille hausia. (VäAu) / Menimme lukesille sitten asumaan, olimme siellä kaksi vuotta lukesilla. (ImAu) // Uutta kirkkoa rakennetaan Green Creek lukeisille Kankasen taloa vastapäätä. (AU, 1967) / Ja niin hän ansaitsi niin paljon, että meni Hibbingin laitakaupungille Pool-lukeisille. (AU, 1967) / Ja kuolemakin on taasen vienyt yhden vanhan ystävän Mrs. Aino Romon 77 v. ikäisenä Puritan lukeesilta. (AU, 1975) / Tullut USA:han ja tänne Ironwoodiin 1903 asuen Norrien lukeesilla siihen asti kun muudan vuosi sitten muutti poikansa Jack Nelmarkin luo Lake Roadille. (AU, 1976)

luki I s. onni, menestys. *luck*. — Mulla on ollu niin erinomainen luki. (MiHi) / (Eikö ne huntarit ollu vähän kateellisia toisillensa?) En tiijä oliko ne, siellä oli kyllä hyvä senssi (= mahdollisuus) itekkullakin mutta ei ollut kaikilla tietien yhtä hyvä luki. (KaMö) / Minulla on ollu hyvä luki joka suhteessa. (SeHo) / Se oli Jumalan luki (ettei onnettomuudessa kukaan loukkaantunut). (AnVi) / Oli luki että ei (rahapussin) sisällä ollut paljon rahaa. (ToKa) / / Eihän sitä voi muuksi sanoa kuin lukiksi että pätsäri saa noin monta ateriala yhden pyhän aikana aivan natingista. (AU, 1967) / On vain luki että olemme ollut terveitä, siitä Ylemmälle kiitos. (FA H, s. 394) / Ryöväreillä oli huono 'luki'. (AU, 1976)

luki II a. onnellinen, hyväonninen, onnistunut. *lucky*. — Minä luulen että tämä (hevoskauppa) on luki kauppa (AiKä) // Minä pätsäri tämän pääsiäisen aika olin luki mies. (AU, 1967)

-**lukinen** a. → hyvälukinen.

lukinlasi s. ~ lukinklssi. peili. Vrt. *looking glass*. — Sanovat että kun lukinlasi särkyi, tietää se huonoa lukia. (ToKa) / Isä sanoi: "Missä se lukinklssi on?" (kun partaansa rupesi ajamaan) (KaKä)

lukipoika s. onnen poika. Vrt. *lucky boy*. —

Sinäkö se lukipoika oot? (ViMä)

lukku s. (kanavan) sulku. *lock*.

lumipänkki s. lumikinos. lumi + *bank*. — 5. päivä kesäkuuta oli viime vuonna vielä lumipänkki. (KaKn)

lumperi I s. ~ lamperi. puutavara, sahatavara. *lumber*. — Ku se vei sinne lautoja ja mitä hän vei, semmosia lumperia. (OsVa) / Minä pailasin lumperia kokohon niinkun miähekkien. (AiKu)

lumperi II s. metsätyömies. *lumberer*. — Sen ajan viimmeesiä "lumpereita" (tukkijätkiä) näköö vielä vanhoona työhön kykenemättöminä ukkoona. (V-J, s. 289)

lumperijaarti s. lautatarha. *lumberyard*.

lumperijäkki s. ~ lumperijakki. *lumberjack*. — 1. metsätyömies, jätkä. — Sanoihan se yksi lumperi-jakki, joka oli sellainen ikämies, että eihän tässä niin vanha olla mutta on tullut kauan oltua. Ja minäkin olen ollut noiden lumperijakkien kanssa melkein puolet elämäni ja kyllä sieltä olisi monta naurettavaa juttua kertoa. (AU, 1967) / Laine onkin niitä vanhan ajan lumperijakkia, ikääkin on karttunut jo 80 vuotta. (AU, 1967) / Paras suomalainen metsämies jota vanhat lumperijäkitkin muistelee oli Himankon Ville. (AU, 1967) / lumperijäkki. (Sirola, Alanne) — 2. kuukelin tapainen komea, kesy lintu, joka varastelee metsämiesten eväitä.

lumperikomppania s. puutavarayhtiö. Vrt. *lumber company*. — Siinä oli yhrellä lumperikompanialla suomalainen veturinkuljettaja ja hänellä oli inttivaimo. (UrRa) / Mä olin sitten niin siinä yhrentoista kahrentoista iäs kun mä menin sitte yhrelle lumperikompanialle ajamahan niitä lumperia. (MaHo)

lumperikämpä s. tukkikämpä. *lumber camp*. — Otimme Tulutista sipin ja menimme tukkikämpälle kevääseen asti, lumperikämpälle. (EdNe) / Sitten maksoon ne kyyttini ja pooritini ja sitten lähin kattelohon lumperikämppeä. (VeLu)

lumperiliike s. puutavaraliike. Vrt. *lumber business*. (Alanne)

lumppi s. möhkäle, möykky, köntti, palu, kyhmy (ihossa). *lump*. — Sitten ne leikkasi samalla kertaa kaksi semmosta lumppia minun rinnasta. (LoTi)

lunkki s. tarjoilija, lakeija. *flunky*. (KSV, 1965)

lunssata v. syödä lounas(ta), välipala(a). *lunch*. — Se toi mulle sitten aina että mä sain syörä

siellä sitten lunssata. (IsSe) / Meillä soppii niin lunssata vieraan. (JuHy) / No päivällä ny enimmästä päästä mitä on lunssattu jotaan soppaa ja semmosta vaan. (ImAu) // Ja taas vain piti lunssata vaikka olimme vasta syöneet. (AU, 1967)

lunssi s. ~ lunsii ~ lonssi ~ lanssi. eväs; lounas. *lunch*. — Mä sitte pyyrin sen jotta tuora mul- len aina vähä jotaki lunssia, että hakea too- rista ja tuora. (IsSe) / Mentiin välipalaa otta- maan, lunssia. (EmKi) / Lunssiksi ne syötti- vät kätsuppia ja valkosta leipää. (TyKa) / Kontti oli jolla lunssia kulijetethin selijäs, kun olthin päiväkunnas. (SMHa) // Sitten kun se kaunis toimitus oli ohi, siirryttiin kirkon ala- saliin, siellä oli tarjolla lunssia, josta häävä- ki sai nauttia (AU, 1967) / Kokous päättyi, ovipalkinnot jaettiin ja siirryttiin lunssille. (TE, 1967) / Söi lunssit 250 vieraan seuras- sa. (TE, 1967) / Juotiin kahvit ja syötiin luns- sit kauniin Bass järven rannalla. (AU, 1975) / Seuraava kokous on piknikki E. Z. Kinnu- sen pihamaalla. Tuokaa lunssit mukana. (AU, 1976)

lunssihuone s. lounasruokala. Vrt. *lunchroom*. — Kapakan vieres oli ”lunssihuone”, johna naiset pörräs. (V-J, s. 210)

lunssikapakka s. lounasruokala. Vrt. *lunch bar*. — Ne oli semmosia lunssikapakoita en- nen muinoin. (ChLe)

lunssiliike s. lounasravintola. *lunch* + liike. (Raivaaja)

lunssipaketti s. ~ lunssipoketti. eväslaatikko, -rasia, -astia. *lunch bucket*.

lunssipaksi s. eväslaatikko. *lunchbox*. — Viä tuo lunssipaksi pääksäkin kans ätikkihi (= vinttiin). (EsAl)

lunssipeili s. eväsastia, -laatikko. *lunch pail*. — Täälläki Porkepaintissa Tineksellä silloin ku se alako runnaa — minä olin siellä — ni siellä oli huono ruoka, lunssipeilinki ku meni ot- taan, itte sai ottaa sieltä pöyvältä, ei siellä ol- lut paljo muuta ku keekiä ja mitähän oli sem- mosta. (ViHä) / Lunssipeiliin pantiin kolme sänvitsiä ja paita. (MeKu)

lunssipäsketti s. eväskori. *lunch basket*. — Minusta tuntui aivan kuin olisin ollut pikne- kissä, varsinkin kun näin Ellenin tulevan luokseni, lunssipäsketti käsivarrellaan. (Lin- dewall, s. 36)

lunssiruuma s. lounasravintola. *lunchroom*. (Raivaaja)

lunssitavara s. eväät. *lunch* + tavara. — Min- kään laista ruokaa kun ei jätä ulos, niin ei ole karhusta vastusta. Monelta siellä (järven ran- nalla) meni lunssitavarat. (AU, 1975)

lunssivärkit s. plur. evästarpeet. *lunch* + värk- ki.

luokka s. oppitunti; vuosikurssi. Vrt. *class*. — Minua soitettiin jokaisen luokan alkamiseksi ja lopettamiseksi. (Suomi College, 1946)

luonnonkaasukomppania s. maakaasulaitos. Vrt. *natural gas company*. — Odotelemme vapautumista kotiemme lämmittämisestä josta nuo suuret luonnonkaasukomppaniat rikastu- vat. (TE, 1967)

lupi s. → klupi.

luu I s. (kalan)ruoto. Vrt. (*fish*)*bone*. — Että niissä (kaloissa) on liika paljon niitä luita. (RuHi)

luu II s. → fluu.

luukeni s. järjestelyjuna. *local (train)*. — Luu- keni kulki koska rookas, jottei sitä osannu vatsiakkaa. (EsAl)

luukuiva a. rutukuiva. Vrt. *bone-dry*. — Täten uskottiin koko Canadasta tulevan luukuiva, vesiselvä, täydellisesti väkijuomaton ja onnel- linen. (SK, 1919)

luupinki s. silmukka. *looping*. — Yksi näistä taivaan hopeisista matkailijoista on tehnyt vallattoman luupingin muita alemmaksi. (SK, 1937)

luupinsuu s. ~ luuppi. ilmanottoaukko. Vrt. *loophole*. — (Kaivospalon pysäyttämiseksi) pantiin tukkoon kaikki luupin suut ja kaikki mistä ilma vain meni sinne. (MiHi)

luurata v. houkutella. *lure*. — Susi luurataan träppiin lihakimpaleella. (SiRi)

luusaantua v. eksyä, joutua hukkaan. Vrt. *lose*. — Sitte sinä ainaki luusaannut minulta. (ImAu) / Se (passi) oli vain johonki luusaan- tunu. (LoTi)

luusata I v. kadottaa, menettää. *lose*. — Ei sun tarte täs ampua ja luusata natingista pulettia (= turhaan panosta). (IsSe) / Komppania voitti (lakon), niin ne jotka oli lakkovahrih, ne luusas työnsä. (MaMo) / (Olin avustamassa osuuskaupassa) ku meilläkin oli siinä osakkei- ta jotka kaikki luusathin sinne. (EmLe) / (Mitä kautta työ tulitta?) Ootas, minä oon nyt jo niin luusannu muistin. (IiTu) / Se (puhu- jan poika) oli ennen tyäs mones paikas, ja hyvä pisnes oli, mutta se on luusannu. (SaMo) / Hän luusaa heti japiinsa jos saavat tietää.

- (EiSt) / Monta kertaa semmonen juoppo puosu luusajaa paperit. (JoAn) // Meidän arvioitiin ”luusanneen” 580 pommituskonetta. (Ind, 1967) / Sanoo jottei oo vielä koskaan yhtäkään työpäivää ”luusannu” (menettäny). (V-J, s. 322)
- luusata II** v. irrottaa, höllentää. *loosen*. — Kun rakennuksen perustusta kaivettiin, täytyi maa luusata pikalla (= hakulla). (ToKa)
- luusi I** a. irrallinen, irtonainen, (maaperästä:) pehmeä. *loose*. — Mutta sitten ku tuli, se hallituksen kontrolli mainiin, ni kaikki piti liinata ennenkö mies päästettiin sisälle mihinkään paikkaan, ni kaikki piti liinata sitten kiivet pois, mitkä oli luusina. (MiHi) / (Puunhakuumatkalla tapahtuneen onnettomuuden kuvailua:) Sitten Toivo katkas yhtä puuta ja toinen puu oli luusi puu siinä puussa, ja sitten minun tuli päähän se luusi puu. (ImNi) / Toiset hevoset oli asetettu ja toisia oli luusina peräs vain, kärkyjen peräs. (ViLa) / Koiran panta oli liika luusi. (KaKä) / Tien sivu oli luusi, se troki ajo sinne kolsiin (= rotkoon). (KaKä)
- luusi II** s. häviö. Vrt. *lose*. — Niillä (jalkapallojoukkueilla) on kummallakin kaks luusia. (VäKe)
- luusipäivä** s. hukkapäivä. Vrt. *lose* + päivä. — Sitten vielä eräs kurja puoli on se, että tuota kahta dollaria ei saa edes joka päivää kohti, vuodessa tulee niitä n.s. ”luusipäiviä” melkein puolet. (Työmies, 1911)
- lyhentää** v. vähentää. Vrt. *cut short*. — Kuvallatokalla lyhennettiin monta miestä. (TeSe)
- lyhyt** a. ~ lyhkäinen. puutteellinen, huono, vajaa. lyhyenä jstak = vailla jtak. Vrt. *short of*. — Olen vähä lyhyt tosa englannin kiälesä. (JoRe) / Englannin puhuminen on jäänyt lyhkäseksi. (KaSa) / (Suomessa käydessäni) paljosta joutu olen lyhkäsellä (kun en aina ymmärtänyt puhetta). (HiHa) / Minä olin lyhyenä hevosesta. (FrNo)
- lyhytkirjoitus** s. pikakirjoitus. Vrt. *shorthand*. — Se teki semmosta lyhytkirjotusta. (ViMä)
- lyijylaini** s. verkon alapaula. lyijy + *line*.
- läkkäri** s. matelevan nöyrästä henkilöstä. *lackey*.
- läksy** s. oppitunti. Vrt. *lesson*.
- lämmitysstoovi** s. lämmityslaite, lämmitin. lämmitys + *stove*. — Ilmoitus: Kirjoitusdeski, kyökkistoovi, kaasustoovi, lämmitysstoovi y.m. myytävänä. (Raivaaja, 1911)
- lämpri** s. nahkiainen. *lamprey*. — Sitte kun rautuihin tuli tämä tauti, se mato, lämpri. (SiLu)
- längvitsi** s. ~ längvidži. kieli. *language*. — Se on päässannu (= suoriutunut tutkinnosta) kummassaki längvidžissä nii, se puhuu kummanki kielen. (AILa)
- länsi** Yhdysvaltain ja Kanadan länsiosat. Vrt. *the West*. — Ne lännellä ne on paljon farmanu niillä (härillä). (MeHu) // Saapuivat tänne lännelle ensiksi Seattleen Wn. jossa antoivat kirkkokonsertin (nim. Viipurin Lauluveikot), sitten Vancouver B.C. Kanadaan. (AY, 1976) / Itään ja lännelle perustetut lehdet näes olivat ottaneet Työmiehen paikan siellä, joten kannatus riippui nyt keskivaltioista. (Työmies, 1943) / Lännemmälle muutettiin, lehden paja laitettiin, Superiorin sopukkaan, omaan taloon muhekaan. (Työmies, 1943)
- länteri** s. ~ länterni. lyhty. *lantern*. — (Mihinkä aikaan sinne riiheen mentiin tavallisesti?) No kyllä toisia taloisa mentiin tuolla puolen yön aikana, joo, länterit oli että näkivät. (ArRe)
- läntinki** s. → lantinki.
- läntloorti** s. vuokraisäntä, maanomistaja. *landlord*. — Me saimma ne sitten niin justiin tälättä ne teltat, sitte tuloo läntloorti sitten se ranskalaanen isäntä. (IsSe)
- läntti** s. → pläntti.
- läntätä** v. laskea maihin, saapua maahan. *land*. — Suomesta tulijat läntäs Ellissaarelle. (KaKä)
- läpi** adv. Vrt. *through*. — Se ei mennyt läpi se kauppa (ts. kauppa ei hyväksytty). (LyVa)
- läpipäästä** v. suorittaa (tutkinto). Vrt. *get through*. — Molemmat nuoret ovat Ishpemingin korkeakoulun läpipäässeitä. (AU, 1975)
- lärikaara** s. kuorma-auto, -vaunu. *lorry car*.
- lätsi I** s. (rappaus)säle, rima, lista. *lath-s*. — Siinä oli toinen pienempi osasto siinä samassa myllyssä, jossa tehtiin lätsiä. (JoTa)
- lätsi II** s. → klatsi.
- lätti** s. lista, säle. *slat*.
- lättimperi** s. → flättimperi.
- lättätajeri** s. → flättätajeri.
- lääst** a. viimeinen. *last*.
- läästikki** a. ja s. joustava, kimmoisa; kuminauha. *elastic (band)*.
- läästätä** s. kestää, jatkua. *last*.
- lörttiä** v. → flörtätä.
- löysä** s. (: löysät, plur.) irtokivi (kaivoksessa).

Vrt. *loose rock*.

löytää (ylös) v. saada selville, etsiä, huomata. Vrt. *find out*. — Se on monta kertaa tuomarien asia löytää jos se (liikenneonnettomuus) on kokonaan yhden syy. (JoKa) / Minä koetan löytää ylös, jos on mitään sukukuntaa siellä. (MiSa)

M

maa s. äiti. *ma*. (Alanne)

maakössi s. ~ maakessi ~ mookes. intiaanienkä, mokkasiini. *moccasin*. — Ja (intiaanit) tekivät niitä kenkiä semmosia niinku ennen sanottiin maakössiä. (HiHa)

maankansalainen s. kansalainen. Vrt. *citizen*. — Siellä (armeijassa) tarjottiin että joka halua tulla maankansalaiseksi niin - - . (KaJu)

maankieli s. maan virallinen kieli, englantia. — Pieniä kouluhuoneita alkoi ilmautua, useampi yhden huoneen rakennuksia, joissa lapset saivat opetusta maankielessä ja muissa alkeiskouluissa opetetuissa aineissa. (FA H, s. 118)

maanpaperit s. plur. kansalaisuustodistus. — Sieltä tuli tänne Misikaaniin ne maanpaperit. (KaJu)

maanpäällystämäin s. avokaivos. maanpäällystä + *mine*. — Ei se (puhujan mies) umpimainissa oo ollu muuta kun maanpäällystämäinissa. (EmAn)

maansyntyinen a. ja s. ~ maassa syntynyt. Amerikassa syntynyt. Vrt. *American-born*. — Ne (entiset naapurit) oli kaikki maansyntisiä, ja tää vävy on kans ihan maansyntyinen. (VäAu) / Tutustuin lahjakkaaseen suomalaiseen rouvaan Helmi Kivimäkeen, maas syntyneeseen. (V-J, s. 272)

maappa s. → moppa.

mahokaani s. ~ mähokaani ~ mähookani. mahonki. *mahogany*. — Pöytä on tehty mahokaanista. (LaWi)

mai, mai interj. johan nyt vallan! katsopas vain! *my, my*. — Oo mai, mai, mai! (KaKä)

maihinnousuraha s. alkupääoma. Vrt. *landing money*. — Ilmoitus: Jos hänellä ei ole niinkutsuttuja ”maihinnousurahoja”, niin hän pi-

dätetään tällä puolella satamakaupungissa. (SHOA, 1906)

maikka s. katinkulta. *mica*. (Alanne)

maikki s. mikrofon. *mike*.

maikoni interj. hyvänen aika! *my goodness*.

maikrofooni s. mikrofon. *microphone*.

maili s. ~ (harv.) miila. englanninpeninkulma: 1609 metriä. Vrt. *mile*. — Tästä on noin seitsemän mailia mun työpaikkaan. (OIII) / Se oli mailia syvä (kaivos). (KaJu) / Mutta täällä ku mennee kakstoista miilaa, se on vissiin etelään, Hätsisonni-niminen paikka. (IsSa) / Se on yli mailin syvä, maili ja kolme varttia, se sahti (= kaivoskuilu) jossa minä olin. (AILa) // Toisilla pakkaa olla vielä liika kiireskin että ajetaan yli 55 mailin nopeuden tunnissa ja saa maksaa sakkorahat. (AU, 1975) / Automatka oli 837 mailia. (AU, 1976)

mailikaupalla adv. *mile* + kaupalla. — Rautatie tuli vain Lax Lakelle asti silloin. Siitä oli rämeistä ja vuorista mailikaupalla. (AU, 1975)

mailimäärä s. *mile* + määrä. — Se (korjaaja) vei maksua sen mailimäärän mukahan mitä sen piti ajaa kaarallaan. (LoTi)

mailiposti s. virstanpylväs. *milepost*. (Alanne)

mailitsi s. ~ mailetsi. (ajettu) mailimäärä (esim. polttoaineyksikköä, tav. gallonia kohden). *mileage*. — Mutta hyvää mailitsia mää sain siltä sillä (Studebakerilla). (JuII)

mailittain adv. mailikaupalla. Vrt. *mile*. — Ihan mailittain oli sitä meren rantaa. (OIII)

mainari s. kaivostyöläinen. *miner*. — Minä olin kaks vuotta mainarina, ensin niinkö kaivosmiehenä. (EeOr) / (Millaista työtä siellä kaivoksessa teit?) Minä olin ensinnä tramarina, sitte olin mainarina. (FrAh) / Mutta se oli semmosta mainarin enklantinkieltä, että ei kukaan paljo tienny mitä se puhuki, paitsi toiset mainarit. (HePel) // Kivihiihen hinta riippuu mainarien vaatimusten toteuttamisesta. (Raivaaja, 1911) / Hän oli entinen mainari, pitkäaikainen Duluthin ympäristön asukas, myöskin farmannut Menahgassa, hänellä oli farmi siellä. (AU, 1967) / Hänellä oli mainarien hengenahdistus. Se on yleensä mainareilla jotka ovat maan alla työskennelleet. (TE, 1967) / Yrjö on entisiä mainareita, mutta he ovat Hildan kanssa kolmisenkymmentä v. olleet maanviljelijöitä. (Ind, 1967) / Paljon riehui mainarien keskuudessa vaarallista kuparirikeuhkotautia. (FA H, s. 16) // Yhdyssano-

- ja: halko-, koli-, rauta-, saftimainari.
- mainarintauti** s. kivipölykeuhko, silikoosi.
- mainata** v. louhia, kaivaa, tehdä kaivostyötä. *mine*. — Ne (mainarit) otti sitte rammarin (= kaivosvaunun kuljettajan) ja opetti sen mainaamaan. (AlLa) / Niiltä (kaivosyhtiöiltä) loppu maa, että ne ei voinu ennään mainata. (HePel) // Sen järven alta on mainattu oorit pois ja sitten taas täytetty vedellä. (AU, 1976)
- mainaus** s. kaivostyö. Vrt. *mining*. — Mainaus on täällä ny melkee loppunut. (V-J, s. 363)
- maini** s. kaivos. *mine*. — (Mikä se oli ensimmäinen työpaikka?) Tuo Inkom maini, tuo maini kakkonen tuolla Lihvissä, Koperlihvisissä, mutta eihän se kauvaa kestänyt, se topas. (OtTo) / Kaheksantoista vuotta käytn koneita siellä mainissa. (MiHi) / Se (puhujan veli) oli äijänä (= työnjohtajana) tuolla mainiloissa. (IiMä) / Se maini oli ollut toppooksis (= pysähdyksissä) kolme vuotta. (JaWa) / Ihmiset oli melkeen kaikki metsätöissä elikkä sitte mainiis. (EsHi) // Asuimme Palossa Minn. ja hän oli mainissa työssä Biwabikissa ja hän tuli 16 mailia polkupyörällä sinne mettäkentrille, joskus pyhääamuna kylään. (AU, 1976) // Yhdyssanoja: airon-, koli-, kulta-, kupari-, maanpäällystä-, nikkeli-, potaasi-, rauta-, sinkki-, umpimaini.
- mainialue** s. kaivosalue. *mine* + alue. — Hän oli syntynyt täällä, käynyt koulut ja kasvoi etupäässä Waskoen mainialueella. (AU, 1967)
- mainienkeliska** s. kaivosmiesten englantia. Vrt. *mine* + *English*. — Me (suomalaiset) puhuttiin hyvin huonoa englannin kieltä, mitä aina sitten vähä opittiin, lil pai lil (= little by little 'vähitellen'), ja sitten kyllä sitä lopulta ruvettiin osaamaan jo oikein paljo sitä mainienkeliskaa. (EdNe)
- mainiherrat** s. plur. kaivosten johtajat, omistajat. *mine* + herrat. — Sillä (ylimääräisellä junalla) kulki ne isot mainiherrat ja semmoset pomot vain. (OIHy)
- mainihomma** s. kaivostyö. *mine* + homma. — Se on suurta hommaa sen mainihomma. (KaJu)
- mainikapteeni** s. ~ mainikapu. kaivoksen esimies, työnjohtaja, mestari. Vrt. *mining captain*.
- mainikomppania** s. kaivosyhtiö. Vrt. *mining company*. — Ne asui paljon näiden mainikomppaniain asunnois. (LoTi) // Isäni oli mainikomppanialla työs. (AU, 1975) / Yli 40-
- vuotista miestä pitävät mainikompaniat jo vanhana. (V-J, s. 163)
- mainikontri** s. kaivosseutu, -alue (erotuksena esim. maatalousalueesta). Vrt. *mining country*. — Eihän ne mainikontrihaussit, ei ne niin haittuunia o, paksusta hirsistä vain tehty. (AlHa) / Mutta sitte oli semmonen vähä huono aika tuossa mainikontrilla. (EdWi)
- Mainikoulu** Ylä-Michiganissa sijaitseva teknillinen opisto, entinen kaivoskoulu = *Michigan College of Mining and Technology*. — Likelle kaksikymmentä mailia Mohaakista (= Mohawkista) on Mainikoulu; kaikki suomalaiset sanoo että se on Mainikoulu. (HePel)
- mainikylä** s. kaivoskylä. Vrt. *mining village*. — Semmonen pieni mainikylä se vain oli. (EeFa)
- mainipaasi** s. kaivoksen työnjohtaja. *mine* + *boss*. — Siinä oli mainipaasi justiin siinä kippassa menemässä ales sinne samalla kertaa ku se räjähti. (MiHi)
- mainirensi** s. kaivosalue. *mining range*. — Minä menin tuonne Pouvvien Minnesuutan mainirensille (työhön). (DaNy)
- mainityö** s. kaivostyö. *mine* + työ. — Nyt on kaikki mainityö koneellista. (V-J, s. 287)
- mainityöläinen** s. kaivostyöläinen. *mine* + työläinen.
- mainsviipperi** s. miinanraivaaja. *minesweeper*.
- maintata** v. välittää, huolia jstak. *mind*.
- maisteri** s. maisterinarvo t. -tutkinto. Vrt. *master's degree*. — Kaksi vuotta otti ku minä sain minun maisterin. (LiLi)
- maitomies** s. maitokauppias, maidontuoja. Vrt. *milkman*.
- maitotroki** s. ~ -roki. maitoauto. Vrt. *milk truck*. — Heillä oli siihen aikaan kolmesataa maitorokia jolla kuletti maitua. (OIII)
- maja** s. klubihuoneisto. Vrt. *lodge*. — Kalevan Ritariilla ja Kalevan Naisilla on laaja järjestönsä ympäri Amerikkaa. Miehillä on Majansa (engelskaksi niitä sanotaan *lodge*, ladsh, ja Euroopan puolella *looshi*) ja naisilla Tupansa. (V-J, s. 312)
- majuri** s. kaupunginjohtaja, pormestari. Vrt. *mayor*. — Mutta Evlees (= Evelethissä) on nyt tämän Järvi-Eliksen poika toista termiä (= kautta) jo majurina. (SaKu) / Siihen tuli uusi majuri, ni se säkkäsi (= erotti) kaikki vanhat polisit. (AlLa) // Ilmoitus: Hyvä teko ansaitsee toisen. Valitkaa uudelleen Laundry Gardnerin täysiaikaiseksi majuriksi. (Raivaa-

ja, 1961) / Tähän saakka on ilmoittautunut kolme ehdokasta Duluthin majurin virkaan. (Ind, 1967) / Pihamaiden ja katujen puhdistusviikko on kaupungin majurin määräyksestä juuri meneillään. (AU, 1976) / Vai niin on asia että Majurin poika saa työn palokunnassa. (AU, 1975) / Jos minä olisin majuri panisin henkilön korjaamaan ja maksamaan niiden (nim. poliisiautojen) korjauksen kun ne ajaa takaa toista autoa joka meni rautatietä pitkin ja siinä meni poliisiauto rikki. (AU, 1976) // Yhdyssanoja: kaupunginmajuri.

makasiini s. ~ mäkasiini. aikakauslehti, kuva-lehti. Vrt. *magazine*. — Minä luin sen makasiinista. (FrNo)

makeaperuna s. bataatti. Vrt. *sweet potato*. // → imeläperuna, makoinenpottu.

makinoo s. → mäkinoo.

makoinenpottu s. bataatti. Vrt. *sweet potato*. — Siihen joulupöytään kuuluu vaikka melkeen minkälaisia herkkuja, makoosiapottuja ja - - . (RuHi) // → imeläperuna, makeaperuna.

maksaa alas v. maksaa käteistä. Vrt. *pay down*. — Ilmoitus: Siitä (farmista) on heti maksettava alas \$ 300 ja \$ 100 vuosittain. (SHOA, 1904)

maksaa ulos v. maksaa, suorittaa. Vrt. *pay out*. — Ilmoitus: Rahat maksetaan myös ulos ilman ylössanomisaikaa. (NYIK, 1892)

maksu s. palkka. Vrt. *pay*. — Minä otin vaan (ammattikurseja) että pääsen eteenpäin niinkun maksussa kans. (LaLu)

malanssi s. (tumma) siirappi, melassi. *molasses*. — Fruuttikeekiin ja kukeksiin pannaan vähän malanssia, oikein paksua. (UrKo)

malanssikukeksit s. plur. siirappikkuleivät. *molasses + cookies*.

mallasmaito s. maito, johon on lisätty mallas-uutetta (eräänl. pirtelö). Vrt. *malTED milk*. — Kapakoissa tullaan tarjoamaan raitiusjuomia, mallasmaitoa, tupakkaa ja muita mietoja tavaroita. (Työmies, 1916)

malmuutti s. alaskankaira. *malamute*.

multiplaijata v. lisätä, moninkertaistaa. *multiply*. — (Kuinka monta grääntšildreniä teillä on?) Minulla on kymmenen grääntšildreniä ja kaheksan greitgrääntšildreniä, niin minä oon multiplaijannu kyllin paljo tätä maailmaa. (IdHe)

mami s. äiti. *mammy*. — Kun ”papi” ja ”mami” juoksoovat kaffikestiis kylällä. (V-J, s. 253)

manasseri s. ~ manatseri ~ manaaseri ~ mana-

keri ~ manise(e)ri ~ manitse(e)ri ~ manitsööri ~ mänitseri ~ mänitsöri ~ mänetseri ~ mänätseri ~ määnseri. yrityksen johtaja, liikkeenhoitaja, talousjohtaja, isännöitsijä. *manager*. — Sitte ku se (palkka) kerran nousi kaks taa-laa, niin manasseri ei antanu sitä ku kuuden kuukauden päästä. (ToNo) / Se maniseerina on se Olli tuolla kansallisosakepankissa. (IiMä) / Siä valittiin isäntä yhrestä miähestä, yksi oli sitte manitsööri. (JaRi) / Siellä oli se osuuskauppa sellases kunnos että (kun) yks mänetseri tuli niin toinen lähti. (EmLe) / Minä olin osuuskaupan mänätserinä. (EdNe) // Esitihän tuo huomaavainen manitseri Emma Liisalle että kyllä hän tänne yöksi saa jäädä. (AU, 1976) / Tomin kultamainin pääjohtajana, manaaserina, on vanha herra Robert Day. (V-J, s. 169) / Nashin päänsinöörinä ja toimeenpanevana johtajana elikkä ”mänätserinä” on suomalaan mies. (V-J, s. 251)

mani s. → moni.

mankkipisnes s. → munkkipisnes.

mansikkakeeki s. mansikkakakku. mansikka + *cake*. — Siellä oli leivottu mansikkakeeki, johon oli käytetty 1660 kananmunaa, muita aineita en muista. (AU, 1985)

manttelilamppu s. → mänttelilamppu.

manvei s. kaivoksen tasanteelta toiselle menevä ”rapputie”. *manway*.

manöveerata v. menetellä ovelasti, tehdä strategisia siirtoja tai liikkeitä. Vrt. *manoeuvre*. (Alanne)

mappa s. → moppa.

marinahospitaali s. laivaston sairaala. Vrt. *marine hospital*. — Miun pitää siellä marinhospitaalis käyvä joka kolmen kuukauven perästä näyttämäs itsijän. (JoAn)

marini s. ~ mariini. merijalkaväen sotilas. *marine*.

marketti s. *market*. — 1. tori, kauppapaikka, kauppaliike. — Se on Mäjen marketis tyäs se miniä. (SaMo) // Ilmoitus: Quincyn osuusliike. Täydellinen ruokavaramarketti. (Raivaaja, 1936) / Sitten seuraavana päivänä piti taas poimia (luumuja) vaikka kuinka paljon ja taas markettiin. (AU, 1975) — 2. markkina-alue. — Paperituotteita - - U.S.A:han lähetettiin 60 pros. muiden ulkolaisten markettien lisäksi. (Ind, 1967) — 3. menekki. — Sitten tuli pläkkiaika (= pula-aika) ja kolilla ei ollu markettia. (EiSt) // Yhdyssanoja: miit-, mustamarketti.

- markettiarvo** s. markkina-arvo, käypä arvo. Vrt. *market value*. — Valtion verolakiin on näet tehty uusi lisäys, jonka mukaan kaikkia kiinteistöjä tullaan verottamaan 25 prosenttia sen täydestä markettiarvosta. (TE, 1967)
- markettihinta** s. markkinahinta. Vrt. *market price*. (Raivaaja, 1936)
- markettipaikka** s. kauppatori. Vrt. *marketplace*. (Raivaaja, 1936)
- markettipleissi** s. kauppatori. *marketplace*.
- marshalli** s. eräs poliisiviranomainen. *marshal*. — Pariskunta tapasi marshalli Trudellin, jollon vaimo käski Trudellin pakottaa hänen miehensä hankkimaan hänelle asuinpaikan. (Työmies, 1911)
- martiini** s. näätä. *marten*.
- marts** s. maaliskuu. *March*. — Martsit sikstiin (= 16) lähin Nyyjorkista (Suomeen). (JuPo)
- masiina** s. ~ masiini ~ massiini ~ masina. kone, (harv.) koneisto, auto. Vrt. *machine*. — Ku silloin ei ollut vielä masiinoota, ni pikalla (= hakulla) piti hakata. (GaHe) / Niitä on vähä enää niitä plokia (= väkipyöriä) käytännöh, nykyään on ne masiinat. (UrLe) / Minä (kun) menin kaupunkhin masiinalla niin se orotti passia ja minä otin sen (kyytiin). (KaHi) // Sitten on pienessä näytekäapissa kuppasarvia, suuria ja pieniä, raakaveitsi ja masiina joka iskee 8 haavaa yhdellä kertaa. (AU, 1975) // Yhdyssanoja: mokka-, neuloma-, niitto-, pora-, pyykki-, ruoka-, safti-, slat-, tryskimasiina.
- masiinamies** s. koneenkäyttäjä; malminporaaaja. Vrt. *machine* + mies. — Siihen aikaan oli masiinamiehen palkka kaks ja seittemänkymmentäviis, ja kymmenen tunnin kiuhti. (KaJo) / Ennen aikaan olivat suomalaisia trammareita (= kaivosvaununkuljettajia) ja sitten suomalaisia masinamiehiä. (Alla)
- masiinaapaasi** s. (kaivoksessa) tiettyä konetta käyttävän joukon johtaja. Vrt. *machine* + *boss*. — Päästiin sinne säftille, missä oli säfti, no siitä me löyvettiin ensimmäiset miehet jotka oli (tulipalossa) palaneet, masiinaapaasi ja se helppari joka helppas sitä. (MiHi)
- masiinapysy** s. ~ masinapysy. konekivääri. Vrt. *machine gun*. — (Virolaisten pakolaisten kertomaa:) Semmonen suuri kuoppa kai-vettiin ja sinne sullottiin ihmisjä ja masinapysyillä ammuttiin. (IiSa) // Pitkän matkan päähän kuului kova räminä kuin masinapysyillä olisi ammuttu. (AU, 1975)
- masiinasappa** s. ~ masinasappa ~ masinasop-
- pa. konepaja, -kauppa. Vrt. *machine shop*.
- masinatyö** s. ~ massiinityö. konetyö. Vrt. *machine* + työ.
- masinisti** s. koneenkäyttäjä, -rakentaja, -korjaaja. Vrt. *machinist*. — Masinisti ja Mrs. Gary Rivers tulivat kun pyysin korjaamaan neulomakonettani. (AU, 1975) / Ohjelmana oli voimakas ja aina mielenkiintoinen 'Niskavuoren Naiset' jonka naispuolinen 'masinisti' Sinikka Puranen esitti — uskollinen konemestari-me Lassehan on Suomessa. (AU, 1976)
- masinoida** v. vehkeillä. Vrt. *machinate*. — Myöhemmin koetetaan masinoimalla asettaa ehdokkaat "kansan" äänestettäväksi. (Työmies, 1916)
- maskeraati** s. naamiaiset. Vrt. *masquerade*.
- maskeraatitanssit** s. plur. naamiaistanssit. Vrt. *masquerade* + tanssit.
- maski** s. → mäski.
- maskiito** s. hyttynen, sääski. *mosquito*. — Maskiitoja oli aivan pilven ympärillä. (EsAl)
- masruumi** s. sien. *mushroom*.
- massalainen** a. ja s. Massachusettsin asukas. — Massalaista pariskuntaa kohtasi kuolema. (TE, 1967)
- masööri** s. hieroja. *masseur*. — Jalmarihan oli masöörinkurssin käynyt Suomes. (V-J, s. 442)
- matalavesi** s. laskuvesi. Vrt. *low water*.
- mateerata** v. → mäteerata.
- matematiikki** s. matematiikka. *mathematics*.
- matkailijasekki** s. ~ -shekki. matkasekki. Vrt. *traveler's check*. — Ilmoitus: Ulkomaan valuttaa ja Matkailijashekkejä myytävänä. (SK, 1936)
- matkatiketti** s. matkalippu. matka + *ticket*.
- matressi** s. ~ maträssi ~ matrassi. patja. Vrt. *mattress*.
- mauntata I** v. olla määrältään jnk arvoinen. *amount*. — Ei se taala mauntaa mitään (UrKo)
- mauntata II** v. (hevosista) paritella. *mount*. — Hevoset mauntaa. (UrKo)
- mauntoni** s. vuori. *mountain*. — Olisin halunn mennä iistiin, mutta Vikki sanoo jotta hän haluaa nährä mauntonit ja preerian. (EsAl)
- meeloorterhaussi** s. ~ meiloorter-. postimyyntiliike. *mail-order house*.
- meeloorteri** s. ~ meiloorteri. postitse tehty tavara tilaus, postimyynti. *mail order*.
- meeputi** s. ~ meeppuli ~ meipuli ~ meippuli ~ meippeli ~ mööppeli. vaahtera. *maple*.
- meeputisiirappi** s. vaahterasiirappi. Vrt. *ma-*

ple syrup.

meepulisokeri s. ~ meippeli-. Vrt. *maple sugar*. — Joo, sinne (intiaanin hautaan) pantiin kändiä ja tupakkia ja meippelisokeria. (JoBl)

meersensi s. *emergency*. — 1. hätätapaus. — 2. ensiapuasema (*emergency ward*). — Menään kiireellä (sairaalan) meersensiin. (ElHu)

meikappi s. ~ meikoppi ~ meikuppi ~ meekoppi. ehostus, kauneudenhoito. *make-up*. — Leitillä on liian paljon meikappia. (HePe) // Naiset tupakoi ja teköä ”meik-uppia”, se on maa-laavat nenänsä ja truttunsa toisen eres punaaseksi. (V-J, s.420)

meikuu s. toukokuu. *May* + kuu.

meinstriitti s. — meinsriitti. pääkatu. *mainstreet*. — Koko meinstriitti oli, elikä pääkatu, oli liputettu Suomen lipuilla. (GeBe)

meipii adv. ~ meipi. ehkä. *maybe*. — Joliotiskii (Joliet) meipii ei oikeen vuattakaa minä ollu siälä. (ViKu) / Meipii minä vielä meen sinne joskus, meipii ensi kesänä. (LoTi) / Se on vissiinki niinkö meipii kahdeksan vuotta aikaa nyt. (MiSa)

meippeli, meippuli, meipuli s. → meepuli.

meissoni s. ~ meisoni. vapaamuurari. *mason*.

mekaniikki s. mekaanikko. *mechanic*.

meltti s. → smeltti.

meluuna s. ~ meluna ~ melloni. meloni. *melon*.

menettää elämänsä menettää henkensä, kuolla. Vrt. *lose one's life*. — Markosen kuolema oli ehdottomasti seuraus siitä tavallisesta ”horiopista”, jonka uhrina niin monet tuhannet työläiset Yhdysvalloissa vuosittain menettävät elämänsä. (Työmies, 1916)

mennä alle v. laskeutua, aleta. Vrt. *go down*. — Mäki meni alle koko jyrkästi. (IrHu)

mennä koulua käydä koulua. Vrt. *go to school*. — Nuorempi polvi kasvoi ja ne meni kouluakin. (ArMä) / Oppilaat menee neljä vuotta koulua. (LiLi)

mennä ulos v. sammua. Vrt. *go out*. — Mutta ku ne jotka ruumas (= huoneessa), pani yhtä aikaa sen (sähkölämmittimen) lämpiämään ku tuli kylmä, ni meni sähkövalot ulos. (IsSe)

mennä ylös v. (hinnasta) nousta. Vrt. *go up*.

menossa adv. (pitää) toiminnassa, käynnissä. Vrt. (*keep*) *going*. — He pitää sen postioffisin menos. (FrNo)

mentata v. paikata, parsia, parantaa. *mend*.

merikouraunti s. karuselli. *merry-go-round*.

merimiesjunioni s. merimiesten ammattiyhdistys. *merimies + union*.

merkata alas v. alentaa (hintaa). Vrt. *mark down*.

merkki s. arvosana. Vrt. *mark*. — Mulla oli aina hyvät merkit vaikka mä joskus lunttasinkin. (GeBe) / Mut ne täytyy olla hyvin korkeat merkit (stipendien saamiseksi). (ToJa)

messi s. → mässi IV.

mestari s. → mister.

metalli s. ~ metali. mitali. Vrt. *medal*. — Suomessa annettiin semmosia metalia (urheilukilpailuista). (EmLa)

metesiini s. lääke. *medicine*. — Mutta ko se lehmän sonta pantiin (vahingoittuneeseen jalkaan) ni se hälppäsi, heti alko helppaamaan, ajatella, se on metesiini se. (PeHy) / No se (lääkäri) tuli sitten ja antoo sillen metesiiniä sitte, muttei ne auttanut ne metesiinit. (IsSe)

metikeeri s. ~ medikeeri. sairausvakuutus. *medicare*. — Medikeeri huolehtii saatavistaan. (AU, 1975)

metisiinalääkäri s. ~ mediisiina-. lääkäri, tohtori. Vrt. *Doctor of Medicine*. — Voitiin sanoa lääkäreiksi ainoastaan myrkyillä parantajat (metisiinalääkärit) tai sitten puukkojunkkarit (kirurgit). Menin metisiinalääkärin luokse ensiksi. (Vapaus, 1967)

metsäkleimi s. metsänkäyttöoikeus. Vrt. *wood claim*. — Heillä kummallakin oli aikoinaan hallituksen maita nimissään, emännällä n.k. metsäkleimimaa. (SK, 1938)

metsärunnari s. metsänhoitaja. *metsä + runner*.

metsä-äijä s. metsätyönjohtaja. — Mettä-äijät anto tripit (= lohkot) mistä sai ruveta kaatahan. (ViLe)

miiseli s. tuhkarokko. *measles*. — (Olikos lapsilla muita sairauksia joita kotona parannettiin?) Oli, joskus oli tuhkuria ja joskus jotakin miiseliä ja sen semmosta. (IiKa) / Se sai toisilta kiteiltä (= lapsilta) miiselin, kesti kaks viikkoa. (UrKo)

miitata v. tavata, kohdata, tutustua. *meet*. — Minä sai herralta kirjeen että miitata häntä tiipolla (= asemalla). (MaKe) / No siellä (Cokatossa) minä sen sitten miittasin sen minun kumppalini (mieheni). (IiSe) / Et sunkas sinä o miitannu minun veljiäni Jussia? (LaVi) / (Tuolla kaukana) maa ja taivas miittaa. (KaKn)

miiteri s. mittari. *meter*. — Mä olin sielä niitä

pumppuja vahtaamas ja lukemas ne miiterit. (SaKu) // Viime viikolla sähkö ja kaasuyhtiö ilmoitti että 5000 uutta miiteriä laitettiin paikoilleen. (AU, 1976)

miitinki s. kokous. *meeting*.

miitlouffi s. lihamureke. *meat loaf*.

miitmarketti s. lihakauppa. *meat market*.

miksappi s. ~ miksoppi. sekaannus. *mix-up*. — Tästä miksapista ei tule selvää. (LaWi)

miksari s. (sementin)sekoitin. *mixer*.

miksata v. sekoittaa, sotkea. *mix*. — Siinä se (voi) miksattiin siinä puisessa astiassa. (AnPy) / Kato että et sinä miksaat niitä, sekota niitä yhteen näitä kahta sanaa. (LoTi)

miksautua v. ~ miksautaa. sekoittua. Vrt. *mix*. — Siinä (kirnussa) pyritettiin eestakasi sitä (voita) ja näin aina käännettiin että se (voi) miksausi sitten. (AnPy)

miksi ei: miksi ei keskustella = keskustelkaapa! Vrt. *why not discuss*. — Ilmoitus: Jos talonne tarvitsee korjausta tai parannusta jos haluatte ylimääräisen kylpyhuoneen tai kitsetin, miksi ei keskustella siitä lähimmässä Mutual Savings Bankissa. (Raivaaja, 1946)

mikstap adv. sekaisin. *mixed-up*. — Olin ihan mikstap (kun en tiennyt, oliko sunnuntai vai maanantai). (UrKo)

militaaripeesi s. ~ militari-. sotilaslentokenttä. *military air base*.

militaarikoulu s. ~ militari-. sotakoulu. *military + koulu*. — Ne oli lähettänyt sen poijan militäärikouluun tänne Kingstoniin. (FrNo)

militaarioliisi s. ~ militääri-. sotilasoliisi. Vrt. *military police*. — Minun piti olla militaarioliisina siellä Nyyjorkin kaupungissa. (KaJu) // Lopun palvelusajastaan hän tulee olemaan West Pointissa militääripoliisina. (NU, 1967)

militaariopuku s. sotilasopuku, univormu. *military + opuku*. — He olivat kaikki puettut valkoihiin militaariopukuihin. (AU, 1967)

militanttinen a. sotaisa, taisteleva. Vrt. *militant*. — Sillä republikaanien uudemman koulun militantitset voimat olivat ottaneet päämääräkseen asettaa republikaanisen johdon hallitukseen. (SK, 1941)

miljoneeri s. ~ miljonääri ~ miljoneeri. miljoonikko. Vrt. *millionaire*.

milkki s. maito. *milk*. — Milkki on huonoa, taitaavat sekoittaa siihen vettä. (ToKa)

minatti s. minuutti. *minute*. — Työssä pitäisi olla justiin minutilleen, paasi sanoi niin.

(ToKa)

miniskörtti s. ~ -skirtti. minihame. *miniskirt*. — Eipä tässä nyt tiedä mitä kirjoittaisi kun ei ole juuri mitään tapahtunutkaan uutisten arvoista, jos emme puhu tästä marimekkojen ja miniskirttien aikakaudesta jota nuoret naisemme niin tarkoin seuraa. (AU, 1967)

ministeri s. Vrt. *minister*. — 1. pastori. — 2. maan hallituksen jäsen.

minkki s. minkki. *mink*. — Reissaako (= kasvattavatko) ne Suomessa minkkiä? (NiMä) / Mikäs se on minkki suomeksi? (NiMä)

minkkifarmaus s. minkkitarhaus. Vrt. *mink-farming*. — Jo 1937 alkasin minkkivarmauksen sielä tammella. (LaVi)

minnesoota s. tukinajossa ainakin Thunder Bayn seudulla käytetty etureki. *Minnesota*. — Minnesootalla kitattiin tukit mäkimäistä isomman tien varteen. (VaHun)

mino s. useista pienistä kaloista, mm. rautakala. *minnow*.

mintti s. piparminttukaramelli. *mint*. — Ja päällysruoaksi oli jäätelökeekirulla sekä hedelmämehua juomana. Minttiä ja papuja oli vielä päälle. (AU, 1975)

misis s. ~ missis. vaimo, rouva. *missis*, (nimen edessä:) *Mrs*. — Tuli yks farmari misiksensä kans meiltä lehmää ostaan. (SaHa) / Sillä on siälä Venäjällä misiski (Kreko-nimisellä laukuryssällä). (SMHa) / Muuten se on pirun viisas nainen se Rooseveltin misis. (LeLu) / Ei siällä (Suomessa) hattua naiset pitäny muuta kun semmoset herrashimiset, niinkun pappien misikset. (EmAn) / Minä ei tiedä mistä se missis Kangas on kotoisin. (EmLa) / Janilla on kolome (lasta), mutta sillä on toinen misis ja sillä misiksellä on kolome (lasta). (AmPu) // Selitin yhdelle vanhalle farmarin misikselle, että ei ihmiset osta näitä halpoja luumuja. (AU, 1975) / Kyllä siinä misikseltä kärsivällisyyttä kysyttiin kun alkoi sellaista opettaa. (FA H, 1976) / Nyt on taas kuollut Hilda Kärki, naapurin misis. (AU, 1976) / Kaksinlaulua esittivät Misikset Signe Broman ja Nancy Vätkö. (NU, 1967)

missata v. ~ mistata. Vrt. *miss*. — 1. olla osumatta t. löytämättä; erehtyä jstak. — Ei sitä (taloa) voi mitenkään missata. (LoTi) — 2. olla poissa, olla menemättä, jäädä paitsi, jättää väliin. — Kyllä minä käyn siellä (Detroitissa) joka kesä, en minä o yhtään kesää missattanu vielä. (KaJu) / (Puhuja meni kirkkoon

ensimmäiseen penkkiin kuullakseen papin puheen) ja minä en kuullu, että paljon mistaisin. (MaKe) // Mrs. William Carrol vanh. käväisee siellä joka talvi jonkun viikon, vaan ei niin kauan että mistaisi tämän meidän ihanan talvemme. (AU, 1967) / Kuuntelemme joka pyhä Kanadasta ohjelmaa mikä tulee kanavasta 10 kello 12.30 päivällä. CBC Hymn Singers, 8 miestä ja 8 naista ja kaikki nuoria, laulavat hyvin kauniisti, emme millään mistaisi sitä ohjelmaa. (AU, 1975) / Mutta bandi soitti juuri silloin eikä mistannut yhtään tahtia. (AU, 1976) — 3. myöhästyä jstak. — Se meinas missata passin (linja-auton). (MiEs) / Aina juna ei tulla niin (täsmälleen), joskus mistas, ni sai olla puol tuntii sitten ja oottaa sitä toista junaan. (EmKi) // Älkää mistatko, vaan saapukaa ajoissa, sillä sisälle sopii vain pari sataa vierasta. (VS, 1967) — 4. kaivata jkta.

missi s. ~ mis. neiti. *Miss*. — Missit Aili Mattson Helmi Kivistö ajelivat Kanadassa Työn päivän (= Labor Day) aikana. (AU, 1975)

missonaatti s. kovaleyvy. *missionate*. — Fairpleissin kahtapuolen oli missonaattia. (EsAl)

misteeki s. ~ misteekki ~ misteiki ~ misteikki. erehdys, virhe. *mistake*. — Minä pidin sitä poikaa (joka oli oppaana vieraassa kaupungissa) sitten niin silmällä kans että se ei vaan ainaskaan misteekkiä tekisi missään. (EmLe) / Se (erehtynyt myyjä) ei ottanut sitä häpiää (että olisi tunnustanut) että semmosia misteekkiä tekkee. (KaMö) / Minä en tehny paljoo oikeen misteekkiä (kotiapulaisena ollessani). (LyKa) / Jos sä teet suurta misteekia, niin älä tuu hänelle kompleinaamaan. (OsVa) // Pahoittelen, että tulee tällaista misteekkiä, mutta ei se ollut minulle ensimmäinen eikä ehkä vielä viimeinenkään. (AU, 1967) / Minä tein misteikin viimeisessä kirjoituksessa. Meidät vihittiin 1925, eikä 1926. (AU, 1975)

misteri s. ~ mestari. herra. Vrt. *mister*, (nimen edessä:) *Mr*. — Miten misteri Mäki nyt voi? (ToKa) / Teijjän pitäs käyvä tuolla Änenteilissä (Annandale) minun pojan luona, se puhuu selvän suomen, kumpanennii, mestari ja misis. (SeHo) // Matka sujui mennessämme O.K. lukuunottamatta erästä takanamme istuvaa misteria, jonka luulen olevan ylivedon kaikesta mitä tulee puheliaisuuteen. (AU, 1967)

mistihooli s. porausreikä, jossa panos jäänyt

räjähtämättä, ”suutari”. Vrt. *missed hole*. — (Kaivoksessa) tuli mistihoolia väliin poratesa. (KaVe)

mistireikä s. = ed. Vrt. *missed hole*. — (No ei siellä kaivoksessa ollu mitään räjähdysvaaraa?) Ei, muuta paitti jos porasivat mistireikään ni se vaara oli, että oli semmonen reikä joka ei ollu lauvennut palteri (= ruuti). (ViHä)

mitlinki s. eräänlainen keskilaatuinen karjanrehu. *middlings*. — Ne niistä lehmän mitlinkistä leipovat leipää; se oli lehmänruokaa se mitlinki. (AmBa)

mitlinkisäkki s. rehusäkki. *middlings* + säkki.

mittensit s. plur. lapaset, kintaat. *mittens*.

mitvei s. puoliväli. *midway*.

miuli s. muuli. *mule*. — Minä en oo nähny miulia mainissa muuvalla ku Porkepaintissa, siellä oli Tommainilla kaksi miulia jotka kaaroja veti. (ViHä) / Sitte ku tuli sähkömoottorit ni miulia vähennettiin. (KuKy) / Ne oli käytäny ennen sitte niissä kaivannoissa noita miulia, joka on niinko vähä hevonen mut ei se o oikea hevonen silti. (EeFa) // Ajettiin poneilla (pienillä hevoosilla) tai pitkäkorvaasilla miuliilla (aasin ja hevoosen ristisiitos). (V-J, s. 286)

miulinajuri s. muulinajaja. *mule* + ajuri.

miulitali s. muulitali. *mule* + talli. — Siinä oli miulitali sitte, ku siihen aikaan pijettiin miulija jotka vetivät kaaroja siellä mainissa. Ne oli kaikki (60 muulia) palanu sinne miulitaliin. (MiHi)

miulitiimi s. muulivaljakko. *mule* + *team*. — Oli suomalainen mies ajamas miulitiimiä. (SiLa)

miusikki s. musiikki. *music*. — Ei sitä katottu, niin sen (ei) tarvinnu olla niin ensiluokasta se miusikki (suomalaisten illanvietoissa), kun se vaan oli. (UrRa)

mojakka s. liha-, joskus kalaperunakeitto tai -muhennos. — Se (mojakka) on alakanu siitä ”malikenstuu” (= mulligan stew), ja sen on jätkät nuo miehet nimittänyt sen niin mojakaksi. (AmBa) / Moijakka tai muijakka, sanoivat ”kieliset”. (ToKa) / Keitettiin aina pernoota ja lihamojakoota. (MaKu) / (Lihasta) tehtiin mojakkaa ja pottuja pantihin joukkohon. (LePo) // → molikka.

mojakkapäivä s. päivä jolloin oli tapana tarttua mojakkaa. — Samporannan Mojakkapäivä kesäkuun 14 päivänä oli kaunis ja aurinkoinen ja onnistui kaikinpuolin oikein hyvin.

- (AU, 1986)
- mojakkapäivällinen** s. päivällinen, jossa tarjoillaan mojakkaa. — Mojakkapäivällisen ja kahvitarjoilun lisäksi siellä oli White Elephant-pöytä, missä oli myytävänä kaikenlaista tavaraa. (AU, 1986)
- mojakkasappa** s. ruokala, jossa tarjoillaan mojakkaa. mojakka + *shop*.
- mokata** v. poistaa louhittua kiveä. *muck*. — Sitte tuli rammarit (= kaivosvaunun kuljettajat) ja mokkas sen törtin (= malmikiven) pois ja purki sen sahtille (= kaivosaukkoon) ja nostettiin ylös. (KaVe)
- mokenssi** s. ~ mokes. pilkkaaminen, moittiminen; moite, toru, pilkka. Vrt. *mock, mocking-s*. — Ma tulin takasin (luistinradalta) ni minä sain mokenssia misikseltä että olin lähenty, että mun ois pitäny olla kotona (ja hoitaa työni). (IiMä) / Liian paljon spenttasin (= kulutin) rahaa, se anto mulle (sen tähden) mokenssia. (UrKo) / Mä sain siitä vähä mokesta sitten rouvalta. (ViMä) // Nyt nämä sisätyöt on sellaista laatua että vaikka miten hyvin sen koettaisi tehdä niin ainapa sitä vain tulee saamaan mokenssia. (AU, 1967) / Ehkä tätä (pakinaa) tulikin kerraksi, vaan kun vanhuus ja laiskuus vaivaa, niin nuo välipäät on pitempiä josta saan toisinaan sitä niin sanottua mokenssia, mutta ne kaikki kärsin vanhasa nahassa. (AU, 1981)
- mokka** s. ~ mokki. irtokivi; loka, lika. *muck*. — Siellä (kaivoksessa) käytettiin kippaa millä nostettiin mokka. (ViHä)
- mokkakaara** s. vaunu, jolla louhittu kivi kuljetetaan. *muck + car*. — Maan päältä mokkakaara ja keitsi putosivat alle. (MaHe)
- mokkamasiina** s. kone, joka kaivoksessa lapioi malmikiven vaunuihin. Vrt. *muck + machine*.
- mokkari** s. ~ mokkeri. lapiomies kaivoksessa. *mucker*. — (Minkälaisesta työstä alotit, trammarinako?) Trammarina, joo, trammarina ja mokkarina. (MaTa) / (Millaiseen työhön ne pani sitten vanhanmaan miehen?) Soveltamaan kiviä kaaraan, mokkeriks. (ViHä) // Kullakin on oma työnsä siellä alhaalla: porarit, mokkarit eli lapiomiehet, kuljettajat, laitosmiehet jne. (V-J, s. 380)
- mokkaus** s. lapioiminen (kaivoksessa). Vrt. *muck*. — Tämä maanmieheni on ollut ”mokkaus” ym. puhdistustöissä, jossa palkkakin on pienempi kuin ammatti mainarilla. (Vapaus,
- 1967)
- mokuli** s. yksisylinterinen veturi. *mogul*.
- molikka** s. lihakeitto. Vrt. *mulligan (stew)*. // → mojakka.
- molikkakaara** s. ruokalavaunu (junassa tai työmaalla). *mulligan + car*.
- molikkasappa** s. ruokala. *mulligan + shop*.
- molteri** s. ~ multeri. valuri. *molder*. — Siellä oli yksi (tehdas) missä tehtiin etupäässä lämmityslaitoksia ja tuommosia kyökin uunia ja sen sellaisia, jossa oli 300 molteria. (AuÖr).
- moltti** s. muotti. *mold*. — Tehtiin semmosia molttia ja sitten valettiin (keramiikkaesineitä). (ToJa)
- mompsit** s. plur. sikotauti. *mumps*. — Pojalla on pahat mompsit, täytyy olla petillä. (HePe)
- moni** s. ~ mani. raha. *money*. — Hänellä on plentisti monia. (SiRi) / Niin kauan on hyvä kun on mania plakkaris. (EsAl)
- monioorderi** s. postiosoitus. *money order*. — Siinä tehtahas on se tapa, että se lähettää postis pankkishekinä eli ”monioorderina” työläistensä viikkopalkat kullekin kotiin. (V-J, s. 200)
- monopleini** s. yksitasoinen lentokone. *monoplane*. — Nämä yksitasoset monopleinit niinku ne sanoo, ne oli heidän omaa piirustusta. (GeBe)
- monopoli** s. yksinoikeus. *monopoly*. — S. Syrjälä jolla monopoli tällaisissa tehtaissa, avauspuhe samaa tyyliä - -. (AU, 1976)
- monopolisti** s. yksinoikeuden haltija. *monopolist*. — Ei, ei nämä suuret monopolistit ja tehtailijat ja kaikki, ei ne perusta niistä niiren työläisistä. (LoTi)
- monotaippi** s. monotyyppi (kirjap.). *Monotype*.
- monotoni** s. ja a. *monotone*. — 1. yksitoikkoinen ääni. — Hän puhui monotonissa (LaWi). — 2. yksivärinen.
- mookes** s. → maakössi.
- mooltinki** s. lista, piena. *molding*. — Mooltinki täytyi maalata uudestaan. (LaWi)
- mooninkia** interj. ~ morninkia. huomenta! Vrt. (good) *morning*. — Mooninkia, mooninkia, sanoi vieras tullessaan prekkfestille (= aami-aiselle). (LaSu)
- moori** s. ankkuripaikka. Vrt. *moor*. — Laiva oli moorissa. (LaWi)
- mooria** adv. enemmän, lisää. Vrt. *more*.
- moottoripaatti** s. moottorivene. Vrt. *motorboat*.

moottoritie s. autotie, pikatie. Vrt. *motor road*. — Tuon rotkon, - - jonka kautta kulkee Amerikan joukkojen moottoritie, kontroleeramisen avulla voisivat mexicolaiset häiritä - - autovankkurijunia (= kuormastokolonnia). (Työmies, 1916)

mooveri, mouveri s. → muuveri.

mopata v. ~ maapata. pyyhkiä pesurievulla. *mop.*

moppa s. ~ mappa ~ maappa ~ maappi ~ moppi. varrellinen puuvillalanka- tai riepupyihin, moppi. *mop.* — Me mapan kans puhristettiin laattoota, märjän mapan kans mentiin. (ViMä)

morketti s. omaisuuden kiinnitys, kiinnityslaina, panttaaminen. *mortgage*. — Täällä farmin hinta kaksikymmentä eekkeriä oli kolomettuhatta, ja meillä oli käteistä rahaa ainuvastaan neljäsataa tollaria, ja se piti panna kahteen eri morkettiin. (AuÖr) / Se osti heti täältä farmin, sillä siihen aikana sai morkettia elikkä miten minä sanon, lainaa. (KaKo) / Se oli morketissa tälle misis Pekille. (AnKo) / Meni morketista leiporhaali. (VäAu) // panna talonsa (t. maatilansa) morkettiin. (Alanne)

morkettilaina s. kiinnelaina. *mortgage* + laina. — Herman Mellin välittää vakuutuksia, kiinteimistöjä ja morkettilainoja. (Raivaaja, 1925)

moskamylly s. kemiallinen tehdas. Vrt. *moska + mill*. — Saivat Fairportiin sen kemiallisen suuren ”moskamyllyn”, josta enemmän puolet kaupungin ihmisiä elää. (V-J, s. 178)

moskelo s. jättihauki. Vrt. *muskellunge*. — Niitäki on kahta kolmia eri lajia haukia, (yhtä) sanotaan nortempaikiks, ja sitte on (niitä, joita) moskeloks sanotaan. (AkHa)

moskrätti s. → muskrätti.

moslemi s. muhamettilainen, muslimi. *Moslem*. — Hän (arabi) vastasi sangen kohteliaasti: ”Mutta minä en olekaan kristitty” ja minä jatkoin: ”Te olette siis moslemi”, johon hän nyökkäytti päätään. (AU, 1975)

mosseli s. lihas. *muscle*. — Ja tästä minä oon loukannu ennen maailmassa, tuosta minun mosselistä, on mennä poikki mosseli. (JuPo)

mossi s. (maissi)puuro. *mush*. — Syö poika mossia! (LaWi)

mosteri s. sinappi. *mustard*.

motelli I s. ~ modelli. malli, mannekiini. *model*. — Hän alkoi taiteilijauransa jo kahden vuoden ikäisenä, jolloin hän esiintyi model-

lina, näytellen suurissa liikkeissä lasten vaatteita. (SK, 1959)

motelli II s. automatkailuhotelli. *motel*.

moti s. muta, rapa, loka. *mud*. — Tuolta pitkin rantaa oli tie, josta miehet hakkasi eessä sitä ja korjasi ja siltoja tekivät kaikki missä on rapanen paikka jotta pääsi tiimi yli ja käräryt, ettei sinkannu motin sisälle. (PeHy) / Sillä (hännällä) ne (majavat) viä motia tammehen (= patoon), sillä ne sitä motia viä. (WeSa)

motinen a. kurainen, lokainen. Vrt. *mud, muddy*.

mountepoliisi s. ratsupoliisi. Vrt. *mounted police*.

moursotta s. → muusrotta.

mufleri s. *muffler*. — 1. paksu kaulahuivi. — 2. äänenvaimennin (moottorissa).

multapänkki I s. maavalli. multa + *bank*.

multapänkki II s. ~ -pankki → soilpänkki.

multimiljonääri s. monimiljoonikko. *multimillionaire*. — Hoover oli ainoa multimiljonääri presidentti. (AU, 1975)

munakeissi s. munalaatikko, -kotelo. muna + *case*.

munatanssit s. plur. kunnan järjestämät tanssit. Vrt. *municipal dance*. — Munatanssit Ashbyn Majalla lauantaina, elok. 13 p. (Raivaaja, 1961)

munatie s. kunnallinen tie. Vrt. *municipal road*. — Ilmoitus: Farmi myytävänä. Koulubussi ja munatien varrella noin puoli mailia kylästä. (Raivaaja, 1946)

munisipalatti s. kunta. *municipality*. — Isä oli kanslerina 16 vuotta meirän munisipalatis. (AlPe)

munkki s. ~ monkki. apina. *monkey*. — Tuli posetiiniäijä meitiä vastaan tiellä ja apina matkasa, munkki. (MaKo)

munkkia v. tehdä työtä saamatta suuria aikaa, touhuta turhia, näperrellä. *monkey*. — Minä olen nären haussien kans munkkinu. (HiJu)

munkkipisnes s. ~ mankki-. sopimaton käytös, koirankuje; viekkaus, vääräys. *monkey business*. — (Isä tanssihin lähtevälle pojalleen:) Muista, ei mitään munkkipisnestä! (ToKa)

munkkiränssi s. ~ munkkirenssi ~ monkkirentsi. jakoavain, säätöavain. *monkey wrench*.

muovitaili s. muovilaatta. muovi + *tile*.

murtimo s. kivilouhimo. — Ilmoitus: Huuto-kauppa. Myynti tapahtuu T. Sunell vainajan murtimolla, jossa on maata 30 eekkeriä, hyvä Golden Pink graniittimurtimo. Terikka ja kai-

- kenlaista murtimotyökälustoa. (Raivaaja, 1921)
- murtimomies** s. kivenhakkaaja; kivimurskaamon työntekijä. — Ilmoitus: Murtimomiehet huom! Tahdotaan (20) kaksikymmentä murtimomiestä Long Cove'n heti. (Raivaaja, 1916)
- musiikinrakastaja** s. musiikinystävä. Vrt. *music lover*. — Reino on musiikin rakastaja ja soittaa viulua. (SK, 1950)
- musiikki** s. muusikko. Vrt. *musician*. — Cleveland Heights korkeakoulun 71 musiikkieria käsittävä Symphony Orkesteri teki matkan Canadaan antaen siellä kuusi konserttia. (NU, 1967)
- musiikkimaisteri** s. musiikkitieteen maisteri, musiikinopettaja. *Master of Music*. — Kumpikin on musiikkimaistereita. (AU, 1976)
- musikaalinen** a. musiikki-. Vrt. *musical*. — Torvisoitto sekä urkuesitykset lisäsivät musikaalista puolta. (NU, 1967) / Musiikkiliike, joka onkin yksi Bostonin vanhoista, arvokkaista urkujen ja muitten musikaalisten instrumenttien myyjistä ja välittäjistä. (NU 1967) / Juhlapuhujana on pastori Aukee ja hyvä musikaalinen ohjelma varataan, ottakaa tämä huomioon! (AU, 1967) / Ylösnousemusjuhla pidetään sunnuntaina 26 p. maaliskuuta suomalaisessa kappelissa hyvin huolitellulla musikaalisella ohjelmalla. (VS, 1967)
- muskräätti** s. ~ -rätti ~ moskrätti. piisami. *muskrat*. // → muusrotta.
- musta** s. neekeri. Vrt. *black*.
- mustalaiskängi** s. mustalaisjoukko. mustalais- + *gang*. — Ja sinne meni monta kertaa semmoset isot autot täynnä ihan kun mustalaiskängiä. (OIII)
- mustalaki** s. neekerilaki. Vrt. *black law*. — Toukokuun 24 p. 1883 Connecticutissa säädettiin n.k. ”musta laki” (Black Law). (SK, 1950)
- mustalista** s. luettelo epäilyttävistä tai epäsuosiossa olevista henkilöistä. Vrt. *blacklist*.
- mustalistata** v. panna mustalle listalle. Vrt. *blacklist*. — Tulitpa vielä kaiken päälliseksi mustalistatuksi, niin et saanut työpaikkaa toisistakaan liikkeistä. (Työmies, 1943) / Mr. Liliuksen johdolla suomalaiset kamasaksat kiikuttivat kaivosyhtiöiden herroille suomalaisten aktiivisten lakkolaisten nimiä, se merkitsi ijäksi mustalistausta. (Työmies, 1943)
- mustamarketti** s. mustapörssi. Vrt. *black market*. — Tosin niillä, joilla on runsaammin rahaa, on musta marketti käytettävänään. (SK, 1949)
- mustamies** s. neekeri. Vrt. *black man*.
- mustatyö** s. likainen, raskas työ. Vrt. *black work*.
- mustikkafarmi** s. mustikanviljelyyn erikoistunut maatila. mustikka + *farm*.
- mustikkajeli** s. mustikkahyytelö. mustikka + *jelly*. — Minä hain (uudenlaisia leivonnaisia kaupasta) ja minä löysin sitte kauniita, semmosella mustikkajelilla fillattuja kukeksia. (OINI)
- mutkatiketti** s. edestakainen lippu. Vrt. *return ticket*. — Nämä jotka mennee ponsissa (= ryhmässä) Suomeen, eihän ne maksa paljon mittää, kaksattaakolmekymmentä taalaa mutkatiketti. (KaJu)
- muunsainari** s. viinanpolttaja, pontikan valmistaja tai välittäjä. *moonshiner*.
- muunsaini** s. salaa valmistettu viina, pontikka. *moonshine*.
- muunsainiaikakausi** s. aika, jolloin valmistettiin pontikkaa (ts. kieltolain aika). *moonshine* + aikakausi. — Se naapuri se tahtoo minua kerta, jotta pakosta pitää lähtiä viinaa hakemahan, se oli se muunsainiaikakausi. (TuSa)
- muunsainitointti** s. ~ -džointti. salakapakka. *moonshine joint*. — Mutta se isä oli paanarina mainissa jollain semmosella, jolla oli se muunsainidžointti, kapakka. (MaSa)
- muurarijunio(ni)** s. muurareitten ammattiyhdistys. muurari + *union*.
- muusi** s. ~ moosi. Pohjois-Amerikan hirvi (*Alces americanus*). *moose*. — Siellä oli kaikkia mettän eläviä kovasti, siellä oli peurojakin ja muusiakin. (MeHu) / Nuoren muusin liha on ool rait, mutta ku se on kovin vanha ni ei sillä o mitään virkaa. (IiHi) / Muusia ja kaikkia kuulemma kulkee täällä niityillä. (AnPy) // ”Bullwinkle” on avuton ’moosin’ vasikka, joka oli syntynyt toista viikkoa sitten. (Vapaus, 1967)
- muusilaisi** s. hirvenmetsästyslupa. *moose* + *license*.
- muusipolakki** s. ? *moose* + *Polack*. — Muusipolakiksi sanoivat ranskalaiset suomalaisiakin. (AJMä)
- muusrotta** s. ~ myysrotta ~ mousrotta. piisami. Vrt. *muskrat*. // → muskräätti.
- muuvata I** v. siirtää; muuttaa jhk. *move*. —

- Sirkka, tule muuvaan sun kaara! (MaVar) / Muuvasin tähän, ostin (talon) tästä Otto Röönluntilta. (LaVi) / Minä meinaan muuvata pois tästä kaupungista. (TeSe)
- muuvata II** v. niittää, leikata, korjata viljaa. *mow*. — Ku se alako isä sillä (niittokoneella) muuvaahan ni toiselta puolen jokia tuli toiset isännät kattoon. (KuKy)
- muuveri** s. ~ muuvari ~ mooveri ~ mouveri. niittokone, ruohonleikkuri. *mover*. — Minä muistan (kun) ensimmäinen muuveri tuli Olhavankylälle. (KuKy) / Viikattehella se (heinä) leikattiin ennenku muuveria saatiin. (KaKn) // Aamiaisen syötyä sanoi isäntä, että saan ruveta ajamaan ”mooveria”, leikkuukonetta. (Lindewall, s. 35)
- muuvi** s. elokuva, elokuvateatteri. *movie*. — Se elokuvateatteri eli ”muuvi” on auki aamusta iltahan. (V-J, s. 67)
- muuvikamera** s. elokuvakamera. Vrt. *movie camera*.
- mylly** s. Vrt. *mill*. — 1. tehdas. — Meitä tuotiin sitte triittikaaralla Sikamoorista tänne Tekalppiin ja jätettiin myllyn nurkhan tuonne. (SaMä) / Se isäntä alkas kehoittamaan minua että jättää mylly ja tulla hänellen työhön. (MiYl) / Ja sitte tuli täältä Nyy-Hampsin (= New Hampshiren) valtiosta joku komppania (= yhtiö) ja osti ne Parkhittien myllyt, kutomamyllyt. (EIOi) / Se mylly ei käyny kun puolta aikaa. (JuIl) / Siälä mylly mä olin niin kauvan ku mä menin naimisiin (AmPu) // Ilmoitus: Pumpulikankaita myllyjen hinnalla. (Raivaaja, 1911). / Niillä on kaks suurta sahalaitosta eli ”myllyjä” niin kun sielä sanotahan. (V-J, s. 278) // Yhdys sanoja: fiiti-, höylä-, jauho-, kehruu-, kuorima-, kutoma-, laki-, lanka-, nikkeli-, palppi-, paperi-, pelti-, plaivuutti-, rautalanka-, rejaani-, ropessi-, saha-, sinkeli-, stamppa-, villamyly. — 2. jauhinkone. — Mylly erottaa mineraalit kivistä, on tämä mitä mineraalia tahansa: kultaa, hopeaa, kuparia, nikkeliä, lyijyä, sinkkiä. (ToKa)
- myllykeskus** s. teollisuuskeskus. Vrt. *mill center*. — Rautamalmia lähetettiin kaivosalueilta tehdas- ja myllykeskuksiin. (SK, 1938)
- myllykontri** s. teollisuusseutu (vastakohtana maanviljelysseudulle). Vrt. *mill country*. — Miehet meni tuonne farmikontrille halkoja hakkaamahan ja tuonne myllykontrille. (JaHe)
- myrskyikkuna** s. talveksi laitettava lisäikkuna. Vrt. *storm window*.
- mysteeriallinen** a. outo, ihmeellinen. Vrt. *mysterious*. — Niin vielä ihmeen mysteeriallinen on se että olemme olleet näkemättä toisiamme vaikka olemme kasvinkumppanit. (AU, 1967)
- myydä ulos** v. myydä loppuun. Vrt. *sell out*. — Ilmoitus: Myydään ulos kaikki naisten talvipaltot ja puvut sisäänosto hinnoilla. (Raivaaja, 1916)
- myymämies** s. myyjä, kauppa-apulainen; kaupapamatkustaja. Vrt. *salesman*. — Mitäs ajattele; muuan myymämies tahtois vaihtaa kahden hengen roadsterini (= avoauto) isompaan. (Josua, s. 9)
- myynnit** s. plur. liikevaihto. Vrt. *sales*. — Ilmoitus: Myynnit vuonna 1945 yli 6.000.000 dollaria. (SK, 1946)
- myyntivero** s. liikevaihtovero. Vrt. *sales tax*. — Rahat kerätään ylimääräisistä veroista kuten myyntivero, joka nousee. (Ind, 1967) / Kuvernööri ehdotti myyntiveron korottamisesta neljään ja puoleen senttiin dollarilta. (TE, 1967) / Tuo neljän sentin myyntivero kylläkin pyritään saamaan käytäntöön hyvin kierällä tavalla. (TE, 1967)
- mähokaani** s. → mahokaani.
- mäkertää** v. vaivata. Vrt. *matter*. — Emmä tiä-rä mikä niitä mäkerti. (EsAl)
- mäkinoo** s. ~ makinoo ~ mäkenoo ~ mäkinää. paksusta villakankaasta tehty lyhyt (päällystakki. *mackinaw*. — Kun hän illan pimeessä palasi kämpälle, hänellä oli ”makinoonasa” taskun nurkassa vain kaksi peuraa ja pientä karhua. (SK, 1947)
- mäkinoohausut** s. plur. paksusta villakankaasta tehdyt housut. *mackinaw* + housut.
- mäkintoosi** s. ~ mäkintoosi. vedenpitävä takki, sadetakki. *mackintosh*.
- mäkäsiini** s. → makasiini.
- mänhooli** s. luukku (kaivoksessa, kadulla), kulkuaukko. *manhole*.
- mänitseri, mänätseri** s. → manasseri.
- mänssion** s. suuri asuinrakennus, kartano. *mansion*. — Niillä on oikeen iso mänssion jolla on miljoonien eistä niitä taidemaalauksiaki. (OIII)
- mäntteli** s. ~ mantteli. viitta, vaippa, verho; lampun hehkusukka. *mantle*.
- mänttelilamppu** s. ~ mantteli-. kaasu- tai öljylamppu, jossa on hehkusukka. (*incandescent*) *mantle* + lamppu.
- mäppi** s. ~ mäppi. kartta. *map*.

mäpätä v. kartoittaa. *map*. (Alanne)
märkyy s. vapaa alkoholinmyynti. Vrt. *wetness*. — Muistamme vielä kuinka hän liittohallituksen kongressimiehenä ollessaan pauhasi märkyyden puolesta. (SK, 1942)
märkä a. jossa on anniskelu oikeus. Vrt. *wet*. — Ennenko se (Hancockin kaupunki) oli märkä. (AILa)
mäpätooni s. maraton, pitkän matkan juoksu. *marathon*. (Alanne)
mäski s. ~ maski. *mask*. — 1. (suoja)naamari. — Mutta nyt ne (kaivosmiehet) pitäävät semmosen mäskin päässä. (JoKu) — 2. naamiaiset.
mäskitanssit s. plur. naamiaiset. Vrt. *masked ball*.
mäskätä v. naamioida, naamioitua. *mask*. — Mäskäs itteens semmotteks piruks. (OISi)
mäspoteitus s. perunamuhennos. *mashed potatoes*.
mässi I s. (rehu)seos, muhennos. *mash*.
mässi II s. verkon silmä. *mesh*.
mässi III s. lohkare, möhkäle, massa. *mass*. — Siellä oli niinki suuria mässiä että me oomma seittemänki tönä nostonu sieltä aivan puhasta kuparia. (KaJu)
mässi IV s. ~ messi. epäjärjestys, sotku. *mess*. — Kyllä siellä (talossa) oli eri mässi. (AIHi) / Hän teki messin. (JoPo)
mässikupari s. luonnossa esiintyvä pelkkä kupari. *mass copper*. — Mutta täällä Vaitpankilla ei oo ollenkaa sitä mässikuparia. (KaJu)
mässätä v. survoa. *mash*. — Perunat keitettiin kuoren kera tahi kuorittiin ja sitte mässättiin. (SiLu)
mäteerata v. ~ mateerata. vaivata, olla esteenä, vikana. *matter*. — (Hevonen heittäytyi kulkemattomaksi ja) minä toppasin kokonhaan ja menin eteen ja kattoin että mikä sitä mateeraa, että onko haarnekset ool rait. (JaKa)
mätsi s. ~ mätsis ~ mätses. tulitikku. *match, matches*. — mätsi, plur. mätsiksiä. (Sirola) / mätses ~ mätsis, plur. mätsiksiä ~ mätsiksiä. (Alanne)
mätsätä v. sopia yhteen, olla yhdenmukaiset, samaa paria; yhdistää, liittää yhteen. *match*. — Niinkun (karjalan sana) ”loitollaki, ylen loitolla”, se on ’kaukana’; kyllä sekin mätsää kovasti. (WeTa) // Mätsääkö ne (= sopivatko yhteen)? (Alanne) / He voivat ”mätsätä” kaikki liittovaltion rahaerät joita jokainen valtio saa osakseen. (AU, 1967)

määnseri s. → manasseri.

mörk(k)espoorti s. → smorkespoorti.

mörkörüuma s. pimeähuone. Vrt. mörkö + *room*.

mööpeli s. → meepuli.

N

naatäsens interj. ei missään nimessä! *not a chance*.

naffiksi adv. ~ nahviksi ~ noffiksi ~ nohviksi ~ naffisti ~ nofisti. kylliksi, riittävästi. *enough*. — Mulla oli naffiks suolakalaa talveks (AkHa) / Mulla on täh ny jo naffiksi tropulia rintasuonis (joten en halua enää jalkojani saada kipeiksi). (IsSe) / Kyllä siinä on noffiksi perunaa pöyrällä. (TeSa) / Minä niin putosin sieltä (heinäsuovan päältä) sitte, kuinka mä lien horjahtanu, en ollu nohviks varovainen ja niin minä putosin sieltä sitte. (AIHa) / naffisti. (KSV, 1965) / nahviksi. (SiMa)

nahkakala s. eräs sisävesissä tavattava suomuton kala. Vrt. *leather carp*.

naikkoon s. yöpaita. *nightgown*. (Sirola)

nailonit s. plur. nailonsukat. *nylons*.

naimalaisi s. avioliittolupa. Vrt. *marriage license*.

nais a. miellyttävä, kunnollinen, kaunis, sievä, hauska, kiva. *nice*. — Ne (virolaiset) on oikein nais ihmisijä. (IiSa) / Oli nais nähdä (= oli hauska tavata). (Sahlman)

naketti s. kappale, palanen, (kulta)hippu. *nugget*. — Löysin monta kultanakettia. (LaWi)

nakkautti s. ~ nakkaut. (nyrkkeilyssä:) tyrmäys. *knockout*. (Alanne)

natingista adv. ~ notingista ~ natingilla. tyhjästä, turhaan, ilmaiseksi, pilkkahintaan. (*for nothing*). — Ei se natingista mee kaara (ts. ei auto kulje ilman polttoainetta). (JuIl) / Oon minä saanu kaksi kertaa mustat silmätkii natingista. (JuPo) / No mutta mikä niitä ihmisiä vaivaa kun ne aina haukkuu natingista, kun ne aina natingista haukkuu joitain ihmisiä. (LeJä) / Kuinka monennen seksuunan maata ne sai sitten natingista siitä, kun ne pilttas tuon rautatien? (KaKn) / Äitivainaa sitten

kirjoitti jotta jos rahaa saat niin älä vain lähetä mitää sinne, jotta se menöö notingista. (OsNo) / Annoin kanoja ja munia notingista. (EiSt) // Eihän sitä voi muuksi sanoa kuin lukiksi että pääsari saa noin monta ateriaa yhden pyhän aikana aivan natingista. (AU, 1967) / On minulle joskus sanottu ettei ole järkevää kuluttaa niin paljon aikaa ja työtä kirjoittelemiseen "notingista". (Ind, 1967)

natinki s. ~ notinki. lyhyttavara. Vrt. *notions*.

natinkilaukku s. pikkutavara- t. meikkilaukku. Vrt. *notions bag*.

natmeki s. muskottipähkinä (mauste). *nutmeg*. — Omenapiiraassa oli liian paljon natmekia. (LaWi)

natsi I s. pähkinä. *nut-s*.

natsi II a. hullaantunut jhk. *nuts*.

natsuuna s. kansallisuus. Vrt. *nation*.

natti s. mutteri. *nut*. — Ei se muuta tarvinnu kun renssillä (= jakoavaimella) sen natin kiristi. (NeRe) / Yksi natti siitä mejän masinasta putosi sinne reikään. (Alla)

naulakäki s. iso tynnyrinmuotoinen naularasia. naula + *keg*.

neepörhuutti s. naapuristo, ympäristö. *neighborhood*.

nefju s. veljen tai sisaren poika. *nephew*.

neili s. naula. *nail*.

neipori s. ~ neipuri. naapuri. *neighbor*.

neivi s. merivoimat. *navy*.

neklessi s. ~ nekles. kaulanauha, -koriste. *necklace*.

neks a. ~ neks. seuraava. *next*.

nektai s. ~ nektain ~ nettai ~ neittari. solmio. *necktie*. — Miksi sitä nektaita sanotahan suomeksi? (AlMä) / Sanon minä ku se rupes niitä nektaimia sieltä vetämään! (HuMä)

nelileininen a. ~ -laininen. nelikaistainen. Vrt. *neli- + lane*. — Tämän seudun lehti on jo useita vuosia vaatinut, että valtion tie no. 80 laitettaisiin nelilainiseksi. (TE, 1967)

nesessäri a. välttämätön. *necessary*. — Mutta en mä muista enää päivää (jona lähdin Amerikkaan), on mulla tuolla ylhäällä, mutta se nyt ei ole niin nesessäri. (AuÖr)

niissi s. ~ niisi. veljen tai sisaren tytär. *niece*. — Niissini mies Hannu Uutela on siirtynyt työhön uuden suomalaisen firman toimistoon. (AU, 1967) / Kaksi viikkoa takaperin tulla tuiskahti pitkän matkan vieraita — Brittiläisestä Columbiasta, Canadasta, Burns Lakelta asti: Mrs. M. Lindroos ja niissimme Pirk-

ko Uutela. Ovat myös ostaneet sahalaitoksen sekä metsää Burns Lakelta ja niisin mies Hannu Uutela on siirtynyt työhön uuden suomalaisen firman konttoriin. (NU, 1967)

nikkeli s. nikkeli (metalli); viiden sentin kolikko. Vrt. *nickel*. — Me annettiin sille joku nikkeli. (MaKo) / Sillon niitten nikkeli putos kannavaan. (AiHa) / Ameriikan tollari ei ole nikkelinäkään arvonon. (VäAu) // Hän (työtön ja koditon) voi nikkelin maksamalla ajaa Metrolla aamuyöhön saakka. (FA H, s. 130) / Farmarinakaan ei tarvinnut myydä maitovarttia nikkelistä. (Aikamme n:o 3/1986)

nikkelikomppania s. nikkeliyhtiö. Vrt. *nickel company*. — Olin sielä nikkelikomppanialla nikkeli-kaivannon työs. (SaKu)

nikkelimaini s. nikkeli-kaivos. *nickelmine*. — Täälä (Copper Cliffissä) on mailman suurin nikkelimaini. (V-J, s. 144)

nikkelimylly s. (leik.) raha-automaatti (peli). Vrt. *nickel + mylly*.

niks interj. ei! *nix*. — Niks semmoselle ajatuk-selle! (LaWi)

nile-vihreä a. niilinvihreä (vaalea sinivihreä). Vrt. *Nile green*. (Raivaaja)

nimitellä v. nimetä, mainita nimeltä. Vrt. *name*. — Ottaisi liian kauan nimitellä kaikki jotka auttoivat. (AU, 1976)

nimittää v. nimetä, mainita nimeltä. Vrt. *name*. — Kennedy ei nimittänyt virkailijaa, mutta uskotaan, että se oli Hao Te-ching. (Raivaaja, 1978)

nippeli s. tutti. *nipple*. — Nippeli oli nukku-jalla suus. (EsAl)

nitata v. neuloa. *knit*.

njuu lukki s. uusi muoti. *new look*. — Kehuu jotta se on nätti ja jotta njuu lukki (uusi muoti) passaa sille hyvin. (V-J, s. 123)

noffiksi adv. → naffiksi.

noisi I s. melu. *noise*. — Kitit pitivät niin suurta noisia etten saanut nukutuksi. (EsAl)

noisi II a. ~ noisinen. meluisa, äänekäs. Vrt. *noisy*.

noo adv. ~ nou. ei (usein interj:n tapaan kiel-teisen lauseen yhteydessä). *no*. — En minä menettänyt (kaivosonnettomuudessa) tajuntaani, nou. (ToKa) / Ei se ollu paha mies, nou! (LoTi)

noohau I adv. ei mitenkään, ei missään tapauksessa. *nohow*. — En mene sinne noohau. (LaWi)

noohau II s. osaaminen, asiantuntemus, taito-

- tieto. *know-how*.
- nookut** a. ~ noukut. mihinkään kelpaamaton, hylättävä. *no good*. — Se mikseri jonka minä ostin oli nookut, meni rikki heti seuraavana päivänä. (SiRi)
- noorata** v. kuorsata. *snore*.
- nootis** s. (plur. nootissit) ~ notiisi. ilmoitus. *notice*. — Pitäjätuvan seinällä tuli nootis että pitää kymmentuhatta poikaa (lähettää) venäläiseen sotajoukkoon. (MiHi)
- nootti** s. ~ noutti. muistilappu, muistio, huomautus. Vrt. *note*. — Ei tullu noottia laitettua. (JuMä)
- noovei** adv. ~ nouvei. ei mitenkään, ei millään tavoin. *noway*.
- nortenpaikki** s. eräs haukilaji. *northern pike*. — Niitäki on kahta kolmia eri lajia haukia, (yhtä) sanotaan nortempaikiksi, ja sitte on (niitä, joita) moskeloks sanotaan. (AkHa)
- nortti** s. pohjoinen, jnk alueen pohjoisosa. *north*. — Tuttavilleni sielä nortissa oon kirjottanu. (LoTi) / norttiin päin (= pohjoista kohti). (Alanne)
- nosseri** adv. (kieltosana:) ei (hyvä herra), ei varmasti. *no, sir*. — (Kysymykseen siitä, mitä tarkoittaa sana jesseri, sain vastauksen:) Jesseri on nosserin paanari. (SiLa)
- nostaa kysymys** esittää kysymys. Vrt. *raise a question*. — Mutta kysymys on kuitenkin nostettu. (SK, 1922)
- nostojäkki** s. nostolaite. *nosto + jack*. — Ilmoitus: Myydään lappuja, astioita, kaksi nostojäkkiä. (Raivaaja, 1951)
- notiisi** s. → nootis.
- notinki** s. → nätinki.
- novelli** s. romaani. *novel*.
- novelti** s. ja a. uutuus; uusi. *novelty*.
- novemperi** s. marraskuu. *November*.
- nukkumahuone** s. ~ nukkuhuone. makuuhuone. Vrt. *sleeping + huone*. — Saunan ja nukkumahuoneeni välillä ei ollut kuin saunan ovi ja nukkumahuoneen ovi, joten sain saunasta vaikka alastomana kulkea (AU, 1985) / Ilmoitus: Meillä on varastossa nukkumahuoneen kalustoa, keittiön uunia, pöytiä, tuoleja y.m. (Raivaaja, 1931) / Näki miehen seisovan ovel-la joka johtaa nukkumahuoneesta keittiöön. (Ind, 1967)
- nukkumaosasto** s. makuuvaunuosasto. Vrt. *sleeping compartment*. — Oli junassa tunkeutunut naisen nukkumaosastoon. (Ind, 1967)
- nukkumapilleri** s. unilääke. Vrt. *sleeping pill*. — Nukkumapillerit Fort Williamin syntyperäisen naisen kuoleman syynä. (Ind, 1967)
- nukkumapunkka** s. makuulaveri; parakki, tilapäisasumus. *nukkuma- + bunk(house)*. — Raynier-metsäyhtiö on luovuttanut joitakin nukkumapunkkia vietäväksi Forest-parkiin. (TE, 1967)
- nukkumapussi** s. makuupussi. Vrt. *sleeping bag*. — Minä panin maata sinne nukkumapussiin. (ViAr)
- numero** s. lukumäärä. Vrt. *number*.
- nuorten hotelli** s. retkeilymaja. Vrt. *youth hostel*. — Myöskin on kehitetty nuorten hotelleja. (SK, 1949)
- nurkkakivijuhla** s. peruskiven muurajuhla. Vrt. *cornerstone + juhla*. — Suomi-Opiston ensimmäisen rakennuksen nurkkakivijuhlassa sanoi silloinen kirkkokuntamme esimies, past. K.L. Tolonen - - . (Suomi College, 1946)
- nurkkalotti** s. kulmatontti. *nurkka + lot*. — Juuri ostivat nurkkalotin. (GeBe)
- nursingkoti** s. hoitokoti. Vrt. *nursing home*. — Monet näiden ”nursing”-kotien pitäjät väittävät että he eivät saa kun noin 2 prosenttia voittoa. Täällä ainakin näissä ”nursing”-kodeissa huolto on hyvin puutteellista, mutta maksut ovat korkeat. (Ind, 1967)
- nuuspaperi** s. ~ nyyspeiperi. sanomalehti. Vrt. *newspaper*.
- nuutta** s. ~ nuuta. vekseli, seteli. *note*. — Tämän tästäki se lähettää mulle millon kymmenen taalan nuutan, millon viijentoista taalan nuutan. (SeFr)
- nykyinen** a. uudenaikainen, nykyaikainen, muodikas, nyky-. Vrt. *modern*. — Häntä avusti Pastori Kaarlo Keljo puettuna mitä nykyisempään messupukuun. (AU, 1976)
- nyymoonia** s. keuhkotulehdus. *pneumonia*. — Se oli se nyymoonia elikkä mikä hän oli. (MaKos)
- nyyspeiperi** s. → nuuspaperi.
- nähdä** v. Vrt. *see*. — 1. katsoa. — Koska asuntomme oli lähellä rautatien asemaa, niin pidin tapanani juosta näkemässä jos junan ensivaunussa olisi tuttuja Suomesta tulevia. (FAH, s. 377) — 2. tavata jku. — Oli nais (= hauska) nähdä. (Sahlman)
- nähkää** adv. näet, näes. Vrt. *you see*. — (Millainen vehje se loukku on?) Se on, nähkää, pannaan ensin puu - -. (AnWi)
- näkjukki** s. ies, luokki. *neck + yoke*.
- näpkin** s. ~ näpkini ~ näpkinsi. lautasliina. *nap-*

kin, napkins. — Silloin oli liinaset näpkimet. (LyKa)

näppi s. nokkaunet, nokoset. *nap.* — Ota näppi tuossa hämökissa (= riippumatossa) sillä aikaa kun laitan lunssia. (HePe)

näräkeitsi s. kapearaiteinen rautatie. Vrt. *narrow-gauge (railway).*

nätressi s. yöpaita. *nightdress.*

nörsseri s. ~ nörseri. *nursery.* — 1. lastenkamari. — Lapset on nörsserissä pleijaamassa (= leikkimässä). (HePe) — 2. kasvihuone. — Joo joo, mutta nörseri merkittää myös klasihuonesta, jolla kasvatethan kaikellaasia kukkanplantuja. (V-J, s. 180)

nörssi s. ~ nörssä ~ nurssi. sairaanhoitaja. *nurse.* — Tuo kauntin (= piirikunnan) nörssi minut hommasi tänne (vanhainkotiin). (JaHi) / Vaan se nuorempi (puhujan tyttäristä) ni se kävi nörssin koulun. (MaKe) / Misis Sinkkonen oli siälä päänörssinä (ylivoitajana). (AiHa) / Yänörssi tuli ja sammutti sen valakian. (LeNo) / Nuaree tytär on nörssä, sairaanhoitaja, se kävi täällä Viktoorian hospitaalis nörssän koulun. (KuSa) / Nörssä rupes sanomahan että sulla on täs hyvä koti, että o vain tässä. (KIHu) // Mrs. Aldrich on Emmanuel sairaalassa työssä student nurssien opettajana. (AU, 1967)

nörssinghoumi s. ~ nörssinghoumi. hoitokoti. *nursing home.* — Se (puhujan äiti) on Tasselin nörssinghoumissa, missä ne hoitaa vanhoja ihmisiä. (MaVa)

nörssätä v. *nurse.* — 1. hoivata (sairasta). — 2. imettää (lasta). (Alanne)

nörves a. hermostunut. *nervous.*

nörvi I s. *nerve.* — 1. hermo(t). — Minulle meinas postata nörvit ku minun vanhin poika kuoli. (SeFr) — 2. mielenlujuus, voima, rohkeus; julkeus. — (Puhuja oli tullut Amerikkaan ja pysähtynyt aluksi Michiganiin:) Vaikka olinkin vanhan maan poika niin minulla oli vielä vähä nörviä (jatkaa matkaa). (UrRa) // Koetan olla varovainen kun tiedän että naisella on sata eri keinoa jolla voi ottaa mieheltä nörvin pois. (AU, 1967) / Kyllä kai tuolla lentokoneella pian pääsisi mutta kun rupeaa silläkin ottaan kyytiä niin rupeaa niitäkin putoilemaan ettei ole oikein nörviä siläkään mennä. (AU, 1967) / Kyllä sillä miehellä oli nörviä. (Alanne)

nörvi II a. hermostunut. *nervy.* — Se tuli vähä sellaseksi niinkun nörvi, jotta petti vähä her-

mot. (IsSe)

nörvikäs a. hermostunut, vapiseva. Vrt. *nervy, nervous.* — Se vanha mies mikä siinä sinun rinnallas istu kun kahvia joi, jolla oli ne huulet niin nörvikkää, ne aina heiluu. (MaLe)

offiisi s. ~ ofiisi ~ ofisi ~ ohviisi ~ ohviissi ~ ovviisi ~ oviisi. toimisto, konttori. *office.* — Sillä on offiisi tuolla mäjellä. (MaRi) / Ja vanhin tytär on ofiisis tyäs. (KuSa) / Me olimme kolomen sielä ohviisissa. (PeAu) / Se (puhujan poika) on tuossa yhön tehtaan ohviisissa työssä. (MiSi) / Se (portinvartija) tulikin ja sano että sua tahotaan ovviisiin. (MiHi) // Piti noutaa avain ”offiisista” ja vasta sen jälkeen pääsi oikeaan paikkaan. ”Offiisissa” oli kassarekisteri avoinna. (VS, 1967) / Ei uutta mattoakaan osteta kuvernöörin offiisin lattiaan. (TE, 1967) / Voit jättää rahat kirkon offiisiin. (AU, 1975) / - - niin se soitti siihen oviisiin, että net on päästettävä, ja niin päästiin. (FA H, s. 393) // Yhdyssanoja: kellari-, loijeri-, maa-, poliisi-, posti-, prinssipoolin-, telefooni-, tiketti-, työoffiisi.

offiisityttö s. konttorityttö, -neiti. *office + tytö.* — Se kävi kirjanpitokoulun ja se on ollu aivan loijjarien offiisissa offiisityttönä. (OLNi)

offiisityö s. konttorityö. *office + työ.* — No se on jonkullaisessa offiisityössä. (RuHi) / Mutta sitten täälä on niin paljo ofiisitöitä. (LoTi)

offiisityöläinen s. konttorityöntekijä. *office + työläinen.* — Urakka työssä ammatti miehet silloin ansaitsivat 50—60 dollarin viikko palkkoja, kuten (= kun) esimerkiksi offiisityöläiset saivat 18-20 dollaria viikossa. (FA H, s. 166—7)

offiseri s. upseeri. *officer.* — Mä sitte näjin siällä että tuloo luutnantti elikkä offiseri. (IsSe)

offiserinkoulu s. upseerikoulu. *officer + koulu.* — Ne laitto meijät sitte offiserinkouluun. (HePel)

oikeakäsi s. oikea (puoli); oikeisto. Vrt. *right hand.* — J.E. Hoover, oikeankäden (tai onko

se siipi) kiihkoisa kannattaja sanoi tekevän-
sä kaikkensa estääkseen presidentin pääse-
mästä. (Ind, 1967)

oisteri s. osteri. *oyster*. — Ja oisteria (syödään)
jota minä en vois panna suhunikaan. (MiEs)

oisterikakteili s. (alkupalana syötävä) osteri-
annos. *oyster cocktail*.

oisterilaiva s. osterinpyyntiä harjoittava laiva.
oyster + laiva. — Se oli kaksmastonen sei-
lipaatti vaan, se oli näitä oisterilaivoja.
(ToNo)

oktoperi s. lokakuu. *October*. — Sen (pojan)
syntymäpäivä on oktoberin viimeinen päivä,
sanottiin haloviinipäiväksi. (FiHa)

olla v. voida, jaksaa (hyvin t. huonosti). Vrt.
be. — Oo, ne (lapset) on kaikki ool rait.
(JoTa) / Kun se kuuli kuinka minä oon.
(LoTi)

olla elämässä → elämä.

olla ulkona → ulkona.

oltermanni s. kaupunginvaltuuston jäsen. Vrt.
alderman. (Alanne)

omantunnon kuppi s. rahakeräysmalja, johon
voi antaa sopivaksi katsomansa rahasumman.
— Ja kaffipöytä sitte oikee komia, kukkia
pöyrällä ja keskellä seisoo iso korkia lasivaa-
si, elikkä ”omantunnon kuppi”, niinkuin sitä
tällä sanotahan. Siihen saa sitte kukin panna
syömä- ja lahjarahansa. (V-J, s. 64)

one-wayliikenne s. yksisuuntainen liikenne.
Vrt. *one-way traffic*. — Kuulemma kaupun-
ki rupeaa suunnittelemaan one-wayliikennettä
kaupungin keskustaan Main- ja Liberty ka-
duille. (AU, 1976)

oo interj. ~ ou ~ oo mai ~ oo poi. (hämmäs-
tystä, ihastusta tms. ilmaisemassa:) voi, jopas
nyt, jestas! *oh, oh my, oh boy*. — Ou, niitä-
hän (kaupustelijoita) aivan juoneensa kävi.
(WiKa) / Oo poi, minulla oli luki (= onni) tä-
nään. (ToKa) // Oo mai — nykkö te tuutta!
(V-J, s. 459)

oukei a. ja adv. ~ ookee ~ oukei ~ okei. hyvä;
hyvin. *O.K., okay*. — Mutta jos se nyt eres
sitte tämä hinta siihen piisaa, ni se on oo kei.
(LoTi) / Se oli kaikki silloin oolrait ja oukei.
(SaKu) / Tässä on pärjätty oo kei. (LoTi) /
(Kuinka sä voit?) Oukei! (AlMäk) / Ne (kas-
vin) juuret on ookeit syärä. (ElMä) / Ne teki
elämänsä okei (= tulivat hyvin toimeen).
(WiKa)

ookeri s. ~ oukeri ~ aukeri. kaira. *auger*. —
Tehtihin reikää semmosella niinkun sanotahan

ookeri, eli semmonen jossa on kaksi haaraa
päässä. (JoKu) / Trillasin reijän oukerilla.
(AlMäk) / Minun pitäisi ostaa uusi ookeri kun
minun on laitettava aitaan uusia postia (= pyl-
vääitä). (ToKa) / Miehet kaivoivat aukerilla
hoolia aitapostia varten. (EsAl)

oolrait a. ja adv. ~ oolreit ~ oorait. hyvä, hy-
väksyttävä; oikein, hyvin. *all right*. — Se (po-
liisipäällikkö) halusi että minä oon (poliisina),
että minä oon ool rait. (AlLa) / Penetti (= Kan-
adan pääministeri Bennet) oli oolrait mies.
(FrNo) / Ne on oolrait ihmisiä intit. (ViLe) /
Mies sano (että) se on oolrait panna sakkoo
päälle. (AlLa) / Se on oolrait heijän (naimat-
tomien naisten) olla ofiisityössä jossaki.
(JoTa) / Ne tuli toimeen ool rait. (UrRa) /
Onko se ool rait jos me tuumma käymään siä-
lä? (IrHu) / Häät olis ollu oolrait, mutta kun
ne ryypiskeli ja paljasta viinaa juotihin.
(FrNo) / Hän pärjää tässä liikkeessä vaan oo
rait. (JoTa) / Niillä on oma haussi siinä ja pär-
jäävät oorait. (KuKa) / Hiiterin (= lämmittä-
jän) piti vatsia kaikkia että kaikki menee oo-
rait. (JuIl)

ooltaimari s. ~ ooltaimeri. vanha paikkakun-
nan asukas, pitkäaikainen siirtolainen, vanha
(työ)toveri, veteraani. *old-timer*. — Kleemo
kertoo elämäntarinansa, joka on mones suht-
tees tyypillinen vanhan polven Amerikan suo-
malaasille, ”ooltaimareille” eli uranuurtajille,
niin kuin ensimmäisiä tulijoota sielä sanotaan.
(V-J, s. 187—8)

oolveis adv. aina. *always*. — Sulla on oolveis
kiireitä. (HePe)

oo mai interj. → oo.

ooninki s. ~ aaninki. ulkokaihdin, aurinkoka-
tos. *awning*. — Laske ooninki alas, aurinko
paistaa niin kuumasti. (HePe) / Meillä ei ollu
muita (kuin niitä joita) aaningiksi sanotaan,
jotka lasketaan alas. (OIlI)

oo poi interj. → oo.

oori I s. malmi, metallikivi. *ore*. — Se (mitä
lapioitin) oli semmosta lippistä kiviä, mutta
se oli silti kovaa ooria. (JaLe) / Varisi niistä
kaaroista sitä ooria sinne. (RuHi) / Silloin oli
hirviän paljon näitä pehmien oorin kaivantoi-
ja. (SaKu) // Ilmoitus: Saapi alkaa lähettää
ooria myllyyn. (Raivaaja) / Oorin ja rautamul-
lan käsittely siirtyy kanavan itäpuolelle. (NU,
1967) / Sen järven alta on mainattu oorit pois
ja sitten taas täytetty vedellä. (AU, 1976) //
Yhdyssoja: kovaori, rautaoori.

oori II s. airo. *oar*. — Oorit oli kadonnut minun paatista. (TeSa)

oorihäntläys s. malminkäsittely. Vrt. *ore + handle*. — (Olen) ollut tuossa oorihäntläyksessä, jossa justiin tekin kävitte tänä päivänä. (UrRa)

oorikaara s. malmivaunu. *ore car*. — Oli suuria miulijoukkoja jokka veti ne oorikaarat sitte sinne saftuille (= kaivoskuiluille). (SaKu) / Lykätä ja tumpata oorikaara säftihin (siinä oli isäni työ kaivoksessa). (KaKn)

oorikaivanto s. malmikaivos. *ore + kaivanto*. — Tämäkin vainaja työskenteli oorikaivannoissa ja sitten puutavarafirman työläisenä Wakefielissä. (TE, 1967) / Hän työskenteli oorikaivannoissa ja myöhemmin raatoi maifarmarina. (TE, 1967)

oorilaiva s. malminkuljetusalus. *ore + laiva*. — Hän on ollut useissa paikoin idän valtioissa, mm. Ashtabula Harborissa, Ohiossa, oorilavoja tyhjentämässä. (TE, 1967)

ooriläjä s. malmikasa, -röykkiö. *ore + läjä*. — Asemahuone oli ison mäen reunassa, suuria ooriläjiä oli joka puolella, asuntoja näky kauempana. (Fa H, s. 388)

oorimulta s. malmipitoinen maa. *ore + multa*.
ooripaatti I s. malmilaiva. Vrt. *ore + boat*. (KSV, 1965)

ooripaatti II s. soutuvene. Vrt. *oar + boat*.

ooripaili s. malmiläjä, -röykkiö. *ore pile*. — (Mihnä hommas se Janin isä oli täällä?) Tokalla, se loukkaantuu siällä ku se kuakkii niitä ooripailia ja se ooripaili meni sen päälle. (MaRi)

ooripunainen a. malmipunainen. *ore + punainen*. — Me tulimme sinne häihin suoraa rautamulta luomasta ooripunaasis työverhoos. (V-J, s. 210)

ooritokka s. malmisatama, varastopaikka. *ore + dock*. — Sit minä kuittasin sieltä (edellisestä työpaikasta) pois ja tulin tänne Aluisiin ja mä pääsin tänne ooritokalle sitte heti. (DaNy)

ooritumppa s. malmikivikasa kaivoksessa. *ore dump*.

ooriveini s. malmisuoni. *ore vein*.

oornamenti s. koriste. *ornament*.

oortaaminen s. tilaaminen. Vrt. *ordering*. (Alanne)

oortata v. tilata. *order*. — Jos niin paljo pannaan (piikkejä sairaalassa) nin mun täyty mennä oortaamaan puupaltoo sitten valami-

hiksi. (SaMy) / Ne monet oortas oikein kauvaskin kylähän niitä astioota, korveja ja oikein isoja tynnyriäki. (JaPe) / Oortasi päivälisen. (Alanne)

oortaus s. tilaus. Vrt. *ordering*. (Alanne)

oorteri s. ~ oortteri ~ oortessi ~ ortessi. *order, orders*. — 1. määräys, käsky, ohje, järjestys-sääntö. — (Upseeri) sano (että) hänkin ittekin ottaa (joskus ryyppyn), mutta ei hän kiellä jos ryyppyjä otat mutta pitää tiätää aarmioortteri. (IsSe) / Se oli (kämpällä) semmonen oortessi että saa lähärön jos otti viinaa mukahan. (ViLe) — 2. tilaus. — Se vei (tervaa sinne) mihinkä kaupunkhin oli oorteri. (SaMo) / Minä mennehenä laivalla nin minä tilasin (ruokatavaraa), kaksi oorteria tein laivhan ni että ne lährettää Helsingistä sitten tulhon tavaraa. (KuSa) / Niitä oli niin paljo kaaran ostajia ettei saanu vaikka oli oortessi ollu vuoren sisällä, ei saanu kaaraa. (EmLe) / Kun kieliset toorimiehet kulki oortessia ottamas. (IiHi)

oortinanssi s. järjestyssääntö. *ordinance*. — Kaupungin oortinanssi kielsi roskanpolton. (LaWi)

ootmiili s. ~ outmiili ~ otmiili. kaurajauhot, -hiutaleet; kaura-puuro. *oatmeal*.

ootmiil(i)kukeksit s. plur. ~ outmiili-. kaurahiutaleista tehdyt pikkuleivät, esim. ns. kauraleivät. *oatmeal cookies*. — Usein tehtiin outmiiliistä outmiilikukeksia. (EsHi)

ootmiilipuuro s. ~ outmiili-. kaurapuuro. *oatmeal + puuro*. — Ja sitte ootmiilipuuraa (keitettiin). (EsHi)

ootmiilivelli s. kauravelli. *oatmeal + velli*. — Ja keitettiin sitte tuommosta ootmiilivelliäki maitoon. (RuHi)

oover adv. ohi. *over*. — (Oliko silloin jo syytynyt toi Jaappanin ja Venäjän sota kun lähditte Amerikkaan?) Se oli oover silloin jo. (EdNe)

openhaarti s. (avoin) sulatusuuni; ahjo. *open-hearth*. — Komppania teetti uuden openhaartin. (JuII)

open house -tilaisuus s. tilaisuus, johon voi saapua haluamaansa aikaan. *open house + tilaisuus*. — Linnut ne visertelevät ja on monia Open House -tilaisuuksia niille joiden tyttäret ja pojat pääsevät koulunpenkiltä pois. (AU, 1976)

opereitata v. ~ opereetata. *operate*. — 1. käyttää (konetta). — Minulla on yksi frenti joka

- opereettaa suurta kaivinkonetta. (ToKa) — 2. (lääk.) leikata, tehdä leikkaus. — Minä olin siellä (sairaalassa) kolme viikkoa ja ne ope-
reitas minut. (AnCu)
- opiskelut** s. plur. opiskelu. Vrt. *studies*. — Ei-
vät ainoastaan opiskelut, joiden parissa aika
kului kuin siivin, vaan myös vapaa toiminta
niiden ulkopuolella, kuten matkat ympäristön
luontoon ja erityisesti laulu- ja muut ohjelma-
retket vaskiseudun paikkakunnille ja ulom-
maksikin. (Suomi College, 1946)
- oppenpitti** s. avokaivos. *open pit*. — Ei niitä
ollu siihen aikaan oppenpittä ollenkaan.
(FrAh)
- opstee** s. → upstee.
- orenssi** s. ~ oranssi ~ orinssi ~ oorensi ~ au-
renssi. *orange*. — 1. appelsiini. — Aamalla
ne tavallisesti ottaa juussia (= mehua), niin-
ku orensia. (RuHi) / Siihen aikaan (kun olin
lapsi) ei saanu ko joulunaikana orensia ja pi-
nanoja. (MaVa) / Suuri koppa seljäh ja punaa-
nuksia, oorensseja ja sellasiasitte myi.
(JaVa) / Niitä (piirakoita) tehdään lemonista ja
orensista. (MiEs) / Ja sitten se nauriski ku
se halastiin halaki niinku orenssi. (ImAu) /
orinssi. (SiMa) / aurenssi. (Sahlman) // Ilmoi-
tus: Hyviä ja halpoja orensia on Huovisella.
(Raivaaja, 1906) / Täällähän ne suuret orenssit
kasvoivat että joulun aikana sai poimia puista.
(AU, 1967) / Pysähdyttiin poimimaan puista
pudonneita oransseja. (Ind, 1967) — 2.
oranssi (väri). — Noin 40 miestä siellä (la-
valla) seiso i orenssin väriset takit ja valkoiset
housut ja solmiot. (AU, 1975)
- orenssifarmi** s. appelsiininviljelytila. *orange
farm*. — Sillä oli iso orensifarmi Riitlisä.
(EiSt)
- orenssijuusi** s. appelsiinimehu. *orange juice*.
— Viimesen kesän minä olin viis viikkoa pe-
tissä, enkä ottanu mitään suurusta suuhuni
muuta ko orensijuusia. (SeFr)
- orenssikeeki** s. appelsiinikakku. *orange cake*.
- orenssimehu** s. appelsiinimehu. *orange +
mehu*. — Viime vuoden aikana kasvoi täällä
niin paljon orensia että meillä on ollut mel-
kein tulva orensimehusta ja orensseista ja
kaikesta päättäen ovat olleet huokeampia kuin
Mainen perunat. (AU, 1967)
- orkaniseerata** v. ~ organiseerata. järjestää. Vrt.
organize. — Afäärin sanotaan olleen organi-
seerattu sekamelska ja suurin ihme oli, että
nuoret jättivät rannan puhtaampana kuin se oli
heidän sinne tullessaan. (AU, 1967)
- orkestra** s. orkesteri. *orchestra*.
- ortinääri** a. tavallinen. *ordinary*.
- osaomistaja** s. osakas. Vrt. *co-owner*. — On
osaomistaja autoja vuokraavassa Hertz yhti-
össä. (Ind, 1967)
- osastokauppa** s. tavaratalo. Vrt. *department
store*. — Suuret osastokaupat täytyivät ääri-
ään myöten halvennusmyynteihin rientänyttä
kansaa. (Ind, 1967)
- osastotalo** s. kerrostalo. Vrt. *apartment house*.
— Useita osastotaloja on rakennettu, useim-
mat yliopiston alueelle. (Ind, 1967) / Slum-
mialueille nousee halpahintaisia osastotaloja,
joissa vuokra on asuntojen koon ja asujain tie-
nistien mukaan. (Ind, 1967)
- osoitus** s. ohje, neuvo. Vrt. *direction*. — Ilmoi-
tus: Seuratkaa tarkasti allamainittuja neuvo-
ja ja osoituksia. (SHOA, 1906)
- ostoverolisäys** s. liikevaihtoveron lisäys. Vrt.
purchase tax increase. — Tuosta yhden pros.
ostoverolisäyksestä tulevat varat käytetään
pienien kiinteimmistöomistajien verojen alen-
tamiseen. (TE, 1967)
- osuustoimintahaali** s. osuuskunnan omistama
kokoustila. osuustoiminta + *hall*. — Meillä on
suuret kekkerit tässä osuustoimintahaalissa
täällä. (GeBe)
- otsakirjoitus** s. otsikko. Vrt. *headline*.
- ottaa** v. Vrt. *take (a long) time*. — Se otti pal-
jo kauemmin oppia se englantia. (MaNo) / Ei-
hän se velka ottanu vuottakaa sitten maksaa,
se yhreksänkymmentä tuhatta. (JaKi) / Se otti
yhreksän vuorokautta ku tultiin ylitte (Atlan-
tin). (EmLa) / Kaksi vuotta otti ku minä sain
minun maisterin (arvon). (LiLi) / Niin (Ka-
levalan lukeminen) se ottaa vähän aikaa en-
nenkun mä oikeen saan selvillen. (EdSaa) //
Käsilatoja tehdäkseen tämän saman tehtävän
samankokoisilla kirjaimilla, jotka hän kirjai-
mittain yksitellen noukkisi kastista, ottaisi
osapuilleen neljä tuntia. (Työmies, 1943) / Ei
ottanut kauan kun puut sai ihanan vihreät leh-
det ylleen. (TE, 1967) — 2. ottaa aikaa = olla
kiirehtimättä; joutaa. Vrt. *take the time*. —
Ota aikaa! (Sahlman) — 3. ottaa alle = kir-
joittaa muistiin. Vrt. *take down*. — Se tuntu
että on sitä muukki uutisasukkaat menneet
samallaisten mutkain läpi, nin he (sukulaiset)
tykkäsivät ottaa alle että sukulaiset, tulevai-
set sukupolvet, sais nähä mitenkä suomalai-

set on tulleet Amerikkaan. (LiBa) — 4. ottaa huoli = pitää huolta, huolehtia. Vrt. *take care (of)*. — Ne otti siitä (hotellista) huolen. (MaVa) / Guvernementti otti niistä (työttömistä) huolen. (HePel) / Meillä uskonnollisista asioista otetaan kovasti hyvä huoli. (EeFa) // Helvi-tytär ottaa huolta vanhemmistaan, vaikka on perhe huollettavana. (TE, 1967) / Hän ei kylläkään puhele paljon, mutta häneltä ei mene sormi suuhun ottaessa huolta siitä kahvipöydästä, jonka ääressä hän häärii jokaisessa juhlassa. (TE, 1967) — 5. ottaa kurssi, kursseja, iltakoulu = suorittaa kurssi jne. Vrt. *take a course, lessons*. — Hän meni sitte jonneki Etelä-Kanaadaan sitten ja otti sen kurssin ja monia muitakin kursssia. (JaKi) / Se (hieroja) on ottanut kurssia Suomessa. (MiYl) / Mä otin sitte iltakouluaki vähän. (EmLa) — 6. ottaa juna, ilmalaiva = matkustaa junalla, lentokoneella. Vrt. *take the train* jne. — Mentihin ilmalaivalla mun serkun tykö Konetikhan, ja sitte Postonista otethin taas ilmalaiva ja tulthin tänne Sikaakoon. (EmLe) // Ilmoitus: Ottakaa vapaat bussit myymäläämme ja takaisin. (Raivaaja, 1956) / Se otti 8 tuntia tulla sieltä Kelso Wash. josta me junan otime. (AU, 1976) — 7. ottaa tie = valita tie, kääntyä. — Ei sillä väliä mitä tietä täältä ottaa, ni se on aina sitä, (että on) viisi mailia niin tulee järvet. (JoKa) // Ilmoitus: Ottakaa Norwood Ave. Kings Cornerista. (Raivaaja, 1961) — 8. ottaa raittia = ajella. Vrt. *take a ride*. — Ota sillä (polkupyörällä) raittia. (EsAl) — 9. ottaa iisiä = ottaa löysin rantein. Vrt. *take it easy*. — 10. ottaa jhk = viedä, kuljettaa jhk. — Poika otti sen (tytön) kotia. (AlLa) // Sitteen kesäk. 27. aikaisin aamulla Eemeli tuli ja otti heidät Detroitiin ja sieltä he lensivät kotiin kesäk. 29. pnä. (AU, 1976) — 11. otettu = varattu. Vrt. *taken*. — Oli jokainen istuin otettu. (TE, 1967) — 12. ottaa = sietää, kestää. — Kyllä on ollut paljon kuumia ilmoja mutta kyllä se kesä on niin lyhyt täällä että kyllä sen jaksaa ottaa. (AU, 1976) — 13. ottaa = kantaa (kolehti). Vrt. *take a collection*. — Siinä tilaisuudessa otettiin ensimmäinen kolehti Suomen hyväksi suomalaisten keskuudessa Bostonissa sen jälkeen kun Suomen sota alkoi. (Työssä, 1941) — 14. ottaa kontrolli = pitää valvonnassaan. Vrt. *take control*. — Nämä trustit, ne ottaa kontrollin. (LoTi) — 15. ottaa paatia = mennä kylpyyn. Vrt. *take*

a bath.

oukei a. ja adv. → ookei.

outsi s. kaura. *oats*. — (Huoneessa olevista kasveista:) Tuossa on sitä meren outsia nuo kaksi tuossa, minun veljenpoika toi tuolta kesämaasta, Floritasta. (PeHy)

overhaalata v. ~ överhaalata. panna kuntoon, korjata perinpohjin. Vrt. *overhaul*. — Pitäkö meidän nyt mennä sinne juhliin traktorilla kun se kaara vielä on överhaalattavana. (SiRi)

overhaalit s. plur. ~ overaalit ~ överhaalit ~ everhaalit. suojapuku, haalarit. Vrt. *overalls*. — Ne (työpuvut) oli sellaisia niinkun kraatsimiehilläki on, sellaiset alaaset overhaalit. (LeNo) / Mulla oli työvaatteet päällä, överhaalit, ja sitte jäketti. (ViKu) // Black Bear tehtaassa, Seattlessa, jossa tehtiin overaaleja ja miesten työhousuja, työskenteli Fiina kaikkiaan 40 vuotta. (FA H, s. 92) / Ilmoitus: Myöskin suuri varasto kaikenlaisia sadetakkeja, sukkaa vanttuita, overaaleja, lampaanahkavuorisia liivejä ja palttoja. (Raivaaja, 1921)

overkootti s. ~ ooverkootti. päällystakki. *overcoat*. — Kun sielä tuloo fronttiovesta sisälle, niin lyö nenänsä ”overkoottiin” (päällysvaatteihin). (V-J, s. 156)

overlouti s. liikakuormitus, ylikuorma. *overload*. — Puulooti joutui keiliin mutta ei ollut overloutia. (LaSu)

overtaimi s. ~ ouvertaimi. yli-työ, yliaika. *overtime*. — Toiset sanovat, että ouvertaimia ei kannata tehdä, siitä menee puolet täksiin (veroihin). (NU, 1981)

ovimies s. ovenvartija, vahtimestari. Vrt. *doorman*.

ovipalkinto s. yleisön kesken arvottava lahja. Vrt. *door prize*.

oxfordi s. nauhakenkä. *oxford*. — Ilmoitus: Harvinaisilla hinnoilla pumpsia ja oxfordeja. (Raivaaja, 1921)

P

paakarinsoppa s. leipurinliike. Vrt. *baker's, bakeshop*. — Se (poika) olis saannu työn paakarinsoppaan ajamaan trokia. (AILa)

paakki s. → karpalopaakki.

paalissata v. → polissata.

paalpointti s. kuulakärkikynä. *ball-point (pen)*.

paami s. pommi. *bomb*. — Ja se paami tuli sinne trenttiin (= taisteluhautaan). (AILa)

paana s. navetta t. muu talousrakennus. *barn*. — (Ja minkälaiset siinä kotifarmissa oli siten ne rakennukset?) Rakennukset oli, iso paana — paanahan on suomia? (KaKo) / No paanat on ollu mutta ne paanat on kaikki hävenny paitti nyt sitte tuo ni on jalempää tehty. (JaHy) / Se hevonen raimaantu niin kauhiasi että se ois menny vaikka vesipaippujen yli ja mihinkä hyvään mutta oli mejän paanan ovi auki, niin se hevonen meni sinne paanaan. (ImNi) / Minä pilttasin sinne kämpän, paanan ja heinälajon. (JaKo) / Puotettiin heinä sinne elukkain etteen sieltä yläkerrasta, paanan yläkerrasta. (EdWi) // Muutaman vuoden perästä kannatti jo ottaa apuakin lisähuoneiden ja paanan rakentamiseen. (FA H, s. 236) / Niin hän sai syöräksensä ja navetan elikkä ”paanan” niin kuin täällä sanothan, kokilla maataksensa. (V-J, s. 111) / Oli noutamassa lehmä paanaan ja sai sydänkohtauksen. (AU, 1976) // Yhdyssanoja: heinä-, hirs-, kana-, karja-, lehmäpaana.

paanantanssit s. plur. ~ paanantanssit. latotanssit. Vrt. *barn + dance*. — Ilmoitus: Paanantanssit lähenevät. Kuten yleensä tiedetään paanaan sopii tulla työtamineissa jollei halua juhlapukuaan kuluttaa. (Raivaaja, 1941)

paanari s. ~ paarnari. kaveri, (työ)toveri, kumppani, puoliso. *partner*. — Niin se jäi mulle paanariksi. (IsSe) / Pyssy laukes vahinkossa, kehu paanari että se vahinkossa laukes. (JuHy) / Eikö se oo sitte onneton tuo mun paanari ku mun salaisuuteni nyt julistaa tuonne nauhalle. (HiRe) / Eikä niillä (sukulaispojilla) ole suomalaista paanaria kellää. (HiPo) / Minulla oli paanari kans kuurtanelainen. (LaVi) / Ja se sano paanarille, että paanari, nyt mene ja leikkaa sen (karhun) kurkku. (AILa) / Sitten poortarit (= täysihoitolaiset), petipaa-

narit sano että - -. (VäAu) / Nyt se sinun paanari (ts. matkakumppani Lauri Karttunen) jo tulee. (IiKa) / Paanari sauvo sitä venettä. (JaKa). // Kyllä ne katsoi halusta kun minä ja paanarini tanssimme. (AU, 1975) // Yhdyssanoja: koulu-, peti-, puhe-, rippikoulu-, ruuma-, työ-, vuodepaanari.

paanarukset s. plur. kaverukset, kumppanukset. Vrt. *partners*.

paanti s. lammikko. *pond*. — Minun mies oli pyytäny kaloja ja se oli pannu ne semmoseen pikkuseen paantiin, sillä oli semmonen lätäkö sielä. (OIHa)

paari s. *bar*. — 1. puomi, tanko, kanki. — Se ei pääse irtautumaan siitä parjista sitte se masina. (MaSu) — 2. pitkä tarjoilupöytä, baaripöytä; anniskeluhuone, baari.

paarimies s. tarjoilija, baarimikko. Vrt. *barman*.

paariruuma s. baari. *barroom*. — Minä sörväsin heille pöyvä ja vein jäitä sinne paari ruumaan, jos ne otti juomia. (OIII)

paarkiippari s. baarinpitäjä; baaritarjoilija. *barkeeper*.

paarla s. ~ paalari ~ paarlori ~ parlori. sali, olohuone. *parlor*. — Vie vieras parloriin, tuon kahvin sinne. (HePe) // Ilmoitus: Myytävänä Singerin ompelukone, lattiamatto, paarlan setti ja kaksi sänkyä. (Raivaaja, 1925)

paarmentti s. → apartementti.

paarnikkeli s. siimajalkainen (äyriäinen). *bar-nacle*. — Minä näin ne paarnikkelit ja kaikki sen valaan kyljessä. (JuHä)

paarsnippi s. ~ parsnippi. palsternakka. *parsnip*. — Pane paarsnippia soppaan. (LaVi) / Sitä A-vitamiinia on myös parsnipeissa. (SK, 1926)

paartentari s. väkijuomien tarjoilija, viinuri. *bartender*. (Alanne)

paarti I s. ~ paarti ~ paartit (plur.). kutsut, juhlat. *party*. — Oli aina oikeen isoja paarttia, kaksi kertaa vuodessa oli ulkona semmoset puutarhassa isot paartit. (OIII) / Niillä (naapureilla) on ollu paartit tänä päivänä. (JeLa) / Kyllä niillä on paartia yhtä mittaa. (ImAu) // Ilmoitus: Ryhmä No. 1 on järjestänyt taas-kin suuret korttipaartit Belmont haalilla torstaina. (Raivaaja, 1941) / No niin, onhan niitä pikku paarteja ollut täällä sukulaisten ja tuttavien kesken aina vähän päästä vaikka ei niistä paljon mainita. (AU, 1967) / Kuulin kuiskeita uudenvuoden paarteissa. (TE, 1967)

/ Oli hauskaa pitää pienet paartit mieheni sukulaisille kun emme heitä tapaa jouluna eikä Kiitospäivänä. (AU, 1975) / Juhlavierahia rupes jo tulemahan Kansallisseuran ”paarttiin”. (V-J, s. 348) // Yhdyssanoja: syntymäpäivä-, yllätyspaarti.

paarti II s. puolue. *party*. — Republikaanipaarti voitti tänä vuonna. (TeSe) / Suomessa on paartija liian monta. (ToKa)

paasata I v. → päässätä.

paasata II v. ~ poosata. johtaa töitä. *boss*.

paasi s. ~ poosu ~ puosu. työnjohtaja, esimies. Vrt. *boss*. — Sielä oli paasit sitten molemmat, yöpaasi ja päiväpaasi siinä prontis (= etuosassa). (OsNo) / Silloin ei tarvinnu mennä mihinkää ofiisiin eikä mitään muuta kun mennä sinne työmaalle ja sen osaston paasi nin otti työhön. (SaMy) / Minä sanoon paasille: ”Minä oon kyllääntyny jo että minä kuittaan.” (ViKu) / Se oli paasina sielä kannutuslaitoksella. (MiEs) / Siellä oli joku Samperin Vili, tuttu paasi mulla siellä nikkelikomppanias. (SaKu) / Ne paasit säkkäs (= erottivat) sitten meijät kummanki. (VäAu) / Se paasi tuli mun kans siihen ja sano: kuka täällä on paasi, hankö vai te. (JulI) / Poosun näkee vain joskus illalla tai aamulla. (EeOr) / Huutaa niinkun poosu. (HiHah) // Nämä tavalliset työläiset saavat ehkä pitää paikkansa mutta luullakseni jos pois jää niin tilalle otetaan nykyisten paasien hyväksymät pyrkijät, niin luulisin. (AU, 1967) / 70 vuotta sitten Finlandissa rakennettiin silta kivistä Evertti Hakkaraisen ollessa siinä paasina. (AU, 1975) / Isäni oli työs ajurina ja poosu käski sen mennä tappaan toinen hevonen, sillä kun oli paksu jalaka. (AU, 1975) / Mutta poosu on poosu ja sen tahtoa täytyy totella. (TE, 1967) / Kustin sukunimi oli tannetullus Ala-Saari, mutta kun ”paasi” ei osannu kirjoittaa sitä, niin pantiin vain Saari. (V-J, s. 329) // Yhdyssanoja: kiuhti-, maini-, masiina-, pusari-, safti-, sifiti-, talli-, tie-, trammaripaasi.

paateerata v. ~ pateerata. vaivata, häiritä, kiusata; nähdä vaivaa. *bother*. — Älä mua paateeraa! (ElHu) / Sua paateeraa heti, jos joku on rikki. (ElSe) / Ei niitä (intiaaneja) pateeraa kukaan. (EiSt) / En minä viitsi paateerata sen asian takia. (Alanne)

paati s. ammekylpy. *bath*. — Se (sairas mies) sai tulla kotia ja vain maata ja paatilla (käydä). (HiHi) / Se oli ainut paikka missä me

otettiin paatia. (EsHi) / Menetkö sinä Yrjö usein paatiin? (ToKa) // Ennenku nukkumhan menöö, pitää ottaa ”paati”. (V-J, s. 177)

paatiastia s. kylpyamme. Vrt. *bathtub*.

paatihuone s. kylpyhuone. Vrt. *bathroom*. — Ilmoitus: Lunenburgissa 5 huoneen talo, paatihuone, kuuma ja kylmä vesi. (Raivaaja, 1951)

paatiruuma s. ~ pääruuma. kylpyhuone. Vrt. *bathroom*. — Väliseinihin ei laiteta mihinkään muualle sitä eristystä tai täytettä ko paatiruuman seiniin, että se estää sen äänen kuulumasta mitä nyt paatiruumasa syntyy. (EeOr) / Ei ne (suomalaiset) ollut niin nopiat laittamahan paatiruumia. (JaLi) / (Kun tämä talo ostettiin, niin) tässä ei ollu paatiruumaa ollenkaan ja me oomma pantu (paatiruuman) yläkertaan ja alakertaan. (MaVa) / Siinä oli kolme petiruumaa yläkerrassa ja paatiruuma. (RuHi)

paatitamppu s. kylpyamme. *bathtub*. — No sielä on paljon semmosia kotia että ei niissä oo pesupaikkaa, niinku paatitamppua. (RuHi) / Täällä on nuo sellaaaset, ne koolaa paatitamput, me koolamme niitä finliskaksi. (LoTi) / On hyvä mennä paatitamphun (kun on pensaista tarttunut punkkeja). (KaKn)

paattipilttarisappa s. veneveistäjä. *boatbuilder + shop*. — Nämä Kolumbian paattipilttarisapat oli sen (veneen) tehneet. (VeBa)

paattumi s. kylpyhuone. *bathroom*. — Senkö, joka on asunut paattumissa? (Rissanen, Amerikan suomalaisia s. 4)

paha a. → ei paha.

pai s. piiras. *pie*. — En minä enään tee paija eikä kaikkia niitä rikkaita (= rasvaisia) ruokia. (MaVa) / Miksikä sanotaan pai suomeksi? (RuHi) // Ilmoitus: Jussilan kokkikirjassa on kaikkien paiden, putinkien, hyttelöputinkien, soosien, hedelmäin, sylttäyksen ja juomien valmistusohjeet. (Raivaaja, 1906) / Pala omenapaita (maksoi) 5 centtiä mutta se olikin jo ylellisyyttä. (FA H, s. 130)

paijama s. → pajama.

paikanhankintatoimisto s. työnvälitystoimisto. Vrt. *employment office*. — Suomalainen Koti ja Paikanhankintatoimisto. (SHOA, 1903)

paikka s. talo, koti; maatila. Vrt. *place*. — Ilmoitus: Paikka myydään halvalla. Uusi 7 huoneen talo, sähkö ja kaupunginvesi. Navetta 3 lehmälle, 200 kanalle kanala, 13 eekkeriä

maata - - . Paikka on terva ja katuvaunutien ääressä. (Raivaaja, 1931) / Kevään ensimmäinen pikneki Voutilain paikalle Boyes Springillä - - onnistui sittenkin odottamattoman hyvin. (TE, 1967) / Naapurimme Lempi ja Urho Joki kävivät Miamiassa ja toivat sieltä sellaisia uutisia, että Sanni ja Topi Vallilat ovat myyneet Miamiassa paikkansa. (TE, 1967) / Mr. ja Mrs. Juvonen ja Hakkojen perhe olivat järjestäneet juhannusjuhlan joka vietettiin Juvosten paikalla. (AU, 1976) / Koko yön samoilin katuja, mutta turhaan, ja nyt tietysti tyttö on väsynyt odottamiseen, mennyt paikkaansa, eikä enää halua nähdäkään minua. (Hedman, s. 66)

paikki I s. hauki; (harv.) kuha. *pike*; *pikeperch*. — (Mitä kalaa täällä järvesssä on?) No, en minä tiijä sanonko minä teille oikein, niin santikkaa ja silvröbaasia ja sitte paikkia ja haukia ja kaikkia sellaista. (KaKo)

paikki II s. polkupyörä. *bike*. — Mene minun paikilla storhin. (LaVi)

pailailla v. kokoilla, keräillä. Vrt. *pile*.

pailari s. taaplaaja, tapulintekijä. *piler*. — Palkanylennysvaatimuksen esittivät toukok. 31 p. Pequamingin sahan laudan ”pailarit” superintendentille. (Työmies, 1916)

pailata v. kasata, pinota. *pile*. — Minä (puita) karsein ja pailasin. (EmKo) / (Riihitöistä:) Ne (viljat) piti ensi siellä riihen lavalle sinne pailata. (IiSe) / Se oli lautajaartisa pailaamasa lautoja siellä isolla sahamylyllä. (VaFi) / Se (tuuli) pailasi lunta isoihin läjiin. (RuHi) / (No minkästähän se misis lähti tänne Amerikanmaahan?) Niinkun toisekkin, että tänne sitä kultaa pailaamahan. (AuVa) // Meitä olisi täällä kolme poikaa dollareita pailaamassa. (Josua, s. 15)

pailautanen s. piirakkalautanen t. -vuoka. *pie* + lautanen.

paileipä s. piirakka. *pie* + leipä. — Ne tekevät paljo paileipiä hedelmiistä ja marjoosta ja semmoisista. (FrIt)

paili s. kasa, läjä, pino. *pile*. — Isot puut kaajettiin ja pailattiin pailiin. (PeHy) / Ne (puut) piti panna korkeihin pailiihin. (EdPy) / (Pojat varastivat yöllä viiliä ja) aamulla varattiin että kun naiset rupes astioita pesemähän että saatiin ne salaa ne fiilipunkit sinne sitte sinne astiapailiin. (KnMä) / Päivä kun loppu, niin tehtiin tuli risupailiin ja sitte sillä valolla liinattiin kans maata. (ErPo) / Niitä (pä-

reitä) oli siinä piisillä sitte iso paili, siitä aina piti siepata. (AlMä) // Yhdysanoja: puupaili.

pailotti s. ~ pailotti ~ pilotti. luotsi, (lentokoneen) ohjaaja, pilotti. *pilot*.

painkilleri s. → peinkilleri.

painosappa s. kirjapaino. Vrt. *print shop*.

painpai adv. ennenpitkää. *by and by*.

painteri s. lyhteensitomakone. *binder*. — Painterit (oli), että ne teki lyhteet. (ErNe)

painti I s. ~ paintti. (tilavuusmitta:) puoli ”kuorttia”, noin puoli litraa. *paint*. — Täällä maassa kun mennee ottaan rikstoorista paintin tervaa, niinkun männyn tervaa, siinä (purkissa) on se (terva)hauvan kuva. (HuPe) // Kaupoissa ne kuuluvat maksavan 49 c ’paintti’. (NU, 1967) / On täytyntä antaa monta paintia verta mutta nyt on paranemaan päin ja on jo päässyt kotiin. (AU, 1967) / Mrs. Helmi Niinistö kuulemma on antanut tähän mennessä 10 paintia verta punaiselle Ristille. (AU, 1975) / ”Kas tässä pojat on viinuskaa ja tuossa tupakkaa!” hihkasi Teemu ja laski viisi paintin pulloa pöydälle. (Potti, Iloinen Harbori, s. 77)

painti II s. mänty. *pine*.

paintimetsä s. mäntymetsä. *pine* + metsä.

paintisvamppi s. mäntyä kasvava suo. *pine swamp*.

painäpyli s. ananas. *pineapple*.

paioneeri s. ~ paionääri ~ pioneeri. (uudis)raivaaja, uranuurtaja, tienraivaaja, esitaistelija. *pioneer*. — Mutta se on joku näitä vanhoja paionääriä, ju nou, jotka tänne on aikoinaan tullu. (LoTi) // Hänen kuolemastaan on kai jo lehdessä kerrottu, vaan kun hän kuului tämän alueen pioneereihin, hänestä sopii mainita vieläkin. (AU, 1967) / Hän siis hyväksyi kunnioituksen niiden pioneerien edestä, jotka ovat työskennelleet Suomi Collegen kasvamiseksi. (AU, 1967) / Ovat eläkeläisiä ja Matanuskan laakson siirtokunnan pioneeria, vaan asuvat nyt Kenaissa. (AU, 1975) / Mrs. Serafia Erkkilä, Sandy, Minnesotan pioneeri asukas kuoli 86 vuoden ikäisenä. (AU, 1967) / Mr. Sunnarborg on hyvintunnettu pioneeri asukas tällä alueella joka tuli Virginiaan vuonna 1901. (AU, 1967) / Mr. Harris oli viimeinen pioneeri farmari Rudleyn suomalaisten keskuudessa. (AU, 1976) / Duluthin Pioneeri Haalilla jossa oli juhlan pääpaikka, oli kaikenlaisia suomalaisia tuotteita. (AU, 1976) / Ja

sitten saatettiin vanha pioneeri-äiti viimeiseen lepoon. (AU, 1976) / Tapasin sielä tämän seurun ehkä vanhimman asukkahän, oikee ”pioneerii” eli ”old taimareita”, suomalaasten ensimmäisiä uranuurtajia ”rautaränsillä”. (V-J, s. 310).

pai-pai interj. näkemiin, hei hei!; s. jäähyväiset. *bye-bye*. — Hyvästeltiin ja sanottiin *pai-paita*. (EsAl)

paipläntti s. raparperi. *pieplant*.

paippu s. ~ paapi. (vesi)putki, johto; savutorvi. Vrt. *pipe*. — Ni sitte keväällä kun ikänä maa suli ni sitte kaivethiin paiput. (FiHa) / (Miksikäs te sanotte sitten niitä, joita pitkin vesi kulkee?) Me sanomme: paippuja pitkin vedet tulee haussiin. (KuKa) / Käkäpikkafalsilta (Kakabeka Falls -koskesta) tulee iso paippu Viljamiin. (ViLe) / Savupaippu menee siitä uunista ulos. (LoTi) // Säntässä oli yksipuolinen katto mutta matalaltakin puolen noin 9 jalkaa korkea ja josta oli vaan katossa reikä josta oli stouvin paiput ulos noin puolitoista paippua katosta ylöspäin. (AU, 1967) / On tässä nyt huolta kun aina vain nuo vesipaiput vuotaa. (AU, 1975) / He kalkuttivat ”paippuihin” - - ja siten ilmoittivat että josakin siellä syvässä oli vielä elämää. (FA H, s. 145)

paippufittari s. ~ paipfeteri. putkiasentaja. *pipe fitter*. — Paippufittarit tekevät kaikki putkityöt mainissa, ja sitä on paljon. (ToKa)

paippulaini s. putkijohto. *pipe line*.

paiputtaa v. varustaa putkijohdoilla. *pipe*. — Esteri vielä sen paiputti sen kaivon. (AnKo)

paiputus s. putkisto; putki(johdoi)lla varustaminen. Vrt. *piping*. — Sieltä (maan päältä) tulee paiputus joka levenille ja siellä on välävit että saa laskia sitte juomaveen. (PeAu) // Työkortin saa ainakin öljypaiputus työhön. (AU, 1975)

paisikkeli s. polkupyörä. *bicycle*. — Gränsanilta (= pojanpojalta) varas vei paisikkelin jo toisen kerran. (EsAl)

pajama s. ~ pajamas ~ pajames ~ pajama. yöpuku. *pajamas*. — pajamekset. (JoPo) // Ilmoitus: Miesten flanelli pajamaksia. (Raivaaja, 1931) / Erikoisesti on varastossamme aineita miesten ja poikain pukuihin, housuihin, takkeihin, pajamiin. (Raivaaja, 1946) / Pesuhuonehes kuljethan miehet ”pajamas” (yönutu). (V-J, s. 362)

pakaasikuitti s. matkatavaralippu, -kuitti. Vrt.

baggage + kuitti. — Elkkä missään tapauksessa antako pakaasikuittianne expressimiehille. (SHOA, 1916)

pakaasimestari s. matkatavarän hoitaja. Vrt. *baggage*master.

pakaasivaunu s. matkatavaravaunu. Vrt. *baggage* + vaunu. — He teiskauttivat itsensä pakaasivaunun sillalle. (Herneshuhta, s. 157)

paketti I s. → paketti.

paketti II s. → poketti I.

paketti III s. → poketti II.

pakka s. → sikurettipakka.

paksi s. ~ poksi. laatikko, rasia. *box*. — Minä kokosin kaikkia paksia ja niistä tein (veneen). (JaVa) / Minä lähetin (sota-aikana) paljo sinne (Suomeen) paksia, kolme neljä paksia kerralla, vaatteeta ja kaffia ja sokuria ja kaikkia sel-laasta. (FiHa) / Antakaa tuo alimmainen paksi. (ImNi) / Ostettiin paksi rusinoita kerralla ja viskuja. (EeFa) / Rotta oli järsäässy valakian siehen paksiin (= tulitikkuaškiin). (FrNo) // Tikkusin ennen joulua oikein koriaraitaiset sukat ja käsineet joululahjaksi ja panin ne paksiin. (AU, 1967) / Monet ovat laittaneet siemenet purkkeihin ja pakseihin että ovat hyvällä alulla. (AU, 1975) / Kaksi venäläistä tiedemiestä tuli Alaskaan vastaanottamaan härkiä, jotka pakseissa lastattiin lentokoneisiin ja vietiin rajan taakse. (AU, 1975) / Myös trokissa oli 400 dollarin stereopaksi, jossa oli 12 kasettia ja radio. (AU, 1984) / Laukkuni oli vaneria, ne sanoivat sitä paksiksi. (FA H, s. 31). // Yhdyssanoja: hat-, kuva-, kanti-, kärry-, kääsi-, poppi-, posti-, sakletti-, sikuretti-, taka-, tulsupaksi.

paksikaara s. (umpinainen) tavaravaunu. *box-car*. — Ne (hevokset) veti niitä paksikaaroja. (JaHe) / Sielä oli Ranskas vain sellasia pieniä lyhkäisiä paksikaarat. (IsSe)

paksisaippua s. eräänlainen taloussaippua. *box* + saippua. — Sitä ei meinannu saara sellasta paksisaippua. (LoTi)

paksitouvi s. metsäkämpän lämmitys-laite (tehty esim. bensiinittynnyreistä). *box* + *stove*.

paksiuuni s. = ed. *box* + uuni. — Ne sano niitä paksiuuniksi mutta minä en tiijä että mik-sikä niitä suomeksi sanosi. (MaTa)

palassoida v. tasapainottaa. Vrt. *balance*.

palisi I s. menettelytapa. *policy*.

palisi II s. (henki)vakuutuskirja. *policy*.

pallohuone I s. biljardisali, pelihalli. Vrt. *pool-room*. — (Puhe seudun suomalaisista talois-

ta:) Tooria (= kauppoja) oli kaksi-kolme ja pallohuonehia ja muita. (JuMä) // Ilmoitus: Myyn osuuteni pallohuone bisneksistä. (Raivaaja, 1931) / Ilmoitus: Suurin ja valoisin pallohuone 383 Main St., Mäki ja Lyytikäinen. (Työmies, 1916) / Hänen iltansa kuuluivat tavallisesti kevytkenkäisessä seurassa ja pallohuoneissa. (Rissanen, Amerikan suomalaisia, s. 132) / Sillä on suuri klubihuoneisto, kirjasto, pelivärkit ja ”pallohuonehet”, biljaardi. (V-J, s. 70)

pallohuone II s. tanssiali, juhlahuoneisto (hottellissa). Vrt. *ballroom*.

pallokeimi s. palloveli. Vrt. *ball game*. — Helsinkiäisetki hävisi sen pallokeimihomman (EdKo)

pallopeerinki s. kuulalaakeri. Vrt. *ball bearing*. — Ne tekee siellä näitä pallopeerinkia, boolbeerings. (LoTi)

pallopöytä s. biljardipöytä. Vrt. *pool table*. — Tehtailija ei vastannut, vaan kulki molempain miesten kainalossa pallopöydän ääreen ja alkoi pelin. (Rissanen, Juustoparooni, s. 10)

pallooruma s. biljardisali, pelihalli. Vrt. *poolroom*. — Ilmoitus: Palloruma runnaa (= on käytössä) täydellä voimalla. (Raivaaja, 1925)

palloitiimi s. pallopelijoukkue. *ball-team*. — Kopukkavuosina (= pula-aikana) meillä oli 7 palloitiimiä. (KaKn)

palppi I s. ~ palppu. hehkulamppu. *bulb*. — Niillä on kyllä näitä kaikellaisia muita pieniä valopalppia. (EdKo)

palppi II s. ~ palppu ~ polppi ~ pulppi ~ pulpu. paperimassa, selluloosa; paperipuu. *pulp*. — Ne teki pulppua, paperipuita. (HePel)

palppimylly s. ~ pulppumylly. paperimassatehdas, selluloosatehdas. Vrt. *pulp mill*. — Jappi runnaa (Alaskassa) pulppumyllyä. (AnVi)

palppipuu s. ~ polppi- ~ pulppi-. paperipuu. Vrt. *pulpwood*. — Met teimmä monta rautatiekaaranlastia polppipuita. (JaTu)

palteri s. → pauteri.

palvelija s. virkamies; virkailija. Vrt. *public servant*. — Ilmoitus: Meillä (State Bank of Virginiassa) on suomea puhuvia palvelijoita. (SK, 1961)

palvelu s. huolto. Vrt. *service*. — Ilmoitus: W.C. Sarkela. Yleistä kuljetusta. International kuormaautojen myynti ja palvelu. (SK, 1962)

palveluasema s. huoltoasema. Vrt. *service station*.

palvelus s. (asiakas)palvelu. Vrt. *service*. — Ilmoitus: Suomenkielinen palvelus — State Bank of Aurora (SK, 1958) / Pitkäaikaisella palveluksella oletamme osoittaneemme luottavuutemme. (Raivaaja, 1978)

palvelusväestö s. palvelijat, henkilökunta. Vrt. *service staff*. — Ilmoitus: Paras kohtelu, ruoka ja palvelusväestö. (SHOA, 1923)

pampkinpiirakka s. ~ pompkin-. kurpitsapiirakka. Vrt. *pumpkin pie*. — Sitte on pääliruokaa taas, pampkinpiirakkaa. (EsHi)

pamppu s. pumppu. *pump*.

pananas s. ~ pananus ~ panano ~ penaano ~ pinaana ~ pinana ~ pinaani ~ pinaanu ~ pinanus ~ pinanes ~ punaanus. banaani. *banana, bananas*. — Otimme sieltä lastin Keski-Amerikasta pananaksia. (ToNo) / Ja sitte yksi tyttö joka — met Suomesta tulimma yhtä aikaa — oli sitte minun vieraani, ni se sitte osti pinaania. (ElMu) / Mutta siihen aikaan (kun olin lapsi) ei saanu ko joulunaikana orensia ja pinaanoja. (MaVa)

paniikki s. ~ panikki ~ päniikki. pakokauhu; talouslama, romahdus. Vrt. *panic*. — Amerikan teollisuus paniikin seurauksena oli Florell’kin menettänyt miltei kaikki säästönsä ja kiinteistönsä myös. (FA H, s. 100) / 1907—8 oli panikki. Paljon oli työttömyyttä silloin. (FA H, s. 183)

paniikkiaika s. taloudellinen lamakausi. Vrt. *panic + aika*. — Oli se paniikkiaika, sillon oli huonoa. (ToNo)

pankalo s. ~ punkalo. yksikerroksinen, keveästi rakennettu (us. kesä)asumus, huvila. *bungalow*. — Jos ma laitan uuden pankalon, mulle heti satoja taaloja nousee täksi. (ViMa) / Kahren petiruman pankalo (SiLa). // Ilmoitus: Vuokrattavana kahden huoneen pankalo täysin kalustettuna. (Raivaaja, 1971)

pankeeki s. → pänkeeki.

pankhaussi s. → punkkahaussi.

pankrotti s. ~ pänkrutti ~ pänkrutti. vararikko. Vrt. *bankrupt*. — Eihän kaikki kompaniat (= yhtiöt) yhtä aikaa pankrottiin mäne. (JoAn) // Helmikuun 1. päivään mennessä eli siis yhden ainoan kuukauden aikana meni ”pankrottiin” toista tuhatta yritystä. (VS, 1967)

panna v. Vrt. *put*. — 1. panna koulun läpi = kouluttaa. Vrt. *put through school*. — Me teemme niitä (lapsia) niin paljo kuinka me jaksamme elättää ja panna ne koulun läpi.

(LoTi) — 2. panna ulos = tuottaa, valmistaa. Vrt. *put out*. — Stenholmin leipuriliike alkoi panna ulos pullaa ja menekki kasvoi vuosi vuodelta. (SK, 1951)

panni s. → ponssi III.

pansi I s. → pänsi.

pansi II s. → ponssi I.

panssuuna s. → penssoni.

paperi s. Vrt. *paper*. — I. sanomalehti. — Vaukeegin (= Waukeganin) paperi minullen tulee. (EmMä) / Mää aina ostin Sikaakon paperia sitten mitä kulloonkin, Eksääriä eli Tripuunia. (IsSe) // Ilmoitus: Lapatossu on paperi, joka seuraa maailman menoa prikulleen niin tarkkaan kuin sitä seurata kannattaa. (Raivaaja, 1916) / En itse muistanut mennä kuulemaan sitä (konserttia) vaan Conneautin paperista näyttää että oli paljon väkeä. (AU, 1975) / Minä tässä lähetän yhden leikatun paperin (= lehtileikkeen) joka kertoo vähän minun suden ajostani. (FA H, s. 16) — 2. aine, tutkielma. // → peiperi.

paperikaara s. sanomalehtien kuljetusauto. Vrt. *paper + car*. — Tulot lahjoitetaan paperikaaraa varten. (TE, 1967)

paperimylly s. paperitehdas. Vrt. *paper mill*. — Minä menin (työhön) Reetrakan paperimyllylle. (ViLe) // Sielä (Cloquetissa) on isoo paperimylly ja suuri tulitikkutehras, johna suomalaaset käy töis. (V-J, s. 304)

paperinäpkin s. paperinen lautasliina. Vrt. *paper napkin*. — Nyt kun käytetään niin paljon paperinäpkin, silloin oli liinaset näpkimet. (LyKa)

paperipuulooti s. paperipuukuorma. paperipuu + *load*.

papi s. isä, isi. *pappy*.

papkoorni s. ~ popkoorni. paahdetut maissijyvät. *popcorn*.

paplari s. poppeli. *poplar*.

paras kuin koskaan parempi kuin koskaan, kaikkien aikojen paras. Vrt. *the best ever*. — Ilmoitus: Me myömmä parhaita kenkiä kuin koskaan. (Raivaaja, 1906)

parasmies s. (häissä:) sulhasen todistaja, sulhaspoika. Vrt. *best man*. — On yhtä monta niitä parastamiestä sanotaan ku on morsiusneitoa. (MiEs) // Puce Miller täältä oli alttaripoikana, Kurt Miller Columbus O. oli parhaanmiehenä. (AU, 1976)

parka s. hupputakki, anorakki. *parka*. — Toi mulle — lahjana kanaatalaasen komian puo-

liturkin, jota sanotahan ”parkaksi”. (V-J, s. 352)

parkata v. paikoittaa, pysäköidä (auto). *park*. — Ja sitten mää auton parkkasin siihen katoksen alle. (OIII) / Minä olin parkkaamassa kaaraa ku oli paha ilima, puhistamassa vinsiiliä (= tuulilasia). (KaHe) // Meidän siellä ollessamme oli katu aivan mustana kansaa eikä kaaraa saanut parkattua minnekään vaan piti kierrellä ympäriinsä. (AU, 1967) / Kyllä on tilaa parkata kaupungissa sunnuntaiaamuna. (AU, 1967) / Erityisesti huomautetaan, että autoja ei saa parkata sunnuntaisin Central Parkiin. (NU, 1967) / Kun auto on parkattu lentokentällä isoissa kaupungeissa, niin se kortti on kuin opas varkaille ja sisään murtajille. (TE, 1967)

parkinlotti s. pysäköintialue. *parking lot*. — Minun haussi on hospitaalin parkinlotta vastapäätä. (LoTi)

parkkaus s. pysäköinti. Vrt. *parking*. — On niin vaikaa tämä parkkaus täällä alakaupunkilla. (MiEs) // Kysymystä siitä mistä löytyy riittävästi tilaa parkkauksille uusille asutusmaille. (AU, 1967)

parkkausalue s. pysäköintialue. Vrt. *parking place*.

parkkauskomitea s. paikoituksesta huolehtiva (työ)ryhmä. Vrt. *parking + committee*. — Parkkauskomitea ilmoitti että tänä sesonkina ei tarvita enään parkkausmiehiä. (Ind, 1967)

parkkausmies s. pysäköinninvalvoja. *parking + mies*.

parkkauspaikka s. pysäköintipaikka, -alue. Vrt. *parking lot, parking place*. — Työläiset eivät saaneet parkkauspaikkaa autoilleen. (TE, 1967) / Järven ranta puhdistettiin, parkkauspaikka ja urheilukenttä laitettiin. (FA H, s. 320) / Rakennuksen yhteydessä myöskin on autojen parkkauspaikka ja leikkitarha lapsille. (AU, 1976) / Kaupunkimme oopperatalo on purettu ja tilalle tulee parkkauspaikka. (AU, 1976)

parkkaustila s. pysäköintitila. Vrt. *parking space*.

parkki s. ulkoilu- tai retkeilyalue, puisto. *park*. — Täällä hallituksen puolesta laitetaan iso parkki (telttailua varten). (AiMä) / Täällä on hyvät yleiset parkit, missä saa kämpätä. (ToJa) / Minä vein minun äiti ja vaimo ja lapset Saima-parkkiin. (KaTe) / Me käveltiin vain silloin ja kuljettiin ja menttiin parkkiin

ja istuthiin ja tanssittiin vähä siellä. (JaHe) // Ilmoitus: Viimeinen kenttäjuhla tänä kesänä Ulmer Parkissa. (Raivaaja, 1916) / Silloin sunnuntaina on hyvä ajaa jo sinne kirkkoon jumalanpalvelukseen ja sieltä sinne kauniiseen parkkiin juhlille. (NU, 1967) / Kolmen eekkerin parkissa työntouhua: Lauantai-illan tansseissa ilmoitti parkin pikakomitea, että sunnuntaina mennään joukolla tekemään puhdistusta y.m. korjaustöitä parkissa. (TE, 1967) / Kirkon piknekki pidetään elokuun 13. pnä kello 6 illalla townshipin parkissa. (AU, 1975)

parmentti s. → apartamenti.

parlori s. → paarla.

paroli s. ehdonalainen vapaus. *parole*. — Oikeutti kahdeksalle elinkautiselle oikeudet anoa ehdonalaisiksi, joten heidät voitane jossakin parolijärjestelmän mukaisesti vapauttaa. (Ind, 1967)

parooni s. suuri teollisuusjohtaja, magnaatti, pohatta. Vrt. *baron*. — Hiilenkaivajien ja hiihparoonien välillä ei vielääkään ole sovintoa saatu aikaan, sillä paroonit ei suostu nostamaan yli siitä, mitä he ovat ennen tarjonneet. (Työmies, 1916)

parpuri s. parturi. Vrt. *barber*.

parpurisappa s. ~ parpurisoppa. parturinliike. *barbershop*. — Palon Jussi piti Artturissa parpurisappaa. (ViOj)

parrikoida itsensä v. ~ barrikoida. sulkeutua, linnoitautua jhk. *barricade*. — Vähän kaupungista ulkona 25 v. mies barrikoi itsensä pizzakoppiin sillä hänet aiottiin ajaa pois liikkeestä. (AU, 1976)

parseli s. ~ parsseli ~ passeli. paketti, käärö. *parcel*. — Lähetin pienen parselin vanhaan maahan. (JuHä)

parsilli s. ~ persilli. persilja. Vrt. *parsley*.

parsnippi s. → paarsnippi.

pasiseeri s. ~ pasaseeri ~ pasaseerari ~ päsi-seeri ~ passinkeri. matkustaja. Vrt. *passenger*. — Viätihiin (marjoja myytäväksi) sinne tatsuunaalle ja tuli pasiseerijuna ja pasiseerit, ihmiset osti meiltä. (JaHe) / (Kuubalaiset) pitivät passinkerejä hostitseina. (HePe) // Taisi siinä toisekki pasaseerarit hätkähtää. (V-J, s. 395)

pasiseerijuna s. ~ päsi-seeri-. matkustajajuna. Vrt. *passenger train*. — He kun olivat ottaneet silloin n.s. Hooverin aikana pommikyytiä pasiseerijunassa heitä oli ollut toistakymmentä miestä siellä vesisäiliön päällä ja ko-

lisäiliön sivuilla. (AU, 1967)

pasiseerivaunu s. ~ päsi-seeri-. matkustajavaunu. Vrt. *passenger car*.

paskettipallo s. → paskettipallo.

passeli s. → parseli.

passi s. ~ possi ~ pussi. linja-auto. *bus*. — Sieltä otin sitte passin ja menin Ylihärmään. (ErVi) / Minä oon ajanu monta vuotta koulupassia. (JaPe) / Sitte taas se (mies) meni (= jäi) passin ala, passi vei sitä neljäkymmentä jalakaa. (SaMo) / Veljeni Vili Janssoni ajo passia kansa. (KaJa) / Nyt ajaa possit lapset kouluun. (RuHi) / Kolme kertaa viikossa mentiin pussilla toiseen kouluun. (TuMo) / Sillon koulussa ei ollu posseja. (LiBa) / Oli-ko se treini vai possi (joka toi puhujan määrämpähän), sattuu (= ehkä) se oli treini? (MiLe) / Possi ei kulje sunnuntaina. (OINi) / / Iloitsemme että voimme ostaa uuden bussin Ford Vanin lasten ja nuorten kuljettamiseen. (AU, 1975) / Oli vapaa bussi kyyti Tapiolasta, Community bussilla. (AU, 1975) / Me tuumma bussiautolla eli ”passilla” niin kun ne täällä sanoo, heti hakemhan. (V-J, s. 87)

passikulku s. linja-autoliikenne. *bus* + kulku. — En minä tiijä onko sinne passikulukua. (RuHi)

passiliike s. linja-autoliikenne. *bus* + liike. — Ei siellä (Suomessa) oo enää ninkun oli ennen, siellä on se passiliiket. (KuSa)

passilinja s. ~ pussi-. linja-autoreitti. *bus* + linja. — Ilmoitus: Farmi myytävänä pussilinjavarrella. (Raivaaja, 1951)

passinkeri s. → pasiseeri.

passintippo s. ~ possin-. linja-autoasema. *bus depot*.

passitus s. ~ bussitus. linja- autokuljetus; (erik.) koululaisten yhteiskuljetus rotuerottelun lopettamiseksi. Vrt. *bussing*. — Koululaisten ”bussitus” viime aikoina kautta mantereen on saanut paljon huomiota osakseen. (AU, 1976)

patakäntki s. keiton ympärille kokoontunut kulkurijoukko. *pata* + *gang*. (Sirola)

patentti s. → pätentti.

pateerata v. → paateerata.

patlari s. ~ patleri ~ potlari ~ butleri. hovimestari (etenkin yksityistaloudessa). *butler*. — Ja se patleri tuli käskemään sissään. (OIII) / Se oli sitten oikeen juoppo se potlari. (ElSe) // Ilmoitus: Halutaan nainen yleiseen taloustyöhön päivisin. Myös keittäjä ja butleri. (Raivaaja, 1956)

patrikki s. ~ patrikki. peltopyy. *partridge*.

patrioottipäivä s. virallinen juhlapäivä Lexingtonin taistelun muistoksi (1775). Vrt. *Patriots' Day*. — 19 p. huhtikuuta Patrioottipäivä: Massachusetts, Maine. (SHOA, 1911)

patrullimies s. passipoliisi. Vrt. *patrolman*.

patteri s. ~ pätteri ~ pätri. paristo, akku. Vrt. *battery*. — Patterini oli niin alhaalla (= lopussa). (SiRi)

patterikorjausliike s. akkuhuoltamo. *battery + korjausliike*.

patteripalvelus s. akunhuolto. Vrt. *battery service*.

pau-au s. intiaanien juhlamenot (mm. rituaalitanssi); kokous. *powwow*. — Ne (intiaanit) anto sitä pau-auta. (HiHa) / Esim. Chippewaintiaanit viettävät pau-auta Red Laken rannalla tanssien mm. ”jänistanssia” ja ”preerikantanssia”. (JoBl)

pauna s. painomitta: 454 g. *pound*. — Ne pani (myytäväksi aiotun voin) vain voipaperiin niinku kriimerissäkin, paunan tai kilon pakettiin. (IiVe) / Pauna on kuustoista aunssia. (ArRi) / Mutta sitten ne saa joskus tuollaasia viidenkymmenen paunan kalojaki. (JuIl) // On syöty kalat, kanat ja kinkut, lihottu kymmenisen paunaa. Otetaan nyt liiat paunat pois yhtä nästisti kuin ovat tulleet. (AU, 1967) / Lapsi painoi yli seitsemän paunaa ja Jeanine sai veljen. (AU, 1975) / Ja ne mansikat mitä me söimme! En ole ikinä nähnyt niin suuria. Niitä myytiin paunakaupalla, kun ei niitä mahtunut quarttiin kuin kaksi tai kolme kappaletta. (AU, 1975) / Oli opittava jaardit, mailit, paunat, gallonat - - . (FA H, s. 181) / - - ja paistoivat satoja paunoja kuhaa rannalla, joten suuri yleisö tuli ravituksi. (AU, 1976)

paunssata v. hyppiä, ponnahtaa; hypyyttää; heittää (ulos). *bounce*. — Paunssaa peipiä polvella. (HePe) / Paunssaa se räyhääjä ulos! (HePe)

paut adv. ~ apaut ~ äpaut ~ öpaut ~ epaut. noin, suunnilleen. *about*. — Se on minua paut kahreksan vuotta vissiin vanhempi. (AkHa) / Siitä oli paut kaks kolme plokia (= korttelia) siihen. (OIII) / Paut kolmen jaartin niin levuutta mennähän (kaivoskäytävässä). (SaKu) / Olimme siellä apaut 10 vuotta. (SiLa)

pauteri s. ~ palteri. *powder*. — 1. ruuti, dynamiitti. — Paljonko keissis (= laatikossa) on pauteria? (YrVe) / Sitten ne pani semmosen pauterin niihin reikiin ja sitte ne ampu ne fiu-

silla (= sytytyslangalla). (HePel) / Silloin otettiin palteria ja sillä ammuttiin kannot. (JeLa) — 2. jauhe, pulveri; puuteri, talkki. — saippuapauteri = pesupulveri. / Panen tässä näitten kuuluisiksi tulneiden Vilska Hair Elixir hiuslääkkeen ja jalkapauterin Charm Pederman ilmoituksen tähän lehteen. (AU, 1967) / Kun hän osti jalkapauteria, niin kun sanoin hänelle sen hinnan, niin hän vastasi, että eihän se tyyristä olekkaan. (AU, 1967) / Mutta offiiseissa ja stooreissa ne vain ovat muutamalla taalalla kuussa ja panevat rahansa pauteriin, silkkiin ja piutisappaan. (Josua, s. 39)

pautsi s. säkki, pussi. *pouch*.

pauveri s. voima. *power*. — Ei niillä (työnantajilla) o enää niin paljoo pauveria, se on nyt niiltä niska poikki jo koko lailla. (KaVe)

pauverikomppania s. ~ pauerkomppania. voimayhtiö, sähköyhtiö. Vrt. *power company*.

pauverisaha s. moottorisaha. *power + saha*. — Nythän se kuulostaa että ne on pauverisahat siellä (Suomessa) niinku täälläki. (KaMö)

pauverisirkkeli s. ~ paueri-. moottorisirkkeli. Vrt. *power circular (saw)*. — Sitte ku tuli pauerisirkkelit, niin isot rankaläjät hakathin ja kängillä sahatin. (FrNo)

peikingpauteri s. ~ peiking-. leivinjauhe. *baking powder*.

peemaisteri s. (tehtaan) kassanhoitaja, palkan maksusta huolehtiva henkilö. Vrt. *paymaster*. — Mä muistan ku peemaisteri sanoo minulle. (JuIl)

peerlessmyynti s. alennusmyynti, jossa huimat alennukset. Vrt. *peerless sale*. — Ilmoitus: Peerless-myynti alkaa maanantaina - - . Musliinisia ja flanellisia aluspukuja, pitsi-koristeisia ym. Myöskin suurella alennuksella pukuja, takkeja, turkistavaroita. Tulkaa ajoissa niin säästätte rahaa. (Raivaaja, 1916)

pehmeähiili s. rasvahiili. Vrt. *soft coal*. — Suurin työselkkaus oli edellisvuodelta jatkunut pehmeähiilen kaivajien lakko. (SK, 1929)

pehmeäjuoma s. ~ pehmoset juomat (plur.). virvoitusjuoma(t). Vrt. *soft drink*.

peikata v. leipoa. *bake*.

peiken s. ~ peikeni ~ peikkeni ~ peeken ~ peekken ~ peekkeni. savukytki, pekoni. *bacon*. — Miksikä sitä peekentä Suomes sanotaan, sitä silavaa? (LyKa) / (Aamiaisruokana) pruukaa olla peikentä ja millon mitäkin satuu olemaan kotona minä laitan. (MaVa) /

- Sieltä sai kaikki hakia jauhoja ja tätä siankyljystä, jota ne nimittää täällä peekken. (LoTi)
- peikkeri** s. ~ peekkeri. leipomo. *bakery*.
- peilari** s. paalituskone. *baler*.
- peilata** v. paalittaa, niputtaa. *bale*. — Hevonen kiersi ympäri kun se peilas heiniä. (AnHol)
- peili I** s. paali. *bale*. — Poika teki taas yli 600 peiliä heiniä. (JaPo) / (Puhujan pojan koneistetusta farmista:) Sillä on semmonen (kone) joka heittää heinäpeilitki sinne trokkiin ettei tarvitte (käsin nostella), se on vain se kone siinä trokin vieressä ja se pikkaa peilin pelolta. (AmHe)
- peili II** s. ämpäri, sanko. *pail*. — Silloin se (lehmä) potkasi mua että peili lensi toiseen seinähän. (SeFr) / Hiljakkoin, ei oikein pitkää aikaa, löytyihin roskapeilistä, oli pieni lapsi (heitetty) sinne roskapeilihin. (IsSe) / (No missä se velli sinne niitylle viethin?) Peilillä, sitä sanottiin sangooksiksi, eli oli sellaaasia suuria kansipeiliä niillä. (SaHa) / Peiliillä kannettiin kokkikämppään vettä. (EdPy) // Yhdyssanoja: kansi-, karpetsi-, lasku-, lunssi-, roska-, sloppi-, solku-, tineri-, vesipeili.
- peimentti** s. maksu. *payment*. — Tein eilen viimeisen peimentin morkettiini. (SiRi)
- peinkilleri** s. ~ pain-. särkylääke. *painkiller*.
- peintata** v. maalata. *paint*. — Seinä pitää praimata (= vetää pohjaväriä) esti ennenkö peintataan. (TeSe)
- peinttari** s. maalari. *painter*.
- peioffi** s. ~ peiohvi. palkanmaksu, tilinteko; lopputili. *payoff*.
- peiperi** s. paperi. *paper*. — Lahjat räpättiin kauniiseen peiperiin. (LaSu) // → paperi.
- peipi** s. vauva, pikkulapsi, pienokainen. *baby*. — Sitten meille vasta ensimmäinen peipi syntyy. (LeNo) / Se peipi mikä jäi äitiltä pieneksi (äidin kuollessa), semmonen neljän viikon, ni se minun täti hoiti sen. (HiTa) / Ja Ruupeni, tämä poika oli vielä semmonen pikku peipi. (HiSa) / Hälle (äidilleni) jäi kuuvan viikon vanha peipi. (MaSi) // Ei tarvitse mitään Collegea kun alkaa peipin taipperia pesemään. (AU, 1967) / Koulussa opettaja kysyi pikku pojalta että minkä asian puolesta heillä ollaan. Niin poika vastasi: ”Äiti demokraatti, isä republikaani, peipi on märkä, lehmä kuiva, ja minä en paljon perusta mistään.” (AU, 1975) / Mrs. J. Nevala ja tyttäret Alice ja Marian kävivät lännellä Oregonissa kylässä ja toivat tyttären Mrs. Parry Smithin ja peipin kylään tänne. (AU, 1975)
- peipilaulu** s. lastenlaulu. *baby* + laulu. — (Minulla on hyvä lauluääni) mutta minä en muista oikein niitä peipilauluja. (SaMo)
- peipipoki** s. ~ peipipoka. lastenvaunut. *baby buggy*. — Pussaa peipipoki petiruumasta kitsiin (yleisesti käytetty lause amerikkansuomea luonnehdittaessa). // Amerikan tytöissä on kaikissa kaaratauti ja jo se on sinuunkin istunut. Älä huoli, saat vielä kaarankin — peipipokin. (Josua, s. 8)
- peipsisaueri** s. juhla, jonka odottavan äidin sukulaiset ja ystävättäret järjestävät synnytyksen lähestyessä kerätäkseen lapselle ”kummilahjan”, ts. vaatteita, ruoka-astioita yms. *baby shower*.
- peipisitata** v. olla lastenvahtina. *baby-sit*.
- peipisittari** s. ~ -sittari ~ -sitteri ~ -setteri ~ -settari. lapsenvahti. *baby-sitter*. — Mutta minä olin sellaaasena peipisittarina. (LoTi) // Olin taas kaksi viikkoa tyttären ja vävyn talolla peipisitterinä, vaikka ei ne peipit ole enää pieniä, melkein täysikasvaneita. (AU, 1967)
- peirooli** s. ~ peirolli ~ peirulli. palkkalista. *payroll*.
- peisementti** s. rakennuksen perusta; kellarikerros. *basement*. — Emäntä sano jotta mennä hakemahan peilin peisementistä. (LeNo) / Siellä (sairaalassa) on yksi sokia mies joka runnaa sitä kaffilaa siellä peisementissä. (OINi) / (Pyörremyrsky) haussin vei kokonansa ettei jääny muuta (kuin) peisementti. (FrNo) // Asuinhuoneesta menöö portahat ”peisementtiin”, se on lämmin ja valoosa, niin että siellä on mukava työskennellä. (V-J, s. 348)
- peispallo** s. baseball; pesäpallo. Vrt. *baseball*.
- peistri** s. leivonnainen. *pastry*.
- peistrikokki** s. kondiittori. Vrt. *pastry cook*. — Hän on peistrikokki, semmonen, paistaa kaikki pait. (LoTi)
- peistrintekijä** s. leipuri, kondiittori. *pastry* + tekijä.
- peitei** s. palkkapäivä. *payday*. — Ei ole peiteitä ollu. (JaKa)
- peitsi** s. (kirjan) sivu. *page*. — Puukasa (= kirjassa) on monta peitsiä. (LaVi)
- peivata** v. ~ peevata. päällystää katu (esim. asfaltilla). *pave*. — Kadut olivatten kyllä peivattu, ainakii Heinolan kadut olivatten peivattu. (EdNe)
- peivi** s. katukivi. Vrt. *paving* (stone).

peivimies s. katukiven hakkaaja. Vrt. *paving* + mies.

peivinki s. kiveys, päällyste. *paving*. — (Ennen vanhaan) ei mitään tervetietä (ollut) eikä peivinkiä niinku nyt on. (JeLa)

peivitie s. päällystetty tie. *pave* + tie. — Ei ne (tiet ennen) peiviteitä ollu niinkun nykyään. (OtLe)

peivmentti s. kiveys; päällystetty tie. *pavement*.

pekki s. tilavuusmitta: n. 9 litraa. *peck*.

pellata v. → petlata.

pelletti s. ~ päletti. puriste, pilleri, kuula, pallo. *pellet*. — Oorilaiva tyhjentää kalkkikivilastin tai kivihiililastin samoin kuin rautaööri ”pelletti”-lastiakin 5.000 tonnin nopeudella tunnissa. (Ind, 1967) / Ja joka sorttia (kananrehua) vielä prässätynä eli ”pälettinä” kuin makaroni. (V-J, s. 93)

peltimylly s. ~ pellimylly. peltitehdas. Vrt. *pelti* + *mill*.

peltistouvi s. kamiina. *pelti* + *stove*.

peltti s. *belt*. — 1. vyö. — Oli sininen puku ja valkoinen kaulus ja valkoinen peltti. (EmLa) — 2. kuljetushihna kaivoksessa (*conveyor belt*). — Peltti vie oorikiven myllyyn. Missä minä olin työssä, oli tämä peltti, siis myllyn ja saf-tihaussin väli, noin 50 metriä pitkä. (ToKa)

penetinkärkyt s. plur. nelipyöraiset kumipyöräkärkyt, joita käytettiin pula-aikana (nimi johtuu sen aikaisesta pääministeristä). *Bennett* + kärkyt.

penetsait s. ~ penetsaitis. umpisuolentulehdus. *appendicitis*. — Oon minä kitunukki, kerran leikattiin penetsait ja se monta vuotta vaivasi minua sitten jälestä, mutta siihen se parani. (PeHy)

penetsilla s. penisilliini. *penicillin*. — (Minkämoiseen tautiin mies kuoli?) Minä otaksuin sitä ku sille annettiin penetsillaa ja minä otaksuin niin ettei se penetsilla sopinu sille. (OISi)

pens s. Ison-Britannian ja Kanadan kolikkoja (*penny*: plur. *pence*). Vrt. *sixpence*. — Yksi selvä esimerkki siitä (demokratiasta) on Penguin kirjasarja, joiden hinta kerran oli kuusi pentsiä. (SK, 1949).

pensseli s. ~ penssili. (lyijy)kynä. Vrt. *pencil*.

penssoni s. ~ pensoni ~ penssonni ~ pensseni ~ pensummi ~ pessuuni ~ panssuuna. eläke. Vrt. *pension*. — Minä oon ollu penssonilla jo likelle neljatoista vuotta. (MiHi) / No ei mitään muuta (tuloa ollut) kun niin että se pieni pensseni vaan tuli sitte. (MaMo) / Ne ei

minulle antanu (pula-aikana avustusta) kun minä sain kuvermentilta sitä penssummia vähä, veteraaniavustusta. (JuHy) / Kaksikymmentä vuotta ku hän jaksaa vielä olla, ni se saa hyvän pessuunin. (ImAu) / Hän sai yheksän taa-laa veteraanin panssuunaa. (AiKä)

pentata v. → spentata.

pentersi s. → fenteri.

peonikukka s. pioninkukka. *peony* + kukka. — Taivas on sininen ja valkoinen ja peoni kukat kukkii. (AU, 1975)

peppi s. puhti, sisu, tarmo. *pep*. — antaa peppiä jollekulle = virkistää jotakuta. (Alanne) / Siinä miehessä on peppiä (= toimintatarmo). (Alanne) // Aikomukseni oli olla tästä kirjoituskoneesta pois jonkun aikaa siksi kunnes saisin uutta peppiä. (AU, 1967) / Että kuin-kako hän voi? Niin täynnä ”peppiä”, ettei hänen ikäisensä miehen juuri enemppä sovikaan. (Ind, 1967)

peppinen a. pirteä, tarmokas. Vrt. *peppy*. — Hugo on yhtä elämänhaluinen ja ”peppinen” kuin Imatraa perustettaessakin. (SK, 1942)

perhekoti s. omakotitalo. Vrt. *one-family house*. — Ilmoitus: Glenhornin osassa kaupunkia siisti viiden huoneen perhekoti, hinnalla \$ 1800. (Raivaaja, 1941)

perhesateensuoja s. iso sateenvarjo. Vrt. *family umbrella*. — Näin Sannan käyvän suruttomien askelin edelläni heilutellen suurta perhesateensuojaa kädessänsä. (Hedman, s. 60)

perhetalo s. omakotitalo. Vrt. *one-family house*. — Esimerkiks nyt tuommonen pieni perhetalo ku se tulee niin paljo maksaan. (EeOr) // Ilmoitus: Neljän huoneen perhetalo myytävänä suoraan omistajalta. (Raivaaja, 1921)

permetti s. → pörmitti.

persilli s. → parsilli.

persoona s. henkilö, persoonallisuus, olemus. Vrt. *person*. — Te voitte lempiä ainoastaan sitä miestä, jonka persoona herättää teissä rak-kautta, mieltymystä ja ihailua. (Herneshuhta, s. 182)

persoonallinen a. yksityinen, yksityis-, henkilökohtainen. Vrt. *personal*. — On järjestetty puhetilaisuus Castron entiselle persoonalliselle lento-ohjaajalle. (TE, 1967) / Lehdessä on jo julkaistu kertomus Suomi Konferenssista niin panen tähän vain vähän persoonallisia huomioita. (AU, 1981) / Meillä olisi niin paljon kerrottavaa persoonallisia asioita. (Josua, s. 57)

persoonaviha s. henkilökohtainen kauna. *person(al) + viha*. — Älkää viitsikö sotkea persoonavihojanne yhteistoimintamme kanssa, vaan tartukaa yksimielisesti ja tarmolla toimintaan. (Työmies, 1916)

perukka s. (syrjä-) seutu, kylä. — Meidän perukalla = kotipuoleessa.

perukkalainen s. samalta seudulta kotoisin oleva.

peräsulka s. lentokoneen takasiiveke. Vrt. *tail fin*. — Sen peräsulka on yli 63 jalkaa korkea, korkeampi kuin 5-kerroksinen rakennus. (Ind, 1967)

pestä kultaa huuhtoa kultaa. Vrt. *wash gold*.

petata v. lyödä vetoa; taata. *bet*. — Mä pettaan (että) siltä (autoilijalta) meni taijeri (= puhkesi kumi). (HePet) / Mä petaan jotta kaikki on oorait. (EsAl)

peti s. vuode, sänky. Vrt. *bed*. — Se (mieheni) oli melkein petissä ettei se pystynyt paatiruumaan eres (menemään). (HiTa) // Nyt on ensimmäinen päivä kesäkuuta ja tässä pedin laidalla odottelen aamiaista. (AU, 1975)

petientekijä s. vuoteiden sijaaja (asuntolassa). Vrt. *make beds*.

petikamari s. makuuhuone. Vrt. *bedroom*.

petikääsi s. pikkurahat, vaihtorahat, vaihtokassa. *petty cash*. — Kauntaatko (= lasketko) sinä tämän petikääsiin? (HePe)

petipaannari s. vuode- tai huonetoveri. Vrt. *bed + partner*.

petipeite s. (päivä)peite. Vrt. *bedspread*. — Petipeitteet kaikki kastu ja matressit. (OIII)

petipää s. vuoteen pääty. Vrt. *bed end*. — Petipäästä kastu että lähti maali niistä pois. (OIII)

petiruuma s. makuuhuone. Vrt. *bedroom*. — Oo, siinä oli vaan kolome (huonetta), niinkun petiruuma ja istumaruuma. (MaLa) / Siinä kolme — neljätoista tuhatta dollaria tulee maksaan semmonen kahen petiruuman haussin. (EeOr) / Ja sitten kaksi petiruumaa ylhäällä. (KuKa) / Meidän petiruuma oli alisella. (KaHi) / Mulla on tuolla mun petiruumas se vanhan Kyrön kirkon kuva. (MaHo) / Siinä haussin oli petiruuma tuas pääs ja kitsi täs pääs. (FrNo) // Ilmoitus: Myytävänä petiruuman kalusto viikon ajalla. (Raivaaja, 1911)

petlari s. ~ petleri. kaupustelija, kulkukauppias. *peddler, pedlar*. — Ne petlerit oli niinkun ennen laukkuryssät ollu Suomessa. (AmBa) // Ilmoitus: Te jotka olette ostaneet pukukankaita petlereilta tuokaa ne meille tehtäväksi

elokuulla. (Raivaaja, 1925) / Tuossa ovella kävi joku harjakaupustelija. Mainitsen tämän vain sen takia, että nykyaikana ei noista ovelta ovelle petlereistä näytä kukaan paljon perustavan, vaikka eläähän heidänkin täytyy toimimalla jotakin. Siellä korvessa ennen sitä oikein odotettiin petlereitä, heillä kun oli aina jotakin erikoisempaa toimittamista. (AU, 1967) // Yhdyssanoja: kura-, resupetlari.

petlata v. ~ pellata. kaupata, kaupustella. *peddle*. — Minä menin takaasin maitorauntille, petlasin maitua seitsemän vuotta vielä. (JaMä) / Minä oon vieny paljo kaupunkiin voita. Klokeelle, sinne petlasin. (AnPy) / Mä pellasin paperia haussista haussiin (poikasena ollessa rahaa ansaitakseni). (AlMä)

petlaus s. ~ petлуу. kaupustelu. Vrt. *peddling*. — Minäkin oon monta kertaa ollu lihan petluulla ennen. (JaPe)

petroleumi s. raakaöljy, petroli. *petroleum*.

petroleumikone s. petrolikäyttöinen moottori. *petroleum + kone*. — Kummallisin laiva, mitä vielä on nähty Portage-järvellä. Se kulkee petroleumikoneella. (Työmies, 1911)

pettäjä s. ranskalainen. Vrt. ? *traitor*. — Kanaatan suomalaaset ”rannasta rantaan” käyttävät ranskalaasista sielä vain nimitystä ”pettäjät”. Eräs asiantuntija selitti, että se on vanhaa perua Pohjois-Amerikan vapaussoran ajoilta. Kanaata oli silloin Ranskan alusmaa, eivätkä ne yhtyneet USA:n itsenäisyystaisteluun. (V-J, s. 129)

peörsi s. ~ peörssi. päärynä. *pear-s*. — (Teillä on tässä jaartilla äpylipuita.) Joo, me oomma tähän kylyväny äpylipuita ja plummipuita ja meillä on piitsiä ja peörsiä. (MaVa)

piasa s. (taloa kiertävä) kuisti. *piazza*.

pienivilja s. ~ pikkuvilja. muista viljakasveista kuin maissista käytetty nimitys. Vrt. *small grain*. — Ne kasvatti sielä pientä viljaa niinku nisua. (EdWi)

piffi s. ~ piiffi ~ biiffi ~ pihvi. naudanliha. Vrt. *beef*. — Jotku käyttävät jauhettua lihaa, porkkia (= sianlihaa) ja biiffiä sekaasin. (MiEs) / Se (äiti) keitti niinko pihviä elikkä sitte kanan lihaa. (EsHi)

piffikarja s. ~ pihvikarja. lihakarja. Vrt. *beef cattle*. — Missä kasvatetaan niin sanottua piffikarjaa. (ViSa)

pifsteeki s. häränpihvi. *beefsteak*.

pihamies s. puutarhuri; talonmies. Vrt. *yardman*.

piikapäivä s. kotiapulaisten vapaapäivä. — Sitteen torstaisin se Amerikan ”piikapäivä”, jolloin varsinkin naiset kerääntyvät toisiaan tapaamaan. (V-J, s. 130).

piilakämpä s. metsätyömaa, jossa puita kuoritaan. Vrt. *peeling camp*. — Olin kesät piilakämpällä, talavet roffikämpällä. (JaKo)

piilapuu s. kuorittu puu, esim. paperipuu. Vrt. *peeled* + puu.

piilata v. kuoria (puuta, perunoita). *peel*.

piinatsi s. → pinatsi.

piippu s. putki, (vesi)johto. Vrt. *pipe*.

piippu-urut s. urut. Vrt. *pipe organ*. — Ilmoitus: Johnson Mortuary. Meidän toimistomme antaa huolellista ja arvokasta hautauspalvelua varsin kohtuullisin hinnoin. Nykyaikainen kappeli. Piippu-urut. (SK, 1947)

piirata v. kurkistella, tähyillä. *peer*.

piiri s. olut. *beer*. — Mulla oli pikkusen piiriä päässä. (AlKo) // Kelpas sitä sitte löylyn päälle kylmää piiriä juora. (V-J, 353)

piiriakentti s. olutkauppias. Vrt. *beer agent*.

piirikeissi s. ~ piirikessi. (24 pulloa sisältävä) olutkori. Vrt. *case of beer*.

piiriklasi s. ~ piirilasi. olutlasi, lasillinen olutta. Vrt. *beer glass, glass of beer*. — (Haastateltava ei juo mistään hinnasta:) Vaikka annetas sata tollaria ja piirilasi niin kyllä siihen jäis se sata tollaria sen puolesta. (TaOl) // N’otten mä tienny, mitä se oli, mutta kyllä piiriklasi sen päälle maistui paremmalta. (V-J, s. 175)

piirikäki s. pieni oluttynnyri. *beer keg*. — Ja sitten pantihin juhlat pystyhyyn, lämmitettiin suomalaan sauna, tuothin sinne isoo ”piirikäki” (tamminen oluttynnöri). (V-J, s. 212)

piirilaisi s. oluentarjoilulupa. *beer license*.

piiripaari s. olutkapakka. *beer bar*.

piiripaartit s. plur. juhlat joissa tarjoillaan olutta. *beer party*. — Niillä (paikallisen koulun oppilailla) on sitte kuulkaa ni lopettajaispaartit näissä leekin rannoissa, ne piiripaartit. (MaSa)

piissi s. pala, osa. *piece*. — Anna piäni piissi paista. (NiVä)

piitata v. *beat*. — 1. lyödä, piestä. — Ne (lapset) lupasi jotta he piittaa sen, hakkaa sen (pojan). (LoTi) — 2. voittaa, olla parempi tai etevämpi. — Kolme vuotta sitten minä olin (sellaisessa kunnossa) että jos en minä ois kaatunu, minä piittäisin sinun juoksussaki. (JuPo) / Sen pitää olla hyvä joka intin piittaa poottikyytissä. (HiHa) / Suomalaiset itte piti ittesä

lujemmalla, ku ne tahto piitata kaikki toiset, niiden piti olla vähän parempia kun muut oli. (ViHä) — 3. petkuttaa, puijata; matkustaa ”pummilla” (ilmaiseksi). — Oli pulavuasina kulkenu piittaamalla ja nyt on aika verestää vanhoja muistoja. (EsAl) / Miehiä meni rannasta rantaan (ts. Atlantin rannasta Tyynenmeren rantaan) piittaamalla. (LyVa) // Tapani oli näet piitata eli pommata eli ottaa ripakyytiä, ja jos ei matkustaminen aina ollutkaan niin turvallista, tuli se halvemmaksi. (Lindewall, s. 29) / (Eräs nuorukainen) työttömänä yritti ”piitata” (ajaa ilmaiseksi) junan vaunun alla, putos ja kuoli. (V-J, s. 163)

piiteri s. → spiiteri.

piitnikki s. nuorisosta käytetty halventava nimitys, ”lättähattu”. *beatnik*. — Se (poika) oli vähän semmonen miten ny sanottaisiin, niinkun piitnikit. (OIII)

piitsi I s. punajuuri. *beet-s*. — Minä sain jo (ensimmäisenä syksynä puutarhasta) tumeetoitakin aivan pusselittain ja piitsejä ja käresejä ja kaikellaista pikku kylvöä. (IiHy)

piitsi II s. ~ piitsis ~ piitses. persikka. *peach, peaches*. — On kännätty piitsiksiä, plommia ja tehty äpylijeliä. (AlSa) / Olin viikon päivät piitsiä pikkaamassa puista. (HeSa)

piitsi III s. hiekkaranta, merenranta. *beach*.

piittailla v. matkustaa ”jäniksenä”, vapaakyydillä. Vrt. *beat*. — Hän (puhujan Amerikasassa tapaama suomalainen) ihmetteli että kun mä oon vanhanmaan mies enkä yhtään sanaa osaa (englantia) että: ”Sulla on ollut paljo siua että lähtee yksistäs tänne piittaileen ja otetaan kyytiä.” (UrRa) // Olihan nyt toki työtä, ei tarvinnut Antin ”piittailla” tavarajunissa paikasta toiseen, kuin niin monen muun. (Aikamme n:o 3/1986)

piittari I s. salamatkustaja, ”jänis” (vars. rautateilla). Vrt. *beat*.

piittari II s. vatkain. *beater*.

piitti I s. voittaja. Vrt. *beat*. — Lumperijäkit kun muistelivat Villeä sanoivat: Paljon on meitä ollut hyviä jätkiä mutta Himankon Villen piittiä ei ole. (AU, 1967) / Viimeksi hän lauloi kirkkokuorossa, jossa varmaankin tunnettiin basson puutetta, sillä Kustaa kun lasketteli se tuli ihan kellarista, eikä taida tulla piittiä pitkään aikaan. (AU, 1967)

piitti II s. → spiitti.

piiveri s. majava. *beaver*. — Oikeen suuri piiveri, nousee kahrelle jalaalle ja haistelee.

(ViMä) / Meirän maalla on yksi paikka mih-
nä on piiveriä. (KuSi)

piiveriheinä s. eräs suokasvi. *beaver* + heinä.
— Täs oli hyviä vamppia (= soita), sellaisia
missä kasvo piiveriheinää. (ViHa)

pikalaiva s. nopeakulkuinen laiva. Vrt. *express
ship*. — Ilmoitus: Säännöllinen kulku Liver-
poolin, Bostonin ja New Yorkin välillä pika-
laivoilla. (SHOA, 1910)

pikapostilaiva s. nopeakulkuinen postilaiva.
Vrt. *express mail boat*.

pikappi s. ~ pikoppi. pakettiauto, pieni kuor-
ma-auto. *pickup*. — Pikappi on hänti viihik-
keli (= kätevä ajoneuvo). (HePe)

pikappipaatti s. ~ pikoppi-. alus, joka kerää
kalastajilta kalat säilyketehtäseen. Vrt.
pickup boat.

pikappitroki s. pienoiskuorma-auto. *pickup
truck*.

pikata v. *pick*. — 1. poimia, kerätä. — Me pi-
kattiin mansikoita tänä päivänä. (MiHi) /
Menkää ny lapset taas pikkaamaan mullen
kukkia. (IsSe) / Jotkut on saanna, kun ne nuil-
ta laitumelta pikkaavat niitä (sieniä), ni ne on
saaneet niistä joskus myrkytyksen. (IiSa) //
Ottaahan se toki aikansa matojenkin pikkaa-
minen, kun tuo kalastus on kuitenkin yksi
päänumero ohjelmassa. (AU, 1967) — 2. saa-
da käsiinsä. — Mistäs sinä oot tuon (lelun)
pikannu? (AlLa) — 3. ottaa kyytiin (*pick up*).
— Mun piti siinä (asemalla) sitte sen päiväsy-
rämmin sitte orottaa kun se juna tuli sitte il-
tapäivällä, joka sitte taas mun pikkas siitä ja
vei Virkinijjaan. (UrLe) — 4. kyniä, höyhen-
tää (*pick off*). — Me ruvettiin Vihtorin kans
pikkaamaan sitä (lintua). (OsVa) — 5. vali-
ta, valikoida. — Se (uusi kuvernööri) heti al-
kaa pikkaamaan niitä jotka on halunnu tulla
pois (vankilasta). (AlLa) // Kevät mennä har-
poo pitkin askelin ja ihmiset jo pikkaa vekeis-
sonia tulevaksi kesäsiisoniksi. (NU, 1981)

piketeeraaja s. mielenosoittaja; lakkovahti.
Vrt. *picketer*. — Nämä piketeeraajat piti koko-
tämän käytävän (hallussaan). (LoTi)

piketeeraus s. lakkovahdissa olo. Vrt. *picket*.
— ”Piketeeraus tulee jatkumaan perjantaihin
saakka”, sanoi Jim Tye, union edustaja. (Va-
paus, 1967)

piketoida v. ~ piketöidä ~ piketeerata. olla lak-
kovahdissa, asettaa lakkovahti; osoittaa miel-
tään. Vrt. *picket*. — Klanilaiseen kaapuun
puetut miehet ovat piketoineet tätä pientä kir-

jakauppaa, kaadelleet hyllyjä. (TE, 1967) /
Clevelandissa poliisit ja palokuntalaiset ovat
piketoineet kaupungintalon edustalla muuta-
main viime viikkojen aikana. (Ind, 1967)

piketti s. lakkovahti. *picket*. — Unio on aset-
tanut piketeitä Wineryn portille. (TE, 1967)

pikettiaita s. säle-, paaluaita. Vrt. *picket
fence*.

pikettikohtaus s. mielenosoitus. *picket* + koh-
taus. — NDP:n nuorten järjestö järjesti ”pi-
kettikohtauksen” Lakehead yliopiston audito-
riumissa. (Vapaus, 1967)

pikettilaini s. lakkovartio. *picket line*. — Sat-
tuu niin menöövät straiikkiin ja miähet joutuu
pikettilainiin. (EsAl)

pikettitaulu s. vastalausejuliste. *picket* + tau-
lu. — Paikalliset ukrainalaiset olivat järjes-
täneet vastamielenosoituksen pikettitauluja
kantaen, jossa iskulauseina oli ”Red Army —
symbol of tyranny.” (Ind, 1967)

pikka s. hakuu, kuokka. *pick*. — Mainarin on
homma semmosta, ku silloin ei ollu vielä ma-
siinoota, ni pikalla (sai) hakata. (GaHe) / Ja
toinen löi sellaaasella jota ne sanoo pikaksi,
sillä päähän jotta se kuoli, toinen. (JaVa) / Ei
ollu mitään koneita muuta kun pikka, joka on
sellaanen lyöntökirves. (JoEs) / Kannot hakat-
tiin pikan kans ja lapion kans. (FrNo) // Rau-
takaivokses, kun työtä tehtiin vain hartiaivoi-
min ”pikalla” (hakulla). (V-J, s. 279)

pikkari s. (esim. marjojen) poimuri. *picker*. —
Mulla oli semmonen pikkari sitte millä pikat-
tiin (mustikoita). (AkHa)

pikkelrautu s. puronierä (Salvelinus fontina-
lis). Vrt. *speckled trout*. — Meijän lotin läpi
virtasi Ruutrikinpuro, jossa oli pikkelrautuja.
(EiHo)

pikkelssi s. ~ pikelssi ~ pikkelsi ~ pikkolssi.
etikaliemeen säilötyt kasvikset, pikkelssi,
(erik.) maustekurkku. *pickle-s*. — Suomalai-
set syö kansa kasviksia ja pikelssiä. (MiEs)

piknikki s. ~ piknekki. (eväiden kanssa) luon-
toon tehty huviretki. *picnic*. — Oli äitienpäi-
vän piknikki tuas haalilla. (FrNo) / Kun sa-
notaan ”mennään piknekkiin”, tarkoittaa
tämä, että mennään alueelle, minkä maakun-
ta huoltaa, missä on pöytiä ja penkkiä ja
myöskin uuni tulen laittoa varten että voi keit-
tää kahvia, ja monta hehtaaria ruohokenttää
ja myöskin suuria puita. Siellä usein ollaan
yksi päivä. Väliin monta perhettä menee yh-
dessä, kullakin omat lunssit mukana, kahvi

ehkä keitetään yhdessä. (ToKa) // Saiman (Saima-nimisen työväenyhdistyksen) piknekki ensi sunnuntaina. (Raivaaja, 1911) / Heinäk. 2 pnä on yleinen yhdistyksen piknikki Mrs. Leonda Kosken paikalla 1226 Johnson St. Coquitlam. (Vapaus, 1967) / Seuraava kokous pidetään piknikin merkeissä. (AU, 1975) / Kesällä pidettiin picnikkejä sunnuntai iltapäivisin. (FA H, s. 345) / Kaunis ilma suosi Spencerin vuotuista piknekkiä, joka kestikin neljä päivää. (AU, 1976) / Huomautan, että Messiah Lut. kirkon alasalissa pidetään Ompeluseuran kesäpiknikki keskiviikkona heinäkuun 10 päivänä alkaen kello 12. Siellä tarjoillaan piknikkilounas, kahvia, ym ja on seurustelua. (AU, 1985)

pikoppi s. → pikappi.

pikpoketti s. taskuvaras. *pickpocket*.

pikrilli s. eräs hauen sukuinen kala. *pickrel*.

piksata v. → fiksata.

pikvala s. iso mies. *big fellow*.

pile-kangas s. nukkapintainen kangas. *pile* + kangas. — Ilmoitus: Laaja valikoima ruudukkaita ja kauniita pile-kankaita. (Raivaaja, 1925)

pilkriimi s. pyhiinvaeltaja, matkalainen, vaeltaja. *pilgrim*.

pillari s. laskuttaja. *biller*.

pillata v. laskuttaa. *bill*.

pilli I s. pilleri, tabletti. *pill*. — Tämä pilli on pään kipuhun. (TeSe) / Lääkäri määräsi otettavaksi kaksi pilliä päivässä. (LaSu)

pilli II s. *bill*. — 1. lasku. — Ne (poortitalon asukkaat) söi siellä yhyres ja maksoo yhtä palijo, laskettiin kuinka palijo on pilli ja se tasathin sitte jokahittelle yhtä palijo. (IsSe) / Ei ihmiset voinu maksaa pilliänsä. (JaMä) / Tulee paljon pilliä, sähkö-, vesi- ja veropillit, kaikki täytyy pillata. (ToKa) — 2. seteli. — Isälle mä annon viiskymmentä Suomen markan rahaa, viirenkymmenen markan pillin. (KaMo)

piloo s. päänalus, pielus, tyyny. *pillow*. (Alanne)

piltata v. rakentaa. *build*. — Ne pilttas tuon rautatien. (KaKn) / Kun minä sieltä Tompsista purin sen huoneen, ni siitä piltattiin sitte kit-sihoito siihen ja portsihoito (uuteen paikkaan). (ErPo) / Sen tammen (= padon) pilttaa piive-ri. (VaHu) / Nämäki haussit on kaikki Suomesta tulleen miehen pilttaamia. (MiHi) / Ne on piltannu komiat kivihaussit täällä ittellen-

sä. (HeTu) // (Erik.) Meeppäs sinä ja pilttaa (= sytytä, tee) tuli sinne kitsin stouviin (= keittiön uuniin). (VäKe) // Se itte ”pilttaa” (rakentaa) tuollaasia yhren perheen taloja. (V-J, s. 322)

piltinki s. rakennus. *building*. — Se oli kasvanu koko paljo sitte jo se kylä, siälä oli komeeta piltinkiä. (JaMä) / En minä nyt osaa (sanoa, että) minkälaisia piltinkiä siinä on. (IiVe) / Täällä oli suuri raittiusseura, kaikkein suurin piltinki joka on hajotettu. (ErVi) / Kuinka korkeita piltinkiä Helsingis on? (VäAu)

pilttari s. rakentaja. *builder*.

pilttauttaa v. ~ pilttauttaa ~ pilttuuttaa. rakennuttaa. Vrt. *build*. — Minä meinasin että mä itte piltautan sen haussin sellaaen ku haluan. (Jull) / Minä pilttuutin sen haussin (jotka viime vuonna myin). (AiKu)

pilvenputoama s. kaatosade. Vrt. *cloudburst*. — Heinäkuu 20—24 myrskyjä: pilvenputoamia, tavattomia sateita. (SK 1923, s. 24)

pinaana s. → pananas.

pinakkeli s. eräs korttipeli. *pinochle*. — Kymmenis pöyris pelataan rahapeliä: pokeria ja ”pinakkelia”. (V-J, s. 362)

pinatsi s. ~ piinatsi. maapähkinä. *peanut-s*. — Minulla on mineraalioikeuret (ts. oikeus tai lupa tehdä malmikaivauksia) pinatsifarmilla. (FrNo) // Oravat juoksevat luoksesi, jäävät istumaan eteesi ja odottavat saavansa maapähkinöitä, mitkä fingliskaksi ovat piinatsia. (AU, 1975)

pinitsi s. ~ pinetsi. pinaatti. *spinach*.

pinkkinen a. vaaleanpunainen. Vrt. *pink*. — Se (sokkeri-niminen kala) on punertava vähä se, elikkä pinkkiseksi sitä sanottaan. (PeHy) / Jos kauppa menöö läpi, mä maalaan sen (talon) pinkkiseksi. (TeSe) // On tienvarret vaalean ja tumman pinkkisiä kukkia täynnä. (AU, 1975) / Japanilaaset ”pinkkiset” (punervat) persikkapuut oli parhaas kukas. (V-J, s. 425)

pinna s. (nuppi)neula, rintamerkki; keila. Vrt. *pin*.

pinnata v. kiinnittää (neulalla), (kuv.) naulita. *pin*. — Tyttö pinnasi kukan pojan rintaan. (LaSu) / Seisoi kuin maahan pinnattuna. (HePe)

pinsiili s. → vinsiiili.

pinssata v. kiristää, pitää ahtaalla; nipistää; elää kituuttaa. *pinch*.

pinssi I s. ~ pinsi ~ piinssi ~ pintsi. papu. *bean-s*. — Pinssiä oli, se oli keitettyä pins-

siä. (FrAh) / Ja semmosia pinssiä (kasvatettiin) mikkä on melkeen niinku herneitä. (RuHi) / Omassa kaartenissa kasvoi käreksiä, koornia, pinsiä, letusta. (MaSi) // Ilmoitus: Pinssi-illalliset syödään Allstonin suomalaisella haalilla tämän viikon lauantaina. (Rai-vaaja, 1941) / Rautateitse lähetettiin kalat jääsä tynnörissä ja kaaralastilla pinsit ja potaatit, kurkut Cincinnatiin ja Louisvilleen. (AU, 1967) / Jänikset söi kaikki herneet ja pinssit vaan täytyy kai niittenkin syödä. (AU, 1976)

pinssi II s. kiristys, puristus. *pinch*. (Alanne)

pioneeri s. → paioneeri.

pirunkeeki s. eräänl. suklaakakku. Vrt. *devil's (food) cake*.

pisi a. ja s. *busy*. — 1. kiireinen; ahkera; vilkas(liikenteinen). — Lääkärit on pisiä, ei ne tuu sairahan tyä. (IsSe) / (Mieheni oli) täysi farmari, aina pisi. (AnHol) / Se (Ironriver) oli hyvin, niinku sanotaan, pisi paikka. (WiKa) // Anna oli juuri hyvin pisinä pitäessään kahvipannun kuumana koko ajan - - . (TE, 1967) — 2. varattu (puhelimesta). — Yritimme soittaa Suomeen, mutta laini (= linja) oli pisi. (ToKa) — 3. kiire. *busy time*. — Mulla on ny niin pisi jotta minä en kerkiä tänään eikä huomenna. (IsSe) / (Silmälääkärillä pitäisi käydä) mutta sillä on niin pisi. (SaMo)

pisinen a. kiireinen. Vrt. *busy*.

pisketti s. (tav.) pehmeä vehnätaikinaleivonnainen, pulla, (harv.) keksi. *biscuit*. — Täällä kävi Ahvosen misis ja se oli tehny piskettä ja oli pannu äpyliä sinne pisketin sisään ja se äpyli ei millään pysyn pisketin sisässä. (MaMä) / Minä tein suomalaisen pisketin niille lapsille. (KaSa) // Ilmoitus: Sillä (uunilla) voi paistaa ruskeita biskettejä, pullia, leipää, keekkiä ja kaikenlaisia leivoksia. (Rai-vaaja, 1931) / Leipä, voi, kaakku, bisketti ja muu kahviin kastettava olisi tervetullutta. (Ind, 1967)

pisnes s. ~ pisinis. liike, liikeasiat, kaupanteko; työ, toimi. *business*. — Myö piettiin vähä sellasta pientä pisnestä täs joku vuos sitte. (JoAn) / (Saluunoita ei ollut, mutta) joskus joku hurttana piti sellasta putlekkerin pisnestä. (SaMo) / Hän on omassa pisneksessä siellä Floritassa. (EdWi) / Ne oli farmilla kanapispeskes, mutta nyt ei enää kannata pitää kanoja. (EmLe) / Osmolla on kirjapisnes. (AaLa) // Aikaa ollen silakoiden kalastus kävi huonoksi, sanoi poika, kun Kemijoesta tulleet lohikalat panivat silakankalastajat pois bis-

neksestä. (AU, 1967) / (Koulu) on komea suuri rakennus mutta nyt siihen tulee naisten vaatetustehdas joka antaa työtä ja pisnestä monelle ihmiselle. (AU, 1975) / Kuinka jäykkä, lailliseen bisnekseen haluton Amerikan suomalainen lieneekin, niin salakapakoimisen alalla hänen yritteliäisyytensä kehittyi loistoonsa. (FA H, s. 89) // (Erik.) Ei se ole mitään hänen pisnestä (= asia ei kuulu hänelle). (JoPo) // Yhdyssanoja: kaara-, leipomo-, lumper-, täksipisnes.

pisnesmies s. liikemies. Vrt. *businessman*. — Einari Laulaja Potilan kylästä, n. 55 v:n ikäinen, ryhrikäs ja tarmokas pisnesmies. (V-J, s. 310)

pisnestriitti s. liikekatu. *business + street*.

pisnestää v. hoitaa liikeasioita. Vrt. *do business*.

pisnesveri s. (peritty) taipumus kaupantekoon. *business + veri*. — Niillä on ollu pisnesveri kaikilla mun sukukunnalla, sellaanen pisnesveri. (SaMo)

pistekohta s. tärkeä kohta, nähtävyys. Vrt. *high point*. — Nyt kun olimme nähneet tätä ihme kaupunkia ja sen piste kohtia, meille tytöille alkoi arki elämä. (FA H, s. 470)

pitata v. tarjota, tehdä tarjous. *bid*. — Niämisen Ville pittaa kaarasta 150 taalaa. (NiVä)

pitsari I s. ~ pitseri. (pallopelissä) syöttäjä. *pitcher*.

pitsari II s. kannu. *pitcher*.

pitsata v. heittää; hangota. *pitch*. — Hevosharavalla haravoitiin (heinät) karrelle ja siitä pitsattiin sitte rekeen. (ErPo) / Pitää heinäpelillä olla siellä heinäkuorman päällä, ja toiset pitsas heiniä. (ImAu)

pitseri s. kuva, valokuva. *picture*. — Se on komia pitseri siinä seinäs. (KaKn)

pitti I s. kaivos, kaivanto, kaivosaukko. *pit*. — Siellä on sellanen näköalapaikka josta näkee koko sen pitin. (SaKu) / Sinne saa ajaa junan sinne pittihin. (UrLe) / Se (villiintynyt hevonen) meni pää erellä syvään pittiin sinne, san-
tapittiin. (OINi) // Yhdyssanoja: avo-, krävelli-, oppen-, santa-, testipitti.

pitti II s. lantti, (erik.) vanha meksikolainen kolikko (= 12 1/2 senttiä Yhdysvaltain rahaa). *bit*.

pitti III s. huutokauppa- tai urakkatarjous. *bid*. (Alanne)

pitää hyvää aikaa → hyvä aika.

pitää itsensä v. pysyä. Vrt. *keep (to)*. — Ovat

pitäneet itsensä järjestössä siitä asti kun ovat siihen yhtyneet ilman välipäätä. (Ind, 1967)

pitää kaunis naama säilyttää malltinsa, salata tunteensa, pitää naamansa peruslukemilla. Vrt. *keep a straight face*. — Tämä oli vanha diplomaatti. Piti ”kauniin naaman” niin kun täällä sanotahan (= ei tehny mitään). (V-J, s. 301)

piutipaaala s. ~ piutipaalari. kauneussalonki. *beauty parlor*. — Hälle tuli kova halu mennä ameriikalaisella kielellä sanottuna piutipaaala-alalle. (EdKo)

piutisappa s. kauneushoitola. *beauty shop*. — Mutta offiiseissa ja stooresseissa ne vain ovat muutamalla taalalla kuussa ja panevat rahansa pauteriin, silkkisukkiin ja piutisappaan. (Josua, s. 39)

plaassi s. → pleissi.

plai s. (langan) säie. *ply*.

plaijerit s. plur. pihdit. *pliers*.

plainti s. ~ plaini ~ plainssi. säleverho, kierrekaihdin. *blind, blinds*. — Petiruuman plaini oli veretty alaha. (EsAl)

plaissata v. → splaissata.

plaisuutti s. ~ plaisuuti. vaneri. *plywood*.

plaisuuttimylly s. vaneritehdas. Vrt. *plywood mill*.

plakkaripuuka s. lompakko. Vrt. *pocketbook*. — Pääpolisi sitten niin, se pitää kattoa omaa plakkaripuukaa kans (= pitää huolta omista eduistaan). (AILa)

plamfarmi s. luumunviljelystila, luumutarha. *plum farm*.

planeetti s. planeetta, kiertotähti. *planet*. — Merkurius, lähinnä aurinkoa kiertävä planeetti, on aamutähti päivää ennen ja jälkeen maaliskuun 25. (SK, 1941)

plastikki s. ~ plästikki ~ plaastikki ~ pläästikki ~ plastiikka. muovi. *plastic*. — Hänellä on keinoitekoinen ruokatorvi plastikista. (TE, 1967) / Patsas sijaitsee Information Centerin vieressä olevalla aukiolla on 20 jalkaa korkea ja valmistettu vahvasta plästikistä ja ruskeaksi maalattu. (AU, 1976) / Vernalle tehtiin selkänikama leikkaus ja pantiin plastiikasta pehmike nikamien väliin. (AU, 1975) / Onhan sitä aikoihin eletty kun plastiikasta pannaan nyt uusia osia kruppeihimme. (AU, 1981) / Siitä uuresta ”ainehesta” ”plastikista” voi tulla vielä paree uistin. (V-J, s. 221)

platinumi s. platina. *platinum*. — Huhtikuussa löydettiin uusia kulta- ja platinumialueita.

(SK, 1938)

platpresseri s. verenpaine. *blood pressure*.

plauata v. kyntää, aurata. *plow*. — Me tapasimme isän kanskin niitä luannonluhtoja plauata. (SaMy) / Ne plauas piltinkin ympäri neljä kertaa valakian takia, mutta ei se kauntannu (ts. ei auttanut, vaan tulipalo jatkui). (VaMa) / Eikä valtateitä ei ollenkaan plauattu, ei siihen aikaan ei ajettu valtateitä ja lumiaurat ei kulkhenee ollenkaa. (FrAh)

plaussi s. pusero. *blouse*. — Minun täytyy ostaa uusi plaussi tähän suuttiin (= kävelypukuun). (HePe)

pleihaussi s. leikkimökki. *playhouse*.

pleijata v. ~ leijata. *play*. — 1. pelata. — Ja palloa sitä pleijattiin kovasti. (IiSe) / Ne haakkipleijarit (= jääkiekkoilijat) jotka oli Suomesta jotka pleijasi haakkia, ni ne hävesivät sielä (Amerikan-kiertueellaan). (AILa) — 2. hommailla, puuhata. — Isä pleijas niitten (hevosen) kans (ts. harrasti hevoskasvatusta). (EiSt) — 3. leikkiä. — Ne (delfiinit) tykkää pleijata kalapaatin kans. (JuHä) / Oikein sukkeloita lapsia ne (intiaanilapset) oli; me pleijattiin paljo niijen kansa. (SoJo) / Minä voan menin leijjoamaan sen sirpin kansa ja minä vetäsin sormen poikki. (DaNy) / Kyllä minä muistan ne leijjauspaikat siellä (Suomessa) hyvin missä leijjattiin ja marjoja noukittiin. (SeHo) / Kesällä ni siellä ne (lapset) leijjasivat, siellä oli semmonen kenttä ni siellä rinkiä leijjasivat. (SeHo) — 4. näytellä. (Erik.) pleijata hukia = pinnata koulusta, pitää omaa lomaa. *play hooky*.

pleikraunti s. leikkikenttä. *playground*.

pleini I s. lentokone. *plane*.

pleini II a. yksinkertainen, vaatimaton; selvä. *plain*. — Se haussi oli hyvin pleini. (LaVi)

pleissi s. ~ plaassi ~ pläsi. alue, kohta. *place*. — Minä juurineen otin vissiin kymmenkunta puuta tästä pikkusesta pläsistä, isoa puuta kaavoin juurineen pois. (PeHy)

pleiti I s. ~ pleitti ~ pleeti. *plate*. — 1. lautanen. — Ja sitte oli orret johonka panthiin niitä fatia ja pleetiä, puupleetiäkin oli. (AmAl) — 2. levy; rekisterikilpi. — (Ettekö oo voineet kävellä?) Ei, kun mulla on ollut tua lonkka rikki, kun mää säriin lonkkani kun mää kaaaruun, ja se piti panna hopiapleiti sinne. (EmAn) / Minun piti viärä (autoni) pleitikkin pois koorthaussiin (= oikeustaloon). (KaMa) — 3. hammasproteesi (*dental plate*). (Raivaa-

ja)

pleiti II s. terä, muokkaava osa äkeessä. *blade*. — Se on niinko monta pleitiä siinä koneessa mikä jauhaa sitte sen maan hienoksi, pieniksi palooksi. (EsHi)

plenti adv. ~ plentti ~ pläntti. runsaasti, paljon. *plenty*. — Järvessä oli plenti kalaa. (LaSu)

plentisti adv. runsaasti, paljon. Vrt. *plenty*.

pletsata v. luvata, sitoutua antamaan. *pledge*. — Meidän täytyy pletsata kirkolle joka vuosi. (HePe)

pliis adv. olkaa hyvä. *please*. — Kaikki jäsenet paikalle pliis! (TE, 1967)

plimotti s. ~ limotti. Plymouth-merkinen auto. *Plymouth*.

plinkkari s. (auton) vilkkuvalo. *blinker*.

plisartti s. lumimyrsky. *blizzard*.

plitata v. → splitata.

ploki I s. ~ bloki ~ loki. *block*. — 1. pölkky, tukki. — Kun tultiin kalastuksesta sisälle, pimiällä ajettiin lokkiin (= uppotukkiin). (KaKä) — 2. kortteli. — Se (taskulamppu) oli näin pitkä että siinä oli kolome isoja selliä (= paristoa), sillä näki niinku täällä ny sanotaan kaksi plokia melekeen, kaks karunkulumaa. (IsSe) / Tämä oli ensimmäinen taloo joka täl- len plokillen rakennettiin. (SaMän) / Ne meni aina kaaralla toorihin, sen yhren plokien. (VeLu) / Ja sillon piti olla joka plokien nurkassa piti olla poliisi. (AlLa) / Ne (poliisit) veivät (= kantoivat potkivaa humalaista) koko plokien. En minä tie onko se tuhannen jalakaa yksi ploki. (AlLa) // Ilmoitus: Vajaa bloki järven rantaan jossa on santaranta ottaa aurin- gonkylpyjä ja kalastaa. (Raivaaja, 1951) / A and P suurliikkeelle on raivattava kokonainen bloki, maksoi mitä maksoi ja vielä hopusti. (NU, 1967) — 3. kivilohkare, (sementti)tiili. — Sitten se (naapuri) oli pannu sen sellaa- sten suurten kivien alle — juu nou — semmos- ten kuinka ne sanoo niin, sementtisten suur- ten plokien alle. (LoTi) — 4. väkipyörä. — Mies meni ylös puuhun, katkaisi puusta lat- van, kiinnitti sinne gailainit (= tukiköydet), lokin ja paksun teräsheepulin, sitten vietiin metsään 500 metrin päähän ja joskus etem- mäksikin. (FA H, s. 172)

ploki II s. *plug*. — 1. tulppa. — 2. tupakka- mälli. — Isällä oli aina suus ploki. (TeSe)

plokia v. sulkea, tukkia tulpalla. *plug (up)*.

plokinavetta s. sementtitiilistä tehty navetta. *block* + navetta. — Me ko farmattiin ni teh-

tiin iso kivinavetta, plokinaavetta. (AlHa)

plommi, plompsi s. → plummi.

ploomerit s. plur. ~ pluumerit. pussihousut, naisten leveät alushousut. *bloomers*.

plotti s. ~ lotti. palsta; hautapaikka. *plot*. — Ja mulla on kaunis lotti siellä, sukuhauta siellä Rokportissa. (LyKa)

plummari s. ~ plummeri ~ plommari ~ plam- meri. putkimies. *plumber*. — Ja sitte se piti plommaripisnestä, mikä se on plommari suo- meksi? (HiPo) // Ilmoitus: Plummari, höyry- putkien, kaasu- ja vesipiippujen asettaja. Stouvien korjausta. Työ taataan. (Raivaaja, 1921) / Ilmoitus: Plummarin työtä ja kaiken- laista tinausta tehdään. (Raivaaja, 1921) / On tässä nyt huolta kun aina vain nuo vesipaiput vuotaa. Plummari on nyt tässä. (AU, 1975) / Sen poika runnaa ”plummeri”(putki)liikettä. (V-J, s. 413)

plummata v. tehdä putkityötä. *plumb*.

plummaustyö s. putkityö. *plumbing* + työ. — Ilmoitus: Ensiluokkainen plummaustyö taa- taan. (SK, 1956)

plummi s. ~ plommi ~ plummu ~ plompsi ~ lompsi. luumu. *plum, plums*. — On kännätty piitsiksiä, plommia ja tehty äpylijeliä. (AlSa)

plummipuu s. ~ plommipuu. Vrt. *plum tree*. — Me oomma tähän kylyväny äpylipuita ja plummipuita. (MaVa)

pluuperi s. mustikka. *blueberry*. — Kävimme pluuperiä pikkaamassa. (ToKa)

pluuperipai s. mustikkapiirakka. *blueberry pie*.

pluupäkki s. ~ luupäkki. eräs Columbiajoessa elävä lohilaji. *blue-back (salmon)*.

pläkkikäni s. peltipurkki. Vrt. pläkki + *can*.

pläkpoorti s. (koulun) musta taulu, ilmoitus- taulu. *blackboard*.

pläksmitti s. seppä. *blacksmith*.

pläktoppi s. kestopäällyste. *blacktop*. — Ne on sitte sen (valtatie) kräveltänhee siihen ja pan- hee pläktopin ettei tule enää niin paha keli- rikko. (FrAh)

pläktämppi s. ~ pläkstämppi. kaivoskaasu. *blackdamp*. — Ihmisiä ei ole kuitenkaan louk- kaantunut kun miehet ehtivät kaikki ulos pait- se yksi, joka oli nukkunut n.s. ”pläkstämppin” (hiilestä syntyneen kaasun) vaikutuksesta. (Työmies, 1911)

plänketti s. ~ plänkätti ~ länketti. huopa. *blanket*. — (Mihnä siellä tukkikämpis maattiin?) Sellaiset tehtiin sellaiset laverit johona maatiin, ja kuusen hakoja oli sitten pehmitteän

ja plänkettä oli siinä päällä ja alla sitte peittona taas. (HePer) / Mä sieppasin siihen plänketin kulmahan kiinni ja mä nakkasin sen ja se meni puoli lattialle sitten. (LeNo) / Sitte kun minä täytin kahareksankymmentä, niin mua yllätettiin: ne toi tämän pöyrän ja neljä tualia ja kaikkia vähä, pyhiinliinoja ja plänkettä. (SMHa) / Ne (huutolaiset) pantiin rekkeen ja takkie ja länkettie päälleen niille. (AnMä)

plänkki s. lomake. *blank*. — Ja niin se käski mennä ohviisiin sitten tekemään kirjat, näin pitkät kirjat, plänkitki piti vyllätä (= täyttää) aivan Suomesta lähtien. (EmKi) / Sillä lailla se (syntymäpaikka) piti panna siihen lapsen synnytysplänkkiin, kirjottaa. (OIHa) // Pian tulee kolmannetkin ”plänkit”, liittohallitukselta, niin minulle kuin teillekin. (AU, 1967)

plänteesi s. suuri maatila (Yhdysvaltain etelävaltioissa), plantaasi. *plantation*.

pläntti s. ~ lännti ~ planttu. tehdas. Vrt. *plant*. — Onko kukkaan puhunu mittään niistä Tärkeennai pläntistä? (HiPe) / Kun minä olin pläntillä, minulla oli muutteleva vuoro, ja siinä minä olin siinä työssä sitte niin kauan ku minä olin siellä pläntillä. (LoTi) // Kun huhu on että siihen Assembly plänttiin pääsisi työhön 1200 miestä. (AU, 1976) / Minä olin Detroitissa, Mich. autotehtaassa työssä Vitman Co. ja Fiserin 33 läntillä tai tehtaalla. (FA H, s. 172) / Se voi olla että tästä (öljynporauslautasta) tulee vahingollisempi planttu kuin että mikä alumiinitehdas olisi ollut. (AU, 1976) / Hollywood on siis vain teatterikaupunki, kuvat tehrään ”plänteis” (tehtahis eli studiois) muualla. (V-J, s. 444)

pläntätä v. ~ plänttätä. istuttaa. *plant*.

pläsi s. → pleissi.

plästikki s. → plastikki.

plästinki s. kalkitus, rappaus. Vrt. *plastering*.

plätforma s. ~ platformi. laiturin (asemalla), lava. *platform*. — Sitte seisoskelin siinä kun minä tulin junasta niin siinä plätformalla. (AlMä)

pläti a. ~ plati. hemmetin-, pirun-. *bloody*. — Ei pläti senttiäkään (= ei sitten penniäkään). Vrt. *not a bloody cent*.

plääni s. suunnitelma. *plan*. — Kuningasvalan alaisuudessa on viime aikoina ollut jonkinlaista kansanvaltaisuutta, mutta jonka rinnalle on rakennettu mitä suunnattomin militarikoneisto Marshall-pläänin rahoittamana, ja

nyt sitten militarikopla otti itselleen vallan. (TE, 1967)

pläänätä v. ~ läänätä. suunnitella. *plan*. — Sehän ny pläänää Suomi-matkaa. (EsAl)

pläästeri s. ~ pläisteri. laasti. *plaster*. — Pläästeria motattihiin seinähän. (TeSe)

pohjoisitä s. koillinen. Vrt. *northeast*. — Pohjoispuoliset voivat ajaa läpikulkevilla katuvaunuilla 47 kadulle ja kävellä puoli plokia pohjoisitään. (Työmies, 1911)

pohjoislänsi s. luode; luoteessa sijaitsevat osavaltiot (kokonaisuutena). Vrt. *northwest, the Northwest*. — Vuosikymmeniä kestäneen tarakan valinnan perusteella olen huomannut tämän seudun terveydenhoidolle sopivammaksi paikaksi Pohjois-Lännessä. (SK, 1920) / Kuusi vuotta on toiminut Pohjoislännen Historiaseura. (TE, 1967) / Täältä lähti Pohjoislänneltä kolme lentokonetta Suomeen. (TE, 1967)

pohooki s. → poohankki.

poifrentti s. ~ poifrenti ~ poifranti. poikays-tävä, heila. *boyfriend*. — Se on ainut koko talossa (= vanhainkodissa) jolla on poifranti. (LeJä)

poikatalo s. ~ poikala. yksinäisten miesten asunto- ja ruokailutalo.

poikki adv. rahattomana, ”auki”. Vrt. *broke*. — Poikki? Se on että niillä ei o(le) enää rahaa, niin ne on poikki. (AlLa)

poikkinainen a. rahaton. Vrt. *broke*. — Minä sanoin että minä oon täällä poikkinaisena iikkana. (ToNo) // Ja ”komppaniat” Tuluutis, Misikanikarun kapakkojen erustalta taas lähitivät vetämähän ”poikkinaasia” miehiä mettihiin. (V-J, s. 289).

poikottaa v. ~ poikoteerata. hylkiä, syrjiä; pitää (talous)saarrossa. Vrt. *boycott*. — Tuli semmonen pirullinen kriimerimies siihen, joka rupes poikottahan minun maituani, että se ei oo mukamasten kylmin kylmää. (AlKo).

poilari s. ~ poileri. *boiler*. — 1. pata. — Siihen aikaan piti suurella poilarilla keittää (pyykit). (LyKa) — 2. höyrykattila, -pannu. — Siihen aikaan nuo mainit kaikki, niin ne halakoilla lämmitettiin ne poilarit. (MaTa)

poilarihuone s. kattilahuone. Vrt. *boiler room*.

poilariruuma s. kattilahuone. *boiler room*. — Se halusi minun tulla sinne niin, (kun) minä heitin poliisinviran pois, että fairaamaan, sinne poilariruumaan. (AlLa)

poilarisappa s. verstaas tai paja, jossa valmis-

tetaan höyrykattiloita. *boiler shop*. — Siellä minä pääsin sitten poilarisappaan työhön. (UrRa)

poilata I v. kiehua. *boil*. — Onko ne (perunat) poilannu naffiksi? (TeSe)

poilata II v. → spoilata.

poilhämmi s. keittokinkku. *boiled ham*. — Ja sitte tätä minä ostin kans sieltä Peltolan kaupasta, lihakaupasta, kun täällä sanotaan poilhämmiä; mutta en mä muista miksi ne koo-las siitä Suames sitä poilhämmiä. (SaMy)

pointata I v. osoittaa, näyttää. *point*. — Se pointas oikian triitin (oikean kadun, mihin ajaa). (TeSe) / Ei saa pyssyllä pointata minuhun päin. (KaKn)

pointata II v. nimittää virkaan tai tehtävään. *appoint*.

pointmenti s. ~ poitmenti ~ apointmentti. sopimus tapaamisesta; ajanvaraus. *appointment*. — Minulla on pointmenti. (ToKa) / Vaimolani on poitmenti lääkärielle tänä aamuna. (SiLa) // Miss Relander pyytää ystävällisesti niitä henkilöitä, joiden kanssa hänellä oli apointmentti ottamaan yhteys häneen puhelimella. (NU, 1967) // Sinne (kiropraktikolle) tein pointmentin minäkin niskapakotuksen vuoksi. (AU, 1975)

pointti s. ~ pointi ~ pointsi. *point, points*. — 1. piste (välimerkki). — 2. aste, pykälä. — Nyt on 208,2 pointia lunta. (AU, 1967) — 3. (niemen) kärki. — 4. asian ydin, pääkohta; näkökohta, huomio.

pois adv. jllak etäisyydellä, tietyn matkan päässä. Vrt. *away*. — Tämä koulu oli vissiin viis mailia pois mejän koulusta. (TuMo)

poisonaivi s. ~ poisunaivi. myrkkymuratti. *poison ivy*. — Vatsi (= varo) poisonaiveja kun kävelet pusikossa. (LaSu)

poissa paikaltaan adv. tarpeetonta, pois tieltä. Vrt. *out of place*. — Ei liene poissa paikaltaan, että suomalaisetkin lukijat tutustuvat tähän esitykseen. (SK, 1921)

pokata v. katkaista, sahata poikki. *buck*.

poketti I s. ~ paketti. saavi, ämpäri, sanko; (malmin)nostoastia kaivoksessa; lastauskaha. *bucket*. — (Kolimainarin kuvaa katseltaessa:) Poketti mukana ja pikka ja lamput ja kaikki. (GaHe) / Poketin päällä seiso kaks miestä, ja en tiärä, se liikahtiko se toinen mies mutta enihau se poketti kaatu (ja mies putosi saftiin ja sai surmansa). (EmLe) / Ne (malmikuormat) saa jo tumpata (= tyhjentää) vain

sinne pakettiin. (SaKu) // Olivat vankkoihin paaluihin kiinnitetty paksu teräskeepuli, sen alapuolella oli pyöreät rauta poketit, jonka avulla mainista kaivettu metalli tuotiin myllylle. (FA H, s. 171)

poketti II s. ~ paketti. tasku; onkalo, pieni malmio (kaivoksessa). *pocket*.

pokettipuuka s. lompakko. Vrt. *pocketbook*. — Mikäs päivä nyt on, en mä tierä, kun ei oo pokettipuukaa följys. (V-J, s. 399)

poki s. *buggy*. — 1. kevyet rattaat. — Tiättäkö mikä poki on? Niin se on ajopeli. (MaKu) / Aamessilaiset hevosella ja pokilla ne ajaa. (JaTu) / Vainajat piti pokilla vierä hautuumaahan. (EdPy) // Äiti tapasi ainakin kerran vuodessa valjastaa lempihevosen Betsin bokin eteen ja niin me menimme enojeni luo. (AU, 1967) — 2. (malmi)vaunu. — Ja siitä tuli yleensä kolme neljäkymmentä semmosta kärnyllistä jota sanottiin pokiksi, malmia. (ViSa) — 3. lastenvaunut. — Ei se (miniä) oo liijoon koskaan heijannu (lapsia) mihinää, ei sillä oo mitään pokia eikä mitään ollu. (HePer)

pokkari s. metsuri; lastaaja, lapiomies. *bucker*. — Sanottiin että pokkareista tuli itseksen puhujia, koska joutuivat aina yksin tekemään työn. (ArPe)

pokkeri I s. hiilihanko. *poker*. — Kohenna sillä pokkerilla fairpleissin puita. (HePe)

pokkeri II s. pokeri (korttipeli). *poker*. — Leo pelaa yhäti ”pokkeria” länneltä tulleiden kanssa. (Herneshuhta, s. 96)

poksata I v. panna laatikkoon. *box*.

poksata II v. antaa jkta korville; nyrkkeillä. *box*. // Ettei ne sielä juovuspäis enää puukool-la tappelekkaa, nyrkkipelillä vain poksaavat, kun riitaa tuloo. (V-J, s. 373).

polakki s. ~ pulakki. puolalainen. *Polack*. — Hyvi harvon näkee italialaista mettäkämpillä mut polakin näkee. (VäAu)

poliisikaara s. poliisiauto. Vrt. *police car*. — Ja minä ihmettelin että mitä varte poliisikaaroja mennee niin hirveesti sinne Laanan hausiin. (OIII)

poliisikersantti s. ylikonstaapeli. Vrt. *police sergeant*. — Poliisikersantti John Roberg ja patrullimies Dickman vangitsivat Andrew Niemen. (Työmies, 1911)

polissata v. ~ paalissata ~ polistaa. kiillottaa; viimeistellä. *polish*. — Sitten annan Mikon sen (kirjoituksen) polissata. (AiKä)

politiikus s. poliitikko. Vrt. *politician*. — Ne

olivat sellaisia ”pyöreitä” vastauksia kuten tavallisesti politiikuksilta saa. (AU, 1967) / Emmehän mitenkään voi tulkita ammattiuni-oitten ja politiikusten välistä taistelua samaksi mitä järjestömme edustaa. (Ind, 1967)

polppi s. → palppi II.

pommari s. pommikone. Vrt. *bomber*.

pommata v. → pummata.

pommi s. → pummi.

pommikätkä s. → pummikätkä.

pommitustaso s. pommikone. Vrt. *bombing + plane*. — Kapteeni Reino Aalto on yksi kuuluisimpia ja urhoollisimpia pommitustasojen ohjaajia Yhdysvaltain armeijassa. (SK, 1944)

pompata v. törmätä. *bump*.

pompkeni s. ~ ponkkeni ~ pompkin ~ pumpkinsi. kurpitsa. *pumpkin, pumpkins*. — Syksy on tulossa, halla on näpistellyt pompkinin varsia tällä perukalla. (AU, 1976) / Ilmoitus: Makeat pumpkinsit 2 c / 6. (Raivaaja, 1925)

pomppari s. ~ pompperi. (auton) puskuri. *bumper*. — Kaara tuli toisaalta käsin ja se paukautti siihen pompparia vasten minun jalan poikki. (KaHe)

ponkinpai s. kurpitsapiirakka. *pumpkin pie*. — Tänkiskivinä on jälkiruuaksi ponkinpaita. Siihen on käytetty kermaa, sokeria ja mausteita runsaasti ja tarjotaan vispikerman kanssa. (MaJu)

ponkka s. → punkka.

ponkkahaussi s. → punkkahaussi.

ponkpeti s. → punkkapeti.

ponssata v. ~ punssata. lyödä reikä, meistä; leimata kellokortti. *punch*. — Se (karhu) oli ottanu sen kanisterin siitä, sen maitokanisterin, ja se oli sen reikiä ponssannu täyteen. (KuKu)

ponssi I s. ~ punssi. makea hedelmäjuoma, booli. *punch*. — Joillaki on (häissä) sitte että on vain ponssia, ju nou, jonkunlaista juomaa. (MiEs)

ponssi II s. ~ ponsi ~ punssi ~ panssi ~ pansii. joukko, ryhmä, kimppu. *bunch*. — Meitäki tuli (Suomesta) neljä yhdessä ponssissa. (JuIk) / Ne (porot) on suurissa ponssissa silon kun ne runnaa syksyllä. (KaMö) / Tuolta Pastonista asti tuli noita rumaniaalaisia ja niitä itäeurooppalaisia, suuria miesponssia sinne töihin. (VeSa) / Se oli kaikista iäkkäämpi laulaja siitä ponssista. (AiKä) / Se oli iso ponssi niitä talonpoikia ko ne kokoontu kaikki yhteen. (AIKo) / Niitä (suomalaisia) tuli

melko paljo samassa pansissa. (JoTa) / Ja niitä pitäjäläisiä meni sitten semmosia suuria punssia, joukkoja juu nou yhressä ja yksitellen (Amerikkaan). (LoTi)

ponssi III s. ~ ponsi ~ panni. sämpylä. *bun, buns*. — Yhdyssanoja: hämpörkki-, iisteri-, viinerponssi.

ponssilauta s. punssilauta. arpapelin lauta (johon lyödään reikiä). Vrt. *punchboard*.

ponti s. sitoumus, velkakirja, arvopaperi, obligaatio. *bond*. — Poika lähetti niitä sotaponttia. (AIKo) / Minä hävesin ne pojan pontirahakki. (AIKo) // Ilmoitus: Sampo-yhtiön bondien omistajat huomatkkaa! (Raivaaja, 1911) / Verot alkaa nousta oikein raskaasti. Se siitä tulee kun aina vain äänestetään Bondeja toisensa päälle. (AU, 1967) / Vieläkö teillä on hallituksen bondeja tai muita arvopapereita. (Ind, 1967)

poohankki s. ~ pouhankki ~ poohonkki ~ poohooki. heppuli; (halv.) vars. slaavilaisista emigranteista. *bohunk*.

pookki s. → karpalopaakki.

pooksopsi s. → porksappa.

poolaruuma s. → puuliruuma.

poolata v. ~ poulata. keilata. *bowl*.

pooli I s. keilapallo. *bowl*.

pooli II s. ~ poola ~ poolu ~ paalu. tanko, seiväs, pylväs. Vrt. *pole*. // Yhdyssanoja: valopooli, sähköpaalu.

pooli III s. ~ poola. pallo. *ball*.

poones s. ~ poonus. hyvitys, lisäpalkkio, bonus. *bonus*. — Joskus satakin taalaa kuukaudes (saatiin) poonest. (VeSa) / Mutta ei minun nyt enää tarte tehdä työtä, ne antaa nyt minulle sotaveteraanipooneksen. (EbNi)

poortari s. ~ portari ~ poorter. (maksava) ruokavieras, täysihoidollainen. *boarder*. — Minä oon kyllääntyny jo poortarina olemahan. (ViKu) / Heikki Lukkarisessa minä olin poortarina kun minä tulin siihen (kaupunkiin). (FrAh) / Oli siinä (talossa) toistakymmentä poortaria. (KaHe) // Eräässä talossa oli poortareita ja isäntä oli paha juoppo. (AU, 1967) / Santeri Mäkelä, joka sitte oli Suomen eruskunnas, oli heillä poortarina (ruokamiehenä). (V-J, s. 228)

poortata v. ~ boortata. olla ruokavieraana tai täysihoidossa. *board*. — Oo niissä (taloissa) oli semmosia huoneita joissa sai poortata ja ruumata. (KaHe) / Kahreksan ja kymmenen miestä ja toistakymmentä miestä oli yhyres

taloos, poorttas. (SaMy) // Tämä on minun uusi kortteeriapaikkani, eikä täällä ilmaiseksi boortata saa jos sattuu olemaan rahaa. (AU, 1967)

poorthooli s. ~ porthooli. (laivan) venttiili-ikkuna. *porthole*. — No monta kertaa mänee (rikki) tommoset ikkunat, ne pyöreet ko myös sanotaan poorthooliiks, venttiili, kuis se nyt sanotaan suomeks. (JoAn)

poorti s. ~ poortti ~ voorti. *board*. — 1. hallitus, johtokunta. — Kauntinpoorti (= piirikunnan hallitus). — 2. ruoka, ateriat; täysihoido (*room and board*). — Ruuma ja poortti makso taala päivän, ruoka ja ruuma. (VäAu) / Siinä (talossa) minä olin poortissa esinnä. (KaHe) / Se mulle toimittaa usein että sen isä oli meillä poortia. (EdRi) / (Puhujan ja hänen miehensä tutustumisesta:) En minä häntä niin muista miten sitä, mutta siellä kun olin piikana ja se oli poortissa, ni siellä tietenkintullimma tuttavuuteen. (HuLa) / (Kuinka sen Lepistön treffit?) Noo, siinähän se oli tätin tykönä poortii. (MiLe)

poortihaussi s. kotiruokala, täysihoidola. *boardinghouse*. — Vallin Kreetta piti poortihaussia. (AJMä)

poortikaara s. ruokalavaunu (työmaalla). *board + car*. — Sillä oli semmonen, me sanomma sitä poortikaaraksi, ja siellä miehet, ne tryskimiehet, söivät. (EdWi)

poortimaksu s. ruoka- tai täysihoidomaksu. *board + maksu*. — Mutta meille pojille se otti lujalle kuin piti joka viikko löytyä viikon poorti maksu emännälle. (FA H, s. 166)

poortinpito s. täysihoidolanpito. *board + pito*. — Ennen rikastuvat täällä poortinpiola. (AnWi)

poortitalo s. ruokala, täysihoidola. Vrt. *boardinghouse*. — Muakin poortitaloolla poliisi kovaa tarkasti että minä oon yksi niitä (tapelijoita, joita etsittiin). (SaMyl) / Minä kaupungilta olin menos poortitaloohin elikkä ruakapaikkaani (kun pyydettiin töihin). (ViKu) / Se oli ollu ennen siellä kutomatehtaan poortitalossa kokkina. (KuKa) / Oo, siellä oli poortitaloja, minä olin siellä tiskien pesijänä. (EmLe) // Ville tuli tänne Duluthiin, asettui asumaan ensiksi erääseen poortitaloon. (AU, 1967) / Olin ollut maassa kaksi tai kolme viikkoa ja työssä eräässä ”boortitalossa” — jolla nimellä kutsuttiin täysihoidoloita. (Vapaus, 1967) / Isäntä sanoi: ”Tuon flikan minä

vien poortitaloohin, te pojat saatte katsoa itse eteenne.” (FA H, s. 389) / Joukkokuvissa työläisistä kaivannoissa, metsissä ja ”poortitalojen” asukkaista löysivät jotkut vierailijat tuttuja kasvoja, toiset ystäviään, vanhempansa ja itsensäkin. (AU, 1976) / Sattui yhres suomalaisten ”poortitalos” (yksinäisten miesten täyshoitolas) keittäjättärenä palvelemaan nuori suomalaanen tyttö. (V-J, s. 163)

poosata I v. olettaa, kuvitella. *suppose*.

poosata II v. → paasata II.

poosu s. → paasi.

pootti s. ~ poutti ~ paatti. laiva, vene. Vrt. *boat*. — Mulla nyt on ollu poottia monenkilaisia. (JaPo) // Yhdyssanoja: kolehti-, moottori-, oori-, pikappi-, päkkäripaatti, rouppootti.

poottihaussi s. venevaja. *boathouse*.

poottijaarti s. veneveistämö. *boatyard*.

poottilooti s. venekuorma. *boat + load*.

popi s. koiranpenikka. *pup, puppy*.

popkoorni s. → papkoorni.

poppi s. virvoitusjuoma, limonaati. *pop*. — Eikö te ota poppia? (IiMä) // Lapsille oli sitä poppia ja jäätelöä. (AU, 1976)

poppipaksi s. virvoitusjuomakori. *pop + box*.

poppisappa s. virvoitusjuomakauppa. *pop + shop*. — Ne on antanu kolomele pojalle sen poppisapan täällä Suppurissa. (IiMä)

populääri a. ~ populeeri, yleisön suosima, suosittu. Vrt. *popular*. — Lyhyelle Suomi-matkalle lähtivät maaliskuun 22 pnä Lake Worthin populääri suomalainen hautaustoimiston omistaja Arvo Paananen ja hänen vaimonsa Wilma. Hautaan toimittajakin voi näes olla populääri antamalla hyvän palvelun yleisölle. (NU, 1967)

poretsi s. kahden järven tai joen välinen kanas, taival. *portage*.

pori s. ~ pore. pora. *bore*.

porilainari s. vesijäähdytteinen kivipora. *bore + liner*.

poripoika s. porienkuljettajapoika (kaivoksesa). *bore + poika*. — Pääsin mainiin poripojaksi. (VeBa)

porkenpinssi s. sianliha-papumuhennos. *pork-and-beans*.

porkepainti s. piikkisika. *porcupine*. — Porkepaintia näki väliin kannonnokassa istuvan ja pitkän himplokkin latvassa. (KaVe)

porkka s. ~ porkki ~ purkka ~ pookki. sianliha. *pork*. — Eikä se (veli) osannu keittää muuta ku kuoripäällisiä perunoita ja suola-

porkkaa. (MaSa) / Jotku käyttävät jauhettua lihaa, porkkia ja biiffiä sekaasin. (MiEs) / Sianliha otettiin ja palotettiin pieneksi ja tehtiin suolattua porkkaa. (EsHi) // Ilmoitus: Fitchburgin osuuskaupasta saatte tänään ja huomenna Swifitin tuoretta porkkaa. (Raivaa-ja, 1951)

porksappa s. ~ porkkasappa ~ porksapsi ~ pooksopsi. porsaankylyys. *porkchop*, *-chops*.

pormanti s. → apartmentti.

poro s. kaupunkikunta, pieni kaupunki. *borough*.

porris s. puuro. *porridge*.

pothooli s. → poorthooli.

portoriikko s. puertoricolainen. Vrt. *Puerto Rico*, *Puerto Rican*.

portsi s. ~ poortsi ~ pootsi. kuisti, veranta. *porch*. — Minä pesen tämän portsin seinän joka vuosi, joka kevät. (LoTi) / Kun me olimme kirkolliskokouksessa, joku vuosi aikaa Tetroitissa, sitten menimme passilla sinne alas kaupungille, ni niitä (neekereitä) istu siellä portsilla aivan. (IiSa) / Kun minä sieltä Tompsista purin sen huoneen, ni siitä piltattiin sitte kitsihoito siihen ja portsihoito (uuteen paikkaan). (ErPo)

portsmanni s. ovenvartija, porttivahti. *porch + man*; vrt. *porter*, *doorman*. — Mutta kun minä lähin pois sieltä myllystä (= tehtaalta), ni siten juostiin perään, portsmanni juoksi mun perään. (MiHi)

poss s. → passi.

postata I v. ilmoittaa, kiinnittää ilmoitus. *post*.

postata II v. *burst* ~ *bust*. — 1. haljeta, puhjeta, räjähtää. — Korkeapainesilinteri postas. (ToNo) — 2. hajota, mennä rikki. — Minulla oli ollu sellaaaset, Suomes sanothin kenkunaks siihen aikhan, en mä tiijä miksi niitä sanotahan, ni sellaaaset kengät oli mulla ollu koulus, ja ne postas. (EmLe) // Täällä heidän autonsa postasi ja se oli semmoinen asia, että he eivät ajatelleet asettua tänne. Mutta sittenkin he setlasivat tähän paikkaan lähes 50 vuodeksi. (AU, 1975) / 60-vuotias kun menee 70 mailia tunnissa, niin siinä pian vanhat osat krupissa postaa ja uusia ei aina ole saatavissa. (AU, 1975) — 3. romahtaa, mennä vararikoon. — Täällä on ollu ennen minua ni täällä on ollu osuuskauppaki, sekin on menny, postannu. (IsSe) / Minä sain säästettyä viissattaa tollarija rahaa ja panin sinne Konjaatin pankkiin, ja se postas ja minun rahani meni siinnä. (MiHi) / pos-

tannut pisnesmies (vararikon tehnyt liikemies). (Alanne) / Joten ei se tavanmukainen selostus "se postasi" ole syynä tämän liikkeen lopettamiseen. (Te, 1967) — 4. pakahtua, murtua, mennä huonoksi. — Meillä meni kaikki hyvin, mutta sitte sen (mieheni) hermosto postasi. (AmHe) / Siinä se onki yks asia että ku se ihminen sais sen pienen järkensä pitää loppuun asti, että ku se postaa monelta ihmiseltä. (HiTa) / Meinaa vanhana postata silmät. (HaKa)

posti s. pylvä, tolppa, paalu. *post*. — Lankapostissa (= puhelinpylväessä) se (Calumetin kupari) kestää vaikka kuinka pitkään. (VeBa) // Muita yhdysanoja: aita-, maili-, telefooni-posti.

postmanni s. = seur.

postimies s. postinkantaja. Vrt. *postman*.

postiofiisi s. postitoimisto. Vrt. *post office*. — Kauvan se piti menos (toiminnassa) sitä Uuren Suomen postiofiisia. (FrNo)

postiookeri s. kaira jolla tehdään pylvään reikiä maahan. *post + auger*.

postipaksi s. kirjelaatikko. Vrt. *postbox*. — Liekö nuorisoo väsähtänyt pahan tekoon, kun ei ole edes yhtään postipaksia ilmoitettu ha-jotetuksi, eikä muutakaan ilkeyttä tehdyksi. (AU, 1981)

postistämppi s. postimerkki. Vrt. *postage stamp*.

postottaa v. uuvuttaa, näännyttää. Vrt. *bust*. — Kun ne (häävieraat) sitte vuarua tanssittaa, ni ne melekein postottaa koko morsiamen yhtenä iltana (FrNo)

postpoonata v. siirtää tuonemmaksi. *post-pone*.

potaasi s. ~ potaassi. potaska; kaliumhydroksidi. *potash*.

potaasimaini s. ~ potaassi-. kalisuolakaivos. *potash mine*. — Poika käy potaasimainilla työns. (MaSi)

potaatti s. ~ potaatti ~ pottu ~ poteitus. peruna. Vrt. *potato*, *potatoes*.

potaattisipsi s. ~ potatti-. perunalastu. *potato chip-s*. — Ja touvin (uunin) päällähän minä muistan kun (tehtiin) noita potattisipsiä. (ImAu)

potelli s. pullo. Vrt. *bottle*. — (Mitäs juotavaksi paimenella?) No, sitä oli potelli maitua ja sillä lailla. (TuSa)

potkänki s. keittopadan ympärille kokoontunut kulkurijoukko. *potgang*. — Eikä hän trämpileiriin eli "potkänkiin" päästyään ollenkaan

- kysynytään, sopiiko hänen keittoastioihin kajota. (Herneshuhta, s. 49)
- potti I** s. Vrt. *pot.* — 1. pata; kukkaruukku. — 2. iso rahasumma. — Thunder Bayn kiekko-liitto häviää prosenttituloistaan ja tietysti vastustajana oleva joukkue, sillä he saavat pienemmän potin. (VS, 1967)
- potti II** s. potta. *potty.*
- potuttikeri** s. perunankaivukone. Vrt. *potato digger.*
- poutai** s. solmuke, rusetti. *bow tie.*
- praimata** v. panna kuntoon, pohjustaa, vetää pohjaväri. *prime.* — Minun pitää praimata sitä pumppua. (KaKn) / Seinä pitää praimata esti ennenkö peintataan (= maalataan). (TeSe)
- praiministeri** s. pääministeri. Vrt. *prime minister.* — (R.B.Bennett) oli meirän praiministeri Ottavas. (FrNo)
- praisi** s. ~ praissi. hinta. *price.*
- praispaarti** s. yllätyskutsut. *surprise party.*
- praisata** v. hinnoittaa. *price.* — On iso japi praisata kaikki tinksit kraatsin seilissä (= autotallimyyjäisissä). (HePe) / Jones osti kauppaansa perunoita taala paunasta, mutta praisasi ne kahdeksi taalaksi. (SiRi)
- praivetti** a. ~ praivitti ~ praivet. yksityinen. *private.* — Minä menin praivetti hospitaaliin. (IsHi) / Sitteen me menthin Floriitaan ja hän sai siellä praivetikoulun sitte työn. (EmMä) / Kaksi viikkoa oli sitte praivetti nörssi sitä hoitamasa yötä ja päivää. (SeFr)
- praksi** s. valtuutettu; valtakirja. *proxy.*
- prankka** s. ~ pranko. kesyttämätön hevonen tai poni. *bronco.*
- prassi** s. sivellin, suti. *brush.*
- prau** a. ylpeä. *proud.* — Minä olin ollu niin prau kun sain istua papin polvella. (HiHa)
- prauni** s. nosturi. *Brown* (merkki). — Kun ne prauit nosti ooria laivasta (rautatievaunuihin). (KuNy)
- preeri** s. ~ preiri. preeria, aro. *prairie.* — Mä aattelin että sehän (urheilukenttä) nyt on aivan tänne preerille laitettu. (JuLi) / Tämä (seutu) oli aivan preerinä. (MaRi) / Sitte me lähettiin siitä preerille, jotain kakstoista mailia läntehen. (AIKo) / Se (antilooppi) on siälä preerillä niis noitkois. (FrNo)
- preerikana** s. preeriakana. Vrt. *prairie chicken.* — Preerikanoja ne kyllä ammuskeli. (AlPe)
- preerikoira** s. preeriakoira (jyrnsijä). Vrt. *prairie dog.*
- preerisusi** s. kojootti, preeriasusi. Vrt. *prairie wolf.*
- preerivalkea** s. preeriapalo. *prairie + valkea.*
- preerivaltio** s. preeriavaltio. *prairie + valtio.* — Mutta preerivaltiot Dakotat, Wyoming, Montana ja Idaho ovat viljamaita, sielä kasvaa nisu. (V-J, s. 360)
- preijata** v. sumuttaa, ruiskuttaa. *spray.* — Mutta niillekin (vihalaisille) on hyvä lääket semmonen, jotta saa preijata niiren päälle sitä sellaasta pahaa hajua pullosta. (HiKu)
- preissata** v. arvioida. *appraise.*
- preissauttaa** v. arvioittaa. Vrt. *appraise.* — Preissauta talo ennen kuin ostat. (LaWi)
- preitti** s. leipä. *bread.* — Täällä on kaikkija, voita otatta preitillennä ja oikein värmärinvoita (= maalaisvoita). (SaMo)
- preittijuna** s. → freittijuna.
- prekata** v. jarruttaa. *brake.* — Eikä sitä hirviny niin äkkiä prekata, siinä oli kaarassa hyvät prekit. (KaHe)
- prekfesti** s. ~ prekvesti ~ prekvästi ~ prekvasiti ~ prekrästi ~ preffesti ~ preskfesti ~ preekfasti ~ präkfesti. aamiainen. *breakfast.* — Ooksä syäny sun prekvastin? (TeSe) // Ja sitte vasta syöivät ”preekfastinsa”, eli ensimmäisen suupalansa. (V-J, s. 346)
- prekki** s. ~ rekki ~ preksi. jarrut. *brake, brakes.* — Verä prekki päälle! (TeSe)
- prekmanni** s. ~ preksmanni. jarrumies. *brakeman.* — No minä meinasin hypätä siitä preittijunasta (= tavarajunasta), se meni kovaa vauhtia, ni kon tuli prekmanni, junamiäs, ajamaan pois. (UrRa) // Jos antoi prekmannille jonkun sentin tippiä, sai matkustaa hänen suojuksensa alla. (Lindewall, s. 29)
- premiumi** s. vakuutusmaksu. *premium.* — Kaaran premiumi nousi taas. (HePe)
- presidentti** s. ~ presententi ~ resitentti. Vrt. *president.* — 1. tasavallan presidentti. — 2. johtaja, puheenjohtaja, esimies. — Mutta se presidentti siitä myllystä (= tehtaasta), se pilttas tämän huoneen jossa minä asun. (AILa) / Ompeluseuran presidentti May Aho lausui meidät tervetulleeksi. (AU, 1975) / Klubin presidentti Väinö Heinonen astui mikrofonin luo. (AU, 1975) / Tämän alueen pastorit järjestivät kauniit vastaanottojuhlat synodimme presidentille Robert S. Wilchille ja vaimolleen Sandralle. (AU, 1975) — 3. yliopiston, korkeakoulun, collegen rehtori. — Yliopistossa presidentti on vissiin niinkun pääosassa.

- (PaKo) // Juhlapuhujana oli Opiston presidentti tri Ralph Jalkanen, (AU, 1975) — 4. pääluottamusmies, ammattiyhdistyksen puheenjohtaja. — Kun me mentiin aamulla sinne (uuteen työpaikkaan) töihin, niin sappakometian presidentti tuli ja kysy että onko junion korttia. (AuÖr) // Union presidentti Ray Brown ilmoitti että uloskävely jo tuli siitä että - - . (AU, 1975)
- pressata** v. ahdistaa, painostaa jkta. *press.* — En minä voi sitä (naapurია) kyllä, niinkun ne sanoo täällä, pressata, painostaa sitä; finliskaksi se sanotahan pressata. (LoTi)
- presseri** s. ilmanpaine. *pressure.* (VäKe)
- pressi** s. paine. *press*
- pressiväki** s. sanomalehtimiehet. *press* + väki. — Saunan avajaisissa on tarkoitus saada kaupunginmajuri Saul Laskin, saunataistelija William Morgan vs. Waino Laakso samoille lauteille pressiväen ja muiden läsnäollessa. (VS, 1967)
- priisieetata** v. ~ priisieitata. pitää arvossa, arvostaa. *appreciate.* — Ihmisten pitäisi priisieetata maan hallitusta, aina ne vain kikkivät. (ToKa) / Minä priisieittaan kun olet auttanut minua niin paljon. (LaSu)
- prinssipooli** s. ~ prinsipooli ~ prinssipaali ~ prinsipaali ~ rinsipaali ~ prinssapali ~ prinsapuuli. johtajaopettaja, rehtori. *principal.* — Hän on nyt rinsipaalina, koulunjohtajana tuolla Liivelantissa. (MaHi) / Me voimme mennä tämän meidän prinssipoolin ofisiin. (RaKi) / (Onko tullut nuhdesaarnaa?) Ei muuta kun se että prinssipooli mulle vaan puhu. (IlKi) / Mutta hän on koulun prinsipaali taikka pää. (AnHo) // Orrenmaa oli entinen Alvord koulupiirin prinsipaali. (AU, 1967)
- printata** v. ~ printätä. *print.* — 1. painaa. — Mutta ne tekee kaikellaisia puukia, kirjoja, mitä vain haluaa printätä. (Alla) — 2. tekstata, kirjoittaa painokirjaimin. — Kirjoittaa hän ei osaa tavallisesti ollenkaan muuten kun printtaamalla. (SeKi) // Kun niiden pitää kirjoittaa nimensä kirjaan joka käyttää sitä (poliisiauton radiota) niin Petrellan nimi oli printattu ja myös hän ei tunnusta että on itse nimeään siihen printannut. (AU, 1976)
- printti** s. (painettu) teksti. *print.* — Otti piänen tuallaasen pullon sieltä seiffistä (= kassakaapista) ja hinkkas pois siitä (paperista) sen printin. (WeSa) — 2. painettu puuvillakangas.
- printtikangas** s. painettu puuvillakangas. *print*
- + kangas.
- prisiis** adv. täsmälleen. Vrt. *precise(ly).* — Olimme tulleet niin ajois, että kerkesimmä prisiis Aartilan missiksen hienoille päivällisille. (V-J, s. 259)
- privaattipääoma** s. yksityinen pääoma, yksityisomaisuus. Vrt. *private capital.* — Hallitusta ei olisi koskaan pitänyt sotkeakaan rakennushommaan. Täällähän on kylliksi privaatti pääomaa niiden rakentamiseen, jos on tarvetta. (AU, 1975)
- professionaali** a. ja s. ~ professionaali. ammatti-, ammattimainen, ammattilainen. *professional.* — Tänne tulleen tiedon mukaan on Marylandin Princess Annissa kuollut huhtikuun 9. pnä ent. fairportilainen Raymond Tuokkola, joka on käyttänyt professionaali nimenään Ray Williams. (AU, 1967) / Kyllä sitä on jo sitä lajia (näyttelemistä) tehty tarpeeksi monet kymmenet vuodet, amatööriinä ja lopuksi professionaalina. (AU, 1975)
- profetti** s. ~ profitti ~ profiitti. *profit.* — Ei tullu profettia tästä kaupasta. (TeSe) // Mutta kun se ”profiitin” teko on tämänpäivän mittatikka jokaisella alalla, saa nyt nähdä mitä tapahtuu. (TE, 1967).
- proilari** s. ~ proila. *broiler.* — 1. grilli. — 2. teuraskananpoika.
- proilata** v. pariloida, grillata, käristää. *broil.*
- prokki** adv. rikki. Vrt. *broken.* — (Vene ajoi karille, miehet pelastuivat, mutta) vene kyllä meni prokki, aivan me mastosa hengasima kiinni sillon. (JaKa)
- prokrammi** s. ~ rookrammi ~ prougrami ~ proukräami ~ progrämmi. (radio-, televisio-) ohjelma. Vrt. *program.* — Ne teki sille kysymyksiä nuoret sielä tästä hänen kirjasta paljo, tässä prougramissa. (LoTi)
- prominentti** a. ja s. huomattava (henkilö). *prominent.* — Sinne oli kokoontunu - - kaikki Duluthin suomalaaset ”prominentit”. (V-J, s. 296)
- promootteri** s. (myynnin tms.) edistäjä, uudistaja, mainostaja. *promoter.* — Eräs ”promootteri” Jaakko Saari nimeltään, jolle asia esitettiin näki hyvät mahdollisuudet, jos asia oikein suunnitellaan. (FA H, s. 494)
- promottaa** v. tuoda esille, edistää, suosia, mainostaa. *promote.* — Mutta kun joulussa on huomattu olevan erittäin hyvä liikkeen teko-tilaisuus sitä on promotettu ja promotettu. (Ind, 1967)

prontti s. → frontti.

prospäkkäri s. ~ prospäkkäri ~ proospekka-
ri ~ prospektari. malminetsijä. *prospector*. —
Ken tietää, milloin köyhä ”prospäkkäri” yh-
dellä iskulla saa toivomansa korvauksen pit-
kistä ponnisteluista, vuosikausien pettymyk-
sistä. (SK, 1924) / Huhtikuussa löydettiin uu-
sia kulta- ja platinumialueita Kuskokwinainin
lähetyviltä - - mihin muodostui melkoisia
telttakyliä rikastumishimon kiihoittamien
prospektarien pystyttämienä. (SK, 1938) / Hän
on vuosikymmeniä viettänyt vuorilla yksinäi-
senä ”prospäkkärinä”, se on malmien etsijä-
nä. (V-J, s. 383)

prospäkätä v. ~ rouspäkätä. etsiä malmeja,
suorittaa koekaivauksia. *prospect*. — Ne sa-
noo että he niinkun jollekin lupille sen myy-
vät, mutta kun ne meinaa sitä että ku siellä
ne rouspäkää justiin (niin farmia ei kannata
myydä, jos sieltä löytyy malmia). (IiMä) /
Kyllä ne (maini- insinöörit) siellä (kaivosalu-
eeksi ostetulla alueella) on prospäkänny.
(FeLa) / Se prospäkkäs sen mainin auki.
(EiSt)

propoosata v. ehdottaa, esittää. *propose*.

prospekti s. toive, mahdollisuus. *prospect(s)*.
— Olisi joitakin prospektejä tilauksille. (AU,
1967)

prosteitti s. eturauhanen. *prostate*.

protokolla s. selostus. Vrt. *protocol*. — Ajat-
telin aina silloin tällöin aikani kuluksi lähet-
tää tähän lehteen edes jonkinlainen protokolla
täältä rautavuorten välistä. (AU, 1967)

provinssi s. maakunta. *province*. — Kirkolli-
sia juhlapäiviä ni niitä ei vietetä samalla ta-
valla muuta ku Kyöpekin provinssissa, ku se
on katolikki. (ToJa)

pruunata v. karsia, siistiä. *prune*. — Äpylipuut
pitää pruunata. (AlHi)

pruunaus s. karsiminen, siistiminen. Vrt. *prun-
ing*. — Saapui 10 ensiluokan pruunaushom-
maan harjaantunutta miestä Hauli-Huvilalle
jatkamaan tätä pruunausta. (TE, 1967)

pruunsi s. kuivattu luumu. *prune-s*.

pruuteri s. hautomakone. *brooder*. — Mun
paapalla oli pruuteri färmillä. (TeSe)

präkfesti s. → prekfesti.

pränssitie s. (rautatien) haararata. *branch* + tie.
— Sillon tehtiin rautatietä myös sinne Kana-
tan lainille päin, semmonen pränssitie. (UrRa)

präntti s. ~ präntti ~ ränti. konjakki. *brandy*. —
Se mulle anto tuommosen kahvikupillisen

veen kansa räntiä. (MaKo) // Tuas flikka pari
klasia ”pränttiä”. (V-J, s. 274)

prääni s. lesejauho. *bran*. — No siihen (lei-
pään) pannaan ruista ja nisua ja vähäsen prää-
niä. (SaBr)

pröseikkö s. ~ prössikkö. risukko, puskipokki.
Vrt. *brush(wood)*. — Koko se ranta on prö-
seikön peitossa. (JuHä)

pudota v. sataa. Vrt. *fall*. — Täällä kuulkaa on
kova kuivuus, tummat pilvet joskus aivan
ympäri mutta vesi ei vain putoa. (AU, 1976)

puffalohärkä s. puhvelihärkä. *buffalo* + härkä.

puffata v. kehua, mainostaa. Vrt. *puff*. — Tämä
nimi (Ryöstetty Kaunotar) on sellainen, että
se puffaa itse itsensä. (Työmies, 1916)

puffi s. mainostava uutinen tai sanomalehtikir-
joitus. Vrt. *puff*. — Nyt vain kesän tullen pi-
täisi seurojen ja yksityisten hieman laittaa
dollareita lehdelle näistä ’puffeista’ joita ne
ovat taas koko vuoden niin auliisti meidän
toiminnoistamme antaneet. (AU, 1967)

puhdistaa I v. siivota, siistiä. Vrt. *clean*. — He
ovat esimerkiksi ylpeitä heidän huoneestaan
jonka he itse sievästi kalustivat ja täytyy sa-
noa että se antaakin kodikkaan vaikutuksen
kun vielä lisää sen, että he jokseenkin itse sen
puhdistavat. (AU, 1976)

puhdistaa II v. raivata (maata, metsää). Vrt.
clear. — Pojat isänsä kanssa puhdistivat ton-
tin. (FA H, s. 157)

puhdistaa ulos v. toimittaa ulos, tyhjentää. Vrt.
clear out. — Ilmoitus: Ylijäämä varasto ar-
vokkaitten tekijöitten vaatteita, joita olemme
saaneet alennushinnoilla. Se on ollut mahdo-
tonta tähän asti saada näitä ylijäämä lottia (=
tavaraeriä) ennen tammik. 1 pv. Omien
syidensä takia ovat he päättäneet puhdistaa
nämä ulos. (Raivaaja, 1911)

puhekone s. ~ puhumakone. fonografi, levysoi-
tin. Vrt. *phonograph*. — Ilmoitus: Puhekonei-
ta ja suomalaisia recordeja (= äänilevyjä) on
nyt vihdoinkin kauppaan ilmestynyt meidän
toimesta. (SHOA, 1908) / Ilmoitus: Erinomai-
nen puhumakone ainoastaan \$ 6.50 (SHOA,
1917)

puhumaklubi s. ~ -klubi. puhekerho. Vrt.
speech club. — Puhumaklubi lakkautettiin ja
taas herätettiin henkiin. (Alku, 1945)

puimakraatti s. puimala. puima- + *garage*.

pukea v. kunnostaa, somistaa; muotoilla kuo-
siinsa. Vrt. *dress*. — Ilmoitus: Nyt kun hinta
on alhainen on aika ”pukea” istumahuoneen-

- ne. (Raivaaja, 1931) / Ilmoitus: Kaikki puetut hatut sisäänostohinnoilla. (Raivaaja, 1906)
- pukki** s. urospeura. Vrt. *buck*. — Se oli ampuu sinne sitten pukkia tai näitä peuroja. (AkHa) // Ei se oo mikään Suomen peura eikä poro. Se on jokin mettäkauris. Suomalaaset sanookin sitä vain pukiksi. Vaikkei se pukikaan oo. (V-J, s. 93)
- puletti** s. luoti. *bullet*. — Ei sun tartte täs ampua ja luusata natingista pulettia. (IsSe)
- pulhetti** s. useista kalalajeista käytetty nimitys: mm. simppu. *bull-head*.
- puli I** s. ylvästelijä, rehentelijä. *bully*. — Pekka on koulun isoin puli. (LaWi)
- puli II** s. hihnapyörä, ratas. *pulley*.
- pulkokki** s. (metsäkämpän) lämmittäjä, ”helapoliisi”, yövahti. Vrt. *bull* + kokki. — Pulkokki piti punkkahaussin puhtaana. (EdPy)
- pullari** s. veneen apumies. *puller*. — Yhen kesän kalastin pullarina. (AnLa)
- pullata** v. vetää. *pull*. — Rouppua (= köyttä) saa pullata niinkö jaksaa. (LaWi) / Rekkatrokkit pullaa autoja ojasta. (ToKa)
- pullettiini** s. ~ bulleitiini ~ bulletini ~ bulleitiini. määräaikainen, virallinen (usein kirkollinen) tiedonanto, bulleitiini. *bulletin*. — Bulletinista huomasimme, että kestävään muistorahastoon oli annettu lahjoja Eino Suomelan muistolle. (AU, 1967) / Laivalla myöskin ilmestyy pieni lehtinen joka tuodaan hyttiin joka aamu ja myöskin päivän bulleitiini jossa ilmoitetaan päivän toiminnasta. (AU, 1967) / Nyt kesällä kun ei ole suomalaisia kirkonmenoja niin ei voi bulleitiinissa mitään ilmoittaa niin koettakaa ilmoittaa tästä tilaisuudesta naapureillekin. (AU, 1976)
- pulletti** s. ~ puletti. nuori kana. *pullet*.
- pulli** s. poliisi (pilkkanimi). *bull*. — Kyllä oli pullit härässä niiren pommien perässä. (TeSe) / Se sanoo jotta tuos meni riistapulli heirän sivuute. (ViMä)
- pullokaasu** s. nestekaasu. Vrt. *bottled gas*.
- pulmanninvaunu** s. ~ pulmanvaunu. makuuvaunu (Yhdysvaltain rautateillä). Vrt. *Pullman car*. — Unionistit saavat nukkua pulmanvaunuissa. (Työmies, 1916)
- pulmoottori** s. hengityskone. *Pulmotor*. — Mrs. Wilson Stump kuoli eilen hammaslääkärin tuoliin. Pulmoottori pantiin käyntiin, mutta se ei enää auttanut. (Työmies, 1916)
- pulppi** s. → palppi.
- pulppipuu** s. → palppipuu.
- pulppumylly** s. → palppimylly.
- pulrasti** s. kaisla. *bulrush*.
- pulsiitata** v. puhua pötyä, jaaritella. Vrt. *bullshit*.
- pulsitti** s. ~ pulsit. hölynpöly. *bullshit*. — Puhua pulsittia. (Alanne) // Sanovat, että kyllä nyt puhun pullsittia. (AU, 1975) / Kun sanavarasto alkoi loppua, oli vielä pari viimeistä sanaa jotka hän sanoi: pulsit. (FA H, s. 119)
- pulsnekki** s. Pituophis-sukuun kuuluva härkäkäärme. *bullsnake*. — Niitä oli niitä, mitä ne pulsnekiksi sanovat, oikeen suuria, mustia, mutta ne ei oo vaarallisia. (AlKo)
- pulteri** s. siirtolohkare. *boulder*. — Semmoisia pyöreitä kiviä niitä sanotaan pulteriks. (WeSa)
- pulterikatti** s. siirtolohkareeseen tehty leikkaus. *boulder + cut*. — Siinä oli pari pienempää kivikattia ja sitte semmonen (jota) sanottiin pulterikatiksi. (WeSa)
- pultoosari** s. ~ pultoosari ~ buldoosari. raivaustraktori. *bulldozer*. — Siellä on suuret pultoosarit, jotka lykkää oorin elikkä rautamullan lähjän ja siitä masiinaan. (ErVi) / (No mistä se poika rahaa saa että se aina juo?) Se pultooseria ajjaa, hyvä ihminen, se saa hyvää palkkaa. (LyLi) // Sitä potevat enimmäkseen pitkänmatkan trokin ajurit, buldoosarin ajurit ja muut sellaiset jotka rytkyy ja retkuu pitkät päivät. (AU, 1976) / Entinen garagerakennus oli hävitetty maantasalle ja ”bulldoserit” olivat odottamassa seuraavaa arkipäivää. (AU, 1981)
- pultoosata** v. raivata (raivaustraktorilla). *bulldoze*. — Konventsioonin jälkeen kolmen miljoonan valmistelut ’pultoosattiin’ läjään sillä sen sanottiin tulevan halvemmaksi kuin että jos hajotettaisiin ja tarpeet uudelleen käytettäisiin. (AU, 1976)
- pulveraisata** v. ~ pulveraiseta. jauhaa hienoksi. *pulverize*. — Joka (kultahiekka) pantiin ison myllyn läpi josta se pulveraettiin. (JoEs) / pulverais(s)ata. (Alanne)
- pummailla** v. ajella ”jäniksenä”. Vrt. *bum*. — Rautatiätä pummailivat. (JoRe)
- pummata** v. ~ pommata. viettää kulkurin elämää, matkustaa ”jäniksenä”; hankkia jtk maksamatta, petkuttaa. *bum*. — Menin sinne pummaamalla kyytillä. (JuPo)
- pummi** s. ~ pommi. maankiertäjä, kulkuri. *bum*.
- pummikänki** s. ~ pommi-. kulkurijoukko. *bum*

+ *gang*. — Siellä oli varmaan joku joka kuulu siihen pommikängiin, niinku tässä maassa sanotaan. (EdKo)

pumpkinsi s. → pompkeni.

pumpsi s. (naisten) avokas, (miesten) kiiltonahkainen tanssikenkä. *pump-s*. — Ilmoitus: Harvinaisilla hinnoilla pumpsia ja oxfordveja. (Raivaaja, 1921)

punaanus s. → pananas.

punkalo s. → pankalo.

punkka s. ~ ponkka. lavitsa, makuulava, vuode. *bunk*. — Kaksikerroksiset punkat oli tehty tämmösistä pienistä hirsistä. (OsMä) / Niillä (karjapaimenilla) on omat punkkansa, kun sanotaan, jossa ne lepäilivät. (ViSa) / Kaikki miehet makas yöllä vain niis sellaaiss punkis, niinku lokeroos. (SaKu)

punkkahaussi s. ~ punkkahausi ~ ponkkahaussi ~ ponkhaussi ~ pankhaussi. kämppä, vaatimaton majoituspaikka. *bunkhouse*. — Ponkkahaussi tai ponkhaussi on kuin suuri asuntotalo, missä yhtiössä työssä olevat naimattomat miehet asuvat, tavallisesti kaksi miestä huoneessa. (ToKa) // Dayle West mainin päällä miesten ”punkkahaussissa” tapahtui kamalata tapaus tänä iltana klo 8 tienoissa. (Työmies, 1911)

punkkakämpä s. kämppä. *bunk + camp*. — Siihen sisältyy tukkityömuseo, kokkikämpä, miesten ”bunkkakämpä”, myymälä, hevos-talli ja työkalusuoja, karja-aitaus ja sikakar-sina ulkona. (Vapaus, 1967)

punkkapeti s. ~ ponkpeti. kerrossänky. Vrt. *bunk bed*. — Se oli kaksifooninkinen sänky, niinku täällä on nuo ponkpetit. (IsSe)

punkkeri s. maanpäällinen malmisäiliö, josta malmi tyhjennettiin rautatievaunuihin. *bunker*.

punna s. booli. Vrt. *punch*. — Sitte vein kotia (viiniä) ja poikia kun tulee elikkä ukkomiehiä siihen ja tehtiin punna sitten. (ViMä)

punssata v. → ponsсата.

punssilauta s. → ponssilauta.

punssi s. → ponssi.

punteli s. ~ puntelo. nippu, mytty, nytytti. *bundle*. — Täällä oli ennen paljon sellaisia riiliä (= keloja) joihinka piti käsin nostella ne puntelit plokiilta. (SaMy) // Kolmannen päivän iltapuolella kello kolmen aikaan tyhjennettiin viimeinen kuorma puntelia tryskin ”fiitariin” ja niin oli työmme loppuun suoritettu. (Lindewall, s. 38)

puoli ja puoli adv. osaksi — osaksi. Vrt. *half and half*. — Suurin osa meistä (opettajista) tekee niinkun puoli ja puoli (ts. opettajat antavat oppilaiden valita osaksi mitä opiskellaan, osaksi he määräävät sen itse). (MaNo)

puosu s. → paasi.

publikaani s. ~ publikaani. republikaanisen puolueen jäsen. Vrt. *Republican*. — Vaalit ovat ohi ja hyvät miehet ovat vissiin päässeet virkoihin. Vaan minun mielestäni publikaania pääsi liika paljon virkoihin. (AU, 1967)

puri adv. ~ pyri. melko, aika. *pretty* (nice, good). — puri nais (mukava), puri kut (hyvä). (SiRi) / pyri kud. (Sahlman)

puristettu ilma s. paineilma. Vrt. *compressed air*. — Kaikki porakoneet (kaivoksessa) käy puristetulla ilmalla. (ToKa)

purkata v. panna purkkeihin, säilöä. — Se purkattiin, pantiin purkkeihin. Purkataanko Suomessa? (EsKi)

purneri s. polttouuni. *burner*.

pusari s. → pusseri.

pusaripaasi s. 6—8 henkeä käsittävän lastausryhmän johtaja kaivoksessa. *pusher + boss*.

pusivillo s. ~ pusivilo ~ pusiviloo. pajunkissa. *pussy willow*.

puskata v. työntää. *push*. — Sitten kepillä pus-kattiin sinne se tupakka sinne sikuretin sisäl-le. (ImAu)

puskea v. Vrt. *push*. — 1. työntää. — (Mitä se rammari tekee?) Täyttää kiviä kaaran täyteen ja puskee sahtille ja tumpkaa syyttiin eli kip-paan, jolla nostetaan ne ylös. (KaMö) / Ennen piti miesten puskea se rammakaara. (KaJu) / (Millaista työtä siellä joutuivat heti tekemään?) Rammaamaan, sovelilla törttiä pannaan kaaraan ja puskemaan. (PeAu) / (Mitäs mokaari tekee?) Kun viijjään sitä saftia, se sieltä sitä soveltaa pokettiin joka nostaa ylös, mutta sen ei tartte puskea kaaraa. (MaTa) / Sitte ku meni se kaara pois träkiltä (ja piti) puskaa sitä ja sitte yrittää (saada) se träkille. (EmLe) / Se (= heinäkuormaaja) puski sitte heinälattoon kaikki ne heinät. (ImAu) — 2. hoputtaa, painostaa. — Ei, ei ne (työnjohtajat) niitä mustia puskekaa oikeen paljo ja aja niitä. (LoTi) // Myyntiveroa taas politiikukset yrittävät puskea sisälle. (Ind, 1967)

puskuri s. heinäkuormaaja. — Ja sitten se otti sen puskurin ja se puskuri vei sitten aina sen karhon kokonansa suoraa päätä heinälattoon.

(ImAu)
pussata v. lykätä, työntää. *push*. — Oli pussanu se insi (= veturi) sitä (puhujan miestä) lonkkahan ja se kaatuu sinne träkille (= radan raiteelle). (MaMo)
pusseli s. ~ busseli. tilavuusmitta: 35,2 litraa. *bushel*. — Minä sain jo (puutarhasta) tumee-toitakin ni aivan pusselittain. (IiHy) / Panti-hin perunoita vissiin pusselin verta säkkihin (jouluhahjaksi vietäväksi). (SaNe) / Aina joka vuasi monta pusselia me oomma saanu (luumuja). (ImAu) // Onhan uusi vehnälaaji, joka tuottaa sata bushelia eekkeriltä. (TE, 1967) / He veivät mukanaan bushelin perunoita. (TE, 1967) / Lihamojakkaan pantiin pusseli peru-noita ja lehmänlapa paloitetuna ym. lihaa. (AU, 1975) / Sain niin komeita löökkiä että en ole koskaan ennen saanu ja niitä tuli puoli busselin päsketti aivan täyteen. (AU, 1976)
pusseri s. ~ pusari. pieni veturi, ratapässi. *pusher*. — Jani Kolehmainen isä oli ooritokalla pusserin ajurina. (KaKn)
pussi I s. (matka- tai käsi)laukku; säkki; paperipussi. Vrt. *bag*. — (Suomeen lähtöä varten) minun täytyy päkätä vielä kaikki minun pus-sit. (OtPi)
pussi II s. → passi.
pussilinja s. → passilinja.
pussitus s. → passitus.
pusu s. Keski- ja Etelä-Euroopan slaavilaisten pilkkanimi. — Älä paa likille pyykkipostia, jottei pusu varaasta. (EsAl) / Näitä palkaanin-maalaisia ne sanoo pusuuksi, kato kun ne oli semmosia että ne ennen ne suuteli toinen tois-taan aina kun ne näki tuttavan. (JaPel) // Pusu-nimellä tarkootetahan yleensä Etelä-Euroopan slaavilaasia kansallisuuksia, jugoslaaveja, en-tisen Itävallan slaaveja Hertzegovinasta, slo-veeneja ja kroaatteja. (V-J, s. 288)
putiisi s. anomus. *petition*. (Alanne)
putinki s. vanukas. *pudding*. — Ilmoitus: Jus-silan kokkikirjassa on kaikkien paiden, putin-kien, hyytelöputinkien, soosien, hedelmäin, sylttäksen ja juomien valmistusohjeet. (Rai-vaaja, 1966) / Se luumuusta elikkä kivisyrä-mistä keitetty putinki-ruoka tuorahan pöytähän. (V-J, s. 216)
putkitus s. vesijohtojen asennus ja korjaus. Vrt. *piping*. — Ilmoitus: Putkitus ja Lämmitys Eri-koisalamme. (SK, 1938)
putleekari s. ~ puutleekari ~ putleekeri ~ put-leikeri ~ putleekeri. alkoholin salakauppias,

trokari. *bootlegger*. — (Saluunoita ei ollut, mutta) joskus joku hurttana piti sellasta put-leekkerin pisnestä. (SaMo)
putleekiaika s. ~ puutleekiaika. pontikka- aika (tark. kieltolain aikaa). *bootleg* + aika.
putseri s. ~ putsari. teurastaja, lihakauppias; lihakauppa. *butcher; butchery*. — Mehän tuo-la ku on kuljettu kalallaki, ni me on Kääslei-killä niistä putsereista otettu karhunlihaa ja syöty siellä. (JaHö) / Vänkuuveris (= Vancou-verissa) on yks putseri joka häntlää hevosen-lihaa. (FrNo) / Mieheni sano että on paljo ha-lavempaa kalaa kun menee ottaan sen put-serista (kuin itse kalastaa). (FaAn) // Putserit haluaa viettää viikonlopun lomailun perheen-sä kanssa kuin toisetkin. (AU, 1967)
putseroida v. teurastaa. *butcher*. — Talavella oli lihaa ko omasta karjasta putseroitin. (AmBa)
puufarmi s. puuntaimiviljelys; istutusmetsä. Vrt. *tree farm*.
puuka s. kirja; ohjekirja; vastakirja. Vrt. *book*. — Mulla on ollu puukakin, johna oli sen Isoon Antin kuva. (AlMä) / Kun sais aikaa ni laittas paperille (elämäkokemuksensa), ni siitä tulis isot puukat. (MiHi) / Isoskin puu-kas (= Raamatussa) sanovat että - -. (VäAu) / Monasti semmoset (työnjohtajat kaivokses-sa) jotka (vain) puukaa lukee, ne ajaa miehen kuolemaan. (VäAu) // Mr. ja Mrs. Tom Ra-jalat piti tässä kylässä ruokakauppaa jolloin ihmiset ottivat ”puukaan” ja kun maksun aika tuli niin vanhemmat meni maksaan. (AU, 1975) / Joku mulle kehui, että Jani nuorena oli kantanut sitä kalisevaa pussiakin niinkuin koulupojat nykyaikanakin kanteloovat tyttö-jen puukia koulusta kotia kulkeissa. (AU, 1967) // Yhdysanoja: kesti-, kokki-, telefoo-nipuuka.
puukanpitäjä s. kirjanpitäjä. Vrt. *bookkeeper*. — Mieheni oli työssä kraatsissa puukanpitä-jänä. (JeSa)
puukavelka s. tilivelka. *book* + *velka*. — (Kuinka te silloin huonona aikana pärjäsitte?) No ku siihen aikaa annettiin puukan päälle tavaraa, niin meillä oli puukavelkaa paljo. (MiLe)
puukiipinki s. kirjanpito. *bookkeeping*. — Se on käyny vähä koulua, Suomi-opistua, että se on ottanut puukiippingin siellä. (MaMo)
puukiipari s. kirjanpitäjä. *bookkeeper*. (KSV, 1965)

puukkeisi s. kirjahylly. *bookcase*. — Teimme siihen kapinetit kahta puolta jossa puukkeisit. (VäAu)

puulata v. yhdistää, panna yhteen. *pool*. — Pojat puulasivat rahat että saivat viinapullon. (LaSu)

puuliruuma s. ~ poola-. biljardisali, pelihalli. *poolroom*.

puulooti s. puukuorma. puu + *load*.

puumaus s. taloudellinen elpyminen, hyvä aika. Vrt. *boom*. — Ilmoitus: Kaikki ottaa osaa Dollarin päivään (= alennusmyyntipäivään, jolloin jotkut tavaroista on alennettu dollarin hintaisiksi) tehdäkseen siitä hyvinvoinnin puumauksen. (Raivaaja, 1916)

puumi I s. taloudellinen elpyminen, noususuhdanne. *boom*.

puumi II s. uittopuomi. *boom*.

puumies s. metsätyömies, metsuri. Vrt. *woodsman*. — Ladies and Gentlemen! Mutta koska täällä ei näy olevan yhtään naista, sanon siis hyvät herrat ja puumiehet. (SK, 1928)

puupaiili s. puupino. puu + *pile*. — Intit nauroivat vain ku valakonen mies hakkaa puupaiilia (sillä itse intiaanit eivät huomispäiväkseen puita hakanneet, elivät vain päivän kerrallaan). (SiLa) // Ajelin ympäri maaseutua ja huomioin ihmisten tekemiä 'puu paileja' talven varalle. (AU, 1987)

puurfarmi s. kunnalliskoti. *poor farm*. — Juho huudahti: Kuule, Miina, ei meidän tarvitsekaan mennä kauntin "puur farmille". (FA H, s. 436)

puurhaussi s. kunnalliskoti. *poorhouse*.

puustata v. kerskua, kehua. *boast*. — Siitä Höllin mestarista vielä kuullahan! "puustas" (mainosti) Lehto-Kassu oman kylän poikaansa. (V-J, s. 170)

puutsit s. plur. saappaat. *boot-s*. — Pitää ostaa puutsit, talvi tuloo. (TeSe) / Laita vain puutsit matkalle, muuta slippersit sitten hausille mennessä. (EsAl)

puutänkki s. → tänkki.

pyykkilaini s. pyykkinaru. pyykki + *line*.

pyykkiruuma s. pesutupa. pyykki + *room*.

pyykkitamppu s. pyykkisaavi. pyykki + *tub*. — (Englannissa hevosten) kaviot oli (suuret) kun pyykkitamput. (KaSa)

pyöreissä luvuissa adv. suurin piirtein, suunnilleen. Vrt. *in round numbers*. — Näiden pappien seurakunnissa on kaikenikäistä jäsenistöä pyöreissä luvuissa lähemmäs 5.000

henkeä. (SK, 1918)

päivänvalonsäästämis aika s. kesäaika (kun kellot siirretään eteenpäin), virallinen aika. Vrt. *daylight-saving time (DST)*. — On vielä pimeä, sillä auringon mukaan on kello vasta viisi, mutta päivänvalon säästämisajan mukaan se on kuusi. (Orvon Joulu, 1945)

päivää ja yötä adv. yötä päivää, jatkuvasti. Vrt. *day and night*. — Sijoittakaa säästönne missä ne ansaitsevat teille päivää ja yötä. (SK, 1920)

päketti s. ~ paketti. *packet*. — 1. (pieni) paketti, kääre. — Sielä tarjotaan että saa ostaa semmosen päketin, että missä on jotaki ruokaa. (RuHi) — 2. postinkuljetusalus.

päkkäri s. pakkaaja; säilyketehtailija. *packer*. — Päkkärit väittää että entiset kalat on vielä myymättä. (AU, 1975)

päkkäripaatti s. Vrt. *packer + boat*. — (Mieheni) kaks vuotta ajo päkkäripaattia (ts. laivaa, joka kokosi kalat kalastajilta "kannuttimoon"). (LePi)

päksäkki s. → pääksäkki.

päkätä I v. pakata; pakkautua. *pack*. — Ja minulla on kreipsiä (= viinirypäleitä), niin ne päkkää ne suuris paksis ja lähettää ne Kanaan. (Allai) // Lumi pysyy vielä ainakin 15 päivää sillä, lehden uutisen mukaan, on ladulla "päkätyä" lunta 60—70 tuumaa. (Ind, 1967)

päkätä II v. → päkätä.

päletti s. → pelletti.

päneli s. seinälaudoitus, lautavuoraus, paneeli. *panel*. — Minä panen ovhen uuden pänelin. (KaKn)

päneltäjä s. paneloija. Vrt. *panel*.

pänikki s. → paniikki.

pänikätä v. joutua pakokauhun valtaan. *panic*.

pänkeeki s. ~ pankeeki. ohukainen, lettu, pannekakku. *pancake*. — Ook sä pänkeekiä saannu täällä koskaan? (GaLa) / (Kun te syötte täällä nyt amerikkalaisittain, niin mitä aamulla te ensin laitatte?) Oo, minä laitan puuroo keitän välistä ja millon mitäkin, munia paistan ja pänkeekiä, jos tiijättä mitä ne ovat. (MaVa) / Minä ajattelin että kyllä tämä on Ameriikkaa ku pänkeekiä oli kauhia lautanen minun eesä. (VaFi) / Ruoka kämpillä oli hyvää: pänkeekiä oli joka aamu, peikentä pyhäaamuisin. (EdPy)

pänkki s. valli, (ranta)törmä; kinos. *bank*. — Sen pitää mennä tekemähän joen pänkkihin

reijät. (ViMa)

pänkrutti s. → pankrotti.

pänsaa s. pyörösaha. *band saw*.

pänsi s. ~ pansi. keto- tai tarhaorvokki. *pansy*.
— Pänsit oli mun lempikukkani. (MaSi)

pänti s. soittoakuna. *band*.

päntri s. ~ päntäri. ruokasäilö. *pantry*. — Kyllä mä en (Suomessa käydessäni) mittään niin vihannu ku sitä, ku se sisareni kanto sinne päntriin aina vanhan kahvin, se oli piru jo aamulla hommeessa, en minä juonu sitä. (IiMä)
// Ilmoitus: Teillä on nyt tilaisuus täyttää pänt-
rinne hyllyt säästöhinnoilla. (Raivaaja, 1956)

päntsit s. plur. housut. *pants*.

päntätä v. → spentata.

päsiseeri s. → pasiseeri.

päsketti s. ~ pääsketti ~ pasketti. kori. *basket*.
— Minä menin sitte (työhön) sellaaheen paik-
han, johna tehthin koppia, päskettiä sanothan.
(KaHi) / Mutten mä muista mitä ne maksoo
niillen sitten aina sen pikkusen päsketin nouk-
kijaasta. (MaHo)

päskettipallo s. ~ paskettipallo ~ basket(ti)pal-
lo. Vrt. *basket ball*. — 1. koripallopeli. —
Viimeisen kymmenen vuoden ajalla on Ant-
tilalla ollut viisi poikaa oikein kunnialistalla
Eskon basket-pallo joukkueessa. (AU, 1967)
— 2. koripallopelissä käytetty pallo. — Huo-
masin siinä istuvan hyvin tukevan ja hyvin
ruokitun miehen, jolla näkyi olevan pää aivan
puhdas sekä paljas hiuksista, kuin baskettipal-
lo. (AU, 1967)

pätsätä v. → päätsätä.

pästi s. eräänlainen piirakka tai kukko, jonka
sisuksena on lihaa, perunaa, sipulia ja lauttua.
(*Cornish*) *pasty*. — (Amerikkaan tultuani)
sain ensimmäisen aterian pästiä, se oli suo-
malaasilla se pästi silloin siellä niin hyvin
tunnettua. (EmLe) / Pästi oli vähä piirakan
tapaasta. (FrIt) / Ne tekivät pästiä miehille
jokka oli mainiis töissä. (EsHi) / Niihin pä-
stiihin tehtiin taikinakuari. (EsHi) // Edellise-
nä päivänä oli tehty pästejä, joista oli puhdas
tulo \$ 159,50. Tämä kerta lopetti pästien teon
tälle sesongille. (AU, 1967) / Niihin sisältyy
erilaisia leivonnaisia, muun muassa skotlan-
tilaisten keksimiä pästejä. (Ind, 1967) / Tä-
nään oli pästiä ja aina on erilaista syötävää.
(AU, 1975) / 'Pästejä' ilmoitetaan tarjottavan
ravintolassa. (AU, 1976) / Sitten on Han-
cockista, MI, ostettua kardemummapullaa,
joka on ollut pakastimessa, samoin amerikan-

suomalaisten omimaa pästiä, jonka kaivostyö-
läiset Walesista toivat tähän maahan aikoja
sitten. (AU, 1988) / Huomen illalla on kirkos
pästi-ilta, sanoi Kustaa. — Mitä se on? ky-
syyn. Sain tietää, että "pasty", sanotaan pä-
sti, on skotlantilaanen eväsruoka niin ku savo-
laasilla kalakukko. (V-J, s. 256)

pästi-illallinen s. ateriat, jolla tarjotaan piirakoi-
ta. *pasty* + illallinen. — Siellä tarjotaan kai-
kille osanottajille yhteinen pästi-illallinen.
(AU, 1976)

pästöraisata v. ~ pastöraisata. pastöroida. *pas-
teurize*.

pätentti s. ~ patentti. omistusoikeus, patentti.
Vrt. *patent*.

pätri s. → patteri.

pätrikki s. → patrikki.

pätronaisata v. ~ pätronaissata. tukea, suosia;
kohdella suojelevasti. *patronize*. — Tykkään
pätronaisata tuota supermarkettia. (HePe)

pätsyy s. (yksinäisen miehen) taloudenhoito.
Vrt. *bach*. — Me oomma vaan niinkun tässä
(farmilla) paremmin niinku pätsyyhommassa.
(MaHe)

pätsäillä v. hoitaa yksin taloutta. Vrt. *bach*. —
No sitte se oli monta vuotta sitä huonua ai-
kaa että piti pätsäillä mihnä sattuu. (WeSa) /
/ Sitten kun joutuu pätsäilemään miehenä, sit-
ten näkee mistä merkityksestä nainen on ko-
dissa. (AU, 1967)

pätsäri s. itse omaa talouttaan hoitava mies,
poikamies. Vrt. *bachelor*. — Ollessani pätsä-
rinä menneinä, sodanjälkeisinä vuosina, tapa-
sin ostaa tusinan kaneelipullia (cinnamon
rolls) 15 sentillä. (AU, 1967) / Innostuin täs-
sä kokkailla mojakkaa oikein Sotamatin oh-
jeitten mukaan, sillä Matti oli aivan erikois-
laatuinen pätsäri, erittäinkin ruuan laitossa,
antoi opetusta emännillekin. (AU, 1967)

pätsätä I v. (miehistä puhuttaessa:) hoitaa ta-
loutta ilman apulaista tai vaimoa, elää kuin
poikamies; majailta. *bach*. — Minä olin viis
viikkua täällä yksin pätsäämäsä ja minä laitoin
sen kämpän. (VaFi) / (Pula-aikana metsäkäm-
pille lähteneille miehille) anethin sitte lihaa
ja perunoota että ne sai siellä pätsätä ja lait-
taa lunssia itelleen. (MaMo) / Ei ne ollu ne
pojat (puhujan mies ja tämän toveri) siellä
poortitalossa, ne pätsäsi vain kahren, niillä oli
semmonen yhteinen haussi ja ne siellä pätsä-
si. (LeJä) / Jään alla ne piiverit (= majavat)
sitte talvet pätsäävät. (MaHe) // Meitä on tässä

nyt pätsäämässä 2 yksinäistä. (AU, 1967) / On niin paljon hommaa nyt kertynyt kun ei ole ollut emäntä kotona ja poika (on) pätsännyt tässä. (AU, 1975)

pätsätä II v. paikata. *patch*.

patteri s. → patteri.

pääkkäyttää v. palauttaa, käännyttää takaisin. Vrt. *back*. — Ei päässykkää, se pääkköötettiin Liverpoolissa. (AmAl)

pääkseinä s. takaseinä. *back* + seinä. — Se (rakennus) oli erempänä ku tua kitsin pääkseinä tualla. (IsSe)

pääksäkki s. ~ päksäkki. selkäreppu. *back* + säkki tai sekamuodoste sanoista *backpack* + *knapsack*. — Sillon ku ne Suomestaki on tänne ennenvanhaan tullu, ne jokka jo nyt täytäs sata vuotta, nin pääksäkin ne on pannu selkähän ja menny raakaan mettään. (ElMu) / Ku me lähimmä sitte kylhänkin ja seuroin johonkin, ni minun miehellä oli peipi pääksäkissä. (AmHe) / Pääksäkkiin vain ne karhun pentut (pantiin), ja kotio! (EePa)

pääkätä v. ~ päkätä. peruuttaa, peräytyä; perua; palauttaa. *back*. — Kun me pääsimme tänne Sikemooriin, niin se treini ajoo sivuralle, ja sieltä sitten vasta pääkkäs oikeen tipon (= aseman) eteen. (KnMä) / Sä meet vaikka käsketähän pääkätä. (IsSe) / Ja ne (autovajat) on aivan tien viereen pantu, että saa heti pääkätä valtatielle siitä. (ImAu) / Mä aivan noin ajattelin että mä lähären ja oli aivan määrä (lähteä), no mä pääkkäsinki sitte sen tytön takia. (IsSe) / (Kertojan matkakumppani pysäytettiin Ellis-saarella tarkastuksessa havaittujen sairauksien vuoksi. — Siinä oli varmaan vähän syvän kurkussa että mitä tulee?) Niin että mitä mulle tulee ku mulla ei ollu vastaanottajaa muuta ku sen misiksen mies, ja jos se misis ny pääkätään Suomeen takasin joukkoneen. (HuPe) / Saivat sen reen pääkättyä heinälatoon yöks. (AnKo)

päällysjäketti s. päällystakki. päällys + *jacket*. — Joltakin mieshenkilöltä oli jäänyt päällysjäketti siellä Chisholmissa myyjäisissä. (TE, 1967)

päälääkäri s. ylilääkäri. Vrt. *head physician*. — T:ri Laakso on Danielson Clinikan suurin omistaja ja päälääkäri. (SK, 1950)

pääpaasi s. ylityönjohtaja. pää + *boss*. — Se oli pääpaasi siinä (nimeltä) Portmanni. (AlKo)

pääsiäishämmi s. pääsiäiskinkku. pääsiäis- + *ham*. — Ilmoitus: Pääsiäishämmiä ja kyljys-

tä. Suuret nyletyt takahämmit 25 c lb. (Rai-vaaja, 1925)

päässi s. ahvenkaloja, mm. meribassi. *bass*.

päässätä v. ~ päässätä ~ päässata ~ päästää ~ paasata. *pass*. — 1. siirtää. — Päässää se lautanen tänne, pliis. (LaSu) / Päästä minulle potetuksia. (ToKa) / Päästää kreiviä (= kastiketta). (Sirola, 1915) / (Tulipalon jälkeen:) Sitte vain klasista paasattihiin ne moskat ulos. (MaMo) — 2. läpäistä tai tulla hyväksytyksi tutkinnossa. — Se on päässannu kummassaki längvidžissä nii, se puhuu kumranki kielen. (AlLa)

päästä sisälle v. tulla valituksi (parlamenttiin), päästä johtoon. Vrt. *get in*. — Penetti (= pääministeri Bennett) hävis vaalit ja liperaalit pääsi sisälle. (FrNo)

päästää v. → päässätä.

pääsupi s. johtaja. pää + *super(intendent)*. — Joulun jälkeen menin palvelukseen maini-komppanian pääsupillen. (FA H, s. 390)

päätruuma s. → paatiruuma.

pörfiumi s. hajuvesi. *perfume*.

pörkkeleittori s. (kahvin)suodatinpannu. *percolator*.

pörmitti s. ~ permetti. lupa, lupakirja. *permit*. — Sille trukille pitää olla pörmitti. (LaVi) / Sai pörmitin piltata kraatsin (= rakentaa autotallin). (TeSe)

pörmäntti s. permanetti, kestokiharat. *permanent (wave)*.

pörpöni s. maissi- t. ruisviski. *bourbon (whiskey)*.

pörselaiteri s. → förtilaiseri.

pörssi s. ~ pörsi. rahakukkaro, käsilaukku. Vrt. *purse*. — Mulla oli pörsisä seittemän yhen taalan pilliä ja viis taalaa hopiassa. (AnCu) / Mun pörssi on aina flättä (= tyhjä). (TeSe)

pörtei s. ~ pörttei ~ pörtteet (plur.). syntymäpäivä(t). *birthday*. — Ei se piä pörteitä. (IiTu)

pörteipaarti s. ~ portteipaarti. syntymäpäiväkutsut. *birthday party*.

pöytälusikka s. ruokalusikka. Vrt. *tablespoon*.

pööts s. ahven. *perch*.

R

- raaserivene** s. pikavene. *racer* + vene. — En oo Suomes tavannu sellaista ylöspäin kourua pohjaviivaa ”raaseri”-veneis. (V-J, s. 148)
- raasia** v. hävittää, tuhota. Vrt. *raze*. — Nainen saapuikin kaivattuun kotiinsa, joka oli raasittu lähiperinpohjin, lasit akkunoista pois, ovista lukot - - siis koti näin raasittuna. (AU, 1967)
- raasperi** s. ~ räasperi ~ räsperi. vadelma. *raspberry*.
- raatsi I** s. kankiteräs, pyöröteräs, valssilanka. *rod (steel), rods*. — Täältä tuloo se, jota sanotahan raatsiksi, sellaanen roffi lanka, josta sitä (rautalankaa) veretähän. (AIMä)
- raatsi II** s. → kraatsi.
- radiohämmi** s. → reitiohämmi.
- raffeli** s. ~ roffeli. röyhelö. *ruffle*. — Äiti osti 72 centin edestä kukallista voilia ja neuloi raffelin raffelin päällä, sellaisen hameen joka minun mielestäni oli kaunein kaikista sinä iltana. (FA H, s. 391)
- rafti** s. → räfti.
- raha** s. → hyvä raha.
- rahantekotilaisuus** s. tuottoisa tilaisuus. Vrt. *money making occasion*. — Seuran toiminta suunnistettiin tarkoituksellisesti rahantekotilaisuuksien järjestämiseen. (SK, 1959)
- raiffeli** s. rihlakivääri, luodikko. *rifle*. — Mutta niitä (peuroja) ei huntata haulikoin kansa, niillä on raiffelit. (HePel)
- raijeri** s. → traijeri.
- raikata** v. → straikata.
- raikki** s. → straikki.
- raikrispi** s. ohut ruisnäkkileipä, hapankorppu. *rye crisp*.
- raippi** s. → straippi.
- raisi** s. ~ raissi. riisi; ”villiriisi”. *rice*. — Syksyllä ne intit raisia pyyteli. (VaPo)
- raitiorata** s. raitiotie. Vrt. *streetcar line*. — Tämä puisto sijaitsee New Yorkin äärimmäisessä niemikkeessä, johon kaikki New Yorkin Cityn raitio- ja ilmaradat yhtyvät. (SHOA, 1906)
- raitti I** s. kyyti, ajelu. *ride*. — Misis Kästäldi sitte joskus antaa raittia (kaupunkiin). (OtPi) / Kraatsis on kuule justihin fiksattu paisikkeli, ota sillä raittia. (EsAl) / Mennään paattiraitille (= veneajelulle). (TeSe)
- raitti II** s. → freitti.
- raittiushaali** s. raittiusseuran talo. raittius + *hall*.
- raituvei** adv. heti. *right away*. — Toppaa (= pysähdy) raituvei ja pääkkää takaasi. (EsAl)
- rakastaa** v. pitää jstak kovasti, nauttia jstak. Vrt. *love*. — Ilmoitus: Puolisot rakastavat askarrella — Nyt Stop & Shop antaa teille tilaisuuden hankkia kaikki työkalut ja välineet. (Raivaaja, 1956)
- rakennus** s. talo. Vrt. *building*. — Ilmoitus: (Duluthin Suomalainen Sairaala) Mrs. Tuiskun rakennuksessa. Avoinna joka Tuorstaina. (SHOA, 1918)
- rakennuslasi** s. rakennuslupa. rakennus + *license*.
- rakennuslotti** s. tontti. rakennus + *lot*.
- raketeeraus** s. → räketeeraus.
- rakka** s. kivi, kallio. *rock*.
- rakkahaussi** s. murskaamo. *rock + house*. — Andrew Hawyn oli täyttämässä rautatievaunua kivillä ”rakkahaussin” alla olevasta ”suustista”. (Työmies, 1911)
- rakkapaili** s. kivikasa. *rock pile*.
- rakkapikkari** s. (kaivoksella:) irtokiven poistaja. *rock picker*.
- rakstoori** s. → trakstoori.
- rakuuna** s. → räkuuna.
- ralipassi** s. → trolli.
- rammakaara** s. → trammakaara.
- rammata** v. → trammata.
- rampleri** s. köynnösruusu. *rambler*.
- rannikkotyöläinen** s. satamatyömies. Vrt. *longshoreman*.
- ranssi** s. → ränssi.
- raportata** v. → ripoortata.
- rappipaili** s. jätekasa, tunkio. *rubbish + pile*. — Totta ne (karhut) sielä rappipailissa olivat syöskentelemässä. (JaHö)
- raskas** a. rankka, kova. Vrt. *heavy*. — Raskaita sateita Kansasissa, Missouriissa. (SK, 1919)
- raskali** s. ~ raskuli. lurjus. *rascal*. — On tuo poika aika raskuli! (HePe)
- ratari** s. tutka. *radar*.
- rati** s. ~ roti. pituusmitta: 16,5 jalkaa (= n. 5 m). *rod*.
- rauhantuomari** s. Vrt. *justice of the peace*. — Tämä Keto, kertovat kaverit matkalla, on ollut 12 vuotta rauhantuomarinakin Mount-Aironis. (V-J, s. 323)
- raund** adv. jossakin lähellä, ympärillä. (*a*)round. — - - täällä Steit-striiitillä eli raund

siellä jossakin. (LoTi)
raundhæddi s. uusista (yleensä suomalaisista) siirtolaisista. *roundhead*. — Jokaanen juna toi Suomesta uutta nuorta työvoimaa, ensikertalaasia Suomesta puupuukoolla kultaa vuoleman — ”raundhæddiä” (”pyöriäpäitä”), jotka eivät maan kieltä taitanehet, pyörittivät vain päätä ja silmiänsä ja olivat tyhmiä. (V-J, s. 289)
raunti s. kierros. *round*. — Mennään rauntin kautta (ts. kiertäen). (TeSe) / Minä menin takaasin maitorauntille, petlasin maitua seitsemän vuatta viälä. (JaMä) / Siellä oli ympäri selekosen ittekullakin pyytöraunti. (NiPo) // Silloin yksi ja toinen suomalaisista kilvan ”pani pystyyn koko rauntin” (tarjosi viinaa jokaiselle). (Potti, Iloinen Harbori, s. 10)
rauntoppi s. (karjan) kokoonajo, kiertäminen. *roundup*.
rauntriippi s. edestakainen matka. *round trip*.
rauntriippiticketti s. edestakainen matkalippu. *round-trip ticket*.
rauta-alue s. rautakaivosalue. Vrt. *iron range*. — Tämä kulttuurikaupunki (Virginia, Minn.) onkin paras paikka rauta-alueella asua, kaupat ja kirkot ja kaikki on lähellä. (AU, 1981)
rautalankamyly s. langanvalssauslaitos. Vrt. *wire mill*. — Tullessani Vusteriin käytiin työtä etsimäs sillä tavalla että mentihin rautalankamylyyn portille joka aamu. (MiYl)
rautamainari s. rautakaivoksen työntekijä. Vrt. *iron miner*. — Se oli kovaa rautamainarin työ. (SaKu)
rautamylly s. terässulatto. Vrt. *steel mill*.
rautaori s. rautamalmi. Vrt. *iron ore*. — Se ammutahan irti se rautaori. (KuSi)
rautarenssi s. ~ -ränssi ~ -ranssi. rautakaivosalue. Vrt. *iron range*. — ”Rautaränssiksi” sanoovat suomalaaset Duluthista länteen olevia suuria rautakaivosalueeta. (V-J, s. 307)
rautatiejaardi s. ratapiha. Vrt. *railroad yard*. — Sitten tuli hän Minneapoliin, missä työskenteli kesän ajan rautatiejaardissa. (SK, 1938)
rautatieliipetti s. ratapölkky. rautatie + *sleepers*.
rautatiereili s. ratakisko. rautatie + *rail*.
rautti s. reitti, tie. *route*. — Tuutte sitä rauttia, löyrätte meirän farmin. (TeSe) / Menimme pohjoista rauttia. (JuHä) / Se (lentokone) lensi pohjoisrauttia. (HeHy)
rautu s. → trautu.

ravipassi s. → trolli.
re-empurssätä v. hyvittää. *reimburse*. — Hänen employeerinsa (= työnantajansa) re-empurssää kaikki ekspenssit (= kulut) tältä matkalta. (LaSu)
reesio s. ~ reessio. suhde, suhdeluku. *ratio*. (Alanne)
reetfoksi s. punakettu. *red fox*.
reetio s. → reitio.
refandi s. palautus, hyvitys. *refund*. — Täksiofiisissa on fillattu formut ja saatu takaisin refandia, tai maksettu Ankkel Sämille kalliita taaloja lisää. (NU, 1981)
rei s. → trei.
reikata v. haravoida. *rake*. — Reikkaa nuo heinät kokoon. (HePe)
reikki s. ~ rekka. harava; marjanpaimuri. *rake*.
reili I s. ratakisko. *rail*. — Rautatieliipetit (= ratapölkkyt) laitettiin sellaisella keipulilla kiinni ja sitte reilit laitettiin päälle. (MaSu) / Se oli vaan kahentoista paunan reiliä (jota karpalomaalle vedettiin). (MaVaa)
reili II s. → treili.
reilinki s. porraskaide, käsipuut. *railing*.
reilroutti s. rautatie. *railroad*.
reini s. → treini.
reinipäivä s. sadepäivä. Vrt. *rainy day*. — Näyttää niinku tulis reinipäivä. (TeSe)
reinit s. plur. ohjaketset. *rein*.
reintiiri s. poro. *reindeer*. — Siellä (Alaskassa) on niitä vanahanmaan porojaki, reintiiriä. (KaMö)
reippa s. → skreippa.
reisi I s. kaivoksessa eri korkeuksilla olevia työtasoja yhdistävä pystysuora tai viettävä käytävä (jossa raput). *raise*.
reisi II s. → reissi.
reisinkeeki s. rusinakakku. *raisin cake*.
reisinki s. = reisi I. *raising*. — Meijän piti ruveta kaahimaan sellasta reisinkiä ylös, nin minun jalka meni pois tiloltaan. (EmLe)
reissari s. → hevosreissari.
reissata v. ~ reisata. *raise*. — 1. korottaa, nostaa. — (Ojan mennyt) kaara pitää reissata. (SiLa) / Juniot (= ammattiyhdistykset) reissaa palakkaa. (VäAu) — 2. nousta. — Taikina reissaa. (TeSe) — 3. kasvattaa. — Se (eräs suurtilallinen) reissaa koko paljo elukoota. (FrNo) / Reisas poliisikoiria armeijalle. (EiSt) / Fränk Hilli, se reisas hevoosia. (FrNo)
reissi s. ~ reisi. kilpailu. *race*.
reitata I v. arvioida. *rate*.

- reitata II** v. panna toimeen ratsia. *raid.* — Ne reittas sen koiratorpan (ts. tekivät ratsian salakapakkaan). (SiLa)
- reitio** s. ~ reitiö ~ reetio ~ retio ~ ratio. radio. Vrt. *radio.* — Kello kymmenen ilmoitettiin reitiossa että sota on loppu. (ImAu) / Siellä (talon yläkerrassa) on kyllä yks mies ja sillä on vissiin reitiö päällä. (SeHo) / Se tekee reetioita ja tiiviitä ja kaikkia. (AuVa) / Ja ne laulo niitä semmosia lauluja niinku retiosta ja televisiosta. (RuHi)
- reitiohämmi** s. ~ radiohämmi. radioamatööri. *radio ham.* — Joutohetkinään hän hyvin mielellään juttelee toisten ”radio-hämmien” kanssa. (SK, 1960)
- reitiumi** s. radiumi. *radium.* — Ei ne (lääkärit) tehny minkäällaista leikkausta mutta ne reitiumilla ja eksreillä ne koitti sitä (syöpää) parantaa. (OIHa)
- reittaus** s. ratsia. Vrt. *raid.* — Reittauksen yhteydessä vangittiin kolme miestä syytettynä marijuanän säilyttämisestä ja myynnistä. (Ind, 1967)
- reitti** s. *rate.* — 1. hinta, maksu. — 2. arvio. — Nykyisen reitin mukaan sama koti verotetaan 540 dollarin ja nykyisen uuden reitin mukaan mikä tulisi olemaan 40 dollaria, hän saa verovapautta vain 160 dollaria, jällelä jäisi 380 dollaria. (TE, 1967)
- rejaani** s. raion, viskoosi. *rayon.* — Ne (ruumisarkut) on niin kauniita sisältä, vuorattu rejaanin kansa. (MiEs)
- rejaanimylly** s. raionia valmistava tehdas. *rayon + mill.*
- rekipaksi** s. suurikokoinen kuljetuslaatikko reessä. reki + *box.*
- rekisteerata** v. ~ registreerata ~ rikisteerata. merkitä kirjoihin, luetteloon, rekisteröidä. Vrt. *register.* — Silloin kun mun sotahan piti mennä, rekisteerattiin lähtö. (Jull) // Koulu on tarkoitettu kaikenikäisille kirkon lapsille ja heidän ystävilleen, jotka voivat rekisteerata Sem. Haaran kanssa. (AU, 1967) / Ohjelman jälkeen seuraa iltapäiväkahvit ja ystävien kanssa seurusteleminen sekä leirille registreeraaminen klo viideltä. (NU, 1967) / Virallisia edustajia rekisteerattiin 48 ja toimitsijain kanssa osanotto nousi 56:een. (Vapaus, 1967) / Järitys rekisteerasi 5.1. Richter puntarissa. (AU, 1975) / Spencerin puolella on uutta kilpailuissa siitä kuka on saanut pitemmän, komeamman tai erikoisen parran kasvatettua määrätyn ajan sisällä. Siis täytyy jo rekisteerata joku aika sitten. (AU, 1976)
- rekisteeraus** s. ilmoittautuminen. Vrt. *registration.* — Koulut alkavat taas ja sanotaan että rekisteeraus Ariz. Universityyn on paljon suurempi kuin ennen. (AU, 1975) /
- rekisteerautua** v. ~ registreerautua. ilmoittautua (esim. äänestysluelleen). Vrt. *register.* — Huomattavan paljon uusia äänestäjiä on hiljattain registreerautunut Lake Worthin neekerikaupunginosalta. (AU, 1967) / Viime vuonna registreerattiin Palm Beach kauntissa 190.223 autoa. Vain noin yksi neljännes tästä luvusta on toistaiseksi registreerautunut tänä vuonna. (AU, 1967)
- rekisteröinti** s. ilmoittautuminen. Vrt. *registration.* — Rekisteröinti (piknikkiin) ja tutustuminen toisiimme alkaa kello 10 aamulla. (AU, 1975)
- rekka** s. → reikki.
- rekkatroki** s. korjausauto. Vrt. *wrecker + truck.*
- rekki** s. juna- tai auto-onnettomuus, haaksirikko. *wreck.* — Harvoon täällä lähistöllä on tullut treiniille (= junille) rekkiä. (EsAl) / Se oli paha kaararekki. (HePe)
- rekordata** v. kirjata. *record.* — Vihkijän täytyy merkitä lupakirjaan aika ja paikka (county) missä hänen virkatodistuksensa on rekordattu. (SK, 1923)
- rekordoida** v. taltioida, tallentaa (esim. nauhoittamalla). Vrt. *record.* — Jos silloin kun ”Ihmisenpoika” puheli kuulijoille, ne olisi rekordoitu. (Ind, 1967)
- rekortpleijeri** s. ~ rekortpleijari. levysoitin. *record player.*
- rekortti** s. ~ rekorti ~ rekordi. *record.* — 1. ennätys. — Hän teki rekortin oikeesti siltä, (vaikka) hän oli yhden päivän sairauden tähden pois. (EmLa) / Mut se (laiva) ajoo rekorttia silloin ku se ensi kertaa uii sitä väliä, se Karonia-niminen laiva. (SaMy) // Yli 200.000 henkilöä kävi näyttelyssä noiden päivien aikana, kuuluu olleen uusi rekordi. (NU, 1967) / Ensiksi meillä oli kaikkien lumisin talvi viiteenkymmeneen vuoteen ja näyttää että tämä kevät tekee samanlaisen rekortin. (NU, 1967) / Rekordi oli v. 1965 kesäkuulta, jolloin lentoteitse matkustajia oli 1.061.279. (Ind, 1967) — 2. entinen elämä, entisyys; (virka)ura, ansioluettelo. — Mutta hyvinkin heikoilla tie-doilla monetkin saivat (kansalaisuuspaperit),

kun niillä oli muuten hyvä rekortti. (MiYl) — 3. (plur.) asiakirjat, arkisto. — Horizon Corporation, jota syytetään maanpetoksista, yritti polttaa rekordejaan. (AU, 1976) — 4. ääni-levy. — Minä lauloon siellä rekoorhi. (AmPu) / Mulla on vanahoja rekorttia. (FrNo) — 5. kirjallinen muistitieto; esim. nauhoittamalla taltioitu tieto. — (Haastattelijan kysyessä haastateltavan sairauksista:) Pittääkö neki kivut olla siellä sitte teijän rekortissa? (IiHy) / Ottaako tämä kone (nim. nauhuri) rekorttiin tuon työn? (KaMo)

rekorttikauppa s. levykauppa. *record* + kauppa. — Lahrella on myöskin ollu sellaanen rekorttikauppa joskus. (LoTi)

reksitoori s. → trakstoori.

reliiffi s. ~ reliiffi ~ riliffi ~ reliihvi ~ riliiffi ~ riliihvi. hätäapu, avustus. *relief*. — Se oli huono aika yhen ajan kun kaikki melekkeen eli reliiffistä. (HuLa) / Muistat sinä Eemeli sitä vuosilukua milloin se oli se riliiffiaikakausi? (MaHe) / Se (presidentti Roosevelt) teki lain sitte että sitte annettiin tyätä ja riliiffiä. (UrRa)

reliiffijärjestö s. avustusjärjestelmä. Vrt. *relief system*. — Ei ollut silloin ”reliiffi”-järjestöjä eikä aputoita. (SK, 1936)

remma s. → krämä.

remmilaini s. köysirata. remmi + *line*. — Myllyltä lähti vuoristoon Materlow Mainille, Bannassa Mainille remmilainit. (FA H, s. 171)

renni s. peukaloinen (lintu). *wren*. — Rennillä oli pesä präsikössä. (HePe)

renssi I s. jakoavain. *wrench*. — Anna se renssi tänne että saan paipun auki. (HePe)

renssi II s. ~ ranssi ~ ränssi. (kaivos)alue. *range*. — Me asumma sitte täällä renssillä, rautarensillä. (HiPe) / Ja koko tämä renssi oli täynnä (tyttöaloja). (LeAn) // Olipa tuo mieluista ajella tuolla renssin perukalla, monien vuosien jälkeen. (AU, 1967) / Annan tietoa maailmalle että eletään sitä vielä täällä renssillä sievässä Queenin kaupungissa. (AU, 1975) / Hän kyläili täällä miesvainajansa sukulaisissa ja renssillä hänellä on omia sukulaisia. (AU, 1976)

rentata v. → räntätä.

rentti s. → räntty.

renttu s. → räntty.

reporteerata v. ~ reporteerata. selostaa, ilmoittaa, tehdä ilmoitus; ilmoittautua; toimia sanomalehden uutishakkijana. *report*. — No se (upseeri) sitte pirätti (humalaiset sotilaat)

ja sanoo: ”Kaikki menöö kaathausiin reportteeraamaan.” (IsSe) // Tämän haluamme reporteerata poislähteneille turisteille. (Ind, 1967) / Lehtiin reportteeraamaan valittiin Einar Jouppi. (Ind, 1967) // → ripoortata.

reportteri s. sanomalehden avustaja, selostaja. Vrt. *reporter*. — Ääntenlaskijoiksi nimettiin 3 miestä, reporttereiksi Astorian päivälehteen Aune Luoma ja Amerikan Uutiseen Greta Malen. (AU, 1967)

reportti s. selonteko, lausunto. *report*. — Nyt täällä on jo hallituksenkin reporttien mukahan yli viisi miljoonaa työtöntä. (LoTi)

representatiivi s. edustaja. *representative*. — Vietettiin ”Testimonial Dinner”-juhlaa, vastaleivituille Senaattori Birdsey Palmerille ja Mr. Dudalle, joka valittiin niinkutsutuksi representatiiviksi Washingtoniin. (NU, 1967)

repu s. ~ repupliikki. republikaanisen puolueen jäsen. Vrt. *Republican*. — Reput pitävät jöötä lakimyllyssä, kuvernööri ollen ”omia” miehiä hänkin, että valmista pitäisi myllystä lähteä. (Ind, 1967)

reputeesi s. maine. *reputation*. — Mainittu mies ajatteli kai että hänellä on huono ”reputeesi” ja niin hän eräänä iltana pistäytyi ostamassa 90 sentin tupakkakannun ja vei ”sifteenin” kotia. (Työmies, 1916)

resepi s. ~ reseppi. *recipe*. — 1. ruokaohje. — Ne on melkein kaikki amerikkalaisia resepiä, mitä äiti käyttää. (EsHi) — 2. lääkemääräys. — Pienen pullon käski hakia, se (lääkäri) anto resepin. (RuHi)

reserveisi s. ~ resuvee ~ reservationi ~ risörvi. reservaatti, suojelalue. *reservation*. — Vissiiin ne intit meni sinne risörvillensä (talveksi). (ViLa) // Tulla hyryttelimme hyvää kyytiä Havelan kans sieltä intiaani-reserveisiltä myrskypäivän jälkhen. (V-J, s. 335) / Talveksi he muuttivat ”Reservationille” Nevadaan. (FA H, s. 285)

resiitti s. → risiitti.

resithaali s. oppilasasuntola. *resident hall*. — Minä tein siellä sitten vain sellasta nais-sä resithaaliissa, sellasta puhristustyötä. (LoTi)

resortti s. lomakylä. *resort*. — Ne taas perusti sinne semmosen resortin, mutta sitte ne taas myi sen. (PiGa)

resletti s. rannerengas. *bracelet*.

respiitti s. hengähdystauko; lykkäys. Vrt. *respite*.

- ressapata** v. → tressapata.
resseri s. → tresseri.
ressi s. → tressi.
ressinki s. → tressinki.
restata v. levätä, levähtää. *rest.*
resthomi s. ~ resthoomi. lepokoti. *rest home.*
resti s. ~ rästi. lepo. *rest.* — Minä jäin Nyyjorkissa pois laivasta ja olin Nyyjorkissa; otimme rästiä sielä viikon toista. (KaVe)
restiruuma s. ~ resruuma. toalettihuone, käymälä. *rest room.* — Piti olla melekeen aina asumas, juu nou, tuola restiruumas, toiletissa, sen (vatsataudin) takia. (LoTi) / Toppasimma Loritas (Floridassa) tripillä mones resruumas. (TeSe)
restorantti s. ~ restarantti ~ restörantti ~ restaurantti ~ resterantti ~ resteränt(t)i ~ rästörantti ~ rästärantti ~ ristirantti ~ ristorantti ~ ristörantti. ravintola. Vrt. *restaurant.* — Me asumma Miniappelissa kakstoista vuotta ja sieltä me muuimme Kingstoon ja me runnasimma restoranttia. (MaVa) / Rästöranttissä minä olin, siellä ruokalassa työssä. (FrMä) / Runnas resterantia ja poortihauusia. (EiSt) / Klokeella oli kreikkalaisia rästäranttia. (HiHil) / Yhrenki kerran minä olin täällä yällä ristirantti tyäh (= työssä) että minä tulin kahren aikana kotia. (HiMä) // Kyläilimme vanhoissa tuttavissa Mr. ja Mrs. Henry Marjamaan luona, joka meitä käytti restorantissa syömässä oikein hyvän atrian. (AU, 1967) / Niin mua vietihin karun yli fiinihin ristöranttiin. (V-J, s. 123)
restoranttiruuma s. ravintolasali. *restaurant + room.*
restousti s. → frenstousti.
resupetlari s. (resuisesta lapsesta:) resupekka. *resu + peddler.*
retairata v. → ritairata.
reti a. ~ redi. valmis, kunnossa oleva. *ready.* — Sehän nyt on hemmetinmoinen brekfästi kun on yölläkin redi. (Lindewall, s. 38)
retio s. → reitio.
reunahyvitys s. lisähyvitys, -etu. Vrt. *fringe benefit.* — Tämä nosti heidän keskinkertaisen kokonaispalkkansa \$ 5.35 tunti reunahyvitykset siihen luettuna. (Ind, 1967) / Palkan korotus on 50 senttiä tunnille, astuu voimaan viime marraskuun ensimmäisestä päivästä, lisäksi saivat reunahyvityksiä 20 senttiä tunnille joka tekee yhteensä 70 senttiä. (Ind, 1967)
re-unio s. jälleennäkeminen; suku- ym. kokous, juhla. *reunion.* — Entinen ”naapuristo” koontui tapauksen johdosta Niskaloille vietämään ”reuniota”. (AU, 1975)
revenyy s. tulot, (vuosi)tuotto; valtion tulot. *revenue.* (Alanne)
revetti s. → rivetti.
riankeli s. → triankeli.
rifiti s. → trifti.
riihäpiliteata v. kuntouttaa. *rehabilitate.* — (Eräs silmäinvalidi) oli niin hyvin riihäpiliteitannu ihtensä. (HiSa)
riikoolata v. → rikoolata.
riilata I v. vyyhtiä, kelata. *reel.*
riilata II v. hoippua, hoiperrella. *reel.* (Alanne)
riilesteitti s. ~ riilesteetti ~ rillesteitti. kiinteistö. *real estate.*
riilesteittimies s. ~ rillesteittimies ~ riölisteittimies. kiinteistönvälittäjä. Vrt. *real estate + mies.* — Ja vieläki teköö pinestä palovakuuksilla ja ”rillesteittimiehenä” (kiinteestövärittäjänä). (V-J, s. 250)
riili I s. kela, rulla. *reel.* — Siälä (tehtaassa) oli sitte semmoset, ne sanoo riiliiks, oli semmoset ninkun vanhanmaan härvelit. (KnMä) / Sen piti sitte ottaa sylhinsä aina sen puntelin (= nipun) sieltä ploilta ja sitte vierä riilille ja panna taas toisen reijän läpitte. (UrLe)
riili II a. ja adv. ~ riil. todellinen, oikea; todella. *real; real(ly).* — En minä tiijä oliko he riiliä inttiä (= intiaaneja) vai oliko vaan että olivat pukeneet intiks. (MaLe) / Se on ainua kerta kun minä olen ollu riili päissään (= humalassa). (EiSt) / riil nais = todella kaunis. (EsAl)
riilionki s. heitto-onki, uistin. Vrt. *reel + onki.*
riipleissata v. → ripleissata.
riisannata v. hiekoittaa uudelleen. Vrt. *re- + sand.*
riistapulli s. riistanvalvoja. Vrt. riista + *bull.*
riitairata v. → ritairata.
rikas a. Vrt. *rich.* — 1. ylellinen, kallis. — rikkaat vaatteet, rikkaat häät. (TeSe) — 2. oivalinen mainio; hyvä-ääninen. — rikas tenori. (TeSe) — 3. (ruoasta:) rasvainen. — En minä enään tee paija eikä kaikkia niitä rikkaita ruokia. (MaVa) // Silloin syötiin kamalan rikasta ruokaa. (FA H, s. 470)
riki s. kapine, vehje; varusteet. *rig.*
rikkoa v. Vrt. *break.* — 1. katkaista. — Mää rikoin mun jalan. (PaKo) — 2. kesyttää, totuttaa (hevonen). *break in.* — Hevosia — niitä

- kasvatettiin — jotka myöskin niin sanottu rikottiin prankoista. (ViSa)
- rikoolata** v. ~ riikoolata. palauttaa mieleen, muistaa; kutsua takaisin. *recall*. — En jaksa rikoolata mitä juuri silloin oli tapahtunut. (LaSu)
- rikstoori** s. ~ trakstoori.
- riliisata** v. ~ rilaista. vapauttaa, päästää menemään. *release*. — Hänen riliisathin jeelistä (= putkasta, vankilasta). (LaVi) / Kalahätsäristä (= kalanviljelylaitoksesta) rilaistiin puoli miljoonaa kalanpoikasta Siimontiikkiin. (JuHä)
- rilli** s. → trilli.
- riläksätä** v. rentouttaa. *relax*. — Siinä (pullossa) oli sitte sellaista jotakin ainetta joka riläksäs minua, ju nou, pani sellaiseksi että minun tuli väsy. (LoTi)
- rimmata** v. → trimmata.
- rimmi** s. reuna; pyörän vanne. *rim*.
- rinkata** v. → trinkata.
- rinkipeti** s. → sprinkipeti.
- rinssi** s. hiustenhuhteluaine. *rinse*. — Siellä on saunas sampuuta ja rinssiä. (ElHu)
- rinuuaata** v. uusia. *renew*. — Ei tarvinnu ko Sikakossa vaan rinuuaattiin (passit). (MaLe)
- ripakyyti** s. pula-aikana työttömät miehet matkustivat tavarajunissa ”ripakyydillä”, ts. pommilla.
- ripeetti** s. alennus, palautusmaksu. *rebate*. (Alanne)
- ripeni** s. ~ ripenä. nauha, värinauha. *ribbon*.
- ripleissata** v. ~ riipleissata. asettaa tai panna tilalle, korvata jllak. *replace*. — Kun Jani risainasi (= erosi), hänet ripleissattiin nuoremmalla miehellä. (TeSe) / Täytyy riipleissata pleiti astiasettiin. (HePe)
- ripoortata** v. ~ raportata. ilmoittaa. *report*. — Missä susi tekee pahuutta ja tappaa elukoita, nin ne ripoorttaa sen ja sitten ne laittaa mulle sanan että mennä pyytään. (ViAr) / Ma raporttasin sitten sen (susien hävittämän porolauman) Superin ofiisiin. (KuKu) // → reportteerata.
- rippi I** s. kylki, kylkiluu. *rib*.
- rippi II** s. → strippi.
- riprousti** s. ~ riproosti. kylkipaisti. *rib roast*.
- risainata** v. erota (toimesta tai virasta). *resign*. — Suottahan sinä risainaat niin turhan asian tähden. (JuHä)
- risaitata I** v. lausua (esim. runo). *recite*. (Alanne)
- risaitata II** v. laudoittaa (rakennuksen ulkosei-
- nä) uudestaan. *reside*. (Alanne)
- risessi** s. keskeytys. väliaika, tauko, välitunti. *recess*.
- risiitti** s. ~ resiiitti. kuitti. *receipt*. — Hän kirjotti minulle risiitin siitä vuokratrahasta. (LoTi) // Se on paree että tämmöisiltä yhtiöiltä pitää aina krävät resiiitin että he ei saa uudestaan ottaa maksua. (AU, 1975)
- ristoräntti** s. → restoräntti.
- risulokari** s. aluskasvillisuutta, pensaita perkaava metsätyömies. *risu + logger*. — Padoetaan suuret Columbian vesirikkaudet Canadan puolelle, risulogarit haalaavat sähkölinjoja ja valmistavat risujärviä. (Ind, 1967)
- risörvi** s. → reserveisi.
- ritairata** v. ~ retairata ~ ritaiertaa ~ riitairata. jäädä eläkkeelle. *retire*. — Minä olin sitten josikstifaiv (= 65-vuotias) kun minä ritairasin sieltä. (LoTi) / Net tiesi kun minä ritaierrin, kun minä kuittasin siitä pois työstä. (FrAh)
- riteelihinta** s. vähittäishinta. Vrt. *retail price*. (Alanne)
- ritsreini** s. siltanosturi. *bridge crane*. — (Mitä te öljysitte?) Sitä reiniä, ritsreiniä, ku sillä nostettiin kiviä. (MaLö)
- riveri** s. joki. *river*.
- rivetti** s. ~ revetti. niitti (naula). *rivet*.
- rivettää** v. niitata, kiinnittää pulteilla. *rivet*. — No sitten minä jouvun sieltä näitä kapparia (= kupariniittejä tms.) rivettämään; jos te tiättä mikä kappari on? (EmKi)
- roffi** a. ~ rohvi ~ raffi. *rough*. — 1. karkea; (tu-keista:) kuorimaton, (laudasta:) höyläämätön. — Sellaanen roffi lanka, josta sitä (rautalan-kaa) veretähän. (AlMä) / Roffia kangasta. (TeSe) / Katkasi puita roffina, kuorinensa. (EdPy) / — 2. (kielenkäytöstä:) raaka, sivistymätön. — Roffit puheet. (TeSe) — 3. (arviosta:) summittainen, likipitäinen, karkea. — 4. raju, levoton. — Se oli sellasta hyvin mitä me sanotaan raffia elämää. (NiHi) — 5. myrskynen. — Se meri oli oikein roffi, ei kukaan saanu mennä täkille. (UrKo) / Oli roffi ilma. (TeSe) — 6. vaikea. — Se oli niin roffi teherä tiätä siältä läpitte. (FrNo)
- roffikämpä** s. metsätyömaa, jossa puita ei kuorita. *rough + camp*. — Olin kesät piiläkämpällä, talavet roffikämpällä. (JaKo)
- rojalti** s. tekijänpalkkio, lupa- tai lisenssimaksu, voitto-osuus. *royalty*. — Amatöörinäyttämöt saavat esittämisluvan suorittamalla \$ 500 rojaltia jokaisesta esityksestä. (Josua, s. 1)

roki s. → troki.

rokkitakki s. lievetakki. Vrt. *frock coat*. — Ilmoitus: 28 hienoa villakankaista tavallista ja rokki takkia ja liiviä koko 44-42:teen. Kangas arvokkaampaa mitä pyydämme \$ 4.75 takista ja liivistä. (Raivaaja, 1906)

roksi s. matto. *rug-s*.

rometiisi s. ~ romatiisi. reumatismi. *rheumatism*. — Kun tuo rometiisi tuli joka mua on vaivannu jo montakymmentä vuotta. (JaVa) / Koira oli neljatoista vuotta mutta täyty tapaa, rometiisi tuli takajalkoin. (IiMä) / Nyt on tullu rometiisi polviin. (SeHo) / Melekeen kaikki mainarit ku ne vanhenee, niille tullee rometiisit ja kaikki sellaiset taudit. (HePel) / En minä usko että minussa rometiisi ois (jos olisin pysynyt Suomessa). (HiLu) // Matti oli kuin kolmastalvinen, jos ei rometiisi tekisi kävelyllä haittaa. (AU, 1967) / Vikin romaatiisi näkyi olevan myöskin jälleen paha, kuten se on aina ennenkin täällä ollessa. (TE, 1967)

romitseri s. vanhaintavarainmyymälä, kirpputori. Vrt. *rummage sale*.

ronavei a. ja s. karkuun lähtenyt, karkulainen (esim. ihminen, hevonen, koira). *runaway*.

roomankatoliikki s. roomalaiskatolinen. *Roman Catholic*. — Sillon ku minä olin Kliive-lantis ja minä olin sielä hotellis työssä ni siellä kuoli yksi niitä roomankatoliikkia. (AuVa)

roomeitti s. kromaatti (kromihapon suola). *chromate*.

roopaili s. olkikasa. *strawpile*.

roopeni s. ~ raopeni ~ raapini. punarintarastas. *robin*. — Ja sitten on paljo niitä pienempiä (lintuja), roopenit kesällä. (AuVa) // Sitten näkyy toisella kadulla lapsetkin ajaa päivät päästään lumikelkoilla ja hauskaa on, niin ei huomaakaan kun taas raabenit on luonamme. (AU, 1967) / Kyllä on varmaan kesä tulossa kun näin tuolla aidan päällä roobenin. (AU, 1975)

rooppu s. ~ rooppu ~ ropu ~ rouppu. köysi. *rope*. — (Suuren kalan pyytämisestä:) Ma olin jo lentää selälleen ja tohon venneeseen, niin äkkiä katkesi se (uistimen) laini, se rooppu (kalan äkkiä tempaistessa). (PeHy) / Ne pani ropuilla kiinni sen (potilaan) petihin. (AILa) / Meijän renki meni ropulla sinne ylös. (SiLu)

ropeli s. → tropuli.

ropessi s. ~ ropesi ~ rovessi. kumi. *rubber-s*.

ropessimylly s. kumitehdas. Vrt. *rubber mill*.

ropessinauha s. kuminauha. Vrt. *rubber band*.

ropessinen a. kuminen. Vrt. *rubber*. — Niissä (pulloissa) oli ropessinen korkki. (JaVa)

ropessipallo s. kumipallo. Vrt. *rubber ball*. — Ei se (voimamiehen nostama punnus) ollu ku ropessipallo. (JuPo)

ropessipohja s. kumipohja (kengässä). Vrt. *rubber sole*.

ropessipuutsi s. kumisaapas. *rubber boot-s*. — Se (huopatöppönen) meni semmosen ropessipuutsin sisälle ja ne oli lämpymiä. (HeHa)

ropessipyöräinen a. kumipyöräinen. *rubber + pyöräinen*. — Lainen Pörttikö se oli joka osti ensimmääsen ropessipyöräjäsen traktörin? (FrNo)

ropessisaapas s. ~ roposaapas. kumisaapas. *rubber + saapas*. — Sähkölaitoksesta menee lämmintä vettä järvelle, niin ropessisaappaat jalkaan ja seisovat vedessä kuten kesällä. (AU, 1967) / Ilmoitus: Vasta sisääntulleita miesten ja naisten roposaappaita ja naisten sateenvarjoja myy Mykkänen 166 Charles St. (Raivaaja, 1906)

ropessit s. plur. ~ ropesit ~ ropekset. kumijalkineet, -saappaat; kalossit. *rubbers*. — Nehän (sudet) yhen miehen söivät tuola Iilinjärvellä, ei muuta jäänyt kun ropessit ja jalat ropessin sisälle. (JaHi) // Kun kahlaa tuossa vedessä ja kun sitä on saappaat ja ropessit täynnä, ei ole yhtään ihme jos saa pienen nuhan. (VS, 1967) / Oli Kangas Iikalta jäänyt meidän mieskämpän ovenpielehen ropekset. (AU, 1967) / Oli myöhäissyksyn koleita, rapaisia päiviä, niin että piti ostaa kalossit eli "ropessit", niin kun sielä sanotahan. (V-J, s. 158)

ropessitajeri s. (auton) kumi. *rubber tire*.

ropessitajerinen a. kumipyöräinen. Vrt. *rubber tire*. — Teki niitä nelipyöräisiä ropessitajerisia hevoosella verettäviä kärryjä. (FrNo)

ropessitakki s. kumitakki. *rubber + takki*. — Piti olla joka päivä ropessitakki päällä ja pitkät ropessit jalassa (koska oli niin kylmä). (KaMö)

ropessitehdas s. tehdas jossa valmistetaan kumituotteita (vaatteita, jalkineita tms.). *rubber + tehdas*. — Täällä on sitte yks suomalainen, joka runnaa jotain semmosta ropessitehtasta. (MiHi)

ropessivaatteet s. plur. kumivaatteet. *rubber + vaatteet*. — Piti olla kahret ropessivaatteet päällä kun mentiin alaha. (JaVa)

roplaitti s. tilapäinen sähköjohto, roikka; hä-

lytysvalo. Vrt. *trouble light*.

ropu s. → rooppu.

rospiffi s. → roostpihvi.

roti s. → rati.

roupi s. ~ roopi. aamutakki. *robe*.

roupootti s. soutuvene. *rowboat*.

roustata v. paahtaa, paistaa (uunissa). *roast*. — Minä nylin ne kaikki (jänikset ja oravat) ja roustasin ne, paistoon. (AlSa) / Lihaa roustatettiin ja sitä paistettiin ja sitä keitettiin ja tehtiin mojakkaa. (LePo)

rousti s. ~ roosti. paisti. *roast*. — Lihaa kypsytettiin uunissa tavallisesti, ku siellä oli sitä lihatavaraa kylliksi, et sai isoja roustia tehäkki. (EeFa) // Sillä aikaa kun olin saunassa oli Mrs. vieny minun kaaraani ison roustin. (AU, 1967)

roustipannu s. uunipannu, paistinpannu. Vrt. *roasting pan*. — Vikki vei lihat peismentin fritsiin ja toi roustipannun tulleetansa. (EsAl) / Ne (karhunlihat) piti ensin keittää ja sitte panna roustipannuun uuniin ja paistaa oikeen hyväksi. (HuPe)

roustpihvi s. ~ roostpihvi ~ rospiffi. paahtopaisti. Vrt. *roast beef*.

routmaisteri s. ~ rootmaisteri. ratamestari. Vrt. *roadmaster*. — Rootmaisteri kävi (rautatietöyömaalla) pari kertaa viikos kättelemas, anto oortessia. (ViLe)

rouvata v. soutaa. *row*.

rovessi s. → ropessi.

rukstoori s. → trakstoori.

rulla s. sämpylä; pikkupulla, korvapuusti. Vrt. *roll*. — Toisinaan minä teen semmosia pieniä rullia, melkeen joka viikko. (RuHi)

runnaaja s. yrityksen johtaja, hoitaja. Vrt. *runner*. — Sillä oli kolome myllyä (sahaa) sillä samalla runnaajalla. (NeSa) // Tuo Nevadan valtio on myös kaikenlaisten nikkelimyllyjen, laillisten kasinojen valtio, siis luvallista slotmasiinat (= raha-automaatit) ja muutkin onnen pyörät niitten runnaajille. (AU, 1967) / Hän kun on jonkinlaisen supermarketin runnaaja. (TE, 1967)

runnari s. liikkeenharjoittaja, pien- tai yksityisyrittäjä; värvääjä; juoksupoika. Vrt. *runner*. — Kapakan runnari. (Alanne) / Se Jaakoppi sitte joka oli, sanottiin runnariks, joka hommas työpaikkoja pojille. (ToNo) / Paljo oli semmosie pikkurunnareja jotka runnasi vain jotta yhen venelastin, parikymmentäviis tynnyrie (tervaa). (KaMö) // Tullessanne New

Yorkiin välttää n.k. runnareita, ajureita ja expressimiehiä. (SHOA, 1906)

runnata v. *run*. — 1. juosta. (Sirola, 1915; KSV, 1965) — 2. olla ehdokkaana (vaaleissa). — Se (Roosevelt) nelijä kertaa runnas presidentiksi. (ErVi) / Saa nähä viäläkö (Kekkonen) runnaa (presidentiksi). (ArRi) // Tässä maassa kansan pitäisi äänestyksellä valita maan presidentin, mutta siitä huolimatta koko kesän on pauhattu että kuka 'runnaa' ja kuka ei. (AU, 1976) — 3. käydä, olla toiminnassa. — Kolimaini ei runnanna. (MiHi) / Ei ne kämpät runnannu ympäri vuotta. (EdPy) / Ei sunka (= ei suinkaan) ne kartanokka enää runnaa niinko ne ennen runnas? (MaMä) / Oo, siellä jo runnaa (nauhuri). (JaMä) / Sähköllä runnaava höylä. / Raittiusseura siihen aikaan kovasti runnasi täällä. (EdNe) — 4. (esim. malmisuonesta:) kulkea. — 5. käyttää (konetta tms.). — Sielä vain sai istua sielä reijän takana ja sitte runnata sitä konetta. (SaKu) // Kun tiimi viimeinkin oli "mooverin" edessä, selitti isäntä, kuinka konetta on runnattava. (Lindewall, s. 36) — 6. kuljettaa, siirtää. — Ja sitten kun ne runnasi sen (malmilohkareen) sata jalakaa sinne levenille, se vei timperit (= paalut) ja kaikki. (AlLa) — 7. harjoittaa, pitää liikettä. — On saunaa runnannu. (IiJä) / Se (rikastunut ruotsalainen) runnas täällä rautatoria 70 vuotta. (JaHe) / Minun mieheni ei tykänny oikein siellä runnata (farmia). (SiRi) / Me runnasimme restorantia. (MaVa) // Missis Albin Heikkilä - - runnaa suurta raittiusruokalaa. (V-J, s. 250) — 8. palkata. — Net (= kunnan asukkaat) saa runnata poliisiin. (AlLa) — 9. virrata. — Mutta nyt ei saa tehrä kuivaa reikää, pitää veten runnata aina porin läpitte, että se on kliiri. (KaVe) — 10. vaeltaa. — Ne (porot) on suurissa ponsissa sillon kun ne runnaa syksyllä. (KaMö) — 11. (työstä:) edistyä. Ei mikään työt runnannu. (LeNo) — 12. käydä kauppa (esim. metsäkauppaa). — Ja liekkö (puhujan) vanhemmat runnanneet mettiä, ai rount nou. (AnPy) — 13. tehdä, suorittaa; hoitaa asioita. — Kun näin suuret voitot on saavutettu niin silloin voi tietenkin jättää asiat näille miehille täydellä luottamuksella että he "runnaavat" ne oikein. (AU, 1967) / Kesän aikana Marquette elää vilkkaassa toiminnassa kesätöitä runnatessa. (AU, 1967) / Kanafarmaustakin on monta sorttia, ja kukin "run-

naa” (teköö) vain yhtä lajia. (V-J, s. 92) / Kaikki junat ja rautatiet on yksityisten eli osakeyhtiöiden omistamia ja hoiros eikä niinkun Suomes, että ne omistaa ja ”runnaa” (hoitaa) valtio. (V-J, s. 57) — 14. johtaa. — Tuli sananparreksi silloin että kuka kontria runnaa, ja vastaus oli: Esa Jäkki ja Bakki. (AU, 1975) / Etkö ymmärrä, että valkoset ne tässäkin maassa runnaavat. (Josua, s. 20) — 15. käydä, hapata. — Äiti kun teki ruutpiiriä (= eräänlaista virvoitusjuomaa) ja pani siihen sokeria ja jästiä ja kuumaa vettä ja anto sen runnata kolme päivää. (TeSe)

runni s. *run.* — 1. juoksu, kierros. (Alanne) — 2. virta. — Siinä oli niin kova runni sillan (jossa). (AkHa) — 3. työ, toimi. — Me tiettiin se runni mitenkä sitä (yleistä saunaa) runnatahan. (ViLe)

runsaan numeroisesti adv. sankoin joukoin. Vrt. *in great numbers.* — Ja kylläpä detroitilaiset ovat runsaan numeroisesti osaa ottamassa ohjelmaan. (AU, 1976)

ruokapäsketti s. ruokakori. ruoka + *basket.*

ruokaruuma s. ruokailuhuone. ruoka + *room.* — On kitsi ja ruokaruuma ja istumaruuma. (KuKa)

ruokastoori s. ruokakauppa. ruoka + *store.* — E. Jernströmillä, aivan suomalaanen, Nurmoosta, on suuri ruoka-stoori. (V-J, s. 250)

ruokastämppi s. ~ -tämppi. ruokakupongi. ruoka + *stamp.*

ruokatalo s. kotiruokala; täysihoitola. Vrt. *boardinghouse.* — Kaupan yläkerrassa piti kauppiaan emäntä ruokataloa, jossa kävi ruokailemassa etupäässä Suomi-Opiston oppilaita, joitakin pikku-urakoitsijoita, kauppa-apulaisia jne. ja tämän kirjoittajakin oli sinne eksynyt. (Työmies, 1943) / Jokin suomalaaneperhe piti ”ruokataloa”, laittoo ruuan ja hyyräs ruumia meille. (V-J, s. 212)

ruostakkikänki s. sahurijoukko. Vrt. *crosscut (saw) + gang.*

ruskeasokeri s. fariinisokeri. Vrt. *brown sugar.*

rutapekki s. → ruutapekki.

ruufinki s. ~ ruuffinki ~ ruuhvinki ~ ruffinki. katonpeiteaineet (esim. kattopahvi), kate. *roofing.* — Tuuli näkyy vieneen pari kappaletta ”ruffinkiakin”, ikivanhan romuhuoneen katosta, jota tietysti pitäisi vähän paikata. (AU, 1967)

ruuli I s. sääntö, ohje. *rule.* — Niillä on niiden ruulit siellä (pankissa), juu nou, ja niiden

asetukset. (LoTi)

ruuli II s. mittaviivain, viivoitin. *ruler.*

ruulinki s. tuomarin tai kokouksen puheenjohtajan ratkaiseva kannanotto, päätös. *ruling.*

ruuma s. Vrt. *room.* — 1. huone. — Minä sain hyvän palveluspaikan, siinä oli hyvä ruoka ja ruuma. (JuKi) / Mutta se oli sellasta ahrasta sitte, kaks ja kolme ruumaa oli perheellä vaan. (JaHe) / Kun ruuman maksaa, ne pesee siihen pyykin. (JuIl) // Ilmoitus: haluaisin vuokrata 2 ruuman ja kitsin huoneuston. (Raivaaja, 1911) / Ilmoitus: Ruuma räntätään kalustettuna lähellä posti offiisia (Raivaaja, 1911) / Minulla on yhden ruuman talo ”trokin päällä”. (AU, 1975) / Syöjiä ja syöjättäriä oli kerlynnyt kookkaan puoleinen Swedan ruuma täyteen. (AU, 1975) — 2. kaivoskäytävä. — Sitä lausuttiin yleensä vaan ruumaksi tai triftiksi. (ViSa) // Yhdysanoja: etu-, frontti-, istuma-, klininiki-, kämpli-, lepo-, lisä-, living-, lunssi-, mörkö-, paari-, paarti-, paati-, pallo-, peti-, poilari-, puuli-, pyykki-, resti-, ruoka-, räntty-, syömä-, taininkiruuma.

ruuma ja poortti täysihoido. Vrt. *room and board.* — Ruuma ja poortti makso taala päivän, ruoka ja ruuma. (VäAu)

ruumapaanari s. huonetoveri. *room + partner.*

ruumapaikka s. alivuokralaispaikka. *room + paikka.* — Minä sanoin hänelle jo aikoja sitten, että minä oon myynyt (talon), jos hän haluaa kattella uuren ruumapaikan. (LoTi)

ruumari s. vuokralainen. *roomer.* — Sitten ma olin ruumarina siinä Flemmingillä, ni se koira oli sielä ruumarina kans. (JuIl) // Joko Antessoni on ketsannut (saanut) ruumarin? (Risänen, Amerikan suomalaisia, s. 4)

ruumata v. ~ ruummata. asua, majailla. *room.* — Mutta ku ne jotka ruumas, pani yhtäkaa sitte sen (sähkölämmittimen) lämpiämään ku tuli kylmä, ni meni sähkövalot ulos, paloo ne troput. (IsSe) / Minä ruumasin yhdessä talossa ja siinnä oli kuus kakaraa. (JuPo) / Meki siällä ruumasimme yläkerras. (JaMä) / Tuossa on hyvä poika joka ruumaa mulla. (IiMä) / Minä en ruumanna poikatalossa. (AIHi)

ruumatoveri s. huonetoveri. *room + toveri.* — Muistaako Kalevan Kalle kun oltiin ruumatovereita ennen vanhaan siellä Davidsonin yläkerrassa. (AU, 1967)

ruuminkihaussi s. ~ ruuminghausi. asuntola. *rooming house.* — Ruuminghausin nimellä tunnettiin kalustettujen huoneiden vuokrata-

- lo, jossa oli kymmenkunta vuokrattavaa huonetta. (FA H, s. 89)
- ruuminkitalo** s. asuntola. Vrt. *rooming house*. — Ja kumminki minä sain sitte lääkärin tulemaan sinne ruuminkitaloon missä hän ruumas. (AkHa)
- ruutapekki** s. ~ rutapekki ~ ruutapekka ~ ruutapäkki ~ rutapäkki ~ ruutapaikeri. lanttu. *rutabaga*. — Tässä maassa on toisenlaiset ruutapekit (kuin Suomessa), ne on kokonaan erilaisempia. (LyLi) / Meillä oli suuret perunamaat Suomessa ja ruutapekkaa. (ILBä) / Kylvettiin potaattia ja löökiä ja ruutapäkkiä. (IdHe)
- ruutpiiri** s. ~ rutpiiri. eräänlainen juurimehulla maustettu virvoitusjuoma. *root beer*.
- ruutti** s. → fruutti.
- ruuvi** s. potkuri. Vrt. *screw*. — Uudet höyrylaivat ovat suuria, uudenaikaisia laivoja, varustetut kaksinkertaisilla ruuveilla. (SHOA, 1900)
- rykstoori** s. → trakstoori.
- räfti** s. ~ rafti. (tukki)lautta. *raft*. — Se tumpas (= keikahti kumoon) se räfti. (FrNo) / Tukit uitetaan raftissa. (LaVi)
- räketeraus** s. ~ raketeeraus. (organisoitu) rikollinen toiminta (esim. kiristys). Vrt. *racket*. — Petkutukseen ja raketeeraukseen syyllisiksi huomatuille yhtiöille ei postin kuljettamisoikeuksia enää kuitenkaan myönnetty. (SK, 1935) / Ilmoitus: Ehkäiskää kieltoain, raketeerauksen ja laittomuuksien palautuminen. (Raivaaja, 1946)
- räkетиiri** s. henkilö, joka hankkii rahatuloja uhkauksilla tms. *racketeer*. (Alanne)
- räketti I** s. *racket*. — 1. huijaus, kiristys. — 2. melu, hulina. — Kitit (= lapset) tekee räkettiä. (TeSe)
- räketti II** s. ilotulitusräketti. Vrt. *cracker, rocket*. — Sitte täällä on se fortsulai, jotta niitä räkettiä ammutahan. (SaMyl)
- räkettijuuri** s. jk ristikukkaikasvi. Vrt. *rocket*. — Sitten minä ostin maitoa räkettijuurilla. (IiMä)
- räki I** s. ~ räkki. naulakko, hylly, kuivausteline. *rack*.
- räki II** s. → träki.
- räkuuna** s. ~ rakuuna. pesukarhu eli supi. *racoon*. — Rakuuna on paha elukka, se repii pärekatot. (FrNo)
- räli** s. (esim. puolueen) kokous. *rally*.
- ränkkinen** a. karkea, rivo. Vrt. *rank*. — Ei Ränk ole mikään ränkkinen vaikka nimensä on Ränk. (SK, 1968)
- ränssi I** s. ~ ranssi ~ räntsi. suuri maatila, erik. karjatila. *ranch*. — Sillä on iso ränssi, elukkaränssi, lihoottaa elukoota. (FrNo) / Jokainen ränssi halusi saada ne lehmäpojat luokseen. (ViSa) // Siellä liityin Matti Hillin laajaan karja ranssiin, \$ 30 kuukausi palkalla. (FA H, s. 183)
- ränssi II** s. → renssi II.
- ränssäri** s. karjatilallinen. *rancher*. — Ränssäri on mitä suomeksi sanottaisiin, karjafarmari. (ViSa)
- räntty** s. ~ räntti ~ ränttä ~ rentti ~ renttu. vuokra. Vrt. *rent*. — Mä maksan tuonne ränttyä kaksykkymmentäyks taalaa kuukauvessa. (IiTu) / Siinä se asu ränttyllä. (OtTo) // Ja Welfare vielä maksaa heidän räntyn eikä heillä ole edes lapsia. (AU, 1975)
- ränttyhuone** s. vuokrahuone. Vrt. *rent + huone*. — Ränttyhuoneissa asuttiin silloin ensisti. (RuHi)
- ränttyläinen** s. vuokralainen. Vrt. *rent*. — Uussteella (yläkerrassa) mulla on yks ränttyläismies. (IiTu) / Siinä oli meillä kahet ränttyläiset. (OtLe)
- ränttymaa** s. vuokramaa. Vrt. *rent + maa*. — Olimme (Uudessa Suomessa) ensin ränttymaalla. (ArKi)
- ränttapaikka** s. vuokrattavana oleva asunto. Vrt. *rent + paikka*. — Mutta näkkee vielä paljo tyhjiä ränttapaikkoja. (KaJu)
- ränttyruuma** s. ~ ränttiruuma. vuokrahuone. Vrt. *rent(ed) room*. — Mäkin kovasti mr Kauppalan ”ränttiruumas” tälläsin parhultaa-sen lämmön kamiinas. (V-J, s. 378)
- ränttisauna** s. ~ ränttisauna. yleinen sauna, vuokrasauna. Vrt. *rent + sauna*. — Me kävimme ränttisaunas. (LePo)
- ränttäri** s. vuokraaja. Vrt. *renter*.
- räntätä** v. ~ rentata. vuokrata, antaa t. ottaa vuokralle. Vrt. *rent*. — Joskus se joka omisti ränttäs sen talon. (EiLa) / Komppanialla oli jo tuhansia taloja joita se ränttäsi. (KaJu) / Joskus räntättiin molemmat peturuumat. (EmMä) / Minä ränttäsin veikolta (= veljeltäni) pikku huoneen. (NeSa) / Meillä oli neljä ruumaa että me ränttäsimä että ihmiset sai nukkua. (MaVa) / Niillä (neekereillä) on oikeus räntätä huoneet mistä ne haluavat. (JoEs) / Minulla oli kolomeki eri farmia mitä minä ränttäsin. (AlKo) / Renttasi huoneen halv-

la. (LaSu) // (Ilmoitus:) Hyvä farmi myydään halvalla tai röntätään. (Raivaaja, 1909)

räpetti s. kova virta, koski. Vrt. *rapid(s)*.

räpettinen a. vuolas, koskinen. Vrt. *rapid(s)*.

— Joki oli tällä välillä liian räpettistä kuljettavaksi kanootilla. (LaSu)

räppi I s. (paketin) kääre, peite, (hartiahuivi, villatakki tms.) lisävaate. *wrap*.

räppi II s. → träppi.

räppäri s. → träppäri.

räpätä I v. kääriä, kietoa. *wrap*. — Lahjat räpättiin kauniiseen peiperiin. (LaSu)

räpätä II v. → träpätä.

räsperi s. → raasperri.

räspi s. karkeasyinen viila. *rasp*. — Karpen-teri jätti räspinsä tänne. (HePe)

rästi s. → resti.

rästätä v. pidättää, vangita. *arrest*. — Ne pojat kun ne ampu sen karhun, ni se (riistanvartija) ois rästänny ne sitte. (HuLa) / Meijän naapuri rästättiin viinankeitosta. (IiKa) / Ei sunkaan niitä (kuppareita) rästätykään ketään. (ArMa)

rästäyttää v. pidätyttää, vangituttaa. Vrt. *arrest*. — Sen (naapurin) pitää se paippunsa (= vesikourunsa) muuttaa omallen puolellen taikka minä rästäytän sen. (LoTi)

rästoräntti s. → restoranti.

rätissi s. retiisi. *radish*.

räviini s. rotko, kuilu. *ravine*. — Kaara putosi räviiniin. (HePe)

rääpetti s. ~ räpetti ~ rääpetsi ~ räpetsi. jänis. *rabbit, rabbits*.

rääsperi s. → raasperri.

räätälisappa s. räätälinliike. räätäli + *shop*.

röskätti s. → kraaskatti.

rösläri s. *rustler*. — 1. touhuaja. — 2. karjavaras. — Saimme kiinni rösläriin. (LaVi)

röslätä v. touhuta, hosua. *rustle*.

S

saapata v. → sapata.

saapinpääkki s. ostokassi. *shopping bag*. — Otettiin saapinpääkkihin jotakin tinksä peipiä varte. (EsAl)

saarssata v. → sarssata.

saavuttaa v. tulla, saapua. Vrt. *reach*. — Kylmät ilmat niin pian saavuttaa ja saa sitten istua kotosalla kun tämä vanha rahja ei enää kestä kylmää. (AU, 1976)

sadepäivän varalta pahan päivän varalle. Vrt. *for a rainy day*. — Melkein jokaisella on vähän sadepäivän varalta taskussa rahaakin. (SK, 1921)

safti s. ~ sahti ~ säfti ~ sähti ~ sääfti. kaivoskuilu, kaivosaukko. *shaft*. — (Äidin kuollessa) oli kuuden kuun vanha sitten se peipi, se oli minun veljeni, joka kuoli täällä sitten Virginian valtios, putos saftiin. (EmLe) / Yheksän leveniä oli siinä saftissa. (FrAh) / (Mitä se rammari tekkee?) Täyttää kiviä kaaran täyteen ja puskee sahtille ja tumppaa syyttiin eli kippaan, jolla nostetaan ne ylös. (KaMö) / Ja sitten me mentiin keitsillä kattomaan että jos se siellä säftissä on tehnyt paha. (VeSa) / Se ol neljäsatkaheksankymmentä jalakaa syvä sähti, ni se rupes palamaan. (MiHi)

saftihaussi s. kaivostorni. *shaft house*. — Saftihaussi on kaivoskuilun päällä korkea, kapea, tornimainen rakennus, 50-150 metriä korkea. (ToKa)

saftimainari s. ~ säftimainari. kaivoskuilun louhija. *shaft + miner*.

saftimasiina s. kaivoskuilun louhimiseen käytetty pora- tai kaivinkone; malminnostokone. *shaft + machine*.

saftireikä s. ~ sahtireikä. kaivosaukko. *shaft + reikä*. — Umpimainihin menöö vain sellaanen sahtireikä mistä sinne mennähän joko rappuamalla taikka sitten sillä kipalla lasketahan alle. (UrLe)

saftityö s. kaivokuilun louhintatyö. *shaft + työ*.

sahamyly s. sahalaitos. Vrt. *sawmill*. — Koko kesän runnas sahamyly, saman komppanian. (AlHi) // Siellä tukit tuotiin sahamylylle monta mailia pitkästi. (FA H, s. 172) / Sitte tuli se newyorkilaane saha-myly, joka sahas ratapölkkyjä ja lautoja rautatietä varte. (V-J, s. 355)

saiffoni s. ~ saihvoni. lappo; sifoni. *siphon*. (Alanko)

saikkeli s. ajanjakso, kierto, sykli. *cycle*. — Elämme ehkä siinä saikkelissa näinä vuosina jolloin ei tällä alueella sada lunta niinkuin ennen. (AU, 1967)

saikki s. meedio, selvänäkijä. *psychic*.

sailo s. ~ sailu. säiliötorni, siilo. *silo*. — Kyllä

niillä oli niitä sailoja sielä paljon kans, sitä sailurehua. (SaKu) / Yksiki maanviljelijä kasvatti maissia jota hän pani säiliöön, jota sanotaan sailoks. (SiLu)

sainaaja s. ~ sainari. allekirjoittaja. Vrt. *signer*.
sainamanni s. ~ sainimanni ~ sainemanni. kiinalainen. *Chinaman*.

sainari s. → sainaaja.

sainata I v. *sign*. — 1. allekirjoittaa. — Englannin kuningas piti sainata ne (homestead-paperit). (EeMu) / (Työpaikalla työväenyhdistyksen perustamisen jälkeen:) Sitten piti käyrä kanttoorissa, sainata nimensä sielä ja tehrä lupaus, että ei kuulu mihinkään seuraan eikä yhritykseen. (AuÖr) / Aamulla sitten me halusimme että se tulee sainaamaan paperin, se salonkikiipari. (Alla) — 2. kirjoittautua (esim. armeijaan). *sign up*. — Se oli niin nuori, seittemäntoista, ko se sainasi (armeijaan). (Alla)

sainata II v. kiillottaa. *shine*. — Hän on nyt varakas pankkiiri, mutta hän sai alkunsa pikkupoikana sainaamalla kenkiä Main Streetillä. (SiRi)

sainaus I s. allekirjoittaminen, allekirjoitus. Vrt. *signing*.

sainaus II s. kiillotus. Vrt. *shining*.

sainauttaa I v. allekirjoittaa. Vrt. *sign*.

sainauttaa II v. kiillottaa. Vrt. *shine*.

saini I s. merkki; kilpi, kyltti, tienviitta; allekirjoitus (KSV, 1965). *sign*. — Sen vuoksi olenkin sittemmin pitänyt pientä "sainia" ulko-ovella, joka sanoo: "Kolkuttakaa lujasti ja odottakaa pari minuuttia." (AU, 1967) / Seinäs on vielä erikseen "saini" eli nimikilpi. (V-J, s. 84)

saini II s. paiste, hohto. *shine*.

sainus s. poskiontelo. *sinus*. — Sainus taas paateeraa (= vaivaa) minua. (HePe)

sainustropuli s. ~ -trupelli. poskiontelovaiva. *sinus trouble*. — Mulla oli sainustropuli koko talaven ja se oli viheliäinen. (ErVi) / Hänelä on ollut pahaa sainustropulia sen jälkeen kun muutti tänne meren rantaan. (SiRi)

saippuakappale s. (television sarjafilmeistä:) nyyhkytarina. Vrt. *soap opera*.

saissata v. ~ saisata. arvioida. *size (up)*. — Räppäri (= ansapyyttäjä) saissasi kuinka monta piiveriä (= majavaa) oli hänen limetillä (= alueellaan). (LaSu)

saissi s. koko, suuruus. *size*.

saitata v. vuorata (rakennus). *side*. — Meillä-

ki tuolla varmilla on kolme ruumaa alhaalla ja yks iso ruuma upsteessä ja kaikki niin nättiä saitattua. (AlHa) / Mutta se (rakennus) oli vain niinku semmosella harmaalla tervapaperilla saitattu päältäpäin. (RuHi) / Haussi oli uusi, ei oltu vielä saitattukaa. (EsAl)

saitaus s. ulkoseinien laudoitus (tai vuoraaminen). Vrt. *siding*.

saitauttaa v. laudoituttaa (rakennuksen) ulkoseinät, vuorauttaa (rakennus). Vrt. *side*.

saiteri s. ~ siiteri. omenaviini, siideri. *cider*.

saiterimylly s. ~ siiteri-. omenamehupuristamo. Vrt. *cider mill*.

saiteripressi s. omenaviinin teossa tarvittava puristin. *cider press*.

saiti I s. sivu, syrjä. *side*. — Meidän piti parkata kaara tien saitiin. (JuHä) / Siittä meni tie sitten vähä sinne saitiin, ja siinä oli Mahlamäki, Sunkvisti ja sitte oli se Sipakka, mun kotini. (OISi)

saiti II s. → sosaiti.

saitinki s. *siding*. — 1. (rakennuksen) ulkolaudoitus, vuoraus. — Vielä se on se hirsikämpä mutta siihen on pantu saitinki päälle ettei näytä että se on hirsistä tehty. (FrAh) — 2. lyhyt sivurata. — Se (työnjohtaja) sano minulle että tuuvaan paksikaara saitinkiin, että panna kaikki neuvot siihen, mitä sulla on, ni paksikaaraan. (MaKe) — 3. lastauspaikka. — Mutta meillä oli se saitinki semmonen, että siihen ei saanu ku kolometoista kaaraa menemään. (JaPo)

saitlaini s. sivutoimi. *sideline*.

saiträkki s. sivuraide. *sidetrack*. — Kun toinen tuli vasthan nin piti topata ja ottaa lapio ja kaivaa siihen semmoset urat että pääsi teherä sairäkin että pääsi sivuutte. (FrNo)

saitsvaipata v. tönäistä, kolhaista. *sideswipe*. — Mulla oli äksitentti, mä saitsvaippasin naapurin kaaran. (TeSe)

saitvooki s. ~ saitvookki ~ seitvooki. jalkakäytävä. *sidewalk*. — Minä aamulla menin töllestelemään sinne saitvookille, menin ja katselin siinä. (UrRa) / Ei täällä ollut paljo saitvookiakaan eikä paljo mitään. (MaMo) / Meidän haussin kohras on alaattu teköhön saitvookia. (EsAl) / Siihen aikaa kaikki kaupungin kavut ne oli puusaitvookit. (KaMö) / Sanotahan että mä meen nyt käveleen tuanne saitvookillen, se tarkoittaa katukäytävällen. (EIOi) // Aurinko oli sulattanu ja taas jääryttäny "seitvookit". (V-J, s. 248)

sakki s. → sokki.

sakletti s. ~ sokletti. suklaa; suklaakakku. *chocolate*. — Oo, ne tekkee vain valkoisia keekkiä nisujauhoista, joskus saklettia. (SaBr)

saklettikeeki s. suklaakakku. *chocolate cake*. — Se oli tehnyt keekit, saklettikeekit ja kaikki meitä varten ja keittänyt kaffit. (MaSa)

saklettikukes s. suklaakeksi, -pikkuleipä. *chocolate cookie-s*. — Usein tehtiin saklettikukeksia. (EsHi)

saklettipaksi s. suklaa-aski. *chocolate box*. — Vihtorilla on aina silkkipaperinen saklettipaksi, eikä sitä puvusta voi edes jänkistä erottaa. (Josua, s. 7)

salari s. → seleri.

saletisti adv. ~ saletilla. varmasti; lujasti. Vrt. *solidly*. — Talo oli saletisti rakennettu. (TeSe) / Lauvantai-illalla oli saletisti potaatiupuuro. (EmMä) / Monta monta monta monta karhua minä oon ampunu, mutten minä ole saanut kiinni, ja ne on kuallu, saletisti. (ViHa) / Saletilla ois oltu naimisis jos ois se ollu Suomes, mutta ku se ol täällä maas. (AlHa)

saletti a. ~ soletti ~ solitti. Vrt. *solid*. — 1. kiinteä, luja, vankka, yhtenäinen, paljas, pelkkä. — Se (Pyhäkoski) mennee jotta se lyöpi virta kun se nyt mennee tuommosessa mutkassa ni ookeen lujasti aevan salettiin seinään. (KaMö) / (Tuotiinko hevonen sisälle?) Oo joo, jossaki paikassa, joo, siellä on isot ne tuvat, saletti lattia, hirsistä veistetty, ei siihen painu hevosen kenkä paljo. (OtTo) / Oli saletti mettä tällä paikalla. (KuSi) — 2. luotettava, varma. — Kyllä siinä on niin saletti mies kun kirvehensilimä. (SaNe) / Eikä silloin (v. 1918) tienny kukaan olla varma hengestänsä, ei yhtään ollu saletti ei kukaan. (HePer) / Minulla oli semmonen soletti hellu sitte, niinku sanotaan. (JuPo)

salettikivi s. kiinteä kivi. Vrt. *solid* + kivi.

salfferi s. rikki. *sulfur*.

salffiti s. sulfaatti. *sulfate*. — Nikkelikiisut ne oikeessa lämpötilassa nehän laskee hyvin paljo salffitia. (JoKa)

salonki s. kapakka. Vrt. *saloon*. — Salongit pannee kiinni siinä puoli kolmen aikana aamulla. Niitä kun on viis-, kuus-, seitsemäntoista Hankookissa niitä salonkeja. (Alla)

salonkikiipari s. kapakanpitäjä. Vrt. *saloon keeper*.

saltpurkka s. suolattu sianliha. *salt pork*.

saluuna s. ~ saluna ~ saloona. kapakka. *saloon*.

— Katujen kulmauksissa seisoskeli kymmeniä, saluunat ja poolaruumat olivat täynnä. (Lindewall, s. 30) / Mitä tienattiin, sen useimmat joivat heti työstä tulles Matsonin saluunas. (V-J, s. 206).

saluunisti s. ~ salunisti. kapakanpitäjä. *saloonist*. — Airikset ja unkerit ja oli niitä suomalaisiakin salunistia, jotka runnas niitä salunoita. (EdRi) // Peter Kurla, suomalainen saluunisti, ampui itsensä täällä eilen illalla kello 6. (Työmies, 1911)

samppeli s. → sämppeli.

sampuu s. → sämppuu.

saninlaa s. vävy. *son-in-law*.

sanitarinen a. terveyttä koskeva, terveys-. Vrt. *sanitary*. — Se vaatii sanitarista tarkastusta tehtaissa, työpaikoilla ja kaivannoissa. (SK, 1922)

sanoa haloo(ta) → haloo.

sanoa rukous lukea rukous, rukoilla. Vrt. *say one's prayers*. — Mrs. Mary Iivonen luki ja John Tarken sanoi rukouksen. (AU, 1976)

sanomakonna s. peijakas, roisto, ryökäle. Vrt. *son of a gun*. — Sinä vanha sanomakonna, osait kaikesta huolimatta saada häneltä rahan takaisin. (SiRi)

sanomapitsi s. paskiainen, sika (voimakkaampi haukkumasana kuin sanomakonna). Vrt. *son of a bitch*.

sanskulotti s. äärimmäisyysmies, vallankumouksellinen. *sans-culotte*. — Eivätkä uudet parlamentin jäsenet ole sanskulotteja sanan misään merkityksessä. (SK, 1949)

sansti s. → senssi.

sanstoni s. hiekkakivi. *sandstone*. — Hioin veitsen sanstonilla. (LaVi)

santahilli s. hiekkakinokas, -kumpu. Vrt. *sand hill*. — Se rupes tekeen santahilliä, tuo meri. (AlHi)

santaklas s. → sänttäklaas.

santapitti s. hiekanottopaikka, sorakuoppa. Vrt. *sand + pit*.

sanvitsi s. → sänvitsi.

sapa s. → sapöri.

sapata v. ~ saapata ~ sopata. tehdä ostoksia. *shop*. — Mennähän joku koria päivä saappamahan ja ostetahan lippersit (= aamutossut) meillen kummallenki. (EsAl) / Niin ne kaikki kun ryntää kaupungille soppaamaan. (Alla)

sappa I s. ~ soppa ~ soppi. *shop*. — 1. myymälä, liike. — Täällä oli yksi tuo Iivari Jaans-

sonin soppī. (EiLa) // Yhdyssanoja: kenkä-, kanti-, lahja-, paakarīn-, poppisappa. — 2. työpaja, verstaas. — Ja sillä (yhtiöllä) on sappoja sielä Teksasissa kans. (AiLa) // Hän oli eläkeikään asti Burlington Northern rautateiden sapan supervisorina. (AU, 1975) // Yhdyssanoja: kaara-, karvali-, krylli-, käki-, maasiina-, paino-, piuti-, poilari-, räätäli-, suutarin-, tulsusappa.

sappa II s. → porksappa.

sappahuone s. verstashuone, -rakennus. *shop* + huone. — Sillä oli erityinen sappahuone, jossa hän teki töitä. (JoTa)

sappakometia s. ammattiosasto. *shop committee*. — Kun me (puhuja ja hänen toverinsa) mentiin aamulla sinne (uuteen työpaikkaan) töihin, niin sappakometian presidentti tuli ja kysy että onko union korttia. (AuÖr)

sappasuutti s. mittatilauspuku. *shop + suit*. — Hän toimi parisen vuotta räätälinliikkeen agenttina myyden mitan mukaan valmistettuja pukuja, ”sappasuutteja”. (SK, 1966) / Ja miehikin niin sieviä; kalerit kaulassa ja sappa suutit päällä kävelevät. (SK, 1967)

sapsi I s. useista särkikalaloista; useista lohikalaloista. *chub-s*. — Niitä sanotaan sapsiksi, jota se (kalastaja) pyytää; ne on niinku siellä Suomessa säynävä. (AnVi)

sapsi II s. kyljys. *chop-s*.

sapstittuutata v. toimia sijaisena. *substitute*.

sapstittuutti s. ~ sopstittuutti. sijainen; korvike. *substitute*.

saptivaitata v. jakaa, palstoittaa. *subdivide*. — Hänen suuri plänteesi nyt saptivaitataan. (HePe)

sapvei s. maanalainen rautatie, metro. *subway*.

sapveityö s. metrotyö. *subway* + työ. — Minä olin sielä puutöissä ja sapveitöissä. (KuKa)

sapöri s. ~ sappöri ~ sapperi ~ sappari ~ saporī ~ sapa. illallinen. *supper*. — Sapöri annetaan kun isä tulee kotia. (TeSe)

sarkki s. hai. *shark*. — Pieniä sarkkia ne sai kansa. (OtPi)

sarssata v. ~ saarssata. veloittaa, ottaa maksu; panna tiliin. *charge*. — Minä luulen että ne sarssas liian paljon siitä tavarasta. (JuHä) / Se pirun plummari sarssasi minulta kympin vain siitä että kävi katsomassa sitä vuotavaa fooseettia ja sitten toisen kympin kun tuli seuraavana päivänä takaisin tulsujensa (= työkalujensa) kanssa. (SiRi)

saskatuuni s. ~ säskātuuna. eräs tuomipihlajaj-

laji, jonka marjamaiset hedelmät kelpaavat syötäväksi. *saskatoon*.

satti s. ruiske. *shot*. — Nörssi antoi potilaalle satin. (HePe)

sattuu adv. ~ (harv.) sattui, ehkä. — Se oli sattuu villiä perukkaa siihen aikaan, sudet olivat siellä. (EuMa) / Sattuu se (elämäkerta) olis innostuttava suomalaisille, sattuu ne voisi kääntää sen Suomessa. (FrSt) / Sattui hän ei itse asunu mutta ainaki hän, se oli hänen maa. (FrSt) / Minä vissiin olin sattuu kahdentoista vanha. (DaLe) / Siintä jäi mun kotista (Suomen puolelle rajaa) nyt sattuu ni siinnä, voi jäähä parikymmentä hehtaaria. (EiAh)

saueri s. ~ saueri. *shower*. — 1. vesikuuro. — On ollut saueria koko päivän. (VäKä) — 2. suihku. — Niillä on kotona paatit ja sauerit. (IiJä) — 3. morsiamelle ennen häitä tai lapsen syntyessä pidettävä tilaisuus, jonne tuodaan lahjoja. // Yhdyssanoja: peipisaueri.

saueripaarti s. = ed. 3. *shower party*.

sauerkrautti s. hapankaali. *sauerkraut*. — Se oli huhtikuu 1917 kun Yhdysvalloissa elettiin kuumeista aikaa, sauerkraut muuttui ”vapauskaaliksi”. (Ind, 1967)

sauntata I v. kuulostaa. *sound*. — Sauntaa tulta (kysymäni sana). (TeSe)

sauntata II v. luodata, mitata veden syvyyttä. *sound*.

sautti s. etelä. *south*.

sautvesti s. lounas (ilmansuunta). *southwest*. — Se oli suoraan sautvestistä se tuuli. (JuHä)

sealturkki s. hyljeturkki. *seal* + turkki. — Muistakaapa, pohjolan naiset, kun panette Hudson seal turkin päällemme, että se on otettu elävältä tai kuolleelta hylkeeltä. (Ind, 1967)

seeri s. ~ seri. kirsikka. *cherry*. — (Mitä kukkia siellä kasvatetaan?) No ruusuja ja kaikelaisia puita, äpylipuita, piitsissää, seeriä ja plommia ja sitte haapoja ja vaikka mitä. (EdRi)

seeripuu s. kirsikkapuu. *cherry* + puu. — Milljalla oli hyvä seeripuu. (TeSe)

sei interj. hei! kuulehan! kuulkaahan! *say*. (Alanne)

seifata v. → seivata.

seiffi a. ja s. ~ seeffi. *safe*. — 1. turvallinen, turvattu. — Nyt on hyvin seiffit mainit joka puolella. (VäAu) — 2. kassakaappi.

seifti s. ja a. turvallisuus; turvallinen. Vrt. *safety*. — Pleinillä (= lentokoneella) kulkeminen olis seiftimpäähän näin rospuuttoaikana.

(EsAl) / Aina mun piti ne (portaat) sitte käyrä joka maanantaiaamu syynätä ne raput, että ne on seifti. (JaLe)

seiftihattu s. turvapäähine. *safety* + *hattu*.

seiftikänki s. ensiapuryhmä. *safety* + *gang*. — Se (puhujan mies) oli seiftikängis sitte kanssiinä, kävi koulun siihen. (EmLe)

seiftipinna s. hakaneula. *safety pin*. — Mutta paatiruuman kaapis on seiftipinnoja ja on mulla joku taipperikin sytkeissis (= vaippakin matkalaukussa). (EsAl)

seilari s. ~ seileri. merimies. *sailor*. — Ja hänen (puhujan äidinäidin) isä on ollu seilari. (LiBa) / Minä menin erottamaan kun kaksi seilaria ottivat yhteen. (JuPo) / Ne voi olla suomalaisia seilaria, niitä oli paljo täällä suomalaisia seilaria ennen vanhaan. (JaHe) / Minä oon ollut täällä (Superior-järvellä) seilarina. (ViLe)

seilesmanni s. ~ seilesmänni ~ seelesmänni ~ seilesmanni ~ seilesmänni. kauppamatkustaja, myyntimies, myyjä. *salesman*.

seili s. myynti; alennusmyynti. *sale*. — On seili krosseritoorissa. (TeSe)

seilstäksi s. liikevaihtovero. *sales tax*.

seinari s. nuottavene. *seiner*. (KSV, 1965)

seini s. ketju, kettinki. *chain*. — Seinit kannon ympärille ja tiimi nykyi (kantoja maasta). (IsHi) / Ne (kyläläiset) luulivat että se (pastorin juoppo poika) on niin iso herra, (kun) sillä semmoset kultaseinit hengasi klasisilmistä ku se käveli siellä ja sauva käjesä. (AmHe)

seinstoori s. ~ seenstoori. myymäläketjuun kuuluva liike, haaraliike. *chain store*.

seipata v. panna jhk asuun, muokata, muovata (jnk näköiseksi), hahmotella. *shape*.

seippi s. *shape*. — 1. muoto, asu, malli. — Missä seipissä se on (minkä muotoinen, mallinen)? (Alanne) — 2. kunto. — Se on hyvässä seipissä. (Sahlman)

seippinen a. (jnk) muotoinen. Vrt. *shape*. — Minkä seippinen se on? (ElHu)

seisova a. jatkuva, vakinainen. Vrt. *standing*. — Meillä on seisova kutsumus (= voimassa oleva kutsu) mennä sinne koska vain. (OtPi) // Ilmoitus: Meidän seisovat ulosmenomme ovat paljon vähemmät kuin tavallisesti muissa puodeissa. (Raivaaja, 1911) / Hän oli yhtämittäisessä, seisovassa humalassa. (Rissanen, Amerikan suomalaisia, s. 26)

seiti s. varjo. *shade*. — Siitä puusta on paljon seitiä. (TeSe)

seivata I v. ~ seevata ~ seifata ~ seiftata. säästää; varata; säästyä, pelastua. *save*. — Ei kai nuoripolvi enää yritä seevata rahaa, kun ainakin täällä Kanadassa on hyvä sosiaalihuolto. (ToKa) / Mutta jos on jotakin sellaista tavaraa mitä ei aina käytä, jota haluaa seifata, juu nou, säästää. (LoTi) / Kun on vuasia vorkittu ja seiftattu, niin on jo aika ottaa iisiä (ts. löysin rantein). (EsAl) / Seivaa minulle paikka vieressäsi! (HePe) / Me aiva seivasimme siitä huonosta aijasta. (FiHa) / Minä oon vain seifannu etten minä oikein paljo siellä (maissa) loukkaantunukkaan. (ArRe)

seivata II v. ajaa parta(a)nsa. *shave*.

sekappi s. (lääkäriin)tutkimus. *checkup*.

sekata v. ~ säkätä. tarkistaa, katsoa; antaa tavara säilöön. *check*. — Pitää sekata kaikki pillit. (TeSe) / Rämpäri (= ansapyytjä) sekkää räpät usein. (LaSu) / Minä sekkasin tavarani asemalla säilöön. (JuHä)

sekenhanti s. → säkenhanti.

sekitööri s. → sekreteeri.

sekki s. ~ säkki ~ tsekki. šekki (maksuosoitus). *check*. — Sano että tulla hakemaan sieltä pankista sekki. (KaJu) / - - että ne (kaupat) pysyvät vaihtamaan ne sekiti. (MaSu) / Minulle tuli sievä tsekki sieltä maksoksi. (MiEs)

sekkikirja s. šekki vihko. Vrt. *checkbook*.

sekreteeri s. ~ sekrötääri ~ sekitiööri ~ sekrötääri. sihteeri, konttoristi. *secretary*. — Nuorempi tyttö se käy työssä sekitiöörinä. (KaJu)

seksuuna s. ~ seksuna ~ seksona ~ seksioni. Vrt. *section*. — 1. osa jstak, osasto. — 2. rataosa. — Esti ma olin pari kolme viikkoa seksuunalla. (OsVa) / Se oli 7 mailia aina yksi seksuna. (ViLe) — 3. pintamittana: 1 neliömaili. — 1942 ostin seksuunan metsää, se oli maili kanttiinsa pinta-alaa. (FA H, s.172) / Mutta suurin kumma ja jymy-taloo on täällä New York Millsis Isoo-Ahon ”3:n seksuunan” (n. 2000 ekkeriä) patriarkkaalinen maanviljelystila. (V-J, s. 357) — 4. tukkipuiden mittayksikkö. (KSV, 1965)

seksuunahaussi s. ~ seksoona-. rautatietyömaan kortteeritalo. *section house*.

seksuunaisäntä s. pysäkinhoitaja. *section + isäntä*.

seksuunakaveri s. työtoveri rautatien kunnostustöissä. *section + kaveri*. — Tulla tupsahti mökkiini vanha seksuunakaveri Maaailman Matti. (Ind, 1967)

seksuunakänki s. ~ seksonakänki. rataosan

kunnosta huolehtiva porukka, topparoikka. *section + gang*. — Olin minä myöskin yhtenä kesänä niin sanotussa seksonakängissä. (AnHo)

seksuunamies s. rautatietyöläinen. *section + mies*. — Paljo on suomalaasia myös rautatiellä, ”seksuuna-miehinä”. (V-J, s. 178)

seksuunapoika s. topparoikan jäsen. *section + poika*.

seksuunaäijä s. rataosan kunnosta huolehtivan ryhmän johtaja. *section + äijä*.

sekuliryhmä s. tunnustukseton ryhmä, sekaryhmä. Vrt. *secular + ryhmä*. — Sen (huvittelu-paikan) käyttöoikeudet on tunnetusti vasemmisto ainesten hallussa ilman sekuli ryhmien apuja. (AU, 1976)

selektmänni s. kunnanvaltuutettu. *selectman*. — Niistä kunnan kolmesta valitusta ”selektmännistä” ensimmäinen on kunnan työnjohtaja, joka rakentaa ja pykää teitä. (V-J, s. 90)

seleri I s. ~ selöri. selleri. *celery*.

seleri II s. ~ selari ~ salari. kellari. *cellar*. — Älä sinä putua sinne selerihin! (KaKn)

selfissi a. itsekäs, itsepäinen. *selfish*. — Meidän paasi on selfissi, ei sen kanssa tahdo mitenkään tulla toimeen. (ToKa)

sell s. paristo. *cell*. — Se (taskulamppu) oli näin pitkä että siinä oli kolome isoja selliä. (IsSe)

selsöörvisravintola s. itsepalveluravintola. *self-service + ravintola*. — Fincolla on myös hyvä ”selsöörvis” ravintola (itte kunkin kannettava tiskillä prikkala ruoka). (V-J, s. 79)

semeteri s. ~ semeteeri. hautausmaa. *cemetery*. — Viemme kukkia semeterille. (LaVi)

semetti s. → simentti.

semplimies s. lainlaatijakunnan jäsen. *assemblyman*. (Alanne)

senssata v. muuttaa, vaihtaa. *change*. — No minä heti muuta kun senssasikin pikkusen työvaatteita pois päältä. (KaHe) / senssata taieri (= vaihtaa auton kumirengas). (Alanne)

senssi s. ~ sensni ~ sänssi ~ säntsi ~ sansti. tilaisuus, mahdollisuus. *chance*. — Minä olin Amerikan Stiilis tyäs seittemän vuatta aina yällä ja mulla ei ollu mitää senssiä mennä niihin (amerikansuomalaisten yhteisiin) tilaasuksiin. (IsSe) / Kalastamiseen minulla ei ole paljo ollut senssiä. (IiSa) / Eikä sillä ollu senssiä oppia (englantia). (MeKu) / Minulla olis ollu niin hyvä senssi ampua karhua. (AkHa) / Ne (farmit) on hävennyt pois kun tulee pa-

rempia senssiä. (EiLa) / Kyllä ne (mustalaiset) varaastiki kun ne vaan sensstin sai. (JaMä) / Siinä tuli sitten minulle säntsi tulla pääpoliisiksi. (AiLa) / Minä otan sanstin (= tilaisuudesta vaarin). (EiSt)

sensus s. väestönlaskenta. *census*. — Hänen tehtävänä on myöskin sensuksen toimittaminen. (SK, 1919)

sentata v. lähettää. *send*. — Paikoistakin paljo sentataan niitä (työssä käyviä nuoria) niihin iltakouluisiin. (EmMä) / Me olimme justhiin (huonon ajan tullessa) sentannu rahat menemhän sitte, jotta me saimma kyytit (Amerikkaan) pois (maksetuksi). (LiLa)

senteri I s. keskus. *center*. (Raivaaja)

senteri II s. lähettäjä. *sender*. — Kuka on paketin senteri? (LaWi)

sentraali s. puhelinkeskus. Vrt. *central*. — Oli maar postioffiisit ja sentraali ja mitä kaikkea siällä tualla mäjellä oli. (MaRi)

sentti s. sadasosa dollari. *cent*. — Se oli kaksikytviis senttiä ateria. (MaSu) / Minä sain taala viiskymmentä senttiä palkkaa. (LyKa) / Siitä oli vain kymmenen sentin kyyti kaaralla. (JuIl) / Minä en saanu (korvausta) sentin pätäkää, ei postimerkkirahoja eikä mitään. (ToNo) / Ei hän saanu siitä senttiäkään, penniäkään siitä miehen kuolemasta. (LoTi) / Meitä makas kolome miestä samalla petillä sielä Tu-luutis ja makso vain kymmenen senttiä petistä. (SaKu) / Se oli kaikkien halvin ammattaitrottoman miehen palkka, se oli muistaakseni taala kaksikymmentä senttiä päivä, siis kymmenen senttiä tunti. (JoTa) // Tulkaa vain syömään, 50 senttiä se maksaa ruoka. (AU, 1975) / Ja nyt ei pitäisi käyttää senttiäkään hallituksen varoja talojen rakentamiseen. (AU, 1975) / ”Te saatte suurimmat tulonne suomalaisilta, sillä he juovat kaikki ansionsa, viimeiseen senttiin asti tuovat teidän kapakoihin”, puhui Daliini huolestuneena asiakkailensa (Potti, Iloinen Harbori, s. 26)

senttistoori s. halpamyymälä. Vrt. *ten-cent store, five-and-ten-cent store*.

separaatori s. separaattori. *separator*. — Sitte minä ostin siltä ne molemmat, separaattoriin ja sen insin. (FrNo)

serap interj. suu(s) kiinni! ole hiljaa! *shut up*. (Alanne, Sahlman)

seremoonit s. (plur.) ~ seremoonia (sing.). hautajaismenot, juhlamenot. (*funeral ceremony*). — Vainaja kuului myös Kalevan Naisiin ja he

pitivät viimeisen seremooniansa Wittum kapelissa L'Anessa 24. päivän iltana. (AU, 1967) / Evelethiläinen Harry Westerlund tulee toimimaan seremoonien johtajana. (Ind, 1967) / Haudattiin Hyvän Paimenen kirkosta, pastori Bowen pitäen seremoonit. (AU, 1975) / Niin sitten vuosi vuodelta saaren asukkaita vietiin Willwalkin hautausmaahan, ilman uskonnollisia seremooneja. (FA H, s. 103)

seri s. → seeri.

seriffi s. ~ serihvi ~ seröffi ~ söröffi. piirikunnan ylin järjestyksenvalvoja, poliisi(mestari). *sheriff*.

serviisi s. → sörviisi.

sespuuli s. jätteidenpuhdistusallas. *cesspool*.

sessari s. arviomies. *assessor*. — Sessari saisans (= arvioi) minun farmin. (LaWi)

setata v. ~ sätätä. asettaa, panna, sovittaa paikoilleen. *set*. — Otti monta päivää setata ne (raudat ja paulat) trappilainille. (VaTe)

setlari s. *settler*. — 1. uudisasukas. (Sirola, Alanne) — 2. (jnk asian) järjestäjä. (Alanne)

setlata v. järjestää (jk asia) lopullisesti, sopia; ratkaista (riita); asettua (asumaan). *settle*. — Se asia on setlattu. (Alanne) / Nämä juusaa päättään, juu sii, figeratessaan (= miettiessään) kuinka elämänsä setlaa. (NeRe) // He tulivat New Connecticutiin ja setlasivat Conneautin joen varrelle. (AU, 1975)

setlementti s. asutus, siirtokunta; sopimus, ratkaisu. *settlement*.

setseli s. ~ setsuli. (pieni) matkalaukku. *satchel*. — Minä heti (Amerikan laivasta maihin tultuani) otin setselin ja lähin kävelemhään. (JaKa) / Aina piti muuttaa, aina setseli kouras vain (vaeltaa paikasta toiseen). (ViMä) / Minä olin matkoilla herrasväen kans täällä ja sitten minä ostin maitoa räkettijuurilla tuolla Nortteessakin kun oltiin siellä aseman luona, niin maito kaatu sinne setselliin, suutkessiin. (IiMä) / Kun laiva heiluu, ni vesi meni toiselle laidalle ja toiselle laidalle, ja siellä meni setselit ja kaikki yhtä matkaa. (JoTa)

setti I s. yhdistelmä, kokoelma, esim. kalusto, astiasto. *set*. — Multa paloo petiruuman setti ja vaatteeta kuinka paljo hyvänsä. (MaMo) / Oli mullakin niitä kuuskytäviis settijä, niitä rekejä (= 65 ajorekiparia) yhteen aikaan. (JaPo) // Yhdyssanoja: astiasetti.

setti II s. vaja, katos. *shed*. — Pane lapio settiin! (LaVi)

Setä Samuli ~ Setä Sämi ~ Setä Sämppä ~ Setä Samppa. Yhdysvaltain leikillinen nimitys.

Vrt. *Uncle Sam*. — Ilmoitus: Lähetämme isokokkoisen Dollarin pullon joka on painava ja meidän on maksettava Setä Samulille sen tuomisesta kotiin. (SK, 1926) / Kävimme Setäsämin puolella 20 valtiossa. (Ind, 1967)

sevi s. Chevrolet-auto. Vrt. *Chevrolet*, *Chevy*. — Meidän sevi ei runnaa. (LaVi)

siftari s. ~ sifteeri. työvuoron johtaja, vuoromestari. Vrt. *shift boss*.

siftata v. muuttaa, kääntää; vaihtaa, käyttää vaihdetta. *shift*. — Ottaa kauan ennenko ne šiftaavat sen (postin osoitteesta toiseen). (OtPi) / Mulla on semmonen kaara ettei tartte siftata ollenkaan, se on automäätik. (KaHe)

sifti s. ~ sihti. työvuoro. *shift*. — (Vävy toimii poliisina ja) sillä on kolme siftiä, jotta yävuaro, iltavuaro ja päivävuaru. (SaMo)

siftipaasi s. ~ sihtipaasi. työvuoron johtaja. *shift boss*. — Se oli oekeen sitte niin kova teettämään se suomalainen sihtipaasi, voe ku se huuti rammarille! (PeAu)

sii adv. → jusii.

siikolli s. lokki. *sea gull*.

siilata v. sinetöidä. *seal*. (Alanne)

siileri s. umpio(tölkki). *sealer*. — Liha on pais-tettu ja pantu siileriin. (KuSi)

siili s. sinetti, (esim. peuran jalkaan kiinnitetävä) merkki, rengas. *seal*.

siilinki s. sisäkatto, välikatto. *ceiling*. (Alanne)

siima s. sauma; halkeama, uurre. *seam*. — Siinä oli semmonen siima, sanottiin siimaks ko on kallion välillä semmonen ala, ja sieltä lipu sitte sitä santaa. (ToNo)

siinari s. ~ siinaari ~ siienaari ~ siionairi. CNR-rautatieyhtiö. *CNR*. — Siinarin treinit kulki justihi lunssin aikana siitä sivuu. (EsAl)

siiniori s. ~ siiniöri. *senior*. — 1. vanhempi (henkilö). — 2. koulun tai yliopiston viimeisen vuoden opiskelija.

siiniöhaiskoulu s. nelivuotisen lukion kaksi ylintä luokkaa. Vrt. *senior high school*.

siipijaarti s. → sipijaarti.

siiroo s. nolla, nollapiste. *zero*. — Ilma tuli niin kylmäksi että se meni siiroihin. (KaKn)

siisii s. Yhdysvaltain hallituksen 1930-luvun lamakaudella järjestämä työllistämisuunnitelma. Vrt. *CCC = Civilian Conservation Corps*.

siisiikämpä s. eräänl. työleiri. Vrt. *CCC + camp*.

siisiipoika s. työleiriläinen. Vrt. *CCC + poika*.

siisklaatti s. juustokangas, sideharso. *cheese-cloth*. — Pinnasimma (= kiinnitimme) siisklaatin suajaksi maskiitoolta. (EsAl)

siisoni s. kausi. *season*. — Lakeland, Fla. ilmoitetaan, että sitrushedelmien siisoni lähe-
nee nopeasti loppuaan. (Ind, 1967)

siiteri I s. setri. *cedar*. — (Mitä ne peurat syö-
vät?) Heinää ja talavella syövät siiteriä, sii-
terin neuloja. (ViHa) / Ja täällä on siiteri hy-
vää, täällä tehään siiteristä koppia. (JaPe) /
Siiteristä kyllä kattopäreitä tehtiin. (KuSi) /
(Kaivossa) oli semmonen siiterikehä. (VaMa)
/ Siiterioksiista tehtiin vihta. (VaMa) // Ra-
kensisivat pyöreistä siiterihirsistä pirtin. (AU,
1976) / Värkkipuuna käytethän siiteriä (seet-
riä) ja tammia. (V-J, s. 148)

siiteri II s. kylvökone. *seeder*. — Kyllähän sitä
nyt sillä aikakautena oli siiteri, jolla kylvet-
tiin. (IdHe)

siiteri III s. → saiteri.

siiteripäre s. setripuinen päre. *cedar* + päre. —
Kaiken parhain kattoainet on siiteripäret.
(KuSi)

siiteritauti s. setrin aiheuttama ihottuma. *cedar*
+ tauti. — Sielä mettäs on kummallinen sii-
teritauti. Seetrikuosesta voi saara sellaa-
sen ihotaurin, että naama ja käret paisuu ku siko-
tauris. (V-J, s. 399)

siitti I s. *sheet*. — 1. lakana. — Vaihda puh-
taat siitit petille! (HePe) — 2. (paperi)arkki;
levy. — Annatkos minulle siitin tuota pape-
ria. (HePe)

siitti II s. istuin; tuomioistuin. *seat*. — Meijän
takana siinä toisessa siitissä takana istu-
nainen, semmonen vanha. (AmHe) / Piti lähet-
tää valtakirjat täältä näin ja koortissa, niinku
kauntin siitissä oikein leimata kaikki ne val-
takirjani. (OsMä)

sikafiidi s. sianruoka, -rehu. sika + *feed*.

siksäkkätä v. kierrellä edestakaisin, kulkea ris-
tiin rastiin. *zigzag*. — Hiihtäjä siksäkkäsi alas
hilliä. (HePe)

sikuretti s. savuke. *cigarette*. — Sitten kepil-
lä puskattiin sinne se tupakka sinne sikuretin
sisälle. (ImAu) // Jotkut sanovat että seurapiiri
on syynä ja taas toiset että se on sikuretin ja
väkijuomien syy. (AU, 1967)

sikurettilaini s. savukejono (pula-aikana).
cigarette + *line*. — Sikurettia ei tahtonu saa-
ra; mieheni ja minäki olimma sikurettilainis-
sa. (LoTi)

sikurettilaiteri s. tupakansytytin. *cigarette*

lighter.

sikurettipakka s. savukerasia. Vrt. *pack of cig-
arettes*. — Ei ihmishenki ole suuresta arvos-
ta kun 2 sikuretti pakan hinnasta joku ottaa
hengen. (AU, 1975)

sikurettipakksi s. savukerasia. *cigarette box*.

sikurettipaperi s. savukepaperi. *cigarette* +
paperi. — Ne peilas (= niputtivat, nim. pel-
lavankuituja) sikurettipaperiksi. (KaKn)

sikurettitehdas s. savuketehdas. *cigarette* +
tehdas. — Minä olin (Suomessa) sikurettiteh-
taassa työssä, sikurettia tekemässä, vennään-
lehtiä. (ImAu)

sikvala s. sairas mies. *sick fellow*.

sikyryty s. arvopaperi, osake, vakuutus. *secu-
rity, securities* (tav. plur.).

sili a. hassu, hupsu. *silly*. — Sinä sili poika!
(JuHä)

silikoosi s. ~ silikoosis ~ silikoossi. pölykeuh-
ko (ammattitauti). *silicosis*. — Se kuoli sili-
koosihin sitte Suomessa se setä. (ViMä) //
Kleemola on sairas mies, ”silikoosi”, maina-
rintauti, - -. (V-J, s. 169)

silverfoksi s. hopeaketu. *silver fox*.

silveri s. hopearaha, kolikko. *silver*. — Onko
sulla yhtään silveriä? (EsAl)

silversaiti s. eräs rannikkovesissä (myös Co-
lumbia-joessa) elävä kalalaji, jonka kyljessä
on hopeajuova. *silverside(s)*.

silversusi s. jokin susilaji. *silver* + susi.

simentti s. ~ semetti. sementti. *cement*. — Oi-
keen levulin (= vesivaa’an) kans miähet jus-
teerasivat formuuhin sen semetin. (EsAl) /
Tekee työtä päivät ja yöt ja kaikki menee si-
menttiin (= hukkaan). (TeSe)

simenttiploki s. sementtitiili. *cement block*.

simni s. savupiippu. *chimney*. — Simni täytyy
puhdistaa. (LaVi)

simppli a. ~ sippeli. yksinkertainen. Vrt. *sim-
ple*. — (Millai te panitte sen yhteisen elämän
alkuun?) No se oli hyvin sippeliä, siihen ai-
kaan ei pietty suuria häitä. (OIHy)

sinfoni s. → symfoni.

sini s. joistakin kulkukauppiaista käytettävä ni-
mitys. — Täällä kävi semmoisia tummia ih-
misiä, joita ”siniksi” sanottiin. Ne tulivat tuol-
ta Euroopasta, sieltä Palestiinasta käsin.
(ArMa)

sinkata v. *sink*. — 1. upota. — Yksi laiva oli
jo monta kymmentä vuotta ennen kun me
menimme Amerikkaan ni kultalastissa sinkan-
nu. (KaMö) — 2. upottaa; kaivaa, porata.

- sinkeli I** a. ~ singeli. yksinäinen, yksi ainoa; naimaton. *single*. — Yksi singeli hevonen ei meinannu jaksaa vetää sitä (karhua) poijes. (JaPo)
- sinkeli II** s. ~ sinkeri. kattolevy, päre. Vrt. *shingle*.
- sinkelikatto** s. pärekatto. Vrt. *shingle roof*. (Alanne)
- sinkelimies** s. ~ singelimies. naimaton mies, vanhapoika. Vrt. *single man*. — Ne (puhujan pojat) on naimisissa, paitti nämä kaksi vanhinta, ne on singelimiehiä vielä. (JuHy)
- sinkelimylly** s. pärehöylä. Vrt. *shingle mill*. — (Durhamin puunäyttelyssä) oli sinkelimylly; museosta se oli lainattu, mutta hyvin se vorkki. (ElHu)
- sinkelipeti** s. yhden hengen vuode. Vrt. *single bed*. — Nyt on (metsäkämpissä) sähkövalot, nyt on kylpyhuaneet ja saunat ja sinkelipetit. (AkHa)
- sinkeri** s. → sinkeli II.
- sinkkaali** s. merkinanto, signaali. Vrt. *signal*. — Tämä hoistin runnari (= nosturin käyttäjä) toimii vain sinkkaalin mukaan. (ToKa)
- sinkkaus** s. upotus; kaivaminen, (kaivon) poraus. Vrt. *sinking*. (Alanne)
- sinkki** s. (astiain)pesuallas. *sink*. — On kustannettu pientä korjausta kirkon keittiössä, on ostettu uudet pöytäliinat ja uusi pölynimuri ja pantu uusi sinkki ruostumattomasta teräksestä. (AU, 1967)
- sinkkivarppi** s. sinkkivaijeri. Vrt. *zinc + warp*.
- sinneri** s. hiilimurska. *cinder*.
- sinnerikaara** s. hiilimurskavaunu. *cinder car*.
- sinsöreeli** s. inkiväärijuoma. *ginger ale*. — Justtiin satumma sinne (erään tutun luo) juhannussa sitten ja se siällä tarjos meillen sinsöreeliä sitten. (FeLa)
- sinukki** s. suuri Tyynenmeren lohi (Oncorhynchus tshawytscha), kuningaslohi. *chinook (salmon)*.
- sipata** v. *ship* — 1. lähettää (laivalla, junalla); viedä, kuljettaa. — Rautatiekomppania sippasi paljo miehiä Takoottaan kun farmarit rupes tarvitteen niitä sillon. (UrRa) / Sippasivat joka päivä menehen lootin sinne. (IiHi) / Ne sippasi maitoa tuonne maitokomppaniijaan. (OIHa) / Sitte oli siellä ne porvarit jotka osti tervaa ja sippasivat sitä mikä Englantiin mikä Saksaan, mikä mihinki tänne ulukomaille. (ArRe) // Ehdottaisin muuten sippausta rautateitse, koska lentoteitse se voisi tulla hieman kalliimmaksi. (AU, 1967) — 2. matkustaa (junalla). — No siellä minä sitte kerran sippasin Kemritsiin (Cambridgeen). (ToNo)
- sipiaari** s. ~ siipiaari. CPR-rautatieyhtiö Kanadassa. *CPR*. — Se on nimeltään Canadian Pacific Railway, eli Sii-pii-aar = ”sipiaari”, niin kun suomalaaset sanoo. (V-J, s. 128)
- sipijaarti** s. ~ sipjaarti ~ siipijaarti ~ siipijaa-ri. telakka. *shipyard*. — Kolmekymmentäkuus minä olin täällä sipjaartilla työssä. (EmKi)
- sipmunkki** s. ~ chip-. maaorava. *chipmunk*. Minulla oli oikein huono sato tänä kesänä, kun herneet valmistui niin chipmunkit söi ne kaikki. (AU, 1981)
- sippaaja** s. (tavarán) lähettäjä. Vrt. *ship*.
- sippari** s. (tavarán) lähettäjä. *shipper*.
- sipper** s. ~ sippeli. vetoketju. Vrt. *zipper*. — Jäketin sipperi tokkasi (= juuttui kiinni). (HePe)
- sippi** s. *ship*. — 1. (harv.) laiva. — 2. pesti (vrt. *ship* pestautua). — Sieltä me sitten lähettiin taas ja otettiin sippi kämpille. (KuKa) / Sitte sieltä tuli sippi tänne Tuinfalssin tammelle. (AkHa)
- sirkuitti** s. → sörkutti.
- sirtti** s. ~ syrtti ~ sörtti. miehen paita. *shirt*.
- sisteri** s. sisar. *sister*.
- sisälletulovero** s. → sisäntulovero.
- sisällinen** a. sisätautien alaan kuuluva. Vrt. *internal*. — Ilmoitus: (Duluthin Suomalaisen Sairaalan) Erityisala: Sisälliset leikkaukset. (SK, 1918)
- sisällinen sota** s. sisällissota. — Nämä setelit ovat Etelävaltioiden ennen sisällistä sotaa ulosantamia seteleitä ja ovat kerrassaan arvottomat. (SHOA, 1906)
- sisällä, sisälle** adv. Vrt. *in*. — Siinä (auton matkamittarissa) oli 6000 mailia sisällä. (LaVi) / Hän pääsee sisälle (yliopistoon opiskelemaan). (ToKi) / Tämä rouva, jossa se oli sisällä (vuokralla). (SaKu) / (Mistäs Sameli asunnon sai?) Siinä siskon luona minä olin sisällä. (SaMyl)
- sisäntulo** s. tulot. Vrt. *income*. — Ilmoitus: Kaupungista poismenon takia myydään 3-kerroksinen talo. Sopiva ”Rooming haussiksi”. Sisäntulo \$ 300 kuukaudessa. (Raivaaja, 1921) / Ilmoitus: Antakaa sisäntulojenne määrätä ulosmenonne. Voitte saada uudet huonekalut nyt ja maksatte tuonnempana. (Raivaaja, 1925) / Hallituksen koko sisäntulo menee sotaan. (TE, 1967)

sisääntulovero s. ~ sisälletulovero. tulovero. Vrt. *income tax*. — Amerikan hallitus ottaa päävoiton saajalta sisääntuloverona 40.000 dollaria. (TE, 1967)

sitihaali s. kaupungintalo. *city hall*. — Vanha sitihaali purettiin alle. (UrKo)

sivuhyvitys s. lisähyvitys, -etu. Vrt. *fringe benefit*. — Palkasta kuuluivat päässeän sovintoon, vaan sivuhyvitykset; niistä ei päästy yksimielisyyteen joten lakko oli seurauksena. (Ind, 1967)

sivulaki s. ohjesääntö, säädös. Vrt. *bylaw*. — Niinpä valtuustomme onkin hyväksynyt sivulain jonka nojalla se on valtuutettu - -. (Vapaus, 1967)

sivusääntö s. ohjesääntö. Vrt. *bylaw*. — Johdokunta esitti perus- ja sivusääntöjen uudistuksia. (TE, 1967)

skaipailoti s. (kenttä)pappi, saarnaaja. *sky pilot*. — Skaipailoti tuli tukkikämpälle. (LaVi)

skandinaavialainen a.: skandinaavialaiset maat = Skandinavian maat. Vrt. *Scandinavian countries*. — Ilmoitus: Suomeen ja skandinaavialaisiin maihin menevät matkustajat kuljetaan rautateitse Hulliin. (SHOA, 1906)

skantaali s. ~ kantaali. äläkkä, paheksunta. *scandal*. — No siitähän remma (= isoäiti) teki aina kantaalia kun minä oon aina pyhän aijat mettäs. (JaLe)

skarffi s. ~ skarhvi. huivi, pöytäliina. *scarf*.

skautsi s. ~ skautti. partiolainen. *scout, scouts*.

skeilari s. ~ keilari. mittamies. *scaler*. — Skeilari mittas montako koortia (= syltä) jokahinen on teheny (tukkityömaalla). (EdPy) / Nuorin poika on skeilarina kämpillä (VaTe) / Skeilari kuuluu myös mainin turvallisuusmiehiin, ne irrottavat ”luusikivet” (= irtokivet) missä on räjäytetty kiveä. (ToKa)

skeilata v. ~ keilata. mitata. *scale*. — Minä keilasin puut ja kaikki. (ViOj)

skeili s. vaaka. *scale(s)*. — Meillä on skeili paa-tiruumassa (= kylpyhuoneessa). (TeSa) / Keili näytti aamulla jo yli 200 paunaa. (EsAl) / Kalakauppialla oli falski skeili. (HePe)

skiimi s. suunnitelma. *scheme*. — Unio on heidän turvansa ja siksi he eivät ole kiinnostuneet työnantajien skiimistä. (TE, 1967)

skimmilikki s. kuorittu maito. *skim milk*.

skinnata v. ~ kinnata. nylkeä; puijata, huiputtaa. *skin*. — Minkit täytyy skinnata heti tappamisen jälkeen. (HePe) / Kyllä se minut skinnasi! (LaVi)

skipata v. jättää väliin. *skip*. — Titseri (= opettaja) antoi pojan skipata kaksi kreittiä (= luokkaa). (LaVi)

skippa s. ~ kippa ~ kippo. malmikappa, kaivoskippo, kieppisanko. Vrt. *skip*. — Ainakin kahdesta neljään tonniin mahtuu kiveä skippaan. (ToKa) / Se skippaki painaa, tyhjä skippa viis tonniä. (KaJu) / Me laskettiin kipalla mies sinne (alas kaivokseen). (MiHi) / Kyllä ne nosti (malmia) siinä satakunta kippaa päivässä. (VäAu) / Kipalla oli joku rupelli (= vaurio), ettei se tullu kohta alas. (KaJo) // Useita komeita paanoja (= navetoita) on tyhjänä seisomassa (toiset jo kaatuneet), oikein sellaisia uudemman aikaisiakin, jossa lehmät ruokittiin edestäpäin ja lannat vietiin kipolla takaa päin. (AU, 1981)

skippanteri s. ~ kipanteri ~ kipsäntäri. malmikapan tai muun nostokoneen hoitaja. *skip + tender* tai *sender*.

skippari s. kapteeni. Vrt. *skipper*. — (Siirtolaisen laulusta:) Nyt ei skipparin huuto ole korvissa. (JuHä)

skirtti s. ~ skörtti. hame. *skirt*. — Eipä tässä nyt tiedä mitä kirjoittaisi kun ei ole juuri mitään tapahtunutkaan uutisten arvoista, jos emme puhu tästä marimekkojen ja miniskirttien aikakaudesta jota nuoret naisemme niin tarkoin seuraa. (AU, 1967)

skitata v. ~ kitata. vetää, vedättää, juontaa puita (hevosella, härillä, metsätyökoneella). *skid*. — Arvi-vainaja sitten rankoja mulle kittasi tuohon kartanolle. (SeHe) / Tuossa Toivolassa oli kolme härkää jotka kittasi semmosia sanottiin lättimperiks — ne oli veistetty kahden puolen. (AnWi) / Koirilla kitasin jäät sisälle jäähaussiin. (LaVi) / Skitattiin joen rantaan se puu. (AlMä)

skitaustie s. ~ kitaus-. juontotie, metsätie. Vrt. *skid + tie*. — Ne taisit (= ratapölkyt) piti pailata (= pinota) kitaustielle ja komppania (= yhtiö) ajoo ne tiimintietä (= valjakolla ajettavaa tietä) rautatien varteen. (LaVi)

skitteri s. ~ kitteri ~ kitari. nelipyöräinen kuorma-auto; metsätyökone, jolla vedetään tukit metsästä lastauspaikalle, juontotraktori. *skidder*. — Välihin se (poikani) ajaa skitteriä, välihin mitä mitäkin. (EdPy)

skitti s. pila, parodia. *skit*.

skituu s. ~ kituu ~ skitu. moottorikelkka. *skidoo*. — Ne ottaa susia kiinni skitulla. (KuSi)

skläkkeri s. → släkkeri.

skonkki s. ~ konkki. haisunäättä. *skunk*. — Mamma trappäs (= pyydysti ansoilla) täällä ennen, sai vissiin multa vähä oppia, se trappäs näitä hajunäättäiä, konkkia. (KuKu)

skoori s. pistemäärä. *score*. — Skoori näytti tasapeliä. (HePe)

skotsi s. ~ skatsi. skotlantilainen, skotti. *Scotch*. — Olen senverran ”skotsi” että panen nikkelilleni täyden kantamuksen. (AU, 1976)

skreipata v. ~ kreipata. kaapia. *scrape*. — Piti kreipata vanhat maalit pois. (JuHä) / Sitte se (sianruho) skreipattiin oikein. (EeOj)

skreippa s. ~ kreippa ~ reippa ~ skreippöri. *scraper*. — 1. kaavinkone, raappa; terähakku. — Otettiin sitte oori sinne reikähän sillä skreipalla. (SaKu) / Niillä oli kolme hyvää kreippaa, mutta minulle annettiin se resunen kreippa. (AlKo) — 2. raappanosturin kuljettaja. — 3. marjanpöimuri.

skriini s. ~ kriini. suojus, irtoseinä; ikkunan hyönteisverkko; (elokuvateatterin) valkokangas; tv-ruutu. *screen*. — Pitää panna vintou-skriini kesäksi paikalleen. (JuHa)

skruutraiveri s. ruuvitaltta. *screwdriver*.

skräppi s. ~ kräppi ~ räppi. romu. *scrap*.

skräppijaarti s. ~ räppi-. romuttamo. *scrap yard*.

skräpätä I v. romuttaa, hylätä. *scrap*. — Tuo auto täytyy skräpätä. (LaWi)

skräpätä II v. riidellä, torailla. *scrap*.

skueeri s. ja a. ~ skueri ~ skvääri. *square*. — 1. neliö, suorakulmio; tori, aukio. — Tuos Union-skväärillä (aukiolla torilla), johna on nuan komja puisto ja kukkaistutukset päällä. (V-J, s. 423) — 2. neliömäinen, suorakulmainen.

skuospai s. ~ kuos-. (kesä)kurpitsapiirakka. *squash pie*. — (Se on) kuospai kun tehdään kuoksista. (JoPo)

skuossi s. ~ skoussi ~ koassi ~ kuoksi. kurpitsa (erik. eräistä kesäkurpitsalajikkeista). *squash*. — Ei se (myyrä) ponkkenia niin syö, mutta koassit kaikki ne syöpi. (PeHy)

skuultitseri s. opettaja. *school teacher*.

skuupata v. kauhoa, ammentaa; kovertaa ontoksi. *scoop*.

skääppi s. ~ kääppi. lakonrikkuri. *scab*. — Munkin kotopaikalta (Urjalasta) tunsin muutamia jotka meni niihin (Vesilahden Laukon kartanon) torppiin asuun, niinku sanottiin kääpiks. (KaVe) // Jonkun aikaa saivat ”skääppivoimalla” teetettyä työtä, vaan ”skääpiti”

ovat nykyisin muilla markkinoilla. (Työmies, 1916)

skääpätä v. ~ kääpätä. toimia lakonrikkurina. *scab*. — Eräs skääppi vaimokin sanoi pakottaessaan miestänsä menemään mainitulle työmaalle skääppäämään, että sieltä on mahdollisuus pian saada niin paljon rahaa, jotta voi ostaa kaarallisen lehmä. (Työmies, 1911)

skvääri s. → skueeri.

skörtti s. → skirtti.

slaavis s. ~ laavis ~ slaavi. Vrt. *Slavic, Slavs, Slavonians*. — 1. slaavi (vars. Jugoslavian alueen kansallisuuksista). — (Mitäs täällä on muita kuin suomalaisia?) Unkerilaisia ja niitä slaaviksia. (JaVa) / Joo, niitä on paljo (unkarilaisia Fairportissa) ja laaviksia; ryssiä täällä ei o oikein paljo. (MaLö) — 2. jk slaavilainen kieli, esim. serbokroaatti, sloveeni. — Se (puhujan mies) taisi unkeriaki yhtä hyvin ku suamia ja enkliskaa ja laavistaki se vähän meinas mutta ei, se oli vähän liika kovaa. (MaRi) / Se oli manatserina yhdessä suuressa stoorissa, ni se puhu siellä slaavin kieltä. (MiHi)

slaissata v. viipaloida. *slice*. — Sitte pantihin sisukseksi perunaa, pienittihin oikeen niinku slaissattihin. (EsHi) / Me slaissattihin lihaa ja sitte pantihin se touvin päälle paistumaan. (EsHi)

slaissi s. ~ laissi. viipale. *slice*.

slatmasiina s. ~ slot-. raha-automaatti. Vrt. *slot machine*. — He huoltavat Western Motellia siellä ja tuo Nevadan valtio on myös kaikenlaisten nikkelimyllyjen, laillisten kasinojen valtio, siis luvallista slotmasiinat ja muutkin onnen pöydät niitten runnaajille. (AU, 1967)

slavonikki s. ~ slävonikki. slaavi(lainen); slavonialainen. *Slavonic*.

sleitsi s. ~ leitsi. moukari. *sledge (hammer)*. — Sleitsillä ja kolkatilla katkottiin ne revetit (= niitit) ja sillä sleitsillä se lintattiin se naula. (EmKi) / Mikä se on semmonen iso vasara jolla halotaan halkoja; leitsiksi sen täällä sanoo, minä (en) tiijä mikä se on suomeksi. (PeHy)

sliipetti s. ~ liipetti. ratapölkky. *sleeper*. — Niistä kappaleista ei maksettu, sen liipetin veistosta, kun kakstoista ja puoli senttiä vaan. (MaSu)

slinger s. linko. Vrt. *sling, slinger*.

slingi s. ~ lingi. kannatinside, nostonuora, -vaijeri; linko. *sling*. — Ne (potilaat, joilta on käsi

sijoiltaan) pietään slingissä. (OIHa)

slipata v. luiskahtaa, liukastua. *slip*. — Slipasin jäisellä tiellä. (HePe)

slipessikenkä s. ~ lipessikenkä. kevyt pikkukenkä. *slipper-s* + kenkä.

slipperit s. plur. ~ slippersit ~ slipersit ~ lippersit ~ lippersit ~ lipessit ~ lippessit ~ lipokset ~ lipeksit ~ lipakset. tohvelit. sisäkenkä. *slipper, slippers*. — Laita vain puutsit matkalle, muuta slippersit sitten haussille mennessä. (EsAl) / Käske koira hakia nuo lipessit! (KaKä) / Mennähän joku koria päivä sappaamahan (= ostoksia tekemään) ja ostetahan lippersit meillen kummallenki. (EsAl) // Yhdyssanoja: haussilipekset, kotislippersit.

sloppi s. jätösanko. *slop pail*.

slotmasiina s. → slatmasiina.

sloppookki s. ~ sloopookki. hidastelija. *slow-poke*.

sluu s. ~ luu. vesijättömaa, soistunut lampi tai lahdeke, neva. *slough*. — Tuli veneellään Columbia jokia myöten Stella kauppalaan, josta osti tonnittain viljaa elukoille ja tynnyreittäin leipäjauhoja ja ”sluuta” myöten sitten kotia. (FA H, s. 125)

sluuppi s. (kaivoksessa) kalteva pinta. *slope*. (Sirola)

släki s. ~ släikkä ~ läikkä. kuona, hehkuhils. *slag*. — Kun Supperissa (= Sudburyssä) läikkää kaadetaan pimiällä, sen näkee jo kauas — taivas hohtaa. (EIHu)

släkkeri s. ~ skläkkeri. laiskottelija; pakoilija, sotilaskarkuri. *slacker*. — Mutta minä en halunnut olla skläkkerinä. (IsSe)

släkki a. ja s. ~ släki. *slack*. — 1. löysä, höllä. — Annahan vähän släkiä (ts. päästä köyttä hiukan höllemmälle!) (Alanne) — 2. murska-hiili, hiilipöly.

släkkiaika s. lama-aika. *slack* + aika.

släkkitaimit s. hiljainen kausi, lama. *slack time*. — Se oli semmonen släkkitaimit Suomessa (kun tulin Kanadaan). (EiSt)

slängi s. slangi (kielestä). *slang*.

släntti s. rinne, vieru. *slant*.

smailata v. hymyillä. *smile*. — Tuntuu hyvältä ihmiselle jolloinkin vähän leveämmästikin smailata. (AU, 1967)

smartti a. ~ smaartti ~ maartti ~ smaatti. etevä, terävä, nokkela. *smart*. — Suomi on niin smartti, joo, se on oikeen omavaranen. (KaKa)

smartälekki s. ~ smaartälekki. tärkeilijä, pöyh-

keilijä. *smart aleck*.

smelntaaja s. kuoreen kalastaja. Vrt. *smelt*. — Kyllä ne smelntaajat ovat sitten hyväsydämiisiä. (AU, 1967)

smelnteri s. sulatto. *smelter(y)*. — Se (malmi) vietiin rautatien kaaroilla semmosiin smelnteriin. (HePel)

smelntti I s. ~ smelntta. sulatto. Vrt. *smelt*. — Kaivoksista nostettu kivimalmi kuljetetaan junilla Anaconda-nimiseen ”smelnttiin” (sulattimoon) toiselle paikkakunnalle. (V-J, s. 380)

smelntti II s. ~ melntti. kuore. *smelt*. — Keväällä ne aina hakivat smelnttiä. (FrIt) / Melntit, niissä on niin foni maku. (ImAu) // Pian saavat smelnttejä mennä lippomaan joesta tai verkoilla vetämään. (AU, 1967 / Täällä parhaillaan odotetaan sitä vuotuista keväturheilua — smelnttien pyydystysaikaa. (Te, 1967) / Smelntin kalastus on ollut hyvää. (AU, 1975) / ”Smelntti” on isoon silakan kokoista kalaa, jota se muistuttaakin. (V-J, s. 391)

smelnttikalastus s. kuoreenkalastus. *smelt* + kalastus. — Smelnttikalastus on ollut sellaista huononpuoleista, tänä keväänä kun on tuo Superiorin järvi niin raivopäällä ollut jo toista viikkoa. (AU, 1967) / Smelnttikalastus on jo ohi ja kesälomakalastus ei ole vielä alkanut. (Ind, 1967)

smelnttirunni s. kuoreen liikkuminen tai vaelus. *smelt* + *run*. — Kylmien ilmojen sanotaan olevan syynä siihen, että vuotuinen ”smelnttirunni” on myöhästynyt. (Ind, 1967)

smelnttisesonki s. aika, jona kuoretta pyydetään. Vrt. *smelt season*. — Tämän vuoden smelnttisesonki näyttää olevan päättymässä. (Ind, 1967)

smokata v. ~ moukata. savustaa. *smoke*.

smoki s. ~ smogi. savusumu. *smog*. — Suurkaupungin vitsausta, tuota silmiä kirvelevää smogia ei vaivanamme ollut. (AU, 1967)

smorkespoorti s. ~ mörk(k)es-. voileipäpöytä. *smorgasbord*.

smuklari s. salakuljettaja. *smuggler*.

smuklata v. salakuljettaa. *smuggle*.

snaffi s. nuuska. *snuff*. — Isällä oli suus snaffia. (TeSe)

sniikata v. hiipiä, hiiviskellä. *sneak*. — Sniikaksi ulos (= luikki ulos). (Alanne)

sniikersit s. plur. tennistossut. *sneaker-s*.

sniisata v. aivastaa. *sneeze*. — En minä sniisanu koko päivänä ennenko nyt. (OTPi)

snouputsi s. talvisaapikas. *snow boot-s*.

- snousytytti** s. (lasten) talvihaalarit. *snow suit*.
- snäpsatti** s. tuokiokuva, valokuva. *snapshot*.
- soffeeri** s. ~ sofferi ~ sofööri ~ souffoori ~ souffari ~ sohvari. autonkuljettaja. *chauffeur*. — Isä oli ollu Tampereella jollaki herralla vaan sellaisena soffeerina. (LyKa) / Sitten oltiin siellä palveluspaikoissa keittäjänä ja hän (aviomies) oli souffoorina. (OIII) / Minä tulin tänne famelille työhön, ja sitten minä sain meijän pojan siihen ajuriks, sofferiks. (EmLe) // Eenokki oli meidän soföörina. (AU, 1967)
- softpooli** s. baseball-pelin muunnos. *softball*. — Talvet pelaavat täällä softpoolia ja Turisti haalilla tanssivat, nuoria kun ollaan, niin sitä jaksaa. (AU, 1967)
- soilpänkki** s. ~ pankki ~ -bänkki. ”multapänkki” (= pakettipelto) -suunnitelma, jolla pyritään estämään maatalouden liikatuotanto maksamalla viljelijälle kesantokorvauksia. *soil bank*. — Ei ne vissiin ota enää ollenkaan noita Minnesotan valtios soilbänkkiin niitä farmia. (SaKu)
- sokai** s. Tyynenmeren punalohi (*Oncorhynchus nerka*). *sockeye (salmon)*. — Pyyjettiin kannakalaa, sokaita. (JaJa)
- sokeasika** s. salakapakka. Vrt. *blind pig*. — Entisten julkisten kapakkain sijalle on tullut kymmeniä, satoja, ”lukemattomia” salakapakoita, ”sokeita sikoja”. (SK, 1919)
- sokkeri** s. ~ sukkeri ~ sokkerti ~ sokari. *sucker*. — 1. eräs särkikala. — Suomen säynäs on parempaa ku sokkeri. (AkHa) / Niitä haukia ja sukkeria keväällä sai aina. (MiLe) // Ennen siellä kotikontrilla vanhat isännät laittoi spiiroja (= atraimia) kuntoon kun sammakot alkoi konserttinsa niin sokkerit nousi jokihin ja niitä ne veti säkittäin. (AU, 1967) — 2. hyväuskoinen tai hölmö ihminen.
- sokki** s. ~ sakki. järkytys, tärsky. *shock*.
- sokletti** s. → sakletti.
- solkki** s. ~ solokki. kilpa-ajorattaat. *sulky*. (Sirola)
- solkkipluuki** s. ~ solokki-. kolmen hevosen vetämä aura. Vrt. *sulky + plow*.
- solkkupeili** s. likasanko. Vrt. *slop pail*. (Alanne)
- sompoti** pron. joku. *somebody*.
- sonkki** s. ~ tsunkki. möhkäle, möykky. *chunk*. — Sitten liha tuotiin semmosina suurina sonkina, puoli lehmää ja vartti lehmää. (IiKa) / Kun ne (turpeet) jääty, ne oli suurissa sonkissa. (IiVe)
- sonsaini** s. ~ soonsaini. lampussa käytetty (jähmeä) polttoaine (mahd. parafiini). *sunshine* (tavaramerkki?). — Se oli paljo parree jo lamppuvalo. Siinä sonsainie poltettiin; se oli semmosta rasvaa. (AnHe)
- sonsainlampu** s. ~ soonsai-. eräänl. kaivosmiehen lamppu. ? *sunshine* + lamppu. — Ensimmäinen oli semmonen soonsailamppu, mutta sitten tuli nää karpiitilamput. (ViJä) / Se soonsailamppu se tuppas niin kovasti tukkeen keuhkoja, ku se tali aina savus tossa nokan eressä. (ViJä)
- sontikka** s. jk kala, mahd. aurinkoahven. Vrt. *sunfish*.
- soo** s. → sou.
- sookeissi** s. → soukeissi.
- soori I** s. ranta. *shore*. (Sirola)
- soori II** s. likaviemäri. *sewer*. — Kun täällä ei ollut muuta ku tuollaaset rapatiet, ei ollu sooria. (EdRi) // Kai ne Copper Cliffin käytävät, kadut, soorit ja vesijohdot ja kaikki tulee hyvään kuntoon, kun mittaukset ovat selvillä. (AU, 1975)
- sooripaippu** s. ~ suuveri- ~ suur-. viemärijohdot, -putki. *sewer pipe*. — Näitä sooripaippuja ja kaivopaippuja ja semmosta työtä (tehtiin valimossa). (VäAu)
- sooriputki** s. ~ suuveri-. viemäriputki. Vrt. *sewer pipe*. — Plummarin täytyi mennä hakemaan uusi jointi suuveriputkeen. (HePe)
- soorityö** s. viemäri-työ. *sewer + työ*. — Minä yritin yhtenä kesänä Miniappelliin soorityöhön. (MaKos)
- soortooriteriresterantti** s. pikaruokala, hampurilaisbaari. *short-order restaurant*.
- soosi** s. kastike. Vrt. *sauce*. — Eikä se (veli) osannu keittää muuta ku kuoripäällisiä perunoita ja suolaporkkaa, mutta se osas tehdä siihen kreivin, sen soosin oikein hyvän. (MaSa)
- sopata** v. → sapata.
- soplaiaata** v. → suplaiaata.
- soppa** s. → sappa.
- soppalaini** s. soppajono. Vrt. *soup line*. — Toisin paikoin ruokittiin työttömien laumojia ”soppalainis” (jonos) saroittain. (V-J, s. 163)
- sopsi** s. → porksappa.
- sopstituutti** s. → sapstituutti.
- sori** a. ja adv. surullinen, pahoillaan oleva; pahoillaan, suruissaan; (interj:n tavoin:) anteeksi! *sorry*. — Minä fiilaan niin sori että se tapahtui. (HePe)
- sormenpäimerkki** s. sormenjalki. Vrt. *finger*

- mark.* — Hallituksen miehet sanoivat, että he eivät ole löytäneet sormenpäämerkkiäkään. (TE, 1967)
- sosaiti** s. ~ sosaieti ~ sosaite ~ susaiti ~ saiti. seura, yhdistys. *society*. — Minäkin kuulun siihen saitiin. (Alanne) / Joku susaiti se oli (joka keräsi rahaa). (ElSe)
- sosaiti-ihmiset** s. plur. ~ sosaieti- ~ sosaite-. seurapiiri-ihmiset, hienosto. Vrt. *society people*. — Sillä oli kaikki sen tuttavat semmoisia, että ne ei ollu yhtään niitä sosaiteihmiisiä. (OIII)
- sosaitipiippeli** s. ~ sosaieti-. seurapiiri-ihmiset. *society people*.
- soseissöni** s. yhdistys. *association*. — Täällä on soseissöni (jonne syksyllä marjat viedään). (AIHi)
- sosetsi** s. ~ soositsi ~ saseksi. makkara. *sau-sage*.
- sosiaaliseksiyyri** s. ~ -sikyryri ~ -sokeri ~ -sikeritti ~ -sikuretti ~ -sikyryty ~ -kjuriti ~ sosi-aalsikiirti ~ sosiالسikjuuriti ~ -sikuritti ~ sos-saltikyryrtti ~ sosialikiäri ~ souselkieri ~ so-sialistisikuretti. kansaneläke. *social security*. — Se (yhtiö) antaa poonesta sitten niin joka tulee sosiaalkjuritin päälle, yks kolmas osa palkasta. (JoTa) / Ei minä päässy saamaan sitä sossaltikyryrttimaksua. (RuHi) // O-hoo, sosi-aalisokeria taasen saapi 8 prosenttia enemmän heinäkuussa. (AU, 1975)
- sosialistinuuta** s. kansaneläkkeen maksumää-räys. Vrt. *social security* + *note*.
- sotaponti** s. sotaobligaatio. sota + *bond*. — Poika lähetti niitä sotapontia kaksikymmentä-viis taalaa kuusa. (AIKo)
- sotaratsu** s. veteraani. Vrt. *war horse*. — Monivuotinen sotaratsumme, sosialismin ja industrialismin tarmokas esitaistelija. (Raivaa-ja, 1909)
- sou** s. ~ soo ~ souvi. viihdeohjelma; tanssi-, teatteri- tms. näytös; näyttely. *show*. — Kyl-lä nuo sout on mukavia kattella (televiossa). (HeKi)
- soufaar** adv. toistaiseksi. *so far*.
- soukeissi** s. ~ sookeissi ~ sookeessi. näyttely-kaappi, vitriini; (kuv.) malliesimerkki jstak. *showcase*.
- soveli** s. ~ soveli ~ sovelin. *shovel*. — 1. lapi-o. — (Millaista työtä siellä jouvuit tekemään?) Rammaamaan, sovelilla törttiä (= malmikiveä) panemaan kaaraan ja puskemaan sitä. (PeAu) / Mä olin siellä (työssä) vissiin toista tuntia sitten jo siinä sovelin kanski hää-ränny (kun piti lähteä pois). (UrLe) / Nyt se tehään koneella mutta siihen aikaan pistet-tiin vaan sovelin kans. (ViHä) / Sovelli oli paanan oven pönkänä. (EsAl) / Ennen piti miesten puskea se rammakaara ja soveltaa sovelimella. (KaJu) — 2. kaivinkone.
- sovelimies** s. lapiomies. *shovel* + mies. — Joka sovelimiessä oli, ni se oli aivan kauhiaa työtä. (KaJu)
- sovelinrunnari** s. kaivinkoneenkäyttäjä. *shovel* + *runner*.
- soveltaa** v. ~ sovellata. lapioida. *shovel*. — Kun kehuvat että sitä kultaa sovellettiin täällä lapiolla, niin minä aattelin, minäkin lähen sitä soveltaan. (ImNi) / Siellä (kaivoksessa) on koneet jotka soveltaaki, ettei siellä käsin enää sovelleta. (FrAh) / (Millaiseen työhön ne pani vanhanmaan miehen?) Soveltamaan kiviä kaaraan, mokkeriks. (ViHä) / Sovelilla sovellettiin vilpaarille ja tumpattiin oori kip-paan. (AIHi) / (Mitäs mokkari tekee?) Kun viijään sitä saftia, se sieltä sitä soveltaa pakettiin joka nostaa ylös, mutta sen ei tartte puskea kaaraa. (MaTa) // Nyt käy kaikki koneella, poraaminen ja ”soveltaminen”, lapi-oominen. (V-J, s. 287)
- sovelta ja** s. lapiomies. Vrt. *shovel*. — Eikö teil-lä olis tilaa vielä yhrelle soveltajalle? (AnKo)
- spaarkplokki** s. ~ sparkplokki. sytytystulppa. *spark plug*.
- spaiikki** s. piikki, naula. *spike*.
- spaiskeeki** s. maustekakku. *spice cake*. — Ei siellä fruitkeekiä tehty mutta semmosta spais-keekiä. (EeFa)
- sparakus** s. pars. *asparagus*. (Sahlman, 1986)
- spatlaitti** s. (kohde)valaisin, valonheitin. *spot-light*. — Ensimmäinen mies minkä me saatiin (pelastetuksi), ni spatlaitilla sinne pohjaan nähtiin ku siinä mies makaa siellä mainin pohjalla. (MiHi)
- spelling-kilpailu** s. oikeinkirjoitus- tai tavaus-kilpailu. Vrt. *spelling contest*. — Hän on kou-lussa lahjakas, kuten näkyy siitäkin, että hän voitti Syracusen Herald-Journalin ankarassa spelling-kilpailussa kolmannen palkinnon. (NU, 1967)
- spellinki** s. oikeinkirjoitus. *spelling*. — Siihen (rihvelitauluun) kirjoitettiin spellingit ja kaikki asiat. (ArMa)
- spentata** v. ~ pentata ~ späntätä ~ päntätä. ku-luttua (rahaa, aikaa), tuhлата. *spend*. — (Met-

sänostaja Nieminen oli tukkiyhtiön herrojen mielestä maksanut ostamastaan metsäpalasta liikaa.) Ne oli siellä toisessa ruumassa puhuneet ne: ”Se Nieminen anto vähän liika paljo siitä mehtäkappaleesta ja muutenkin se pentaa siellä matkollaan hyvästi rahhaa.” (KaMö) / Turhaa on spentata nuan paljo mania. (EsAl) / Jokku lähtivät ajelemahan sitten tuanne ympäri mailmaa ja ettimähän tyätä, no ne pänttäs sen rahansa sinne. (LiLa) // Rikollisuus rehoittaa aivan huipussaan ja hallitus laittaa komiteoita tutkimaan mistä se johtuu ja späntää huikeita summia siihen, mutta eivät vahingossakaan mainitse pääsyyllistä, väkijuomaliikettä, joka on Amerikan ja koko maailman kansojen vitsaus. (AU, 1967)

spessel-ala s. erikoisala. *special* + ala. — Spessel-alani oli ovien sovitus. (ElRa)

spiikata v. lausua, puhua. *speak*. — Jouluna lapsena spiikattiin kirkossa, oli annettu piisi (= runo). (AlSa)

spiira s. ~ piira. ahraim. *spear*.

spiiramies s. ahraimella kalastaja. *spear* + mies. — Kyllä kait siellä on taas spiiramiehiä jokivarret täynnä. (AU, 1967)

spiirata v. ~ piirata. kalastaa ahraimella. *spear*.

spiitata v. kiittää, hurjastella, ajaa ylinopeutta. *speed*.

spiiteri s. ~ piiteri. *speeder*. — 1. resiina. — 2. hurjastelija, kaahaaja.

spiiti s. ~ spiitti ~ piiti ~ piitti. vauhti, nopeus. *speed*. — Autot ajavat liian suurella piitillä. (ToKa)

spinnaruuma s. ~ spinneruuma. kehräämö. *spinning room*. — Ne (villat) sitten kehrättiin ja vietiin sinne spinnaruumaan langoitettavaksi. (KuKa)

spiritti s. henki, mieliala. *spirit*. — Toivotaan, että he molemmat paranevat entiseen hyvään spirittiin. (TE, 1967)

splaissata v. ~ plaissata. pujoa, liittää yhteen köyden päät, ”pleissata”. *splice*.

splitata v. ~ plitata. halkaista; (kuv.) panna kahtia, jakaa tasan. *split*. — Isoja lokia on haarti splitata. (HePe)

splitti s. halkeama; tasajako; hajaannus (esim. puolueessa). *split*. (Alanne)

spoilata v. ~ poilata. pilata, turmella; hemmotella. *spoil*.

sportti a. ~ sporttinen. urheilullinen. Vrt. *sporty*. — Elää sporttia elämää. (HePe)

sporttijakku s. urheilujakku. *sport* + jakku.

(Raivaaja)

sporttikalastaja s. urheilukalastaja. *sport* + kalastaja. — Sporttikalastajat ovat yrittäneet useina vuosina saada lainlaajitajat hyväksymään lain, että sulettaisiin koko joki verkkokalastajilta. (TE, 1967)

sporttimies s. metsästyksen tai kalastuksen harrastaja. Vrt. *sportsman*. — Nyt kun sportti miehet (urheilukalastajat) on kaikki kalat tapaneet, kyllä se on mennyt aika foniksi, tämä kalastus homma. (AU, 1975)

sporttipaita s. urheilupaita. *sport* + paita. (Raivaaja)

sporttisvetteri s. urheilupusero. *sports sweater*. (Raivaaja)

sporttitakki s. urheilutakki. *sport* + takki. (Raivaaja)

sporttitarpeet s. plur. urheiluvälineet. *sport* + tarpeet. (Raivaaja)

spottanssit s. plur. ohjelmalliset tanssit. *spot dance*. (Raivaaja)

spotti s. ~ spatti ~ spaatti. pilkku, tahra. *spot*.

springi s. loh. *spring* (*salmon*).

sprinki s. ~ springi ~ pringi ~ rinki. jousi. *spring*.

sprinkipeti s. ~ rinki-. jousipohjainen vuode. Vrt. *spring bed*. — Sitte ne tuli (metsäkämpille) oikein rinkipetit, ja yks mies aina petillään nukku sitte. (JaPo) / Siellä oli hyvä asunto, oikeen sprinkipetit ja kaikki. (KuKa)

sprinkipoorti s. lauta, jonka päällä tukinkaalastajat seisovat. *spring* + *board*.

sprinkkeri s. kastelulaite. *sprinkler*. — Alettiin käyttämään sprinkkeriä. (MaVaa)

späntätä v. → spentata.

staffi s. henkilökunta, lehdenoimitus. *staff*. — Tässä totutellen ymmärtämään ja mukautumaan ”Sanan” uuteen ”staffiin”, noin äkkinäisiin käännöksiin en ole totunut varhaisemmassa vaelluksessani. (VS, 1967)

staili s. ~ taili. tapa, tyyli, muoti. *style*. — Nuorempi kansa meni joulukirkkoon ja sitte vanhempi kansa meni uurenvuoren kirkkoon; niillä oli semmonen taili minun kotipaikalla. (ElMu) / Se on taili nykyään (kirjoittaa rohkeita kirjoja). (AiKä) / (Kyllähän se oli kauhijaa räökköötä, teurastus ennen vanhaan!) Kyllä, hyi olokoon ku se oli kauhijaa kun nyt ajatteloo sitä jäljistäpäin, mutta ei sille mitää kukaan mahtanu ku se oli niin taili niin se oli. (MeHu) // Se on nyt viimeinen staili. (Josua, s. 35)

stakki s. → stokki.

stamppamylly s. ~ tamppa-. survinlaitos. Vrt. *stamp mill*. — Kiviä ajaa tuonne Laureumiin, siellä on ne tamppamyllyt. (FrKa)

stampsänti s. hienoksi survottu malmikivi, malmirouhe. *stamp sand*.

startata v. aloittaa; panna käyntiin. Vrt. *start*. — Se (huoltomies) vaan starttas sen föönesin, ei se ollu rikki. (OtPi)

statsuuna s. ~ tatsuuna. rautatieasema. Vrt. *station*.

statsuunamies s. ~ tatsuuna- ~ tassuna-. asemamies. Vrt. *station* + mies. — Äireen sis-koon miäs oli tatsuunamiäs siinä Ylistaron tatsuunatipolla. (JaHe)

statsuunatippo s. ~ tatsuuna-. rautatieasema. Vrt. *station* + *depot*.

steeki s. ~ steiki ~ steikki. pihvi, paisti. *steak*. — Moni Suomen poikakin sai ruveta tekemään sitä lihavaa vanhanmaan ”steekää”. (TE, 1967)

steinata v. ~ teinata. petsata. *stain*. — Ne (kaapit) on yleisesti, ne on niinku Suomessa sanotaan petsattu ja lakattu, täällä ne sanoo että niinku teinattu. (EeOr)

steinlessi a. ruostumaton. *stainless*. (KSV, 1965)

steissoni s. ~ steissuni ~ steissioni. asema, huoltoasema, määräpaikka. *station*.

steissonväakeni s. farmariauto. *station wagon*.

Steitit ~ Steitsit. (Yhdys)Vallat. Vrt. *the States*. — Steitsiistä se on kotoosin. (EiHu)

steitmenti s. selvitys, tilitys. *statement*. — Joka kuukausi tehtiin kämpällä steitmenti. (EdPy)

steitruupperi s. osavaltion poliisiin kuuluva poliisimies. *state trooper*. — Tämä sitten (lapsistani) nuorin se on steitruupperina, hallituksen tiepullina. (JaHy)

steitsi s. ~ teitsi. lava, näyttämö. *stage*. (Siro-la)

steplerö s. irtotikkaat. *step ladder*.

steppi s. ~ stepsi. askelma. *step, steps*. — 95 000 istunta ja steppiä (on Los Angelesin stadionilla). (EiSt)

steptanssi s. steppi. Vrt. *step dance*. — Steptanssia esittivät herrttaiset pikkutyöt Windy ja Deby Whitman. (Vapaus, 1967)

stetisti adv. → stötisti.

stetsoni s. leveälierinen korkeakupuinen huopahattu. *Stetson*. — ”Stetsoni” on vain Lännen oma hattumalli. Se on leviäpartainen ja

korkia hattu. Hatun kupu painethan lommohon taaksepäin, että lommo muistuttaa lehmän kavion jälkiä. Ne on niitä elokuviskin nähtäviä cowboyn hattuja. (V-J, s. 367)

stiilhetti s. kirjolohi. *steelhead*.

stiili s. teräs. *steel*. — Nämä suuremmat (yhtiöt) sanoo hänelle minkäläistä hintaa hän saa tästä stiilistänsä viedä. (LoTi)

stiilkomppania s. terästedhas. *steel company*. — Hän oli tehtaassa, Saimonin saan (= Simon & Son?) stiilkomppanian tehtaassa, kolmekymmentäseitsemän vuatta. (EmLa)

stiimata v. höyryttää. *steam*.

stiimeri s. ~ tiimari. höyrylaiva. *steamer*. — Seilipaattia ne oli sillon, ei ollu moottoripaattia olemassakaa sillon vielä, muuta ku pakettia (= postinkuljetusaluksia), semmosia isoja tiimaria. (KuKy)

stiimi s. ~ tiimi. höyry. *steam*.

stiimipaippu s. höyryjohto. *steam pipe*. — Stiimipaippu niikun sielä sanotahan niin postas, särky. (SaKu)

stiimisoveli s. ~ tiimisoveli ~ -sovelli. höyryn voimalla toimiva kaivinkone, höyrylapio. *steam shovel*. — Tiimisovelli pistää rautatievaunun täyteen multaa ja sitten insi vetää ne taas sieltä. (UrLe) / Ne on ruvenneet sitä (mal-mia) ottamahan niillä suurilla lapioilla, stiimisoveliilla. (SaKu)

stinkata v. lemuta, haista pahalta. *stink*.

stoffi s. ~ stohvi ~ staffi ~ toffi ~ tohvi. aine, raaka-aine. *stuff*. — Jos oli jonkunlainen pieni tölkki jotakin tohvia kaupan hyllyllä, niin se oli moninkertasessa hinnassa sen eteen mitä varmarin tavara maksaa. (IiVe) / Ei kaikki komppanijat antanu kyllin toffia mitä kokit oortas. (FaAn)

stokata v. ~ tokata. juuttua, jäädä kiinni. *stuck*. — Satoi lunta niin kovin että vaipperi (= tuulilasin pyyhin) stokkasi. (SiRi)

stokhollari s. ~ tokhollari. osakkeenomistaja. Vrt. *stockholder*.

stokki s. ~ stakki ~ staakki ~ stooka. *stock*. — 1. varasto. — Kaupassa on suuri stokki. (HePe) — 2. osake (arvopaperi). — Hän omisti sen komppanian stakkia. (LaSu)

stokkiin adv. ~ tokkiin. jumiin. Vrt. *stuck*. — Jos jää kaara tokkiin, niin saa hevosella vetää pois. (VaTe)

stokpaili s. ~ toppaili. (malmi- tms.) kasa; tapuli. *stockpile*.

stooka s. → stokki.

stooli s. ~ tooli. pitkänomainen hartiaviitta (usein turkiksesta). *stole*. — Mies osti minulle toolin. (MeKu)

stoopari s. porakone, jolla porataan kiveen reikä ylöspäin. *stoper*.

stoopi s. ~ toopi. poraustunneli, louhos, avarus, louhintarinta. *stope*. — Yhrestä toopista (kun) lähti reikää myören mokka menemään alas, mies meni sinne mukana. (NeLu) // Leveneistä lähtöö sivulle ”driftejä” eli poraustunneleita. Ja niiltä sitte koneilla poratahan ylöspäin ”stoopia”. (V-J, s. 162)

stoopihaussi s. ~ stoppi-. korkea rakennus kaivoskuilun päällä, kaivostorni. *stope house*.

stoori I s. ~ toori. kauppa, liike. *store*. — Siellä on kaikki suomalaisia, stoorit, pankit, kaikki liikepaikat on suomalaisia. (KaJu) / Minä olin siellä farmikontrilla ensin työsä, se oli yksi mestari ja misis Lanttu jokka pitivät stooria. (IiSe) / Yheksän mailin pääs oli lähin stoori. (AmBa) / Se oli kerran lähtenyt tooriin illalla seittemän aijois ja joku mustamiäs tuli ja siappas en rahapussin taskusta. (HiMä) / Ne anto mulle rahaa ja sai mennä toorista osthan makiaasia. (JaHe) / (Missä se mies oli töissä?) Se oli Kosken Hempan suomalaisstooris klärkinä kuus vuotta. (KuKu) // Yhdyssanoja: haartveeri-, krosseri-, kanti-, liha-, rauta-, ruoka-, sein-, sentti-, trak-, vaate-, viinastoori.

stoori II s. kertomus, juttu. *story*.

stoorihomma s. ~ toori-. kaupanpito. *store + homma*. — Se Salakreeni postas (= teki vararikon) siinä toorihommassa. (AIKo)

stoorihuone s. varasto. Vrt. *store room*. (Rai-vaaja)

stoorikala s. kaupasta ostettu kala. *store + kala*. — Mutta ne syö enimmästä päästä toorikaloa, ostetaan toorista valamiina. (ImAu)

stoorikiipperi s. kauppias. *storekeeper*. (Sahlman)

stoorikirja s. kauppaluettelo, vastakirja. *store + kirja*. — Seuraavana päivänä tuli toinen mies joka toi tavarat ja kirjoitti ne talossa olevaan stoori kirjaan ja ne piti kuun päästä mak-saa jos oli rahassa varaa. (AU, 1967)

stoorikukes s. kaupasta ostettu pikkuleipä. *store + cookie-s*. — Meijän piti juuva koko isua kuppia kaffia ja syvä stoorikukessia. (LiBa)

stoormies s. ~ toori-. myyjä, kauppias; varastomies. *store + mies*. — Ryssän toormies osti parkkia. (MaKos) / (Äiti ”pikkasi” intinjuu-

ria ja kaupungin) stoorimiehet osti niitä. (AlPe)

stooripuuka s. satukirja. *storybook*. — Luetiin katkismusta, raamatunhistoriaa, ei mitään stooripuukia. (LoTi)

stoorirakennus s. kaupparakennus. *store + rakennus*. — Howie’s Clothing-nimellä tunnettu liike täällä Menahgassa on alkanut rakentaa uutta stoorirakennusta entisen liikkeensä vie-reen. (AU, 1967)

stooriryöstö s. myymälänryöstö. *store + ryöstö*. — Melkein joka päivä tapahtui murhia, ryöstöjä, rosvouksia, stooriryöstöjä sekä mui-ta. (AU, 1967)

stooritavara s. kauppatavara. *store + tavara*. (Rai-vaaja)

stoorivoi s. kaupasta ostettu voi. *store + voi*. — Se (kotona tehty) on paljon parempaa ku toorivoi. (ImAu)

stopata v. ~ topata. pysähtyä; pysäyttää; lopet-taa toiminta. Vrt. *stop*. — Pari kertaa sillä vä-lillä topattiin ennenkun päästiin tänne Seutu-lan kentälle, mutta ne toppootkin oli hyviä. (JuIl) / Haluat sä toppaa (äänittämisen) vähäk-si aikaa? (LaLu) / No minä stoppasin minun kaaran sitten. (HePet) / Kun sielläki mainit toppasi ennemmin. (RuHi)

stoppailla v. pysähdellä. Vrt. *stop*. — En minä oo siellä Parakassa toppaillu paljo koskaan. (PeHy) / Olin autoajelulla tuttavani kanssa, mutta minä en laikkunut (= pitänyt) yhtään kun hän toppaili liian usein. (ToKa)

stoppi s. ~ toppi. pysähdys, seisaus. *stop*.

stoppihaussi s. → stoopihaussi.

stoppisaini s. pysähdysmerkki. *stop sign*.

stoukkeri s. lämmittäjä. *stoker*. — Minä en os-saa nyt sanoa suomeksi mikä se stoukkeri on, mutta se kuitenkin nin se puski sen kolin sin-ne (laivan) pessään. (ArKo)

stouvi s. ~ touvi ~ stoovi. liesi, hella; lämmit-tysuuni. *stove*. — Tein tulen touvihin. (LeNo) / Mulla on toinen touvi siellä semmonen puu-touvi. (IiMä) / Tämä kuumavesitänkki (oli) kitsissä stouvin eli uunin vieressä. (EeFa) / Sianlihaa paistetahan enemmän vain touvin päällä. (FrIt) // Ei sitä ennen vanhaan huomatu kun oli puu polttoaineena ja vesipannu porisi stouvin päällä kaiken päivää. (AU, 1967) // Yhdyssanoja: huuverin-, koli-, kyökki-, kää-si-, lämmitys-, paksi-, pelti-, puu-, sähkö-, öljystouvi.

stouvipuut s. plur. ~ touvi-. hellapuut. *stove +*

- puut. — Emännät ja kläpit pokasahalla sahasivat touvipuut. (FrNo)
- stouviikki** s. ~ touvi-. hiilihanko. *stove* + tikku. — Minä otin jo touvitikun käteeni että jos se tulee ja lyö sainin, niin minä lyön sitä kalloon. (MaLe)
- stouviuuni** s. kamiinauuni. *stove* + uuni. — Ei silloin ollu vielä touviuunia eikä mitään. (SoJo)
- straikata** v. ~ traikata ~ raikata. lakkoilla. *strike*. — Sitte rupesivat raikkaamaan (työläiset). (PeAu) / Meitä oli poikia siinä monta ja me traikkasimme sitte. (EdRi)
- straikki** s. ~ traikki. lakko. *strike*. — Niin ne (Laukon torpparit) teki traikin sitten että he ei tu työhön. (KaVe) / Silloin yhdeksäntoistsataaseitsemän oli isompi straikki täällä, mitä täällä oli koko tätä frenssiä (= rautaluetta) käsittävä. (EdNe)
- straipata** v. maalata raitoja. *stripe*. — Oskari Prinssi joka siellä sitten straippas, teki niitä raitoja, keltasia raitoja maalilla. (OsVa)
- straippi** s. ~ raippi. juova. *stripe*.
- striimeri** s. liehuva koristenauha (esim. joulu-kuudessa). *streamer*.
- striitkaara** s. ~ triit- ~ riit- ~ striitti- ~ triitti-. raitiovaunu. *streetcar*. — Sitte ku siältä (salunasta) selvitettiin, niin sitte triitkaarahan ja tultihin tänne. (KnMä) / Aamulla sitten ensimmäinen striitkaara kun tuli, niin se oli seitsemän aikana. (OsVa) / (Tätini veli) oli striitkaaran ajurina Miniappelissa. (AiKä)
- striitkaaralaini** s. ~ striitti-. raitiovaunulinja. *streetcar line*. — Koorthaussin frontillen loppuu se striitkaaralaini. (OsVa)
- striitti** s. ~ triitti ~ riitti. katu. *street*. — Sitte ko aukes työt ni sitte hajettiin jo miehiä riitiltäkii (työhön). (Julk) / (Oliko tämä kaupunki tullessasi pienempi kuin nykyään?) Oo, pieni, ei ollut riittä eikä mitä, savi vaan lenti! (OtTo) / Tuossakin tuo riitti, ni ei muuta ku ranskalaisia (ovat) melkein kaikki nuo haussit tuossa. (IiTu) / (Määränpäätä etsiesäni) mää menin katteleen niitä triittien nimiä mitä tuloo vastahan. (UrLe) / Mun kotini on niin lähellä että niinkun tästä tohon triitille. (AmPu)
- strippi** s. ~ trippi ~ rippi. kaistale, lohko. *strip*. — Kun hakkuu alkoi, annettiin jokaiselle oma n. 50-75 m leveä trippi, mistä piti kaataa kaikki kelpaavat puut. (ToKa)
- strippikaveri** s. ~ rippi-. työkumppani metsäpalstalla. *strip* + kaveri.
- strippitie** s. ~ trippi- ~ rippi-. metsäajotie. *strip* + tie. — Rippiä oli aukaastu pultoosarilla. (EsAl) / Valtatien varteen puita kitattiin trippitietä. (ViLe)
- strollari** s. ~ trollari ~ trolleri. kulkuri. *stroller*.
- strooperi** s. mansikka. *strawberry*.
- stroukkaus** s. ~ troukkaus ~ roukkaus. kohtaus, halvaus. Vrt. *stroke*. — Minä olen kärsiny malaariat, suolikuumeet ja nyt viimiseks nämä roukkaukset ja muut. (ToNo)
- stroukki** s. ~ troukki. kohtaus. *stroke*. — Tohtori sano että se (äitini) on saanu semmosia stroukkia, kohtauksia. (MaVa) / Se (mieheni) sai niitä troukkia että siltä meni jo järkikin vähä. (MaRi)
- sträppi** s. hihna, remmi. *strap*. — Siinä (sukessa) oli sträppi tuossa tuollai ympäri. (JoSi)
- studentti** s. opiskelija, ylioppilas. Vrt. *student*. — Arthur ja vaimonsa Florence, o.s. Maula, ovat molemmat entisiä Suomi Collegen studentteja. (AU, 1967) / Vieressäni kirkonpenkissä istui pari nuorta studenttia. (NU, 1967)
- studiokautsi** s. vuodesohva. *studio couch*. — Ilmoitus: Myydään neljän huoneen kalusto, studiokautsi, kaksi villamattoa, pöytiä lampuja, ikkunaverhoja. (Raivaaja, 1951)
- stupäät** interj. → tuupäät.
- stuukloutari** s. kuhiloidun viljan kuormaaja. *stook loader*. — Stuukloutari (on se) jolla pannahan kyylät (= kuhilaat) kärryihin. (FrNo)
- stuuvi** s. ~ stuu. muhennos. *stew*.
- stäkkä** s. ~ täkkä. auma, suova. *stack*. — Ne piti kaikki ne viljat pistää täkkähän ja sitten täkästä päin ne tryskättihin (= puitiin). (AlPe)
- stäkköö** s. ~ täkköö. aumaaminen. Vrt. *stack*. — Se oli eri täkköötä, kuin oli vain pari lyhyrestä täkäs. (FrNo)
- stäkätä** v. ~ täkätä. amata, panna eloa kasaan. *stack*. — Minä täkkäsin kaurat. (FrNo)
- stämppi** s. ~ tämppi ~ stamppi. *stamp*. — 1. postimerkki. — Mä menin tuolta Killiseltä hakemahan jotakin vanhoja postistämppejä sille Laitnerin pojalle. (MaRi) — 2. leima, leimasin. — Selvissäkin tapauksissa siis vaikka ”insuuri puukassa” on stampeja riittämiin ja selvä maininta siitä että työntekijä on ”lay off” (= pakkolomalla), niin saatpa vain kysellä ja pyydellä ja odotella korvausta. (VS, 1967) — 3. ostohyvitysmerkki. — Täällä muu-

tamissa liikkeissä annetaan niitä stämppejä tai semmosia merkkejä, kuponkia, miksi sen sanoo. (HeKi) — 4. kortti, kuponki. — Kengät oli tämpillä. (HeTu)

stämpätä v. ~ tämpätä. *stamp.* — 1. painaa kuvioita, leimata. — On ostanu valamiina semmosia (kankaita) että mihin on tämpätty semmoset kuvat. (RuHi) — 2. pakata (maa) lujaan lyömällä (erikoisella työaseella), täyttää, lujittaa. (Alanne; KSV, 1965)

stätistikki s. tilasto. *statistic.*

störtseni s. ~ störssi ~ törtseni ~ törtsiini. samppi. *sturgeon.* — Se Kankaan Aapo-vainaja, isävainajan paanari, joka oli samalta paikoin Suomesta, ni se ko sai niitä törtseniä verkolla. (PeHy) / Törtsiini ui sen smeltin (= kuoreen) perässä, se on aivan hulluna sen perrään. (KaKä)

stöti a. ~ steti ~ töti. pysyvä, vankkumaton. *steady.* — Preinarttiin minä tulin ensin ja hajeskelin että ois muka niinku ollu stöti työmaa. (UrRa) / Minä olen niin töti kuparisarelainen että (en ole paljoa liikkunut muualla). (JaKa)

stötisti adv. ~ stetisti ~ tötisti. varmasti, horkumattomasti. Vrt. *steadily.* — Sellaasia hiljaasia ne (härät) on (mutta voimakkaita), niin kyllä kai ne tötisti vissiin vetää. (MeHu)

stötiätä v. tutkia. *study.* — Vaan eihän se (öljynporauslautta) heti tule, insinööri sanoi että ottaa ainakin 9 kuuta stötiätä sitä hommaa. (AU, 1976)

suitkoorni s. sokerimaissi. *sweet corn.* — Maissinviljelys pitää kyllä Suomeskin onnistua. Siitä saa tähkistä "suitkoornia" (makoosta maissia). (V-J, s. 110)

suitpoteitu s. bataatti. *sweet potato.* — Ja sitten on täällä kamaloota suuria pärinänklimppiä, etelävalloos kasvatettuja makeeta perunoota. N'oon punertavia ja kovasti imelöötä. - - kehuuvat "suit poteituansa" (makiaa perunaansa). (V-J, s. 216)

sukkerimies s. metsätyömies, joka tuikin ympäri panee teräsvaijerin kuljetusta varten. *choker + mies.*

suksihyppymestari s. mäkihyppymestari. Vrt. *ski-jumping champion.* — Norjalaista Björn Wirkolaa pidetään tällä kertaa maailman suksihyppymestarina. (Ind, 1967)

suksiurheilija s. hiihtourheija, (kilpa)hiihtäjä. Vrt. *skiing sportsman.* — On rakennettu huomattusti iso suksiurheilijain mäenlaskupaikka.

(Ind, 1967)

sulaa v. sulautua. Vrt. *melt.* — Ne asukkaat, jotka eivät mahdollisesti olleet suomalaisia, olivat sulaneet suomalaisiksi. (Rissanen, Amerikan suomalaisia, s. 4)

sulkea ulos v. myydä loppuun (pilkkahinnalla). Vrt. *close out.* — Ilmoitus: Suljettu ulos Goodnow Syndicate. Eräs New Yorkilainen housutehtailija tarvitsi rahaa heti ja oli halukas antamaan hyvän hinnan käteisrahalla. Me ostimme ne ja suljemme ne ulos samalla alhaisella hinnalla. (Raivaaja, 1911) / Ilmoitus: Tarjoamme 28 keveää kevät palttoa noin puolella tavallista hintaa. Erä no. 1 17 kevät palttoa, jotka ovat olleet \$ 10.00, nyt sulkeaksemme ne ulos \$ 5.00. (Raivaaja, 1906)

summata v. esittää, kertoa (pääasiat), tiivistää. *sum up.* — Nuo istujaiset me saamme summata sillä tavalla, ettei siellä katsota mitään, mikä olisi kansan eduksi. (TE, 1967)

sunnuntaikoulu s. pyhäkoulu. Vrt. *Sunday school.* — Me käytimme niitä (poikia) suomalaisessa sunnuntaikoulussa. (MiEs) // Melkoinen on se joukko, joka koulustamme on lähtenyt palvelemaan sunnuntaikoulujemme kautta ihmisiä koko tässä laajassa maassa. (Suomi College, 1946)

sunnuntaikoululaiset s. plur. pyhäkoululaiset. Vrt. *Sunday school.* — Ilmoitus: West Fitchburgin S.S. O:n Joulujuhla osaston sunnuntaikoululaisten toimesta pidetään Unity Haalisissa. (Raivaaja, 1921)

sunnuntaipaperi s. sunnuntain sanomalehti. Vrt. *the Sunday paper.*

suomalaiskontri s. suomalaisten asuttama alue. suomalais- + *country.* — Se tulipalo ei ollut suamalaaskontrilla, se oli Vaitvuutista etelähän. (FrNo) // Sielä Washingtonia puolella Nasellen suomalaiskontrilla. (V-J, s. 392)

Suomi-matka s. matka Suomeen. Vrt. *a Finland trip.*

Suomi-vieras s. Suomesta tullut vieras. — Viikko sitten saimme Suomi-vieraita tänne meidän kaupunkiimme Cloquetiin. (AU, 1985)

superintendentti s. ~ superti ~ supitanti ~ supitenti. (koulun) johtaja; esimies. *superintendent.* — Meidän koulun superintendentti Mr. Hampton ja vaimonsa sairastivat kovaa kurkkutautia yhden viikon aivan vuoteessa. (AU, 1967) / Outi puhui Rotary clubin kokouksessa Johnson Creekissa jossa Ed Johnso-

nin poika Fred on koulun Superintendentti ja yllätti hänet puhumalla suomea. (AU, 1975) / Hänen insinööripoikansa toimii ”supitentti-nä” (ylityönjohtajana) suures toiskielises puutavarayhtiös. (V-J, s. 344)

supermarketti s. ~ suppermarketti. valintamyymälä. *supermarket*.

supervaisata v. ohjata, johtaa. *supervise*.

supervaisori s. ~ supervisor ~ superveiseri. esimies, johtaja, tarkastaja. *supervisor*. — Virginian piirin welfare supervaisori George Martinelli ilmoittaa. (Ind, 1967) / Nyt joku viikko sitten Maple Ridge Townshipin supervisor ilmoitti että haali on jätetty pois veroluettelosta. (Ind, 1967) / Supervisor oli kaksikielinen, joka tulkitsi suomalaisten puheen vuorot maankielelle. (FA H, s. 118) / Heillä on vain yks tytär, joka on taiteelijatar, maalaaja ja teköä kaunista keramiikkaa, on haiskuu-lis taireosaston opettaja ja ”superveiseri” (ohjaaja-valvoja) mones pablikskuulis (kansakoulu). (V-J, s. 316)

supi s. (koulun) johtaja, tarkastaja, kaivoksen ”kapteenien” päällikkö. Vrt. *super(intendent)*, *super(visor)*. — Mutta se supi mun pelasti (joutumasta sotaväkeen). (JuIl) / Me saatiin sitten komppanian supilta semmonen lappu. (KuKa) // Siinä oli tyttö, joka ei pelännyt kirjoittaa sanan tarkoituksen taululle suomeksi-kaan, vaikka meillä oli norjalainen supi ja se luki kovat sanat että ei amerikkalaisissa kouluissa saa käyttää vieraita kieliä. (AU, 1967) / Alf. Saxberg on erään suuren puutavarayhtiön mekaanisen osaston ”supi” (johtaja). (V-J, s. 344)

supitanti, supitenti s. → superintendentti.

suplaiata v. ~ soplaiata. hankkia, toimittaa jtk jklle. *supply*. — Kauppa soplaiasi kaikki soplait matkaa varten. (LaSu)

suplait s. plur. ~ soplait. tarvikkeet; hankinnat. *supplies*.

supraissata v. ~ söpraissata ~ söpraisata. yllättää, hämmästyttää. *surprise*. — Ystävät söpraissasivat isännän pörrteinä. (LaSu)

supraissi s. ~ supraisi ~ söpraissi. yllätys. *surprise*. — Mies huomasi kauhukseen ja supraisukseen, että musta käsi veti hiljaa taskustaan pistoolin. (AU, 1981)

suuata v. → suuvata.

suumaakari s. suutari. Vrt. *shoemaker*. — (Puhuja teki nahkatöitä eräille miehille) ni ne sano, että minä olen suumaakari, minä sanon

etten minä ole suumaakari. (JaKa)

suupoika s. juoksuupoika, apupoika. *chore boy*. — Suupoika kliinaa (= siivoaa) kämpän ja ennen puulämmityksen aikana hoiti tulen yöllä. (ToKa) / Isommilla kämpillä oli kaksi suupoikaa. (ViLe)

suuri a. ~ suori. varma. *sure*. — Oletko suuri että saat kaaran ajolaisin? (EsAl)

suurjury s. suuri valamiehistö. Vrt. *grand jury*. — Neljä miestä, jota suurjury äskettäin asetti syytteeseen, oli eilen kuulusteltavana alueoikeudessa. (Työmies, 1916)

suurpaippu s. → sooripaippu.

suutarinsappa s. suutarin verstaas. suutarin + *shop*. — Pääsin sitte jo parempaan asemaan-kin siinä suutarinsapassa, tai kenkätehtaassa. (KuKa)

suutkeesi s. ~ suutkeissi ~ suutkeisi ~ sutkeisi ~ suutkessi ~ sytkeissi. matkalaukku. *suitcase*. — Tämä Mäkisen misis olikin minua vastassa junalla, ni minä heitin setselin jo eellä, että ota kiinni, että minä tuon perässä tuon suutkeissin sitte. (IiMä) / Ne (juutalaiset kauppiat) kanto kaksi suurta suutkeissiä, ja ne kuluki talosta taloon. (AmBa) / Sutkeisi oli käres, sellasesta säkistä tehty pussi. (HeTu)

suutti I s. ~ syytti ~ sytti. (kaivoksessa:) las-kukouru, malmiränni. *chute*. — Sitten se maasiina otti sitä (malmaa) ja vei sinne suuttihin ja sieltä laskettiin rautatien kaaraan ja sieltä lähti myllylle. (ErVi) / Suutti on puusta tai raudasta ja sementistä tehty kouru, mihin louhittu kivi menee tai koneellisesti vedetään. (ToKa) / Oli sellasaset syytit josta päästettiin törtti, se oori niihin kaarooihin sellasista reijistä. (SaKu)

suutti II s. → syytti.

suutipullari s. *chute puller*. — Suutipullari tarkoittaa miestä, joka päästää rikotun kiven (malmirännistä) kaaraan. (ToKa)

suuvata v. ~ suuata. haastaa oikeuteen, vaatia oikeusteitse. *sue*. — Ne (ihmiset) ei suuvaa sulta rahaa jos ne (koirat) säikyttää sua. (Oill)

suuveripaippu s. → sooripaippu.

suuveriputki s. → sooriputki.

suveniiri s. matkamuisto. *souvenir*. — Noin 100 metrin halli täynnä kaikellaasta suurta ja pientä ”suveniiriä” (muisto-esinettä). (V-J, s. 426)

svamppa s. ~ svamppi ~ vamppi. suo, räme. *swamp*. — Sitte siihen (tervahautaan) tuoti-hin nuosta vamppiista, sitä sanottiin rahkak-

si Suomes, sieltä vampiista sitä kontua. (VeLu) / Vampin syrjäsähen ne (lakat) kasvo. (JeLa) // Metsä oli vamppia tai nevamata. (FA H, s. 172)

svamppamaa s. ~ svamppimaa. suomaa, soinen maasto. *swamp* + maa.

sveteri s. ~ veteri ~ svetari. neuletakki t. -pusero. *sweater*. — Kaikki kotona kurottiin sukat ja vanttuut ja kaikki, väliin veteriäkin. (IiVe) / Ne oli menny kans sinne kauppaan veteriä kattoon. (IiMä) / Meirän isäntä on niin vilunen että se pitää veteriä kesälläki. (ArKi) // Ilmoitus: Päänkautta puettavia svetereitä, harmaita, buff (= kellanruskeita) ja sinisiä. (Raivaaja, 1925) / Talvi-iltoina on sentään otettava svetari mukaan, jos nimittäin suomalaisten seuraan Kuusamolle istumaan menee. (NU, 1967) / Oli mulla kudottu sveteri. (FA H, s. 388)

sviipata v. lakaista. *sweep*. — Kun miehet ovat menneet työhön, pitää minun fiksata petit ja sviipata floorit. (SK, 1967)

svitsata v. ~ vitsata. katkaista tai sytyttää valo tai virta. *switch*. — Svitsaa valot päälle! (SiRi) / Vitsaa laitit pois! (LaSu)

svitsi s. ~ vitsi. *switch*. — 1. ratavaihe. — Talaven aikana lunta sitä piti (lapioida) ja vitseit puhistaa sitte kun junat ajaa että ne pääsee kulukemmaan. (MaKe) — 2. katkaisin, sähkönapula.

svitsmanni s. vaihdemies (rautateilla). *switchman*. (Alanne)

svitspoorti s. kytkintaulu. *switchboard*. (Alanne)

symfoni s. ~ sinfoni. sinfonia. *symphony*.

symfoniorkesteri s. sinfoniaorkesteri. Vrt. *symphony orchestra*. — Nykyisen Euroopan sodan alussa saapui Amerikkaan Suomen kuuluisin symfoniorkesterin johtaja, kapellimestari Tauno Hannikainen. (SK, 1942)

sympaati s. myötätunto. *sympathy*. — Tämä New Yorkin yleisö, jonka ymmärtäväisyys ja sympaati venyy joka puolelle - - . (FA H, s. 440)

sympatisoida v. olla jllek myötämielinen, kannattaa jkta. Vrt. *sympathize* (with). — I.W.W.-ryhmää sympatisoiva väestö perusti haalin Brooklyniin. (SK, 1950)

synoota s. ~ synota ~ synoda ~ synodi ~ synodi. kirkkokunta; kirkolliskokous. *synod*. — Mohaakissa, synotan kirkossa, ei enään pietä suomenkieleltä saarnaa. (HePel) // Puhetilai-

suuteni oli järjestetty Portlannis ”synodan-kirkkoon” (V-J, s. 417) / ”Synodan leiväksi” sanothan suomalaasta reikäleipää, jok’ on ru kihista ja vähä vehnä jauhoja joukos. (V-J, s. 280) / Isäni veli, oli yksi niistä neljästä miehestä, jotka piti ensimmäisen Suomi Synodin seurakunnan alkukokouksen täällä. (AU, 1975) / Meidän rakastettu paimen past. Cyrys Warmanen sai yhtäkkiä kutsun Synodin päämajasta että häntä tarvitaan siellä. (AU, 1976)

-syntyinen: Suomen-s., tämänmaans. a. ja s. Suomessa, tässä maassa jne. syntynyt.

syntymäpäiväpaartit s. plur. syntymäpäiväkutsut. Vrt. *birthday party*. — Tässä oli minulla ne syntymäpäiväpaartit. (KaJu)

syntymärajoituspilleri s. ehkäisy pilleri. Vrt. *birth-control pill*. — Milloin naiset voivat ottaa syntymärajoitus pillerin. (Ind, 1967)

sypäs s.: (plur.) sypäkset, syppät. pieksu(t). *shoepack-s.* — (Amerikkaan tullessani) minulla oli pitkävartiset sypäkset setselissä. (JaHi) / Talavella isä teki sypäksiä. (ErTa) / Matilla oli semmoset pitkävartiset sypähät jalaas. (FrNo)

sypäsnaikka s. pieksunaikka. *shoepacks* + naikka.

syrtti s. → sirtti.

sytytti s. ~ suutti. (miesten) puku; (naisten) kävely puku. *suit*. — Joka joulu se isäntä osti uudet sytytit. (VäAu) / Minun täytyy ostaa uusi plaussi (= pusero) tähän suuttiin. (HePe) // Yhdyssanoja: alu-, vaatesytytti.

sytyttikoutti s. puvun pikkutakki. *suit coat*.

syömäruuma s. ruokasali. Vrt. *dining room*. — Minun pittää mennä puoli kakstoista tuonne syömäruumaan. (IsSa)

säfti s. → safti.

sähkökraana s. nosturi. Vrt. *electric crane*. — Se oli semmosena sähkökraanan kuljettajana ja nosturissa täällä Ameriikassa ollessaan työssä. (KuKa)

sähkölaini s. sähkölinja. Vrt. *electric line*. — Tuasta menöö mahtava sähkölaini. (ViHa)

sähkölangoitus s. sähköjohtojen asennus. Vrt. *electric wiring*. — Palon luullaan saaneen alkunsa viallisesta sähkölangoituksesta. (Ind, 1967)

sähköliikunta s. sähköhieronta. Vrt. *electric massage*. — Ilmoitus: Hierontaa: ruotsalaista, saksalaista, Battle Creekin ja ruotsalaista sähköliikuntaa. (SK, 1920)

sähköluuta s. (kevyt) pölynimuri. Vrt. *electric broom*.

sähkönostaja s. sähkönosturi. Vrt. *electric lift*. — Tämä on uusi 2 miljoonan korjaussappa missä voi korjata sähkönostajaa, voi viedä sen sisään että ei tarvitse talvilomaa ottaa ja korjata näitä nostajia. (AU, 1976)

sähkö sade s. ukkossade. Vrt. *electric storm*. — Ja niillä on ollut nämä sähkösatteeksi, jotka on hävittänyt viljan. (EdWi)

sähkökreppa s. ~ reepa. sähkökäyttöinen kaavinkone, raappa (kaivoksessa). Vrt. *electric scraper*. — Nyt sähköreepat vettää (malmin vaunuihin). (KaJu)

sähköstouvi s. sähköliesi. sähkö + stove.

sähköitys s. sähkötyöt, -asennukset, sähköistys. Vrt. *electrification*.

säkemeiti s. sisäkö, apupiika. *second maid*. — Mä olin siinä (palveluspaikassa) sitte säkemeitinä. (EmLe)

säkenhänti s. ~ sekenhänti. käytetty tavara; käytetyn tavaran kauppa. *secondhand (stuff, store)*.

säkenhäntikauppa s. ~ säkähänti-. käytetyn tavaran kauppa, osto- ja myyntiliike. *second-hand + kauppa*.

säkenhäntistoffi s. ~ säkenhänti-. ”toisen käden” aineisto, aikaisemmin käytetty aineisto. Vrt. *secondhand stuff*. — Luulen, että ei kannata silloin höpötelläkään porvarilehtien ”säkenhäntistoffista” kun kerran Amerikan työmies on tuores kuin hunaja. (Työmies, 1916)

säkenkaataja s. tukinkaataja, joka työskentelee ”etukaatajan” parina. Vrt. *second feller*.

säkenkasseni s. pikkuserkku. *second cousin*. — Minä luulen että niitä (suomalaisia sukulaisia) on kaikestaan viis elikkä kuus säkenkassenia. (KaKo)

säkki I s. ~ sääkki. maja, mökki. *shack*. — Se oli vain kahren ruuman säkki. (MaPa)

säkki II s. → sekki.

säkkikämpä s. mökki. *shack + camp*.

säkkärikämpä s. maja, kämpä. Vrt. *shack + camp*. — Olin (kokkina) pienillä säkkärikämpillä ensin. (FaAn)

säkkäyttää v. erotuttaa. Vrt. *sack*.

säkätä I v. erottaa palveluksesta, antaa potkut. *sack*. — Hän säkkää ne miehet jotka on tuonu viinaa. (KuKa) / Siihen tuli uusi majuri, ni se säkkäsi kaikki vanhat polisit. (Alla) / Ne paasit säkkäs sitten meijät kummanki. (VäAu) // Valtion, kaupunkien ja kuntien toi-

mista ja yksityisten töistä niitä ”säkätähän”, erotetaan. (V-J, s. 367)

säkätä II v. → sekata.

sämpetsi s. → sänvitsi.

sämpläri s. näytteiden ottaja. *sampler*.

sämplätä v. ottaa näyte; kokeilla, maistaa. *sample*. — Minun pitää sämplätä näitä kukeksia. (TeSe)

sämppeli s. ~ samppele. näyte (esim. koeporauksessa). *sample*.

sämppiooni s. voittaja, mestari. *champion*. — Väinö Ketola oli silloin maailman sämppiooni ja tänä päivänä kantaa sämppioonin vyötä. (ViMa)

sämppuu s. ~ sampuu. tukanpesuaine; tukanpesu. *shampoo*.

sänetäri a. terveys-, terveydellinen, terveydenhoidollinen. *sanitary*.

sänkyhuone s. makuuhuone. Vrt. *bedroom*.

sänteri s. hiomakone. Vrt. *sander*.

sänttä s. ~ säntä. (puu)vaja, hökkeli, yksinkertainen asumus, työpaja. *shanty*. — Siellä oli säntä johon sopi noin kolmisenkymmentä miestä istumaan kun söivät päivällistä. Säntässä oli yksipuolinen katto mutta matalalta-kin puolen noin 9 jalkaa korkea ja josta oli vaan katossa reikä josta oli stouvin paiput ulos noin puolitoista paippua katosta ylöspäin. (AU, 1967)

sänttäklaas s. ~ sänttiklaas ~ santaklas. joulupukki. *Santa Claus*.

sänvitsi s. ~ sänvetsi ~ sänvis ~ sanvitsi ~ sanvetsi ~ sämpetsi. voileipä. *sandwich*. — Ma oisin tehny sänvitsiä, mulla ois ollu lihaa tuolla. (IiMä) / Se (paasi) anto lihasämpetsin ja pajan. (WeSa) // Kokemäen lohta ja muuta ”sanvitsi”-tavaraa yhä vain saapuu. (Raivaaja, 1916) / Meidän nuoremmat naiset olivat ahkeria tekemään niitä ”yläluokan sänvitsiä”. (AU, 1975)

särkynyt a. (kielestä) murteellinen, virheellinen. Vrt. *broken*. — Se (kieli) on aina sitä sellasta ku ne sanoo, särkynyttä. (LoTi)

särppi a. terävä, kiiwas, ilkeä. *sharp*. — (Sai-ko täällä Karsonin kapu määrätä?) Sai sillon, se oli särppi sillon; kyllä se sai. (IiTu)

särstiini s. sardiini. *sardine*. — Kun ne (suomalaiset) vain laittaasi ne (silakat) sillailla että ne panis särstiiniksi ja kannuuhin, ni se ois oorait siellä. (JuPo)

säskätuuna s. → saskatuuni.

sätätä v. → setata.

sätösfai a. tyytyväinen. *satisfied*. — Minä aina halusin että uuden talon joskus, mutta en minä nyt perusta, minä oon sätösfai tällä. (MaVa)

säventteivätentisti s. (seitsemannen päivän) adventisti. *Seventh-Day Adventist*. — Mutta sitte on niitä pienempiä (uskontokuntia) niinku säventteivätentistiä ja semmosia. (OIHa)

sävitä v. ~ säviä. ymmärtää, hoksata. *savvy*.

sääletti s. salaatti. *salad*.

säännöllinen a. vakituinen, vakinainen; tavalinen. Vrt. *regular*. — säännöllinen maito = kulutusmaito. // Ryhdyttiin säännöllisen seurakunnan perustamiseen ja hankittiin pappi. (Potti, Iloinen Harbori, s. 129)

säännönmukainen a. etiketin mukainen. Vrt. *formal*. — Hänen pukunsa oli säännönmukainen aamupäivä puku. (FA H, s. 426)

säässi a. ~ sässi. röyhkeä, nenäkäs, ilkeä. *sassy*.

säät a. surullinen. *sad*.

söpraissata v. → supraissata.

söpraissi s. → supraissi.

sörkutti s. ~ sirkutti ~ sirkuiitti. virtapiiri. *circuit*.

sörpetti s. sorbetti: jäätelön tapainen jälkiruoka; hedelmäjuoma. *sherbet*.

sörveerata v. tarjoilla. *serve*.

sörvietti s. lautasliina. *serviette*.

sörviisi s. ~ serviisi. palvelu(s). Vrt. *service*. — Hyvä ja nopia on ”serviisi” (palvelu) autoasemilla. (V-J, s. 51)

sörvätä v. palvella, tarjoilla. *serve*. — Mulla oli kostumeeria (asiakkaita) jos kuin kauan, ettei tahtonu sörvätä niitä. (EiSt) / Minä sörväsin heille pöyvän. (OIII)

söömon s. saarna. *sermon*.

söömoonata v. saarnata. *sermon*. — Meillä on sielä nyt semmonen ruottalainen pappi joka ei saata suomia, se vain engelskaksi söömoonaa. (Alla)

söörloini s. ranskanpaisti. *sirloin*.

söörloinisteeki s. ranskanpaisti. *sirloin steak*.

T

taala s. dollari. *dollar*. — Mun mies osti heti tiimin (= hevosparin) siltä mieheltä ja siitä maksettiin muistaakseni kuussataa taalaa. (SeFr) / Ruaan hinta oli, taikka poorti (= täysihoito) niinkun sanottiin siihen aikaan, se oli kuustoista tollaria kuukaures, kuusitoista taalaa kuukauren poorti. (OsNo) / Minä olin aivan tyätöön jotta ei saanut taalan taalaa tianatuksi. (FeLa) / Ei se oo kallista, taala ja pari taalaa ja sillä tavalla (tanssi- yms. tilaisuudessa käyminen). (HeKi) / Siitä sai sitten taala kaksikymmentä senttiä päiväs. (EiLa) / Se oli sata senttiä se taala! (ts. raha oli arvossa). (FrNo) // Työttömyys aina vain kasvaa ja taala aina vain pienenee. (AU, 1975) / Häntä voi jo hyvällä syyllä mainita torven soittajaksi, sillä hänellä oli takivuorit Amerikan taaloja täynnä. (FA H, s. 179) / Kun on Amerikan taalut kares, niin pärjää aina ja joka paikas. (V-J, s. 18)

taali s. nukke. *doll*. — (Oliko lapsilla mitään leikkikalua?) Joo, mullakin oli yhreksän — minä muistan — semmosta taalia, mutta reusta tehty päät ja kaikki niinku resunukke. (IiVe)

taanikki s. ~ tonikki. vahvistava lääke. *tonic*.

taaninkiruuma s. → taininkiruuma.

taaroinlaa s. miniä. *daughter-in-law*.

taffetaleninki s. taftenleninki. *taffeta* + leninki.

taffi a. → toffi.

tahmea a. hiostava, kostea. Vrt. *sticky*. — Lämmentä, tahmeaa ja ylimalkaisesti kauniita ilmoja. (SK, 1921)

tai s. solmio. *tie*.

taijeri s. ~ taieri. auton kumi, rengas. *tire*. — Minä muistan kun me siihen (autoon) ostimme, kun se tartti yhyren taijerinki, me menimme ostamahan taijeria, niin sitä ei meinannu löytyä mistään. (JaMä)

taijerti a. ~ taijeri. väsynyt. *tired*.

taijetti s. ruokavalio, laihdutuskuuri. *diet*. — Se taijetti, se ruokajärjestelmä, oli siinä mulla seittämänkymmentä päivää. (AIMä)

tailata v. ~ dailata ~ dialoida. valita puhelinnumero. *dial*. — Tilasimme uuden telefoonin, siitä on iisi tailata numerot. (EsAl) / Foonipuukasta pitää katsoa mitenkä tailathan.

- (LaVi)
- taili I** s. laatta, tiili. *tile*. — Keittiöönhän ne laittaa taitit, semmosia kanttisia, jalan kantiinsa semmosista taitista ne tekee keittiön lattian. (EeOr)
- taili II** s. → staili.
- taili III** s. kellotaulu, puhelimen numerolevy. *dial*.
- taimari** s. → ooltaimari, vanha taimari.
- taimentrilli** s. timanttikaira. *diamond drill*.
- taimentti** s. timantti. *diamond*.
- taimi** s. kymmenen sentin kolikko. *dime*.
- taimkiipari** s. tuntikirjuri (joka pitää työmaalla kirjaa työtunneista). *timekeeper*. — Kerran tuli taimkiipari sinne yöllä kun meillä oli yövuoro, ni tuli sinne kaarahan. (ViKu)
- taimteepuli** s. aikataulu. *timetable*.
- tainamaitti** s. ~ tainamiitti ~ tainemaitti. dynamiti. *dynamite*.
- taininkiruuma** s. ~ tainiruuma ~ taaninkiruuma. ruokasali. *dining room*. — Tainiruumas oli aina kaks ja kolme pöytäänpassaajaa. (HuMä)
- taioppi** s. katko, seisaus, pysähdys. *tie-up*. — (New Yorkissa) träfiikki joutuu usein taioppiin. (SiRi)
- taipata** v. kirjoittaa koneella. *type*. — Olen opetellut taippaamaan, vaikka tämä masiina ei vorki hyvin. (EsAl)
- taipperi** s. vauvan vaippa. *diaper*. — Ei tarvitse mitään Collegea kun alkaa peipin taipperia pesemään. (AU, 1967)
- taippi** s. tyyppi, malli. *type*. (Alanne)
- taippisti** s. konekirjoittaja. *typist*. (Alanne)
- taipraitata** v. kirjoittaa kirjoituskoneella. *typewrite*.
- taipraitteri** s. ~ taipraitari. *typewriter*. — 1. kirjoituskone. — Se taipraitteria fiksa, kirjoituskoneita. (AmPu) — 2. konekirjoittaja.
- taisi** s. ratapölkky. *tie-s*. — Sitten otettiin ja vejätettiin jumpparilla ne träkin varteen (= reellä tukit radan varteen) ja lootattiin ne taisit Tompsista. (LeAn) / Ne oli kaikki ne kontrilaiset siellä ajamasa niitä taisia. (LeAn) / Sieltä (New York Millsistä) se (isä) meni sitte sinne Menahkan perälle tekkeen taisia. (AmBa)
- taisikämppä** s. ratapölkyn tekijöiden asumus. *tie-s + camp*.
- taisipiili** s. ratapölkkyjen kuorimarautaa. *tie-s + peel(er)*.
- taitti I** s. vuorovesi, vuoksi ja luode; virta, hyöky. *tide*. — Taitti nousee kuuvesta kymme-
- neen jalakaan kaks kertaa vuorokauvessa. (KuKy) / Siirtolaisen laulusta: kun paatti se kyntää, taitti se ryntää. (JuHä)
- taitti II** a. luja, kireä, tiukka. *tight*.
- taittivesi** s. vuorovesi. Vrt. *tidewater*.
- taiveri** s. eräänl. pienisilmäinen verkko. *diver*.
- takahämmi** s. kinkku. taka + *ham*.
- takaisin** adv. Vrt. *back*. — 1. jku on takaisin = on palannut. — Pastori ja Mrs. olivat jo takaisin lomalta. (AU, 1976). — 2. (ajasta:) siten. — Se oli täällä kaksi vuotta takasin. (OTPi)
- takaisinlähettää** v. palauttaa. Vrt. *send back*. — Ilmoitus: Takaisinlähetimme rahanne 6 % korolla. (SHOA, 1907)
- takajaarti** s. takapiha. Vrt. *backyard*. — Meijän kitiit tuli ja ne pleijaa takajaartis. (JaMa)
- takaleini** s. palokuja. taka + *lane*. — Karpitsit (= roskat, jätteet) pitää vierä takaleinille. (EsAl)
- takapaksi** s. (auton) tavarasäilö. taka + *box*. — Nosteli krosserit (= ruokaostokset) takapaksihin ja pian oltihin kotona. (EsAl)
- talimanni** s. italialainen. *Italian*. — Täällä ei ollut täs kaupungis kuinkaan monta talimannia. (KaHi)
- talkumi** s. talkkijauhe. *talcum (powder)*.
- tallipaasi** s. tallinhoitaja. talli + *boss*. — Hevosilla oli talli ja tallilla tallipaasi. (EdPy)
- tamkaatti** s. useista turksalajeista. *tomcod*.
- tammi** s. salku. Vrt. *dam*. — Sieltä tuli sippi (= pesti) tänne Tuinfalssin tammelle. (AkHa)
- tamppamyly** s. → stamppamyly.
- tamppu** s. amme, allas, saavi. Vrt. *tub*. — Oli sellaset punkat tai tamput, miksikä ne sano, siinä huuhdeltiin. (LyKa) / Sen piti kantaa aina vesi tampulla saunahan, sitte oli semmonen iso tamppu siinä kiukahan päällä missä lämmitettiin vesi. (EsHi)
- tampullinen** s. saavillinen. Vrt. *tub*. — Ne sai niitä (kaloja) niin paljo että ne aina toivat oikeen tampullisia kerrallaan. (FrIt)
- tansselit** s. plur. → tonsilit.
- tanssihuone** s. tanssitali. Vrt. *dancing room*.
- tapestri** s. seinävaate. *tapestry*. — Morning Advocate antoi kaikista hänen tapestreistaan sangen ylistäviä lausuntoja. (SK, 1960)
- tapletti** s. → täpletti.
- tapsi** s. ruumiinavaus. *autopsy*.
- tasoo** s. lentokone. Vrt. (*air*)*plane*. — Tulivat lentotasolla Carlo ohjaten tasoa. (AU, 1976)
- tatsata** s. → tötsätä.

tattinki s. sukkulapitsi. *tatting*.

taulu s. ~ tauli ~ tauali. pyyheliina. Vrt. *towel*.

— Ota taulu (saunaan) mennessäs! (SiLa) / Siälä on tauluja orrella ja jos kylmä vesi loppuu, hakekaa leekistä lisää, on siälä peiliä. (EsAl) / Saanko klinin taulin kun otan paa-tin (= menen kylpyyn)? (HePe)

taunhaali s. kunnantalo, kaupungintalo. *town hall*.

tauni s. (pieni) kaupunki; kauppala, kunta. *town*. — Ilmoitus: Kaikkien niiden taunin asukkaitten, jotka eivät ole registreeranneet vuosikokousta varten, tulee se suorittaa voidakseen ottaa osaa taunin kokoukseen ja äänestää siellä olevista asioista. (Raivaaja, 1971) / Tuo korkea verokysymys on kovasti pannut ihmiset kuohuksiin, mutta ei kai se lienekään muualla niin ankara kuin se on täällä Embar-ras taunissa ja lähiympäristössä. (AU, 1967) / Olisihan joitakin taunin asioita, mutta kun ne eivät kiinnostuta tämän lehden lukijoita. (TE, 1967) / Jäätään eläkkeelle Helen ja Herbert Bystedt ovat tulleet tänne Brulen tauniin asumaan. (AU, 1975) / Oli 'beer' olutta juh-lissa vaikka taunimme äänestettiin kuivaksi. (AU, 1976)

tauninklärkki s. ~ -lärkki. kaupungin-, kun-nansihteri. *town clerk*. — Ja me naapurin kans lähimmä sitte taunin lärkkiin, että nyt saahaan tapporaha. (JaHö)

tauninkokous s. kuntakokous. *town + kokous*. (Alanne)

tauninpoorti s. kunnanvaltuusto. *town board*.

taunsippi s. kunta, hallinnollinen (tav. 36 neliömailin suuruinen) alue. *township*. — Se taunsippi on aina kuus mailia eli niinkö kymmenen kilometriä, skuer. (AlKo) / Täällä on taunsippi antanu työtä, siitä on saatu kaikki tulot. (EeHa) / Minä olin sitte kaksikymmentä vuotta taunsipin rahastonhoitaja. (OINi) / Tämä on viiminen lotti Veerin taunsipis. (LaVi) // Ei Veikko kerinnyt kauan olla tässä maassa, mutta hän laittoi itsellensä taloa, toisen Rocklandin taunshippiin ja toisen Ontonagoniin jossa on vuokralainen. (AU, 1967) / Muutamia taunsippiä yhes muorostaa sitten "kauntin". (V-J, s. 305)

taunstee s. ~ taunsteesi. alakerta. *downstairs*. — Hänellä on pieni apartmentti taunsteesis-sä. (HePe)

tauntaun s. ja adv. keskikaupunki; keskikaupungilla. *downtown*. — Menitkö sappaamaan

tauntaunille? (HePe) / Minä käyn tauntaun melkein joka päivä. (JuHä)

teelari s. ~ teilari. räätäli. *tailor*.

tehdä v. ansaita → tehdä elämänsä, leipänsä, palkkaa, rahaa.

tehdä elämä(nsä) ansaita elantonsa; tulla toimeen. Vrt. *make one's living*. — Siinä (öljyliikkeen pidossa) minä oikeestaan teinki minun elämäni. (HeRa) / Niillä intinjuurilla ne intit teki elämänsä. (ViLa) / Täällä (Amerikas-sa) tekee elämänsä pikkusen helepommasti siihen aikaan ku sielä Suomesa. (AlKo) / (Miksi farmarit lopettavat maanviljelyksen?) No en minä tiijä, ne ei tehny elämänsä oikein. (KaHe) / Kun ei ihmiset enää tee elämänsä työnteolla eikä millään. (LoTi) // On ikävä asia kun on maanviljelijä mistä elämänsä tekee ja joutuu sairastamaan. (AU, 1976) / Mutta kalastuksella teköö kyllä hyvin "elämänsä", tuloo toimehen. (V-J, s. 337)

tehdä ero: jk tekee eron (ei tee eroa) = muuttaa asian (ei muuta asiaa). Vrt. *it makes a (makes no) difference*.

tehdä hyvin menestyä. Vrt. *do well*. — Mutta siitä (yliopistosta) kyllä jää toiset pois, koska ei ollu tehny oikeen hyvin siinä niissä viidessä vuodessa. (LaLu) / Siinä (apurahaa anottaessa) ei tarvittu mitään että kuinka hyvin on tehny koulussa. (PaKo)

tehdä koti asettua asumaan jhk. Vrt. *make one's home*. — Oli asunut Ashtabulassa kauan aikaa, tehnyt sinne kotinsa. (AU, 1976)

tehdä leipänsä ansaita leipänsä. Vrt. *make one's living*. — Et sunkaan sinä nyt valokuvausalalla meinaa leipänsä tehdä täällä? (GeBe)

tehdä liikettä hoitaa liikeasioita, käydä kaup-paa. Vrt. *do business*. — Kaikki liikkeenne voitte käytännöllisesti tehdä postin kautta suomenkielellä. (SK, 1923) / - - vaatien New Era kirjakaupalle oikeutta myydä kirjoja ja tehdä liikettä. (TE, 1967)

tehdä muutos muuttaa (jtak). Vrt. *make a change*.

tehdä palkkaa, rahaa ansaita. Vrt. *make wages, money*. — Miehet teki niin hyviä palkkoja sillä ylityöllä ju nou. (LoTi) / Autoalalla tekee mies kun mies hyviä rahoja. (ViSa) / Se oli tehny 10 000 taalaa ku se meni Suomeen. (HiSa) / Mehtätyössä nykyään tekevät neljäkymmentä tollaria päivässä. (MaSu) // Se lähti takaasi Amerikkahan ja teköö nyt "suurta rahaa". (V-J, s. 243)

tehdä valmistuksia valmistautua. Vrt. *make preparations*. — ”Minä menen heti käskemään Marian tänne ja hän saa mennä Elman kanssa Helsinkiin tekemään valmistuksia Amerikan matkaa varten”, lausui Elsan äiti. (Potti, Elma, s. 110)

tehdä väite väittää. Vrt. *make an argument*. — Parkkila teki väitteen että Työmies ei pysty elämään vuottakaan päivälehtenä, joksika sitä oltin paraillaan muuttamassa. (Työmies, 1943)

teikku s. ~ teiko. italialainen (halventava nimitys). *dago*. — Ne piti niitä italialaisia vähä semmosessa huonossa maineessa ennenvanhaan, teikuks niitä haukuttiin. (WeSa)

teilari s. → teelari.

teiplaini s. mittanauha. *tape + line*.

teippi s. ~ teoppi. nauha, mittanauha, kapea liuska. *tape*.

teippiä v. kiinnittää liimanauhalla. *tape*.

teitsi s. → steitsi.

teitti s. taateli. *date*.

teittikeeki s. ~ -keikki. taatelikakku. *date + cake*.

teko s. merkki. Vrt. *make*. — Ilmoitus: Uudetaan rakennettuja kirjoituskoneita monta eri tekoa. (SK, 1919)

tekoinen a. jnk merkinen. Vrt. *make*. — Ilmoitus: Täydellinen palvelu kaiken tekoisille autoille. (SK, 1956)

tekoreitata v. koristaa (esim. joulukuusi). *decorate*.

telefoonata v. ~ telehvoonata ~ telefooneerata. soittaa (puhelimella). Vrt. *telephone*. — Se on opettamassa niitä (puhelinvälittäjiä), kuinka telehvoonataan. (ImAu) // Joku mies telefoonasi naiselle ja sanoi olevansa pankkivirkailija. (Ind, 1967) / Hän sai telefoonattua Westerlyn poliisiasemalle. (TE, 1967) / Meidän poikaa Bobbia telefoonattiin kovalla kiireellä tulla auttamaan kun suuri pullokaasusäiliö lähti uimaan tulvan mukana. (AU, 1975)

telefooni s. ~ telehvooni. puhelin. Vrt. *telephone*. — Ne anto vaan tilauksen telefoonin kautta. (LyKa) / Vallesmanni ei uskonna sitä (että isännän antama todistus oli unohtunut papinkansliaan), mut se koolas sitten telehvoonilla sinne pappilaan. (EmKi) // Juuri kun alotin tätä kirjoittamaan, niin telefooni soi ja se joka soitti oli Mrs. Rauma Floridasta. (AU, 1967)

telefoonikirja s. puhelinluettelo. Vrt. *telephone book*. — Lukiessani New Yorkin telefooni kirjaa löysin yhden miehen nimen, jolla oli kangaspuuliike. (FA H, s. 425)

telefoonikomppania s. puhelinyhtiö. Vrt. *telephone company*. — Minulla on näitä telefoonikomppanian osinkoota (= osakkeita). (Jull) / Se on telehvoonikomppaniassa (työssä). (ImAu)

telefoonikouli s. puhelu. Vrt. *telephone call*. — Mulle koulattiin, telefoonikouli annettiin ja ne halus tietää missä minun mieheni on. (IiSa)

telefoonilaini s. puhelinjohto, -lanka, -linja. Vrt. *telephone line*. — Se (salama) löi niihin telefoonilainiihin. (FrNo)

telefooniofiisi s. puhelinkeskus. Vrt. *telephone office*. — Minä kansa menin telefooniofiisiin työhön. (SaBr)

telefoonioperaattori s. puhelunvälittäjä. Vrt. *telephone operator*.

telefoonipaalu s. puhelinpylväs. Vrt. *telephone pole*. — (Kun Jaakko Mäkelä oli ensi kerran elämässään autoa ajamassa lapsia mukanaan) me olimme aivan syrän kourassa, ny se ajaa kohta ensimmäiseen telehvoonipaaluun ja mukulat kaikki kuoloo. (IiJä)

telefoonipilli s. puhelinlasku. Vrt. *telephone bill*.

telefooniposti s. puhelinpylväs. Vrt. *telephone post*.

telefoonipuuka s. puhelinluettelo. Vrt. *telephone book*. — Martta, mihkä sie oot pannut telefoonipuukan? (EiLa) / Minä katton tästä telefoonipuukasta. (LoTi)

telekaatti s. ~ delegaatti ~ deligatti ~ delekeitti ~ telikeitti. valtuutettu, asiamies. *delegate*. — Me päästiin maihin, tuli telikeitit puuriin (lai vaan). (VäKe) // Ja jokainen delegaatti kuulemma kuluttaa päivässä \$ 28.50. (AU, 1967) / Yksinäinen deligatti on joka perii jäsenmaksuja. (Ind, 1967) / New Yorkissa konventsiioonin valmisteluihin jossa valitaan delekeitti, käytettiin 3 milj. dollaria. (AU, 1976)

telekraafata v. lähettää sähkö. *telegraph*.

telekraafi s. ~ telekraahvi. lennätin; sähkö. *telegraph*. — Tuli Suomesta telekraahvi, että Suomi rupee maksaan kaksikymmentä miljoonaa markkaa ryssälle. (MiHi)

telekrammata v. lähettää sähkö. Vrt. *telegram*.

telekrammi s. ~ telekrämmi. sähkö. *telegram*. — Niin pian kun mä pääsiin sinne kotia taakaasin, ni silloin tuli telekrammi. (EmLe) /

Me lähetettiin telekrämmi että me tullaan hautajaisiin. (ChLe)

televisiioni s. ~ televiisiioni ~ televisioni ~ televeisoni. *televiisio. television.* — Siellä oli televiisionissa suomalaista ohjelmaa kaksi tuntia. (RuHi) / Joo, ja nyt on meillä töllöttimet, nua televisioit. (EIOi) / Täällä on hyvä hanurinoittaja, sinun pitäis se joskus kuulla tuolla televeisionissa. (JuPo) // Nämä kaikki olivat istumassa yhdessä huoneessa, jossa oli televiisio jota katsoivat. (AU, 1967) / Televiisionissa on puhuteltu tyttöjä ja poikia ja monet ovat tulleet tänne pohjoisen yliopistoista. (Ind, 1967)

temo s. ~ demo. demokraatti, demokraattisen puolueen jäsen. Vrt. *Democrat.* — Vaikka uusi hallitus mitä tekisi tai ehdottaisi tehtäväksi, niin kyllä entisillä työttömäin armeijassa olevilla demoilla on aina valmis vastaus. (NU, 1967) / Jotkut kuvittelevat että Humphrey tulee vieläkin demojen presidenttiehdokkaaksi, mutta hän on niin suuri tuhlari, että mistä rahat hänen vaalirahastoonsa. Demoilla näyttää rahan tulo olevan hyvin hidasta, verrattuna entisiin hyviin aikoihin. (AU, 1975) / Minkälaiseksi maailman moraalit muuttuu, onko se sitä aina ollut ennenkin, mutta siitä ei ollut ennen tietoa, ei ennen kuin demot avasivat watergaten. (AU, 1976)

temokraatti s. ~ temukraatti. *democrat.* — 1. demokraattisen puolueen jäsen. — 2. em. puolue. — Se tuli se paniikkiaika, elikkä se tää temukraatin aika. (AmBa) — 3. demokratia. — 4. (leik.) reikäleipä.

temonstreitata v. ~ demonstreitata. osoittaa mieltään. *demonstrate.* — Onhan viimeaikoina ollut jo aivan kylliksi sala-ammuntatapa-uksia ja myöskin julkisestikin, kuten viikko sitten valtiomme pääkaupungissa Sacramentossa, jossa tummaihoiset demonstreittasivat aseitten kanssa. (Ind, 1967)

tenementti s. asunto, huoneisto. *tenement.* — Mutta sitten me otettiin kans tenementti että siellä sai ruveta asumahan. (MaLa) // Ilmoitus: Huutokaupalla myydään tenementin kalusto ja karpinterin tulsuja. (Raivaaja, 1921) / Ilmoitus: Vuokrattavana 5 huoneen tenementti ja sun parlor, kaikki mukavuudet, myöskin autopaana. (Raivaaja, 1925)

tenementtitalo s. suuri asuntorakennus, kerrostalo; vuokratkasarmi. Vrt. *tenement house.*

tenssoni s. jännitys. *tension.*

tenteri I a. murea, pehmeä (esim. liha); hellä, herkkä. *tender.*

tenteri II s. ~ tentari. *tender.* — 1. hoitaja, valvoja. — Hän oli laivassa vesitenteri. (LaWi) — 2. veturin apuvaunu.

tenterloini s. filee. *tenderloin.*

tentisti s. ~ dentisti. hammaslääkäri. *dentist.* — Käyyn kattomas ”dentistin” eli hammaslääkäriin ”shoppiakin”, työpajaa, ja kalustoa. (V-J, s. 103)

tentta s. ~ tentti. telta. *tent.* — Ne (intiaanit) veivät minun yhteen tenttaan sitten siellä. (AnVi)

tenttoopleissi s. teltailupaikka. Vrt. *tent + place.* — Kun me tuumma tänne niitä heleppaamahan ja ne ei anna meillen eres tenttoopleissia. (IsSe)

tepartementti s. ~ tepartmentti ~ tepaartmentti ~ departmentti. (sairaalan, tehtaan) osasto; hallinnon haara; ministeriö. *department.* — Vaikeinta (tehtaassa) oli ensiksi tietää sinun tepartmentti ju nou, bat (= mutta) ne oli hyvin kyllä numeroitu ja ne oli eibiisii-kirjaimilla ju nou kaikki nämä tepartementit ju nou aakkoskirjaimilla. (LoTi) // Jatko-opiskeluun kiinnostuneille on Minnesotan Yliopistossa Skandinavisessa departmentissa siihen tilaisuus. (AU, 1967) / Sitten yhtyivät kaupungin toisten departmenttien johtoasemissa olevat miehet sitä vastustamaan. (Ind, 1967)

terapisti s. terapeutti, hoitava lääkäri. *therapist.* — Hän on edelleen valtion Mental Hospitalissa terapistina. (NU, 1967)

terikka s. nostokurki; lastipuomi. *derrick.* — Minun piti vääntää terikkaan suuria kiviä. (ViMa) // Ilmoitus: julkisella huutokaupalla enimmäen tarjoovalle myydään terikka ja kaikenlaista murtimotyökalustoa. (Raivaaja, 1921)

teritööri s. ~ teritööri. hallintoalue, jolla ei ole liittovaltion oikeuksia, territorio. *territory.* — Mutta se (Alaska) oli siihen aikaan teritööri, nyt se on valtio. (JuKi)

termi s. ~ törmi ~ töömi. (virka)kausi. *term.* — Mutta Evlees (= Evelethissä) on nyt tämän Järvi-Eliaksen poika toista termiä jo majurina. (SaKu) / Jäkki Saari oli Eveletissä majurina, oliko se kaksi semmosta töömiä. (SeFr) // Virkakunnan termi on 2 vuotta kerralla. Palvelin aikaisina vuosina yhden termin Montanan lainlaatifakunnassa. (AU, 1967)

terminaali s. lentotoimisto. (*air terminal.* —

- Lumiauralla avattu tie lentokoneen pysähdyspaikalta Terminal-rakennukseen. Menimme läpi tullin tarkastuksen ja niin siirryimme TWA terminaaliin ja klo 9 nousimme taasen ilmaan. (AU, 1967) / Kohta 100.000 matkustajaa menee päivittäin läpi tämän terminaalin. (AU, 1975)
- termomeetteri** s. lämpömittari. *thermometer*. — Termomeetteri luki 80 astetta. (LaVi)
- tervasinkeli** s. ~ -sinker. tervapahvilevy. Vrt. *tar-felt shingle*.
- tervatie** s. öljysoratie, asvaltittie, ”pikitie”. Vrt. *tar road*. — Tervatie menee sivu ja joskus ihmiset vilkaisevat valkoista aitaa, eivätkä tiedä, että tässä on vähän erilainen hautausmaa. (FA H, s. 103) / ”Tervatieksi” sanoovat sielä suomalaaset yleestä asfaltilla päällystettyä maantietä. (V-J, s. 89)
- terveysuhde** s. terveydentila, kunto. Vrt. *health condition*. — Toivotaan että heidänkin elämän terveysuhteissa alkaisi olla vähän valoisampaa. (Ind, 1967)
- teräsmatressi** s. joustinpatja. Vrt. *steel-spring mattress*. — Ilmoitus: Terveelliset teräsmatressit ja liinavaatteet kolmannen luokan matkustajille. (SHOA, 1912)
- teski** s. kirjoitus-, työpöytä. *desk*. — Se otti täin täältä povestansa ja pani siihen teskille. (ViKu)
- testari** s. (esim. maidon) laadun tarkastaja, kokeen ottaja, testaaja. *tester*. — Me ollaan jätetty lehmitä suomalaiset nimet pois, ko piti aina niitä tavata niille testareille. (BePo)
- testata** v. koetella, ottaa selville. *test*. — Sehän (nim. voi) piti testata ja ymmärtää, minkä verran suolaa pannaan. (AnPy)
- testi I** s. koe, testi. *test*.
- testi II** s. todistus; todistaminen, vahvistaminen. *attest*.
- testifaiata** v. todistaa (esim. uskostaan). *testify*. — Me mentiin Floritaan; Jumala anto mulle sanat ja minä testifaiasin yli tuhannelle ihmiselle. (AnCu)
- testihooli** s. koeporausreikä. *testhole*. — Ne teki niitä testihoolia ja ampuu (ts. öljynporausreikiä) kokeillakseen, löytyykö öljyä). (FrNo)
- testipitti** s. ~ testpitti. koekaivanto. *test pit*. — Wyoming-kämpän insinöörien mukana kaivoi Matson monta ”testpittiä” Comodore ”lukeesin” päälle. (SK, 1941)
- tesöörtti** s. ~ tesörtti ~ tisöörtti. jälkiruoka. *desert*. — Minä tein kaikki pait, keekit, kukekset ja kaikellaisia tesöörttiä. (MaVa)
- tiepaasi** s. tiemestari. tie + *boss*. — Siitä tuli kauntin (kihlakunnan) tiepaasi (työnjohtaja ja urakoottija) neljäksi vuoreksi. (V-J, s. 292)
- tiepulli** s. liikennepoliisi. tie + *bull*.
- tietää** v. Vrt. *know*. — 1. osata. — On kiva tietää kaks kieltä. (AlMän) / Me ei tietty yhtään sanaa englannin kieltä. (HeRa) / Minun velipuolen vaimo tietää muutaman sanan (suomea). (SiLu) — 2. tuntea. — Minä olin jo ennen tiennyt tämän miehen. (LoTi) / Ei se tieträ aarmioorteria. (IsSe)
- tifenssi** s. ~ tiprenssi. ero, erotus. *difference*. — Ei se (Suomen ja USA:n) ilmanala tee mitään tifenssiä ku ne on jo tottunu. (ViHa) / Nekin (Suomeen käymään menneen naisen sukulaiset) oli jo vanhanneet, viiskymmentä vuotta oli tehny paljo tiprenssiä siihen mitä se hänenki veli on. (OIHa)
- tii** s. tee. *tea*.
- tiilari** s. jakaja; liikkeenharjoittaja. *dealer*.
- tiilata** v. jakaa (kortit tms.). *deal*. — Nyt on sinun vuorosi tiilata seuraava keemi. (HePe)
- tiimari** s. → stiimeri.
- tiimi I** s. *team*. — 1. joukko, joukkue, työryhmä. — Meitä oli yheksän miestä aina tiimisä. (MiHi) — 2. vetojuhtapari, valjakko. — Meillä oli tiimi hevosia. (HiHak) // Kanaatan puolella näköö vielä yleensä hevoosia farmarin pelloilla, tavallisesti aina 2 hevosta yhes, jota sanotaan ”tiimiksi”, siis valjakko. (V-J, s. 133) // Yhdyssanoja: hevos-, härkä-, koiratiimi.
- tiimi II** s. → stiimi.
- tiimintie** s. valjakolla ajettava tie; autotie. *team* + tie.
- tiimisoveli** s. → stiimisoveli.
- tiimstari** s. → timsteri.
- tiineitseri** s. teini, teini-ikäinen. *teenager*. — Heillä on neljä muuta poikaa; kolme ”tiineitseriä” eli 15—17-ikäisiä. (AU, 1987)
- tiipfriisi** s. pakastin. *Deepfreeze*. — Ensin aluks ei ollu minkäänmoisia säilytevehkeitä, mutta nyt sitten kun tuli sähkö, niin nyt sitten on tiipfriisit ja semmoset paremmin käytännössä. (ChLe)
- tiippi** s. tuberkuloosi. *TB* (lyhenne). — Oo, sille tuli semmonen hengenahistus ja ne sano, että se on niinku tiippi. (RuHi)
- tiiplaini** s. syvälle laskettu siima. *deep line*.
- tiipounsteikki** s. ~ tiipoun-. T-luupihvi. *T-bone*

steak.

tiiri s. ~ tiira. peura. *deer*. — Mutta onkos ne amerikkalaiset tiiret päässy siellä (Suomessa) alkuun ollenkaan, ne Laukon tiiret, vai miksi niitä sanottiin? (UrRa) / Samas ponsis (= laumassa) kulkoo tiirit. (FaAn) / Ei oo tiirtäkään näkyny. (VaTe) / Kun se sai tiiren, pani sen kiikkumahan. (ViOj) / Tiiran elikkä muusin nahkoja mitä oli siinä lattialla. (HiHa)

tiirilaisi s. ~ tiira-. peuranmetsästyslupa. *deer + license*.

tiisata v. ~ tiissata. kiusoitella. *tease*. — Älä aina tiissaa huonompias! (JuHö)

tiiseli-inssi s. dieselmoottori. *diesel engine*.

tiiti s. asiakirja, luovutuskirja, sopimus. *deed*. — Se piti palvella se humsteetti ennenko sai sen maan valtiolta elikkä kuvermentiltä, piti seittemän vuotta olla ja sillä (miehelläni) oli jo tiiti ja paperit sen päälle kun minä tulin. (AmHe) / (Ennen kuin sai ”humsteetin”) siihen piti tehdä kliirinkiä että sai tiitit ja piti piltata kämppä ja paana. (SiLa)

tiitsata v. ~ titsata. opettaa. *teach*.

tiitseri s. ~ titseri. opettaja. *teacher*. — Se tiitseriksi käypi koulua. (MaKe) / Kerranki titseri meni (heikolle jäälle) ja lapset kaikki hukuvat. (AmHe) // Hyvää kesän jatkoa myös Ailille, joka kuulemma näitä entisen ”titserin-sä” kirjeitä seuraa. (AU, 1975)

tiivii s. ~ tiivi. televisio. *TV*. — Niitä (intiaaneja) näkee tuos tiiviissä joskus aina. (HiTa) / Eihän sillä (eläkkeellä) nyt osteta förnissää ja tiiviitä ja kaaroja ja semmosia. (UrRa)

tiivii-setti s. televisio. *TV-set*. — Se salama tuli lankoja pitkin tiivii-settiin, poltti sen. (JoSi)

tiketti s. *ticket*. — I. pääsy-, matkalippu. — Tikettiki oli sitte jo noussu. (LyKa) / Mun täytyy nyt täällä olla että minä saan tikettini maksoon ensi. (SeYl) / Anto isä tikettirahan enuvei (vaikka olikin lähtöä vastaan). (EmMä) / Me mentiin ja ostettiin tiketit, se makso kakssattaakolomekymmentäkuus markkaa Amerikkaan. (MiHi) / Ja sitte mä vasta hoksasin ettei mulla ookkaa tikettiä. (AmPu) // On annettava hyvissä ajoissa tietää, montako tikettiä halutaan. (NU, 1967) / Tikettien hinta etuustolla on dollarin ja ovel-la puolitoista dollaria. (AU, 1967) / Minun sisko lähetti tiketin, ei minua ilmaseksi tänne (Amerikkaan) tuotu, kuten nämä uudet siirtolaiset. (AU, 1975) / Meillä oisi ollut hyvä laiva, johon meidän tiketti oli. (FA H, s.394)

— 2. (poliisin antama) sakkomääräys. — Sullä on viis tikettiä. Se on viis taalaa se tiketti, taala tiketti. (AILa) — 3. kuponki.

tikettiofiisi s. lippumyymälä. *ticket office*.

tiksinööri s. ~ tikseneeri ~ titsinööri. sanakirja. *dictionary*. — No kyllä näyttää jossakin noissa tiksinööriissä että niissä on sen näkönen kala. (RuHi)

tiliveerata v. viedä, toimittaa (perille). *deliver*. — Siellä piti leipoa aina puoliseen asti ja sitte tiliveerata aina toisen puolen päivää. (VeLu)

timperi I s. rakennuspuutavara, sahatavara; tukki, hirsi, parru, pölkky. Vrt. *timber*. — Vikki meni työhön farmille, timperiä kittamaha (= vedättämään). (EsAl)

timperi II s. → timperimies.

timperi III s. → timperisusi.

timperijaarti s. lautatarha. *timberyard*. — Sitte ne höyläämöt myy sinne timperijaartihin sen (puutavaran). (EeOr)

timperikänki s. paalutusporukka (kaivoksessa). *timber gang*.

timperimanni s. ~ timpermanni. kirvesmies. Vrt. *timberman*.

timperimies s. ~ timperi. kirvesmies, puuseppä. Vrt. *timberman*. — Timperimiehet tekevät kaiken puutyön mainissa; se on aika vaarallinen ja vastuunalainen työ. (ToKa)

timperipaili s. tukkikasa. *timber + pile*.

timperisusi s. ~ timperi. harmaasusi. Vrt. *timber wolf*. — Timperisuret söi sen miähen. (HaKa) / Siellä me näkimä susia sitten niin useen ku me tulimme sieltä, mutta ne oli kajuuttia, ei ne ollut timperiä. (VeLu) / Vanha iso timperi painaa 70—80 paunaa. (EePa)

timprata v. ~ timrata. rakentaa hirsistä, laudoittaa. Vrt. *timber*.

timpraus s. ~ timraus. hirsisten tukirakenteiden tekeminen (kaivoksessa). Vrt. *timbering*. — Se on se timprauski koko vaarallista mainissa. (ArRe)

timsteri s. ~ timstari ~ tiimsteri ~ tiimstari. ajomies. *teamster*. — Timstari pailas (= teki kuormia) ja ajo hevosia, minun mieskin oli timstarina. (EdPy) / Ennenko oli trokia, tiimstari ajo ne hevoset. (JoPo)

tina s. raha. Vrt. *tin*. — Sietääpä olla varovainen tinojensa suhteen, sillä pitkäkyntisiä liikuskelee kaikkialla. (Työmies, 1916)

tineri s. ~ tinneri. päivällinen. *dinner*.

tineripeili s. ~ tinnerpeili. eväsastia, -laukku. *dinner pail*. — On koitettu varastaa tynamiit-

- tiä ja tinnerpeilissä tuuva ja vaikka mitä, että saataisiin kantoa irti. (IiHy) / (Mainissa työskennellessäni) eväs oli tinnerpeilissä. (VeBa)
- tinerpoketti** s. (metallinen) eväsastia. *dinner bucket*. — Ma otin tinerpoketin kun mä läh- rin työhön. (JuIl)
- tinksi** s. ~ tingssi. esine, kapine; asia. *thing-s*. — Se (lahjaksi saamani kello) oli komia tinksi. (HuPe) / Se kuluki myyren neuloja ja sel- laasia pieniä tingsiä. (IsSe) / Ei sillä (pärepih- dillä) ollu minun muistaakseni erikoista ni- mee, mutta se oli vaan muuriin pantu sem- monen rautanen tinksi. (HiRe) / Se pantiin vis- siin muistaakseni se tingssi (= vasikan juok- sutusmaha) sinne pataan. (RuHi) / Se oli hyvä tinksi et Daana (= Donna) koolas. (OtPi)
- tipata** v. *tip*. — 1. antaa vihje jstk, vihjata. — Minulle tipattiin, että numero 6 hevonen voit- taa, mutta minä luusasin 10 dollaria, kun se ei voittanut. (JuHä) — 2. antaa juomarahaa.
- tiplooma** s. ~ tiploma ~ diplooma. todistus, kunniakirja, diplomi. *diploma*. — Me olim- ma viimeisiä, ennenku me saimme tiploman (ts. Amerikan kansalaisuuspaperit). (VeLu) / Me anoinme erikoisluvan, että me saatiin antaa lapsille diplooma (suomen kielen kurssi- ta). (AiMä) // Uusi Mrs. Mullins sai joulu- kuussa sairaanhoitajan diplooman Northern Mich yliopistosta. (AU, 1975)
- tippeli** s. ~ tippuli. (kivihiilen) seulomo, las- tin purkupaikka. *tipple*. — Se tippuli on se mistä tumpataan koli läpите katosta. (MiHi)
- tippi** s. *tip*. — 1. juomaraha. — Ei mitään pa- lakkaa, muuta kun tipillä pärjätään. (VäAu) / Puolinen ja illallinen tulee kahdelta hengeltä, 50 sentin tipin kanssa \$ 6.00. (AU, 1967) / Maksoin heille vaatimansa summan ja annoin tippiä. (FA H, s. 180) / Saavat 10—25 senttiä ”tippiä”, eli juomarahaa, niin kun meillä sanotahan. (V-J, s. 248) — 2. vihje.
- tippo** s. ~ tippa ~ tippu. asema, pysäkki. *de- pot*. — Ei ollu vissiin tipolla vastaanottajaa ollenkaa. (SaMyl) / Se sano että se on alati- polla teijän mies. (ImAu) / Tuluutiski oli aina siä tipolla suomalaisia. (SaKu) // Lähdin yh- tenä päivänä lasten kanssa ja aijoin pysähtyä Rossburgin tipolla, vaan kun pääsin sinne niin huomasin, että tippo oli muutettu pois Digio- vanin perheen kartanolle, hän sen osti työka- lu huoneeksi. (AU, 1967)
- tippuhuone** s. ~ tippahuone. asemahuone. *de- pot* + huone.
- tippomies** s. ~ tippamies. asemamies. *depot* + mies. — Minä näytin tippamiehellen sen ät- ressin (= osoitteen). (ImAu)
- tipressi** s. ~ tepressi. lama, pula (vars. 1930- luvun lamakaudesta). (*the*) *depression*. — Mutta se meni ohitte se tepressin aika. (UrRa)
- tipsteri** s. (hevoskilpailuissa) vihjeenmyyjä. *tipster*. — Hevosradalla sain tipin eräältä tips- teriltä että olisi petattava vissiä hevosta (ts. olisi lyötävä vetoa erään tietyn hevosen puo- lesta). (SiRi)
- tipteeri** s. ~ tiptööri(ä). kurkkumätä. *diph- theria*.
- tiskari** s. kotiapulainen, astianpesijä, tiskaaja. Vrt. *dishwasher*. — Täällä oli semmonen mulla työpaikka, että missä talossa famelissa saatiin peipiä, ni minä menin siihen sitte tis- kariksi. (IiHy)
- tiskata I** v. ~ diskata. äestää. Vrt. *disk* (*har- row*). — Kasvi- ja perunamaata diskasin trak- torillani ensi kerran t.k. 8 pnä. (TE, 1967)
- tiskata II** v. pestä astioita. Vrt. *dish*.
- tiski I** s. Vrt. *dish*. — 1. astia, vati, kulho. — (Suomessa käynnin kokemuksista:) Joka pai- kas oli vain kaharenkimoiset leivokset ja ku- kekset pöyräs, pleitit ja tiskit ja klasit, niin- ku täälläki justiin samoin. (SaMy) — 2. ruo- kalaji. Valkopukuinen tarjoilija järjesti tiskejä pöydälle. (FA H, s. 130)
- tiski II** s. litteä, pyöreä levy, kiekko, (tässä:) koronapelin rengas. *disk*. — Ne puskee sem- mosella kepillä sellasia tiskiä menemään. (LoTi)
- tiskikarhi** s. ~ tiski. lautasäes. Vrt. *disk har- row*. — No tiski on semmonen kones, millä pienennetähän maata. (EsHi)
- tisko** s. kiekko. *discus*.
- tissapiliti** s. työkyvyttömyys; -eläke. *disabili- ty* (*pension*). — Se (lääkäri) sano että halu- aks sä lähtee laivaan vielä, taikka ottaa tissa- pilitin, että työkyvytön, no mie katsoin että se on parempi ottaa tissapilitin. (JoAn)
- tisterikki** s. alue. *district*.
- tisvassereri** s. astianpesijä. *dishwasher*. — (Mim- moseen työhön se Hilma lähti sinne Dulut- tiin?) No se lähti astioita pesemään, sanotaan tisvassereriks täällä. (MaKo)
- titseri** s. → tiitseri.
- titteli** s. omistusoikeus. Vrt. *title*. — Hallitus luovutti maantittelin takaisin intiaaneille. (AU, 1975)
- tivitenti** s. ~ dividenti. osinko. *dividend*. —

Ne (yhtiöt) maksaa hyvää, sanotaan tivitentiiks niinko korkoo (JoAn) // Ilmoitus: Työläisten luottoyhdistyksen vuosikokous päätti maksaa 2 1/2 % dividendtiä. (Raivaaja, 1941)

todellinen a. oikea, aito, väärentämätön. Vrt. *real*. — Syö, saatana, itse silakkasi! — Ne ovat todellisia (Suomesta tuotuja). (Rissanen, Amerikan suomalaisia, s. 45)

toffi I a. ~ tohvi ~ taffi. kova, ankara, vaikea, rasittava; sitkeä; itsepintainen, itsetietoinen; jäykkä, lujaluonteinen. *tough*. — Ne oli vissiin sellaaasia toffimpia ihmisiä (ennen). (AlPe) / Ne on niin toffia ne lääkärit sitte kun ne repii sitä niinku eläntä vaan. (IsSe) / Mulla oli hyvin toffia elämää (lapsena). (OsVa)

toffi II s. → stoffi.

toffisti adv. sitkeästi, jäykästi. Vrt. *tough*.

tohtori s. tohtorinarvo, -tutkinto. Vrt. *doctor's (degree)*. — Sitte ku ma oon saanu mun tohtorin. (LiLi)

toiletti s. käymälä, kylpyhuone. *toilet*.

toimia v. toimittaa papilliset tehtävät. Vrt. *officiate*. — Saarnaaja John Paane toimi hänen hautajaisissaan. (AU, 1976) / Hautajaiset olivat 11. pnä. Ketolan hautaustoimistosta, past. Viljo Puotinen toimien Riverside hautausmaahan. (AU, 1976)

toinen pron. muu. Vrt. *other*. — Toisia suurempia työrettelöitä ei ollut. (SK, 1930)

toiskielinen a. ja s. muuta kieltä kuin suomea puhuva. — ”Toiskielisistä” on unkarilaasia eniten. (V-J, s. 178) // → kielinen.

tokata v. → stokata.

tokero s. ~ tokeri. (malmin)kuljetuslaite. *tugger*. — Tämä on sellainen puristetulla ilmalla tai sähköllä käyvä kone, missä on kaksi kelaa; keipulin ja suuren kauhan avulla se vetää kiven siihen mihin halutaan. (ToKa) / Tokero vetää rikotun kiven suuttiin (= ränniin), mistä taas päästetään kaaraan. (ToKa)

tokeronrunnari s. malminsiirtolaitteen kuljettaja. *tugger + runner*.

tokka s. telakka; laituri. Vrt. *dock*. — Se (isä) oli rautamultatokalla tyäs, loi lapijolla ooria. (KaHi) / Minä oon ollu laivanpurkaukses tokalla ja rautatiellä kans. (ErVi) / Mutta sitten kun minä olin täällä Konjaatin tokalla (työssä), ni meillä oli urakka. (MiHi) // Hän oli syntynyt täällä ja työskenteli Pittsburg ja Conneaut tokkayhtiöillä 26 vuotta. (NU, 1967) / Tokalla soittokunta rohkaisi matkustajia soittoaan ”Happy Days Are Here Again”. (AU,

1975)

tokkakomppania s. telakkayhtiö. *dock + company*. — Mr. Västi jäi eläkkelle 1962 Pittsburg ja Conneaut tokkakomppanialta. (AU, 1976)

tokkatyö s. telakkatyö. *dock + työ*. — Olin sielä sitten tokalla työssä, tokkatöissä. (KuKa)

tokkatyöläinen s. telakkatyöläinen. *dock + työläinen*. — Yrjö oli ensimmäisten joukossa tukemassa tokkatyöläisten järjestämistä CION unioon. (TE, 1967)

tokkiin adv. → stokkiin.

tokpootti s. hinaaja-alus. *tugboat*.

toksit s. plur. valjaiden vetohihnat, rahkeet. *tug-s*. — Haarniskat (= valjaat) minä teetin Suppuris, ne käsin neulottihin, nelinkertaset saletit toksit, ne ei pettäny koskaan. (IsHi)

tokumentti s. asiakirja. *document*. — Rähmätelijäklubilta oli saapunut taas tokumentti osastolle. (Työmies)

tolkata v. puhua, rupertella. Vrt. *talk*. — Hän koitti puhua tolkata enkelskaa. (LaVi)

tollari s. ~ toлари ~ toleri. dollari. *dollar*. — Kansalainen saa sen kalastusluvan neljällä tollarilla. (EeOr) / Oliko se (kurssimaksu) kymmenen toleria lapsille? (OiSa) / Kaikki oli lähteny vähä tienaamahan Amerikan tollareita. (JoKu) / Sitte ne (nim. kaivosyhtiö) möi ne huoneet yksi tollari ruumasta ja yksi tollari sitten pihasta. (HePel)

tolli s. tukipuu, vahvike (kaivoksessa). *stull*.

tolsu s. (leik.) dollari. Vrt. *dollar*. (Alanne)

tomahakki s. intiaanikirves. *tomahawk*.

tomeetus s. ~ tomeitus ~ tomeeto ~ tumeeto. tomaatti. *tomato, tomatoes*. — Me kasvatimme kaikellaisia juurikasvia ja tomeituksia. (EeFa) / Minä sain jo (ensimmäisenä) syksynä puutarhasta tumeetoitakin aivan pusselitain. (IiHy) // Jurvan Närviyoellakin akat kasvattaa yhtä suuria ja punaasia tomeetuksia (tomaatteja) ku teillä täällä on. (V-J, s. 139)

tomppa s. → tumppa.

tomppelitanssi s. tanssi, jossa lattiaa tömisytetään. Vrt. *stomp + tanssi*. — Ja tanssithan jenkkää, polkkaa ja vanhaa Suomen falssia hiukset hassalla, jotta talo täräjä. ”Tomppeli-tanssiksi” niitä sielä suomalaaset nimittääkin. (V-J, s. 378)

tonatsi s. ~ toonatsi. munkkirinkilä, donitsi. *doughnut-s*. — Join kupillisen kahvintapais-ta ja söin pari toonatsia. (Lindewall, s. 33)

toneli s. → tunelli.

tonikki s. → taanikki.

tonka s. kaksipyöräiset (kilpa-ajo)rattaat. *tonga*.

tonki (gen. tongen) s. ~ tongi ~ tonka. parivaljakon aisa. Vrt. *tongue*.

tonsilit s. plur. ~ tansselit. nielurisat. *tonsil*. — Sitten tohtori ehdotti, että minulta pitäisi leikata kurkkurisat. Ne leikattiin — en tiedä oliko se tarpeellista, mutta silloin oli muodissa leikata tonsilit ja umpisuoli vaikka vaan olisi ollut varvas kipeä. (FA H, s.472)

tookentaa v. puhella, puhua, palpattaa. Vrt. *talk*. — (Oppiko ne intiaanit suomea?) Kyllä se koko lailla alko tookentaa suomia se tyttö. (JaHö) // En usko että hän huomasi kuka olen kun se tookentaa lontoota, vaikka vastasin sille suomeksi. (AU, 1975)

toolaini s. hinausvajjeri, -köysi. *towline*.

toonatsi s. → tonatsi.

toopi s. → stooپی.

toosti s. → tousti.

topata v. → stopata.

toppaili s. → stokpaili.

toptänssijä s. hyvä tanssija. Vrt. *top* + tanssija.

tormitoori s. ~ dormitoori ~ dormitorio ~ dormitori. (oppilas)asuntola. *dormitory*. — Tämä iso dormitori, jonka ne on piltannu nyt, se on maksanu paljo rahaa. (AIlA)

torneeto s. pyörremyrsky, hirmumyrsky. *ornado*.

torpiito s. ~ torpedo. torpedo (meritaisteluase). *torpedo*. — Iso troki joka kuljetti kuusisataa paunaa painavaa torpedoa, kaatui vilkasliikenteisessä paikassa. (AU, 1984)

tortsi s. soihtu; puhalluslamppu. *torch*.

totempoolu s. intiaanien toteemipaalu. *totempole*.

touata v. hinata, kuljettaa perässään. *tow*. — Hinaaja touasi tukkilautan sahalle. (HePe) / Kaaran insi meni rikki, niin että se piti touata kraatsiin. (SiRi)

toupaatti s. hinaaja-alus. Vrt. *towboat*.

tournamentti s. kilpailu. *tournament*. — ”Maailman rikkain” golf tournamentti, joka joulukuussa pidettiin Palm Beach Gardenissa, tuotti roimasti tappiota. (AU, 1967)

toustata v. ~ toostata. paahtaa (leipää). *toast*. — Saat vain syödä leivän ilman toustaamatta. (ToKa)

tousteri s. ~ toustari ~ toosteri ~ toostari. leivänpaahtin. *toaster*. — Miksikä tousteria vois

suomeks sanoa? (EeFa) // Ilmoitus: Sähkö tekee keittämisen viileäksi ja silti pitää ruuat lämpiminä ja maukkaina. Osta sähköllä lämpenevä toustari. (Raivaaja, 1925) / Sähköllä pienen vehkehes ”toosteris” paahtrethan valkoosta ranskanleipää. (V-J, s. 41)

tousti s. ~ toosti. *toast*. — 1. paahtoleipä. — Hyvin vähä me käytetään valakosta leipää joskus toustiks. (AuVa) — 2. malja jkn kunniaksi.

toustilooffi s. paahtoleipäpitko. *toast + loaf*.

touvi s. → stouvi.

trahtata v. → trätätä.

traï s. → traihaussi.

traiautti s. koe. *tryout*.

traïhaussi s. ~ traï. kuivaushuone, pukuhuone. *drying house*. — Traïhaussi on mihin jätetään mainissa pidetyt vaatteet, jotka toisinaan ovat aika märät ja öljyset; nämä vaatteet laitetaan koukkuihin ja vedetään ylös liki kattoa, missä lämpö on korkea. (ToKa)

traïjeri s. ~ raïjeri. kuivaaja; kuivauskone. *drier*.

traileri s. → treilari.

traineri s. viemäri, kuivausjoja. Vrt. *drain*.

traïppi s. heimo. *tribe*. — Niitä on monta eri traïppia inttiä. (ViLa)

traïvari s. (auton) ajaja, kuljettaja; koneenkäyttäjä. *driver*. — Suomalaiset eivät ottaneet koskaan näitä niin sanottujen traïvarien — sanottiin traïvariks joka on ajuri — ei ottanu sitä tointa (vaan halusivat ”kunnon työtä”). (ViSa)

traïvarilaisinki s. ~ traïverlaisinki. ajokortti. *driver's license*. — Ne vei jo traïvarilaisingin pois minulta. (EiSt) / Mulla on ollu yli kolmekkymmentä vuotta se traïverlaisinki. (FrAh)

traïvei s. pihasta kadulle johtava ajotie. *drive-way*. — Tämän vain traïvein ite pittää auki että pääsee haiveille. (ErNe) / Se juoksi se vesi aivan minun luo tähän traïveille. (LoTi)

trakstoori s. ~ rakstoori ~ trikstoori ~ rikstoori ~ reksitoori ~ trukstoori ~ rukstoori ~ ryksstoori. rohdoskauppa, apteekki. *drugstore*. — Mun toinen poika on ison rakstooin hoitaja, määnseri. (ErVi) / Täällä ei saa reksitoorista mistään pilliä eikä mittään, ne pittää maksaa rahalla. (IiMä) / Kaheltatoista aukee Äänekoskella rikstoorit. (IiMä) // Tuas se on kulmas ”trukstoori” (rohroskauppa). (V-J, s. 356)

trammakaara s. ~ rammakaara. kaivosvaunu. *tram car*. — Ei siellä (kaivoksessa) ennää o

rammakaaroja. (KaJu) / Niitä sanottiin rammakaaroiksi jotka sieltä liftistä ja stookasta pukattiin ja tumpattiin siihen kippaan joka vei serviisiin. (JaHö)

trammari s. ~ rammari ~ rammeri. kaivosvaunun kuljettaja tai lastaaja. *trammer*. — Niitä oli paljo sitte vasituisia trammaria jotka aina vain trammasivat, lykkivät niitä (vaunuja). (SaKu) / Se oli oekeen sitte niin kova teettämään se suomalainen sihtipaasi (= vuoromestari), voe ku se huuti rammarille! (PeAu) / Se oli siihen aikaan se rammarin työ se ensimmäinen (johon aloittelija mainissa joutui). (KaMö) / Ei se (mieheni) ollu mainari, se oli rammeri. (HuLa) / Tulkaa mainarit syömään ja tramarit kansa! (FrAh) / Ja niitä miehiä koolattiin sitte ennen trammariiksi. Ne oli trammarija, ja trammari oli sitte paljo alempi ku mainari. (LoTi)

trammariipaasi s. ~ rammaripaasi. kaivosvaununkuljettajien esimies. *trammer + boss*. — Rammariipaasi kiarteli aina vaan joka levenillä (= kaivostasolla). (ViJä)

trammata v. ~ rammata. kuljettaa kaivosvaunua (työntämällä tai veturin avulla). *tram*. — Meillä oli semmonen vuoro että mejän piti rihti (= kaivoskäytävä) puhistaa ja sitte nousta toiselle levenille rammaamaan toopista (= pystytunnelista). (PeAu) / Siellä mainiskin oli kyllä kova työ ku piti trammata niitä kaaroja, täyttää sillä rautamullalla. (JaVa)

trammaus s. ~ rammaus. kaivosvaunun täyttö ja kuljetus. Vrt. *tram*. — (Mainarin) työ oli siistiä ja se työ oli heleppua sen suhteen ku rammaus. (PeAu)

transporttilaiva s. kuljetusalus. *transport + laiva*. — Galvestonista tänne matkalla olevalta transporttilaivalta saapui tiedonanto, että miehistö on ryöstänyt laivan ja viisi stewardia on vangittu. (Työmies, 1911)

transporttiroki s. rekka-auto; kuljetustrukki, -traktori. *transport truck*.

transveerata v. → trānsfeerata.

trappari s. → trāppäri.

trappi s. → trāppi.

trauli s. ~ traueli. muurauslasta; pieni puutarhalapio. *trowel*. — Anna se trauli tänne että saan silittää sementin. (HePe) / Ollakseen mieliksi hänelle hän latasi sitä päälle oikein trauelilla (ts. imarteli, vrt. *lay it on with a trowel*). (SiRi)

trautu s. ~ rautu ~ trauttu ~ rauttu ~ trautti. tai-

men. *trout*. — Trauttua tuodaan Ylä-Misikaa-nista jonkun verran. (MiEs) / Rautu tuli suu auki paattihin ja vei sänvitsin mun hyppysistäni. (EsAl) / Ne on hävinny melkeen kaikki raudutkin. (HePe) / En minä oo innostunu siihen trauttikalastukseen ollenkaan. (EeOr) // Ilmoitus: Hyviä trautuja saatavana. (Raivaa-ja, 1925) / Me saimme vävyiltä kanadalaista trauttua kun olivat olleet siellä (AU, 1975) / Illalla yli 600 ihmistä saapui nauttimaan ater-riasta, joka käsitti Superiorin järven rauttua. (AU, 1976) / Superiorin trauttua on tietysti taas nautittu. (AU, 1976)

trautupuro s. puro tai joki, josta saadaan taimenta. *trout + puro*. (Raivaa-ja)

treatmentti s. → triitmentti.

trei s. ~ rei. tarjotin. *tray*.

treilari s. ~ traileri ~ treilori ~ treelari. perävaunu, asuntovaunu. *trailer*. — Ovatko ostaneet talon taikka treilarin tai vuokranneet asunnon. (TE, 1967) / Mr. ja Mrs. John Mäkelä Jr. olivat käyneet Iron Riverillä ja olleet yötä meidän pihalla. Niillä on treilari ja ne tuli Oregonista. (AU, 1975) / Keeki (= kakku) oli kahdeksan kerrosta ja oli laitettu matalan trailerin päälle, jota traktori veti. (AU, 1985) / Amerikois on hyvin paljo ns. treilereitä. Se on huoneeksi tehty perävaunu. (V-J, s. 102)

treilarihaussi s. ~ traileri- ~ treilori-. kevytrakenteinen siirrettävä koti. *trailer house*. — Niitä sellasia treilarihaussia joita ne vetää kaaransa peräs. (SaKu) // Minä nukuin Mrs. Mikkolan kauniissa trailerihaussissa ja meillä oli oikein hauskaa ja paljon puhumista. (AU, 1967)

treilarikoortti s. asuntovaunualue. *trailer court*.

treilarikoti s. ~ trailer- = treilarihaussi. *trailer + koti*. — Helen Peura muutti asumaan Kettle Riverin kauppalaan hiljattain. Osti sieltä Trailer-kodin. (AU, 1976) / Tätinsä kun tuli katsomaan niin trailerikoti oli kuuma, sillä jäähdyttävä oli pois ja ovi lukittu. (AU, 1976)

treilaritroki s. perävaunullinen kuorma-auto. *trailer truck*.

treilata v. ~ treelata. hinata, vetää perässään; seurata jkn jälkiä. *trail*. — Näin lumessa suden trakit ja treilasini sitä pitkän matkaa. (SiRi)

treili s. ~ reili. polku. *trail*.

trainata v. valmentaa, kouluttaa. *train*. — Sik-sipä nykyisin, uutistietojen mukaan, ”treina-

- taan” Ontarion miestyövoimaa monille ammattialoille. (Ind, 1967)
- treinaus** s. valmennus. Vrt. *train*. — Siihen (heikkoon kilpailumenestykseen) oli syynä että ei ollut aikaa treinaukseen. (MiYl)
- treini** s. ~ reini ~ treeni. juna. *train*. — Tulimma Kuepekis maihin ja sieltä sitten me nimme Minnesoutaan treinillä. (UrLe)
- treiniakentti** s. junailija; rautatievirkaileja. Vrt. *train agent*. — Reiniakentit kuluki niitä tikkettä aina kahtomasa. (ErPo)
- treipsis** s. plur. ikkunaverhot. *drape-s*.
- treissata** v. ~ treessata. seurata jkn jälkiä; piirtää ääriiviivat, kopioida. *trace*.
- trensi** s. ~ trensi ~ trentti. *trench*. — 1. taisteluhauta. — Paami (= pommi) tuli sinne trenttiin. (Alla) — 2. syvä oja, kaivanto. — Malmien etsinnässä trentit kaivettiin kallion päällä aina pohjois-eteläsuuntaan, koska veini (= malmisuoni) kulkee aina lännestä itään. (ToKa)
- tressapata** v. ~ ressapata. pukeutua parhaimpiinsa, juhlapukuun. *dress up*. — Meidän täytyy ressapata hautajaisia varten. (LaVi)
- tressata** v. hoitaa, sitoa. *dress*. — Isoisä tressas ne (paleltuneet varpaat). (FrNo)
- tresseri** s. ~ resseri. lipasto. *dresser*. — Sinulla on kaunis resseri petiruumassa. (HePe)
- tressi** s. ~ ressi ~ trassi ~ rässi. leninki, puku. *dress*. — (Puhuja meni lapsena kiertämään päremyllyä) ja sitte se minun tressi kiersi ympäri ja löi minun sinne alle. (OINi) / Semmonen talousressi piti olla. (LyKa) / Pienet lapset, tuonmittaset, niillä on trässit tähän puolireisihin talavella. (EIMu) / Enkeli seiso minun petin vieressä ja sillä oli valakonen rässi. (ImAu) // Puki tolpan noukasta veljensä tressin päälle. (V- J, s. 169)
- tressikangas** s. puku-, leninikangas. *dress + kangas*. — Naisille ostettiin toorista ressi-kankhaat. (AmAl)
- tressinki** s. ~ ressinki. salaatinkestike; (lintupaistin tms.) täyte. *dressing*.
- tressinkivärkit** s. plur. (esim. kalkkunan) täytetarpeet. *dressing + värkki*.
- triankeli** s. ~ riankeli. kolmiorauta, helistin. *triangle*. — Oli riankeli jolla soitettiin (met-sätyömiehet) aterialle. (EdPy)
- trifti** s. ~ rifti ~ rihti. (vaakasuora) kaivoskäytävä. *drift*. — Triftit ovat kuin maantiet, niistä liikenne hajaantuu kaikkialle mainissa. Niiden koko vaihtelee suuresti: korkeus 2-3 metriä, leveys 1,5 m. On myös noin 3 metrin levyisiä, joissa on kaksi träkiä. (ToKa) / Jos on mailia pitkiä riftiä ni sinne on sopinu paljo vettä. (KaJu) / Meillä oli semmonen vuoro että mejän piti rihti puhistaa ja sitte nousta toiselle levenille rammaamaan. (PeAu) / Sannotaan rihtiä semmosta (kaivoksen) kulkutietä, niin siinä piti panna väliin neljäkinkymmentä tikkua pauteria. (KaVe)
- triiitata** v. kohdella; kestitä, tarjota (ilmaiseksi). *triat*. — Minulla on semmonen käsitys, että jos net (intiaanit) triiitatas niinkö ihimiset pitää, niin ne olis parhia ihmisiä mitä voi olla. (AlKo) // Jos mies sattuisi olemaan eisuomalainen ja taskuissaan olisi sen verran että voisi triiitata meidät molemmat sinne (Suomeen) minä hänelle näyttäisin miten ihana on entinen maani ja siellä kaikki erikoisen taiteellista, talot ja muut. (AU, 1975) / Triitasi minulle ravintolassa päivällisen. (Alanne) / Ja ruokaakin, jok’ei paljo maksa, aina joku ”triiittaa”, eli pistouvaa. (V-J, s. 290)
- triiitmentti** s. ~ treetmentti ~ treatmentti. hoito, käsittely. *treatment*. — Lauri Koski joutui taasen sairaalaan viime viikolla huonon voiminnan jälkeen. Tietenkin antavat triiitmenttiä. (AU, 1981) / Siellä joutui Mrs. Leika kytumaan 8 kuukautta ja hänelle annettiin treatmenttia kolme kertaa päivässä. (AU, 1976)
- triiittaus** s. kestitseminen, (ilmainen) tarjoaminen. Vrt. *triat*.
- triiitti I** s. kestitys, ilmaiseksi tarjottu juoma, ateria ym. *triat*. — Hän kutsui minua kotiinsa illalliselle ja sielläpä sitten olikin aikamoinen triiitti. (SiRi)
- triiitti II** s. → striitti.
- triiittikaara** s. → striitikaara.
- trikki** s. tempu. *trick*. — Osaako tuo koira tehdä mitään trikkiä? (JuIl)
- trillari** s. poraaja, porakoneen käyttäjä. *driller*.
- trillata** v. porata. *drill*. — (Malmia louhittaessa) sellaaasella masiinalla trillatahan reikiä ensin. (UrLe) / Öljykomppaniit trillas täs ympärinsä. (FrNo) / Ne trillaapi ne paippukoneet jotka lyöpi reijät. (RaJu) / Trillattiin (malminetsinnässä kiveen) lyhkäsiä reikiä, mistä saatiin näytteitä. (ToKa)
- trilli** s. ~ rilli. pora. *drill*.
- trimmata** v. ~ rimmata. siistiä, somistaa, tasoittaa (leikkaamalla). *trim*. — Nuo äpylipuut täytyy trimmata keväällä. (HePe)
- trimmaus** s. siistintä, somistus. Vrt. *trim*.

trimmingit s. plur. *trimmings*. — 1. koristeet, somisteet. — Ilmoitus: Vuoreihin ja trimmingeihin käytetään hyvää vaatetta. (Raivaaja, 1921) — 2. lisukkeet (ruokapöydässä). — Maukas kanakasserolipäivällinen trimminkeinen ja muine herkkuihin tarjotaan kello yksi. (TE, 1967) / Kyllä se oli hyvää, kana-päivällinen kaikkine trimminkeineen. (AU, 1975)

trinkata v. ~ rinkata. juoda. *drink*.

trinkki s. ~ rinkki. juoma; ryyppy. *drink*.

triplikaatti s. kolmoiskappale. *triplicate*.

trippi I s. ~ rippi. matka, retki. *trip*. — Sillä tripillä ois Suomeenki voinu hyvin mennä, mutta se jäi vaan tekemättä. (HiTa) / Ne (myöhemmin Amerikkaan muuttaneet) on päässy niin hyvään alkuun että ne on tehny jo rippiä vanhaanmaahan ja taas takaisin. (MiHi) // Ei ollut varmaa tietoa kuinka kauan ”trippi” kestää, mutta voi siitä olla kevät jo täälläkin pitkällä ennenkuin malttavat lähteä takasin. (NU, 1967)

trippi II s. → strippi.

trippitie s. → strippitie.

trokari s. kuorma-autonkuljettaja. *trucker*.

troki s. ~ roki ~ trokki ~ trokku ~ truki ~ troksu ~ troksi. *truck, trucks*. — 1. kuorma-auto. — Vikki alkas kohta pääkkäämähän trokiansa. (EsAl) / Trokit kuluki ja haki kermit taloosta taloohin. (MaSi) / Kun mä suurella trokilla ajan sinne. (ViMa) / Troki tullee ja hakkee kotoa majjon. (AmHe) / Vanhin poika on (työssä) Jansson moottorissa rokin ajurina. (EmMä) / Mulla oli oma trokki, vanhoosta kaaroosta tein trokin. (JaMä) / Se pääsi sitte sitä trokkaa ajamahan niille herroolle. (LeNo) / Siellä oli nämä troksut, kuljettivat rahtia. (JaLi) / Sille trukille pitää olla pörmitti. (LaVi) // Ilmoitus: Kellä on pieni troki ja haluaa viedä huoneen ja kyökin kaluston Portlandiin? (Raivaaja, 1925) / Sillä välin tuli iso troki meitä vastaan ja sen trokin pyörästä lensi kivi ja teki reiän tuulilasiin. (AU, 1967) / Toissapäivänä löi iso troki matkustaja-auton perään. (TE, 1967) / Tukkikuorma hajosi pitkien tietä ja troki meni kumoon koulun kentälle. (AU, 1975) / Mutta äläs mitään, emäntä ihastui katselemaan kun tien sivulla oli pari karhua, jolloin hän oikein pidätti trokinsa. (AU, 1975) / Kun olimme Paimiossa, meitä vastaan tiellä kerran tuli Hongiston Leipomon troki. (AU, 1981) / Varkaat veivät myös 5.000

dollarin trokin, jolla tietenkin kuljettivat tavarat pois. (Ind, 1967) / Maito hajetaan navetasta suurilla maitoliikkeen ”trokilla” (kuorma-autoolla) kaupunkiihin. (V-J, s. 55) — 2. kuljetusalusta, kääntötelä. — Jos sulla on pootti ja siinä troki, se on kalastusautovitti. (SiLa) // Yhdyssanoja: auto-, ekspressi-, faieri-, maito-, pikappi-, rekka-, transportti-, treilari-, tumppa-, täntämitroki.

trokinajuri s. ~ troksunajuri. kuorma-autonkuljettaja. Vrt. *truckdriver*. — Minä olin täs valtiellä troksunajurina ja farmasin siinä välis. (MaTu)

troksi, troksu s. → troki.

trollari I s. uistelija, uistimenvetäjä. *troller*. — Täytyy verkkomiehet ruveta ”trollareiksi”, uistin kalastajiksi. (AU, 1976)

trollari II s. → strolleri.

trolli s. *trolley*. — 1. raitiovaunu. — 2. ~ rali-passi, ravipassi. johdinauto. *trolley (bus)*.

tronkki s. ~ tronkka ~ trunkki. matka-arkku, ”amerikankistu”; auton tavarasäilö. *trunk*. — Lähetin tronkkini treinillä. (HePe) / Pitää mennä kellariin katsomaan, olisiko se tavara siellä jossakin meidän tronkissa. (SiRi) / Käärän tronkisa on tilaa. (LaWi)

tropuli s. ~ ropuli ~ tropelli ~ ropeli ~ ropoli ~ ropoli ~ rapoli ~ trupelli ~ rupelli ~ trupeli ~ rupeli. häiriö, harmi, vaiva. *trouble*. — Hänellä (työnjohtajalla) ei ollu minkäläistä tropelia (miesten kanssa). (AlHa) / Ei oo mitään tropulia ollu laivoissa (matkustaessani). (SaMo) / (Italialaiset ovat) hyviä ihmisiä, ei täällä ole koskaan ollut niihen kansa mitään ropulia. (IiSa) / On ollut silmiäni kans tropulia. (ArRi) / Se teki aina trupellia asioos, kun niitä vanhanmaan nimiä käytti. (VeLu) / Se kala pittää jaksaa painaa pohjaan (tuohuksella), jottei se tee mithään trupellia. (JaKa) / Kipalla oli joku rupelli, ettei se tullu kohta alas. (KaJo) / Se mulla oli kaikkian pahin rupeli että minä palellun. (SoJo)

troukki s. → stroukki.

truki s. → troki.

trukstoori s. → trakstoori.

trupeltaa v. ~ rupeltaa. vaivata, kiusata (sairaudesta). *trouble*. — On minuakin rupeltanu, minun on pitäny hospitaalissa olla kans. (AnPy)

trusti s. useita liikeyrityksiä käsittävä taloudellinen yhtymä. *trust*. — Eikä täällä ollu silloin (pula-aikana) muuta ku tua trusti. (JaMä) / Ne

myy ne pois näille suuremmille trustiille ja firmoille. (LoTi)

trustiisi s. (yhdistyksen) johtokunnan jäsen, virkailija; johtokunta, hallintoneuvosto. *trustee-s.* — Silloin valitaan virkailijat. Erovuorossa ovat trustiiseista: Ahti Salo - -. (NU, 1967) / Trustiisit ja diakonissat esittivät toimintakertomuksensa, jotka yksimielisesti kiitollisuudella hyväksyttiin. (AU, 1967)

träfiikki s. ~ trähviikki. liikenne. *traffic.* — Siihen aikahan oli kova träfiikki (Suomesta Amerikkaan). (VeLu)

träftinen a. ~ dräftinen. vetoinen. Vrt. *drafty.* — No tietenkin siellä oli kurjia paikkoja, kylymiä ja märkiä ja dräftisiä, mitä milloinkin oli. (ElMu)

träftisotilas s. asevelvollinen, sotapalvelukseen otettu. *draft + sotilas.* — Minä olin träftisotilas, ensimmäisellä paperilla träftättihin. (ViKa)

träftätä v. ~ trahtata. kutsua asepalvelukseen. *draft.* — Sitte kun minut trahtattiin sinne armeijaan. (KaJu)

träki s. ~ räki ~ träkki. rata; raide. *track.* — (No mitä siinä rautatiellä piti tehre?) Pitää kunnossa träkiä. (ViKa) / Sitte ku meni kaara pois träkiltä ja piti puskia sitä ja sitte yrittää (saada) se träkille. (EmLe) / Pantiin korva räkin päälle (jotta kuulataisiin junan tulo). (JaKo) / (Kaivoksessa) träki on kuin rautatie, mutta kiskot ovat pieniä ja kiskojen väli noin 36 tuumaa. Kaivoksessa on kymmeniä träkiä. (ToKa) / Oli träki siellä yläällä (navetassa) mikä kuletti sitte ne niput. (EeFa) // West Palm Beachin Greyhound Racing träkillä oli hauska katsella kun koirat juoksevat valkoisen tekojäniänsä perässä, mutta eivät sitä saa kiinni. (NU, 1967) / He teki itse puisen träkin ja puusta kaaran, flättäkaaran. (AU, 1975) / Joka asemalla - - on erityyinen tierionantosaasto, ”information”, josta saa kysellä juniin kulkua, aikaa ja rairetta (träkkiä), jolta se juna lähtöö. (V-J, s. 60)

träkikänki s. radan kunnossapitomiehet. *track + gang.* — Hän meni rautatielle työhön semmosehen träkikänkiin, niinku täällä sanotahan. (SeFr)

träkimies s. kaivoksessa työskentelevä radan korjaaja. Vrt. *trackman.*

träktöri s. ~ traktori ~ rähtöri. traktori. *tractor.* — Lopuks oli sitte jo träktöriki. (OISi) / Rähtörit kun saatiin ja kaikki varmikonneet.

(AnMä) / Meillä oli kumpikin, oli träktori ja hevonen. (VäAu) / Träktori kuljettaa niitä puimakoneita taloosta taloihin. (SaKu) / Ei ollu träktöriä silloin vielä sieläkään. (AnHo)

trämpppi s. kulkuri, maankiertäjä. *tramp.* — Sitten olivat he menneet nukkumaan siihen ”trämpin hotelliin”, tavaravaunuun. (Herneshuhta, s. 6) / Lähti parinkymmenen ijas Amerikkaan, työskenteli siellä mainarina ja ”trämpinä”, se on kulkurina työnhaus Lännellä mones valtios. (V-J, s. 106)

trämpätä v. kuljeskella jalkaisin, taivaltaa; viettää kulkurinelämää. *tramp.*

tränsfeerata v. ~ transveerata. siirtää; siirtyä (esim. raitiovaunusta toiseen). *transfer.* — Ja sitte tämä lankamylylly toppas kolomekkymmentäkahreksan (v. 1938), sitten minut transveerattiin tänne. (SaMyl)

tränsfeeri s. ~ ränsfeeri ~ tränsveri ~ ränsveri. siirto. *transfer.* — Siitä mä sain ränsfeerin tänne Riveriin sitte siitä mainista. (VäAu)

tränspläntätä v. istuttaa (kasvi) uudelleen, istuttaa toiseen paikkaan. *transplant.*

tränsäktätä v. neuvotella, saattaa jk liiketöimi loppuun. *transact.* — Talon myynti tränsäktättiin. (LaVi)

träpetsi s. trapetsi. *trapeze.*

träpnetti s. (esim. lintu)verkko. *trapnet.*

träppi s. ~ räppi ~ träppi ~ trappi ~ träpsi. ansa, sadin, pyydys. *trap, traps.* — (Olikos muuta pyyntivehettä linnuille kuin paula?) No oli semmosia träppiä tehtiin mettään. (ArRe) / (Mitenkä ne niitä kärppiä pyytää?) Räpillä, pikkuräppi ja syöttö siihen, ni siihen se menee. (KaMö) / Minä kerta yhtenä aamuna niin minä — elikkä se oli ilta — minä panin sinne suolihaulvale träpsit, karhu kuluki siinä träpseillä. (JaKa) // Tässä kirjoituksen välissä piti lähteä ampumaan skunkki kun oli mennyt trappiin. (AU, 1967)

träppikämpä s. ~ trappi-. metsästysmaja. *trap + camp.* — Uutiset tulevat kaukaisille träppikämpille radion välityksellä. (AU, 1986)

träppilaini s. ~ räppi-. ansapolku. *trap + line.* — Jos se (ahma) oppii sillä räppilainilla kullukemman, ni se pillaa kaikki sen räppäyksen. (PeHy) / Träppilaini oli niin suuri että sen päivässä kierti. (VaTe)

träppyy s. → träppäys.

träppäillä v. pyydystellä (ansoilla). Vrt. *trap.* — Intit niitä (hirviä) träppäili talviaikaan. (UrRa)

träppäri s. ~ trappari. rautojen pitäjä, ansapyytäjä, turkismetsästäjä. *trapper*. — Oo, täsä yks minun naapuri oli trappäri ja sitten niitä tuolta ulukoapain kävi kans pyytämäsä. (VaFi) // Myöhemmin hän hankki leipänsä trappäriin, pyydystäjänä, asuen korvessa. Vanha trappäri haipui hiljaa kuin varjo keskeltämme. (VS, 1967) / Lentokone voi heittää trapparin kämpälleen nopeasti, tämän käytyä kaupungissa. (AU, 1986)

trappärit s. plur. koristukset, hepenet. Vrt. *trappings*.

trappäys s. ~ räppäys ~ trappyy ~ trappöö. ansapyynti. Vrt. *trap*. — Huomeniltana tuolla naapurikylässä on suuret tupakestit, kun majavan trappäys on päättynyt ja näin ollen on joitain lihavampia majavaraatoja säilytetty. (AU, 1967)

trappäysalue s. ~ trappyy- ~ trappöö- ~ räppöö- ~ trappaus-. pyyntialue. Vrt. *trap* + alue. — Oon nähny kyllä niitä (intiaaneja) tuolla mun trappööalueella silloin ensimmäisenä vuonna. (KuKu) // Monet lähempänä kaupunkia olevat trappausalueet eivät enää tuota vaivaa trapparille, joten hän voi käydä kokemassa ansansa vain viikonloppuisin. Enää ei tarvitse rakentaa kämppiä ympäri trappausalueita. (AU, 1986)

träpsi s. → trappi.

träpätä v. ~ räpätä ~ trapata. pyytää ansoilla. *trap*. — Mamma trappäs täällä ennen, sai visiin multa vähä oppia, se trappäs näitä haju-näätiä. (KuKu) / Parina kolmena vuonna räp-päsin. (ViHä) / Tottahan mä nyt pii verä oon nähny, mutten minä oo räpänny koskaan. (VeSa) // Joka trapparille on tarkoin merkitty alueensa, jossa hän saa trapata. Alueen suuruus pyörii noin 30 neliömailin kahden puolen. Samoin eläimille on laskettu kiintiöt, joita enempää ei saa trapata. (AU, 1986) / Siellä mä ”trappään” ja kalastan vieläkin. (V-J, s. 337)

trässingautfitti s. ~ tressing-. puimavälineistö (puimakone yms.). *threshing outfit*. — Se on ollut niin trässingautfitit siellä niin, ne puimakoneet, sellaset kiertävät puimakonehet. (SaKu)

träveltää v. matkustaa. *travel*. — Tuttavamme on träveltänyt Tampereen ja Thunder Bayn väliä 6 kertaa. (EsAl)

trääkätä v. lanata. *drag*. — Tiet pitäis trääkätä (kun on paljon kuoppia). (RaJu)

tseinssi s. vaihtoraha, pikkuraha. *change*. — Orota, jos löytäisin pörssistäni tseinssiä. (EsAl)

tsekki s. → sekki.

tsestefiltti s. isokokoinen, tav. pehmustettu sohva. *chesterfield*.

tšiippi s. → jiippi.

tsunkki s. → sonkki.

tulla sisään v. syntyä; päästä valtaan. Vrt. *come in*. — Juniot tuli sisään (v. 1914). (MiHi)

tulla ulos v. ilmestyä (lehestä). Vrt. *come out*. — Se Raivaaja nyt tulee vaan, oliskohan kaks päivää viikossa ulos. (KaTe)

tulla yhteen v. tavata; kokoontua. Vrt. *come / get together*. — Eivät olleet nähneet toisiaan kolmeen vuoteen joten halusivat tulla yhteen kun oli heillä kaikilla tilaisuus. (AU, 1976)

tulsu s. työkalu. *tool-s*. — Alfredin kaikki tul-sut on sielä (kellarissa); oo, sillä on vaikka minkälaisia tulsuja sielä! (OtPi) // Kattelin niiren käteviä koneeta ja ”tulsuja” (työkaluja). (V-J, s. 56)

tulshuone s. työkaluvarasto. Vrt. *toolhouse*.

tulsupaksi s. työkalulaatikko. Vrt. *toolbox*.

tulusappa s. työkaluverstas, -kauppa. Vrt. *toolshop*. — Minun miäs oli tulusapas tyäs. (AiHa)

tumeeto s. → tomeetus.

tumpata v. *dump*. — 1. tyhjentää lasti, kaataa. — (Mitä se rammari tekkee?) Täyttää kiviä kaaran täyteen ja puskee sahtille ja tumpkaa syyttiin eli kippaan, jolla nostetaan ne ylös. (KaMö) / Sitten sovellettiin kaaraan ja sillä kaaralla lykättiin sitten ja tumpattiin kippaan. (ViHä) — 2. keikahtaa kumoon, kaatua. — Se tumpas se räfti (= lautta). (FrNo)

tumppa s. ~ dumpa ~ tomppa. kaatopaikka, jätekaasa. *dump*. — Niin kauvan kanto (karhu teurasjätteitä pihasta) kun se sai kaikki ne sinne tumpallen, sitte se ei enää tullu. (HuLa) / Siä tumpalla karhut hajotti sen karpetsipaksin. (SiLa) / Me viijään kerta viikossa ainaki mejän karpitsipussit tomppalle. (OtPi) // Autot vedetään kauntin ’dumpalle’ Turnpike-tien länsipuolelle. Noin 200 autovanhusta arvioidaan näin poistuvan ihmisten silmiä häiritsemästä. (NU, 1967)

tumppakaara s. kippivaunu. *dump car*. — Olen päättänyt mennä tuohon rautatieyhtiön ”tumppakaaroille” luomaan kuukauden ajaksi. (Herneshuhta, s. 140)

tumppatroki s. kippiauto, kaatovaunu. *dump*

truck.

tumstooni s. hautakivi. *tombstone.*

tunakala s. → tuunakala.

tunelli s. ~ toneli ~ tanneli. tunneli, käytävä. *tunnel.* — Olin rautatiellä 7 kuukautta töis mutta kuittasin siellä kun olis pitänyt työntää siellä pitkäs tunellis (jossa ilma oli oikein epä-terveellinen). (LaVi) / Veren alta menee tunelli sinne (majavan) pesään. (Allai)

tupa s. Kalevan Naiset -nimisen järjestön osasto. Vrt. *lodge.* — Kalevan Naisilla on laaja järjestönsä ympäri Amerikkaa. Miehillä on Majansa ja naisilla Tupansa. (V-J, s. 312)

tupakkakannu s. irtotupakkarasia. Vrt. *tobacco can.*

tupla-aika s. kaksinkertainen palkka (ylityöstä). Vrt. *double time.*

tuplajuulainen s. Industrial Workers of the World -liiton jäsen. Vrt. *I.W.W.* — Sanottiin sinne tulevan koko Minneapolisin toiskielisetkin tuplajuulaiset. (Työmies, 1916) / Niitä sanothan tuplajuulaisiksi. Ei ne oo kristilliskansallisia (porvaria) eikä kommunistia, ne on siltä väliltä, muuton vaan radikaalisosialistia. (V-J, s. 303)

tuplasifti s. kaksinkertainen työvuoro. *double shift.* — Näyttää että piru on valloillaan maan päällä ja tekee oikein tuplasiftiä. (AU, 1975)

tupleksi s. paritalo. *duplex (house).* — Se oli meirän oma taloo ja ne (poikani perhe) asuu siellä toises pääs, se oli niinku tupleksi. (MaMo)

turistihali Floridan suomalaisten kokoushuoneisto. *tourist hall.* — Harvinaanen ohjelma oli silloin turistihaalilla itsenäisyyspäivänä. (JuLi) // Vietimme taas hilpeän illan turistihaalilla sunn. 11. pnä tk. (AU, 1967)

turistikääpini s. lomamökki. *tourist + cabin.*

turkki s. → törkki.

turneilu s. kiertueella olo; matkailu, retkeily. Vrt. *touring.* — Meidän näyttelijöitten turneilu New Port Richeyn oli onnistunut mainiosti. (Ind, 1977) / Tarkoituksena rahoittaa Duluth Accordionaires-ryhmän toukok. 1-15 pnä tapahtuvaa turneilua Italiassa. (TE, 1967)

turretti s. ~ töretti. (konekivääri-, tykki-) torni. *turret.*

tutkimus s. tutkinto. Vrt. *examination.* — Sitte otin tämän sivosöövös-tutkimuksen (= suoritin Civil service- l. virkamiestutkimuksen) ja pääsin postioppiin siinä. Keväällä otin sen, menin sen tutkimuksen läpi. (WiKa)

tuulata v. käsitellä työkaluilla (ts. yrittää murtautua), tiirikoida tms. *tool.* — Lake Worthin keskustassa tuulasivat rosvot kesäk. 6- ja 7 päivien välisenä yönä Raulerson's taloustarvikeliikettä. (AU, 1967)

tuuli s. työkalu. *tool.* // → tultsu.

tuulipi s. pieni siika (Coregonus artedi). *tullibee.*

tuulippi s. tulppaani. *tulip.*

tuumeri s. kasvain. *tumor.*

tuuna s. ~ tuna. tonnikala. *tuna.* — Se kala oli sellasta vähä punertavaa, jota tuuna tapaa olla, valakosta. (LoTi)

tuunakala s. ~ tunakala. tonnikala. Vrt. *tuna fish.*

tuunata v. virittää (esim. soitin). *tune.*

tuunaus s. viritys. Vrt. *tune.* — Kaunista ja taiteellista se oli, vaikka pianon säestys tuntui vähän osoittavan pianon tuunauksen tarvetta. (AU, 1967)

tuupaifoori s. ~ tuupaivoori. kakkosnelonen (ts. 2 x 4 tuuman lauta), lankku. *two-by-four.* — Oli semmonen kasa vain tuupaifooria (jäljellä pyörremyrskyn sortamasta koulurakennuksesta). (FrNo) / Portsien seinis oli maalaa-mattomat tuupaifoorit. (EsAl) / Kaikki tuupai-voorit sauhautettiin kotona. (MaKe)

tuupitsi s. ~ tuupitti. neljännesdollari. *two bits.* — Sattuu että joku kaveri antaa (kerjäläiselle) tuupitsinkin. (NeRe)

tuuppi s. ~ tuupi. putki, letku. *tube.* — Semmosia tuuppia pantiin tonne pitkin, rintaan, keuhkoin (= keuhkoihin). (JaRi) / Sillä oli täällä seljäs hopiatuuppi, josta tuli aina märkää. (IsSe)

tuupät interj. ~ stupät. sepä ikävää, paha juttu! (*it's too bad.*)

tuusteppi s. eräs tanssi. *two-step.* — (Mitä tansseja tanssittiin?) Oo, se oli valssia ja tuusteppiä. (EdWi)

tuutata v. puhalttaa, toittottaa. Vrt. *toot.*

tuuveisvitsi s. kaksisuuntakytkin. *two-way switch.*

tvisteri s. pyörremyrsky. *twister.*

tykätä paremmin pitää enemmän. Vrt. *like better.* — Mä rupesinkin tykkäämään siitä paremmin kun nikkarintyöstä. (JoTa)

tyttöfrentti s. ~ -frentti. tyttöystävä. Vrt. *girl friend.*

työnpäivä yksi virallisista juhlapäivistä. Vrt. *Labor Day.* — Missit Aili Mattson ja Helmi Kivistö ajelivat Kanadassa Työn päivän aika-

- na. (AU, 1975)
- työntää** v. tehdä työtä. — (Miehet) työntivät mettätoissa. (FrIt) / Isä työnsi farmilla vaan. (EdWi)
- täkenööti** s. niukkapitoinen rautamalmi, takoniitti. *taconite*.
- täkenöötikivi** s. takoniittimalmi. *taconite* + kivi.
- täkki** s. (laivan) kansi. Vrt. *deck*. — Minun paatti oli siiteristä ja täkki föristä (= jalokuu-sesta). (JuHä) // Pahimmassa myrskyssä löivät aallot yli keskitäkin. (FA H, s. 28) / Lai-van lastiruumien monet luukut avataan, 5—6 täkin eli kerroksen läpi, n'otta pääät huimaa, kun kattoo alas. (V-J, s. 38)
- täkkä** s. → stäkkä.
- täksi I** s. vero. *tax*. — Siitä (asumattomasta talosta) ei tuu täksiä (valtiolle). (EiLa) / (Miksi sinä kuittaat?) Minulta otetaan liika paljon täksiä. (ToKa) // Veroa eli täksiä pitää maksaa viinasta, tupakista, penssiinistä eli ”gää-sistä”, niinku pensaa sanothan. (V-J, s. 90)
- täksi II** s. vuokra-auto, taksi. *taxi*. — Minun pitäs, jos minä menisin sinne, aina ottaa täksi. (LoTi) // Harvoin minä tarvitsen täksiä koti-in tullessani. (AU, 1967) / Minä kirjoitin ja käskin ottaa täksin tipolta. (Josua, s. 39)
- täksihomma** s. taksinajo (työnä). *taxi* + homma.
- täksikulku** s. taksilla-ajo. *taxi* + kulku. — Siälä (Suomessa) on se täksikulku niin kallista. (EiLa)
- täksimies** s. taksinkuljettaja. *taxi* + mies. — Sieltä minä sitten sain yhden suomalaisen täksimiehen puhelinnumeron. (JoKa)
- täksipisnes** s. taksiyritys. *taxi business*. — Se oli ollut täksipisneksessä Suomessa. (HiSa)
- täkätä** v. → stäkätä.
- tämppi I** a. kostea. *damp*. — Sielä (Floridas-sa) on tämppi ilima, sielä on aina tämppi, se on meren keskes. (IsSe)
- tämppi II** s. → stämppi.
- tämppinen** a. kostea. Vrt. *damp*. — On liika tämppistä tämä ilma. (MaTu)
- tämprässihaali** s. raittiustalo. *temperance hall*. — Sunnuntai-illoin mennään tämprässihaaliin, jossa saitit (= seurat) pitää miitinkejään. (SK, 1967)
- tämräkki** s. ~ tämreki ~ tämpreki. amerikkalainen lehtikuusi. *tamarack*.
- tänkki** s. *tank*. — 1. säiliö, amme, tankki. — Meillä on semmonen iso tänkki, siihen menee kolmesattaa kaluunaa (maitoa). (AmHe) / Oli kauhian suuri puutänkki (jossa nahkoja parkittiin). (ErTa) / Se (naapuri) myrkytti pottua (= perunaa) semmosella tänkillä, kääsitänkillä. (MaHä) // Ben Laineen arvion mukaan oli viety 60 gallonaa gasoliinia isosta tänkistä ja pari pienempää gasoliinilla täytettyä kannua. (Ind, 1967) // Yhdyssanoja: kääsi-, vesitänkki. — 2. hyökkäysvaunu, tankki.
- tänkskivipäivä** ~ tänkskivi. kiitospäivä. Vrt. *Thanksgiving Day*. — Tänkskivinä on jälkiruuaksi ponkinpaita. (MaJu)
- tänla** s. → täntilaini.
- tänssi** s. tanssi. Vrt. *dance*. — Kahvin juonnin aikana saatiin nähdä Mr. ja Mrs. Eric Jaakolan tänssiesityksiä. (AU, 1967)
- tänti** a. hieno, loisto-. *dandy*.
- täntilaini** s. ~ tänla. voikukka. Vrt. *dandelion*. — Minäkin oon keittänyt täntilainin juuria. (EiMä) / Ne kun sanothiin tätä mitä täällä Amerikas sanothaan tänlaksi, ni siellä sanottiin Suomes voikukaks. (IsSe)
- täntämitroki** s. ~ -roki. 10-pyöräinen kuorma-auto. *tandem* + *truck*.
- tänään** adv. nykyisin, tätä nykyä. Vrt. *today*. — Sen jälkeen hän muutti ja on tänään työssä Sadbörin kaupunkilla. (AiMä)
- täpiookka** s. tapiokajauhott, -suurimot. *tapioca*. — Täpiookka on hyvää jälkiruuissa. (HePe)
- täpletti** s. ~ tapletti. *tablet*. — 1. paperilehtiö. — Anna täpletti että saan panna muistiin! (HePe) // Oppikirjat ovat koulun puolesta muut, paitsi kynät ja ”tapletit” tuovat lapset mukanaan. (Työmies, 1916) — 2. pieni levy. — 3. (lääke)tabletti.
- täpätä I** v. taputtaa; naputtaa; tiivistää (kopauttamalla tai pistelemällä). *tap*.
- täpätä II** v. juoksuuttaa tai laskea nestettä. *tap*.
- täriiffi** s. ~ tärihvi. (tulli)maksuluettelo, tariffi. Vrt. *tariff*. (Alanne)
- täts enaf** interj. ~ täts inaf. (nyt) riittää! *that's enough*.
- tätseri** s. eräs vehnälaji (johon ruoste ei pysty). ? *thatcher*.
- täts rait** interj. aivan niin, se on oikein! *that's right*.
- täverni** s. ~ tävörni. kapakka, ravintola. *tavern*. — Naiset ei siihen aikaan, ju nou, niinkun ne nyt käy täverneissä ja ovat juovuksissa nyt jo naisetkin. (LoTi) / Ko ne salonkikiiparit pitää maksaa seittemänsattaa taalaa vuojessa

että runnata niin salonkia, tävörniä. (AILa)

täysiaikainen a. päätoiminen. Vrt. *full-time*. — Ilmoitus: Hyvä teko ansaitsee toisen. Valitkaa uudelleen Laundry Gardnerin täysiaikaiseksi majuriksi. (Raivaja, 1961)

täysiaikaisesti adv. päätoimisesti. Vrt. *full-time*. — En ole oikeastaan täysiaikaisesti vielä (ketään) ottanut töihin. (VePu) / Suurin osa (opiskelijoista) kyllä käy täysiaikaisesti koulussa. (PaKo)

täysi nimi koko nimi. Vrt. *full name*. — Sinne (kerhon nimikirjaan) pannaan sinun täysi nimi. (GeBe)

täävenportti s. vuodesohva. *davenport*.

tönni s. tonni. Vrt. *ton*. — Me oomma seittemänki tönniä nostanu sieltä aivan puhasta kuparia. (KaJu)

töretti s. → turretti.

törkki s. ~ törki ~ turkki. kalkkuna. *turkey*. — Jouluna kansa ussein laitetaan törkki. (MiEs) / Kyllä kai ne laittaa törkkiä joulunaki, mutta kiitospäivänä aina ne laittaa sen, kalkkunako se on suomeksi? (EeFa) // Kuuluivat ostavan ison törkin ja siis halusivat meidänkin tulla tekemään selvää siitä. Sanoin mammalle että jos se törkki tulee olemaan todellakin niin suuri, niin kait se ottaa koko perheen mennä sitä repimään. (AU, 1967) / Missis oli laittanu komiat turkki(kalkkuna) päivälliset suurelle joukolle. (V-J, s. 282)

törnäpsi s. turnipsi. *turnip-s*.

törpentaini s. ~ törpentaimi. tärpätti. *turpentine*.

törsti a. janoinen. *thirsty*; s. jano. *thirst*.

törtseni s. → störtseni.

törtti s. ~ törtsi. *dirt, dirts*. — 1. lika, kura, saasta. — 2. (louhittu) malmikivi; sivukivi; multa, maa. — (Millaista työtä siellä joutuvi heti tekemään?) Rammaamaan, sovelilla (= lapiolla) törttiä panemaan kaaraan ja puskemaan sitä. (PeAu) / Minä olin silloin vielä niitä sovelimiehiä eli viemäs törttiä pois. (JaLe) / Se (trammari) on joka puskee kaaraa ja soveltaa törtin vaunuihin. (VäAu) / Jalaka eli kaksi pehemiää törtsiä. (ALLa)

törttinen a. ~ töörtinen. likainen, saastainen; malmipölyinen; kurja. Vrt. *dirty*. — Mutta ne oli törttisiä ne vaatteet kyllä, ne oli aivan punaasia. (LeNo) / Kyllä se (kapina-aika) niin törttistä aikaa oli! (KaHu)

tösti s. jauhe, pöly. *dust*.

tötsätä I v. ~ tatsata. koskettaa. *touch*. — Ei

sitä saa tötsätä, huusi paasi työmiehille. (ToKa) / Älä tatsaa minua likaisilla käsilläsi! (LaSu)

tötsätä II v. pidättää (omaisuutta) oikeuden päätöksellä. *attach*. (Alanne)

töömi s. → termi.

töörni s. vuoro. *turn*. — (Silmälääkärillä pitäisi käydä) mutta sillä on niin pisi (= kiire) jotta pitää aina orottaa kuukausi ennenko saa töörnin sille. (SaMo)

töörnätä v. ~ törnätä. kääntää, muuttaa. *turn*. — Töörnäppäs seuraavassa risteyksessä oikeaan! (SiRi) / Piti hyvin äkkiä törnätä siivuun. (JuHä)

U

uimapuuli s. uima-allas. Vrt. *swimming pool*.

uimasuutti s. uimapuku. Vrt. *swimsuit*.

ukrainialainen a. ja s. → jukrainalainen.

ulkomenevä a. eloisa, välitön. Vrt. *outgoing*. — Ne toiset opettajat ne on kauhiast niinko ulkomeneviä, ja lapset tykkää niistä heti. (TuMo)

ulkona adv. Vrt. *out*. — 1. poissa, ulkopuolella, muualla. — Se (pihka) pitää veten ulkona (intiaanien kanootissa). (ToVi) / Ei mun mieheni ollu koskaan ulkona työssä (ts. ei muualla kuin kotitilalla). (AnHo) — 2. (koulun päättämisestä:) olla ulkona koulusta. — Lastenlapset on jo haiskouluista ulkona ja käyvät kaaletsia. (EmMä)

ulkotoiletti s. ulkokuone, käymälä. ulko + *toilet*. — Ulkotoiletit tumpattiin (= kaadettiin), semmosta ilkeyttä sitä tehtiin. (EsKi)

ulos adv. pois (kotoa), muualle. Vrt. *out*. — Isäni yritti hakata sitä mettää kumohon ja teherä peltua ja sitte harvistiaikana (= elonkorjuu-aikana) mennä tienamahan ulos että saisi vähä rahaa. (MaSi)

ulosanto s. jakelu, levitys. Vrt. *give out*. — Kun keräyshomma kasvoi niin suurella vauhdilla, oli toimikunnan keskitettävä listojen ulosanto, rahan vastaanotto ja kirjanpito yhteen paikkaan. (Työssä, 1941)

uloskulunut a. rappeutunut. Vrt. *worn-out*. —

Jos suomalaiset alkasivat ottamahan ulosku-
luneita farmia, saisivat niitä halavalla. (MiYl)

uloslähetys s. vienti. Vrt. *export*. — Canada
kuuluu ensi tilalle maailman maista paperi-
tuotteiden uloslähetyksessä. (Ind, 1967)

ulosmaksu s. lopputili. Vrt. *payoff*. — Suomen
Talvisodan alkaessa olin laivan kanssa Ruot-
sissa, otin ulosmaksun Tukholmassa 12. 12.
1939. (FA H, s. 147)

ulosmenot s. plur. menot, kulut. Vrt. *outgo*. —
Ilmoitus: Antakaa sisääntulojenne määrätä
ulosmenonne. Voitte saada uudet huonekalut
nyt ja maksatte tuonnempänä. (Raivaaja,
1925)

ulospano s. tuotantoteho, tuotto, tuotos. Vrt.
output. — Ilmoitus: Kun ostamme suuret
määrät meidän lukuisille puodeillemme, an-
taa se meille niin suuren ulospanon, että teh-
tailijat myöntävät meille alimman hinnan.
(Raivaaja, 1916)

ulostyö s. ulkotyö.

umpimaini s. maanalainen kaivos (avokaivok-
sen vastakohta). umpi + *mine*.

unio s. → junio.

univöösi s. → junivöösi.

unkeri s. → hunkeri.

unssi s. → aunssi.

unterteikeri s. hautausurakoitsija. *undertaker*.
— Potti-Kallen poika, jok' on "unterteikeri" (=
hautaantoimittaja), viä sun Kliivlantiin. (V-J,
s. 178)

upstee s. ~ upteesi ~ upsteiri ~ upstairi ~ ops-
tee. yläkerta. *upstairs*. — Siällä (talossani) oli
neljä ruumaa upstees. (FiHa) / Kumma kun
ei se mies tu tuolta upsteelta ny jo ales että
aamiaiselle. (AuVa) / Oli mennyt tallin ups-
teelle heiniin maata. (OISi) / (Kun navetta syt-
tyi palamaan) me nukuttihin opstees. (KaKn)
/ Opstee oli, mutta sitä ei finistetty (= pantu
kuntoon). (AlPe) // Tule, Katie, upsteesiin.
(Josua, s. 43) / Kiiviin "upsteirihin" ja kirjoo-
ttelin päiväkirjaa. (V-J, s. 354) / Emäntä on
lisäksi niin mailmaa kokenu, että hän tulokah-
vin jälkeen ajaa vieraansa "upstairiin" (vin-
tille) lepäämään. (V-J, s. 416)

uutislehti s. sanomalehti. Vrt. *newspaper*.

uutispaperi s. sanomalehti. Vrt. *newspaper*. —
Se lehti mikä meille tuli, se oli semmonen oi-
keen tavallinen uutispaperi. (RuHi)

V

vaalai s. useita "mulkosilmäisiä" kalalajeja,
mm. kuha. *walleye*.

vaaletti s. → valetti.

vaarnis s. vernissa. *varnish*.

vaarti s. äänestysalue, vaalipiiri. *ward*.

vaatelokkeri s. vaatekomero. vaate + *locker*.

vaatepetleri s. kiertävä vaatekauppia, kulku-
kauppia. vaate + *peddler*.

vaatepuku s. (miesten juhla-) puku. Vrt. *dress
suit*. — Ilmoitus: 10 dollarilla myymme teil-
le hyvän päällystakin tai hyvän vaatepuvun.
(TK, 1905)

vaatestoori s. ~ -toori. vaatekauppa. Vrt.
clothing store. — Juutalaanin runnas vaate-
tooria. (FrNo)

vaatesyytti s. puku. Vrt. *dress suit*. — ("Intin-
juurista" saamallaan rahoilla) äitini sai isälle
uuden vaatesyytin. (MaJu)

vahdata v. katsoa, seurata (ohjelmaa). Vrt.
watch. — Mä vahtasin jonkun ohjelman ei-
len (televisiosta). (JoPo)

vaijeri s. → fajjeri.

vailetti s. orvokki. *violet*.

vailinni s. viulu. *violin*.

vaikäätti s. villikissa. *wildcat*. — Niitä ois elu-
koita paljo, mutta nehän ne tappaa talven ai-
kana villikissat, vaikäätit. (PeHy)

vailraissi s. villiriisi, intiaaniriisi (*Zizania aqua-
tica*), jonka jyviä käytetään ruoaksi. *wild rice*.
— Sanottiin vailraissiksi, nuita riiskryynejä
sielä kasvo sielä järvesä. (AlKo)

vaipata v. pyyhkiä. *wipe*. — Vaippaa kenkäsi
ennen kuin astut sisään. (LaSu)

vaipperi s. auton tuulilasinpyyhin. *wiper*. —
Satoi lunta niin kovin että vaipperi stokkasi.
(SiRi)

vairata I v. *wire*. — 1. asentaa sähköjohdot.
— Haussi vairataan. (LaSu) — 2. sähköttää.
— Nyt voidaan vairata sähkösanoma melkein
mihin maahan tahansa. (ToKa)

vairata II v. → fairata I.

vaiskaunsl s. varakonsuli. *vice consul*. —
Tämä Edmun Kaarela se on Suomen vais-
kaunsl Fittsboögissä. (KaTe)

vaitamiini s. vitamiini. *vitamin*. — Siinä
(raa'assa lihassa) on kaikki ne vaitamiinit siel-
lä. (JoBl)

vaiteri s. → veitari.

vaittia v. → faittia.

vaksata v. ~ väksätä. vahata, kiillottaa. Vrt. *wax*. — Ne lattiat olivat niin vaksatut ja pu-leeratut, että piti liikkua varovasti ettei kaa-tunut. (NU, 1967)

vaksi s. ~ väksi. vaha. Vrt. *wax*.

vaksikapinetti s. ~ -kabinetti. vahakabinetti. *wax cabinet*. — Hiljan valmistunu propagan-danähtävyys on suuri vaksikabinetti. (V-J, s. 131)

vaksikynttilä s. vahakynttilä. *wax* + kynttilä.

vaksipaperi s. voipaperi. Vrt. *waxpaper*.

vakuutuskomppania s. vakuutusyhtiö. Vrt. *insurance company*. — Jos pienemmistä (va-hingoista) on kysymys, osapuolet mielum-min sopii keskenään kuin antaa niiden men-nä vakuutuskomppanialle, koska myöhemmin seuraavat kolme vuotta vakuutuskomppaniat korottaa vakuutusmaksut. (JoKa) // Mr. Saa-ri on ollut ennen tekstiilitarkastajana, mutta nykyään on työssä Salama Vakuutuskomppa-nialla ja työasioissa joutuu matkustelemaan Euroopassa, Aasiassa ym. (AU, 1981)

valetti s. ~ vaaletti ~ voletti. lompakko. *wal-let*. — Minä unohdin valettini kotiin. (JuHä) / Poikani luusaa vaalettinsa ja siinä meni in-suuripaperi ja junion kortti sekä jokunen taa-la rahaakin. (EsAl)

valkeri s. kävelyteline. *walker*. — Signe Ri-ihiuoma oli Duluthissa leikkauksella ja on nyt ollut kotona jo jonkun aikaa. Hän sai apua kun jalka oli niin kovasti tuskilla. Voi koko lailla hyvin nyt jo, ja eikä tarvitse käyttää enää walkeriakaan. (AU, 1984)

valkoinenkala s. useita valkoliahaisia kalalaje-ja, mm. siika. Vrt. *whitefish*.

Vallat Yhdysvallat. Vrt. *the States*. — Mutta kyllä mä finglikskaa ymmärsin ja olin jo en-nen oppinu Matti-serältäni, joka kans oli olu ”valloos” mainarina. (V-J, s. 339)

valopooli s. lyhtypylväs. valo + *pole*.

valssi s. → falssi.

valtio s. osavaltio. Vrt. *state*. — Hän asui rik-kaiden osassa kaupunkia jotka hänet virkaan äänesti, vaan en usko hänen marraskuun vaa-leissa voittavan omaa valtiotaan. (AU, 1976) / Idän Suomalainen raittius yhdistys on lail-listettu Massachusettsin valtion laissa. (RK, 1984)

valtiopoliisi s. osavaltion poliisi. Vrt. *state po-lice*. — Sillä (Kekkosella) kyllä oli sellaiset

niinkun sanotaan valtiopoliisit (vartijoina). (ArMä)

vameli s. → fameli.

vamppi s. → svamppa.

vanhaisä s. isoisä.

vanhakantri s. vanha kotimaa, Suomi. Vrt. *old country*.

vanhamaa s. vanha kotimaa, Suomi. Vrt. *old country*. — Seurakunnan pappi oli puettu van-hanmaan pappissäädyn tapaiseen pukuun. (AU, 1976) / Hän sanoi, että on ollu aina niin kiirusta ja paljo työtä, ettei oo kerjenny ”van-has maas” käyrä. (V-J, s. 105)

vanha mantere s. Eurooppa. Vrt. *Old World*. — Ilmoitus: Omaisenne ja ystävänne, jotka tulevat tänne vanhalta mantereelta, huolletaan erikoishuomiolla. (SK, 1929)

vanhataimari s. vanha asukas, veteraani, var-hainen siirtolainen. Vrt. *old-timer*. — Me van-hat taimarit, niin me ei oo niiren mielestä mi-tään. (MaTu) // Heitähän sanotaan toisella ni-mellä vanhoiksi taimareiksi. (FA H, s. 178) / En kuitenkaan aikunut mennä piittaamalla kuten vanhemmat taimarit. (Lindewall, s. 29) / John Abramson on Californian vanhimpia taimareita. (SK, 1953)

vanhaäiti s. isoäiti. — Vanhaäiti hoiti niitä niin kauan ko se sai tänne kyytirahan. (MiSaa)

vanilla s. ~ vanila. vanilja (mauste). *vanilla*.

vankifarmi s. rangaistussiirtola, vankila. van-ki + *farm*. — Hallituksella oli semmonen määrä että joka otethin kiinni houmpruusta (= pontikankeitosta) niin sillä oli seittemän kuun kontrahti Rekiinan (= Reginan) vankifarmil-ta. (FrNo)

vanveitiketti s. menolippu. *one-way ticket*.

vapaa a. ilmainen. Vrt. *free*. — Siellä oli va-paa tohtorihoito koko vamilille. (KaJu) / Me tehtiin se (virvokkeiden tarjoilu haalilla) va-paana työnä. (MaNo) // Tupaantuliaiset vie-tettiin ja kaikille annettiin ”vapaat kahvit”. (Alku, 1945) / Se (nim. pullakahvit) on kai-kille vapaa ja kaikki ovat tervetulleita. (AU, 1976)

vapaasti adv. ilmaiseksi. Vrt. *free*. — Kahvi ja kastamiset tarjoillaan vapaasti. (AU, 1976)

vapaasyntyinen a. ja s. täysivaltainen (kansal-lainen). Vrt. *freeborn*. — Rimpisen poika oli minulla sitte, ku se oli aivan vapaasyntyinen, niin tulukkina vähä siinä (oikeudessa). (JuIl)

varantti s. ~ vornti. valtakirja; oikeuden anta-ma määräys, vangitsemiskäskey. *warrant*. —

Tuomari anto mulle vorntin että mennä hake-
maan se (syytetty). (AilA)

varapresidentti s. (Yhdysvaltojen) varapresi-
denti; varapuheenjohtaja, varatoimitusjohtaja.
Vrt. *vice president*.

varataijeri s. (auton) vararengas. Vrt. *spare
tire*. — Viimeisen 36 vuoden aikana hän sil-
loin tällöin, aina kun on tarvittu, on hoitanut
papin virkaakin, eli — kuten hän itse sanoo
— ollut n.s. ”varataijerina”. (SK, 1953)

varikonveini s. suonikohju. *varicose vein*. —
Sillä (puhujan vaimolla) ei oo varikonveini,
sillä on aartenitropuli. (IsSe)

varmata v. → farmata.

varmi s. → farmi.

varnissa s. ~ värnissä ~ vaarnis ~ väärniskä.
lakka, vernissa. *varnish*. — Lattia on sannat-
tu ja laitettu uusi värnissä, nyt on kaikki en-
tisellä paikallaan. (VS, 1967)

varppi s. hinausköysi, vaijeri; siima. *warp*.

varttaali s. → kvartaali.

vartti I s. ~ kuartti ~ kuorteri. neljännesdolla-
ri, 25 sentin kolikko. Vrt. *quarter*. — Me
saimme taala ja vartin kermasta viikos.
(VäAu). / Ne (työttömät) sai vartin päivä
(kun olivat maatalossa puimassa). (FrNo) //
Eikä maksa kun ”kuartin” (vartti-taalan ho-
piarahan, se on 25 senttiä). (V-J, s. 60)

vartti II s. ~ vortti ~ fortti ~ förtti ~ föörtti.
asutustiloja lohkoktaessa käytetty tilakoon
yksikkö: $\frac{1}{4}$ neliömailia = 160 eekkeriä. Vrt.
quarter section. — Sitä maata oli vissiin kaks
varttia, niinko kaks kertaa satakuuskymmen-
tä eekkeriä. (EdWi) / Ja suurfarमारit joilla on
satoja tuhansia eekkeriä maata, ja fortejja
- -. (LoTi) / Sillä oli 4 förttiä tuossa maata.
(LyLi)

vartti III s. → kuortti.

varttimaili s. neljännesmaili. Vrt. *quarter mile*.

vasi a. → fasi.

vaskiseutu s. kupari(kaivos)alue (Michigani-
sa). Vrt. *copper country*.

vasklaatti s. pesulappu. *washcloth*.

vassata v. pestä. *wash*.

vasseri s. tiivistysrengas, aluslaatta. *washer*. —
Pane vasseri putkeen että lakkaa vuotamasta.
(HePe)

vassi s. pesu. *wash*. (Sirola)

vasuuna s. → fasuuna.

vatsia v. ~ vatsata. katsella, pitää silmällä; va-
roa; vartioida. *watch*. — Mutta minä oon tä-
män oikeen vatsinu omin silmin tämän hom-

man. (LoTi) / Vatsi poisonaiveja (= myrkkyy-
muratteja) kun kävelet puskikossa! (LaSu) //
Olin useampana kesänä nähnyt miehiä mene-
vän plänkettiniput selässä kotini ohi tipolle
freittiä vatsimaan. (Lindewall, s. 29)

vatsimies s. vartija, vahti; yövahti. Vrt. *watch-
man*. — Se (mieheni) sai kaupungin sellaa-
sen vatsimiehen elikkä kiörteikerin japin.
(MaMo)

vatsmanni s. ~ vatsmänni ~ vätsmanni. varti-
ja, vahti. *watchman*. — Olin soran ajan väts-
mannina tammella (= padolla). (LaVi)

veerhaussi s. ~ väärhaussi. varasto. *warehouse*.
— Tämä veerhaussi on tullut aivan täyteen
tavaraa. (HePe) / Sielä veerhaussisa, ryssän
makasiinisa oli aseita. (EiSt) / Pienen käm-
pän pilttasin ja veerhaussin kanssa (karpalo-
farmilleni). (UrKo) / Niillä (laukkuryssillä) oli
semmonen vanha lahonnut tavara, mitä jää
holveinihaussiin taikka noihin suuriin väär-
hausseihin myymätä. (KaVe)

veifferi s. ~ veihveri ~ veehvervi. wafer. — 1.
vohvelikeksi. — 2. öylätti, rippileipä.

veini s. ~ veeni. (malmi-, kivihiili-) suoni. *vein*.
— Siellä Pensulvainijassa kulkee mäensyrjäs-
sä koliveini. Se on — sanotaan Pitspurkin vei-
niks — ni se menöö näin levulissa (= vaaka-
tasossa). (MiHi)

veipilli s. tavaraluettelo, rahtikirja. *waybill*.

veissi s. maljakko. *vase*.

veistaantua v. tuhlaantua. Vrt. *waste*. — Jos
treinillä taikka pussilla mentäas, niin siinä
veistaantuu aikaa. (EsA1)

veistata v. ~ veestata. tuhлата, kuluttaa. *waste*.

veisti I s. *waste*. — 1. tuhlaus, kulutus. — 2.
jäte.

veisti II s. ~ veesti. vyötäiset, vyötärö; miehush-
ta; liivi. *waist*.

veistipäsketti s. ~ veispäsketti. paperikori.
wastebasket.

veistitumppa s. jätemalmikasa (kaivoksessa).
wastedump. — Veistitumppa on paikka, jo-
hon kaadetaan sellainen kivi, josta malmi on
louhittu pois. (ToKa)

veitari s. ~ veetari ~ veiteri ~ veeteri ~ vaite-
ri. tarjoilija. *waiter*. — (Atlantilla myrskys-
sä) ei kokit eikä veetarit ollu yläällä. (KaSa)
/ No en minä ollu ku pari päivää siinä (poor-
titalossa työssä) kun tuli toisen taloon emän-
tä kysymähän jotta jos sä oot veitannu, että
hän tarvittee veeteria. (MaMo) // Veitari toi
meille suuren lautasellisen meren pohjassa

- kasvaneita koppakuoriaisia. (AU, 1967) / ”No mitä veitari odottaa?” (AU, 1975)
- veitata** v. ~ veetata. tarjoilla. *wait*. — Ma me nin Parakkahan Mikenlyn hotellihin ja olin siellä seitsemän kuukautta, mä veetasin. (MaMo)
- vekeesi** s. ~ vekeessi ~ vekeissi ~ vikeessi ~ veikkeesi ~ veikesseni ~ vekeissoni. loma. *vacation*. — Minun tyttö Elma, joka ellää, ni se on ollut toistakymmentä vuotta Hanivalis sa työssä Minneappolissa, hän mennee nyt veikkeesille lauantaina. (SeHo) / Saavat kolomen kuun vikeessin aina vuodes vapaalla maksulla. (SaKu) / Se halus lähteä vekeissonille. (AlHi) // Ilmoitus: Alamme taas vekeessin jälestä toiminnan. (Raivaaja, 1916) / Kevät mennä harpoo pitkin askelin ja ihmiset jo pikkaa vekeissonia tulevaksi kesäsiisoniksi. (NU, 1981)
- veilfeeri** s. sosiaalihuolto. (*social*) *welfare*.
- veljeysseura** s. veljeskunta, toveripiiri, yhdistys. Vrt. *brotherhood*. — Nämä Suomen valkoporvareitten agentit olivat pesiityneet län nellä suomalaisiin veljeysseuroihin, käyttäen niitä ja niiden omistamia haaleja valkopropagan dan pesäkkeinä ja temmellyskenttänään taistelussa suomalaista työväestöä ja heidän järjestöään vastaan. (Työmies, 1943) / Böörkliis sattui Veljeysseuran suurella haalilla olemaan juuri suomalaisten ”iloonen ilta”. (V-J, s. 429)
- velkam** interj. tervetuloa! *welcome*.
- velopment** s. kehitys. *development*. (Sahlman)
- veltata** v. hitsata. *weld*. — Veltatahan aina ne langan päät toinen toisehensa jo siellä ulukona masiinasta. (UrLe)
- veltari** s. hitsaaja. *welder*. — Otettiin sitte iltakoulua ja opeteltiin velttaamaan ja mentiin sitte velttariksi sinne sotalaivoille. (EeKo)
- velttauskompania** s. hitsaamo. Vrt. *welding company*. — Se (tyttären mies) on supina tossa velttauskompaniassa. (HuLa)
- velvetiressi** s. samettileninki. *velvet dress*. — Laitoon puutsit (= saappaat) jalkaan ja sen uuren velvetiressin ylöni. (EsAl)
- venteri** s. → fenteri.
- veri** adv. ~ vöri. kovin, hyvin. *very*. — Se oli veri nais trippi. (HePe) / Sehän oli veri kut. (LaSu)
- vesihoosi** s. (palo- tms.) letku. vesi + *hose*. — Siinä oli valokuva ku se vesihoosin kansa siellä häärää. (OIII)
- vesikäki** s. vesitynnyri. vesi + *keg*.
- vesilainari** s. → lainari.
- vesilaini** s. vesijohto. vesi + *line*. — Talossa on kaikki hyvässä kunnossa — sähkötyt, vesilainit, lämmitys ja rakennus itse. (AU, 1975)
- vesilaiva** s. laiva. Vrt. ilmalaiva. — Isä ja äiti tulivat Amerikkaan vesilaivalla. (RaSi)
- vesimelooni** s. ~ -melloni ~ -meluuna. vesime loni, arbuusi. Vrt. *watermelon*.
- vesipaippu** s. ~ -piippu. vesijohto, -putki. Vrt. *water pipe*. — Ilmoitus: Plummari, höyryputkien, kaas- ja vesipiippujen asettaja. touvien korjausta. Työ taataan. (Raivaaja, 1921)
- vesipeili** s. sanko, ämpäri. vesi + *pail*. — Suomalaiset sanoivat usein ”vesipeili”, että sen erottaisi peilistä (mirror). (ToKa)
- vesipoika** s. vedenkantaja. Vrt. *water boy*. — Isä lähti 15-vuotiaana Wyomingiin, oli rautatien teossa ”vesipoikana”, kantoi vettä työläisille. (VaMa)
- vesirotta** s. piisami. Vrt. *water rat*. — Suomalaiset paljo nimittää niitä vain vesirotiksi ja sitte muskräätiiksi. (WeTa) // Pyytää piisamia eli ”vesirottia” niin kun Amerikas sanothan, minkkiä ja majavia, joita siellä on vielä paljo. (V-J, s. 276)
- vesitänkki** s. vesisäiliö. Vrt. *water tank*.
- vestapuli** s. ~ vestapuuli ~ vestapoli ~ vestapooli ~ vestepuli ~ vetsetapuli ~ vetstapooli ~ vetsyypooli. vihannes, kasvis; vihannekset. *vegetable*. — Eikä mitään raakaa fruttia elikä vestapulia minä voi syyvä. (RuHi)
- vestapulikarteni** s. ~ vestapooli-. kasvitarha. *vegetable garden*. — Misä on teijän vestapoolikarteni? (KaKä)
- vesti** s. miesten liivit. *vest*.
- vestkosti** s. länsirannikko. *west coast*. — (Siirtolaisen laulun alkusanat:) Minä olen yks vestkoston trollari. (JuHä)
- vestäällä** adv. → väställä.
- veteraanipanksuuni** s. rintamaeläke. Vrt. *veteran + pension*. — Minä saan nyt sitte sen veteraanipanksuunin. (HiHak)
- vetopalvelus** s. hinauspalvelu, hinausapu. Vrt. *towing service*.
- vetää I** v. Vrt. *draw*. — I. kerätä, pidättää pal kasta. (*draw in*). — Viime vuotena 102.000 työläistä sai valtiolta takaisin - - joka oli vedetty työttömyysvakuutuksen yli lain määräämän summan. Laki määrää että yksi senti dollariasta vedetään siihen. (Ind, 1967) / Li beraalihallituksemme asetti vuosi sitten voi-

- maan Canadian ”pension planin”, johon jokaiselta vedetään osuus. (Ind, 1967) — 2. vetää ulos = nostaa rahaa tililtä. (*draw out*). — Sanoi menneensä pankkiin ja vetäneensä ulos alussa mainitun summan. (Ind, 1967) / Juuri vähän ennen hän oli vetänyt pankista 5000 joka oli kadoksissa. (AU, 1976) — 3. riistää, vähentää. — Mesaba Parkissa oli väki juuri saman ikäisiä — siis vanhoja, mutta innostusta uhkuvia, paljon kärsineitä, joista nuorempana ollessaan on oligarkia vetänyt fyysillisen energian suurimmaksi osaksi pois. (TE, 1967)
- vetää II** v. johtaa. — Ilmoitus: Kysykää poliisilta Portland Streetia eli katua, se vetää ihan suoraan konttoriimme. (SHOA, 1906)
- viestä alas** → alas.
- vierailla jkta** v. vierailta jkn luona. Vrt. *visit somebody*. — Oli minulla kiireet käydä vieraillemassa tutuja ja tuntemattomia. (FA H, s. 425)
- viettä hyvää aikaa** → hyvä aika.
- vihreäraha** s. Yhdysvaltojen setelirahoista: dollari. Vrt. *greenback*. — Täs on vielä vähän vihriää rahaaki säästetty vähän. (JoAn)
- viihikkeli** s. ajoneuvo. *vehicle*.
- viikentti** s. → vikentti.
- viikkoilta** s. arki-ilta. Vrt. *weekday* = arkipäivä. — Ilmoitus: Tiistaina on viikko illan hartauuskokous, jonka jälkeen kahvitarjoilu. (Rai-vaaja, 1971)
- viilata** v. → fiilata.
- viinapetleri** s. viinakauppias. viina + *peddler*. — En minä oo tullut tänne viinapetleriksi. (SvLu)
- viinastoori** s. viinakauppa. viina + *store*. — Ei sielä ollu mitään viinastooria muuta ku salakapakoota vain. (JaKi) / Intille ei annettu viinaa viinastoorista. (AIKo)
- viinerponsi** s. nakkisämpylä. *wienerbun-s*.
- viinijuki** s. viiniruukku; viinikarahvi. viini + *jug*.
- viipyä** v. odottaa, jäädä odottamaan. Vrt. *stay*. — En voinut viipyä suomenkieliseen kirkonmenoon jossa saarnasi piispa Paavo Kortekangas. (AU, 1976)
- viisa** s. viisumi (maahantulo- ja oleskelulupa). *visa*. — 1922 eivät suomalaiset tarvinneet pitempiä odotusaikoja saadakseen siirtolaisen viisan Yhdysvaltoihin. (FA H, s. 466)
- viitata** v. → fiitata.
- vike(e)rata** v. → fikeerata.
- vikentti** s. ~ vikenti ~ viikentti ~ viikenti. viikonloppu. *weekend*.
- viksata** v. → fiksata.
- vili** s. testamentti. *will*. — Se vili, se testamentti oli semmonen että se tyttö sai kaikki, ne farmikoneet ja kaikki. (MaSa)
- vilistää** v. → finistää.
- vilitsi** s. ~ viletsi. kylä. *village*.
- viljaelevaattori** s. viljavarasto, jossa on hissi. vilja + *elevator*. — Viljaelevaattoriksi sanovat missä vilja kuivataan ja säilytetään. (MaSu)
- viljakorporaatio** s. viljayhtiö. Vrt. vilja + *corporation*. — Se on sellainen suuri viljakorporaatio se Kaargilli (= Cargill). (SaKu)
- villamylly** s. villakehräämö, -kutomo. Vrt. villa + *mill*.
- villiheinä** s. luonnonheinä. — Mettämästä tehtiin villiheiniä (tavallisen heinäntekoajan jälkeen). (VaTe)
- villikaura** s. hukkakaura (*Avena fatua*). Vrt. *wild oat*. — Villikaura oli ensimmäinen joka oli maanviljelyssä kiusana. (FrNo)
- villikissalakko** s. laiton, villi lakko, ”korpilakko”. Vrt. *wildcat strike*. — Nyt on hiljattain säkätty ja mustattu komppanian taholta kun oli johtanut ”villikissa” lakkoa. (Ind, 1967)
- villiraisi** s. villiriisi, intiaaniriisi, vesiriisi (*Zizania aquatica*). Vrt. *wild rice*. — 5 taalaa pauna kun ne (intiaanit) myypi sitä villiraisia. (VaMa)
- viloo** s. paju. *willow*. (Alanne)
- vilpaari** s. ~ viilpaala. kottikärryt, työntökärryt. Vrt. *wheelbarrow*. — Santaa vilpaarilla puskettiin karpalomaalle. (UrKo) / Vilpaarilla lykkäs maita ylös. (FrNo) / Kun oli tuommossia nevoja, niin ne teki vilpaarien kanssa, semmosien kottikärryjen kanssa, vaan sitä tump-paa. (JaPel) / Tanskalainen toi joka aamu kasviksia sinne isolle haussille, työnti sillä viilpaalalla. (OIII)
- vineeri** s. viilu, silaus. *vener*.
- vinistää** v. → finistää.
- vinkata** v. vilkuttaa silmää. Vrt. *wink*.
- vinsiili** s. ~ pinsiili. tuulilasi. *windshield*. — Minä hakkaan tuolla kirvehellä teijän taijerit (= autonrenkaat) rikki ja lyön pinsiilin kap-palehiksi. (AIKo)
- vinssi** s. vintturi, (nosto)kela. Vrt. *winch*.
- vintou** s. ~ vintoo. ikkuna. *window*.
- vintouskriini** s. (kehiksiin kiinnitetty) ikkunan hyönteisverkko. *window screen*.

vipata v. vatkata. *whip*.

vipinkriimi s. kuohukerma, vispikerma. *whipping cream*.

vippa s. ~ huippi. piiska, ruoska. Vrt. *whip*.

vippikerma s. kuohukerma. Vrt. *whipping cream*.

virtaviivajuna s. sukkulanmuotoisista junista. Vrt. *streamliner, streamlined train*. — Samoin n.k. virtaviivajunat ovat saavuttaneet ennen kuulumattomia nopeusennätyksiä. (SK, 1935)

visitti s. ~ visiitti. vierailu. Vrt. *visit*. — Eikö mennä Mäkiselle visittiin tänä iltana? (ToKa)

viski s. ~ huiski. viljasta tislattu alkoholijuoma viski. *whiskey, whisky*.

viskipaarti s. (juhla)tilaisuus, jossa tarjotaan viskiä. *whiskey party*. — Niinpä hän kutsui keskellä päivää Toronton kaupungin pormestarin, käsöörin ja lakimiehen iloiselle viskipaartille. (V-J, s. 142)

visseli s. ~ visseri ~ fisseli. pilli. *whistle*. — Jos jossaki tulee valakia, niin ne puhaltaa semmosta visseliä. (EsHa) / Sielä (työmaalla) puhalti visselit aina kymmentä vailla. (SaKu) / Isä kylläänty (kaivoksen) visselin huuthon, halus mennä niin kauas ettei visselin ääntä kuule, ja tuli tänne (New Finlandiin). (JeSa) / Sitte kerran kun taas tulla jyrättiin sitä Atlantia, niin yhtäkkiä hätäfisseli puhalti. (HuPe)

visseltää v. viheltää. *whistle*.

visti s. eräs korttipeli. *whist*.

vitsata v. → svitsata.

viulunisti s. viulunsoittaja. *violinist*. — Oma poikansa oli myöskin opiskellut viulunsoittoa jo pitemmän ajan ja olikin koko näppärä viulunisti. (Lindewall, s. 31)

voida v. osata. Vrt. *can*. — He molemmat voi lukea ny suomea. (AiMä) / Jos minä voisin kirjoittaa ittestäni kirjan ni minä kirjoittaasin. (SeYl) / Ei ne nuoret papit taho enää oikeen voia puhua selevää suomenkieltä. (RuHi) // Ilmoitus: Suomalainen tyttö, joka voi laittaa yksinkertaista ruokaa, halutaan yleiseen taloustyöhön. (Raivaaja, 1941)

voili s. ohut kangaslaatu voilee. *voile*. — Äiti osti 72 centin edestä kukallista voilia. (FA H, s. 391)

voimalankapylväs s. suurjännitelinjan pylväs. Vrt. *power-line pole*. — Hän pyyhkäisi voimalankapylvään kumoon (autolla). (TE, 1967)

voletti s. → valetti.

voni a. → foni.

voalnatsi s. ~ volnatsi. saksanpähkinä. *walnut-s*.

voonata v. → foonata.

voorti s. → poorti.

voresti s. metsä. *forest*.

vorffi s. laivalaituri. *wharf*. — Laiva tuli vorffin viereen. (HePe) / Olivat panneet vorffilta vaan sen (kalan) syötin. (JuHä)

vorja v. murehtia, olla huolissaan. *worry*. — Eitsen (äidin) koskaan tarvinnu vorja rahasta (viime vuosinaan). (OtPi)

vorkka s. → forkka.

vorkkia v. tehdä työtä, olla työssä; toimia; menestyä. *work*. — Se (mieheni) on sitten vorkkinut tässä Eövutin koulussa. (KIHu) / Vorkkiiko se (nauhuri) hyvästi? (MaHä) / (Ennen vanhaan ei ruiskaan tahtonut menestyä Simon seudulla, mutta) sitte yhteen aikaan nyt jotakin vuosia ni siellähän jo nisuaki kylvettiin ja seki oli vorkkinu sielä. (JeLa) / Ei se vorkki (= se ei käy päinsä). (Alanne)

vormelo s. vesimelooni. *water melon*. — (Perunoita ja nauriita kasvatettiin) mutta ei siellä ollut sellaaasia mitään niinku vormeloota. (SaMo)

vornti s. → varantti.

vortsulai → fortsulai.

vortti s. → vartti II.

voutata v. äänestää. *vote*.

wrekkari s. ~ wrekkari. korjausauto. *wrecker*. — Piti Aurorasta käydä wrekkari hakemassa joka veti meidät tielle. (AU, 1967) // → rek-katroki.

vutinki s. (rakennuksen) perustus. *footing*.

vutsokki s. ~ vutsäkki. metsämurmeli. *woodchuck*.

vuttikki s. punkki. *wood-tick*.

vuutpallo s. → futpallo.

väksi s. → vaksi.

väksiini s. rokote. *vaccine*. — Nyt niillä on jo väksiinit (lapsihalvausta vastaan). (LyVa)

väksätä v. → vaksata.

väktöri s. → fäktöri.

välentaimi s. ~ välentaini. Valentinuksen päivänä 14. 2. lähetettävä tervehdys (kortti t. pieni lahja); sydänystävä, jota em. päivänä muistetaan. *valentine*.

väli s. ~ välli. laakso. *valley*. — Tuosta menee väli, joka viepi Vatena-kauntin puolelle. (EsKi)

välvi s. läppä, venttiili, hana. *valve*. — Sieltä

(maan päältä) tulee paiputus joka levenille ja siellä on välävit että saa laskia sitte juomaveen. (PeAu)

värmäri s. → farmari.

väställä (: västältä) adv. ~ vestä(ä)llä ~ vestellä. lännessä (: lännestä), länsivaltioissa. *west*. — Koirajoki (Dog River) tuloo tuolta västältä. (LaVi) / Onkohan siälä vestäällä motellien räntyt kovin tyyrihiä? (EsAl) / Mä kuulin jotta vestäällä on lentsua (= influenssaa) kans. (EsAl) / Se oli ollu viis vuotta täällä Monttaanassa täällä vestellä päin. (ViKum)

väsyä v. kyllästyä. Vrt. *get tired (of something)*. — Ilmoitus: Älkää koskaan väsykö lukemaan. (SK, 1932)

vätsmanni s. → vatsmanni.

vääkeni s. nelipyöräkäräyt. *wagon*.

vääkymkliinari s. pölynimuri. *vacuum cleaner*. — Niitä (koirankarvoja) ei tahtonu saara vääkymkliinarikkaa pois. (ViMa)

väärhaussi s. → veerhaussi.

väärin adv. hullusti, vinossa. Vrt. *wrong*.

vönös s. → föönes.

vöri s. → feri I.

vörtti I s. → förtti.

vörtti II s. ja a. arvo; arvoinen. *worth*.

Y

yhteiskunta s. yhteisö, yhdyskunta. Vrt. (*the community*). — Asuin eräässä pienessä yhteiskunnassa Etelä-Michiganissa muutamia vuosia. (Hedman, s. 84)

yhtyä v. liittyä. Vrt. *join*. — Valtavat joukot yhtyivät seurakuntahan ja raittiusseuran. (AiYl) / Hän sano että yhtykää nyt tytöt raittiusseuraan. (LyKa) / Yhdyin sotaväkeen; toiseen ratsuväkirykmenttiin yhdyin. (WiKa) // Sen jälkeen hän yhtyi Ironwoodin poliisikuntaan. (AU, 1976) / Vapaaehtoisesti komiteaan yhtyi Ronnie Steven. (AU, 1976)

yksilö s. yksityinen (henkilö). Vrt. *individual*. — Muiden lisäksi on kerätty yksilöiltä 250 paunaa rusinoita ja luumuja. (Työssä, 1941)

yksinkertainen piletti s. menolippu. Vrt. *single ticket*. — Ilmoitus: Toisen ja kolmannen luo-

kan yksinkertaisia ja n.k. vapaa (prepaid) pilettejä kaikkiin suurimpiin paikkoihin. (SHOA, 1904)

yksirintainen a. (miesten puvusta:) yksirivinen. Vrt. *single-breasted*. — Ilmoitus: Miesten yksirintaisia pukuja. Suuri varasto. Nähtävänä loistavia malleja. (Raivaaja, 1906)

yksiruumainen a. yhden huoneen käsittävä. Vrt. *one-room*. — Se (New Finlandin koulurakennus) oli ennen yksiruumanen. (EiMä)

yksityinen a. henkilökohtainen, yksityis-, oma. Vrt. *private*. — Kun he olivat jonkun aikaa opettaneet toisilleen lausumaan nimiään, läksivät he kaupungille Mary Melvillen yksityisellä autolla. (Potti, Elma, s. 122)

yksityisnumero s. yksittäisnumero, -kappale, irtnumero. Vrt. *single + numero*. — Yksityisnumeroita voidaan tilata myös. (SK, 1929)

yleinen a. yhteinen. Vrt. *common*. — Yleinen kansa sanoi heitä "raititiususkovaisiksi". (Alku, 1945) / Ilmoitus: Kolmannen luokan huoneisiin kuuluu iso puutarhahuone ja koko laivan mittainen ja levyinen yleinen olohuone. (SK, 1936)

yleinen kauppias s. sekatarakauppias. Vrt. *general storekeeper*. — Valtion vähittäis- ja ruokakauppiasten ja yleisten kauppiasten yhdistyksen konventsioni alkoi tänä aamuna. (Työmies, 1916)

yleissihteeri s. pääsihteeri. Vrt. *secretary-general*. — Ja tuo mieliala on tullut voimakkaammaksi kun YKn yleissihteeri U Thant ei ole lähtenyt puolustamaan Amerikan sotaa Vietnamissa. (TE, 1967)

yleisö s. kansa, kansalaiset. Vrt. *public*. — Kovin salaperäistä on tämän townin (Basset Town) nykyinen hallinto. Kokouksia pidetään milloin sattuu ja missä sattuu ja niistäkään ei koskaan ilmoiteta townin yleisölle. (Työmies, 1916)

yli adv. Vrt. *over*. — 1. ohi, lopussa. Se sota oli yli sitte. (AILa) // William, sellainen rauhallinen mies, ei tiedottanut kenellekään kuolemasta ennenkuin seuraavana päivänä, kun häähumu oli yli. (TE, 1967) — 2. eroon. — Minä olen nyt siitä (syövästä) päässyt yli. (LoTi) — 3. liikaa. Jaakko on nyt nukkunut yli. (LoTi)

yلياa s. ylityö. Vrt. *overtime*. — Ja mä työnin seitsemän päivää ja kymmentä tuntia, joka päivä kaks tuntia yلياa. (Jull) / Siitä (ylityöstä) ei kyllä maksettu yلياa vaikka teki.

(Jull)

ylieletty a. vanhentunut. Vrt. *outlived*. — Pätevät määritelmät ovat tulleet ylieletyiksi. (Ind, 1967)

ylioikeus s. korkein oikeus. Vrt. *Supreme Court*. — Kun hän ei päässyt union presidentti ehdokkaaksi, niin hän esti union vaalit siitä asiasta ylioikeuden avulla. (Ind, 1967) / Yhdysvaltain ylioikeus ei ole tähän mennessä antanut hyväksymistään. (TE, 1967)

yliyönmatka s. yön kestävä matka; lyhyt matka. Vrt. *overnight journey*. — Ilmoitus: Vain yliyön matka Helsinkiin. (SK, 1951)

yllättää v. järjestää yllätyskutsut. Vrt. *surprise party*. — Eräänä iltana fairporttilaaiset sitte torella ”yllättivät” mun niin kun sielä Amerikan suomalaisten kesken sanotaan, kun ne järjestävät jollekin jonkin juhlan, josta se ei etukäteen tierä mitään. (V-J, s. 201)

yllätyspaarti s. yllätysjuhla. Vrt. *surprise party*. — Yllätyspaarti tehtiin minun asuntooni juuri kun minä olin Kristusta palvelemassa. (Rissanen, Amerikan suomalaisia, s. 79)

ylt ympäri adv. kaikkialla. Vrt. *all over*. — Kirkkaita aurinkoisia päiviä ja raittiita viileitä öitä ylt ympäri maan pohjoisosassa. (SK, 1930)

ylälattia s. yläkerta, yläkerros. Vrt. *upper floor*.

ylös → antaa (ylös), hengata (ylös), kasvattaa (ylös).

ympäristö s. seutu, paikkakunta. Vrt. *surroundings*. — Onnettomuus tapahtui iltahämyssä joitain mailia tästä Big Lake järven ympäristöstä. (AU, 1975) / Ikävä vain, että tällä ympäristöllä oli useita muita tilaisuuksia järjestynyt samaksi illaksi. (AU, 1976) / Ympäristöllä on ollut useita kuolemia. (AU, 1976) / Oli erikoista tällä ympäristöllä saada suomalainen ohjelmatilaisuus. (AU, 1976) / Asui täällä Ashtabulan ympäristöllä. (AU, 1976)

yrittää v. kokeilla. Vrt. *try out*. — Melkein kaikki tämmöset testit on Amerikan puolella kirjoitettu ja laitettu ja yritetty siellä. (TuMo)

Ä

äketti s. ~ äketti. akaatti (kvartsimuunnos). *agate*.

äkortti s. ~ äkoortti. sopimus; sopusointu. *accord*.

äksentti s. painotus, paino; vieras korostus. *accent*. — Sillä ei oo melkeen mitään äksenttiä (puheessaan, vaikka on italialainen). (OtPi)

äksaptata v. hyväksyä. *accept*.

äksessorit s. plur. (esim. auton) lisävarusteet; asusteet (käsineet, vyöt jne.). *accessories*.

äksitentti s. ~ äksitäntti ~ aksitentti ~ eksitentti. onnettomuus, tapaturma, vahinko. *accident*. — Jaska kuali koko paljo jälkeen siitä kun se sen aksitentin sai, että tuli sokiaksi. (KuSa) / (Olen vieläkin, 89-vuotiaana, ajanut autoa) enkä yhtää äksitenttiä oo tehenny. (EeMu)

äksä s. ~ äksi ~ äks. kirves. *ax*.

äktätä v. käyttäytyä, toimia, näytellä. *act*.

äkuuttinen a. akuutti, äkillinen, ankara. Vrt. *acute*.

äli s. kuja, käytävä. *alley*. — Karpetsikannut (= roskapöntöt) älille pittää panna. (KaSa)

älimooni s. (oikeuden määräämä) elatusapu. *alimony*.

älipai, älipi s. → alipai.

älmi s. ~ elmi. jalava. *elm*.

älumiini s. alumiini. Vrt. *aluminum*.

ämerikäni s. → amerikka.

ämppeli a. ~ ämpeli. runsas, riittävä. *ample*.

ämpylänssi s. ambulanssi. *ambulance*.

änalaisata v. analysoida. *analyze*.

änaunssata v. tiedottaa, ilmoittaa. *announce*. — Haluan änaunssata ohjelman muutokset huomisessa miitingissä. (LaSu)

äneksata v. liittää jhk. *annex*. — Kaupunki äneksasi ympäröivän maaseudun kaupunkiin. (HePe)

änissi s. ~ anessi. anis (mauste). *anise*. — Siihen (kakkuun) käytetään kanelia ja sitte änissiä. (MiEs)

änkletit s. plur. nilkkasukat. *anklets*.

äntelouppi s. antilooppi. *antelope*. — Preerilä on se peura jota ne sanoo äntelouppi. (FrNo)

äntiikki s. ~ äntiiki. antiikkiesine. *antique*. — Simons (museon perustaja) oli aina sen insin peräs ku se halus niitä äntiikkiä. (FrNo) / Se

- on haluttua tavaraa, äntiiki. (KuSi)
- äntiikkihuonekalu** s. antiikkihuonekalu. *antique* + huonekalu. — Siellä näyttelin niitä talon paikkoja, kaikkia äntiikkihuonekaluja. (OIII)
- äpaut** adv. → paut.
- äplikeessi** s. ~ äplikeissi ~ äplikeisi. hakemus, anomus. *application*. — Siellä oli se ilmalai-vaosaston konttoori, niin se (tyttäreni) pani äplikeisin siihen ja se pääsi (siihen työhön). (MaMo)
- äpnormi** a. epänormaali. *abnormal*.
- äpriikatsi** s. aprikoosi. *apricot*-s.
- äpsaluutli** adv. ~ apsoluuti ~ apsoluut. ehdottomasti, ihan varmasti. Vrt. *absolutely*. — Ja sen (läksyn) piti ulukua osata, apsoluut joka sanan piti osata ulukua. (UrLe)
- äpsaluuttinen** a. ~ äpsoluuttinen. varma, ehdoton. Vrt. *absolute*.
- äpsträkti** s. ~ äpsträkki. tiivistelmä. *abstract*.
- äpyli** s. ~ äpoli. omena. Vrt. *apple*. — Kun ne (porot) syövä naputtivat äpyliä. (AkHy) / (Mitäs fruuttia niitä nykyään on saatavissa?) Oo, nyt on vaikka mitä: kreipsiä ja äpyliä ja pinanoja. (MaVa) / Tuli niin halla ettei tullu äpyliäkään kun joku. (ImAu)
- äpylijeli** s. omenahyytelö. Vrt. *apple jelly*.
- äpylijämi** s. omenahillo. Vrt. *apple jam*.
- äpylikeissi** s. omenalaatikko. Vrt. *apple case*.
- äpylipai** s. ~ äpypai ~ äppelpai. omenapiiras. Vrt. *apple pie*.
- äpylipuu** s. omenapuu. Vrt. *apple tree*. — Me oomma tähän kylyväny äpylipuita ja plummi-puita. (MaVa) / Täällä oli justiin äpylipuut kukas eli omenapuut kukki, ku tultihin tänne. (HiHi) // Äpylipuut on täynnä joka talossa, jossa niitä kerran on. (AU, 1975)
- äpylisaiteri** s. omenasiideri. Vrt. *apple cider*. — Yksi mies minua neuvoo jotta ruveta käyttämähän tuota äpylisaiteria että se pitäs auttaa hengenahristukseen. (IsHi)
- äpylisoosi** s. omenasose, -hillo. Vrt. *apple sauce*.
- äseiata** v. määrittää pitoisuus. *assay*. — Kul-takimpaleet äseiattiin. (LaVi)
- äsessata** v. ~ assessata. määrätä veron tai sakon suuruus, verottaa. *assess*. — Ajattele, kun assessasivat minun authaussinikin kolmen sadan dollarin arvoiseksi! (SiRi)
- äsisentti** s. apulainen. *assistant*. — Ei hän nyt siellä yliopistossa kovinkaan suuri herra ole, hän on vain janitöörin (= talonmiehen) äsis-
- tenti. (SiRi)
- äsitti** s. happo. *acid*.
- äsma** s. ~ äsmä. astma, hengenahdistus. *asthma*. — Hänen piti vähän väliä mennä ulos yskimään, kun hänellä on niin paha äsma. (SiRi)
- äspiriini** s. ~ äspiriini ~ äspöriini. aspiriini. *aspirin*. — Mutta äspiriini se ei sovi minun vatsalle. (LoTi)
- äspesti** s. ~ äspestos ~ aspestos. asbesti. *asbestos*.
- ästrei** s. ~ äästrei. tuhkakuppi. *ashtray*.
- ästronautti** s. astronautti. *astronaut*.
- ätikki** s. ~ ätikä ~ äätikka. ullakko, vintti. *attic*. — Ja sitten on ätikä tai vintti, niinkun sitä suomalaiset sanoo. (KuKa) / Toinen poika makas paatiruuman lattialla ja toinen oli menny ätikkihin. (MaMo) // Kolme huonetta alakertaan ja matala ätikki jossa nukuttiin. (AU, 1967)
- ätomi** s. atomi. *atom*.
- ätressata** v. osoittaa kirje. *address*.
- ätressi** s. osoite. *address*. — Ku mä kirjotan (Suomeen), ni Metsäkylä se pitää olla aina se kun ätressiin panee. (EmMä) / Minä näytin tippamiehellen (= asemamiehelle) sen ätressin. (ImAu)
- ätressipuuka** s. osoitekirja. *address book*.
- ätvaissata** v. neuvoa. *advise*.
- ätvertaissata** v. ~ ätvertaisata. mainostaa, ilmoittaa. *advertise*.
- ätvertaismentti** s. ~ ävretaismentti. mainos. *advertisement*. — Sillä (radion kuuluttajalla) on niin paljo sitä ävretaismenttia että kyllästyy kuuntelemaan. (OIHa)
- ätäkki** s. kohtaous. *attack*. — Se vietiin heti tonne Kennedyn hospitaaliin kun se sai sen ätäkin. (Sahlman, 1986)
- ävritsi** s. ~ äyritsi. keskiarvo. *average*.
- äänenlaajentaja** s. kaiutin. — Mauri Porkkola auttoi meitä tuoden äänenlaajentajan, joka on tuiki tärkeä kun ohjelman suoritus tapahtuu ulkona. (AU, 1976)
- ääveni** s. ~ äävenu ~ ääveny ~ äävenyy ~ ävenyy. valtakatu. *avenue*. — Tiiman mennä jyristin vielä maan alla, niin jo vain oikeen tulin yhreksännelle äävenylle Brooklynis. (V-J, s. 459)

öljykomppania s. öljy-yhtiö. Vrt. *oil company*.

öljystouvi s. öljylämmitysuuni. Vrt. *oil stove*.

öpaut adv. → paut.

överhaalata v. → overhaalata.

överhaalit s. plur. → overhaalit.

HAASTATELLUT HENKILOT

INFORMANTS

Seuraavassa luettelossa on haastatellun henkilön nimen jälkeen syntymävuosi ja -paikka, Amerikkaan tulovuosi, tai, jos henkilö on syntynyt Amerikassa, tiedot hänen vanhemmistaan. Sitten seuraa haastattelupaikkakunta ja -vuosi. Viimeisenä on henkilöstä sanakirjassa käytetty lyhenne. Jos lyhennettä ei ole, kyseiseltä henkilöltä ei ole esimerkkiä. Kaikista haastatelluista ei ollut käytettävissä täydellisiä henkilötietoja.

The list below includes the following information: the informant's name, date, and place of birth, year of arrival in North America (if the person was born in North America we have noted the relevant data on his/her parents); the place and date of the interview; the abbreviated version of the informant's name used in the dictionary. If no abbreviation is included, none of the informant's utterances were used as examples here. Complete personal data on all of the informants was not available.

- Aalto, Emil. 1883. Laitila. 1923. Sudbury Ont. 1965. EmAa.
- Aalto, Johanna o.s. Linden. 1900. Juupajoki. 1923. Thunder Bay Ont. 1975.
- Aho, Frank. 1884. Hietaniemi (Ruotsi). 1905. Two Harbors Minn. 1965. FrAh.
- Ahola, Eino. 1905. Säkkijärvi. 1924. Nolalu Ont. 1975. EiAh.
- Albrecht, Ester o.s. Kaukosalo. 1905. Ylistaro. 1930. Thunder Bay Ont. 1980. EsAl.
- Alder (ent. Leppänen), Amanda, o.s. Ulvi. 1876. Lapua. 1911. Sudbury Ontario. 1965. AmAl.
- Anderson, Emelia. 1875. Ylistaro. 1900. Virginia Minn. 1965. EmAn.
- Anderson, Leonard. 1886. Tromssa (Norja). 1890. Aurora Minn. 1965. LeAn.
- Antila, Fanni o.s. Leppihalme. 1898. Hongonjoki. 1923. Thunder Bay Ont. 1980. FaAn.
- Antonson (ent. Suutari), John. 1904. Koivisto. 1939. Atlantti (laivassa). 1967. JoAn.
- Aro, E. Vihtori. 1902. Eveleth Minn. Vanht Erik Aro (ent. Kiviario) s. Lapualla ja Maria Sipilä s. Sievissä. Zim Minn. 1975. ViAr.
- Autio, Pekka. 1890. Kiuruvesi. 1909. Tapiola (Elo) Mich. 1965. PeAu.
- Auvinen, Impi. 1890. Konginkangas. 1912. Iron River Mich. 1964. ImAu.
- Auvinen, Väinö. 1887. Jyväskylä. 1910. Iron River Mich. 1964. VäAu.
- Backman, Verner. 1895. Taivalkoski. 1912. Clatskanie Ore. 1980. VeBa.
- Baier, Amelia o.s. Sarppo. 1896. Menahga Minn. Vanht Johan Sarppo s. Iissä ja Valpuri Takkinen s. Pudasjärvellä. Minneapolis Minn. 1975. AmBa.
- Barberg, Lillian. 1904. French Lake. Cokato Minn. 1965. LiBa.
- Bergroth, George. 1892. Tampere. 1909. Fitchburg Mass. 1971. GeBe.
- Bloom, Hilma o.s. Lumijärvi. 1895. Sebeke Minn. Vanht Jakob Lumijärvi s. Tervolassa ja Anna Ruokangas s. Taivalkoskella. Sebeke Minn. 1975.
- Bloom, John (Jussi). 1897. Sebeke Minn. Vanht Jakob Lumijärvi s. Tervolassa ja Anna Ruokangas s. Taivalkoskella. Sebeke Minn. 1965, 1975. JoBl.
- Brokaw, Sally o.s. Koskela. 1900. Hancock Mich. Isä s. Oulussa ja äiti Ylistarossa. Ann Arbor Mich. 1964. SaBr.
- Brännström, Aksel. 1882. Ylitornio (Ruotsi).

1903. Laurium Mich. 1965.
- Bäckman, Ilmi o.s. Larva. 1892. Kälviä. 1905. Toivola Minn. 1975. IIBä.
- Culwear, Annu. 1901. Oulunsalo. 1904. Suomi Minn. 1965. AnCu.
- Esko, Esteri o.s. Kauppi. 1915. Astoria Ore. Vanht Kalle Kauppi s. Haukiputaalla ja Anna Raappana s. Haukiputaalla. Astoria Ore. 1980.
- Eskola, Hilda. 1885. Iitti. Copper Cliff Ont. 1965. HiEs.
- Eskuri, John (Hannes). 1893. Niantic Conn. Vanht Johan Eskuri s. Oulussa ja Anna Eskuri s. Oulussa. Detroit Mich. 1964. JoEs.
- Eskuri, Minna o.s. Puutio. 1893. Astoria Oregon. Vanht Johan Puutio s. Lohtajalla ja äiti s. Kälviällä. Detroit Mich. 1964. MiEs.
- Fallström, Eeva o.s. Antturiiku (oik.Kinnunen). 1893. Lohtaja. 1913. Ann Arbor Mich. 1964. EeFa.
- Filpus, Elma o.s. Eskelinen. 1894. Maaninka. 1911. Suomi Minn. 1965.
- Filpus, Valter. 1895. Simo. 1913. Suomi Minn. 1965. VaFi.
- Frommi, Selma o.s. Latvala. 1886. Toholampi. 1904. Buhl Minn. 1965. SeFr.
- Gaultney, Pirkko o.s. Hill. 1937. Isabella Minn. Vanht Victor Hill (ent. Kannisto) s. Karviassa ja Hilda Airola s. Karviassa. Minneapolis Minn. 1975. PiGa.
- Haapajoki, Juho. 1885. Ähtäri. 1907. Kingston Minn. 1965.
- Haapajoki, Reino. 1914. Winton Minn. Vanht isä s. Ähtärissä ja äiti s. Kangasniemellä. Kingston Minn. 1965.
- Haapala, Aina (Ina) o.s. Herronen. 1907. Ashtabula Ohio. Vanht Kalle Herronen s. Kälviällä ja Katri Tumperi s. Isossakyrössä. Ashtabula Ohio. 1980. AiHa.
- Hackaray (Hakkarainen), Juho. 1900. Kinnula. 1923. White Rock B.C. 1980. JuHa.
- Hahnsson, Hilja o.s. Palmroos. 1889. Helsinki. 1910. Brooklyn N.Y. 1975. HiHah.
- Haka (ent. Haanpää), Fiina o.s. Kahilus. 1876. Ylistaro. 1902. Sycamore Ill. 1965. FiHa.
- Hakala, Hilma o.s. Kukko (?). 1883. Kalajoki. 1902. Virginia Minn. 1965. HiHak.
- Hakala, Olga o.s. Tauriainen. 1894. Tapiola Mich. Vanht s. Puolangalla. Tapiola (Askele) Mich. 1965. OiHa.
- Hakala, Toivo. 1911. De Kalb Ill. Isä s. Seinäjoella. De Kalb Ill. 1965.
- Hakamäki, Frans. 1895. Siikainen. 1924. Nollalu Ont. 1980.
- Hakamäki, Vieno o.s. Ojala. 1911. "Lipstöön" township Ont. Vanht Kalle Ojala s. Karijoella ja Hilma Prännimäki s. Kuortaneella. Nollalu Ont. 1980. ViHa.
- Hakkarainen, Esteri o.s. Nikula. 1901. Kemi. 1903. Finland Minn. 1975. EsHa.
- Hakula, Aksel. 1887. Mynämäki. 1914. Wanup Ont. 1965. AkHa.
- Hakula, Alina o.s. Räihä. 1894. Imatra. 1913. Wanup Ont. 1965. AlHa.
- Halmetoja, Eemil. 1879. Nivala. 1902. Palo (Aurora) Minn. 1965. EeHa.
- Halminen, Elli o.s. Nyman. 1901. Tl. Lappi. 1924. Thunder Bay Ont. 1975. ElHa.
- Hanka, Iida o.s. Sarppo. 1894. Menahga Minn. Vanht Johan Sarppo s. Iissä ja Valpuri Takkinen s. Pudasjärvellä. Minneapolis Minn. 1975.
- Harju, Aukusti. 1888. Lapua. 1909. Sudbury Ont. 1965.
- Harty (ent. Hartikainen), Hilma o.s. Panula. 1896. Karvia. 1910. Thunder Bay Ont. 1975. HiHa.
- Hauta, Sanna-Maija o.s. Hautamäki. 1878. Kauhava. 1927. Wanup Ont. 1965. SMHa.
- Hauta, Vili. 1892. Kauhava. 1927. Wanup Ont. 1965. ViHa.
- Heikkilä, Gabriel. 1884. Alahärmä. 1903. Fairport Harbor Ohio. 1965. GaHe.
- Heikkilä, Jacob. 1879. Ylistaro. 1887. Ashtabula Ohio. 1965. JaHe.
- Heikkilä, Matti. 1887. Ylistaro. 1910. Whitefish Ont. 1965. MaHe.
- Heikkilä, Soffi o.s. Juuti. 1891. Isokyrö. 1910. Fairport Harbor Ohio. 1965.
- Heikkinen, Antti. 1884. Suomussalmi. 1888. Tapiola (Askele) Mich. 1965. AnHe.
- Heikkinen, Selma o.s. Saari. 1884. Pudasjärvi. Tapiola (Askele) Mich. 1965. SeHe.
- Heiskari (Hayskar), Arttu (Arthur). 1885. Raahen. 1900. Waukegan Ill. 1965.
- Hendrickson, Ida o.s. Hentilä. 1892. New York Mills Minn. Vanht Henry Hentilä s. Siikajoella ja Hilda Niskakangas s. Rautiossa. New York Mills Minn. 1975. IdHe.
- Henrickson (ent. Paakkari), Amanda. 1890. Matarenki (Ruotsi). 1907. Mäkinen (Eveleth) Minn. 1965. AmHe.
- Henrikson, Anna o.s. Kukkonen. 1893. Muhos. 1904. Cloquet Minn. 1980.

- Hentilä, Eino. 1900. Heinola Minn. Vanht Matti Hentilä s. Revonlahdella ja Santra Hyryn kangas s. Paavolassa. Heinola Minn. 1975.
- Hentilä, Jennie o.s. Hemminki. 1911. Heinola Minn. Vanht Kusti Hemminki s. Kauhaval-
la ja Ruusa Virkkala s. Toholammilla. Hei-
nola Minn. 1975.
- Herrala, Kalle (Charles). 1887. Pihtipudas.
1906. Tapiola Mich. 1965. KaHe.
- Hietala, Iisakki (Isaac). 1884. Ylistaro. 1902.
Copper Cliff Ont. 1965. IiHi.
- Hietämäki (myöh. Sandhill), Kalle (Charles).
1883. Kauhava. 1890. Fairport Harbor Ohio.
1965. KaHi.
- Hietikko, Niilo. 1895. Seinäjoki. 1910. Ashta-
bula Ohio. 1965. NiHi.
- Hietikko, Veikko. 1920. De Kalb Ill. Isä s. Teu-
valla. De Kalb Ill. 1965. VeHi.
- Hiivala, Adolf. 1894. Ylä-Michigan. Vanht
Jaakoppi Hiivala ja Iita. Minneapolis Minn.
1975. AdHi.
- Hill (ent. Toivakka), Albin. 1893. Kangasniemi.
1913. Grayland Wash. 1980. AIHi.
- Hill, Hilja o.s. Kaija. 1902. Kaukola. 1921.
Grayland Wash. 1980. HiHil.
- Hill (aik. Kirkkomäki), Mari o.s. Hokkanen.
1882. Karstula. 1912. Ashtabula Ohio. 1965.
MaHi.
- Hilli, Hilma. 1891. Lohtaja. 1929. Painesville
Ohio. 1965. HiHi.
- Hilli (ent. Heinämäki), Mikko. 1883. Petäjäve-
si. 1905. Painesville Ohio. 1965. MiHi.
- Hilli, Ruusa o.s. Autio (Jänkä). 1890. Perho.
1909. Ann Arbor Mich. 1964. RuHi.
- Hiltunen, Jaakko. 1880. Sotkamo. 1906.
Menahga Minn. 1975. JaHi.
- Himes, Esther o.s. Hakkola. 1917. Eben Junc-
tion Mich. Isä s. Kurikassa ja äiti s. Kau-
havalla. Ann Arbor Mich. 1964. EsHi.
- Hokkanen, Severiina (Sera) o.s. Heinonen.
1887. Ol. Pyhäjärvi. 1907. Cokato Minn.
1965. SeHo.
- Holm, Annie o.s. Kivimäki. 1899. Juoksenki
(Ruotsi). 1920. Esko Minn. 1980. AnHol.
- Holm, Antti. 1892. Tuusniemi. 1909. Detroit
Mich. 1964. AnHo.
- Holminen, Ellen o.s. Valkama. 1894. Lavia.
1921. Thunder Bay Ont. 1980. EIHo.
- Honkala, Matti. 1884. Isokyrö. 1895. Paines-
ville Ohio. 1965. MaHo.
- Huhta, Meeri (Mari) o.s. Hautämäki. 1884.
Kauhajoki. 1907. Copper Cliff Ont. 1965.
MeHu.
- Huhtala, Senja o.s. Peräsalo. 1908. New Fin-
land Sask. Vanht Jussi Peräsalo s. Kauha-
valla ja Amalia Suokko s. Kauhavalla. New
Finland Sask. 1980.
- Huhtala, Valter. 1905. New Finland Sask.
Vanht Jaakko Huhtala s. Ylistarossa ja San-
na Kivikangas s. Kauhavalla. New Finland
Sask. 1980. VaHu.
- Huikko, Juho. 1881. Tammela. Vuodet 1906—
08 Wisconsinissa ja Michiganissa. Tamme-
la. 1960. JuHu.
- Hull, Ellen o.s. Juhola. 1933. Suomi Ont. Hel-
sinki. 1988. EIHu.
- Hunnakko, Meimi o.s. Nummikoski. 1910. Port
Arthur Ont. Vanht Johan Nummikoski s.
Kauhajoella ja Lydia Nurmi s. Kauhajoel-
la. Lappi Ont. 1980.
- Hunnakko, Valte. 1906. Jalasjärvi. 1929. Lap-
pi Ont. 1980. VaHun.
- Hummasti, Irma o.s. Konttas. 1911. Hoquiam
Wash. Vanht Jaakko Konttas s. Isossakyrös-
sä ja Maria Hietala s. Isossakyrössä. Sven-
sen Ore. 1980. IrHu.
- Huntus, Eino. 1906. Naselle Wash. Vanht Matti
Huntus s. Kaustisella ja Matilda Lindström
s. Kivennavalla. Naselle Wash. 1980.
- Huovinen, Kaarlo. 1900 Himanka. 1923. Van-
couver B.C. 1980. KaHu.
- Huttula (aik. Raistakka), Hilja o.s. Olson. 1907.
Astoria Ore. Vanht Lassi Kaukuo (myöh.
Olson) s. Taivalkoskella ja Markakreeta
Manninen s. Taivalkoskella. Naselle Wash.
1980.
- Huttula, Matti. 1909. Naselle Wash. Vanht Ju-
han Huttula s. Simossa ja Maria Pollarikos-
ki. Naselle Wash. 1980. MaHu.
- Huttunen, Klaara o.s. Raittila. 1878. Teuva.
1899. De Kalb Ill. 1965. KIHu.
- Hyry, Amanda o.s. Pilto. 1875. Kajaanin pitä-
jä. 1901. Palo (Aurora) Minn. 1965. AmHy.
- Hyväri (ent. Hyvärinen), Heikki. 1904. Lawton
Pohjois-Dakota. Vanht Matti Hyvärinen s.
Kemissä ja Emma Rapakko s. Kemissä. Clo-
quet Minn. 1980. HeHy.
- Hyväri (ent. Hyvärinen), Lilian o.s. Saukko.
1905. Esko Minn. Vanht isä s. Kalajoella,
äiti Leskijärvellä. Cloquet Minn. 1980.
- Hyypiö, Akseli Pekka. 1885. Calumet Mich.
Vanht Johan Hyypiö s. Kemijärvellä ja Kris-
tiina Sieppi s. Muoniossa. Tapiola Mich.
1965. PeHy.

- Hyypiö, Iida. 1888. Suomussalmi. 1909. Tapiola Mich. 1965. IiHy.
- Hyypiö, Juhani (Jani). 1892. Tapiola Mich. Vanht Johan Hyypiö s. Kemijärvellä ja Kristiina Sieppi s. Muoniossa. Tapiola Mich. 1965. JuHy.
- Hyypiö, Olga o.s. Peterson. 1894. Hancock Mich. Vanht Topias Peterson (aik. Rodionov) s. Uhtualla ja Anna Savela s. Haapa vedellä. Tapiola Mich. 1965. OIHy.
- Häkkiä, Matti. 1888. Oulainen. 1910. Toivola Mich. 1965. MaHä.
- Hämäläinen, Jussi. 1897. Pälkäne. 1927. Vancouver B.C. 1980. JuHä.
- Hänninen, Vikki. 1887. Äänekoski. 1906. Sudbury Ont. 1965. ViHä.
- Höyhty, Jani (John). 1884. Ii. 1903. Menahga Minn. 1965. JaHö.
- Ikävalko (virall. Mäki), Jussi. 1886. Jääski. 1913. Copper Cliff Ont. 1965. JuIk.
- Ilkka, Jussi. 1888. Lapua. 1907. Lake Worth Fla. 1966. JuIl.
- Ilkka, Olga o.s. Komulainen. 1907. Sotkamo. Lake Worth Fla. 1966. OIIL.
- Ittner, Frances o.s. Hakkola. 1914. Eben Junction Mich. Isä s. Kurikassa ja äiti s. Kauhavalla. Midland Mich. 1964. FrIt.
- Jaakola, Väinö. 1915. Kalajoki. 1952. Astoria Ore. 1980. VäJa.
- Jacobson, Albert. 1912. Nolalu Ont. Vanht Edward Jacobson s. Nolalussa Ont. ja Lyyti Vuorela s. Ähtärissä. Thunder Bay Ont. 1980. AIJa.
- Jacobson (ent. Hihnala), Jack. 1901. Vancouver B.C. Vanht Mikko Hihnala s. Himangalla ja Eeva Maria Annanolli s. Himangalla. Vancouver B.C. 1980. JaJa.
- Jacobson, Pekka. 1889. Menahga Minn. Isä Kristian Arvola s. Sodankylässä. Menahga Minn. 1965.
- Jakola, Toini o.s. Savolainen. 1926. Jaakkima. 1951. Sudbury Ont. 1971. ToJa.
- Janson (aik. Kukko), Aukusti. 1880. Kalajoki. 1902. Virginia Minn. 1965.
- Janson (Johnson), Kalle (Charles). 1906. Esko Minn. Vanht Matti Janson s. Kalajoella ja Emelia Kinnunen s. Kemijärvellä. Esko Minn. 1980. KaJa.
- Jensen, Inkeri o.s. Väänänen. 1915. Ely Minn. Vanht Otto Vilhelm Väänänen s. Iisalmissa ja Lempi Katri Helander s. Eräjärvellä. St. Paul Minn. 1975.
- Johnson, Sofia o.s. Ylikopsa. 1891. Raahe. 1906. Cromwell Minn. 1980.
- Johnson (ent. Kuukas), Sofia (Sophie) o.s. Särkelä. 1878. Kuusamo. 1881. Sebeka Minn. 1965. SoJo.
- Joki, Amanda o.s. Laakso. 1888. Tl. Lappi. Menahga Minn. 1975. AmJo.
- Jokinen, Kalle. 1890. Humppila. 1912. Whitefish Ont. 1965. KaJo.
- Jolma, Ray. 1914. Clatskanie, Oreg. Vanht Jakob Jolma s. Beaver Districtissä ja Tyne Pääatalo s. Hailuodossa. Clatskanie Ore. 1980.
- Jungaro, Jakob Eliel. 1901. Jepua. 1923. Vancouver B.C. 1980.
- Jungaro (ent. Sjövik), Kaarina o.s. Siitari. 1901. 1902. Isä Taavetti Siitari s. Kuopiossa. Vancouver B.C. 1980.
- Junnila, Hilja o.s. Sundvall. 1890. Kustavi. 1907. Fairport Harbor Ohio. 1980. HiJu.
- Junnila, Maria → Laakso, Maria. MaJu.
- Juntunen, Edvin. 1889. Suomussalmi. 1911. Suomi Minn 1965. EdJu.
- Juntunen, Kaarlo. 1891. Hyrynsalmi. Lake Worth Fla. KaJu.
- Juntunen, Miina o.s. Heikkinen. 1895. Suomussalmi. 1905. Suomi Minn. 1965.
- Juntunen, Mildrid o.s. Sunnerberg. 1920. Esko Minn. Vanht Jan Erik Sunnerberg s. Duluthissa Minn. ja Fanni Karlsson s. Harnyssa Minn. Esko Minn. 1980.
- Juntunen, Raymond. 1920. Esko Minn. Vanht Edvard Juntunen s. Eskossa Minn. ja Ester Sjöblad s. Superiorissa Wisc. Esko Minn. 1980. RaJu.
- Järvi, Iida o.s. Mäkelä. 1888. Teuva. 1910. De Kalb Ill. 1965. IiJä.
- Järvi (aik. Sikojärvi), Kustaa. 1891. Pirkkala. 1913. Two Harbors Minn. 1965.
- Järvi, Lempi o.s. Tuuri. 1894. Laihia. 1913. Virginia Minn. 1965. LeJä.
- Järvi (aik. Järviluoma), Maija (Meeri) o.s. Sippola. 1906. Ishpeming Mich. Vanht Juho Sippola s. Kuortaneella ja Hanna Rintamäki s. Kuortanella. Whitewood Sask. 1980. MaSi.
- Järvi, Soffi o.s. Kallijärvi. 1894. Ylitornio (Ruotsi). 1914. Two Harbors Minn. 1965.
- Järvinen, Vihtori. 1889. Kangasala 1909—14. Kuparisaari Mich. Tampere. 1963. ViJä.
- Kalervo, Tyyni o.s. Hyryläinen. 1900. Haukipudas. 1923. Bronx N.Y. 1975. TyKa.

- Kallonen, Jouni. 1933. Koivisto. Sudbury Ont. 1971. JoKa.
- Kallunki, Katriina o.s. Pitkänen. 1882. Kuusamo. 1898. Tapiola Mich. 1965. KaKa.
- Kananen, Tyyne o.s. Lehtimäki. 1888. Ol. Pyhäjärvi. 1909. Toivola Mich. 1965.
- Kangas, Frank. 1884. Sievi. 1902. Calumet Mich. 1965. FrKa.
- Kangas, Ida (Lita) o.s. Laurila. 1885. Evijärvi. 1908. Virginia Minn. 1965. IdKa.
- Kangas (aik. Niittykangas), Jaakko (Jack). 1879. Lappajärvi. 1899. Virginia Minn. 1965. JaKan.
- Kangas, Meimi o.s. Pukkila. 1904. Annandale Minn. Vanht Jakob Pukkila s. Kauhajoella ja Olga Mattila s. Karijoella. Minneapolis Minn. 1975.
- Kangas, William. 1902. Lapua. Puolivuotiaana USA:han. Vanht Jakob Kangasniemi s. Kauhavalla ja Hilma Keskikangas s. Lapualla. Minneapolis Minn. 1975. WiKa.
- Kanto, Olga. 1890. Kemin mlk. 1910. Minneapolis Minn. 1975. OIKa.
- Kantola, Hanna (Johanna) o.s. Norrbäck. 1894. Kuortane. 1912. Thunder Bay Ont. 1980. HaKa.
- Karanko, Kustaa. 1889. Turku. 1910. Pohjanmeri (laiva). 1967. KuKa.
- Karanko, Lydia o.s. Mäentausta. 1893. Ikaalinen. 1914. Pohjanmeri (laiva). 1967. LyKa.
- Karsikas, Arvid. 1891. Raahe. 1913. Ashtabula Ohio. 1965.
- Kartiala, Tauno. Haastattelupaikka Los Angeles Kalif. 1964. TaKa.
- Katainen, Minda o.s. Ekman. 1892. Kurkijoki. 1912. Webster's Corner B.C. 1980.
- Kauppi, Sofia (Soffi) o.s. Tervonen. 1901. Patitjoki. 1930. White Rock B.C. 1980.
- Kauppi, Toivo. 1906. Tyrvää. 1930. White Rock B.C. 1980. ToKa.
- Kauppi, Yrjö. 1911. Astoria Oregon. Vanht Kalle Kauppi s. Haukiputaalla ja Anna Raappana t. Oravainen s. Haukiputaalla. Astoria Oregon. 1980.
- Kauppila, Jaako Kristonpoika. 1871. Simo. 1895. Calumet Mich. 1965. JaKa.
- Kauppila, Ulrika o.s. Luomala. 1883. Teuva. 1907. Aurora Minn. 1965. UIKa.
- Kauppila, Vihtori. 1888. Teuva. 1910. De Kalb Ill. 1965. ViKa.
- Kauppinen, Aino o.s. Tiilikainen. 1890. Viita-
- saari. 1910. Whitefish Ont. 1965.
- Kellgren, Mimmi (Vilhelmiina) o.s. Laurinmäki. 1890. Pihlajavesi. 1922. Brooklyn N.Y. 1975. MiKe.
- Kempainen, Matti. 1885. Suomussalmi. 1905. Laurium Mich. 1965. MaKe.
- Kentala, Olga o.s. Säkkinen. 1903. Pudasjärvi. 1906. Astoria Ore. 1980.
- Kentala, Väinö. 1905. Naselle Wash. (Suomessa 1910—25). Vanht Aaprami Kentala ja Amalia Virkkala s. Kaustisella. Astoria Ore. 1980. VäKe.
- Kerttu, Elisabet o.s. Hiltunen. 1874. Puolanka. 1906. Palo (Aurora) Minn. 1965.
- Keränen, Väinö. 1890. Oulu. 1912. Whitefish Ont. 1965.
- Kiilakoski, Jussi. 1886. Raahe. 1909. Menanga Minn. 1965. JuKi.
- Kiima, Seija o.s. Makkonen. 1936. Sääminki. 1962. Sudbury Ont. 1971. SeKi.
- Kilbo, Esteri o.s. Pantsari. 1909. Sebeka Minn. Vanht Benjamin Pantsari s. Turtolassa ja Edla Lahti s. Pellossa. Sebeka Minn. 1975. EsKi.
- Killinen, John (Jani) Lauri. 1908. Fairport Harbor Ohio. Vanht Matti Killinen s. Ylistarossa ja Erika Ritari s. Vähässäkyrössä. Fairport Harbor Ohio. 1980.
- Kinnunen, Emil. 1887. Viitasaari. Noin 1906. Ashtabula Ohio. 1965. EmKi.
- Kivelä, Jaakko. Kurikka. 1927. Atlantti (laiva). 1967. JaKi.
- Kivi, Helka o.s. Vikeväkorva. 1936. Inari. 1968. Sudbury Ont. 1971. HeKi.
- Kivi, Ilkka. 1960. Tampere. 1968. Sudbury Ont. 1971. IIKi.
- Kivi, Rauno 1963. Inari. 1968. Sudbury Ont. 1971. RaKi.
- Kiviharju, Arvo. 1899. Isojoki. 1911. White-wood Sask. 1980. ArKi.
- Kiviharju, Tyyne o.s. Jansson. 1904. New Finland Sask. Vanht Oskari Jansson s. Isollajoella ja Elina s. Kauhavalla. Whitewood Sask. 1980.
- Knuuttila, Alli o.s. Salo. 1918. New Finland Sask. Vanht Aaro Salo s. Laihiilla ja Jenni Hemminki s. B.C.:ssä. New Finland Sask. 1980. AIKn.
- Knuuttila, Arttu. 1909. New Finland Sask. Vanht Kaappoo Knuuttila s. Härmässä ja Liisa Kosola s. Kauhavalla. New Finland Sask. 1980.

- Knuuttila, Kalle (Charles). 1911. New Finland Sask. Vanht. Kaappoo Knuuttila s. Härmässä ja Liisa Kosola s. Kauhavalla. New Finland Sask. 1980. KaKn.
- Koivisto, Elina o.s. Mettälä. 1883. Kauhajoki. 1906. Esko Minn. 1965. ElKo.
- Koivu, Anna o.s. Hyvärinen. 1888. Helsinki. 1903. Intola Ont. 1975. AnKo.
- Koivu, Nelmi o.s. Nukala. 1920. Alanko Minn. Vanht Nils Nukala s. Härmässä ja Hilta Pihlaja s. Isollajoella. Cook Minn. 1975.
- Kolehmainen, Astrid o.s. Petrell. 1913. Brimston Minn. Vanht Edvin Petrell s. Tyrväässä ja ja Olga Bergström s. Siipyysä. Tiffin Ohio. 1980.
- Kolehmainen, John. 1910. Conneaut Ohio. Vanht Matti Kolehmainen s. Viitasaarella ja Julia Tuomisto s. Soinessa. Tiffin Ohio. 1980.
- Kommes, Arvid. 1904. Toivola Mich. Isä Norjan suomalainen, äiti s. Virroilla. Toivola Mich. 1965. ArKo.
- Komula, Edward. 1888. Sotkamo. 1902. Chassel Mich. 1965. EdKo.
- Kopsala, Kalle (Charles). 1893. Cokato Minn. Vanht. s. Toholammilla. Cokato Minn. 1965. KaKo.
- Korpi (ent. Korpela), Eeli. 1894. Pöytyä. 1913. Menahga Minn. 1965. EeKo.
- Korpi, Laura. o.s. Lindqvist (myöh. Linde). 1912. Aberdeen Wash. Vanht Nestori Lindqvist s. Tuusulassa ja Edla Virta s. Pihlajavedellä. Aberdeen Wash. 1980. LaKo.
- Korpi, Urho. 1908. Aberdeen Wash. Vanht Jan Korpi (aik. Muuraiskorpi) s. Isollajoella ja Anna Keinänen s. Muhoksella. Aberdeen Wash. 1980. UrKo.
- Korte, Emmi o.s. Jutila. 1902. Alavieska. 1929. Lappi Ont. EmKo.
- Korte (aik. Kangaskorte), Jaako. 1899. Ylivieska. 1926. Lappi Ont. 1980. JaKo.
- Korvela, Alfred. 1889. Kannus. 1911. New York Mills Minn. 1975. AlKo.
- Koski, Martti. 1890. Kiikoinen. 1909. Sebeka Minn. 1965. MaKo.
- Koski (aik. Kalliokoski), Matti. 1881. Pulkki-la. 1900. Cokato Minn. 1965. MaKos.
- Koski (ent. Ylikoski), Villiam. 1882. Ylitornio. 1901. Chassel Mich. 1965.
- Koutonen, Paavo. 1927. Kannus. 1937. Fitchburg Mass. 1971. PaKo.
- Kuitula (ent. Annala), August. 1897. Lapua. 1927. Vancouver B.C. 1980. AuKu.
- Kujala, John (Johan). 1888. Ylistaro. 1907. Ypsilanti Mich. 1964. JoKu.
- Kulmala, Aino o.s. Flankkumäki. 1895. Nurmo. 1927. Thunder Bay Ont. 1980. AiKu.
- Kumma, Matti. 1887. Pudasjärvi. 1910. Menahga Minn. 1965. MaKu.
- Kumpu, Elina. 1904. Ilmajoki. 1930. Wanup Ont. 1965.
- Kumpu (ent. Kumpulainen), Vilho. 1897. Kiuruvesi. 1923. Wanup Ont. 1965. ViKum.
- Kumpula (ent. Kumpulainen), Meeri (Maria) o.s. Räsänen. 1906. Tuusniemi. 1927. Thunder Bay Ont. 1975. MeKu.
- Kumpula, William. 1880. Kiuruvesi. 1902. Covington Mich. 1965. WiKu.
- Kuula, Kusti. 1899. Nurmo. 1904. Beaver Lake Ont. 1965. KuKu.
- Kuula, Maria (Maija) o.s. Luhtala t. Harju. 1875. Nurmo. 1902. Beaver Lake (Worthington) Ont. 1965.
- Kuusisto, Hilma o.s. Kujanpää. 1888. Jalasjärvi. 1908. De Kalb Ill. 1965. HiKu.
- Kuusisto, Viljami. 1879. Ylistaro. 1900. De Kalb Ill. 1965. ViKu.
- Kuutti, Samuel. 1888. Kauhajoki. 1904. Eveleth Minn. 1965. SaKu.
- Kylander, Martta o.s. Henrikson. 1899. Kotka. 1910. Thunder Bay Ont. 1975.
- Kyrölä, Kustaa. 1877. Ii. 1897. Sebeka Minn. 1965. KuKy.
- Käki, Väinö. 1914. Port Arthur Ont. Vanht Antti Käki s. Viipurissa, äiti s. Parikkalassa. Lappi, Thunder Bay Ont. 1980. VäKä.
- Kärnä, Aina o.s. Niemi. 1904. Houghton Etelä-Dakota. Vanht Oskari Niemi s. Alajärvellä ja Alma Kyrönlahti s. Alajärvellä. Cook Minnesota. 1975. AiKä.
- Kärnä, Kaarlo. 1923. Astoria Oregon. Vanht Jaako Kärnä s. Muhoksella ja Lyyti Keränen s. Muhoksella. Astoria Ore. 1980. KaKä.
- Laahenen, Emma o.s. Huhtakangas. 1882. Ulava. 1902. Ashtabula Ohio. 1965. EmLa.
- Laakso, Lauri. 1899. Padasjoki. Thunder Bay Ont. 1980. LaLa.
- Laakso, Maria o.s. Junnila. 1912. New Finland Sask. Vanht Edvard Junnila ja Anna Wikström. New Finland Sask. 1980. MaJu.
- Laakso, Yrjö (Georg). 1913. New Finland Sask. Vanht Eemeli Laakso s. Kauhajoella ja Helinä Vuorte s. Turussa. New Finland Sask.

1980. YrLa.
- Lahti, Aate. 1900. Karstula. 1922. White Rock B.C. 1980. AaLa.
- Lahti, Felix. 1894. Alahärmä. 1926. Copper Cliff Ont. 1965. FeLa.
- Lahti, Gabriel I. Kaappoo. 1875. Jalasjärvi. 1893. Painesville Ohio. 1965. GaLa.
- Lahti, Jenni o.s. Huttula. 1887. Simo. 1907. Mäkinen (Eveleth) Minn. 1965. JeLa.
- Lahti, Liisa o.s. Präst. 1898. Oravainen. 1929. Copper Cliff Ont. 1965. LiLa.
- Lahti, Siinto. 1906. Port Arthur Ont. Vanht Vihtori Lahti (ent. Pullola) s. Isollajoella ja äiti s. Hongonjoella. Thunder Bay Ont. 1980. SiLa.
- Lahtinen, Antti. 1879. Iitti. 1910. Wanup Ont. 1965. AnLa.
- Laine, Alpo. 1920. Reedley Kalif. Vanht Gustaf Laine s. Uudessakaupungissa ja Sanna Haarus s. Suomessa. Reedley Kalif. 1980. Allai.
- Laine, Hulda o.s. Sikkilä. 1878. Alajärvi. 1898. Buhl Minn. 1965. HuLa.
- Laine, Viljam. 1909. New Finland Sask. Vanht Antti Laine ja Iita Halden molemmat s. Uudenmaan läänissä. New Finland Sask. 1980. ViLa.
- Laitila, Hilja o.s. Lehtonen. 1892. Saarijärvi. 1914. Wanup Ont. 1965.
- Lake (aik. Kivelä), Manu. 1877. Kuru. 1901. Palo (Aurora) Minn. 1965.
- Lammi, Helli o.s. Tallgren. 1929. Teuva. 1947. Fitchburg Mass. 1971. HeLa.
- Lammi, Martta o.s. Kankaanpää. 1897. Kauha-va. 1917. Fitchburg Mass. 1971. MaLa.
- Lampainen, Allan. 1929. Port Arthur Ont. Vanht Jalmari Lampinen s. Puumalassa ja Sanni Viitanen s. Ruovedellä. Thunder Bay Ont. 1980. ALLam.
- Lampi (ent. Sankilampi), Antti (Andrew). 1884. Kuusamo. 1905. Astoria Oregon. 1980.
- Lampi (aik. Holmroos), Lempi o.s. Laine. 1907. Mynämäki. 1913. Cloquet Minn. 1980.
- Lampi, Uno. 1894. Pomarkku. 1914. Cloquet Minn. 1980. UuLa.
- Lampinen, Elina Bertta o.s. Mesmanni (myöh. Niininen). 1874. Ruovesi. 1910. Waukegan Ill. 1965. EILa.
- Lassila, Alfred. 1892. Hancock Mich. Vanht Toholammilta. Hancock Mich. 1964. AllA.
- Leeman, David. 1913. Troy New Hampshire. Vanht Wilhelm Leeman (ent. Liimatainen) s. Kivijärvellä ja Aino Salmela s. Tampe-reella. Reedley Kalif. 1980. DaLe.
- Lehtimäki, Emmi o.s. Luoma. 1890. Alahärmä. 1902. Waukegan Ill. 1965. EmLe.
- Lehtimäki, Jani. 1886. Korttesjärvi. 1905. Wau-kegan Ill. 1965. JaLe.
- Lehtinen, Anna o.s. Piipponen. 1882. Muuru-vesi. 1908. Virginia Minn. 1965.
- Lehtinen, Viktor. 1892. Karvia. 1912. Thunder Bay Ont. 1980. ViLe.
- Lehtola, Urho. 1893. Kauhajoki. 1912. De Kalb Ill. 1965. UrLe.
- Leinala, Arvi. 1916. Nurmijärvi. 1959. Sudbury Ont. 1971. ArLe.
- Leppinen, Otilia o.s. Saarijärvi. 1892. Alavus. 1913. Astoria Ore. 1980. OtLe.
- Leskinen, Mikko. 1889. Käkisalmi. 1911. Brooklyn N. Y. 1975. MiLe.
- Levänen, Aatami. 1900. Joroinen. 1925. Kami-nistikwia Ont. 1975. AaLe.
- Leväniemi, Charlie. 1888. Lappajärvi. 1900. Zim Minn. 1975. ChLe.
- Leväniemi, Martta o.s. Asikainen 1897. Joroi-nen. 1916. Zim Minn. 1975. MaLe.
- Liikala, Isakki I. Iikka. 1892. Jalasjärvi. 1912. Fairport Harbor Ohio. 1965.
- Lindgren, Lyyli o.s. Wideman. 1891. Keuruu. 1903. Toivola Mich. 1965. LyLi.
- Lintala, Jan. 1900. Ashtabula Ohio. Vanht isä s. Ylistarossa ja äiti s. Laihialla. Ashtabula Ohio. 1965. JaLi.
- Lintala, Lilian (Lyyli) o.s. Hokkanen. 1909. Pylkönmäki. 1915. Ashtabula Ohio. 1965. LiLi.
- Luckhardt, Siiri. 1912. Bessemer Mich. Vanht isä s. Kivijärvellä ja äiti s. Lestijärvellä. Ann Arbor Mich. 1964. SiLu.
- Luoma, Hilma o.s. Sikkilä. 1892. Alajärvi. 1927. Thunder Bay Ont. 1980. HiLu.
- Luoma, Lauri. 1927. Härmänkylä. 1932. Sud-bury Ont. 1971. LaLu.
- Luoma (ent. Sarviluoma), Svante. 1890. Kar-via. Thunder Bay Ont. 1975. SvLu.
- Luopa (ent. Yli-Luopa), Lempi o.s. Kalliomä-ki. 1892. Vähäkyrö. 1910. Beaver Lake (Worthington) Ont. 1965. LeLu.
- Luoto, Nestor. 1891. Nurmijärvi. 1923. Whi-tefish Ont. 1965. NeLu.
- Löijä, Matti. 1888. Kyyjärvi. 1912. Fairport Ohio. 1965. MaLö.
- Manner (ent. Sulonen), Kalle. 1886. Ruovesi. Noin 1910. Minneapolis Minn. 1975. KaMa.

Kustaa Jaakoppi ja Otilia Nyman Conneautin kaupungista. 23. 5. 1980.

Harborin Itäpäätä, edessä Ashtabulanjoki ("Kissajoki"). 12. 6. 1965.

Pertti Virtaranta haastattelee 4-vuotiaana Yhdysvaltoihin tullutta Jani Vallia tämän kotona Painesvillessä. Valok. Lauri Karttunen. 15. 6. 1965.

Sanna ja Kalle Moisio kotinsa keittiössä Fairport Harborissa. 17. 6. 1965.

Vuonna 1978 Ashtabulan kaupunki perusti Sovinto-nimisen puiston suomalaisten siirtolaisten muistoa kunnioittaakseen. 23. 5. 1980.

Amanda Hyry Palon kontrilla sijaitsevan talonsa edessä. Kukan hän halusi ottaa rintaansa, koska on aina ollut kukkien ystävä. 10. 7. 1965.

Kun tämä kuva otettiin 3. 7. 1965 John Bloom eli Pluumin Jussi asui vielä chippeva-intiaanien reservaatissa Pinepointissa, sillä hänen vaimonsa Emma oli intti. Vasemmalla myös toisen polven amerikansuomalainen Pekka Jacobson.

Perti Virtaranta äänittää Kustaa Kyrölää; misis Sanna ei haastattelusta pitänyt. Sebeka. 2. 7. 1965. Valok. Lauri Karttunen.

Lauri Karttunen äänittää rouva Josephine Clarkin intiaanilauluja Pinepoint-nimisessä reservaatissa. 3. 7. 1965.

MINNESOTA

Autioksi jäänyt asuinrakennus "Särkelän paikalla" Sebekan lähellä; se on Sofia Johnsonin lapsuudenkoti. 3. 7. 1965.

Amerikan Uutiset -lehden kirjapaino ja toimitus New York Millsissä eli "Myllykylässä"; edessä lehden pitkäaikainen toimittaja Topi Halonen. 28. 3. 1975.

Duluthin lähellä farmillaan asuva Frank Aho käveli huonosti, mutta kaarallaan hän ajoi tottuneesti. 14. 7. 1965.

Raittiuspuhuja ja Raittiusväen kalenterin toimittaja Heikki Moilanen ja hänen vaimonsa Matilda. Virginia. 11. 7. 1965.

*Suomen varakonsuli Duluthissa, lakimies Douglas G. Virtanen, syntynyt Mäki-
sen kontrilla. 16. 4. 1980.*

Naapurukset Eemil Halmetoja ja Jani Perämäki Palon kontrilla. 10. 7. 1965.

Toisen polven amerikansuomalainen Aina Kärnä, joka kotiinsa Cookin kaupunkiin on koonnut paljon siirtolaisuuteen liittyviä esineitä ja dokumentteja. 31. 3. 1975.

Pertti Virtaranta haastattelee Cokatossa syntynyttä opastaan Charles Kopsalaa Kingstonin kaupungissa. Valok. Lauri Karttunen. 30. 6. 1965.

Toisen polven amerikansuomalaiset Lempi Ylitalo ja Valpuri Pousu Menahgan vanhainkodissa. 31. 3. 1975.

Toisen polven amerikansuomalaiset Arthur ja Hulda Mattie kotonaan Sebekan kaupungissa. 30. 3. 1975.

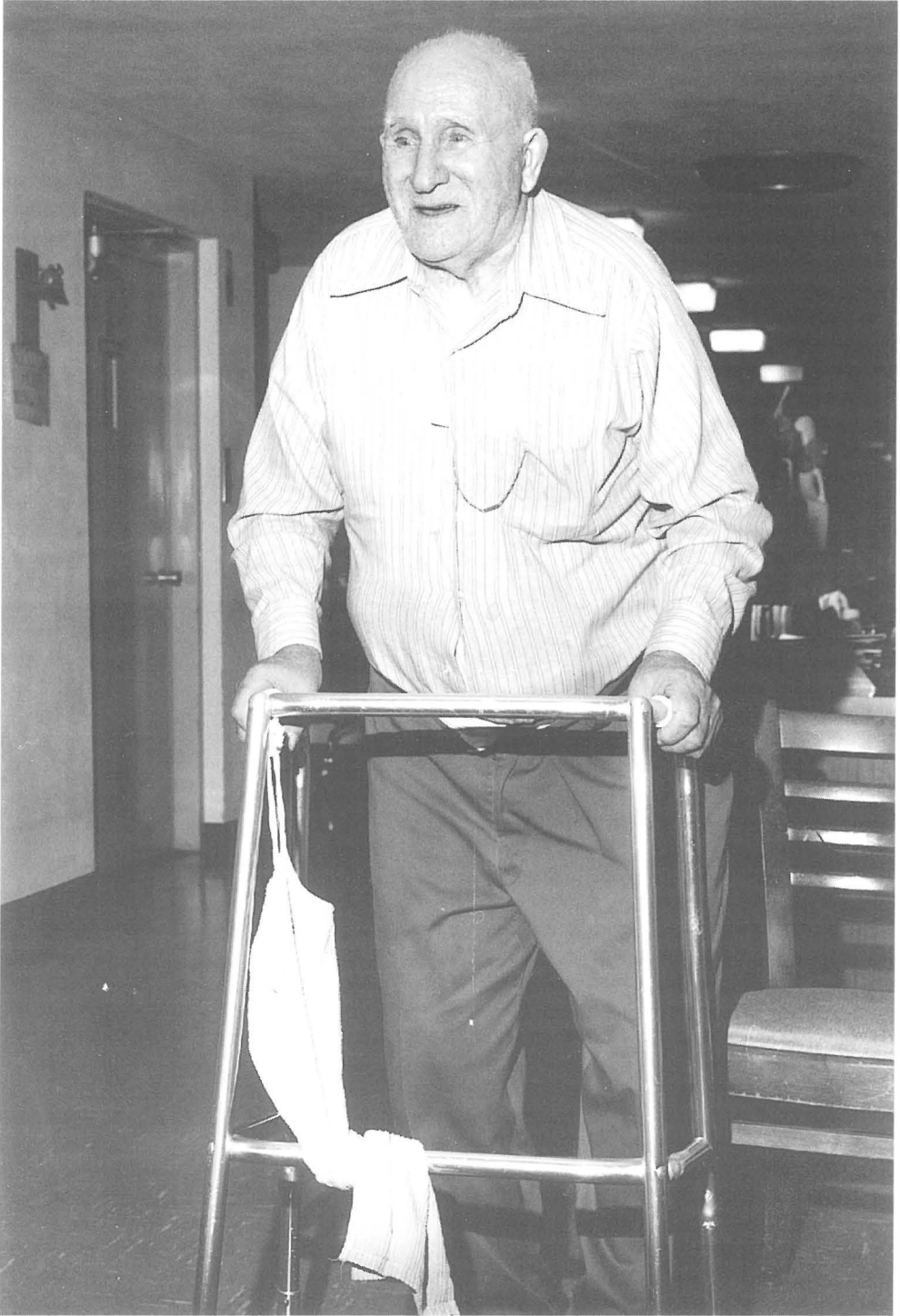
MINNESOTA

Iida ja Jalmary Tumberg, New York Millsin "metsäkontrin" farmarit. 29. 3. 1975.

Heinolan kontrilla kasvaneet ja siellä farmanneet Jennie ja Eino Hentilä; ruokapöydän ääressä myös naapureita sekä suomalainen mikrobiologi Matti Korhola. 29. 3. 1975.

Henkisesti mitä virkein Alfred Korvela oli kymmenkunta vuotta sitten muuttanut New York Millsin vanhainkotiin. 28. 3. 1975.

Duluthin suomalaisten kunniavanhus Alekski Kyyhkynen työskentelee vielä 92-vuotiaana liikkeessään. 16. 4. 1980.

Eskon kontrin suomalaisia misiksiä kahvia tarjoilemassa kylän kotiseutumuseossa. 13. 4. 1980.

Vasemmalta Raymond Siltanen Eskon kylästä, Heikki Hyväri ja Lilian Saukko Cloquetin kaupungista; heidän välissään Hannele Jönsson-Korhola. 15. 4. 1980.

YLÄ-MICHIGAN

Pertti Virtaranta haastattelee Ylä-Michiganin Toivolassa Eemeli Ojaa ja Matti Häkkinää, taustalla Arvid Kommes. Valok. Lauri Karttunen. 16. 7. 1965.

Entinen merimies ja mainari, viulunsoittaja William Kumpula Covingtonissa. 18. 7. 1965.

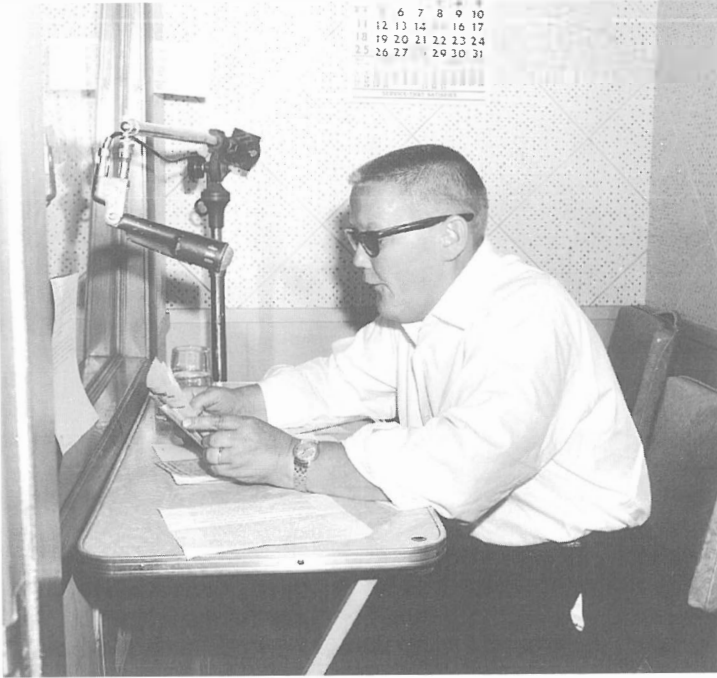

Pertti Virtaranta äänittää Charles Möttöstä Tapiolassa. Valok. Lauri Karttunen. 22. 7. 1965.

Lauri Karttunen äänittää Meeri (Mari) Pottalaa Covingtonin vanhustentalossa. 18. 7. 1965.

Hancockin paikallisiradion suomenkielisten lähetysten hoitaja Reino W. Suojanen lukee vuoroin uutisia, vuoroin mainoksia. 24. 7. 1965.

Pertti Virtaranta Hugo Walter ja Meimi Salmen luona Toivolan suomalaiskylässä. Valok. Lauri Karttunen. 17. 7. 1965.

Graylandin suomalaisten karpalofarmarien rakentama haali lähellä Tyynenmeren rantaa. 18. 5. 1980.

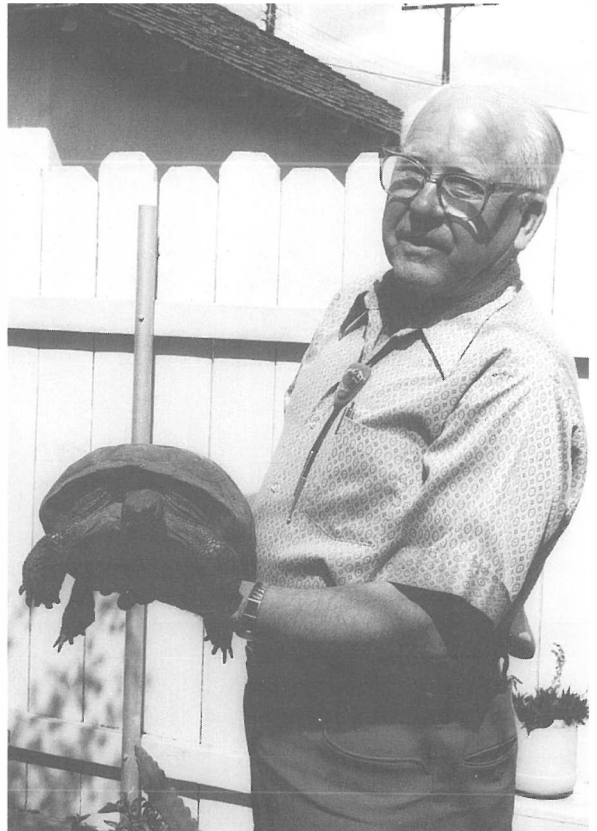

Nasellen eli Nyysälän suomalaisyhdyksunnan hautausmaalla on paikkakunnalle v. 1879 tulleiden ensimmäisten suomalaisten muistomerkki. 14. 5. 1980.

OREGON JA KALIFORNIA

Kolmannen polven suomalainen, Alaskassa kalastava Ray Jolma Clatskanen kalastuslaiturilla. Jolman juuret ovat Ruijan Vesisaaresta. 12. 5. 1980.

Tony T. Manning (ent. Toivo Manninen) esittelee jäätäläiskilpikonnaansa. Los Angeles. Valok. Hannele Jönsson-Korhola. 21. 4. 1980.

*Toisen polven hedelmätarhuri Alpo Laine ja hänen "kielinen" vaimonsa Leona kotipi-
hallaan appelsiinipuun alla Reedleyssä. Valok. Hannele Jönsson-Korhola. 23. 4. 1980.*

- Mannila, Eugen. 1916. Hibbing Minn. Vanht Benjamin Hellgren s. Vaasassa ja Katri Oja s. Rantsilassa. El Cerrito Kalif. 1980. EuMa.
- Mannila, Frans. 1900. Ylistaro. 1927. Conneaut Ohio. 1980.
- Matson, Anna o.s. Latvala. 1884. Kauhava. 1906. Garson Ont. 1965. AnMa.
- Matson, Emma o.s. Limanen. 1888. Karstula. 1903. Menahga Minn. 1975.
- Matson, Viola o.s. Lehtonen. 1910. Ryder Pohjois-Dakota. Vanht Waldemar Lehtonen s. Pietarsaaressa ja Anna Kalliokoski s. Oulun läänissä. Reedley Kalif. 1980. ViMa.
- Matson, Valtter (Walter). 1910. Esko Minn. Vanht Kalle Herlevi s. Ullavalla ja Elisabet (Liisa) Vaara s. Tervolassa. Esko Minn. 1980. VaMa.
- Mattie (aik. Matti), Arthur. 1894. Sebeka Minn. Vanht Aapram Matti s. Turtolassa ja Maria Pantsar s. Pellossa. Sebeka Minn. 1975. ArMat.
- Mattie, Hulda o.s. Putikka. 1894. Sebeka Minn. Vanht Jan Putikka s. Jurvassa ja Maria Ketola s. Jurvassa. Sebeka Minn. 1975.
- Mattinen, Arnold. 1919. Ashtabula Ohio. Vanht Eino Mattinen s. Torniossa ja Aino Oravakangas s. Pulkkilassa. Painesville Ohio. 1980. ArMa.
- Moilanen, Henry (Heikki). 1880. Suomussalmi. 1903. Virginia Minn. 1965.
- Moilanen, Matilda o.s. Kallio. 1889. Ylistaro. 1907. Virginia Minn. 1965. MaMo.
- Moilanen, Olga o.s. Ahola. 1887. Sievi. 1899. Virginia Minn. 1965.
- Moisio, Kalle. 1887. Viitasaari. 1910. Fairport Harbor Ohio. 1965. KaMo.
- Moisio, Sanna I. Susanna o.s. Jokela. 1890. Kauhava. 1910. Fairport Harbor Ohio. 1965. SaMo.
- Montgomery, Tuula o. s. Nordberg. 1947. Turku. 1952. Sudbury Ontario. 1971. TuMo.
- Mulden, Elina o.s. Klemola. 1892. Kaustinen. 1923. Virginia Minn. 1965. ElMu.
- Mustamaa, Eemi (Emil). 1891. New Finland Sask. Vanht Matti Yli-Annala s. Lapualla ja Maria Pauhu s. Nurmossa. Whitewood Sask. 1980. EeMu.
- Myllymäki, Samuel. 1887. Teuva. 1906. De Kalb Ill. 1965. SaMy.
- Mylläri, Sameli. 1884. Jurva. 1903. De Kalb Ill. 1965. SaMyl.
- Mäenpää, Hulda o.s. Kuusisto. 1894. Teuva. Noin 1920. Carson Ont. 1965.
- Mäkelä, Anna o.s. Heikkinen. 1882. Suomussalmi. 1900. Laurium Mich. 1965. AnMä.
- Mäkelä, Jaakko. 1891. Teuva. 1913. De Kalb Ill. 1965. JaMä.
- Mäkelä, Jussi (Charles). 1915. New Finland Sask. Vanht Aleksi Mäkelä s. Isollajoella ja Maria Myllykuja s. Isollajoella. Thunder Bay Ont. 1980. JuMä.
- Mäkelä, Knuutti. 1886. Teuva. 1906. De Kalb Ill. 1965. KnMä.
- Mäkelä, Oskari. 1891. Köyliö. 1913. De Kalb Ill. 1965. OsMä.
- Mäkelä, Sabina o.s. Ketonen. 1889. Jurva. Noin 1910. De Kalb Ill. 1965. SaMä.
- Mäki, Aleksi. 1912. Wakefield Mich. Vanht Kalle Kohtamäki s. Soinissa ja Hilma Pihlaja s. Kurikassa. Fairport Harbor Ohio. 1980. AlMäk.
- Mäki, Aleksi. 1893. Teuva. 1914. De Kalb Ill. 1965. AlMä.
- Mäki, Artturi. 1909. Worcester Mass. Worcester Mass. 1971. ArMä.
- Mäki (ent. Katajamäki), Eino. 1916. New Finland Sask. Vanht Jussi Katajamäki s. Härmässä ja äiti Aili s. Härmässä. New Finland Sask. 1980. EiMä.
- Mäki (ent. Friimäki), Elsa o.s. Forsbäck. 1888. Vesilahti. 1921. Thunder Bay Ont. 1975. ElMä.
- Mäki, Emma (Emilia) o.s. Gustavsson. 1887. Nurmijärvi. 1907. Waukegan Ill. 1965. EmMä.
- Mäki, Hilma. 1888. Teuva. 1906. De Kalb Ill. 1965. HiMä.
- Mäki (ent. Varvas), Jussi. 1887. Kauhava. 1920. Copper Cliff Ont. 1965.
- Mäki, Lempi o.s. Ruotsala. 1890. Lapua. 1920. Copper Cliff Ont. 1965. LeMä.
- Mäki, Nick. 1880-luvulla. Ei henkilötietoja. Minneapolis Minn. 1964. NiMä.
- Mäki (ent. Myllymäki), Viljam. 1890. Teuva. 1905. Wanup Ont. 1965. ViMä.
- Mäkinen, Frans. 1917. Negaunee Mich. Vanht Frans Mäkinen s. 1897 Teuvalla ja Mary Krumm s. Pudasjärvellä. Mesabi Park Minn. 1975. FrMä.
- Mäkinen, Iida o.s. Kortesus. Noin 1895. Saarijärvi. 1904. Sudbury Ont. 1965. IiMä.
- Mäkinen, Sylvia o.s. Uusitalo. 1915. Ishpeming Mich. Vanht Frans Uusitalo s. Siikaisissa ja Ida Selin s. Merikarvialla. Mesabi Park

- Minn. 1975. SyMä.
- Männikkö, Brunolf. 1871. Kauhajoki. 1901. Covington Mich. 1965.
- Männikkö, Hulda o.s. Härmä. 1881. Loimaa. 1910. Fairport Harbor Ohio. 1965. HuMä.
- Männikkö, Salomon. 1878. Peräseinäjoki. 1898. Fairport Harbor Ohio. 1965. SaMän.
- Männistö, A. J. 1900. Teuva. Kanadassa 1923—69. 1970. AJMä.
- Mäntylä, Aili o.s. Laitinen. 1936. Juva. 1956. Sudbury Ont. 1971. AiMä.
- Mäntylä, Allan. 1958. Sudbury Ont. Sudbury Ont. 1971. AlMän.
- Mäntylä, Martti. 1893. Köyliö. 1913. Wanup Ont. 1965. MaMä.
- Möttönen, Kalle. 1887. Ristijärvi. 1910. Tapiola Mich. 1965. KaMö.
- Nevala, Erkki. 1888. Vesisaari (Norja). 1893. Sebeka Minn. 1965. ErNe.
- Nevala, Santra o.s. Heikkilä. 1877. Isojoki. 1902. Virginia Minn. 1965. SaNe.
- Nevanen, Edvard. 1881. Heinola. 1905. Mäkinen (Eveleth) Minn. 1965. EdNe.
- Niemi, Ebrahim. 1889. Kuusamo. 1914. Tapiola Mich. 1965. EbNi.
- Niemi, Impi o.s. Väisälä. 1887. Multia. 1908. Hibbing Minn. 1965. ImNi.
- Niemi (aik. Rajaniemi), Olga o.s. Honkonen. 1884. Keikyä. 1908. Virginia Minn. 1965. OINi.
- Niemi, Tilda o.s. Manninen. 1892. Suomussalmi. 1920. Tapiola Mich. 1965.
- Niva, Tilda o.s. Olli. 1878. Matarenki (Ruotsi). 1901. Tapiola Mich. 1965. TiNi.
- Niva, Yrjö. 1877. Turtola. 1901. Tapiola Mich. 1965. YrNi.
- Nordlund, Frederick. 1908. New Finland Sask. Vanht Väinö Johannes (Juho) Nordlund s. Karviassa ja Olga Forsberg s. Kauhavalla. New Finland Sask. 1980. FrNo.
- Nori, Lempi o.s. Nori. 1888. Teuva. 1914. De Kalb Ill. 1965. LeNo.
- Nori, Oskari. 1884. Teuva. 1907. De Kalb Ill. 1965. OsNo.
- Nosov, Marjatta o.s. Miettinen. 1945. Lammi. 1957. Sudbury Ont. 1971. MaNo.
- Nousio (ent. Nousiainen), Toivo. 1885. Viipuri. 1903. Fitchburg Mass. 1971. ToNo.
- Nykänen, Anna o.s. Järvelä. 1892. Lappajärvi. 1913. Thunder Bay Ont. 1975.
- Nyman, Kustaa. 1900. Isokyrö. 1916. Connecticut Ohio. 1980. KuNy.
- Nyy, Daniel. 1887. Kuopion mlk. 1910. Superior Wisc. 1965. DaNy.
- Ononen, Elina. 1892. Laihia. 1910. Fitchburg Mass. 1964. ElOi.
- Ononen, Mirjami o.s. Kautiainen. 1917. Ashtabula Ohio. Vanht Matti Kautiainen s. Viitasaarella ja Maria Kainulainen s. Konginkankaalla. Ashtabula Ohio. 1980.
- Oja, Eemeli. 1889. Pomarkku. 1912. Toivola Mich. 1965. EeOj.
- Ojala, Alma o.s. Erkkilä. 1892. New York Mills Minn. Vanht Matti Erkkilä s. Kemijärvellä ja Anna o.s. Teuvo Vadsössä Norjassa. New York Mills Minn. 1975. AlOj.
- Ojala, Ville. 1894. Karijoki. 1900. Nolalu Ont. 1980. ViOj.
- Ollikainen, Taavetti. 1889. Karstula. 1902. Painesville Ohio. 1965. TaOl.
- Oravainen, Eeli. Kannus. Atlantti (laiva). 1967. EeOr.
- Pahkala, Martta o.s. Mäki (Katajamäki). 1907. New Finland Sask. Vanht Kalle Katajamäki s. Härmässä ja Maria (Meeri) Rintamäki s. Kuortaneella. New Finland Sask. 1980. MaPa.
- Pajunen, Helmi o.s. Tuominen 1910. Vähäkylä. 1928. Nolalu Ont. 1980.
- Pajunen, Reino. 1904. Tammela. 1926. Nolalu Ont. 1980.
- Pakanen, Eino. 1905. Naselle Wash. Vanht Johan Pakanen s. Iissä ja Vilhelmiina Paavola s. Laihiilla. Naselle Wash. 1980.
- Pantti, Aune o.s. Rajala. 1916. Nolalu Ont. Vanht Verner Rajala ja Evelia Kangas s. Multialla (?). Nolalu Ont. 1975.
- Pantti, Eemil. 1902. Hongonjoki. 1927. Nolalu Ont. 1975. EePa.
- Pedersen (Peterson, ent. Inkinen), Eric (Erkki). 1917. Ikaalinen. 1929. Thunder Bay Ont. 1975. ErPe.
- Pelikka, Henry. 1921. Mohawk Mich. Isä s. Revonlahdessa ja äiti s. Pieksämäellä. Midland Mich. 1964. HePel.
- Pelikka, Saima o.s. Kantokoski. 1891. Lapua. 1926. Sudbury Ont. 1965.
- Pelto, Jaakko. 1889. Jalasjärvi. 1909. Sudbury Ont. 1965. JaPel.
- Peltola, Arvo. 1902. Kauhajoki. 1927. Vancouver B.C. 1980. ArPe.
- Pentti, Hulda o.s. Määttä. 1888. Muhos. 1916. Virginia Minn. 1965. HuPe.
- Perttu, Helena o.s. Nieminen. 1918. Tyrvääntö.

1950. Astoria Ore. 1980. HePe.
 Perämäki, Helena o.s. Palomäki. 1883. Ilmajoki. 1911. Carson Ont. 1965. HePer.
 Perämäki, Hilda o.s. Toppi. 1891. Ii. 1903. Palo (Aurora) Minn. 1965. HiPe.
 Perämäki, Jani (Jussi). 1881. Jalasjärvi. 1903. Palo (Aurora) Minn. 1965. JaPe.
 Petitchair, Helvie o.s. Wäisänen. 1906. Koivisto. 1911. Waukegan Ill. 1964. HePet.
 Petäys, Albert. 1912. New Finland Sask. Vanht Salomon Petäys s. Jalasjärvellä ja Lydia Vauhkonen s. Suonenjoella. New Finland Sask. 1980. AlPe.
 Petäys, Lilian. 1911. New Finland Sask. Vanht Salomon Petäys s. Jalasjärvellä ja Lydia Vauhkonen s. Suonenjoella. New Finland Sask. 1980.
 Pihlaja, Hilda o.s. Honkaniemi. 1879. Isojoki. 1903. Virginia Minn. 1965. HiPi.
 Pillman, Lempi Maria o.s. Limberg. 1897. Turku. 1924. Vancouver B.C. 1980. LePi.
 Pirkola, Otto. 1908. Yaphank Long Island N.Y. Vanht Edvard Pirkola ja Anna Rantalainen s. Raivolassa. Long Island N.Y. ja Helsinki. 1988. OtPi.
 Point, Hilde o.s. Ryyänen. 1883. Allowies Mich. Vanht Nils Ryyänen s. Tervolassa ja Iida (tai Eeva) s. Ylivieskassa. Esko Minn. 1965. HiPo.
 Pollari, Juho Oskari. 1878. Yliveteli. 1900. Waukegan Ill. 1965. JuPo.
 Polo, Erkki. 1879. Taivalkoski. 1905. Esko Minn. 1965. ErPo.
 Polo, Niilo. 1877. Taivalkoski. 1902. Esko Minn. 1965. NiPo.
 Porkkonen, Lempi o.s. Kohtamäki. 1893. Kurikka. 1898. New York Mills Minn. 1975. LePo.
 Possakka, Jaakko. 1903. Haukipudas. 1924. Kaministikwia Ont. 1975. JaPo.
 Pottala, Joel. 1944. Fitchburg Mass. Vanht Unto Pottala s. Fitchburgissa Mass. ja Kerttu Tikkala s. Fitchburgissa Mass. Helsinki. 1986. JoPo.
 Pottala, Mari o.s. Pykäri. 1978. Karvia. 1901. Covington Mich. 1965.
 Pousi, Bertha o.s. Haapajoki. 1916. Kingston Minn. Vanht John Haapajoki s. Ähtärissä ja Hilma Liukkonen s. Kangasniemellä. Kingston Minn. 1975. BePo.
 Pousi, Emma o.s. Salo. 1891. Kaustinen. 1910. Kingston Minn. 1965.
 Pousu, Lempi Valpuri o.s. Kähkönen (myöh. Matson). 1895. Menahga Minn. Vanht Renne Kähkönen s. Kuhmossa ja Valpuri Haaverinen s. Kuhmossa. Menahga Minn. 1975. VaPo.
 Puputti, Veikko. 1929. Viipuri. 1951. Fitchburg Mass. 1871. VePu.
 Puro, Amalia (ent. Hautapuro). 1884. Alahärmä. 1904. Fitchburg Mass. 1964. AmPu.
 Pykäri, Edna o.s. Niivilä. 1923. Lappi Ont. Vanht Matti Niivilä s. Evijärvellä ja Hilda Penttilä s. Worcesterissa Mass. Lappi Ont. 1980. EdPy.
 Pyykkönen, Antti. 1884. Atlanti Mich. Vanht Suomussalmelta. Esko Minn. 1965. AnPy.
 Rahnasto, Heimo. 1909. Ashburnham Mass. Fitchburg Mass. 1971. HeRa.
 Raini (aik. Pikkarainen), Katariina o.s. Korhola. 1876. Tyrnävä. 1899. Esko Minn. 1965. KaRa.
 Raita, Elmer. 1894. Ikaalinen. 1914. Ikaalinen 1975. ElRa.
 Ranta (aik. Hietaranta), Urho. 1887. Ruovesi. 1906. Superior Wisc. 1965. UrRa.
 Ranta, Vikki. 1877. Alavus. 1906. Covington Mich. 1965.
 Rautio, Lotta o.s. Keiski. 1888. Himanka. 1902. Cloquet Minn. 1980.
 Rekelä, Arvi. 1882. Yli-Kiiminki. 1905. Virginia Minn. 1965. ArRe.
 Reko, Hilma o.s. Rauhala. 1886. Laihia. 1902. Virginia Minn. 1965. HiRe.
 Rekola, Hanna o.s. Jokinen. 1888. Suoniemi. 1924. Thunder Bay Ont. 1975.
 Rekola, John (Jani). 1885. Suoniemi. 1906. Thunder Bay Ont. 1975.
 Renvall, Nestor. Noin 1910. Vancouver B.C. 1980. NeRe.
 Riippa, Edvard. 1889. Fairport Harbor Ohio. Vanht Matti Riippa s. Kannuksessa ja äiti s. Kälviällä. Painesville Ohio. 1965. EdRi.
 Rimpelä, Signe o.s. Huovinen. 1894. Säräisniemi. 1916. Ashtabula Ohio. 1965. SiRi.
 Rinto, Arthur. 1889. Fairport Harbor Ohio. Vanht Herman Rinto s. Isossakyrössä ja Maria s. Kälviällä. Ashtabula Ohio. 1965. ArRi.
 Rissanen, Simo Charles. 1913. Tampere. Noin 1915. New York. 1980. SiRi.
 Ritari, Maria I. Maija o.s. Männikkö I. Koukuri. 1879. Lappajärvi. 1899. Fairport Harbor Ohio. 1965. MaRi.

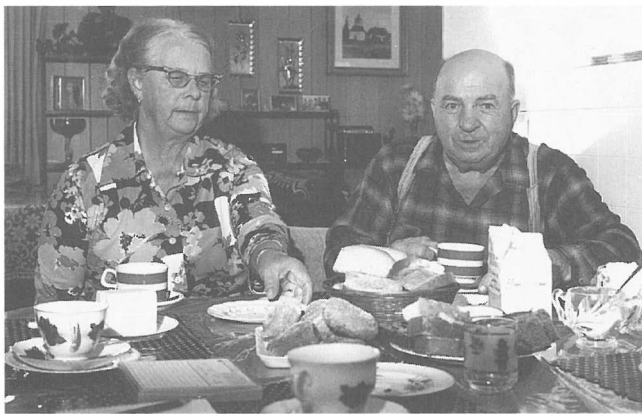
- Riutta, Jani (Johannes). 1886. Ikaalinen. 1910. Virginia Minn. 1965. JaRi.
- Ruotsinoja, Arvid. 1826. Kingston Minn. Vanht Isä s. Limingassa, äiti s. Paavolassa. Kingston Minn. 1965.
- Ruuska, Taniel. 1890. Nivala. 1905. Mäkinen (Eveleth) Minn. 1965.
- Saarberg, Aliisa o.s. Ekoluoma. 1882. Alahärämä. 1897. Palo (Aurora) Minn. 1965. AISa.
- Saarela, Einari. 1909. Bisbee Ariz. Vanht Eelis Saarela s. Jalasjärvellä ja Aino Torvinen s. Puolangalla. New York Mills Minn. 1975. EiSa.
- Saarela, Iida o.s. Markkanen. 1889. Suonenjoki. 1910. Painesville Ohio. 1965. IiSa.
- Saarela, Mimmi o.s. Ruikka. 1905. Topelius Minn. Vanht Gustaf Ruikka s. Kuivaniemellä ja Hanna Isakka s. Kittilässä. New York Mills Minn. 1975. MiSa.
- Saarenpää, Isaac. 1871. Karunki. 1878. Cokato Minn. 1965. IsSa.
- Saari, Edwin. 1925. Angora Minn. Vanht Kusti Saari s. Kuortaneella ja Katri o.s. Laakkonen s. Nivalassa. Angora Minn. 1975. EdSaa.
- Saari, Katri o.s. Laakkonen. 1893. Nivala. 1913. Angora Minn. 1975. KaSa.
- Saari, Kustaa. 1882. Vöyri. 1903. Waukegan Ill. 1965. KuSa.
- Saari, Martta o.s. Peltola. 1899. Sievi. 1929. Vancouver B.C. 1980. MaSa.
- Saarinen, Edith o.s. Ojala. 1943. Sudbury Ont. Sudbury Ont. 1971. EdSa.
- Saarinen, Milja o.s. Haapala. 1898. Merikarvia. 1913. Ashtabula Ohio. 1980. MiSaa.
- Saarinen, Oiva. 1937. Sudbury Ont. Sudbury Ont. 1971. OiSa.
- Sainio, Verner. 1884. Laitila. 1908. Wanup Ont. 1965. VeSa.
- Salmela, Lauri. 1902. Iron Range Minn. Vanht Johan Salmela s. Simossa ja Anna Toivanen s. Suomussalmella. Sebeka Minn. 1975. LaSa.
- Salmi, Hugo Walter. 1895. Kotka. 1907. Toivola Mich. 1965.
- Salmi, Meimi o.s. Janson. 1898. Toivola Mich. Vanht Eljas Harju s. Kuusjärvellä ja äiti s. Alajärvellä. Toivola Mich. 1965. MeSa.
- Salo, Jenni o.s. Hemminki. 1896. Vancouverin lähellä B.C. Vanht Mikko Hemminki s. Laihialla ja Kreeta Maria Seresvee (?) s. Laihialla. Rocanville Sask. 1980. JeSal.
- Salo, Tuomas. 1877. Kauhajoki. 1900. Aurora Minn. 1965. TuSa.
- Salo, Viktor. 1888. Kauhajoki. 1906. Ashburnham Mass. 1964. ViSa.
- Salomaa, Hilja o.s. Lindberg. 1888. Helsinki. 1906. Brooklyn N.Y. 1975. HiSa.
- Salomaa, Tahvo. 1889. Lapinlahti. 1912. Brooklyn N.Y. 1975.
- Salonen, Jenny o.s. Katajamäki. 1911. New Finland Sask. Vanht Jan Katajamäki s. Härmässä ja Liisa Rintamäki s. Härmässä. Whittewood Sask. 1980. JeSa.
- Salvon (ent. Sarvilampi), Hilma o.s. Tolonen. 1894. Paltamo. 1906. Astoria Ore. 1980. HiSal.
- Salvon (ent. Sarvilampi), Jalmari. 1892. Kalajoki. 1902. Astoria Ore. 1980. JaSa.
- Sammeli, Helmer. 1887. Hietaniemi (Ruotsi). 1903. Kingston Minn. 1965. HeSa.
- Sampson (ent. Luoma), Wesley (Vesteri). 1885. Teuva. 1908. Palo (Aurora) Minn. 1965. WeSa.
- Samuelsson (ent. Kämärä), Nestori. 1903. Latina County Minn. Vanht Herman Kämärä ja Anna Haverinen s. Kuusamossa. Minneapolis Minn. 1975. NeSa.
- Sebell, Tellervo o.s. Lakari. 1915. Ashtabula Ohio. Vanht Kustaa Lakari s. Isossakyrössä ja Aino Glantz s. Seinäjoella. Ashtabula Ohio. 1980. TeSe.
- Seppälä, Isidor. 1891. Jurva. 1915. De Kalb Ill. 1965. IsSe.
- Seppälä, Meri o.s. Nuotio (ent. Nyholm). 1900. Tammela. Vancouver B.C. 1980.
- Setälä, Elsa. 1895. Tammela. 1929. New York N.Y. 1988. EISe.
- Severi, Iida o.s. Aho. 1894. Rantsila. 1912. Camp Siegel Minn. 1965. IiSe.
- Sihvonen, Miina. 1890. Kurkijoki. Noin 1910. Waukegan Ill. 1965. MiSi.
- Siltanen, Raymond. 1923. Kettle River (Kattilajoki) Minn. Vanht Jussi Siltanen s. Vaasan läänissä ja Selma Heikkinens. Hyrynsalmella. Esko Minn. 1980. RaSi.
- Siltanen, Sam. 1892. Jalasjärvi. 1913. Covington Mich. 1965. SaSi.
- Simi, John (Jussi). 1904. Sebeka Minn. Vanht Eemeli Simi s. Lohtajalla ja Aina Pantsari s. Luthingtonissa Mich. Sebeka Minn. 1975. JoSi.
- Sippola, Kusti. 1903. Ishpeming Mich. Vanht Jussi Sippola s. Kuortaneella ja Hanna Rin-

- tämäki s. Kuortaneella. New Finland Sask. 1980. KuSi.
- Sippola, Maija (Meeri) → Järvi, Maija. MaSi. Järvi (aik. Järviluoma), Maija (Meeri) o.s. Sippola. 1906. Ishpeming Mich. Vanht Juho Sippola s. Kuortaneella ja Hanna Rintämäki s. Kuortaneella. Whitewood Sask. 1980. MaSi.
- Sippola, Olga o.s. Siipakka. 1891. Siikainen. 1908. Virginia Minn. 1965. OISi.
- Stohl, Frank. 1920. Maderra Kalif. Vanht Karl Stål s. Oulussa ja Eeva Kankaanranta s. Tornionjokilaaksossa. Reedley Kalif. 1980. FrSt.
- Ström, Eino. 1898. Veteli. 1923. Astoria Ore. 1980. EiSt.
- Sumner, William. 1901. Kalanti. 1928. Sudbury Ont. 1971. WiSu.
- Sundström, Eemil. 1893. Ylistaro. 1900. Conneaut Ohio. 1980.
- Suni, Lauri. 1918 Port Arthur Ont. Vanht Edvard Suni s. Säkijärvellä ja Amanda Mietinen s. Savossa. Lappi Ont. 1980. LaSu.
- Sunnarborg, Julia o.s. Mattinen. 1893. Esko Minn. Vanht Aldrik Mattinen s. Alatorniolla ja Maria Grip s. Limingassa. Esko Minn. 1965.
- Suovanen, Hilda o.s. Saarinen. 1891. Askainen. 1910. Brooklyn N.Y. 1975.
- Suutari, Matti. 1897. Kajaani. Atlantti (laiva). 1967. MaSu.
- Söderberg, Lahja o.s. Rouhiainen. 1910. Käiksalmi. 1929. Vancouver B.C. 1980.
- Söderholm, Bertta o.s. Kivihuhta. 1918. Alahärämä. 1928. Hancy B.C. 1980.
- Söderholm (aik. Montonen), Uuno. 1910. Säkijärvi. 1911. Hancy B.C. 1980. UuSö.
- Söyrinki, Jani (Juho). 1894. Lappajärvi. 1913. Superior Wisc. 1965.
- Söörinki, Anna o.s. Pekuri. 1883. Paavola. 1901. Virginia Minn. 1965.
- Takala, John (Juho). 1880. Nurmo. 1902. Ypsilanti Mich. 1964. JoTa.
- Tapio, Werner. 1901. Vähäkyrö. 1923. Thunder Bay Ont. 1975. WeTa.
- Tarwood, Hilma o.s. Sveholm. 1881. Perniö. 1907. Waukegan Ill. 1965. HiTa.
- Tauriainen, Hilja o.s. Moilanen. 1902. Tapiola (Askele) Mich. Vanht isä s. Puolangalla ja äiti s. Suomussalmella. Tapiola (Askele) Mich. 1965.
- Tauriainen, Matti. 1890. Dollarbay Mich. Vanht Puolangalta. Tapiola (Askele) Mich. 1965. MaTa.
- Tenander, Kalle. 1932. Fitchburg Mass. Fitchburg Mass. 1971. KaTe.
- Tenkula, Helli o.s. Kotala. 1917. Nolalu Ont. Vanht Jussi Kotala s. Lapualla ja Maria Hyyppä s. Lapualla. Nolalu Ont. 1980.
- Tenkula, Valdemar. 1909. Fort William Ont. Vanht Aleksanteri Tenkula s. Alavudella ja Iita Karjala. Nolalu Ont. 1980. VaTe.
- Tikkala, Lovisa o.s. Lehtola. 1895. Ilmajoki. 1917. Ann Arbor Mich. 1964. LoTi.
- Toivonen, Iida o.s. Puputti. 1897. Kaukola. 1930. Thunder Bay Ont. 1975.
- Tolonen, Otto. 1892. Haukivuori. 1913. Sudbury Ont. 1965. OtTo.
- Tolppi, Jani (Juha). 1889. Plover's Town (Sebeka) Minn. Vanht Jani Tolppi s. Turtolasassa ja Hanna Sofia Matarengissä (Ruotsi). Sebeka Minn. 1965. JaTo.
- Tulin, Mari o.s. Ala-Hiiro. 1899. Kuortane. 1929. Lappi Ont. 1980.
- Tumberg, Iida o.s. Fiskari. 1905. New York Mills Minn. Vanht Heikki Fiskari s. Limingassa ja Kustaava Rimpilä s. Lohtajalla. New York Mills Minn. 1975. IiTu.
- Tumberg I. Tumperi, Jalmari. 1898. New York Mills Minn. Vanht Johan Tumperi s. Kuusamossa ja Kustaava Räisänen s. Kemijärvellä. New York Mills Minn. 1975. JaTu.
- Tuomaala, Ellen. 1919. Ashtabula Ohio. Vanht Erkki Tuomaala s. Kälviällä ja Maria Varpula s. Laihialla. Painesville Ohio. 1980.
- Tuuri, Helvi o.s. Syrjälä. 1890. Jalasjärvi. 1909. Fairport Harbor Ohio. 1965. HeTu.
- Tuuri, Matti. 1887. Ylistaro. 1907. Fairport Harbor Ohio. 1965. MaTu.
- Törrö (nyk. Tan), Eric (Erkki). 1901. Esko Minn. Vanht Antti Törrö s. Pudasjärvellä ja Maria Palkki. Esko Minn. 1980. ErTö.
- Vaara, Matti. 1911. Hietaniemi (Ruotsi). 1927. Grayland Wash. 1980. MaVaa.
- Vainio, Maria o.s. Sarvela. 1895. Jurva. 1913. De Kalb Ill. 1965.
- Valli, Auroora o.s. Rantala. 1888. Teuva. 1907. Painesville Ohio. 1965. AuVa.
- Valli, Jani (John). 1884. Isokyrö. 1888. Painesville Ohio. 1965. JaVa.
- Valsberg, Carl Oskar. 1886. Övermark. 1906. De Kalb Ill. 1965. OsVa.
- Walsh, Helen. 1933. Worcester Mass. Worcester Mass. 1971. HeWa.

- Vanhala, Harry. 1912. Kingston Minn. Vanht s. Kotkassa. Kingston Minn. 1965.
- Vanhala, Mable o.s. Ranta. 1914. Winton Minn. Vanht Wiljami Ranta s. Parkanossa ja Eetla Savola s. Karstulassa. Kingston Minn. 1965. MaVa.
- Vapola, Lyyli o.s. Nevala. 1900. Keuruu. 1927. Thunder Bay Ont. 1980. LyVa.
- Varila, Matti. Kaustinen. 1963. Naselle Wash. 1980. MaVar.
- Vehmas, Iita (Ida) o.s. Huhtala. 1891. Urjala. Noin 1913. Saxon Wisc. 1965. IiVe.
- Vehmas (aik. Niinivehmas), Kalle (Charles). 1882. Urjala. 1913. Saxon Wisc. 1965. KaVe.
- Vesanen, Yrjö. 1896. Parkano. 1923. Copper Cliff Ont. 1965. YrVe.
- Wideman, Anselmi. 1880. Keuruu. 1900. Toivola Mich. 1965. AnWi.
- Viitamäki, Lauri. 1902. Kuortane. 1925. Pohjola Ont. 1980. LaVi.
- Viitanen, Toivo. 1918. Teuva. 1925. Thunder Bay Ont. 1980. ToVi.
- Williams, Edla o.s. Vestola. 1898. Savo Etelä-Dakota. Isä Tornioista ja äidin vanht Kemistä. Fla. 1964. EdWi.
- Wirkkala, Lauri. 1910. Naselle Wash. Vanht Antti Wirkkala (aik. Herronen) s. Kaustisella ja Hilda Känsäkangas (myöh. Korpela) s. Kaustisella. Naselle Wash. 1980. LaWi.
- Wirkkala, Martta o.s. Keiski. 1915. Naselle Wash. Vanht Josef Keiski s. Kälviällä ja Helga Wirkkala s. Kaustisella. Naselle Wash.
- Virta, Antti (Andrew). 1893. Porin mlk. Preiviiki. 1913. Aberdeen Wash. 1980. AnVi.
- Virtala, Ernest. 1894. Ylihärmä 1915. Ashtabula Ohio. 1965. ErVi.
- Virtanen, Douglas. 1913. Mäkinen Minn. Vanht Kusti Virtanen s. Sysmässä ja Liisa Praski s. Isossakyrössä. Duluth Minn. 1980.
- Välimäki, Niilo. 1910. Lapua. Painesville Ohio. 1980. NiVä.
- Vänttinen, Aili o.s. Peuhkurinen. 1915. Harlu. 1957. Sudbury Ont. 1971. AiVä.
- Västi, Jaakko. 1897. Ylistaro. 1923. Conneaut Ohio. 1980.
- Ylevä, Aili o.s. Grönlund. 1900. Worcester Mass. Worcester Mass. 1971. AiYl.
- Ylevä, Mikko. 1884. Kurikka. 1905. Worcester Mass. 1971. MiYl.
- Ylevä, Selma o.s. Lehtonen. 1892. Jurva. 1909. Worcester Mass. 1971. SeYl.
- Ylitalo, Hilda. 1881. Pudasjärvi. 1903. Laurium Mich. 1965.
- Ylitalo, Lempi o.s. Saarinen. 1906. Baltic Mine Mich. Vanht Viktor Saarinen s. Uudessa-kaupungissa ja Tiina Arola s. Muhoksella. Menahga Minn. 1975.
- Ylätalo, Matti. 1904. Soini. 1927. Nolalu Ont. 1975.
- Yrjälä, Susanna o.s. Hakala. 1876. Vähäkylä. 1898. Copper Cliff Ont. 1965. SuYr.
- Örn, Aukusti. 1878. Loppi. 1903. Kingston Minn. 1965. AuÖr.

THUNDER BAY

*Kaministikwian farmari Jaakko Possakka misiksensä kanssa.
5. 4. 1975.*

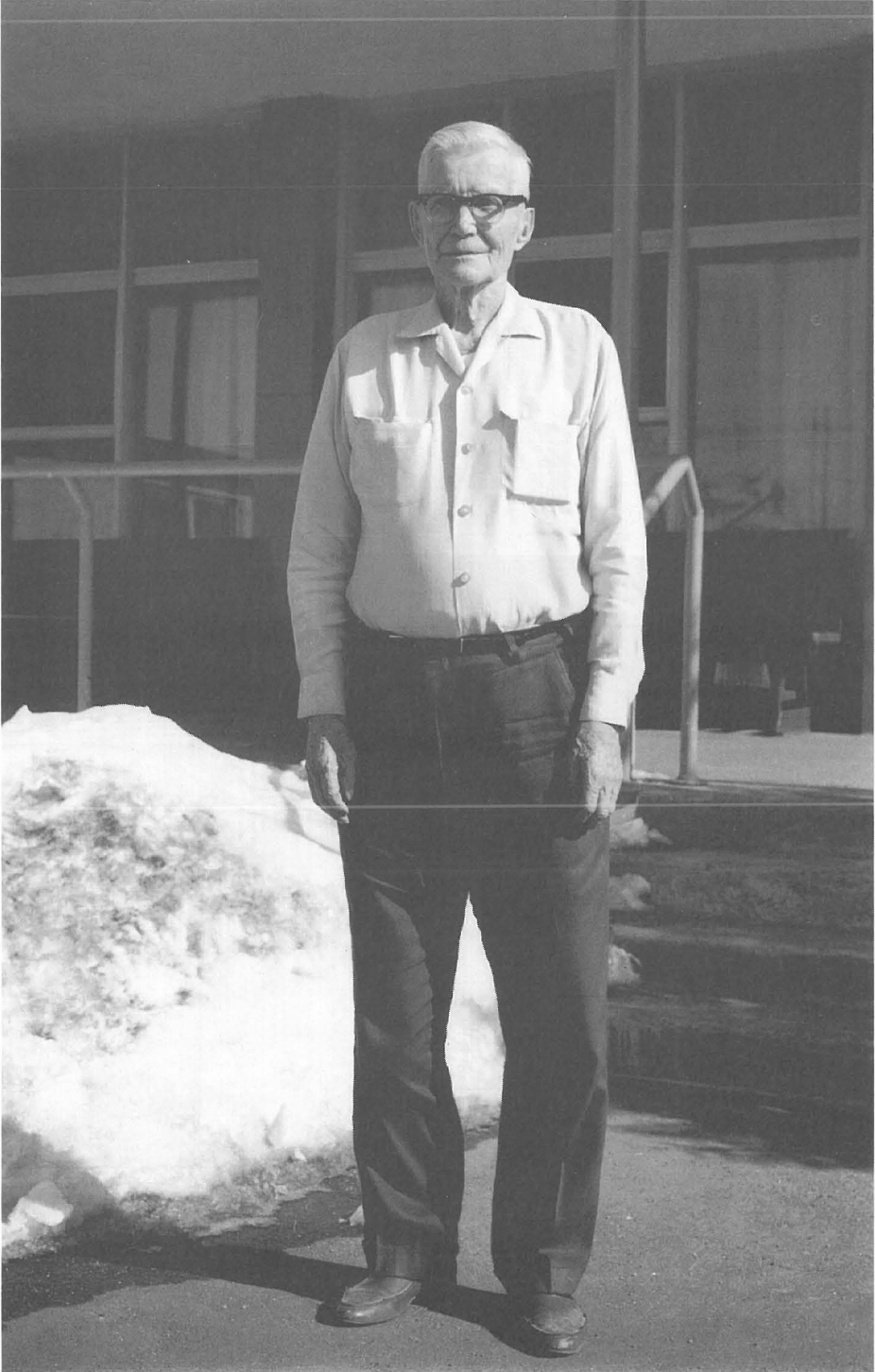

Thunder Bayn kaupunkia. Taustalla valtavat viljasiilot Superiorjärven rannalla. 22. 4. 1980.

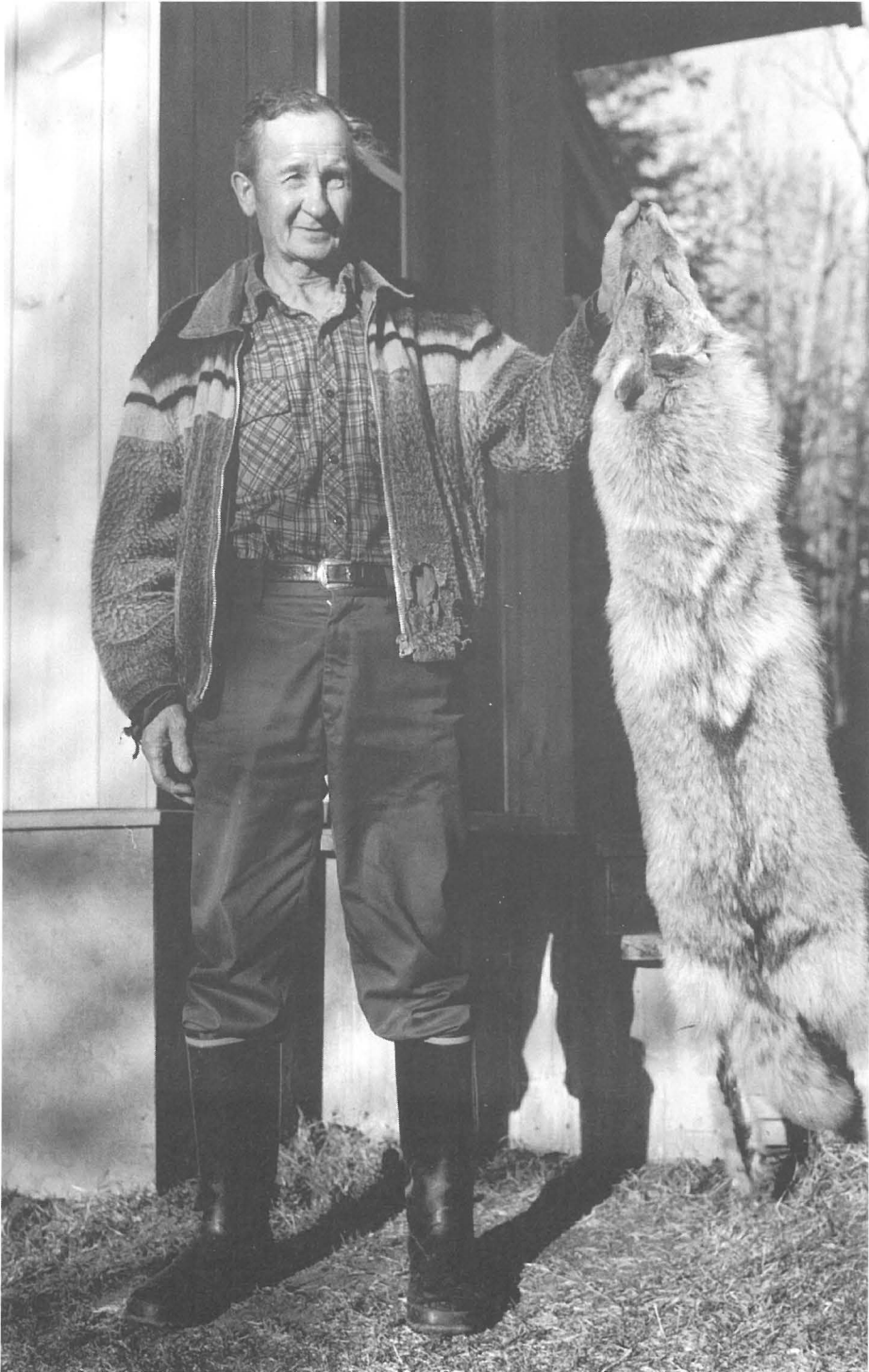

Intolan kontrilla asuva Anna Koivu, joka on "Mökin muorin" nimellä kirjoittanut pakinoita Canadian Uutisiin. 5. 4. 1975.

THUNDER BAY

Svante Luoma, entinen farmari, joka oli muuttanut Dawson Cort -nimiseen vanhainkotiin Thunder Bayn kaupunkiin. 3. 4. 1975.

Lauri Suni, Kivikosken "kylässä" asuva vanhapoika, metsästäjä, näyttää ampumansa suden nahkaa. 22. 4. 1980.

THUNDER BAY

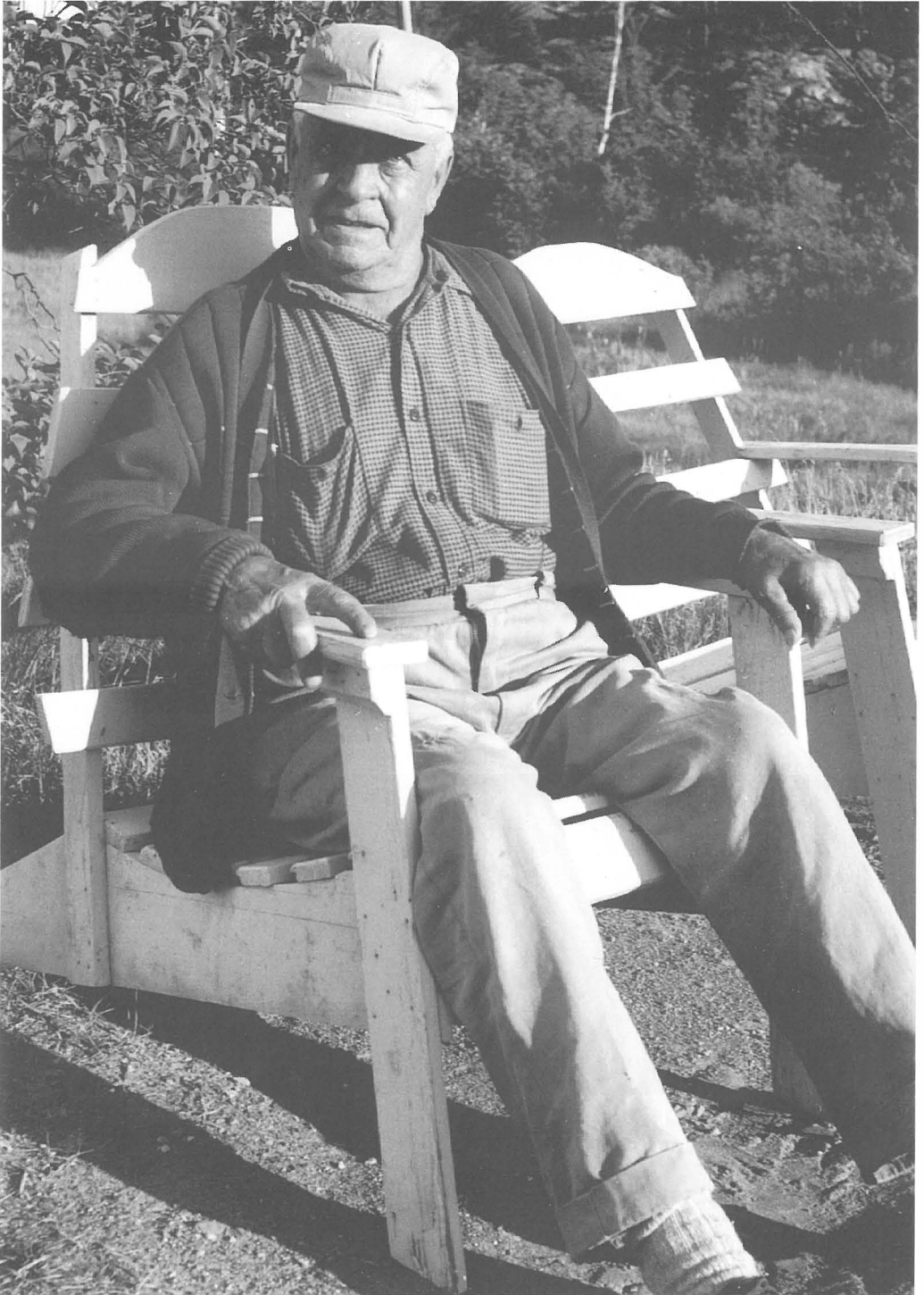

Ester Albrechtilla oli kotonaan paljon hauskoja muistoesineitä. Thunder Bay. 24. 4. 1980.

Vieno ja Frans Hakamäen kotona Notalussa; kahvipöydässä myös Lakehead-yliopiston suomen kielen lehtori Maisa Martin. 26. 4. 1980.

Otto Tolonen puutarhatuolissa kotinsa pihalla Long Lake -järven rannalla lähellä Sudburyn kaupunkia. 26. 7. 1965.

*Vili ja Sanna-Maija Hauta kämppänsä edessä Wanupissa, jossa he alkoivat "farmata" v. 1939.
31. 7. 1965.*

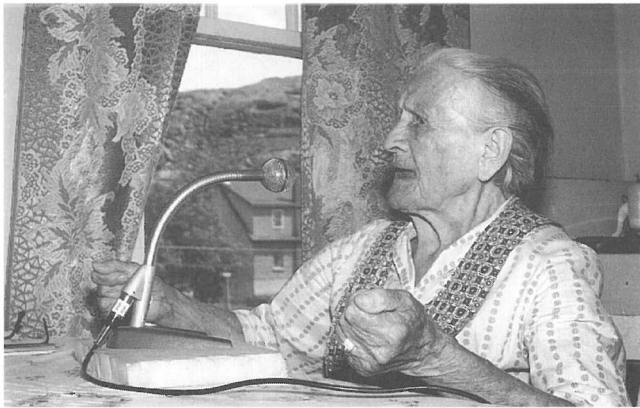
Sanna-Maija Hauta. Wanup. 31. 7. 1965.

Pertti Virtaranta haastattelee Antti Lahtista Wanupissa. Valok. Lauri Karttunen. 30. 7. 1965.

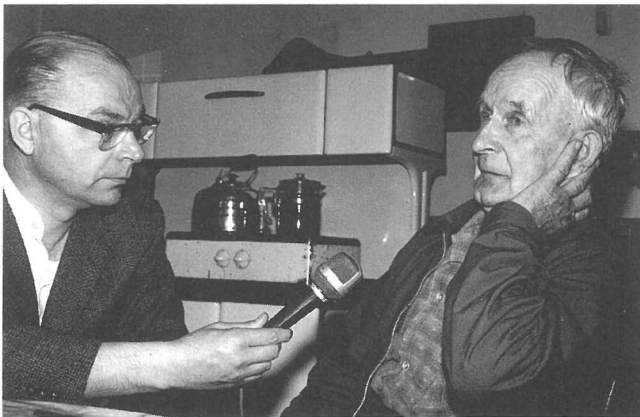
Eläkkeellä oleva farmari Akse Hakula, jota Pertti Virtaranta haastattelee hänen kotonaan Wanupissa. Valok. Lauri Karttunen. 30. 7. 1965.

Railakas vanhus Amanda Alder, aik. Leppänen; työnjohtajan kehotuksesta vaikea suomalainen sukunimi piti muuttua helpommaksi. Sudbury. 3. 8. 1965.

Vikki Hännisen kotona Long Laken rannalla. Pertti Virtaranta keskustelukumppanina Vikin lisäksi Iida Mäkinen. Valok. Lauri Karttunen. 26. 7. 1965.

Pertti Virtaranta haastattelee Väinö Kerästä Aino Kauppisen keittiössä Whitefishissä. Valok. Lauri Karttunen. 2. 8. 1965.

Beaver Laken rannalla eli 90-vuotias Maria (Maija) Kuula. Hän asui yhdessä Kusti-poikansa kanssa, joka oli metsästäjä, kaatanut monia karhuja, susia ja peuroja. Valok. Lauri Karttunen. 29. 7. 1965.

12-vuotiaana Humppilasta Kanadaan lähtenyt Kalle Jokinen, jota Pertti Virtaranta haastattelee Whitefishissä. Valok. Lauri Karttunen. 2. 8. 1965.

Frederick (Fritti) Nordlund soittaa kämpässään Suomesta saamaansa haitaria. New Finland. 3. 5. 1980.

SASKATCHEWAN

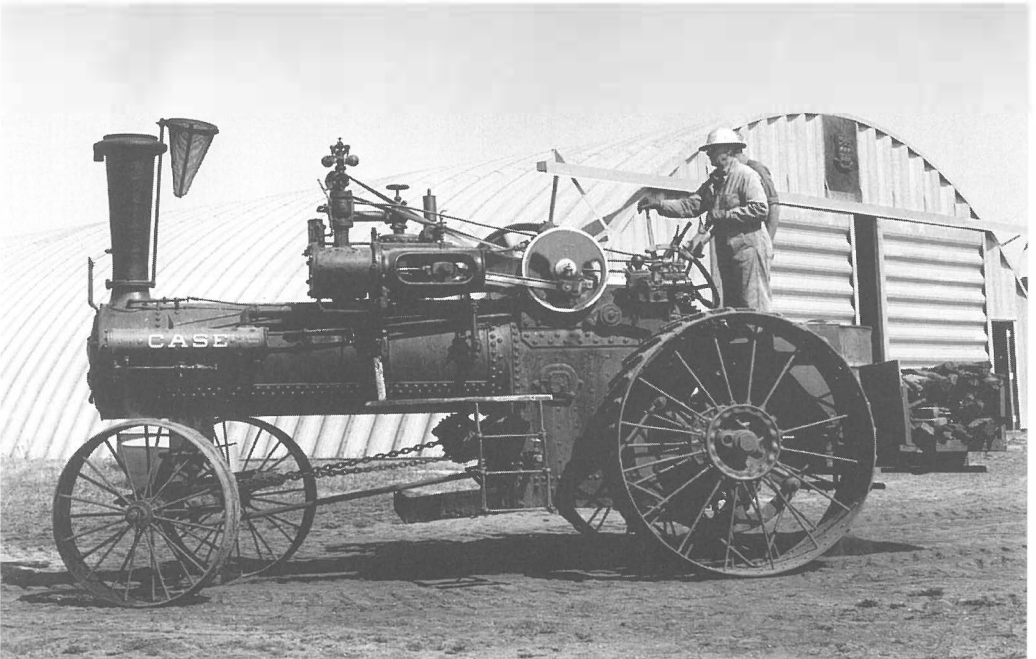
New Finlandin luterilainen kirkko, sijainnut nykyisellä paikallaan vuodesta 1934. 29. 4. 1980.

8-vuotiaana kuolleen Sylvia Estelle Petäyksen hautamuistomerkki New Finlandin vanhalla hautausmaalla. 29. 4. 1980.

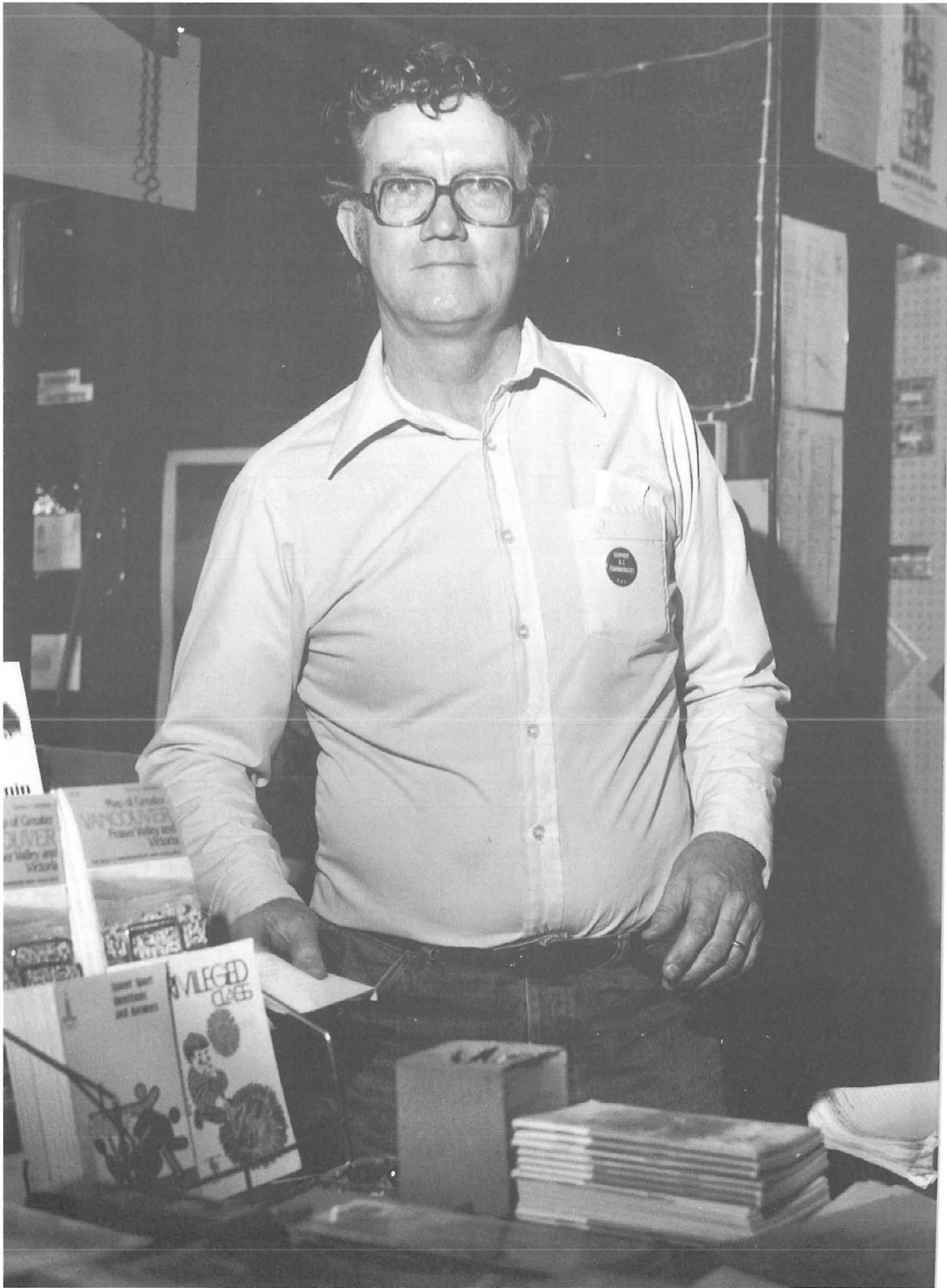

Öljykannuja eri puolille maailmaa valmistavan Simonsin kunniaksi tehty öljykannu, jonka sanottiin olevan maailman suurin. Rocanvillen alueen museo, lähellä New Finlandia. 1. 5. 1980.

Rocanvillen museon "insi" eli höyrykone; se on tehty v. 1910 ja on yhä kunnossa. 1. 5. 1980.

Hannele Jönsson-Korhola astelee kohti Minda Kataisen kotia. Webster's Corner. 5. 5. 1980.

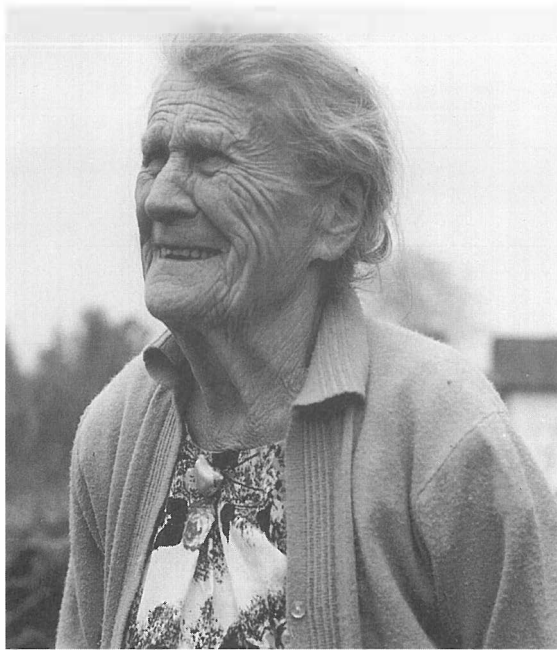
Vas. Osmo Lahti kirjakaupassaan Vancouverissa. 5. 5. 1980.

White Rockin kaupungissa Tyynenmeren rannalla viettävät eläkeläispäiviään Sofia ja Toivo Kauppi. 7. 5. 1980.

Matti Kurikan v. 1904 perustaman Sammon takoajat-yhdyskunnan Sampo-haali, yhä käytössä, nyt isättömien lasten päiväkotina. Webster's Corner. 5. 5. 1980.

Webster's Cornerin vanhin suomalaisasukas Minda Katainen. 5. 5. 1980.

LÄHTEET JA NIIDEN LYHENTEET

SOURCES WITH ABBREVIATIONS

Lähdekirjan tai sanomalehden jälkeen on sulkeihin merkitty sen henkilön nimi, jonka yliopistotutkielmasta (laudaturtyöstä, seminaariesitelmästä) tieto on saatu.

In brackets the name of the person from whose M.A. thesis or seminar paper the information comes.

- Aho, Maire: Venäjän kielen vaikutuksesta Neuvosto-Karjala -lehden sanastoon. Laudaturtutkimus 1974. 102 s. HY/SKL.
- Aikamme = Aikamme. Cultural Magazine for the Finnish Community. 1986. Vancouver, B.C.
- Alanne = Alanne, V. S.: Amerikansuomen sanastoa. 1956 kopioitu konekirjoite. SMS.
- Alku = "Alku" raittiusseuran 50-vuotisjuhlajulkaisu 1895–1945. Maynard, Massachusetts 1945. (Metsiö)
- AU = Amerikan uutiset. Numerot 1–51/1967 (Hovila), 32–78/1975 (Eskola), 51–70/1976 (Luoma); tiedot myöhemmiltä vuosilta ovat tekijän poimintoja. New York Mills, Minnesota.
- Elfving, Marjatta: Ilmoitusfingliskaa — huomioita amerikanenglannin vaikutuksesta suomalaissiirtolaisten julkaisemien kalentereiden kieleen. Laudaturtutkimus 1979. III + 112 + 4 s. HY/SKL.
- Eskola, Paula: Englannin kielen lainavaikutus amerikansuomalaisen sanomalehden kansankirjeiden kieleen. Laudaturtutkimus 1977. I + 150 s. HY/SKL.
- FAH = Finnish American Horizons. New York Mills, Minnesota 1976. (Hakala)
- Hakala, Ritva: Finnish American Horizons -teoksen amerikansuomesta. Laudaturtutkimus 1978. II + 91 s. HY/SKL.
- Hedman = Hedman, E. A.: Amerikan muistojä. Brooklyn, New York 1925. (Jokivirta)
- Herneshuhta = Herneshuhta, Matti: Trämpejä. Fitchburg, Massachusetts 1911. (Jokivirta)
- Hovila, Leena: Englantilaisperäiset lainasanat Amerikan suomalaisten sanomalehtien kansankirjeiden kielessä. Laudaturtutkimus 1968. II + 150 s. HY/SKL.
- HY/SKL = Helsingin yliopisto, suomen kielen laitos.
- Ind = Industrialisti. Numerot 1–54/1967. Duluth, Minnesota. (Multämäki)
- Jokivirta, Anja: Amerikanenglannin vaikutuksesta amerikansuomalaisten kaunokirjallisten teosten sanastoon. Laudaturtutkimus 1978. II + 109 s. HY/SKL.
- Josua = Josua (nimimerkki): Ruokatalossa. Komedial kahdessa osassa. Duluth, Minnesota 1929. (Jokivirta)
- Kalevaisten = Kalevaisten, Kalevan Ritarien ja Kalevan Naisten viisikymmenvuotiasmuistojulkaisu 1895–1945. Maynard, Massachusetts 1945. (Metsiö)
- KSV = Kanadan suomalaisten vuosikirja. Canadian Finnish Year Book. Toim. Paavo Lehtonen. Port Arthur, Ontario 1965.
- Kulmala, Kristiina: Englannin kielen lainavaikutus amerikansuomalaiseen sanomalehtikieleen, sen sanastoon, morfologiaan ja syntaksiin. Laudaturtutkimus 1979. III + 116 s. HY/SKL.
- Laukkanen, Kristiina: Amerikansuomalaisen Inkeri Jensenin puheen morfologiaa ja syntaksia. Laudaturtutkimus 1983. 108 + 31 s. HY/SKL.

- Lehtinen, Meri: An Analysis of a Finnish-English Bilingual Corpus. Doctoral thesis. Department of Linguistics, Indiana University. Bloomington 1966.
- Lehto, Lillian K.: A Dictionary of American Finnish Dialect. Second ed. 1986. Moniste.
- Lindewall = Lindewall, Arvo: Lehtiä. Superior, Wisconsin (painovuosi tuntematon). (Jokivirta)
- Luoma, Pirkko: Englannin kielen lainavaikutuksesta amerikkansuomalaisen sanomalehden kansankirjeiden sanastoon, morfologiaan ja syntaksiin. Laudaturtutkimus 1978. III + 107 + 1 s. HY/SKL.
- Mattinen, Sylvi: Vaasan Jaakkoo rapakon takana 1947–48 -teoksen amerikkansuomalaisesta sanastosta. Laudaturtutkimus 1981. 106 s. HY/SKL.
- Metsiö, Sirpa: Englantilaisperäiset käännöslainat Amerikan suomalaisten albumeissa. Esitelmä prof. Pertti Virtarannan johtamassa suomen kielen laudaturseminaarissa 30.1.1969. II + 17 s. HY/SKL.
- Multamäki, Sirkka: Amerikkansuomalaisten sanomalehtien lainasanoja. Tutkielma kolmen vasemmistolaisen paikallisten avustajien kirjeiden englantilaisperäisestä sanastosta. Laudaturtutkimus 1969. II + 93 + 1 s. HY/SKL.
- NU = New Yorkin Uutiset. Numerot 1–49/1967. New York, N.Y. (Hovila)
- NYLK = New Yorkin lehden kalenteri 1892, 1893. New York, N.Y. (Elfving)
- Orvon Joulu = Orvon Joulu 1945. Amerikan Suomalaisen Kansanvallanliiton, New Yorkin Alueen Opintokerholaisten kustantama. New York, N.Y. 1945. (Metsiö)
- Potti, Kalle: Elma. (Julkaistu nimimerkillä Anna-Kaisa.) Duluth, Minnesota 1923. (Jokivirta)
- Iloinen Harbori. I. Duluth, Minnesota 1924. (Jokivirta)
- Pulkkinen, Paavo: Lokarista sponsoriin. Keuruu 1984.
- Puomies, Meri: Amerikkansuomen englantilaisperäisestä sanastosta. Laudaturtutkimus 1968. III + 283 + 2 s. HY/SKL.
- Raivaaja. Fitchburg, Massachusetts 1906, 1911, 1916, 1921, 1925, 1931, 1936, 1941, 1946, 1951, 1956, 1957, 1961, 1966, 1971. (Vilkko)
- Rissanen, Kalle: Amerikan suomalaisia. Superior, Wisconsin 1924. (Jokivirta)
- Juustoparooni. Superior, Wisconsin 1927. (Jokivirta)
- RK = Raittiuskalenteri. I. Brooklyn, New York 1904. (Elfving)
- Sahlman = Sahlman-Karlsson, Siiri: Specimens of American Finnish. A Field Study of Linguistic Behavior. Acta Universitatis Upsalensis, Studia Uralica et Altaica Upsalensia. 11. Umeå 1976.
- Sariola = Sariola, Sakari: Amerikan kultalaan. Amerikkansuomalaisten siirtolaisten sosiaalhistoriaa. Helsinki 1982.
- SHOA = Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiön Almanakka 1900–24. New York, N.Y. (Elfving)
- Sirola = Sirola, Yrjö: Kokoelma Amerikan suomen englantilaisperäisiä lainasanoja. Viritäjä 1915 s. 44–52.
- SK = Siirtokansan kalenteri. Chicago–Duluth. 1918–69 (Elfving, Vainio; tiedot myöhemmiltä vuosilta ovat tekijän poimintoja).
- SMS = Suomen murteiden sanakirjan arkisto, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- SR = Rissanen, Simo Charles: Fingelskan sanasto. Moniste 1981.
- Suomi College = Suomi College. Fiftieth Anniversary Publication of Suomi College and Theological Seminary 1896–1946. Hancock, Michigan 1946. (Metsiö)
- TE = Työmies–Eteenpäin. Numerot 1–75/1967. Superior, Wisconsin. (Multamäki)
- TK = Työväenkalenteri. I. Hancock, Michigan 1905. (Elfving)
- Työmies. Numerot 1–114/1911, 115–178/1916. Superior, Wisconsin. (Kulmala)
- Työmies 40 vuotias 1903–43. Amerikan suomalaisten juhlaulkaisu. Superior, Wisconsin 1943. (Metsiö)
- Työssä = Työssä Suomen hyväksi. Muistoalbumi Suomen avustustoiminnasta Uuden Englannin valtioissa 1939–41. Fitchburg, Massachusetts 1941. (Metsiö)
- Unnam-Peltola, Anne: Amerikkansuomalaisen Isidor Seppälän puheen englantilaisperäiset sanat ja kielenvaihto. Laudaturtutkimus 1983. 168 + 21 s. HY/SKL.
- Uusi-Hallila, Tuula: Amerikkansuomalaisen Esther Burkmanin puheen äänne- ja muotopuolia. Laudaturtutkimus 1986. 105 + 7 s. Oulun yliopisto, suomen ja saamen kielen laitos.

Vainio, Virve: Siirtokansan kalenterin artikkelien englantilaisperäiset lainasanat. Laudatutkimus 1979. III + 150 + 2 s. HY/SKL.
Vapaus. Numerot 1–76/1967. Sudbury, Ontario. (Multamäki)
Vilkkö, Marja-Liisa: Englantilainen lainavaikutus amerikansuomalaisen sanomalehden il-

moitusten kieleen. Laudatutkimus 1974. II + 128 s. HY/SKL.
V-J = Vaasan Jaakkoo rapakon takana 1947–48. Porvoo–Helsinki 1949. (Mattinen)
VS = Vapaa Sana. Numerot 1–73/1967. Toronto, Ontario. (Hovila)

LYHENTEET

ABBREVIATIONS

a.	adjektiivi	adjective
adv.	adverbi	adverb
aik.	aikaisemmin, aikaisempi	earlier
alk.	alkuaan	originally
ed.	edellä, edellinen	above, preceding
elat.	elatiivi	elative (case)
em.	edellä mainittu	above-mentioned
ent.	entinen	former
erik.	erikoisesti, erikoismerkitys	especially, special use
eräänl.	eräänlainen	a kind of
esim.	esimerkiksi	e.g., for example
gen.	genetiivi	genitive (case)
halv.	halventava(sti)	derogatory
harv.	harvoin, harvinainen	rare(ly)
imperat.	imperatiivi	imperative
indef. pron.	indefiniittipronomini	indefinite pronoun
inf.	infinitiivi	infinitive
interj.	interjektio	interjection
jhk	johonkin	a thing (illative)
jk	jokin	a th., something (nominative)
jkllle	jollekulle	a person (allative)
jkn	jonkun	a p. (genitive)
jksik	joksikin	a th. (translative)
jksta	jostakusta	a p. (elative)
jkta	jotakuta	a p. (partitive)
jku	joku	a. p., someone (nominative)
jllak	jollakin	a th. (adessive)
jllek	jollekin	a th. (allative)
jltak	joltakin	a th. (ablative)
jne.	ja niin edelleen	etc., and so on
jnk	jonkin	a th. (genitive)
jssak	jossakin	a th. (inessive)
jstak	jostakin	a th. (elative)
jtak	jotakin	a th., something (partitive)
kirjap.	kirjapaino	typography, printing
konj.	konjunktio	conjunction
ks.	katso	see
kuv.	kuvakielessä	figuratively

leik.	leikillisesti	humorously
lukus.	lukusana	numeral
merenk.	merenkulku	navigation
mm.	muun muassa	among other things
mon.	monikko	plural
ns.	niin sanottu	so-called
nyk.	nykyinen, nykyisin	(at) present
part.	partikkeli	particle
partit.	partitiivi	partitive (case)
plur.	monikko	plural
pn.	paikannimi	place-name, toponym
postp.	postpositio	postposition
prep.	prepositio	preposition
pron.	pronomini	pronoun
s.	substantiivi	noun
seur.	seuraava	following, next
sing.	yksikkö	singular
s:sesti	substantiivisesti	used as a noun (adjective)
t.	tai	or
tav.	tavallisesti	generally, usually
tms.	tai muuta sellaista	etc.
ts.	toisin sanoen	in other words
v.	verbi	verb
vanh.	vanhentunut	archaic
vars.	varsinkin	especially
virt.	vertaa	cf.
yhd.	yhdyssana	compound word
yks.	yksikkö	singular
ym(s.)	ynnä muuta (sellaista)	and the like

ENGLANNINKIELINEN VIITEHAKEMISTO

ENGLISH INDEX

Nuoli viittaa sanakirjan **hakusanoihin**. Niiden kohdalla on mainittu kyseisen amerikkalais-suomen sanan rinnakkaismuodot.

The arrow points to the **entries** where more variants of the American-Finnish equivalents can be found.

ABC's → aapeeset
abnormal → äpnormi
about → paut
absolute → äpsaluuttinen
absolutely → äpsaluutli
abstract → äpsträkti
accent → äksentti
accept → äkseptata
accessories → äksessorit
accident → autoäksitentti
                    äksitentti
accommodate → komoteitata
accommodation → komoteessi
accord → äkorti
account → kaunti I
                    koostekauntti
acid → äsitti
acolyte → akolyytti
acre → eekkeri
act → äktätä
acute → äkuuttinen
address → ätressata
                    ätressi
administration → ätministreiseni
advertise → ätvertaissata
advertisement → ätvertaismentti
advise → ätvaissata
aerial → eeriali
agate → äketti

agent → akentti
                    farmiakentti
                    kauntiakentti
                    lehmäakentti
                    piiriakentti
                    treiniakentti
agitate → akiteerata
ago → aikaa
agreement → kriimentti
air → eer-, eir-, eö-
                    eeri
                    ilma-
                    lento-
air base → militaariarpeesi
aircraft → ilmalaiva
airfield → eöfiilti
                    ilmakenttä
                    ilmalaivakenttä
airline → eerilaini
                    lentolinja
airplane → eerpleini
                    lentotaso
airship → ilmalaiva
alarm → larmi
alcoholic → alkohoolikki
alderman → oltermanni
ale → sinsöreeli
alibi → alipai
align → lainata

- alimony → älimooni
 alive → elämä
 alley → äli
 all-night movies → kokoyönkuvat
 all over → aalover
     yltympäri
 allow → lauata
 allowance → lauanssi
 all right → kaikki hyvää
     oolrait
 aluminum → älumiini
 alumni → alumni(t)
 always → oolveis
 ambulance → ämpylänssi
 American-born → maansyntyinen
 American English → amerikka
 Amish → aamekset
     aamespipo
     aamessilainen
 amount → mauntata I
 ample → ämppei
 analyze → änalaisata
 angel cake → enkelinkeeki
 anise → änissi
 anklet → änkletit
 annex → äneksata
 announce → änaunssata
 antelope → äntelouppi
 antenna → äntenna
 antique → äntiikki
 antisaloon → kapakkavastainen
 any, -how, -way → eni, eni-
 any more → enimooria
 apartment → aparmentti
 apartment house → osastotalo
 appendicitis → penetsait
 apple → äpyli
 application → äplikeessi
 appoint → pointata II
 appointment → pointmentti
 appraise → preissata
     preissauttaa
 appreciate → priisieitata
 apricot → äprikatsi
 April → aprilli
 apron → eipperi
 Arctic → arktiikka
 arctics → aarktiset
 area → eria
 argument → arkumentti
 armory → armori
 army → armia
 armyworm → armeijamato
 around → raund
 arrange → järjestää
 arrest → rästäätä
     rästäyttää
 artery → aarteni-
 arthritis → aatraitis
 artist → aartisti
 asbestos → äspesti
 ashtray → ästrei
 ask → kysyä
 asparagus → sparakus
 aspirin → äspeeriini
 assay → äseiata
 assemblyman → semplimies
 assess → äsessata
 assessor → sessari
 assistant → assistanttilääkäri
     äsistentti
 association → soseissöni
 asthma → äsma
 astronaut → ästronautti
 athlete → atleetinen seura
     atleetti-
 atom → ätomi
 attach → tötsätä II
 attack → ätäkki
 attest → testi II
 attic → ätikki
 auction → auksuuni
 auctioneer → auksunaari
 audibility range → kuulopiiri
 audience → audienssi
 auditor → auditori
 auditorium → kuulimo
 auger → aukeri
     aukeroida
     postiookeri
 Austrian → austrialainen
 automatic → automäätik
 automobile → automopiili
     kuorma-automopiili
 autopsy → tapsi
 avenue → ääveni
 average → ävritsi
 avocado → avokaato
 away → pois
 awful → aufuuli
 awning → ooninki
 ax → äksä

- baby → peipi
 baby-sit → peipisitata
 baby-sitter → peipisittari
 bach → pätsyy
     pätsäillä
     pätsätä I
 bachelor → itsepätsäri
     pätsäri
 back → pluupäkki
     pääk-
     pääkkäyttää
     pääkätä
     taka-
     takaisin
 backyard → takajaarti
 bacon → peiken
 bad: not b. → ei paha
 bag → karpetsipussi
     nukkumapussi
     pussi
     saapinpääkki
 baggage → pakaasi-
 baggagemaster → pakaasimestari
 bake → peikata
 baker's, bakeshop → paakarinsoppa
 bakery → peikkeri
 baking powder → peekingpauteri
 balance → palassoidea
 bale → peilata
     peili I
 baler → peilari
 ball → haipooli
     pallo-
     paskettipallo
     peispallo
     pooli III
     ropessipallo
     softpooli
 ball bearing → pallopeerinki
 ballroom → pallohuone II
 banana → pananas
 band → pänti
 band saw → pänsaa
 bank I → lumipänkki
     multapänkki I
     pänkki
 bank II → soilpänkki
 bankrupt → pankrotti
 bar → häntelpaari
     paar-
     paari
     piiripaari
 barber → parpuri
 bargain sale → halvennusmyynti
 barkeeper → paarkiippari
 barman → paarimies
 barn → autopaana
     heinäpaana
     hevospaana
     lehmäpaana
     liivespaana
     paana
 barnacle → paarnikkeli
 baron → parooni
 barricade → parrikoida itsensä
 barroom → paariruuma
 bartender → paartentari
 base → militaariarpeesi
 baseball → peispallo
 basement → peismenti
 basket → kreipsipäsketti
     lunssipäsketti
     päsketti
     ruokapäsketti
     veistipäsketti
 basketball → päskettipallo
 bass → päässi
 bath → paati
 bathroom → paatiruuma
     paattumi
 bathtub → paatiastia
     paatitamppu
 battery → patteri
 be → olla
 beach → piitsi III
 bean → pinssi I
 bear → kantaa
 beat → piitata
     piittailla
     piitti I
 beater → piittari
 beatnik → piitnikki
 beauty parlor → piutipaaala
 beauty shop → piutisappa
 beaver → piiveri
 bed → haitapeti
     peti
     sinkelipeti
     sprinkipeti
 bed end → petipää
 bedroom → petiruuma
     sänkyhuone
 bedspread → petipeite
 beef → piffi

- piffikarja
 roustpihvi
 beefsteak → pifsteeki
 beer → piiri
 beet → piitsi I
 belt → peltti
 berry → raasperii
 best: the b. ever → paras kuin koskaan
 best man → parasmies
 bet → petata
 bet: I bet → ai-pet
 bicycle → paisikkeli
 bid → pitata
     pitti III
 big → iso
 big fellow → pikvala
 big gun → iso pyssy
 bike → paikki II
 bill → hospitaalipilli
     krosseripilli
     lantripilli
     lihapilli
     pillata
     pilli II
     telefoonipilli
     veipilli
 biller → pillari
 binder → painteri
 birth control → syntymärajoitus-
 birthday → pörtei
 biscuit → pisketti
 bit → pittii II
     tuupitsi
 black → musta(-)
 blackboard → pläkpöortti
 blackdamp → pläktämppi
 black law → mustalaki
 black list → mustalista
     mustalistata
 blacksmith → pläksmitti
 blacktop → pläktoppi
 blade → pleiti II
 blank → inkomtäksiplankki
     plänkki
 blanket → plänketti
 blind → plainti
 blind pig → sokeasika
 blinker → plinkkari
 blizzard → plisartti
 block → katuneliö
     plokki I
     simenttiploki
 blood pressure → platpresseri
 bloody → pläti
 bloomers → ploomerit
 blouse → plaussi
 blue-back → pluupäkki
 blueberry → pluuperi
 board → koulupoorti
     kovanpuunlauta
     poortata
     poorti
     sprinkipoorti
     svitspoorti
     tauninpoorti
 boarder → poortari
 boarding house → poortihaussi
     poortitalo
     ruokatalo
 boast → puustata
 boat → kolehtipaatti
     moottoripaatti
     ooripaatti
     pikappipaatti
     pootti
     pökkäripaatti
     roupootti
 boat builder → paattipiltari-
 bog → karpalopaakki
 bohunk → poohankki
 boil → poil-
     poilata I
 boiler → poilari
 bomb → paami
     pommitus-
 bomber → pommari
 bond → sotaponti
 bone → luu I
 bone-dry → luukuiva
 bonus → poones
 book → foonipuuka
     kestipuuka
     kokkipuuka
     plakkaripuuka
     puu(k)-
     puuka
     stooripuuka
     telefoonikirja
     telefoonipuuka
     ätressipuuka
 bookkeeper → puukanpitäjä
     puukiipari
 bookkeeping → puukiipinki
 boom → puumaus

puumi I, II
 boot → puutsit
     ropessipuutsi
     snoupuutsi
 bootleg → putleeki-
 bootlegger → putleekari
 bore → pori
 borough → poro
 boss → kiuhtipaasi
     mainipaasi
     masiinapaasi
     paasata II
     paasi
     pusaripaasi
     siftipaasi
     tallipaasi
     tiepaasi
     trammaripaasi
 bother → paateerata
 bottle → potelli
 bottled gas → pullokaasu
 boulder → pulteri
 bounce → paunssata
 bouquet → kukkapoketti
 bourbon → pörpöni
 bowl → poolata
     pooli I
 bow tie → poutai
 box I → hatpaksi I, II
     kuvapaksi
     kántipaksi
     kärrypaksi
     kääsipaksi
     laatikko
     paksi
     poksata I
     poppipaksi
     postipaksi
     rekipaksi
     saklettipaksi
     sikurettipaksi
     takapaksi
     tulsupaksi
 box II → poksata II
 boxcar → paksikaara
 boycott → poikottaa
 boyfriend → poifrentti
 bracelet → resletti
 brake → prekata
     prekki
 brakeman → prekmanni
 bran → prääni

branch → pränssitie
 brandy → präntti
 bread → preitti
 break → autorikko
     rikkoa
 breakfast → prekfesti
 bridge crane → ritsreini
 bring up → kasvattaa ylös
 broadcast → laajaltaa
 broil → proilata
 broiler → proilari
 broke → poikki
     poikkinainen
 broken → prokki
     särkynyt
 bronco → prankka
 brooder → pruuteri
 brotherhood → veljysseura
 brown sugar → ruskeasokeri
 brush → prassi
     proseikko
 buck → pokata
     pukki
 bucker → pockari
 bucket → lunssipoketti
     poketti I
     tinerpoketti
 buffalo → puffalohärkä
 bugger → leisipokeri
 buggy → peipipoki
     poki
 build → piltata
     pilttauttaa
 builder → paattipilttari-
     pilttari
 building → piltinki
     rakennus
 bulb → palppi I
 bull → pul-
     pulli
     riistapulli
     tiepulli
 bulldoze → pultoosata
 bulldozer → pultoosari
 bullet → puletti
 bulletin → pullettiini
 bullhead → häränpääkala
     pulhetti
 bullshit → pulsiitata
     pulsitti
 bullsake → pulsnikki
 bully → puli

- bulrush → pulrasti
 bum → pummailla
     pummata
     pummi
 bump → pompata
 bumper → pomppari
 bun → hämpörkkiponssi
     iisteriponssi
     ponssi III
     viinerponsi
 bunch → ponssi II
 bundle → punteli
 bungalow → pankalo
 bunk → nukkumapunkka
     punkka
 bunker → punkkeri
 bunkhouse → punkkahaussi
 burial service → hautauspalvelu
 burner → purneri
 burst → postata II
 bus → katupossi
     koulupassi
     passi
     passin-
     passitus
     ravipassi
 bushel → pusseli
 business → kaarapisnes
     leipomopisnes
     liike
     lumperiliike
     pisnes
     pisnestää
     täksipisnes
 business suit → liikehousut
     liikepuku
 bust → postata II
     postottaa
 busy → pisi
 butcher → putseri
 butler → patlari
 by and by → painpai
 bye-bye → pai-pai
 bylaw → sivulaki
     sivusääntö
- kääpeni
 turistikääpini
 cabinet → kapinetti
     vaksikapinetti
 cable → kaapelisanoma
     keipuli
 caboose → kapuusi
 cafeteria → käfteria
 cage → keitsi I
 cake → enkelinkeeki
     frostingkeeki
     fruitkeeki
     hatkeeki
     hääkeeki
     joulukeeki
     keeki
     kuppিকেeki
     käretsikeeki
     louffikeeki
     mansikkakeeki
     orenssikeeki
     saklettikeeki
     spaiskeeki
     teittikeeki
 calcimine → kalsomainata
 calculator → kalkulaattori
 call → koolata
     kooli
     kutsua
     telefoonikouli
 camera → kämera
 camp → kesäkämpä
     kämpikkö
     kämpä
     kämppäillä
     kämpätä
     lumperikämpä
     punkkakämpä
     roffikämpä
     siisiikämpä
     säkkikämpä
     säkkäräkämpä
     taisikämpä
     träppikämpä
 campaign → kuiskauskomppania
 camper → kämppäri
     kämppäjä
 camphor → kamfori
 campus → kampus
 can I → voida
 can II → kalakannu
     kannu
- cab → käpi I
     kääppi I
 cabbage → kääpetsi
 cabin → käpiini

- kannuta
 kannuttaa
 kannutus-
 karpetsikannu
 kannätä
 käänifäktöri
 pläkkikääni
 tupakkakannu
 cancel → känslätä
 cancer → känseri
 candidate → kántitaatti
 candy → joulukánti
     kánti
 cane → keini
 canister → kánisteri
 canned → kánntty
 cannery → kalakannuttimo
     kalakánäri
     kannuttimo
     kannutuslaitos
     kánäri
 cannon → kannuuna
 canoe → kanu
 cant → kánttári
 cant hook → kánhukki
     kääntöhukki
 canvas → kánvässi
 canvass → kánvässätä
 canyon → kánjöni
 cap → káppi
     kápsi
 cape I → keeppi
 cape II → keippi
 capsizet → kapseitata
 captain → kapteeni
     kapu
     mainikapteeni
 car → flättäkaara
     freittikaara
     hevoskaara
     hänkaara
     ilmakaara
     kaara
     katukaara
     kokkikaara
     lärikaara
     mokkakaara
     molikkakaara
     oorikaara
     paksikaara
     paperikaara
     poliisikaara
     poortikaara
     sinnerikaara
     striitkaara
     trammakaara
     tumpbakaara
 carbide → karpaintilamppu
 carburetor → karpuraattori
 care: take c. of → huoltaa
     ottaa huoli
 caretaker → keerteikkari
 caribou → karipuu
 carol → joulukaroli
 carpenter → finistyskarpinteri
     karpenteri
 carpet → karpetti
 carport → kaaraportti
 carriage → keritsa
 carrot → käreksi
 carton → kartooni
 cartridge → kätträssi
 case I → keissi I
 case II → keissi II
     munakeissi
     piirikeissi
     puukkeisi
     äpylikeissi
 cash → kassarekisteri
     keesata
     kääsi I
     kääsi-
     petikääsi
 casserole → kasserooli
 casting → käästinki
 cat → kätti I
     vailkäätti
 catalog → katalooka
 catch → ketsata I
 catcher → hellunketsari
 Caterpillar → karipilleri
     kissa
     kätti II
 catfish → kissakala
 Catholic → katolialainen
     katoliikki
 caucus → kookkus
 cause → koosata
 caustic → kaustikki
 cave → keivata alle
     keivi
     keivittää
 CCC → siisii
 cedar → siiteri I

- siiteri-
 ceiling → siilinki
 celery → seleri
 cell → selli
 cellar → seleri
 cement → simentti
 cemetery → semeteri
 census → sensus
 cent → kymppisentti
     sentti
 center → myllykeskus
     senteri I
 central → sentraali
 ceremony → hautajaisseremoonit
     seremoonit
 cesspool → sespuuli
 chain → ketju
     seini
 chain store → ketjukauppa
 chair → haitseeri
 champion → sämppiooni
 chance → senssi
 change → senssata
     tseinssi
 charge → sarssata
 chauffeur → soffeeri
 check → matkailijashikki
     sekata
     sekki
 checkbook → sekkikirja
 checkup → sekappi
 cheesecloth → siisklaatti
 chemical → kemiköpläntti
 cherry → seeri
 chesterfield → tsestefiltti
 chimney → simni
 Chinaman → kiinamanni
     sainamanni
 chinook salmon → sinukki
 chip → potaattisipsi
 chipmunk → sipmunkki
 chiropractor → kiropraktöri
 chocolate → sakletti-
 chop → porksappa
     sapsi II
 chore → suupoika
 chowder → klämmissauteri
 chromate → roomeitti
 chub → sapsi I
 chunk → kolisonkki
     kultasonkki
     sonkki
- chute → suutti I
 cider → saiteri
     äpylisaiteri
 cigarette → sikuretti
 cinder → sinneri
 cinema → kinema
 circuit → sörkutti
 citizen → ei-kansalainen
     kansalainen
     kansalais-
     maankansalainen
 city → kaupungin-
 city hall → sitihaali
 claim → kleimata
     kleimi
     kultakleimi
     metsäkleimi
 clam → klämmi
 clamp → klämpsi II
 clamshell → klämpsi I
 clan → klaani
 clap → kläpittää
 class → kläässi
     luokka
 claw bar → kloupaari
 clean → hausskliinaus
     kliinailla
     kliinata
     kliinauttaa
     kliini
     puhdistaa I
 cleaner → kliinari
     vääkymkliinari
 cleaning → kliinaus
     kliininki
 clear → kliirata
     kliiri
     puhdistaa II
 clearing → kliiraus
     kliirinki
 clear out → puhdistaa ulos
 clerk → klärkki
     tauninklärkki
 client → klientti
 climate → klaimatti
 climb → klaimata
 climber → haiklaimari
 clinker → klinkkeri
 close → klousata
 close out → sulkea ulos
 closet → klaasetti
 cloth → vasklaatti

clothespin

---

clothespin	→ kloospinna	insuurikomppania	
clothing	→ vaate-	komppania	
cloudburst	→ pilvenputoama	koornikomppania	
clover	→ klouveri	kääsikomppania	
club	→ klupi	laivakomppania	
	puhumaklupi	lautakomppania	
clutch	→ klatsi	lumperikomppania	
CNR	→ Siinari	luonnonkaasukomppania	
coach	→ koutsata	mainikomppania	
	koutsi	nikkelikomppania	
coachman	→ koutsmanni	pauverikomppania	
coal	→ koli	telefoonikomppania	
coast	→ kousti	tokkakomppania	
coat	→ kooti	vakuutuskomppania	
	overkootti	veltauskomppania	
	syyttikoutti	öljykomppania	
coax	→ kouksata	compensation	→ kompoteesi
cob	→ koorninkäpy	complain	→ kompleinata
cocktail	→ kakteili	complaint	→ kompleintti
	oisterikakkeili	compliment	→ komplimentti
cocoa	→ kookkoo I	compressor	→ kompressi
cod	→ tamkaatti	compromise	→ kompromaissata
codfish	→ katvissi	computer	→ komputeri
coffee maker	→ kahvimeikkeri	concrete	→ konkriitti
coil	→ koili		konkriittinen
coke	→ kuki	condition	→ kantissoni
cold	→ kylmyys	conference	→ konferenssi
	kylmä	congressman	→ kongressimies
collar	→ kaleeri	connect	→ konektata
collect	→ kolehtaa	consommé	→ konsumi
	kolehteerata	consul	→ vaiskaunsi
	kolehtipaatti	contract	→ kontrahti
collector	→ kolehtori	contractor	→ kontrahtari
college	→ kaletsi	convention	→ konventio
colonel	→ kööneli	converter	→ konveetari
combine	→ kampainata	conveyor	→ konveijorilaite
	kompainti	convoy	→ konvoi
come in	→ tulla sisään		konvoiaita
come out	→ tulla ulos	cook	→ kokin-
come together	→ tulla yhteen		kokitella
comic	→ kamekki		kokittaa
commercial	→ kommersiaalinen		kokki-
commission	→ komissioni		kukata
	komisuuni		kukki
commissioner	→ komissioneri		peistrikokki
committee	→ finanssikomitea		pulkokki
	komitea	cookery	→ kukri
	sappakometia	cookie	→ fikskukekset
communist	→ komönisti		kukes
community	→ kamjuuniti		malanssikukeksit
	yhteiskunta		ootmiilikukeksit
company	→ farmikomppania		saklettikukes

- stoorikukes
 cooler → kuulari
 coon → kuuni
 cooperative → kooperatiivi
 co-owner → osaomistaja
 cop → haiveikappi
     koppi
 copper → kupari I, II
     vaski-
 copyright → kopiraitti
 cord → koorti
 corduroy → korturoi
 cork → korkata
     korkki
 corn I → koonfleiksi
     koorni I
     papkoorni
     suitkoorni
 corn II → koorni II
 corn cob → koorninkäpy
 corner → kooneri
 cornerstone → nurkkakivi-
 coroner → koroneri
 corporation → korporatsioni
     viljakorporatsiooni
 corral → kotikorelli
 correct → korekti
 corridor → koritoori
 cost → kostaa
 cost account(ing) → koostekaunti
 costume → kostyymi
 cottage → katetsi
 couch → kautsi
     studiokautsi
 cougar → kuukeri
 council → kaunsseli II
 councilor → kansleri
     kaunsillöri
 counsel → kaunsseli I
 counselor → kansleri
 count → kauntata
     kaunti I
 counter → kaunteri
 countersign → kauntersainata
 country → alakontri
     farmikontri
     inttikontri
     kontri
     kontrilainen
     koornikontri
     kuparikontri
     mainikontri
     myllykontri
     suomalaiskontri
     vanhakantri
 county → kaunti II
 court → koortti
     treilarikoortti
 cousin → kasentti
     säkenkasseni
 Cousin Jack → kosenjäkki
 cover → koveerata
     koveri
 cow → kau
 cowboy → kaupoika
     lehmäpoika
 coyote → kajuutti
     kajuuttivulffi
 cozy → koosi
 CPR → Sipiaari
 crab → krapa
 cracked → kräkviiitti
 cracker → kräkes
     räketti
 cramp → krämppi
 cranberry → krämperi
 crane → kreini
     ritsreini
     sähkökraana
 cranky → kränkki
     kränkkiä
     kränkkyillä
 crate → kraitata II
     kreitti
 crazy → kreisi
 cream → aiskriimi
     kriimi
     vipinkriimi
 creamery → kriimeri
 cream of wheat → kriimaviitti
 credit → kretiitti
     kretit-
 creek → kriikki
 crib → kriippi II
 cribbage → kripetsi
 cricket → kriketti
 cripple → kripuli
 crisp → raikrispi
 Croatian → krookku
 crock → krukka
 crook → kruki
 crooked → kruketti
 crop → kroppi
 cross → kroosata

- crosscut → kraaskatti
                     ruostakkikänki
 crossing → kroosinki
 crowbar → kroopari
 crown → kruunu
 crush → krossata
 crusher → krasseri
 crutch → kratsi
 cuckoo → kuukkuu
 cucumber → kiukumperi
 cultivate → kaltiveitata
                     kulttiveerata
 cultivator → kultivaattori
 cultured → kultturoitu
 culvert → kalvortti
 cupboard → kaportti
 cupcake → kuppিকেইকী
 curb → körpi
 cure → kiurata
 curl → krylli-
                     kryllätä
 curler → köölöri
 curve → kurvi
 customer → kastomeri
 cut → heerkatti
                     katkaista
                     katkoa
                     katti
                     kivikatti
                     krukettikatti
                     leikata
                     pulterikatti
 cut short → lyhentää
 cutter → kateri
                     kolkatti
 cutworm → katvormi
 cycle → saikkeli
- dago → teikku
 dam → tammi
 damp → tämppi II
                     tämpinen
 dance → munatanssit
                     toptänssijä
                     tänssi
 dandelion → tänla
 dandy → tänti
 date → teitti
 daughter-in-law → taaroinlaa
 davenport → täävenportti
- day → leepörtei
                     peitei
                     pörtei
 day and night → päivää ja yötä
 daylight-saving time → päivänvalonsäästämisaika
 deal → tiilata
 deal: a great d. → iso osa
 dealer → tiilari
 deck → täkki
 decorate → koristaa
                     tekoreitata
 deed → tiiti
 Deepfreeze → tiipfriisi
 deer → tiiri
 delegate → telekaatti
 deliver → tiliveerata
 Democrat → temo
 demonstrate → temonstreitata
 dentist → tentisti
 department → tepartementti
 department store → osastokauppa
 depot → statsuunatippo
                     tippo
 depression → tipressi
 derrick → terikka
 design → piirustus
 desk → teski
 dessert → tesöörtti
 development → velopment
 devil's food cake → pirunkeeki
 dial → tailata
                     taili III
 diamond → taimenti
 diamond drill → taimentrilli
 diaper → taipperi
 dictionary → tiksinööri
 die → kuolla
 diesel engine → tiiseli-inssi
 diet → taijetti
 difference → tifenssi
 different → erilainen
 digger → pottutikeri
 dime → taimi
 dining room → syömäruuma
                     taininkiruuma
 dinner → tiner-
                     tineri
 diphtheria → tipteeri
 direction → osoitus
 dirt → törtti
 dirty → törttinen

- disability → tissapiliti
 discus → tisko
 dish → tiski I
 dishwasher → tiskari
                   tisvasseri
 disk → tiski II
 disk harrow → tiskata
                   tiski II
                   tiskikarhi
 distinguish oneself → kunnostaa itsensä
 district → tisterikki
 dividend → tivitenti
 do: do business → tehdä liikettä
 do: do well → tehdä hyvin
 dock → kolitokka
           ooritokka
           tokka
 doctor of medicine → metisiinalääkäri
 doctor's degree → tohtori
 document → dokumentti
 dog → haattaakki
 dogfish → koirakala
 doggerly → koiratorppa
 doll → taali
 dollar → hääffätaala
           taala
           tollari
           tolsu
 doorman → ovimies
             portsmanni
 door prize → ovipalkinto
 dormitory → tormitoori
 double-breasted → kaksirintainen
 double shift → tuplasifti
 double time → tupla-aika
 doughnut → tonatsi
 down → alas
           alhaalla
           alle
 down payment → alasmaksu
                   allemaksu
 downstairs → taunstee
 downtown → alakaupunki
           tauntaun
 draft → träfti-
           träftätä
 drafty → träftinen
 drag → trääkätä
 drain → traineri
 drape → treipsit
 dress → haussitressi
           pukea
           tressi
           velvettitressi
 dresser → tresseri
 dressing → tressinki
 dress suit → vaatepuku
                   vaatesyytti
 dress up → tressapata
 drift → trifti
 drill → taimentrilli
           trillata
           trilli
 driller → trillari
 drink → trinkata
           trinkki
 drive → ajaa
 driver → ajuri
           skruutraiveri
           traivari
 driver's license → ajolupa
                           autolaisinki
                           traivarilaisinki
 driveway → traivei
 drugstore → trakstoori
 dry → kuiva
 dry dock → kuivatokka
 dryer → trajeri
 dry-goods store → kuivatavaramyymälä
 drying house → trai
                   traihaussi
 dry law → kuivalaki
 dump → karpetsitumppa
           ooritumppa
           tumpata
           tumppa
           veistitumppa
 dumpcar → tumppakaara
 dump truck → tumppatroki
 duplex house → tupleksi
 dust → kolitösti
           tösti
 dynamite → tainamaitti

 each one → joka yksi
 eagle → iikeli
 easily → helposti
           iisisti
 east → iisti
 Easter → iisteri
 easy → helppo
           iisi

- eat → iitata
economy → kaanami
editor → editör
egg → hämmeneksi
electric(al) → sähkö-
electric broom → sähköluuta
electric massage → sähköliikunta
electric storm → sähkö sade
electric wiring → sähkölangoitus
elevator → aluveetari
                    viljalevaattori
elk → elkki
elm → äلمي
emergency → meersensi
emigrant → emikrantti
employ(ment) → employ-
                    emploima-
                    loimanni
end → petipää
endorse → intorssata
engine → höyryinsi
                    insi
English → engliiska
                    mainienkeliska
enjoy → enjoiata
enough → naffiksi
enroll → enrollata
entry → enteri
envelope → envelooppi
environmentalist → environmentalisti
escapee → kiippi I
especially → espesiali
estate → riilesteitti
estimate → estimateitti
Estonian → estonia
                    estonialainen
even → iiven
every time → joka aika
exam(ination) → eksami
                    tutkimus
excite: get e:d → eksaitaantua
                    eksaitata
excitement → eksaitementti
excuse → ekskyysi
                    ekskyysätä
exercise → eksersaisi
                    eksersaissata
exhibition → eksipissi
expect → ekspektata
expense(s) → ekspenssi
expensive → ekspenssiivi(nen)
experience → eksperienssi
- expert → ekspertti
explain → ekspleinata
explode → eksplootata
exploit → eksploitata
explore → eksploorata
export → uloslähetys
express → ekspressi
                    pika-
extend → ekstenssata
extension → ekstenssi
extra → ekstra
extract → ekstrakti
- face → feisata
factory → fäktöri
fade → feitata
fail → feilata
faint → feintimiskohtaus
fair → feerit
fairy → feri II
fake → feikki
fall → foolari
                    pudota
falls → falssi
family → fameli
                    inttifameli
                    perhe-
family life → famelielämä
famous → feimos
fan → fäni
fare → fääri
farm → farmata
                    farmaus
                    farmi
                    kanafarmi
                    kantofarmi
                    karjafarmi
                    minkkifarmanus
                    mustikkafarmi
                    orenssifarmi
                    plamfarmi
                    puufarmi
                    puurfarmi
                    vankifarmi
farmer → farmari
                    kanafarmari
                    karjafarmari
                    karpalofarmari
fashion → fasuuna
faucet → fosetti

- favor → feivori
 feast → festi
 federal → federaali-
 feed → fiitata
     fiiti
     sikafiidi
 feeder → fiitari
 feel → fiilata
 feeling → fiilinki
 feet (plur.) → fiitti
 feller → foolari
 fellow → pikvala
     sikvala
 felt → feltti
 fence → fenssata
 fender → fenteri
 ferry → feri I
 fertilizer → förselaiteri
 festival → festavaali
 fever → heifiiveri
 fiber → faiperi
 field → eöfiilti
 fig → fikskukekset
 fight → faittia
 figure → fikeerata
 file → failata I, II
     faili I, II
 fill → fillata
 filling → fillinki
 final → finaali
 finally → fainli
 finance → finanssi-
 find → faintata
 find out → faintata ylös
     löytää (ylös)
 fine → faini
 finger mark → sormenpäämerkki
 Finglish → fingliska
 finish → finistyä
     finistää
 finished → finis
 finishing → finistys
 Finlander → finlanteri
 Finn → finni
 fir → föri
 fire → faier-
     faieri
     fairata I, II
 fireplace → faierpleissi
 first aid → föösteit
 first name → ensimmäinen nimi
 First of July → fööstsulai
 fiscal year → fiskaalivuosi
 fish → katvissi
 fish out → kalastaa ulos
 fitter → paippuffittari
 fix → fiksata
     fiksauttaa
 flag → flaku
 Flag Day → lippupäivä
 flake → koonfleiksi
 flashlight → fläslaitti
 flat → flät-
     flättä
 flatcar → flättäkaara
 flat shaft → flättäsäfti
 flax → fläksi
 flirt → flörtätä
 float → floutata
     floutta
 flood → flookata
 floor → alalattia
     floori
     lattia
     ylälattia
 floor show → lattianäytös
 flounder → launteri
 flu → fluu
 flunky → lunkki
 fold → fooltata
 folder → fooltari
 fool → fuulata
 foolish → fuulinen
 football → futpallo
 footing → vutinki
 for → edestä
 force → eirforssi
 Ford → foorti
 foreman → etumies
     foormanni
 forest → metsä-
     voresti
 fork → forkka
 formal → formaali-
     säännömukainen
 foundation → faunteisson
 foundry → faundri
 Fourth of July → fortsulai
 fox trot → fakstratti
 foxy → faksi
 frame → freimata
     freimi
 frame-up → freimaus
 free → frii

- friisti
 vapaa
 vapaasti
 freeborn → vapaasyntyinen
 freeway → friivei
 freeze → friisata
 freezer → friisari
     jäätäjä
 freight → freitti
 freighter → freittari
 French toast → frenstousti
 friedcake → fraikeeki
 friend → frentti
     poifrentti
     tyttöfrentti
 Frigidaire → fritsi
 fringe benefit → reunahyvitys
     sivuhyvitys
 Frisco (San Francisco) → friskolainen
 frock coat → rokkitakki
 front → etu-
     frontti
 frosting → frostinki-
 fruit → fruu-
     fruutti
     kreipfruutti
 fuel → fiuli
 full name → täysi nimi
 full-time → täysiaikainen
     täysiaikaisesti
 funny → foni
     fonillinen
 furnace → föönes
     koliförnis
 furniture → föönitseri
 fuse → fiusi
 fuss → fosata
 fussy → fasi
- gala → kaala
 galley → käli
 gallon → kaluuna
 gallstone → kalstoonit
 galvanize → kälvätä
 galvanizing → kälvinäinen
 gamble → kämpli-
     kämplätä
     kämpläys
 gambler → kämpläri
- game → hakikeimi
     keimi
     pallekeimi
 gang → jungelikänki
     känki
     mustalaiskängi
     patakänki
     pommikänki
     potkänki
     ruostakkikänki
     seiftikänki
     seksuunakänki
     timperikänki
     träkikänki
 gangster → känksteri
 garage → kaarakraatsi
     kraatsi
     puimakraatsi
 garbage → karpetsi
 garden → kaateni
     kivikaarteni
     vestapulikarteni
 garlic → kaarlikki
 garter snake → kaatörsnik
 gas → haitestikääsi
     kääsi II
     luonnonkaasu-
 gasket → käsketti
 gasoline → käseliini
     kääsi III
     kääsi-
 gate → keitti
 gauge → keitsi II
     näärkeitsi
 gear → haikieri
     kieri
 general → yleinen
     yleis-
 germ → jörmi
 get in → päästä sisälle
 get out → kiraut
 gill net → kilnetata
     kilnetti
 ginger → kinkeri
     sinsör-
 girl friend → köölfrentti
     tyttöfrentti
 give → antaa
 give out → ulosanto
 glad: to be g. to do → iloinen
 go: go to school → kulkea (koulu-)
     mennä (koulu-)
     männä (koulu-)

- God's acre → Jumalan tarha
 goiter → koiteri
 gold → kulta-
 good-bye → kupai
 good money: make g. m. → hyvä raha
 good time: have a g. t. → hyvä aika
 gooseberry → kuusperi
 gopher → kofferi
 government → hallitus
     kuvermentti
 governor → kuvernööri
 gown → naikkoon
 grab crane → haukkari
 grade → aste
     kreitata I
     kreiti
 grader → kreitari
 graduate → kratuaatti
     kratueerata
     kratueeraus
 graham → kreihämmi
 grain: small g. → pienivilja
 granary → kreineri
 grandfather → kränfaateri
 grand jury → suurjury
 grandma → krämma
 grandpa → krämppa
 grandson → kräänsani
 grape → kreipsi
 grapefruit → kreipfruutti
 grapple → krapailla
 gravel → kräveli
     kräveltää
 gravy → kreivi
 grease → kriisi
 greasy → kriissi
 great → iso
 Greek → kriikku
 green → kriini
 greenback → vihreäraha
 greenhorn → kriinhorni
 greenhouse → kriinhaussi
 grind → kraitata
 grip → krippi I
 grocer → krosseri I
 grocery → krosseri II, III
 ground → kraunti
     pleikraunti
 ground hog → kränhaukka
 group → kruuppi
 grouse → kraussi
 growl → kraulata
 guarantee → karanteerata
     karantia
 guaranteed → karantii
 guess → kessata
 guess: I guess (so) → aikes
     kessou
 guest → kesti-
 guinea → kini
 guitar → kitari I
 gulch → kölssi
 guy → kai
 guy line → kailaini
 hack → häkki-
 hair → heer-
     hius-
 hairspray → hiusruiske
 hake → heikki
 half → hääf-
     hääffa-
 half-and-half → hääfänhääf
     puoli ja puoli
 half-breed → häävfriitti
 halibut → haliputti
 hall → haali
     kämplihaali
     leiporhaali
     osuustoimintahaali
     raittiushaali
     resitenthaali
     sitihaali
     taunhaali
     turistihaali
 Halloween → haluinpäivä
 hallway → haalvei
 halt → haltata
 ham I → hämmeneksi
     hämmi
     poilhämmi
     päsiäishämmi
     takahämmi
 ham II → reitiohämmi
 hamburger → hämpörkeri
     hämpörkki-
 hame(s) → heimekset
 hammer → hämeri
     hämrätä
     jäkkihamari
 hammock → hammokki
 hand → känkihänti

- sekenhänti
 handbag → hänpääki
 handcar → hänkaara
 handicap → häntikäppi
 handily → häntisti
 handkerchief → hänketsi
 handle → hänteli
     häntlätä
     käsitellä
 handlebar → häntelpaari
 handsaw → häntsa
 handy → hänti
 handyman → häntimies
     häntimäni
 hang → hengaila
     hengata
 hanger → hengari
 hanging bridge → henkosilta
 happen → häpentyä
     häpentää
 happy → häpi
 harbor → harpori
 hard → haarti
 hard coal → kovahiili
 hardtack → haartäkki
 hardware → haartveeri
 hardwood → kovapuu
 harness → haarnekset
     haarnes-
     haarnestaa
 harvest → harvestata
     harvesti
 hash → hässi
 hasp → häspi
 hat → hat-
 hatch → hätsätä
 hatchery → hätsäri
     kalahätseri
 hatchet → häksetti
 hate → heitata
 haul → haalata
 haunt → hauntata
 haven → haveni
 haw → haumarja
 hawser → hauseri
 hay → hei-
     heinä-
 hay fever → heifiiveri
 haywire → heivaieri
 headlight → hetlaitti
 headline → otsakirjoitus
 headphysician → päälääkäri
 headquarters → hetkuorteri
 headway → hetvei
 heal → hiilata
 health condition → terveyssuhde
 hearse → hörssi
 hearth → openhaarti
 heart specialist → haatspesialisti
 heat → hiitata
     hiitti
 heater → hiitari
 heating → hiitinki
 heave → hiivata
 heaver → kolihiivari
 heavy → hevi
     raskas
 heavyweight → heviveitti
 heckle → heklata
 heckler → heklari
 heel → haihiilkenkä
 heifer → hefferi
 hell → helju
     helli
     hellova
     helvetti
 hello → haloo
 helluva → hellova
 help → helffi
     helpata
 help: h. yourself → auttaa: a. itseään
 helper → helppari
     kokinhelppari
 hemlock → himplokki
 hemstitch → hemstitsata
 henhouse → kanahaussi
     kanahuone
     kanamökki
 herring → häirinki
 hi → hai II
 hiccup → hikoppi
 hideaway bed → haitapeti
 high → hai I
     hai-
     korkea
 highball → haipooli
 highchair → haitseeri
 high-power → korkeavoimainen
 high school → haiskoulu
     korkeakoulu
     siiniöhaiskoulu
 high-test → haitesti-
 high-toned → haituuni
 high water → korkeavesi

- highway → haivei
 highwayman → haiveimies
 hijack → haijäkätä
 hike → haikata
     haikki
     haikkia
     hitshaikata
 hill → hilli
 hillbilly → hilipili
 hilly → hillinen
 hint → hintata
     hinttailla
     hintti
 hippie → hippi
 hire → hairaaja
     hairata
 hitch → hitsata
     hitsi
 hitchhike → hitshaikata
 hitchhiker → hitshaikkari
 hobby → hapi II
 hobnail → hopnelli
 hobo → hoopo
     hoopoilla
     hoopoveikko
 hockey → haki
 hoe → hou
     houvata
 hoist → hoistaa
     hoisti
     hoisto-
 hold up → hollata
 holdup → holtoppi
 hole → eerhooli
     hooli II
     kiihooli
     mistihooli
     mänhooli
     testihooli
 holiday → haalatei
 holy → hooli I
 Holy Roller → holirolleri
 home → nörssinghoumi
     resthoumi
 home-brew → hoompruu
 homemade → kotitehty
 homestead → humsteeti
 homesteader → humsteeteri
 hone → hoonata
 honest → aanest
 honey → hani
 honeymoon → hanimuuni
 honk → honkata
 honkytonk → honkkitonkki
 hooch → huusti
 hooley → huui
 hook → hukata
     hukki
     känhukki
     kääntöhukki
 hooky: play h. → pleijata: p. hukia
 hoosegow → huuskau
 Hoover stove → huuverintouvi
 hop → haappi
 hope: (I) h. so → hopsota
 hopper → happeri
 horn → hoornata
     hoorni
     kriinhorni
 horror → haror-
 horseback → horspäkki
 horsecar → hevossaara
 hose → hoosata
     hoosi
     vesihoosi
 hospital → hospitaali
     junivöösitihospitaali
     marinahospitaali
 host → hosti
 hostage → hostitsi
 hot → hat-
     hatti
 hotbox → hatpaksi I
 hot dog → haattaakki
     kuumakoira
 house → farmihaussi
     haus-
     haussi
     holseinihaussi
     jäähauksi
     kanahaussi
     kauntihaussi
     kaupunginhaussi
     klupihaussi
     koorttihaussi
     kriinhaussi
     meel-oorterhaussi
     pleihaussi
     poorttihaussi
     poottihaussi
     punkkahaussi
     puurhaussi
     rakkahaussi
     ruuminkihaussi

- saftihaussi
 seksuunahaussi
 stoopihaussi
 treilarihaussi
 tulsuhuone
 veerhaussi
 housedress → haussitressi
 household → haushooli
 housekeeper → hauskiippari
 housekeeping → hauskeepi
 how are you → haustajuu
 how do you like → kuinka tykkäät
 hubby → hapi I
 humpback → humpäkki
 hunch → hanssi
 Hungarian → hunkeri
     hunkerilainen
 hunt → huntata
     huntauilla
     huntaus
 hunter → hunttari
 hurricane → horikeini
 hurry → hori
     horia
 hurry-up → horioppi
 hurt → hörtätä
 husband → haspenti
 hustle → hoslata
 hustler → hoslari
 hydrant → haiteri

 ice → jää-
 icebox → aispoksi
 ice cream → aiskriimi
     jääkerma
 ice rink → aisrinkki
 idea → aitia
 imitation → imöteissön-
 immigrant → imigrantti
     siirtolais-
 implement → implementti
 improve → impruuvata
 in → sisällä
 inch → inssi
 income → sisääntulo
 income tax → inkomtäksi
 independent → indepentijuhla
 Indian → intin-
     intti
 Indian rice → inttiriisi

 Indian summer → intinkesä
 individual → yksilö
 indorse → intorssata
 industrialist → industrialisti
 infection → infessoni
 information → informeiisoni
 ink → inkki
 in-law → inloo
 inlet → inletti
 inner → innör-
 innocent → inosentti
 inside → insait
 insole → insooli
 inspect → inspektata
 inspector → inspektori
 instant → instäntti
 instantly → instäntli
 insulate → insuleerata
 insulation → insulaatio
     insuleiisoni
 insulator → insulaattori
 insurance → inssyränssi
     insuuri
     kaarainsuuri
 insure → insuurata
     insuuri
 interest → harrastus
     intresseerata
     intresti
 interested: get, be i. → innostua
     kiinnostua

 internal → sisällinen
 interview → interjuuvata
 interviewer → interjuuvaja
 invent → inventata
 inventory → inventoori
 invest → investata
 investment → invesmentti
 invite → invaitata
 invoice → invoissi
 iodine → aitaini
 Irish → airis
     airislainen
 Irishman → airismanni
     airismies

 iron → rauta-
 iron mine → aironmaini
 iron range → rauta-alue
     rautarenssi
 isthmus → ismos
 Italian → talimanni
 ivory → aivori

- ivy → aivi
IWW → iiveveeläinen
    tuplajuulainen
- jack → jäkki
    jäkätä I
    nostojäkki
jacket → jäketti
    päällysjäketti
jack rabbit → jäkräpetsi
jail → jeeli
jam I → jämäri
jam II → jämi
    äpylijämi
janitor → janitori
Jap → jäpsi
jar → jaari
jaywalk → jeivookata
jeep → jiippi
jelly → jeli
    karpalojeli
    mustikkajeli
    äpylijeli
- jet → jet-
    jetti
jewel → juveli
jeweler → jeeveli
    juvelikauppias
- jig → jikata
    jiki
jigsaw → jiksoo
jimmy → jimi
    jimia
jitney → jitnuri
job → japata
    japi
jobber → jappari
    kelkkajappari
join → jointata I
    liittyä
    yhtyä
joiner → joinari
joint → jointata II
    jointi
    muunsainitsointi
- joist → joisi
joke → jookki
jubilee → jupilii
judge → jätsätä
jug → hoompruujuki
- juki
    viinijuki
juggle → juklata
juice → fruujuissi
    juusi
    kreipjuusi
    lemenjuusi
    orenssijuusi
jukebox → juukpaksi
July → fööstsulai
jumbo → jumpo
jump → jumpata
    jumppi
jumper → jumppari
    jumpperi
junction → junksoo
jungle → jungeli
    jungeloida
junior → juniori
junk → jonkki
jury → juri
    suurjury
- keep → kiipata
    pitää
keep a good face → pitää kaunis naama
keep: for keeps → kiipaksi
keeper → kraatsinpitäjä
    paarkiipari
    puukiipari
    salonkikiipari
    stoorikiipari
    taimkiipari
keep oneself → pitää itsensä
keg → käki
    naulakäki
    piirikäki
    vesikäki
kerosene → karasiini
ketchup → kätsoppa
key → kiisi
keyhole → kiihooli
kibitzer → kipitseri
kick → kikkiminen
    kikkää
kid → kitti
kidney → kitni-
kill-me-quick(ly) → kilmiikuik
kingfish → kinki
kinky → kinkkinen

- kiss → kissata
     kissi
     kissää
 kitchen → kitsi
 kitchenette → kitsenetti
 Kleenex → kliines
 knapsack → pääksäkki
 knit → nitata
 knockout → nakkautti
 know → tietää
 know-how → noohau II
 know: I don't k. → aitunoo
 Ku Klux Klan → klanilainen
     kluksklani
     Kukluksklaani
 label → leipeli
     leiplata
 labor → leepör-
     leipor(i)-
 laboratory → laparaattorio
 Labor Day → leepörtei
     leiporipäivä
 laborer → leipuri
 lace → leissi
 lackey → läkkäri
 lacquer → lakeeri
 ladder → steplerö
 lady → leiti
 lake → leeki
 lakeshore → leksori
     leksyyri
 lamprey → lämpri
 land → farmimaa
     läntätä
 landing → feriläntinki
     lantinki
 landing money → mairinnousuraha
 landlord → läntloorti
 lane → ajoleini
     keskileini
     leini
     nelileininen
     takaleini
 language → längvitsi
 lantern → länteri
 lap → lapata
 last I → lääst
 last II → läästätä
 lately → leitli
 lath → lätsi
 launch → launssata
     launssi II
 laundress → lantriska
 laundry → lantri
 lavatory → lavatorio
 lawn → laani
 lawyer → loijari
 layoff → leiaffi
 layout → leiautti
 lazy → leisi
 lead → liitata
 leader → liitari
 lean → liinata
 lease → liisata
     liisaus
     liisi
 ledger → letseri
 leeway → liivei
 legal holiday → laillinen juhlapäivä
 legging → lekenit
 lemon → lemen-
     lemon
 lemonade → lemonaati
 lend a hand → antaa kättä
 lengthen → linkata I
 lens → lenssi
 lesson → läksy
 let → antaa
 let's see → let-sii
 letter → leteri
 lettuce → letes
 level → leveli
 lever → liiveri
 liar → laijeri
 libel → laipeli
 liberal → liperaali
 library → laiperi
 license → autolaisinki
     huntauislaisi
     kaaranlaisi
     laisi
     muusilaisi
     naimalaisi
     piirilaisi
     rakennuslaisi
 lien → liini
 lift → lifti
 ligament → likamentti
 light → fläslaitti
     hetlaitti
     laitti
     roplaitti
     spatlaitti
 lighter → laiteri

- sikurettilaiteri
 lighthouse → laithaussi
 lightning → laitninki
 like I → laik
 like II → laikkia
 like better → tykätä paremmin
 lilac → lailakki
 lima bean → laimapapu
 limit → ikälimetti
     limetsi
     limetti
 limousine → limusiini
 line → eerilaini
     hänginlaini
     kailaini
     korkkilaini
     laini
     leipälaini
     leipälinja
     lentolinja
     liina
     linja
     lyijylaini
     paippulaini
     pikettilaini
     pyykkilaini
     remmilaini
     sikurettilaini
     soppalaini
     striitkaaralaini
     sähkölaini
     teiplaini
     telefoonilaini
     träppilaini
     vesilaini
 liner → höyrylinjuri
     lainari
     porelainari
 link → linkata II
     linkki I
 lipstick → lipstikki
 liquid (assets) → litviikki
 liquidate → likvidoida
 liturgist → liturgisti
 livery → liives-
 living → elämä: olla e:ssä
     tehdä elämänsä
 load → heinälooti
     lokilooti
     lootata I
     looti
     lootia
     lootin-
     lootia
     overlouti
     paperipuulooti
     plokilooti
     puulooti
 loader → heilootori
     keitsilanteri
     lootari
     stuuklootari
 loaf I → leipälooffi
     lihalouffi
     louffi
     miitlouffi
     toustilooffi
 loaf II → loffailla
     loffata
 loan → louni
 lobby → laappi
 lobbyist → lobbisti
 lobster → lamsteri
 local → lokaali
     luukeni
 location → lukeesi
 lock → lokkia
     lukku
 locker → vaatelokkeri
 locket → loketti
 lockup → laakoppi
 lode → louti I
 lodge → laats-
     laatsi
     loosi
     maja
     tupa
 log → lokata
     loki I
 logger → lokari
     risulokari
 logging → lekeni
     lokaus
     lokin-
 loin → tenterloini
 lollipop → lalipappi
 longshore → lonksoori-
 longshoreman → lonsorimies
     rannikkotyöläinen
 looking glass → lukinlasi
 look out → lukaut II
     lukautata
     lukauttaa
 lookout → lukaut I

look over

- look over → katsoa yli
look up → hakea ylös
katsoa ylös
loony → looni II
loophole → luupinsuu
looping → luupinki
loose → luusi I
loosen → luusata II
lorry → lärikaara
lose → luusaantua
luusata I
luusi II
luusipäivä
lose one's life → menettää elämänsä
lot → haussinlotti
kämpälotti
lotittaa
lotti I
nurkkalotti
parkinlotti
rakennuslotti
lots of → latsu
latsusti
loudspeaker → lautspiikkari
lounge → launssi
love + inf. → rakastaa + inf.
low → loo
low-rent housing → halpavuokratalo
low water → matalavesi
luck → hyvälukinen
luki I
lucky → luki II
luki-
lumber → lumperi
lumberjack → lumperijakki
lumberyard → lautaajaarti
lautapiha
lumperijaarti
lump → lumppi
lunch → lunssata
lunssi
lure → luurata
lye → lai
lynx → linkki II

ma → maa
machinate → masinoida
machine → masiina
mokkamasiina
saftimasiina

slatmasiina
machine gun → masiinapysäyssi
machinist → masinisti
mackinaw → mäkinoo
mackintosh → mäkinotoosi
magazine → makasiini
mahogany → mahokaani
maid → säkemeiti
mail → ilmaposti
mail order → meeloorter(i)
main street → meinstriitti
make → tehdä
teko
tekoinen
maker → kahvimeikkari
suumaakari
make-up → meikappi
malamute → malmuutti
malted milk → mallasmaito
mammy → mami
man → airismanni
automänni
emploimanni
faiermanni
foormanni
kiinamanni
koutsmanni
portsmanni
prekmanni
sainamanni
seilesmanni
selektmänni
svitsmanni
timperimanni
manager → manasseri
manhole → mänhooli
manoeuvre → manöveerata
mansion → mänssion
mantle → mäntteli
manway → manvei
map → mäppi
mäpätä
maple → meepuli
marathon → märatooni
March → martsii
marine → marina-
marini
mark → merkki
mark down → merkata alas
market → marketti
miitmarketti
mustamarketti

- miner → kolimainari
 mainari
 rautamainari
 saftimainari
- minesweeper → mainsviipperi
- mining → mainaus
 maini-
- miniskirt → miniskörtti
- minister → ministeri
- mink → minkki
- minnow → mino
- mint → mintti
- minute → minatti
- mis- → epä-
- miss I → missata
 misti-
- miss II → missi
- missis → farmimisis
 misis
- mistake → misteeki
- mister → mister
- mitten → mittensit
- mix → miksata
 miksautua
- mixed-up → mikstap
- mixer → miksari
- mix-up → miksappi
- moccasin → maakössi
- mock(ing) → mokenssi
- model → motelli I
- modern → nykyinen
- mogul → mokuli
- molasses → malanssi
- mold → moltti
- molder → molteri
- molding → mooltinki
- money → kääsimani
 moni
- money: make m. → tehdä rahaa
- moneymaking → rahanteko
- monkey → munkki
 munkkia
- monkey business → munkkipisnes
- monkey wrench → munkkiränssi
- monoplane → monopleini
- monopolist → monopolisti
- monopoly → monopoli
- monotone → monotoni
- Monotype → monotaippi
- monthly → kuu-
 kuukausi-
- moon → hanimuuni
- moonshine → kuunvalo
 muunsaini
- moor → moori
- moose → muusi
- mop → mopata
 moppa
- more → enimooria
 mooria
- more and more → enemmän ja enemmän
- more so → morsou
- morning: good m. → mooninkia
- mortgage → morketti
- Moslem → moslemi
- mosquito → maskiito
- motel → motelli II
- motor → moottori-
- mount → mauntata II
- mountain → mauntoni
- mounted police → mountempoliisi
- move → muuvata I
- movie(s) → harormuuvi
 liikkuvat kuvat
 muuvi
- moving picture(s) → liikkuvakuva-
 liikkuvat kuvat
- mow → muuvata II
- mower → heimouveri
 laanimuuvari
 muuveri
- Mrs. → misis
- muck → mokata
 mokka
 mokkaus
- mucker → mukkari
- mud → moti
 motinen
- muffler → mufleri
- mule → miuli
 miulin-
- mulligan → mojakka
 molikka
- multimillionaire → multimiljonääri
- multiply → multiplaijata
- mumps → mompsit
- municipal → muna-
- municipality → munisipalatti
- muscle → mosseli
- mush → mossi
- mushroom → masruumi
- music → miusikki
 musiikki-
- musical → musikaalinen

musician → musiikkeri
 music lover → musiikinrakastaja
 muskellunge → moskelo
 muskrat → muskräätti
     muusrotta
 mustard → mosteri
 my → mai
 my goodness → maikoni
 mysterious → mysteeriallinen

nail → neili
 name → nimitellä
     nimittää
 nap → näppi
 napkin → näpkin
     paperinäpkin
 narrow-gauge → näräkeitsi
 navy → neivi
 necessary → nesessöri
 neck → nek-
     näk-
 necklace → neklessi
 necktie → kaulatai
     nektai
 neckwear → kaulatarve
 neighbor → neipori
 neighborhood → neepörhuutti
 nephew → nefju
 nerve → nörv
 nervous → nörvös
     nörvikäs
 nervy → nörv
 net → heerneti
     kilnetti
     träpnetti
 new look → njuu lukki
 newspaper → nuuspaperi
     uutislehti
     uutispaperi
 next → nekst
 nice → kaunis
     nais
 nice: n. to meet you → hauska tavata
 nickel → nikkeli
 niece → niissi
 nightdress → nätressi
 nightgown → naikkoon
 Nile green → Nile-vihreä
 nipple → nippeli
 nix → niks

no → ei
     noo
 no good → nookut
 nohow → noohau I
 noise → noisi I
 noisy → noisi II
     noisinen
 non-, not → ei-
 north → nortti
 northeast → pohjoisitä
 northern → norten-
 northwest → pohjoislänsi
 no, sir → nosseri
 not a chance → naatäsens
 note → kuukausinuutta
     nootti
     nuutta
 nothing: for n. → natingista
 notice → nootis
 notions → natinki
 novel → novelli
 novelty → novelti
 November → novemperi
 noway → noovei
 nugget → kultanaketti
     naketti
 number → numero
 number: in great n:s → runsaan numeroisesti
 number: in round n:s → pyöreissä luvuissa
 nurse → nörss
     nörssätä
 nursery → nörsseri
 nursing home → nörssinghomi
 nut → natsi I
     natti
 nutmeg → natmeki
 nuts → natsi II
 nylons → nailoonit

 oar → oori II
     ooripaatti II
 oatmeal → ootmiili
 oats → outsi
 October → oktoperi
 office → offiisi
     postiofiisi
     telefooniofiisi
     tikettiofiisi
 office hours → konttoritunnit
 officer → offiseri

officiate

- officiate → toimia
oh: o. boy, o. my → oo
oil → öljy-
O.K., okay → ookei
old → vanha
old country → vanhakantri
                  vanhamaa
old-timer → oolaimari
                  vanhataimari
Old World → vanha mantere
one-family house → perhekoti
                                  perhetalo
one-room → yksiruumainen
one-way ticket → vanveitiketti
one-way traffic → one-wayliikenne
open → aueta
          avo-
          open-, oppen-
open-hearth → openhaarti
open house → avointupajuhlat
                  open house -tilaisuus
opera → aapra
operate → opereitata
operator → telefoonioperaattori
option → apsoni
orange → orenssi
orchestra → orkestra
order → aarmioorteri
          monioorteri
          oortaminen
          oortata
          oortaus
          oorteri
ordinance → oortinanssi
ordinary → ortinääri
ore → oori I
          rautaori
organize → orkaniseerata
ornament → oornamenti
ouch → auts
ounce → aunssi
out → ulkona
          ulos
outboard → autpoorti
                  autpoot-
outfit → outfitti
                  trässingautfitti
outgo → ulosmenot
outgoing → ulkomenevä
outhouse → authaussi
outlaw → autloo
outlet → autletti
outline → autlainata
out of place → poissa paikaltaan
output → ulospano
outside → autsaiti
outsider → autsaiteri
over → oover
          over-
          yli
overalls → overhaalit
overcoat → overkootti
overhaul → overhaalata
overload → overlouti
overnight journey → yliyönmatka
overtime → overtaimi
                  yلياika
oxford → oxfordi
oyster → kannuosteri
                  oosteri
pack → päkätä I
                  sikurettipakka
packer → päkkäri
packet → päketti
page → peitsi
pail → karpetsipeili
          laskupeili
          lunssipeili
          peili II
          sloppipeili
          solkkupeili
          tineripeili
          vesipeili
painkiller → peinkilleri
paint → peintata
painter → peinttari
pajamas → pajama
pan → roustipannu
pancake → pänkeeki
panel → päneli
          päneltäjä
panic → paniikki
          pänikätä
pansy → pansii I
pantry → päntri
pants → päntsit
paper → fonipaperi
          nuuspaperi
          paperi
          sunnuntaipaperi
          utispaperi

- pappy → papi
 parcel → parseli
 park → parkata
     parkkaus
     parkki
 parka → parka
 parking lot → parkinlotti
 parlor → paarla
     parlori
     piutipaala
 parole → paroli
 parsley → parsilli
 parsnip → paarsnippi
 partner → koulupaananari
     paanari
     paanarukset
     petipaananari
     rumpapaananari
 partridge → patriikki
 party → hääpaartit
     paarti I, II
     praispaarti
     saueripaarti
     syntymäpäiväpaartit
     viskipaarti
 pass → päässätä
 passenger → pasiseeri
 pasteurize → pästörais(s)ata
 pastry → peistri
 pasty → pästi
 patch → pätsätä II
 patent → pätentti
 Patriots' Day → patrioottipäivä
 patrolman → patrullimies
 patronize → pätronaisata
 pave → peivata
     peivi
 pavement → peivmentti
 paving → peivinki
 pay → maksaa alas
     maksaa ulos
     maksu
 pay attention → antaa huomiota
 payday → peitei
 paymaster → peemaisteri
 payment → peimentti
 payoff → peioffi
     ulosmaksu
 payroll → peirooli
 peach → piitsi II
 peanut → pinatsi
 pear → peörsi
 peck → pekki
 peddle → petlata
     petlaus
 peddler → kalapetlari
     kellopetlari
     kurapetlari
     petlari
     resupetlari
     vaatepetleri
     viinapetleri
 peel → piila-
     piilata
     taisipiili
 peer → piirata
 pellet → pelletti
 pence → pens
 pencil → pensseli
 penicillin → penetsilla
 pension → penssoni
     veteraanipanksuuni
 peony → peonikukka
 people → aamespipo
     sosaitiippieli
 pep → peppi
 peppy → peppinen
 perch → pöots
 percolator → pörkkeleittori
 perfume → pörfiumi
 permanent → pörmäntti
 permit → pörmitti
 person → persoona
 personal → persoonallinen
 petition → putiisi
 petroleum → petroleumi
 petty cash → petikääsi
 pharmacist → farmassi
 pheasant → fesentti
 phone → foonata
     fooni
     haussifooni
 phonograph → fonokroffi
     puhekone
 piazza → piasa
 pick I → pikata
 pick II → pikka
 picker → pikkari
     rakkapikkari
 pickerel → pikrilli
 picket → piketeeraus
     piketoida
     piketti
 picketer → piketeeraaja

pickle

pickle → pikkelssi
pickpocket → pikpoketti
pickup → pikappi
picnic → piknikki
picture → pitseri
pie → pai
    pluuperipai
    ponkinpai
    skuospai
    äpylipai
piece → piissi
pieplant → paipläntti
pike → nortenpaikki
    paikki I
pile I → lautapaili
    ooripaili
    pailailla
    pailata
    paili
    puupaili
    rakkapaili
    rappipaili
    roopaili
    stokpaili
    timperipaili
pile II → pile-kangas
piler → pailari
pilgrim → pilkriimi
pill → nukkumapilleri
    pilli I
    syntymärajoituspilleri
pilot → pailotti
pillow → piloo
pin → kloospinna
    pinna
    pinnata
    seiftipinna
pinch → pinssata
    pinssi II
pine → painti II
    painti-
pineapple → painäpyli
pink → pinkkinen
pinochle → pinakkeli
pint → painti I
pioneer → paioneeri
pipe → paippu
    paiputtaa
    paiputus
    piippu
    putkitus
    sooripaippu

stiimipaippu
suuveripaippu
vesipaippu
pipeline → paippulaini
pipe organ → piippu-urut
pit → avopitti
    krävelipitti
    oppenpitti
    pitti I
    santapitti
    testipitti
pitch → pitsata
pitcher → pitsari
place → faierpleissi
    markettipleissi
    paikka
    pleissi
    tenttoopleissi
place of business → liikepaikka
plain → pleini II
plan → plääni
    pläänätä
plane → lentotaso
    pleini I
    pommitustaso
    taso
planet → planeetti
plant → hiitinkipläntti
    kemiköpläntti
    paipläntti
    pläntti
    pläntätä
plantation → plänteesi
plaster → pläästeri
plastering → plästinki
plastic → plastikki
plate → hatpleitti
    pleiti I
platform → plätforma
platinum → platinumi
play → leikki I
    leikkiä
    pleijata
player → hakipleijari
    rekortpleijeri
playground → pleikraunti
playhouse → pleihaussi
please → pliiis
pledge → pletsata
plenty → plenti
    plentisti
pliers → plaiirit

plot → plotti	porch → portsi
plow → plauata	porcupine → porkepainti
solkkipluuki	pork → pork-
plug → ploki II	porkka
plokia	saltpurkka
spaarkploki	porkchop → porksappa
plum → plam-	porridge → porris
plummi	port → kaaraportti
plumb → plummata	portage → poretsi
plummaus	porter → portsmanni
plumber → plummari	porthole → poorthooli
ply → plai	post → aitaposti
plywood → plaivuutti	Liikkuvaposti
pneumonia → nyymoonia	mailiposti
pocket → ilmapaketti	postata I
lootinpaaket	posti
poketti II	telefooniposti
pocketbook → plakkaripuuka	postbox → postipaksi
pokettipuuka	postman → postimanni
point → pistekohta	postimies
pointata I	post office → postiofiisi
pointti	postpone → postpoonata
poison ivy → poisonaivi	pot → potti I
poker → pokkeri I, II	potash → potaasi
Polack → muusipolakki	potato → mäspoteitus
polakki	potaatti
pole → pooli II	potato chip → potattisipsi
telefoonipaalu	potato digger → pottutikeri
totempoolu	potgang → potkänki
valopooli	potty → potti II
police → militaaripoliisi	pouch → pautsi
mountempoliisi	pound → pauna
poliisi-	powder → pauteri
valtiopoliisi	peekingpauteri
police sergeant → poliisikersantti	power → pauveri
policy → palisi	power-line pole → voimalankapylväs
polish → polissata	powwow → pau-au
politician → politiikus	prairie → preeri
pond → paanti	prairie chicken → preerikana
pool I → uimapuuli	prairie dog → preerikoira
pool II → pallo-	prairie wolf → preerisusi
poola-	precise(ly) → prisiis
puulata	premium → premiumi
poolroom → pallohuone I	president → presidentti
palloruuma	press → pressata
puuliruuma	pressi
poor farm → puurfarmi	pressiväki
poorhouse → puurhaussi	saiteripressi
pop → poppi	pressure → platpresseri
popcorn → papkoorni	presseri
poplar → paplari	pretty → puri
popular → populääri	price → praisi

- praissata
 prime → praimata
 prime minister → praiministeri
 principal → prinssipooli
 print → paino-
     printata
     printti
 private → praivetti
     privaatti-
     yksityinen
 professional → professionaali
 profit → profetti
 program → prokrammi
 prominent → prominentti
 promote → promottaa
 promoter → promootteri
 propose → propoosata
 prospect → proospäkätä
     prospekti
 prospector → proospäkkäri
 prostate → prosteitti
 protocol → protokolla
 proud → prau
 province → provinssi
 proxy → praksi
 prune I → pruunsi
 prune II → pruunata
     pruunaus
 psychic → saikki
 public → yleisö
 public servant → kansanpalvelija
     palvelija
 pudding → hyytelöputinki
     leipäputinki
     putinki
 puddle → putti
 Puerto Rico, Rican → portoriikko
 pull → pullata
 puller → pullari
     suuttipullari
 pullet → pulletti
 pulley → puli II
 Pullman car → pulmanninvaunu
 Pulmotor → pulmoottori
 pulp → palppi
 pulverize → pulveraisata
 pump I → eeripumppu
     pamppu
 pump II → pumpsu
 pumpkin → pampkin-
     pompkeni
     ponkin-
 punch I → ponsata
 punch II → ponssi I
     punna
 punchboard → ponssilauta
 pup, puppy → popi
 purchase tax increase → ostoverolisäys
 purse → pörssi
 push → puskata
     puskea
     pussata
 pusher → pusari-
     puskuri
     pusseri
 pussy willow → pusivilo
 put → panna

 qualify → kvalifaiata
 quarry → färi
 quart → kuortti
 quarter → vartti I
 quarterly → kvartaali
 quarter mile → varttimaili
 quarters → kartteeri
 quarter section → vartti II
 questionnaire → kuisteneeri
 quick fuse → kuipis
 quit → kuitata
     kuittaus-
 quorum → kvoorumi
 quota → kuota

 rabbit → jäkräpetsi
     rääpetti
 raccoon → kuuni
     räkuuna
 race → reissi
 racer → hevosreissari II
     raaserivene
 rack → räki I
 racket → räketi I
 racketeer → räketeeraus
     räketiiri
 radar → ratari
 radiator → raatiaattori
 radio → reitio
 radish → rätissi
 radium → reitiumi
 raft → räfti

- raid → reitata II
     reittaus
 rail → rautatiereili
     reili I
 railing → reilinki
 railroad → rautatie-
     reilroutti
 rain → reinipäivä
 rainy day: for a r. d. → sadepäivän varalta
 raise → reisi I
     reissata
 raise a question → nostaa kysymys
 raiser → hevosreissari I
 raising → reisinki
 rake → reikata
     reikki
 rally → räli
 rambler → rampleri
 ranch → ränssi
 rancher → ränssäri
 range → mainirensi
     rautarensi
     renssi II
 rank → ränkkinen
 rapid(s) → räpetti
     räpettinen
 rascal → raskali
 rasp → räspi
 raspberry → raasperii
 rat → muskräätti
 rate → reitata I
     reitti
 ratio → reesio
 ravine → räviini
 rayon → rejaani
 raze → raasia
 reach → saavuttaa
 read → lukea
 ready → reti
 real → riili II
     todellinen
 real estate → riilesteitti
 really → riili II
 rebate → ripeetti
 recall → rikoolata
 receipt → risiitti
 recess → risessi
 recipe → resepi
 recite → risaitata I
 record → rekordata
     rekordoida
     rekortti
     rekortpleijeri
 record player → rekortpleijeri
 red fox → reetfoksi
 reel → riilata I, II
     riili I
 reel line → riilionki
 refinery → faineri
 refrigerator → fritsi
 refund → refandi
 register → kassarekisteri
     rekisteerata
     rekisteerauta
 registration → rekisteeraus
 regular → säännöllinen
 rehabilitate → riihäpiliateitata
 reimburse → re-empursätä
 rein → reinit
 reindeer → reintiiri
 relax → riläksätä
 release → riliisata
 relief → reliiffi
 renew → rinuuata
 rent → räntty
     räntätä
 renter → ränttäri
 replace → ripleissata
 report → finanssiraportti
     ilmauutiset
     reportteerata
     reportti
     ripoortata
 reporter → reportteri
 representative → representatiivi
 republican → puplikaani
     repu
 reputation → reputeesi
 reservation → intireservi
     reservationi
 reside → risaitata II
 resident hall → resitenthaali
 resign → risainata
 resort → resortti
 respite → respiitti
 rest → restata
     resti
 restaurant → restorantti
 rest home → resthoumi
 rest room → leporuuma
     restiruuma
 retail → riteeli-
 retire → ritairata
 return ticket → mutkatiketti

reunion → re-unio	puuliruuma
revenue → reveny	restiruuma
rheumatism → rometiisi	ruokaruuma
rib → rip-	ruuma
rippi	ruumata
ribbon → ripeni	ränttyruuma
rice → raissi	syömäruuma
villiraisi	taininkiruuma
rich → rikas	room and board → ruuma ja poortti
ride → kaararaitti	roomer → ruumari
raitti I	rooming house → ruuminkihaussi
rifle → raiffeli	ruuminkitalo
rig → riki	root beer → ruutpiiri
rigger → hairikari	rope → rooppu
right away → raituvei	rough → roffi
right-hand → oikeakäsi	round → raund
rim → rimmi	raun(t)-
rink → aistrinkki	raunti
rinse → rinssi	round: in r. numbers → pyöreissä luvuissa
river → riveri	round trip → rauntrippi
rivet → rivetti	roundup → rauntoppi
rivettä	route → rautti
road → reilroutti	row → rouvata
road master → routmaisteri	rowboat → roupootti
roast → riprousti	royalty → rojalti
roustata	rubber → ropessi
rousti	ropessinen
roast beef → roustpihvi	ropessit
robe → roupi	rubbish → rappi-
robin → roopeni	ruffle → raffeli
rock → rakka	rug → roksi
rocket I → räketti II	rule → ruuli I
rocket II → räkettijuuri	ruler → ruuli II
rod → raatsi I	ruling → ruulinki
rati	rummage sale → romitseri
roll → rulla	run → runnata
Roman Catholic → roomankatoliikki	runni
roofing → ruufinki	smelttirunni
room → eturuuma	runaway → ronavei
fronttiruuma	runner → metsärunnari
istumaruuma	runnaaja
kliininkiruuma	runnari
kämpliruuma	sovelinrunnari
leporuuma	tokeronrunnari
lisäruuma	rustle → röslätä
livingruuma	rustler → rösläri
lunssiruuma	rutabaga → ruutapekki
mörköruuma	rye crisp → raikrispi
paariruuma	
paatiruuma	
petiruuma	
poilariruuma	sack → pääksäkki

- säkkäyttää
säkätä I
sad → säät
safe → seiffi
safety → seifti
safety pin → seiftipinna
sailor → seilari
salad → sääletti
sale → seili
sales → myynnit
salesman → myymämies
seilesmanni
sales tax → myyntivero
seilstäksi
salmon → jakkisäämeni
saloon → salonki
saluuna
saloonist → saluunisti
salt pork → saltpurkka
sample → sämplätä
sämppele
sampler → sämpläri
sand → riisannata
stampsänti
sander → sänteri
sand hill → santahilli
sandstone → sanstoni
sandwich → sänvitsi
sanitary → sanitarinen
sänetäri
sans-culotte → sanskulotti
Santa Claus → sänttäklaas
sardine → särtiini
saskatoon → saskatuuni
sassy → sässä
satchel → setseli
satisfied → sätösfai
sauce → soosi
äpylisoosi
sauerkraut → sauerkrautti
sausage → sosetsi
save → seivata I
savvy → sävitä
saw → häntsa
jikko
pänsaa
sawmill → sahamylly
say → sei
say one's prayers → sanoa rukous
scab → skääppi
skääpätä
scale → skeilata
skeili
scaler → skeilari
scandal → skantaali
Scandinavian → skandinaavialainen
scarf → skarffi
scheme → skiimi
school → haiskoulu
koulu-
skuul-
school board → koulupoorti
school bus → koulupassi
scoop → skuupata
score → skoori
Scotch → skotsi
scout → skautsi
scrap → skräppi
skräpätä I, II
scrape → skreipata
scraper → skreippa
sähköskreippa
scrap yard → skräppiijaarti
screen → skriini
screw → ruuvi
screwdriver → skruutraiveri
sea gull → siikolli
seal I → siilata
siili
seal II → sealturkki
seam → siima
season → heisiisoni
siisoni
smelttisesonki
seat → siitti II
second → säke-
säken-
secondhand → säkenhänti
secretary → sekreteeri
secretary-general → yleissihteeri
section → seksuuna
secular → sekuli-
security → sikyryty
see → nähä
see: I see → aisii
seeder → siiteri II
seiner → seinari
selectman → selektmanni
selfish → selfissi
self-service → selvsoörvis-
sell out → myydä ulos
send → sentata
send back → takaisinlähettää
sender → senteri II

senega (root)

---

senega (root) → intinjuuri
senior → siiniori
    siiniö-
sermon → söömon
    söömoonata
serpentine → serpentiini
serve → sörveerata
    sörvätä
service → palvelu
    palvelus
    patteripalvelus
    sörviisi
service staff → palvelusväestö
service station → palveluasema
serviette → sörvietti
set → astiasetti
    setata
    setti I
    tiivissetti
settle → setlata
settlement → setlementti
settler → setlari
Seventh-Day Adventist → säventteiätventisti
sewer → soori II
shack → säkki
shade → seiti
shaft → flättäsäfti
    safti
shampoo → sämppuu
shanty → kolisänttä
    sänttä
shape → seipata
    seippi
shark → sarkki
sharp → särppi
shave → seivata II
shed → setti II
sheet → siitti I
sherbet → sörpetti
sheriff → seriffi
shift → kiuhti
    siftata
    sifti
    tuplasifti
shift boss → siftari
    siftipaasi
shine → sainata II
    sainauttaa II
    saini II
shingle → sinkeli II
ship → sipata
    sippaaja

    sippi
shipper → sippari
shipping company → laivakomppania
shipyard → laivajaarti
    sipijaarti
shirt → sirtti
shock → sokki
shoemaker → suumaakari
shoepacks → sypäs
shop → haarnessappa
    kaarasappa
    karvalisappa
    kenkäsappa
    kryllisappa
    käntäisappa
    lahjasappa
    mojakkasappa
    molikkasappa
    paakarinsoppa
    painosappa
    parpurisappa
    piutisappa
    poilarisappa
    poppisappa
    räätälisappa
    sapata
    sappa I
    suutarinsappa
    tulusappa
shopping bag → saapinpääkki
shore → leksori
    soori I
short-order → soortoorteri-
shot → satti
    snäpsatti
shovel → soveli
    soveltaa
    soveltaja
    stiimisoveli
show → sou
showcase → soukeissi
shower → lahjasade
    peipisaueri
    saueri
shut up → serap
sick fellow → sikvala
side → saitata
    saitauttaa
    saiti I
sideline → saitlaini
sideswipe → saitsvaipata
sidetrack → sairäkki

- sidewalk → saitvooki
 siding → saitaus
     saitinki
 sign → sainata I
     sainauttaa I
     saini I
     stoppisaini
 signal → sinkkaali
 signer → sainaaja
 silicosis → silikoosi
 silly → sili
 silo → sailo
 silver → silveri
 silver fox → silverfoksi
 silverside(s) → silversaiti
 simple → simpPELLI
 single → sinkeli I
     yksinkertainen
     yksityis-
 single-breasted → yksirintainen
 single man → sinkelimies
 sink → kapinettisinkki
     sinkata
     sinkki
 sinking → sinkkaus
 sinus → sainus
 siphon → saiffoni
 sirloin → söörlöini
 sister → sisteri
 sit → peipisitata
 sit: let s. → istua; panna istumaan
 sitting room → istumahuone
     istumaruuma
 size → saissata
     saissi
 sketch → ketsata II
 skid → skitata
     skitaus-
 skidder → skitteri
 Ski-doo → skituu
 skiff → kifti
 ski-jump(ing) → suksihyppy-
 skim milk → skimmilikki
 skin → skinnata
 skip → skip-
     skipata
     skippa
 skipper → skippari
 skirt → miniskörtti
     skirtti
 skit → skitti
 skunk → skonkki
 sky pilot → skaipailoti
 slack → släkki
 slacker → släkkeri
 slag → släki
 slang → slängi
 slant → släntti
 slat → lätti
 slaughterhouse → laakkerihaussi
 Slavic → slaavis
 Slavonic → slavonikki
 sledge → kelkkajappari
 sledge hammer → sleitsi
 sleeper → rautatieliipetti
     sliipetti
 sleeping → nukkuma-
 sleeping bag → nukkumapussi
 slice → slaissata
     slaissi
 sling → slingeri
     slingi
 slip → slipata
 slipper → haussilipekset
     slipperit
 slippy → lippinen
 slope → sluuppi
 slop pail → sloppipeili
     solkkupeili
 slot machine → slatmasiina
 slough → sluu
 slowpoke → sloupookki
 smart → smartti
 smart aleck → smartälekki
 smelt I → smeltti I
 smelt II → smelttaaja
     smeltti II
 smelter(y) → smelteri
 smile → smailata
 smith → pläksmitti
 smog → smoki
 smoke → smokata
 smorgasbord → smorkespoorti
 smuggler → smuklari
     smuklata
 snake room → käärmekamari
 snapshot → snäpsatti
 sneak → sniikata
 sneaker → sniikersit
 sneeze → sniisata
 snore → noorata
 snow suit → snoussyytti
 snuff → snaffi
 soap opera → saippuakappale

- social security → sosiaalisekyyri
society → sosaiti
socket → sokai
so far → soufaar
softball → softpooli
soft coal → pehmeähiili
soft drink → pehmeäjuoma
soil bank → soilpänkki
solid → saletti
solidly → saletisti
somebody → sompoti
son → kräänsani
son-in-law → saninlaa
son of a bitch → sanomapitsi
son of a gun → sanomakonna
sorry → sori
sound → sauntata I, II
soup → soppa-
south → sautti
southeast → itäetelä
southwest → etelälänsi
                    sautvesti
souvenir → suveniiri
spare tire → varataijeri
spark plug → spaarkplokki
speak → spiikata
spear → spiira
special → spessel-
specialist → haatspesialisti
speckled trout → pikkelahtu
speed → spiiata
                    spiiiti
speeder → spiiiter
spelling → spellinki
spelling contest → spelling-kilpailu
spend → spentata
spice cake → spaiskeeki
spike → spaikki
spinach → pinitsi
spirit → spiritti
splice → splaissata
split → splitata
                    splitti
spoil → spoilata
sport → sportti-
sportsman → sporttimies
sporty → sportti
spot → haispatti
                    spotti
spot dance → spottanssit
spotlight → spatlaitti
spray → hiusruiske
                    preijata
spring → sprinki
sprinkler → sprinkkeri
square → kantti-
                    katuneliö
                    skueeri
squash → skuossi
                    skuospai
stable → liivesteipeli
stack → heinätäkkä
                    stäkkä
                    stäkköö
                    stäkätä
staff → staffi
stage → steitsi
stain → steinata
stainless → steinlessi
stamp → ruokastämppi
                    stämppi
                    stämpätä
stampede → kultastämpiiti
stamp mill → stamppamyly
stamp sand → stampsänti
standing → seisova
start → startata
starter → aloittaja
state → valtio
state: the States → Steitit
                                    Vallat
statement → steitmentti
state trooper → steitruupperi
station → faieritalli
                    statsuuna
                    steissoni
station wagon → steissonvääkeni
statistic → stätistikki
stay → viipyä
steadily → stötisti
steady → stöti
steak → pifsteeki
                    steeki
                    söörloinsteeki
                    tiipounsteikki
steam → stiimata
                    stiimi
steam engine → höyryinsi
steamer → stiimeri
steamliner → höyrylinjuri
steel → stiil-
                    stiili
steelhead → stiilhetti
step → step-

- steppi
 stepladder → steplerö
 Stetson → stetsoni
 stew → lammastuu
     stuuvi
 stick → lipstikki
 sticky → tahmea
 stink → stinkata
 stock → stok-
     stokki
 stoker → stoukkeri
 stole → stooli
 stomp → tomppelitanssi
 stook loader → stuuklootari
 stop → stopata
     stoppailla
     stoppi
 stope → stooپی
 stoper → stoopari
 store → haartveeristoori
     krosseristoori
     kántistoori
     lihastoori
     ruokastoori
     seinstoori
     senttistoori
     stoori I
     trakstoori
     vaatestoori
     viinastoori
 storm window → myrskyikkuna
 story → stoori II
 stove → huuverintouvi
     kolistouvi
     kyökkistoovi
     kääsitouvi
     lämmitysstoovi
     paksitouvi
     peltistouvi
     stouvi
     sähköstouvi
     öljystouvi
 strap → sträppi
 strawberry → strooperi
 strawpile → roopaili
 streamer → striimeri
 street → pisenstriitti
     striitti
 streetcar → katukaara
     striitkaara
 strike → straikata
     straiikki
- strip → strippi
 stripe → straipata
     straiippi
 stroke → stroukkaus
     stroukki
 stroller → strollari
 stuck → stokata
     stokkiin
 student → studentti
 studies → opiskelut
 studio couch → studiokautsi
 study → stötiätä
 stuff → stoffi
     säkenhäntistoffi
 stuffing → staffinki
 stull → tolli
 sturgeon → störtseni
 style → staili
 subdivide → saptivaitata
 substitute → sapstituutata
     sapstituutti
 subway → sapvei
 sucker → sokkeri
 sue → suuvata
 suit → alusyytti
     junionsyytti
     sappasuutti
     snousyytti
     syytti
     vaatesyytti
 suitcase → suutkeesi
 suit coat → syyttikoutti
 sulfate → salffiti
 sulfur → salfferi
 sulky → solkki
 summer school → kesäkoulu
 sum up → summata
 Sunday paper → sunnuntaipaperi
 Sunday school → sunnuntaikoulu
 sunfish → auringonkala
     sontikka
 sunroom → aurinkohuone
 super → pääsupi
     supi
 superintendent → superintendentti
     supi
 supermarket → supermarketti
 supervise → supervaisata
 supervisor → supervaisori
     supi
 supper → sapöri
 supplies → suplait

- supply → suplaiata
 suppose → poosata I
 Supreme Court → ylioikeus
 sure → suuri
 surprise → supraissata
     supraissi
 surprise party → praispaarti
     yllätyspaarti
 surroundings → ympäristö
 swamp → paintisvamppi
     svamppa
 sweater → sporttisveteri
     sveteri
 sweep → sviipata
 sweet corn → suitkoorni
 sweet potato → imeläperuna
     makeaperuna
     makoinenpottu
     suitpoteitu
 swimming pool → uimapuuli
 swimsuit → uimasuutti
 switch → svitsata
     svitsi
 switchboard → svitspoorti
 switchman → svitsmanni
 sympathize → sympatisoida
 sympathy → sympaati
 symphony → sinfoni
     symfoni-
 synod → synoota
- table → taimteepuli
 tablet → täpletti
 taconite → täkenööti
 taffeta → taffeta-
 tail fin → peräsulka
 tailor → teelari
 take: t. (a) bath → ottaa
     control
     down
     easy
     lessons
     ride
     time
     train
 take care → huoltaa
     ottaa huoli
 talcum powder → talkumi
 talk → tolkata
     tookentaa
- tamarack → tämräkki-
 tandem → täntämi-
 tank → kastetänkki
     käseliinitänkki
     kääsitänkki
     tänkki
     vesitänkki
 tap → täpätä I, II
 tape → teip-
     teippi
     teippiä
 tapestry → tapestri
 tapioca → täpiokka
 tar-felt shingle → tervasinkeli
 tariff → täriiffi
 tar road → tervatie
 tatting → tattinki
 tavern → täverni
 tax → inkomtäksi
     myyntivero
     seilstäksi
     täksi I
 taxi → täksi II
 TB → täippi
 T-bone steak → täipounsteikki
 tea → täi
 teach → täitsata
 teacher → skuultitseri
     täitseri
 team → hevostiimi
     härkätiimi
     koiratiimi
     miulitiimi
     tiimi I
     tiimin-
 teamster → timsteri
 tease → täisata
 teenager → täineitseri
 telegram → telekrammata
     telekrammi
 telegraph → telekraafata
     telekraafi
 telephone → telefoonata
     telefooni
 telephone book → telefoonikirja
     telefoonipuuka
 television → televisioni
 teller → telleri
 temperance hall → tämprässihaali
 ten-cent store → kymppisentinkauppa
 tender I → tänteri I
 tender II → täpentari

- tenteri II
 tenderloin → tenterloini
 tenement → tenementti
 tension → tenssoni
 tent → tentta
     tenttoo-
 term → termi
 terminal → terminaali
 territory → teritööri
 test → haitestikääsi
     testata
     test I
 tester → testari
 testify → testifaiata
 test pit → testpitti
 Thanksgiving Day → tänkskivipäivä
 that's enough → täts enaf
 that's right → täts rait
 theater → liikkuvakuateatteri
     tiaatteri
 therapist → terapisti
 thermometer → termomeetteri
 thing → asia
     tinksi
 think: I think → aitink
 thirsty → törsti
 threshing → trässing-
 through → läpi
 through: get t. → läpipäästä
 through: go t. → käydä läpi
 tick → vuttikki
 ticket → laivatiketti
     mutkatiketti
     rauntrippitiketti
     tiketti
     vanveitiketti
 tide → taitti I
 tidewater → taittivesi
 tie → tai
     taisi
 tie-up → taioppi
 tight → taitti II
 tile → muovitaili
     taili I
 timber → flättimperi
     föritimperi
     timperi I
     timprata
     timpraus
 timberman → timperimanni
     timperimies
 timber wolf → timperisusi
- timberyard → timperijaarti
 time → overtaimi
     släkkitaimit
     taim-
 time: all the t. → joka aika
 timekeeper → taimkiipari
 time sheet → aikalappu
 timetable → taimteepuli
 tip → tipata
     tippi
 tippie → tippeli
 tipster → tipsteri
 tire → flättätajjeri
     ropessitajjeri
     tajjeri
     varatajjeri
 tired → tajjerti
 title → titteli
 toast → restousti
     toustata
     tousti
 toaster → tousteri
 tobacco can → tupakkakannu
 today → tänään
 together: come t. → tulla yhteen
 toilet → toiletti
     ulkotoiletti
 tomahawk → tomahakki
 tomato → tomeetus
 tombstone → tumstooni
 tomcod → tamkaatti
 ton → tönni
 tonga → tonka
 tonic → hiustonikki
     taanikki
 tonsils → tonsilit
 too bad → tuupäät
 tool → tulsu
     tuulata
     tuuli
 toot → tuutata
 top → pläktoppi
     top-
 top lead → huippujohto
 torch → tortsi
 tornado → torneeto
 torpedo → torpiito
 totem pole → totempoolu
 touch → koskea
     koskettaa
     tötsätä I
 tough → toffi I

toffisti
 touring → turneilu
 tourist → turisti-
 tournament → tournamentti
 tow → touata
 towboat → toupaatti
 towel → taulu
 towing service → vetopalvelus
 towline → toolaini
 town → taun-
     tauni
     taunin-
 township → taunsippi
 trace → treissata
 track → träki
 trackman → träkimies
 tractor → traktöri
 trade union → junio
 traffic → halkimantereenliikenne
     one-wayliikenne
     träfiikki
 trail → treilata
     → treili
 trailer → treilari
 train → autovankkurijuna
     treinata
     treinaus
     treini
 tram → trammata
     trammaus
 tram car → trammakaara
 trammer → trammari
 tramp → trämppi
     trämpätä
 transact → tränsäktätä
 transcontinental → halkimantereen-
 transfer → tränsfeerata
     tränsfeeri
 transplant → tränspläntätä
 transport → transpordi-
 trap → träp-
     träppi
     träppäillä
     träppäys
     träpätä
 trapeze → träpetsi
 trapnet → träpnetti
 trapper → träppäri
 trappings → träppärit
 travel → träveltää
 traveler's check → matkailijashekki
 tray → trei

treat → triitata
     triittaus
     triitti
 treatment → triitmenti
 tree farm → puufarmi
 trench → trensi
 triangle → triankeli
 tribe → traippi
 trick → triikki
 trim → trimmata
     trimmaus
 trimmings → trimmingit
 trip → rauntriippi
     trippi I
 triplicate → triplikaatti
 troller → trollari
 trolley → trolli
 trooper → steitruupperi
 trouble → aartenitropuli
     antaa: a. trupellia
     kitnitropuli
     sainustropuli
     tropuli
     trupeltaa
 trouble light → roplaitti
 trout → leekirautu
     pikkelrautu
     trautu
 trowel → trauli
 truck → autotroki
     ekspressitroki
     faieritruki
     maitotroki
     pikappitroki
     rekkatroki
     transportitroki
     treilaritroki
     troki
     tumppatroki
     täntämitroki
 truckdriver → trokinajuri
 trunk → tronkki
 trust → trusti
 trustee → koulustrustiisi
     trustiisi
 try out → yrittää
 tryout → traiautti
 tub → paatitamppu
     tamppu
     tampullinen
 tube → innörtuuppi
     tuuppi

- tug → toksit
 tugboat → tokpootti
 tugger → tokero
 tulip → tuulippi
 tullibee → tuulipi
 tumor → tuumeri
 tuna → tuuna
 tune → tuunata
     tuunaus
 tunnel → tunelli
 turkey → aavikkotöökki
     törkki
 turn → kääntyä
     töörni
     töörnätä
 turn in → kääntää sisälle
 turnip → törnäpsi
 turpentine → törpentaini
 turret → turretti
 TV → tiivii
 twister → tvisteri
 two bits → tuupitsi
 two-by-four → tuupaifoori
 two-step → tuusteppi
 two-way switch → tuuveisvitsi
 type → taipata
     taippi
 typewrite → taipraitata
 typewriter → taipraitteri
 typist → taippisti
- Ukrainian → jukrainalainen
 ukulele → jukuleeli
 umbrella → ampparella
 Uncle Sam → Setä Samuli
 under → alla
 undertaker → hautaantoimittaja
     unterteikeri
 unemployment → animploi-
 uniform → juniformu
 union → junio
     junion-
     karpenterijunio
     kretitjunio
     laivajunioni
     merimiesjunioni
     muurarijunio(ni)
 unionize → junioontua
 union suit → junionsyytti
 unit → junetti
- university → junivöösiiti
 up → antaa (ylös)
     hengata (ylös)
     kasvattaa ylös
 upper floor → ylälatia
 upset → apset
 upstairs → upstee
 up-to-date → aptudeit
 use → juusata
- vacation → vekeesi
 vaccine → väksiini
 vacuum cleaner → väkyymkliinari
 valentine → välentaimi
 valley → väli
 valve → välvi
 vanilla → vanilla
 varicose veins → varikonveini
 varnish → vaarnis
 vase → veissi
 vegetable → vestapuli
 vehicle → viihikkeli
 vein → koliveini
     ooriveini
     varikonveini
     veini
 velvet → velvetti-
 veneer → vineeri
 very → veri
 vest → vesti
 veteran → veteraani-
 veto → eitota
 vice consul → vaiskaunslia
 vice president → varapresidentti
 village → inttilitsi
     vilitsi
 violet → vailetti
 violin → vilinni
 violinist → viulunisti
 visa → viisa
 visit → vieraila
     visitti
 vitamin → vitamiini
 voile → voili
 vote → voutata
- wafer → veifferi
 wagon → steissonvääkeni

- vääkeni
 waist → veisti II
 wait → veitata
 waiter → veitari
 walker → valkeri
 wallet → valetti
 walleye → vaalai
 walnut → voolnatsi
 ward → vaarti
 warden → keimivaarti
 ware → haartveeri
 warehouse → veerhaussi
 war-horse → sotaratsu
 warp → sinkkivarppi
     varppi
 warrant → varantti
 wash → pestä kultaa
     vassata
     vassi
 washcloth → vasklaatti
 washer → vasseri
 waste → veistaantua
     veistata
     veisti I
 wastebasket → veistipäsketti
 wastedump → veistitumppa
 watch → henkivatsija
     vahdata
     vatsata
     vatsia
 watchman → vatsimies
     vatsmanni
 water boy → vesipoika
 watermelon → vesimelooni
     vormelo
 water pipe → vesipaippu
 water rat → vesirotta
 water tank → vesitänkki
 wax → vaksata
     vaksi
 wax paper → vaksipaperi
 waybill → veipilli
 weasel → fiseli
 weather → ilma-
 weather conditions → ilmasuhteet
 weather report → ilmautiset
 weekday → viikkoilta
 weekend → vikentti
 welcome → velkam
 weld → veltata
 welder → velttari
 welding company → veltauskomppania
 welfare → velfeeri
 well → hyvin
     hyvä
 well-known → hyvin tuttu
 west → väställä
 west coast → vestkosti
 wet → märkä
 wetness → märkyys
 wharf → vorffi
 wheelbarrow → vilpaari
 whip → vipata
     vippa
     vippi-
 whipping cream → vipinkriimi
     vippikerma
 whiskey → viski
 whispering campaign → kuiskauskomppania
 whist → visti
 whistle → faierivisseli
     visseli
     visseltää
 whitefish → valkoinenkala
 wholesale → holseini
 whole-wheat → hoolviit
 why not + inf. → miksi ei + inf.
 wienerbun → viinerponsi
 wildcat → vailkäätti
 wildcat strike → villikissalakko
 wild oat → villikaura
 wild rice → vailraissi
     villiraisi
 will → vili
 willow → viloo
 winch → vinssi
 window → akkuna
     vintou
 windshield → vinsiiili
 wink → vinkata
 wipe → vaipata
 wiper → vaipperi
 wire → heivaieri
     vairata I
 wire mill → rautalankamyly
 wiring → langoitus
 wonderful → ihana
 wood → metsä-
     plaivuutti
     puu-
 woodchuck → vutsokki
 wood(s)man → puumies
 woodtick → vuttikki
 work → vorkkia

worn-out → uloskulunut
 worry → voria
 worth → vörtti II
 wrap → räppi I
     räpätä
 wreck → haaksirikkoutunut
     rekki
 wrecker → kaararäikkä
     rekkatroki
     vrekari
 wren → renni
 wrench → renssi I
 write → taipraitata
 writer → taipraitteri
 wrong → väärin

x-ray → eksrei

yak → jäkätä II
 Yankee → jänkki
 yard I → jaarti I
 yard II → jaartata
     jaarti II

laivajaarti
 lautajaarti
 lautapiha
 lehmäjaarti
 lumperijaarti
 poottijaarti
 rautatiejaarti
 takajaarti
 timperijaarti
 yardman → jaartimies
     pihamies
 yes → jees
 yes, sir → jesseri
 yoke → joukki
     näkjukki
 you bet → jupet
 you know → junou
 you see → jusii
     nähkää
 youth hostel → nuorten hotelli

zero → siiroo
 zigzag → siksäkätä
 zinc → sinkki-
 zipper → sipperi

